APOLOGIA PERFECTIONIS VITAE SPIRITUALIS, SIUE...

Nicolaus : a Jesu Maria

Digitized by Google

NAZIONALE
VITT. EMANUELE
8
32 — D
8
ROMA

XV

Digitized by Google

B, 54, D, 3

Digitized by Google

Digitized by Google

1 – u

APOLOGIA PERFECTIONIS VITÆ SPIRITVALIS,

SIVE

PROPVGNACVLVM RELIGIONVM OMNIVM, SED MAXIME' MENDICANTIVM,

CONTRA

EPISTOLAM THEOLOGI CVIVSDAM,

AD QVENDAM MAGNATEM SCIRE CVPIENTEM, quomodo poſſet diſtribuere bona ſua temporalia ad pios vſus, cum vtilitate quammaxima animæ ſuæ. Et cui Ordini Regulari, vnum è Nepotibus ſuis vitæ Religioſæ deſiderio captum, deberet addicere.

AVTHORE

R. P. F. NICOLAO A IESV MARIA
Carmelita Diſcalceato Polono.

Carmelitar. S. Mariæ de Discalceatorum Victoria Urbis

Anno 1629.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

SVPERIORVM PERMISSV,

Bis Romæ. Et iterum Barcinonæ, Ex Prælo PETRI LACAVALLERIA, in via de Arlet, iuxta Bibliopolas.

Pro Archivio

Digitized by Google

Digitized by Google

FACVLTAS R. ADMODVM P. PRÆPOSITI GENERALIS Carmelitarum Diſcalceatorum.

FRATER Matthias à Sancto Franciſco Præpoſitus Generalis Fratrum Carmelitarum Diſcalceatorum Congregationis S. Eliæ Ordinis Beatiſſimæ Virginis Mariæ de Monte Carmelo, Librum hunc inſcriptum Apologia perfectionis vitæ Spiritualis, à R.P. F. Nicolao à Ieſu Maria eiuſdem Congregationis Sacerdote profeſſo compoſitum, & à peritis Theologis recognitum, & commendatum, probo vt typis mandetur, ſi placuerit Reuerendiſ. D. Vices gerenti, & Reuerendiſ. Magiſtro Sacri Apoſtolici Palatij. Dat. Romæ in noſtro Cœnobio S. Mariæ de Scala VII. Kal. Decembris M.DC.XXVI.

Fr. Matthias à Sancto Franciſco.
Præpoſitus Generalis.

APPROBATIO.

LIBRVM à R.P.F.Nicolao à Ieſu Maria noſtri Ordinis Sacerdote Theologo, in quo Epiſtolæ ignoti cuiuſdam ſcriptoris centum Propoſitiones examinantur, R. Admod. P. noſtro Præpoſito Generali P. F. Matthia à Sancto Franciſco iubente perlegi: in eoque nil Orthodoxæ fidei, aut bonis moribus aduerſum reperi, cùm ad lineam Angelicæ Doctrinæ S. Thomæ extructus videatur, imò cùm velut alter Moyſes aduerſus Aegyptium, obſcurum videlicet hominem, in eo inſurgit Author zelo priuatæ quid pro Catholica Religione facturus ſit clarè portendit. Opus igitur dignū cenſeo, quod typis cudatur. Datū Romæ in noſtro Seminario Sācti Pauli, die 25. Nouēbris. 1626.

F. Modeſtus à S. Gregorio
è Carmelitis Diſcalceatis &c.

Reimprimatur, ſi videbitur Reuerendiſ. P. Magiſtro Sacri Pal. Apoſt.

A. Epiſc. Bellicaſtren. Viceſg.

Reimprimatur.

F. Nicolaus Rodulfus, Sacri, & Apoſtolici Palatij Magiſter, Ord. Præd.

a 2 AP-

APPROBATIO, SEV LICENTIA.

APOLOGIA perfectionis vitæ ſpiritualis edita ab A. R. Patre Fr. NICOLAO à IESV MARIA Carmelita Diſcalceato Polono, aduerſus epiſtolam cuiuſdam Theologi anonymi, in qua ſubdolè detrahebat Religionibus potiſsimum mendicantibus, iam ſecundò typis excuſſa Romæ, nihil omnino continet Catholicæ doctrinę contrarium, aut bonis moribus repugnans, quodue pias aures, aut cuiuſquam bene diſpoſiti animum offendere poſſit: ſed potius ſolidam doctrinam, ac Sanctorum Patrum dogmatibus probatiſſimam, qua eliduntur nequiſsima tela, quæ à Theologo illo laruato intorquebantur in caſtra Dei viuentis, & ſubterranei cuniculi, quibus clanculum moliebatur Eccleſiæ propugnacula ſubuertere, deteguntur oppoſita veritate, tot mendacijs, & impoſturis, quibus epiſtola maximè abundabat. Vindicantur etiam Sancti Doctores, & maximè S. Thomas Aquinas (quem ſe ducem habere mentitur) à pleriſque calumnijs, & infideliter inductis teſtimonijs; & breuiter, ne quis illius lectione valeat à Sancto Religionis propoſitio deterreri, Author Apologiæ miro ac deuoto artificio detrahit ab aduerſario fictam perſonam, atque vt mihi videtur totum leonis exuuium. Dignum ſane opus; vt etiam tertiò euulgetur in Hiſpania ad ædificationem fidelium orthodoxorum, & inſtructionem quorundam, qui nõ æquis animis affecti ſunt Religioſis Cœtibus, aut certè minus quã oporteat venerantur. Ita cenſeo, poſt attentam libri huius lectionem mihi ab Illuſtri D. Vicario Generali Barcinonenſi demandatam, atque in teſtimonium cenſuræ, hæc propria manu ſcripſi in Conuentu S. Catherinæ Martyris Ordinis Prędicatorum Barcinonæ, in ipſo feſto die S. Thomę Aquinatis 1629.

Fr. Thomas Roca.

Petrus Pla Vic. Gen. & Offi.

Don Michael Sala Reg.

Digitized by Google

Illuſtr iſ. & Excellentiſ. D.

D. STANISLAO LVBOMIERKI COMITI IN VISNICZ, SENDOMIRIEN.

Scepuſien. Bialocerkuen. &c. Præfecto,
Supremo Regni Poloniæ
Pocillatori.

F. NICOLAVS A IESV MARIA

Carmelia Excalceatus. *S. S.*

VENIT ad Aream, & ad Veſtibulum præmunificæ pietatis tuæ, vt potè tutelare Aſylũ, Illuſtriſ. Domine, mea hæc Euãgelicæ paupertatis pauper Apologia, ſiue [quod verius fuerit] ſub rudi Apologiæ huius amiculo Euãgelica ipſa Paupertas, decor Chriſtiani Orbis, honeſtamentum Eccleſiæ, Primiceria Regni Cælorum. At (inquies] quid illa ſic ? An non ſufficit ſibi nuda, quæ nudum ſequitur Deum, quæ nudum Deum capeſſit ? Imò [inquam] ſufficit ſibi, ſufficit Deo ; ſed non ſufficit Theologo neoterico, qui ſponſam Chriſti iniquè ſuſpicit ſemidudam, bonus videlicet miſericordiæ corrogator, pius obuelator Crucifixi, qui tamen gaudet per tot ſæcula nudum eſſe, nudum vel pingi. Dicam ſincerè quod ſentio. Euangelicam Paupertatem noſtri Sarmatæ ad Martem nati, in Marte viui, velut miraculum longo iam æuo ſuſpiciũt, & conuenerantur ; vnus in pace Theologus faſtidiosè oblatrat Paupertati, quæ olim eſt de Theologia benemerita ; & quodammodo Apex, & ſumma Theologiæ. Quodque amplius demirere, Optime Princeps, credideris, hominem inui-

dere Paupertati lætitiam, & prædiuinam hilaritatem; illam ſiquidem non modò nimis ieiunam, atque vicatim quæſtuãtem negligit, ſi non contemnit; ſed intrà cœnobitica ſepta lingua, ſpirituque pſallentem ſi non improbat, minùs probat, O tempora. O mores. Sed habent ſuum vel Aſtra Sirium. Ergo venit in vmbram tuam & Apologia mea, & ſacra multorum Pauperies, eo nomine Famulantium Deo; vt te obumbrante commodiùs queant iſtam Caniculam deuitare, imò reflectere, ac toto Eccleſiaſtici Poli ambitu depulſare; ne tã præpoſtero Syde Euangelicæ Perfectionis germina latè iã, ac feliciter in noſtra Polonia pullulantia, ſuperuacuè aliquando ingemiſcamus eſſe decocta. A te verò præ cæteris, Illuſtriſsime Princeps, auſpicium capi, patrocinium quęri planè debuit Apologiæ quam conſcripſi, Paupertati ſub qua mereo; qui (vt innumera tuarum virtutum lumina Solis inſtar indice non indigentia, prętermittam) ſacræ ſapientiæ candidatos conſueuiſti ſemper in oculis ferre, & Chriſti pauperes ita in delicijs computare, vt effuſo diuitiarum cenſu noſtri Ordinis conſecraueris, & ad conuictum Euangelicum patens Cœnobium, & ad Pſalmodiam ſacram Templum ſuffoderis, erexeris, faſtigiaueris. Age itaque Princeps, munificentia, & religione compar, excultę à te Paupertatis noſtræ hãc accipe, etſi imparem fructificationem, vberiora deinceps pollicitantẽ, hanc interim ſi benignè ſuſcipias, & boni conſulas. Salue, & vale diu ſoſpes & felix tuæ Poloniæ, noſtro Carmelo. Cracouię è noſtro Conuentu Sancti Patris Ioſeph. VII. Kal. Ianuarij. 1626.

Digitized by Google

LECTORI S.

ITERVM libellus hic lucem aſpicit. Quid commentitia de clandeſtina editione calumnia valeret? Palam profertur veritas: nec qui benè agit, odit lucem, aut reformidat examen. Prodierat nuper liber iſte Romæ, vt in præſens: at anonymum aduerſus quem ſcribitur, neſcio quæ ſuſpicio inceſſit, non fuiſſe id Superiorum permiſſu factum. Quid ei defuit? ipſam prodeundi licentiam gerebat in fronte. Tuam fidem, anõnyme, putaſtin auctorem adeò perfrictæ frontis, vt tum ſplendidum mendacium, cuius publicè argui poſſet, non erubeſceret? Vel adeò dementem, vt librum bonũ, nulliuſque cenſuræ metuentẽ clam vulgaret, cuius palàm edẽdi licentiam probè ſciret ſibi non denegatum iri? An ideò dubitaſti, quòd eam non ipſe Sacri Palatij Apoſt. Magiſter, ſed eius ſocius impertiuerat? Excuſa ignorãtiam facti: neſciebas longinquis in regionibus conſtitutus illam Romæ ab eorum alterutro concedi. Sed iam dubitare deſine: ipſe Sacri Palatij ſubſcriſit Magiſter. Perlege quod hoc operis eſt, atque errorem depone, teq. nequicquàm veritatem impugnare cognoſce; non opprimitur iſta, ſed inſtar palmæ aduerſus obnixum pondus aſſurgit: eiq. eſt imperuium nihil: per medios ire ſatellites, & perrumpere amat ſaxa potentiùs ictu fulmineo.

PRÆFATIO

TIBI *ſoli tacebunt homines; & cum cæteros irriſeris, à nullo confutaberis?* Iob. 11. *Scripturæ ſacræ Catholici tractatores* [ait Seraphicus Bonauentura in Apolog. pauperum) *mox vt ſuboriri ſenſerunt peruerſorũ dogmatum germina, magno ſtuduere conatu illorum conuulſioni operam diligentem impedere, ne ſi in altum ſuccreſcerent, ſationi Dominicæ ſemina ſuffocarent.* Porrò diebus iſtis nouiſſimis, quibus clariùs Euãgelicæ veritatis fulgor illuxerat, dogma quoddam repullulans, iamq; in ſcriptis redactum comperimus, quod tamquam fumus teter, & horridus erumpens abyſſi puteo, ipſiuſq. Solis Iuſtitię ſpectantibus radijs, ſe veluti obijciens, Chriſtianarum mentium hemiſpherium obſcurare cõtendit. Comparuit ſcilicet in Polonia anno Domini vigeſimo quarto ſuprà milleſimum ſexcenteſimum epiſtola quædã Theologi anonymi, ad quendam magnatem ſcire cupientem, quomodo poſſet diſtribuere bona ſua tẽporalia ad pios vſus, cum vtilitate quàmmaxima animæ ſuæ; & cui Ordinũ Regularium, vnum è Nepotibus ſuis, vitæ Religioſæ deſiderio captum, deberet addicere? Quæ inquam epiſtola, vt pietatem callidè præſeferre conuincitur, ita cautè perlegenda eſt, dum pulchra ſpecie Sanctitatis, præpoſterè auocat ab ipſo culmine Sanctitatis. Appoſitè Ieremias cap. 23. *A Prophetis Ieruſalem egreſſa eſt pollutio ſuper omnem terram; Hoc enim* [inquit Hieronymus) *vtimur teſtimonio aduerſus eos, qui epiſtolas plenas mendacio & fraudulentia, & periurio in orbem dirigunt, & aures audientium polluunt.* Sed [quod plerique inſignes viri tacti dolore cordis intrinſecus perſæpè conquæſti ſunt) ad exortum huius obſcuriſsimæ caliginis, Doctorum dormitauit in duſtria, ſi non etiam (quod indignius eſt) plurimorum ſcientia caligauit; vt propterea de Theologo pronunciari debeant verba illa; *Tibi ſoli tacebunt homines; & cum cæteros irriſe-*

riſe-

riſeris, à nullo confutaberis? Enimverò quoties impijſsimi homines hæreſum ſpicula aduerſus Eccleſiam Dei torquere conati ſunt, toties eorum tela ab inuictiſsimis ſcriptoribus acerrimè ſunt infracta; *Tibi ſoli tacebunt homines*, ò Theologe, obtruncatas iam pridem hæreſes nouo ſpiritu refouenti, & quodammodo reanimanti? Quoties viri mendaci ſpiritu inſtructiſsimi, errorum portēta Orbi inuehere auſi ſunt; toties inſcitiæ illorum tenebræ ab alijs depulſæ ſunt: *Tibi ſoli tacebunt homines* tua ſcripta noxijs errorum ſeminibus reſpergenti? Quoties præſumptione abrepti alij doctrinam Sanctorū Patrum ad exitiala capitis ſui commenta traducere attentarūt: toties eorum conatus eliſi, & Sanctorum Patrum Doctrina illuſtrior reddita; *Tibi ſoli tacebunt homines* eorundem Patrum ſententias detorquenti, ac tuis ſenſibus inflectenti, quandoque etiam mutilanti? Quoties carnalis prudentiæ aſſertores perfectionis arcem oppugnare aggreſsi ſunt; toties vice verſa expugnati ſunt: *Tibi ſoli tacebunt homines*, dum nouam perfectionem molitis eiuſdem perfectionis apicem demolienti? Quoties choros caſtrorum Dei, & laudes præliantium bella domini perſequi alij non dubitarunt; toties eorum audacia vel impudencia repreſſa eſt ab eis, de quibus dicitur: *exaltationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorum. Tibi ſoli tacebunt homines* in tuis ſcriptis de Pſalmodia malè merenti? Quoties pœnitentiæ opera viri ſe ipſos amantes eliminare cogitarunt; toties viri Spirituales carnis odium inſtaurare non deſtiterunt; *Tibi ſoli tacebunt homines* auſteram corporalis pœnitentiæ faciem non probanti? Quoties Paupertatem firmiſsimum Religioſarum virtutum fundamentū viri cupiditate poſſeſſi ſubuertere moliti ſunt; toties eorum vires confractæ atque irritæ conciderunt; *Tibi ſoli tacebunt homines* paupertatem in communi tam facilè poſt habēti? Theologi magni nominis quorum nomina & ſcripta toto Orbe illuſtria per omnes ætates coruſcare non deſinunt, acres paſſim oppugnatores, cenſores rigidos, duros linguarum & ca-

la-

lamorum aculeos patiuntur; *Tibi ſoli tacebunt homines* Teologe anonymo,& ſcriptiones tuas ſine approbatione & loco impreſsionis, quaſi furtim, & veluti abortiuum fœtum hominum oculis exponenti.

At verò (quod multo lachrimabilius eſt) cùm cæteros irriſeris, à nullo Theologe, confutaberis? Irriſiſti Apoſtolicos viros, hoc eſt vitæ Apoſtolicæ ſectatores, dùm Chriſti, & Apoſtolorum perfectionē dignoſcendā ex ratione viuēdi cōmuni, in victu, & veſtitu, ſiue ex manducatione, & potu, perperam docuiſti; *Et à nullo confutaberis?* Irriſiſti, inquam, Apoſtolicos viros, dum Religionē cum poſſeſſionibus in communi, & citrà externā auſteritatem ſimillimam vitæ Chriſti & Apoſtolorum pronunciaſti: *Et à nullo confutaberis*? Irriſiſti Euāgelicæ perfectionis & auſteritatis cultores, dūChriſti & Apoſtolorum vitam fuiſſe blandā, & non rigidam inſinuaſti, quin etiam paupertatem Apoſtolicam præcepto & exemplo Chriſti firmatā, nō perfectioni aut volūtati; ſed neceſsitati tribuiſti, differens in hęc verba; *quod ſi Apoſtoli vni loco, vti nunc Religioſorum monaſteria, fuiſſent adſtricti, nec in ea ſuorum paucitate debuiſſent circuire tot mundi regiones, proculdubio etiam ſtabiles & certos reditus acceptaſſent, & à nullo confutaberis?* Accedit, quod Paulum vas electionis, & Doctorem gentium, ob labores vitæ Apoſtolicæ animarum cauſa ſuſceptos, dixiſſe ſe infelicē obloquutus es; nec ab Elia Propheta, Sanctiſsimo calamum abſtinuiſti, *& à nullo confutaberis?* Irriſiſti ò Theologe omnes Religioſos Ordines, pulchra ſcilicet tabernacula Iacob, & tētoria Iſrael; quæ ſunt, vt valles nemoroſæ, vt horti iuxtà fluuios irrigui, & tabernacula, quæ fixit Dominus, quaſi cedri propè aquas; quia eorum fortitudinem, quæ conſiſtit in paupere & afflicta charitate, veluti expungere & irritam facere potuiſti; *& à nullo confutaberis?* Irriſiſti Ordines eremiticos, eorū perfectionem, cæterorū Ordinū perfectioni poſtponēs; cùm tamē ex D. Thomæ & aliorū Sanctorū placito, vita ſolitariorum præemineat vitæ in ſocietate viuentium, ſicut id

quod

quod perfectum eſt præeminet ei, quod ad perfectionem exercetur, *& à nullo confutaberis?* Sed & peculiares Ordines Religioſorũ, auſteritate, Pſalmodia, paupertate in communi, & pœnitentiæ cultu celebres, verbis illiberalibus, & doctrinæ tuæ impoſturis irriſiſti; *& à nullo confutaberis?*

Expectabam ego, qui aduerſus Theologum, velut olim aduerſus Philiſtæũ irriſorẽ agminũ Dei viuentis conſurgeret, & auferret opprobriũ de Iſrael. Sed ecce hucuſq. nullus [quod ſciã] prodijt, non quod formidabilis ſit eius potentia, ſed forſaſsis, quia deſpicienda videbatur eius arrogantia. At verendum ne vnde magis deſpicitur, inde magis erigatur. Ergo ne *tibi ſoli tacebunt homines? & cum cæteros irriſeris, à nullo confutaberis?* Progedior ego minimus omnium, non armis proprię fiduciæ, ſed nomine Dei minutus. Quia enim *verboſi amici mei, ad Deum ſtillat oculus meus* Iob. 16. id eſt (vt ait Gregorius) *cum & ipſi derogant qui in fide ſociantur, neceſſe eſt, ad Deum mea intentio tota in amoris intimi compunctione defluat, & tantò ſubtilius ſe ad interiora erigat, quantò per exteriora opprobria, repulſa intus redire cogitur ne foras euaneſcat.* Progredior & [phraſi Bonauenturæ] eligo exemplo Dauid quinque limpidiſsimos lapides de torrente redundantis Sapientiæ Catholicorum Doctorum. Quibus ſi pia fide veritati aſſentire Theologus voluerit, nobiſcum armetur, ſi autem effrons reſiſtere, in fronte feriatur. Mitto autem hos lapides in perá paſtoralem, id eſt ſimplicẽ hunc libellum, quem nullatenus poteſt commendare elegantia ſtyli, & cõptus Sermo: Sed ſola neceſſariorum verborum prouiſio: & quem tempora, alijs ſtudijs Theologicis non intermiſsis, ſiue miniſterijs Religionis continuata, ac horæ ſucceſsiuæ mutuare potuerunt. Res ipſa appendatur, non verba: fructus legatur, non folia: flos carpatur, non volaticus deſideretur pappus. Præclarè Auguſtinus lib. 4. Doctr. Chriſtianę, cap. 11. *Bonorum ingeniorum inſignis eſt indoles in verbis verum amare, non verba, quid enim prodeſt clauis aurea, ſi aperire quod volumus*

non

non poteſt? aut quid obeſt lignea ſi hoc poteſt, quãdo nihil quærimus niſi patere quod clauſum eſt? Aperiam ego & reuelabo technas arcanas ædificij Theologi eò modo quo libuerit, vt clarè detecta fouea, cautè poſsit euitari ruina.

Primum itaq. oſtendam Theologum ſuis in ſcriptis, & nõ caruiſſe mendacio, & inuertiſſe dogmata, non ſolùm cauenda: ſed omnino non bona. Ne quis autem ſuſpicetur; acrius iuſto à me ſcriptorem perſtringi, fateor me nõ perſonam, ſed doctrinæ temeritatem perſtringere; non enim de Theologo mihi compertum eſt quis nam ſit: omninò autem mihi perſuadeo non Religioſum, dubito autem Catholicum eſſe, vt potè qui paſsim ſuam Epiſtolam dictis hæreſim redolentibus reſperſerit: ſolet autem eſſe hæreticorum fraus, ſub ſpecie Catholicorum ſua ſcripta prodere quatenus vel incautos valeant citius illa queare, vel Catholicos quibus fortaſſe poſſunt imputari, infamare, & in inuidiam vocare queant. Dicam cum Bonauentura in ſimili. *Quoniam meliora ſunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta odientis oſcula*, nequaquã peccatorum oleo, adulatione videlicet, impinguandum eſſe ipſius languidum caput, nec tumidi cordis apoſtema palpandum, quin potiùs obloquentis hominis erectam ceruicem oportet dura increpatione ferire, non quidem amari cordis odio, ſed tranquillæ mentis æmulatoria Charitate. Ipſius verò ſuſpectum dogma ordinato competit improbare congreſſu, vt per modum Apologiæ, epiſtolæ coaptetur reſponſio, & impugnationi defenſio correſpondeat ex aduerſo, cui titulum volui præfigere. Apologia Perfectionis vitæ spiritvalis, sive Propvgnacvlvm omnivm Religionvm, maxime Mendicantivm, quia exacuit linguam ſuam tanquam gladium contrà omnes Religiones, vt iam monſtraui, omnium Religionum cauſam pro viribus agam; quod non meæ arrogantiæ, ſed potius intimo amori, qui me vrget, vt ſecũdum modulum pro honore vinearum domini Sabaoth, me totum impendam, imputatum volo. Duplex autem contrà

quam

heologum eſt mihi inſtruenda munitio. Altera continens
euem reſolutionem & Anathomiam totius epiſtolæ, in qua
b compendio cernantur omnes impoſturæ & artes Theo-
gi. Altera autem continens fuſiùs examen propoſitionum
heologi, ad inuiolatam doctrinam Angelici Doctoris, tan-
ıam rectiſsimam, & certiſsimam regulam veritatis: Quia
ıim Theologus doctrinam S. Thomæ in defenſionem ſuo-
m dogmatum vltroneè aſſumpſit, conabor ego hominem
o gladio iugulare, hoc eſt verbis ſuis omninò conuincere.
ndemnabit te os tuum, & labia tua reſpondebunt tibi. Iob 15.
ıia enim veritas vincit ſemper & inualeſcit, cuius lumen
ter denſas errorum tenebras radiat eius quaſi virtute com-
ılſus Theologus, quod impugnat, defendit, & quidquid
onſtruit, deſtruit, manifeſtè declarans quod *qui* (vt ait Bo-
ıauentura) *ſtudio contentionis deſeruit, dum arcu tenſo doloſo per
gittam ſermonis emiſſam alterum vulnerare ſatagit, iuſto Dei iu-
'cio ſemetipſum prius ipſe configit.* Aggrediar ergo Theolo-
um ſuis armis animosè & intrepidè.

Quod dum perficio. Te (cum S. Bonauentura in Apolog.
auperum ſepiùs citata) Sacroſancta Romana Eccleſia, tan-
ıam alteram Eſther eleuatam in populis, vt Eccleſiarum
mnium Matrem, Reginam, atque Magiſtram, ad defendē-
am, & docendam, tam morum, quàm fidei veritatem, fi-
ucialiter interpellat tuorum pauperum cœtus, vt quos ge-
ıuiſti vt Mater, educaſti vt Nutrix, nunc etiam vt Regina
otenter & iuſtè defendas; cùm idcircò diſpoſitione fauente
liuina, Pontificalis, ac Regiæ poteſtatis verticem ſupremum
dipiſci merueris, vt in arduis neceſsitatis articulis, ac de-
endendum Chriſti populum parareris. Exurge igitur Sancta
Mater, & iudica cauſam tuam, quia Ordinum tuorum eſt;
u approbaſti Religiones auſteras, Pſalmodiæ vacantes, Pau-
ertatem in communi profitentes: tuum eſt ea, quæ alieno
ſpiritu pleni homines contrà effutiunt, reprobare; ne ſi diſſi-
nules, approbare videaris. Non mea ſcripta probari; ſed
tantum

tantum epiſtolam Theologi prohiberi, & confutari geſtio,& nomine Religioſorum plurimorum, qui in hoc calamo meo loquuntur,humillimè poſtulo. Vos etiam omnium Ordinum Religioſi compello, claſſicum vobis cano; En Theologus Iſmeëlitico more manum erigit contra omnes, vt iuſto Dei iudicio manus ſit omnium contrà eum, vnum ergo ſit brachium omnium noſtrum, & quidquid præualet vnuſquiſq; audeat, verbo, vel ſcripto contrà exitialem epiſtolam. Deniquc ad vos docti viri, quorum iudicio meas lucubrationes libens ſubijcio,ſermonem conuerto cum Caietano. Dictorũ rationes videte & examinate, & ſic aquieſcite, vel refutate; non enim tanti ſum, nec ſic arrogans; vt meam proponam authoritatem. Sed eatenus dico hic & vbique,quatenus reddita ratio teſtatur. Propterea vbi defecero, correctori,vt adiutori gratias agam. Verba autem erroris, falſitatis,deceptionis, inſcitiæ, & quæcunque huiuſmodi mihi inter ſcribendũ exciderint, non contrà perſonam, ſed aduerſus doctrinam velim accipi pronunciata,quoniam perſonæ,nullo pacto;Doctrinis non niſi vt diſſonant, aduerſari intendo.

IN-

NDEX
SITIONVM,
N HOC OPERE
AMINANTVR.

Propoſitio I.

ENERALIA tradam monita deſumpta ex certa SS. Patrum, & Theologorum doctrina. pag. 1.

Propoſitio II.

utem cognoſcas ſine errore, quibus in rebus ſita ſit iſta Dei quàm axima gloria, quam propagare per tuas facultates, & nepotem ium vis, & debes, hæc diligenter conſidera. 2.

Propoſitio III.

e ſequitur, illum magis glorificare Deum, ſibique magnos meritorum, & gloriæ gradus conciliare, qui ad ea opera, & perſoas res ſuas deriuat, à quibus maiora & plura præterita extirantur, & purgantur peccata, ac futura impediuntur. ibid.

Propoſitio IV.

e ſequitur, te tunc valde glorificaturum Deum, & tua animæ nſulturum, ſi tua bona, & nepotem tuum direxeris ad tales erſonas, & talia pia opera, ex quibus in Eccleſia Dei oritur maor frequentia, & excellentia, tum piorum operum, tum homium meliorum. 4.

Propo-

Propoſitio V.

Ad quod conducit multitudo & mediorum & modorum, ac efficacitas eorum ad talem pietatem perſonarum & operum in Eccleſia Dei excitandam, propagandam, & dilatandam. 5.

Propoſitio VI.

Ille maximè glorificat Deum, & animam ſuam ſpiritualiter ditat qui cauſa eſt contrariorum effectuum bonorum, ſiue per diſpenſationem ſuarum temporalium facultatum, ſiue alio modo. 6.

Propoſitio VII.

Conſidera Illuſtriſs. Domine, inter opera pia, & perſonas Religioſas, à quibus glorificatur Deus, per illas glorificari magis, in quibus magis reſplēdet Dei dilectio, & proximi propter Deū. ibid.

Propoſitio VIII.

Vnde ſequitur, per opera virtutis Religionis, vti ſunt Pſalmodia, nō ita glorificari Deum, & animam ditari, atque ditatur per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum. 7.

Propoſitio IX.

Virtute Religionis, ex qua deuotionis opera promanant, longè perfectior eſt virtus charitatis, vt expreſſe docet S. Th. 2.2.q. 81. ar. 5. & loco paulò ante citato. 14.

Propoſitio X.

Hinc ſecundò ſequitur, per opera pænitentiæ, vti ſunt ieiunia & his ſimilia, cæteris paribus, minùs glorificari Deum, quàm per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum. ibid.

Propoſitio XI.

Quin etiam S. Thomas in. 4. diſt. 15. art. 2. &c. aſſerit, Eleemoſynam plus eſſe ſatiſfactoriam pro peccatis, quàm ieiunium, & orationem.

Propoſitio XII.

Imò quod mirabilius eſt, S. Thomas 2.2.q. 124. art. 3. ad 3. ait Actum ex charitate docendi, & gubernandi ſubditos eſſe perfectiorem,

Digitized by Google

rem, quàm actum martyrij conſideratum ſecundum propriam ſpeciem actus. 16.

Propoſitio XIII.

Vnde ſequitur tertiò Illuſtriſs. Domine, te ad tales perſonas, & opera, debere tuas facultates, & nepotem conuertere, quæ magis verſentur circa dilectionem Dei, & proximi, quàm circà Pſalmodias, & corporis macerationes. 17.

Propoſitio XIV.

Benè ait S. Greg. Papa lib. 6. cap. 2. in lib. Regum. Longè altioris eſt meriti, propriam voluntatem alienæ ſemper voluntati ſubmittere, quàm magnis ieiunijs corpus atterere, aut per compunctionem ſe in ſecretiori ſacrificio mactare. 23.

Propoſitio XV.

Conſidera & hoc Illuſtriſsime Domine, ſi inueneris plures hominum piorum Ordines, & Congregationes, quæ tibi viderentur bonæ & perfectæ, debere te potius ijs bona tua cum nepote tuo offerre, qui ſequuntur perfectius viuendi inſtitutum, & in eo modum viuendi perfectiorem. 24.

Propoſitio XVI.

Porrò vt agnoſcas quod vitæ inſtitutum, & quis in eo viuendi modus ſit perfectior; has regulas accipe, excerptas potiſsimùm ex recepta ab omnibus S. Thomæ Doctoris Angelici doctrina. 25.

Propoſitio XVII.

Primò docet S. Thomas 2. 2. q. 188. art. 6. Illam Religionem alteri præferri, quæ ordinatur ad finem abſolutè potiorem, vel quia eſt magis bonum; vel quia ad plura bona ordinatur. Si verò ſit finis idem, ſecundariò attenditur praeminentia Religionis, non ſecundùm quantitatem exercitij, ſed ſecundùm proportionem eius ad finem intentum. Vnde & in collationibus Patrum introducitur ſententia B. Antonij [collat. 2. cap. 3.] qui diſcretionem, per quam aliquis omnia moderatur, prætulit ieiunijs, & vigilijs, & omnibus huiuſmodi obſeruantijs. Et infra. Sicut maius eſt illuminare, quam lucere ſolum, ita maius eſt contemplata alijs tradere,

quàm ſolum contemplari. Ergo ſummum gradum in Religionibus tenent; quæ ordinantur ad docendum, & prædicandum, quæ & propinquiſsimæ ſunt perfectioni Epiſcoporum, ſicut & in alijs rebus fines primorum coniunguntur principijs ſecundorum, vt S. Dionyſ. dicit 7. cap. de diuin. nomin. Secundum autem gradum tenent illæ Religiones, quæ ordinantur ad contemplationem. Tertium eſt earum, quæ occupantur circà exteriores actiones. In ſingulis autem horum graduum poteſt attendi præeminentia, ſecundum quòd vna Religio ordinatur ad altiorem actum in eodem genere: ſicut inter opera actiuæ vitæ, potius eſt redimere captiuos, quàm recipere hoſpites. Et in operibus vitæ contemplatiuæ potior eſt Oratio, quàm Lectio. Poteſt ergo attendi præeminentia, ſi vna earum ad plura horum ordinetur, quam alia; vel ſi conuenientiora ſtatuta habeat, ad finem propoſitum conſequendum. Hæc omnia S. Thomas. 26.

Propoſitio XVIII.

Illuſtriſsime Domine, circumſpice Religioſos Ordines, eumque tuis, & bonis, & nepote orna. 30.

Propoſitio XIX.

Illuſtriſsime Domine, circumſpice Religioſos Ordines, eumque tuis & bonis, & nepote orna, quem præ cæteris videris proximè accedere ad Epiſcopalem ſtatum, docendo, & prædicando, & alias Eccleſiaſticas functiones obeundo, pro dilatanda diuina gloria, & S. Eccleſiæ incremento. 32.

Propoſitio XX.

Religio quæ Epiſcoporum ſtatui propinquior eſt, perfectior eſt. 34.

Propoſitio XXI.

Pondera, illum Ordinem, qui accedit proximè ad ſtatum Epiſcoporũ, accedere etiam proximè ad illum viuendi modum, quem Chriſtus Dominus, & eius Apoſtoli ſectati ſunt, qui proculdubio fuit omnium perfectiſsimus. 41.

Propoſitio XXII.

In quo clarè expreſſus eſt finis ſalutis animarum quàmplurimarum. 47.

Pro-

INDEX.

Propoſitio XXIII.

Ordines Eccleſiaſtici, & eorum variæ functiones, per conciones, confeſsiones, lectiones, &c. 49.

Propoſitio XXIV.

Perfectio vitæ Christi, & Apoſtolorum agnoſci poteſt, tum ex fine omnium operum eius, qui erat gloriam Dei dilatare, abſtrahendo homines ab infidelitate, & falſa fide, ad rectam fidem, & à vita impia ad piam, & ita ſalutem eorum procurare. 52.

Propoſitio XXV.

Perfectio vitæ Chriſti, & Apoſtolorum agnoſci poteſt, tum ex medijs quibus vſus eſt cum Apoſtolis ad ſalutem humanam procurandam, & fructum meritorum ſuorum ijs communicandum, ſcilicet per prædicationes, diſputationes cum Phariſæis, per Sacramenta, &c. 53.

Propoſitio XXVI.

Perfectio vitæ Chriſti, & Apoſtolorum agnoſci poteſt, tum ex ratione viuendi, quam in perſona ſui tenuit communem in victu, & veſtitu cum honeſtis hominibus. ibid.

Propoſitio XXVII.

Chriſtus rationem viuendi in perſona ſua tenuit communem. 55.

Propoſitio XXVIII.

Chriſtus rationem viuendi in perſona ſua tenuit cõmunem in victu, & veſtitu cum honeſtis hominibus. 61.

Propoſitio XXIX.

Chriſtus rationem viuendi in perſona ſua tenuit communem in victo cum honeſtis hominibus. 62.

Propoſitio XXX.

Chriſtus rationem viuendi in perſona ſua tenuit communem in veſtitu cum honeſtis hominibus. ibid.

Propoſitio XXXI.

Vt ponderat S. Thomas 3. p. q. 40. art. 2. vbi quærit. Vtrum Chriſtus auſteram vitam in hoc mundo ducere debuerit? Et reſpondet, conuenientiſsimum fuiſſe, vt ſe Chriſtus in conuerſatione hominibus

B 2 confor-

conformaret, ſecundũ illud Apoſtoli ad Corinth. 9. Omnibus omnia factus ſum, vt omnes lucrifaciam. Ideoque congruum fuiſſe, vt Chriſtus in cibo potuque communiter ſe ſicut alij haberet: Idq́; probat verbis Chriſti Matth. 11. Venit Ioannes non manducans, neque bibens. Venit filius hominis manducans, & bibens, & dicunt. Ecce homo vorax, & potatur vini. 63.

Propoſitio XXXII.

Ex quo loco colligunt alij SS. Patres, conſultò inſtituiſſe Chriſtum vitam minus ſeueram ac rigidam, quam Ioãnem, vt faciliùs omnes lucri faceret. 64.

Propoſitio XXXIII.

Quemadmodum ait Chryſoſt. hom. 38. in Matthæum. 66.

Propoſitio XXXIV.

Illam ergo Religionem perfectiſsimam ne dubita, quæ eſt vita, & muneri Apoſtolico ſimillima. 69.

Propoſitio XXXV.

Illa Religio eſt perfectior alijs, quæ, cæteris paribus, habet media efficaciora ad conſecutionem eius finis, propter quem eſt inſtituta. 80.

Propoſitio XXXVI.

Illa Religio eſt perfectior, quæ, cæteris paribus, non tantùm efficaciora media habet ad ſuum finem perfectiſsimum, ſed etiam plura talia, & magis ordinata. 81.

Propoſitio XXXVII.

Illa perfectior eſt Religio, quæ, cæteris paribus, habet auxilia plura, & meliora ad conſequendum finem ſuum, & mediorum ſuorum vſum in ſuo Ordine præſcripta. 86.

Propoſitio XXXVIII.

Illa Religio perfectior eſt, quæ cæteris paribus, pluribus & melioribus eſt fulta præſidijs, ad ſubmouenda omnia impedimenta felici vſui mediorum ad ſui finis conſecutionem ſe ſe opponentia. ibid.

Propoſitio XXXIX.

Illum ordinem, Illuſtriſsimè Domine, puta perfectionem, qui, cæteris paribus,

Digitized by Google

paribus, maiorem fructum in Eccleſia Dei facit verbis, ſcriptis, factis, exemplis, &c. 87.

Propoſitio XL.

Vnde ſequitur, illam eſſe meliorem, quæ plures & meliores, & per plures vias ac modos, & pro pluribus locis ac perſonis, fructus edit, & per ipſos fructus tales à ſe editos, alios fructus nouos, & nouos in alijs multiplicat. 88.

Propoſitio XLI.

Quæ omnia ſunt certiſsima ſigna ſummæ perfectionis. 89.

Propoſitio XLII.

Quæ ſita eſt non in verbis & geſtibus, ſed in factis heroicis: quia, vt ait S. Greg. Papa, Hom. 30. in Euangelia. Probatio dilectionis, exhibitio eſt operis. 90.

Propoſitio XLIII.

Sicut plus donat ille, qui arborem fructiferam donat, quàm qui ſola poma, ita & ſtatus, & perſona, cæteris paribus melior eſt. Deoque magis grata, quæ non tantum fructum facit bonum, ſed facit res fructiferas quamplurimas, ex quibus fructus innumeri, perpetua ſucceſsione, & multiplicatione naſcuntur. 91.

Propoſitio XLIV.

Illa Religio eſt melior, quæ, cæteris paribus, habet & offert plures occaſiones heroicas virtutum, & laborum pro Dei gloria, ſiue in iuuandis animabus per varios modos, ſiue in tolerandis perſecutionibus & aduerſitatibus ob ſtudia pietatis. 92.

Propoſitio XLV.

Imò meritò S. Ioannes Climacus ſcribit gradu quarto. Noli citiùs currere, neque eleueris facilè, cum enarrari audis ſolitariorum Patrũ vitas, tu enim protomartyris militia incedis. 93.

Propoſitio XLVI.

Hæc enim quæ famam, & honorem lædunt, grauiora ſunt viris honeſtis, & ingenuis ipſa mortis acerbitate, quam multi mallent ſubire, quàm famæ & honoris pati iacturam. 94.

Digitized by Google

Propoſitio XLVII.

Quæ cauſa eſt, vt grauiſsimi quique Theologi & Iuriſperiti expreſsè doceant, quibuſdam in caſibus ſine vllo peccato poſſe occidi alterum ob defenſionem honoris proprij, & ad euadendam aliquam contumeliam grauem, ſeu honoris iacturam. 95.

Propoſitio XLVIII.

Ideòque & S. Propheta Elias 3. Reg. 19. verſ. 4. Optabat potius mortem, quam moleſtias perſecutionis, quam patiebatur à Iezabel. ibid.

Propoſitio XLIX.

Et Sanctus Paulus, ob labores vitæ Apoſtolicæ animarum cauſa ſuſceptos, dicebat, Rom. 7. verſ. 24. Infelix homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? 96.

Propoſitio L.

Et 1. Cor. 8. Non volumus ignorare vos fratres de tribulatione noſtra, quæ facta eſt in Aſia, quoniam ſupra modum grauati ſumus ſuprà virtutem, ita vt tæderet nos etiam viuere. 97.

Propoſitio LI.

Vnde mirum non eſt, quoſdam multa paſſos pro Dei gloria, etiamſi morte naturali extincti ſint, inter Martyres computatos. 98.

Propoſitio LII.

Sic Eccleſia S. Marcellum Papam pro martyre colit 16. Ianuarij, S. Felicem, 14. Ianuarij, & S. Hyginum Papam, 11. Ianuarij. 99.

Propoſitio LIII.

Et S. Lutgardis Virgo Ordinis Ciſtercienſis, ad æqualem gloriam cum S. Catharina Virgine & Martyre electa fuit, etſi ſine ferro & ſanguine obierit, teſte Thoma Cantipratano, apud Surium, 16. Iunij. 101.

Propoſitio LIV.

Eandemq́; ob cauſam S. Damaſcenus in vita S. Barlaam, & Ioſaphat ſcriptum reliquit, Religioſos animo ac voluntate Martyres effectos, ea gloria, quam martyres obtinent, minimè carere. 102.

Propo-

Digitized by Google

Propoſitio LV.

Quod certè magis locum habet in ijs, qui iuxta ſignum bonorum à S.Bernardo traditum, plura quàm alij bona faciunt, & plura quàm alij mala patiuntur, & minores fauores, & laudes, & applauſus humanos reportant. 103.

Propoſitio LVI.

Illas Religiones pluris facias, in quibus maius eſt Orationis ſtudium, quàm Pſalmodiæ. 105.

Propoſitio LVII.

Proinde S.Thomas 2.2. quæſt.91. art.2. ad 3. ait nobiliorem eſſe modum prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam, & prædicationem, quàm per cantum. 109.

Propoſitio LVIII.

Et ſubdit: Ideo Diaconi, & Prælati, quibus competit per prædicationem & doctrinam animos hominum prouocare in Deum, non debent cantibus inſiſtere; ne per hoc à maioribus retrahantur. S.Gregor.Papa lib.4. Regum cap. 88. quod etiam poſitum eſt in Decret. Diſt.92.Can.in Sanct.Rom.Eccleſia, præſenti decreto conſtituto, vt in Sede hac Sacri Altaris miniſtri cantare non debeant. Et vt ibidem additur. Conſuetudo eſt valde reprehenſibilis, vt in Diaconatus ordine conſtituti, modulationi vocis inſeruiant, quos ad prædicationis officium, & eleemoſynarum ſtudium vacare congruebat, &c. Hæc S.Thomas. 110.& 111.

Propoſitio LIX.

Quod ſi propter Eleemoſynas corporales Sacra Pſalmodia debet omitti, multò magis propter ſpirituales, vti ſunt peccantes corrigere, ignorantes docere, dubitantibus rectè conſulere, conſolari mæſtos, Sacramenta adminiſtrare, libros pro defenſione S. Eccleſiæ, & alios ſimiles pro dilatanda Diuina gloria conſcribere, &c. 112.

Propoſitio LX.

Ideò illæ Religiones, cæteris paribus, præferendæ ſunt alijs, quæ habent ex ſuo inſtituto maiorem rationem Prædicationis & Orationis, quàm Pſalmodiæ. 127.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Propoſitio LXI.

Perfectionem Religionis non metiaris, Illuſtriſs. Domine, ex vitę auſteritate externa. 128.

Propoſitio LXII.

Sed potiſsimum ex dilectione Dei, quæ ſe prodit ampla & multiplici propagatione diuini cultus, & gloriæ, & multarum animarum ſalute. 134.

Propoſitio LXIII.

Et laboribus difficilibus earum cauſa conſtanter, & perſeueranter propter Deum ſuſceptis, & inuicta virtute in occaſionibus peccatorum declaratur. 135.

Propoſitio LXIIII.

Arctitudo obſeruantiarum, inquit S. Thomas 2.2.qu.188.art.6.ad 3. non eſt illud, quod præcipuè in Religione commendatur, vt B. Antonius dicit, & ideò non eſt potior Religio ex hoc, quod habet arctiores obſeruantias, ſed ex hoc, quod ex maiori diſcretione ſunt eius obſeruantiæ ordinatæ ad finem Religionis. 136.

Propoſitio LXV.

Et 2.2.qu. 184.art.3.& lib. de Perfect. vitæ ſpiritualis cap. 2. idem S. Doctor ait. Primùm, & principaliter conſiſtit ſpiritualis vitæperfectio in dilectione Dei, ſecundariò in proximi dilectione. 137.

Propoſitio LXVI.

Caue, inquit S. Hieronymus Epiſt. 41. ad Celantiam, cap. 6. ne ſi ieiunare, aut abſtinere cæperis, te putes eſſe iam ſanctam: hæc enim virtus, adiumentum eſt, non perfectio ſanctitatis. 138.

Propoſitio LXVII.

Hinc S. Franciſcus teſte S. Bonauentura eius vitæ Cap. 6. ſæpè dicebat Fratribus. De omni eo quod peccator poteſt, nemo ſibi debet iniquo applauſu blandiri: peccator, ait, ieiunare poteſt, orare, plãgere, carnemque propriam macerare, hoc ſolùm non poteſt, Domino ſcilicet ſuo eſſe fidelis. ibid.

Propo-

Propoſitio LXVIII.

Hinc in libro octauo in vitis Patrum apud Roſuueydum.cap.63. Orãti B. Paphnutio Abbati, qui in ſumma vitæ auſteritate, & multò maiore, quàm nunc in vllo Religioſo Ordine ſeruetur, vitam Eremiticam ſectabatur, ſeparatus à conſortio hominum, diuinitùs reuelatum eſt, eum non exceſſiſſe perfectionem cuiuſdam in Ciuitate tibicinis, qui non ita pridem vacabat latrocinijs, ebrietati, & ſcortationi. Cùm autem accuratè examinaretur, quidnam vnquam ab eo rectè geſtum eſſet: hoc ſolùm inuenit; quòd cùm aliquando latronis vitam ageret, Chriſti Virginem, cui erat à latronibus vitium afferendum, liberauit, & alteri formoſæ mulieri erranti in ſolitudine vim non intulerit, ſed trecentis aureis donatam dimiſerit, vt maritum cum liberis, ob debita in carcerem coniectum liberaret. 139.

Propoſitio LXIX.

Si ergo hominem tam anteà malum opera charitatis pauca æquarunt meritis tam Sancti Eremitæ, in ſummo rigore ieiuniorum, & paupertatis, alijſque carnis macerationibus vitam traducenti, quantò maiorem meritorum cumulum parient innumera epera charitatis ſpiritualis, &c. 140.

Propoſitio LXX.

Etſi vitæ externa aſperitate cæteris non antecellant. 141.

Propoſitio LXXI.

Meritò itaque S. Anſelmus explicans illud Apoſtoli 1.Tim.4. Exercitatio corporalis ad modicum; pietas autem ad omnia. 145.

Propoſitio LXXII.

Per exercitationem corporalem, intelligens cum S. Ambroſio, S. Bernardo, & Thoma, corporis afflictionem, & caſtigationem. Corporalis, inquit, exercitatio quæ eſt in ieiunijs, vigilijs, labore manuum, ac multimoda corporis afflictione, parum vtilitatis habet reſpectu magnæ vtilitatis, quã habet pietas Religioſæ mentis. Exerce te ad pietatẽ, ideſt, ad cõpaſsionẽ proximorum, & ad opera miſericordiæ. Nam vt ait S. Auguſtinus epiſt.25. Pietas eſt ve-

rax

rax Dei cultus, vnde omnia rectè viuendi ducuntur officia. 149.

Propoſitio LXXIII.

Quem locum explanans S. Thom. in Comment. Exercitatio, inquit, ieiunij & huiuſmodi, in ſua natura non ſunt bona, ſed pœnalia, & ſi homo non peccaſſet, nihil horum fuiſſet, ſed ſunt bona medicinalia, in quantum reprimunt concupiſcentias. Ergo ad iſtud modicum ſunt vtilia, quia tantùm ad morbum peccati carnalis non ſpiritualis: quia aliquando propter abſtinētiam, homo in iracundiam, inanem gloriam, & huiuſmodi incurrit. Præfert ergo abſtinentiæ pietatem; & accipitur hic vtroque modo pro cultu Dei, & miſericordia. 151.

Propoſitio LXXIV.

Sed præclarè admodum S. Bernardus eundem Apoſtoli locum eodem ſenſu intelligens, Apologia ad Gulielmum Abbatem, eos Religioſos perſtringit, qui ieiunijs maioribus addicti, & abſtinentijs, viliq́ue & attrita tunica induti, detrahebant alijs Religioſis, quòd vterentur melioribus veſtibus ac pellibus, & carnibus veſcerentur, & tria, vel quatuor pulmentaria vno die admitterent. 153.

Propoſitio LXXV.

Et hos etſi pro delicatulis habitos, ijs longè anteponit. 155.

Propoſitio LXXVI.

Attendite, inquit, in regulam Dei, cui vtique non diſſonat inſtitutio S. Benedicti. Regnum Dei intra vos eſt. (Lucæ. 17.) hoc eſt, nō exterius in veſtimentis, aut alimentis corporis, ſed in virtutibus interioris hominis. Vnde Apoſtolus [Rom. 14.] Regnum Dei non eſt eſca, & potus, ſed iuſtitia, & pax, & gaudium in Spiritu Sancto. De corporalibus itaque obſeruantijs fratribus calumniam ſtruitis, & quæ maiora ſunt Regulæ, ſpiritualia inſtituta relinquitis. Magna abuſio. Tunicati & elati, abhorremus pelliceas. Tanquam non melior ſit pellibus inuoluta humilitas, quàm tunicata ſuperbia. Repleti deinde ventre faba, men-

Digitized by Google

mente ſuperbia, cibis damnamus ſaginatos: quaſi non melius ſit exiguo ſagimine ad vſum veſci, quam ventoſo legumine vſque ad ructum exſaturari: & præcipuè cùm Eſau, non de carne, ſed de lente ſit reprehenſus, & de ligno Adam, non de carne damnatus: è contrà verò Elias innoxiè carnem commederit 3. Reg. 17. verſ. 6. Abraham gratiſsimè carnibus Angelos pauerit Gen. 18. de ipſis ſua fieri ſacrificia Deus præceperit. Et infrà. Quantò Spiritus corpore melior eſt; tantò ſpiritualis, quam corporalis exercitatio fructuoſior. Tu ergo cùm de horum obſeruatione elatus, alijs eadem non obſeruantibus derogas, non te magis tranſgreſſorem Regulæ indicas? cuius licet minima quædam teneas, meliora deuitas, de quibus Paulus: æmulamini, ait charismata meliora. Detrahendo quippe fratribus: in quo temetipſum extollis, perdis humilitatem: in quo alios deprimis, charitatem; quæ ſunt chariſmata meliora. Tu ſi tuum corpus multis ac nimijs laboribus atteris, ac regularibus aſperitatibus mortificas membra tua, benè facis. Sed quid ſi ille, quem ſimiliter non laborantem dijudicas, modicum quidem habeat de hac, quæ ad modicum vtilis, corporali videlicet exercitatione, amplius autem, quàm tu de illa quæ ad omnia valet, ideſt, pietate, &c. 156. & 157.

Propoſitio LXXVII.

Quod vſque adeò verum eſt, vt idem S. Bernardus ſerm. 12. in Cantica. Prælatos ſæculares Eccleſiæ vtiles, leuibus aliquibus defectibus obnoxios, anteponat Religioſis ſolitarijs, & ſi à vulgo habitis pro perfectioribus. Inhumanè, inquit, eorum redarguis opera, quorum onera refugis. Dico enim ſi is qui è Clauſtro eſt, eum qui verſatur in populo, interdùm minus diſtrictè minuſuè circumſpectè ſe ſe agere deprehenderit, v. g. in cibo, in ſomno, in riſu, in ira, in iudicio, non ad iudicãdum confeſtim reſiliat, ſed meminerit ſcriptum Eccleſ. 42. Melior eſt iniquitas viri, quàm benefaciens mulier. Nam tu quidem in tui cuſtodia vigilans, benè facis, ſed qui iuuat multos, melius facit, & virilius. Quod ſi implere non ſufficit abſque aliqua iniquitate, ideſt, abſque qua-

quadam inæqualitate vitæ, & conuerſationis ſuæ memento, quia charitas operit multitudinem peccatorum. Iacob. 5. 169.

Propoſitio LXXVIII.

Sicut vitæ auſteritas, etſi bona & vtilis, non eſt id, ex quo perfectio Religioſæ vitæ agnoſcenda eſt. 171.

Propoſitio LXXIX.

Id ex quo perfectio Religioſæ vitæ agnoſcenda eſt, non eſt paupertas. 172.

Propoſitio LXXX.

Id expreſsè docet S. Thomas 2.2.q.188.art.7. vbi quærit. Vtrum habere aliquid in communi diminuat perfectionem Religionis? Et reſpondet: perfectionem non conſiſtere eſſentialiter in paupertate, ſed in Chriſti ſequela: ſecundùm illud Hieronym. ſuper Matth. cap. 19. Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te, &c. 181.

Propoſitio LXXXI.

Vnde in Collationibus Patrum collat. 1. cap. 1. Abbas Moyſes dicit. Nuditas ac priuatio omnium facultatum, non perfectio, ſed perfectionis inſtrumenta ſunt. 184.

Propoſitio LXXXII.

Et in reſponſione ad 3. Paupertatem, ait, eſſe minimum inter inſtrumenta perfectionis. 185.

Propoſitio LXXXIII.

Præterea docet, ideò paupertatem eſſe in Religionibus ſeruandam, ne per ſolicitudinem circà res temporales, quæ diuitias comitari ſolet in ſæcularibus. Religioſi retrahantur à pijs ſuæ Religionis operibus. Cùm ergo in quibuſdam Religionibus ad Eccleſiæ vtilitatem inſtitutis, ipſa ſolicitudo quærendi neceſſaria pro templi ornatu, & vſu, pro victu, & veſtitu, pro viaticis, pro ſupellectili, & alijs domeſticis neceſsitatibus; magis impediat procurationem alienæ ſalutis, diuinæque gloriæ propagationem, quàm ſolicitudo vnius Oeconomi, vel Patris familias, aut Superioris Religionis, circà conſeruationem, & defenſionem rerum immobilium, vel mobilium Religionis, &c. 185. & 186.

Propo-

Digitized by Google

Propoſitio LXXXIIII.

Ideò præcipui Religionum à Sancta Sede Apoſtolica confirmatarum, & commendatarum Fundatores, Baſilius, Auguſtinus, Benedictus, Bruno, Bernardus, Ignatius, &c. diuinitùs illuſtrati, certos ſuos Religioſis permiſerunt reditus. 194.

Propoſitio LXXXV.

Vt ita liberi à quærendis eleemoſynis, melius & Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſent. 197.

Propoſitio LXXXVI.

Liberiùſque errantes corrigere, quod facere non ita auderent, ſi ab eis quærenda eſſent ſubſidia temporalia; timerent enim benefactores offendere, corrigendo eorum vitia: quia veritas odium parit. 200.

Propoſitio LXXXVII.

Quam etiam ob cauſam & S. Tereſia Fundatrix Diſcalceatorum, quemadmodum ſcribit Didacus Iepeſius Archiepiſcopus Turiaſonenſis in eius vita, etſi quædam Monaſteria abſque vllis reditibus Deo reuelante fundauerit, poſteà tamen experientia ſubſequente edocta diſtrahi animos procuratione eleemoſynarum, quædam alia Monaſteria, eodem Deo Magiſtro erexit, dotata reditibus: vt ſine ſolicitudine conquirendarum eleemoſynarum, & ea quæ illam comitatur diſtractione, Moniales Deo, rebuſque diuinis magis vacarent. 207.

Propoſitio LXXXVIII.

Eandem ob cauſam inter quatuor monita ſibi à Deo reuelata, pro conſeruatione ſuorum Monaſteriorum ſcriptum reliquit in libro Fundationum cap. 13. Vt quamuis Diſcalceati haberent plura Monaſteria, in quolibet tamen pauci habitarent: pro multis enim eleemoſyna, cum magna diſtractione, & ſolicitudine corrogari ſolet, & vt parum cum ſæcularibus tractarent, & illum modicum pro bono animarum ſæcularium: & vt magis docerent operibus, quàm verbis. 209.

Pro-

Digitized by Google

Propoſitio LXXXIX.

Ideò nonnullis Religionibus bona immobilia & mobilia neceſſaria ſunt, vt eorum honeſto, & moderato vſu vires corporis foueant, & ſine ſolicitudine conquirendi neceſſaria, pro victu, & veſtitu, alijsque rebus, toti ſe ſe impendant procurandæ alienæ ſaluti, diuinæque gloriæ amplificandæ. 212.

Propoſitio XC.

Et hoc Dominus, inquit S. Thomas loco citato, paupertatis inſtitutor docuit ſuo exemplo. Habebat enim loculos Iudæ commiſſos, in quibus recondebantur ei oblata, vt habetur Ioannis 12. 223.

Propoſitio XCI.

Et diſcipuli eius poſt eius reſurrectionem, à quibus omnis Religio ſumpſit originem, pretia prædiorum conſeruabant, & diſtribuebant illa, prout vnicuique opus erat. 228.

Propoſitio XCII.

Quin etiam ſi Apoſtoli vni loco, vti nunc Religioſorum Monaſteria, fuiſſent adſtricti, nec in ea ſuorum paucitate debuiſſent circuire tot mundi regiones, proculdubio ſtabiles & certos reditus acceptaſſent. 233

Propoſitio XCIII.

Vti poſteà dilatata Eccleſia, & paſtoribus animarum multiplicatis, ac ad certa loca addictis, acceptarunt Epiſcopi, alijquè Eccleſiaſtici. 246.

Propoſitio XCIV.

Non obeſt ergo perfectioni Religioſæ poſſeſſio bonorum temporalium benè diſtributorum; ſed vel malus, & ſuperfluus eorum vſus, vel nimius erga illa affectus; quorum vtrumque præſcindit in ordinatis Religionibus, & votum Paupertatis, & regularis diſciplina. 249.

Commen-

Digitized by Google

Propoſitio XCV.

Commendat & hoc perfectionem Religioſi Ordinis, ſi cæteris paribus ex inſtituto ſuo occupet ſe pro Deo in arduis & difficilioribus, quàm alij. Hanc ob cauſam S. Thomas 1. p. q. 95. art. 4. ad 2. ait. Opus difficilius ex parte obiecti eſſe magis meritorium. Vnuſquiſque enim mercedem percipiet ſecundùm ſuum laborem. 1. Cor. 3. Maior autem eſt labor, vbi eſt res difficilior, quæ pro Deo perficitur. 252.

Propoſitio XCVI.

Attende etiam ad hoc, Illuſtriſsime Domine, vt eam Religionem tuo Nepoti commendes præ cæteris, in qua cum Regularum obſeruantia vides maiorem concordiam, & domeſticam vnionem, præſertim in magna diſsimilitudine graduum, & nationum varietate ſimul cohabitantium. 255.

Propoſitio XCVII.

Quæ tantopere eſt Deo grata, vt S. Macario Abbati, ſi et vitam ducenti in Eremo ſolitariam, in perpetuis ieiunijs, & carnis macerationibus, multò maioribus, quàm hoc noſtro ſæculo vigeat in vlla Religione, etiam Eremitica, & aſsiduè rerum diuinarum con emplationi dedito, Deus prætulerit duas fæminas coniugatas rei vxoriæ vacantes; quæ tamen nil præ cæteris habebant, quam quod per annos quindecim in domo vna pariter manentes, nec turpe verbum altera dixiſſet ad alteram, nec litem mouiſſet, ſed in pace vixiſſent, & à ſæcularibus verbis abſtinere ad mortem decreuiſſent, cum deſiderio vitæ Monaſticæ, ſi id per maritos earum aliquando liceret. 256.

Propoſitio XCVIII.

Et hæc vt opinor ſufficient, Illuſtriſsime Domine, ad aperiendam tibi certam lucem, pro vtroque deſiderio tuo. 257.

Propo-

Digitized by Google

Propoſitio IC.

Vnum reſtat, vt te excitem ad aperiendam liberaliter manum, & cum bonis, ac Nepote tuo cor ipſum tuum. ibid.

Propoſitio C.

Vnum denique addo, id vt Nepoti tuo inculces ſeriò, ne à ſancto vitæ arctioris deſiderio reſiliat, tum alias ob cauſas, tum ne vitæ æterna iacturam patiatur. 259.

CEN-

Digitized by Google

CENTVM

PROPOSITIONES SELECTÆ

EX THEOLOGI CVIVSDAM EPISTOLA, AD QVENDAM Magnatem ſcire cupientem, quomodo poſſet diſtribuere bona ſua temporalia ad pios vſus, cum vtilitate quàm maxima animæ ſuæ.

Et cui Ordini Regulari vnum è Nepotibus ſuis vitę Religioſę deſiderio captum deberet addicere, hoc libro examinatæ.

PROPOSITIO PRIMA.

Generalia tradam monita, deſumpta ex certa SS. Patrum, & Theologorum doctrina.

SPECIOSA quidem, ſed haud fidelis Authoris promiſsio, ſi ea ſpectétur, quæ in Epiſtola tradit, vel malè ex Sanctorum Patrũ, & Theologorũ dictis concludendo, vel malè eorũ dicta referendo. Suam enim pro Sãctorum Patrum, & Theologorum doctrina obtrudit friuolam, atque in ipſos, & Theologos, & Sãctos Patres iniurioſam, atq; contumelioſam. Et certam vocat doctrinã, quæ falſa, ac ne quidem probabilis eſt, vt cuilibet ſimplici etiã inſpectione patebit; noſque, vt errores euitentur, & Deus veritatis per veritatem laudetur, aperiemus.

PROPOSITIO II.

Vt autem cognoſcas ſine errore, quibus in rebus ſita ſit iſta Dei quàm maxima gloria, quam propagare per tuas facultates, & Nepotem tuum vis & debes, hæc diligenter conſidera.

IMo ſi rectè, ac diligenter conſiderētur, quę Author in epiſtola tradit, errorem, ac tenebras effundunt circa iudicium, quibus in rebus ſita ſit iſta quàm maxima gloria Dei, quam Illuſtriſſimus, ad quem Author ſcribit, per ſuas facultates, ſuumque Nepotem vult, ac debet, vt Author loquitur, propagare.

PROPOSITIO III.

Vnde ſequitur illum magis glorificare Deum, ſibique magnos meritorum, & gloriæ gradus conciliare, qui ad ea opera, & perſonas res ſuas deriuat, à quibus maiora, & plura præterita extirpantur, & purgantur peccata, ac futura impediuntur.

NOn inficior quin ille multùm glorificet Deum, ſibiq; magnos meritorum; & gloriæ gradus conciliet, qui ad ea opera, & perſonas res ſuas deriuat, à quibus maiora, & plura pręterita extirpantur, & purgantur peccata, ac futura impediuntur. Inficior tamen, quod inſuper Author addit, hunc magis glorificare Deum, maiorem meritorũ, & gloriæ gradus ſibi cōciliare. Imò magis ille glorificat Deum, & maiorem ſibi meritorum, & gloriæ cumulum parat, qui res ſuas deriuat ad perſonas perfectiores, quæue, cũ in ſe ipſis perfectæ ſint, non modò aliorum peccata præterita purgāt, & extirpant, futuraq; impediunt; verùm etiã alios perficiunt, quod perfectorum tantum eſt. Magis enim glorificat Deum ille, qui vnum perfectum facit, quàm qui multos cōuertit, qui poſtmodum ſunt tepidi, etiamſi abſtineant à peccatis mortalibus; quia maior gloria Deo reſultat ex vno iuſto perfecto, quàm ex multis alijs iuſtis communibus, ſeu imperfectis. Nam ſicut pictor maiorem ſibi gloriam parat ex vna pulcherrima effigie, quam ſumma induſtria elaborauit, quàm ex multis imaginibus imperfectis, quas veluti ludendo, aut ſomniando depinxit: ita vniuerſorum Creator Deus cumulatiorem gloriam, & laudem ex vno Franciſco, aut Dominico, quàm ex multis iuſtis tepidis, & imperfectis decerpit. In iſtis enim Imago Dei in vera virtute conſtituta, & ab ipſo Deo delineata, licet non ef-

fictoris culpa, obſcura eſt, & mille imperfectionũ lituris fœdata: quare parum ſapientiam Artificis prædicat: at in viro perfecto imago, ac ſimilitudo Dei eſt valde pulchra, atque perfecta, & tanto ſplẽdore circundata, vt aſpicientes in maximã admirationem rapiat, & ad eximias laudes Artifici referẽdas alliciat. Inſinuatur id in Scriptura diuina. Exodi enim 3. habetur. *Dixit Deus ad Moyſen: hæc dices filijs Iſrael: Dominus Deus patrũ veſtrorũ, Deus Abraham, Deus Iſaac, & Deus Iacob miſit me ad vos: hoc nomẽ mihi eſt in æternum, & hoc memoriale meum in generationem, & generationem.* Dubiũ tamen non eſt, ab Abraham, vſq; ad Moyſen hoc eſt trecentis, eoq; ampliùs annis, plurimos homines inter filios Iſrael in gratia Dei vixiſſe, & diem extremum clauſiſſe; horum tamen Deus mentionem non fecit. Moyſi quoque, Exodi 32. dixit Dominus: *Dimitte me, vt iraſcatur furor meus.* Cum tamen in tanta populi Dei multitudine fuerint aliqui immunes à peccato lethali, & in gratia Dei viuerent, ſed eorum oratio non erat adeò efficax. Sãctus quoq; Elias 3. Reg. 18. dixit ad Populum: *Ego remanſi Propheta Domini ſolus.* Tamen eodẽ capite dicitur: *Abdias timebat Dominum valde. Nam cum interficeret Iezabel Prophetas Domini, tulit ille centum Prophetas, & abſcondit eos quinquagenos, & quinquagenos in ſpeluncis, & pauit eos pane, & aqua.* Et rurſum 3. Reg. cap. 19. Dixit Elias: *Derelictus ſum ego ſolus.* Et tamen eodẽ cap. dixit Dominus: *Derelinquam mihi in Iſrael ſeptẽ millia virorum, quorum genua nõ ſunt incuruata ante Baal, & omne os, quod non adorauit eum oſculans manus.* Magis ergo æſtimat Deus vnum Iuſtũ perfectum, quàm multos iuſtos imperfectos. Quod etiam ratio Theologica ſuadet. Magis enim diligit Deus eum qui v. g. habet centum gradus gratiæ, quàm viginti alios, quorum vnuſquiſq; habet tantum quatuor gradus gratię, & omnes ſimul tantum octuaginta: nam gratia in nobis eſt effectus dilectionis, quę eſt in Deo. Quod ſi verùm eſt, vtique magis glorificabit Deum, qui ſuo modo faciet vnum Iuſtum perfectum, quàm qui multos Iuſtos imperfectos. Id ipſum colligitur ex S. Thoma, (cuius doctrinæ ſubſcripſit Author) 2. 2. quęſt. 182. art. 2. in quo quærit. *Vtrum vita actiua ſit maioris meriti, quàm contemplatiua?* Et tertio loco obijcit ſibi tale argumentum: *Gregorius dicit ſuper Ezechielem, quod nullum ſacrificium eſt Deo magis acceptum, quàm zelus animarum: ſed per zelum animarum aliquis ſe conuertit ad ſtudia vitæ actiuæ. Ergo videtur, quod vita contemplatiua non ſit maioris meriti, quàm actiua.* Ad id reſpondit his verbis: *Ad tertium dicendum. Quod ſacrificium ſpiritualiter Deo offertur, cum aliquid ei exhibetur.*

Inter omnia autẽ bona hominis, Deus maximè acceptat bonum humanæ animæ, vt hoc ſibi in ſacrificium offeratur. Offerre autem debet aliquis Deo, primò quidem animam ſuam; ſecundùm illud Eccleſ. 30. Miſerere animæ tuæ placens Deo. Secundò autem animas aliorum; ſecundùm illud Apocal. vltimo. Qui audit, dicat, veni. Quantò autem homo animam ſuam, vel alterius propinquius Deo coniungit, tantò ſacrificium eſt Deo magis acceptum. Vnde magis acceptum eſt Deo, quod aliquis animam ſuam, & aliorum applicet contemplationi, quàm actioni. Per hoc ergo, quod dicitur, quod nullum ſacrificium eſt Deo magis acceptum, quàm Zelus animarum, non præfertur meritum vitæ actiuæ, merito vitæ contemplatiuæ; ſed oſtenditur magis eſſe meritorium, ſi quis offerat Deo animam ſuam, & aliorum, quàm quæcunque alia exteriora dona. Hæc S. Thomas. Certum eſt autem, quòd qui alios applicat purgationi peccatorum, quod eos applicat actioni: quia ſecundum doctrinam Theologorum, purgatio peccatorum pertinet ad vitam actiuam: & qui alios applicat contemplationi, applicat perfectioni, vel ſaltem profectui inſigni, quia cõtemplatio ſupponit animum purgatum. Quod ſi magis eſt acceptum Deo ſecũdum S.Tho. quod aliquis applicet alios cõtẽplationi quàm actioni; vtiq; magis erit acceptũ Deo, quod aliquis applicet alios perfectioni, quàm cõuerſioni.

PROPOSITIO IV.

Vnde ſequitur, te tunc valde glorificaturum Deum, & tuæ animæ conſulturum, ſi tua bona, & Nepotem tuum direxeris ad tales perſonas, & talia pia opera, ex quibus in Eccleſia Dei oritur maior frequentia, & excellentia, tum piorum operum, tum hominũ meliorũ.

ACCEDIT propius ad veritatem Author in hac propoſitione, inquiens, Illuſtriſsimum valdè glorificaturum Deum, ſi ſua bona, & Nepotem direxerit ad tales perſonas, & talia opera pia, ex quibus in Eccleſia Dei oritur maior excellentia, tum piorum operum, tum hominum meliorum. Cæterũ tales perſonæ, & talia pia opera nõ ſunt, vt Author cenſuit in ſuperiori propoſitione, illi à quibus maiora, & plura purgantur, & extirpantur præterita peccata, & futura impediuntur; ſed ſunt Chriſtianæ perfectionis opera, piumq; alios perficiendi ſtudium, & exercitiũ, & perſonæ proprię perfectioni, alijsq; perficiẽdis operam nauãtes. Quapropter gratis dicit ſe hanc propoſitionem

né ex ſupotiore accipere, & gratis etiam eam aſſumit, cum nec ſuum propoſitum ex ea concludat, aut cõcludi poſſit. Inepte etiam in hac propoſitione cum excellentia piorum operum, & hominum meliorum, frequentiam connectit: excellentia enim pauciſſimorum eſt, nõ tantum in vno aliquo tempore, ſed reſpectu omnis temporis, & conferendo eos, non cum omnibus reprobis, & imperfectis omninò; ſed etiã cum illis ſolis, qui terrenis rebus deſpectis, aſſequendæ perfectioni inſiſtunt. S. Cyprianus, lib. de operibus Chri. Serm. de Ieiunio aſſerit, *pauciſsimos eſſe abſolutè Sanctos, ſicut Moyſes, Noe, &c.* ac proinde, & perfectos, idem enim ſunt. Et S. Auguſtinus. *Perfectionem vult paucorũ eſſe, imperfectorum verò infinitum eſſe numerum.* Caſſianus etiam Collat. 19. cap. 9. ait: *raram eſſe perfectionem, & pauciſsimis Dei dono cõceſſam.* Alphonſus quoque Toſtatus q. 5. in cap. 4. Matt. ponit vt certum, *in pauciſsimis eſſe perfectionem*: & propterea monet. *Prædicatori Religioſo moderatè eſſe conuerſandum cum hominibus, ne mores populi imbibat, & imperfectiones.* Rara igitur eſt perfectio in Mundo, quod ipſa experientia docet. *Paucos eſſe electos* aſſeruit veritas, Matthęi 22. Pauciores ergo erũt perfecti, nam non quiuis electus eſt perfectus.

PROPOSITIO V.

Ad quod conducit multitudo & mediorum, & modorum, ac efficacitas eorum ad talem pietatem perſonarum, & operum in Eccleſia Dei excitandam, propagandam, & dilatandam.

MIRVM eſt quod Author inter tot cõducentia incũbentibus ſaluti animarum, quorum ſparſim meminit in iſta Epiſtola, non inculcet ſæpius præcipuam conditionem requiſitam, quæ eſt, vt miniſtri Euãgelij ſint primò in ſeipſis perfecti. Prima enim proprietas ſuſtinentis officium prędicationis eſt, vt ſit perfectus. Calamus namq; malè temperatus, pulchros characteres non exarat; gladius obtuſus, & rubigine ſordeſcens, non ſecat; aratrum confractũ, minimè terram proſcindit; & homo imperfectus, vitijs corruptus, prauis affectibus fractus, ſiniſtra intentione ſuperatus, opera omnibus partibus abſoluta nõ perficit. Idcirco Dominus ad Phariſæos ait: *Progenies viperarũ, quomodo poteſtis bona loqui, cùm ſitis mali; ex abundantia enim cordis os loquitur.* Hac oratione docens, malitiam cordis verba noxia profundere, & peſsimorũ Patrum progenies nõ diſsimiles, & odij paſſione victas, non poſſe, quod

bonũ eſt loqui. Et rurſus: *Bonus homo, de bono theſauro profert bona, & malus homo, de malo theſauro profert mala.* Ex quo non ineptè cõſequitur Religioſum tepidum, ac imperfectũ de theſauro cordis ſui prolaturũ opera tepida & imperfecta. Neceſſe eſt ergo Prædicatorem eſſe perfectum.

PROPOSITIO VI.

Ille maximè glorificat Deũ, & animam ſuam ſpiritualiter ditat, qui cauſa eſt contrariorum effectuum bonorum, ſiue per diſpenſationem ſuarum temporalium facultatum, ſiue alio modo.

ISTVD quoq; mirabile eſt, quod Theologus aſſerit, ad maximam gloriam Dei ſpectare, eſſe cauſam frequentiæ & excellentiæ operum, & hominum meliorum, per diſpenſationem bonorum temporalium: quaſi bona tẽporalia Religioſis viris diſpẽſata, debeãt eſſe cauſa perfectionis in eiſdem Religioſis, & ex eis oriri debeat maior frequentia, & operum, & hominũ meliorum. Imò verò Religioſi deberent ſibi cauere à bonis temporalibus. Quoniam (vt Bernardus ait:) *Hæc fugiendarum diuitiarum cauſa præcipua eſt, quod aut vix, aut nunquam ſine amore valeant poſſideri. Limoſa ſiquidem, & glutinoſa nimis, non modò exterior, verùm etiã interior ſubſtantia noſtra videtur, & facilè cor humanũ omnibus quę frequentat, adhęret.* Quod etiam docet S. Thom. vt poſtea videbitur. Quod ſi de nepote agitur, incertũ an etiam Religioni tali, qualẽ depingit Theologus adſcriptus, aptus erit, vel ineptus; an ex numero paucorũ perfectorũ futurus, vel ex grege imperfectorũ, proderit, an oberit fini intẽto.

PROPOSITIO VII.

Conſidera, Illuſtriſs. Domine, inter opera pia, & perſonas Religioſas, à quibus glorificatur Deus, per illas glorificari magis, in quibus magis reſplendet Dei dilectio, & proximi propter Deum.

HÆc propoſitio ambigua eſt, & inſufficiens; Vel enim ſenſus eſt, quod in quibuſdam Religionibus magis reſplendet Dei dilectio, & proximi propter Deum, ſecundũ ſtatum, quaſi vna Religio ſecũdùm ſtatum obligetur ad maiorem dilectionem Dei, & proximi propter Deum, quàm alia: & hic ſenſus eſt falſus, vt poſtea patebit. Vel eſt ſenſus, quod in quibuſdam Religionibus ſecundùm actum magis reſplẽdet

det

det Dei dilectio, & proximi propter Deum: & tunc adhuc diſtinguẽdum eſt. Non enim omnis Dei dilectio, & proximi propter Deum, eſt perfectio, ſed eſt quædam Dei dilectio, & proximi propter Deum, quæ reuera non eſt perfectio. Aut enim charitas Theologica ſumitur afficiens, aut efficiens: perfectio nõ conſiſtit in charitate afficiente, ſed efficiente. Rurſum charitas Theologica efficiens, aut ſumitur nudè, aut certè, vt ſimul connotat priuationem inordinationis paſſionum, peccatorum, aut vitiorum; & pro vi xili virtutum omnium acquiſitionẽ: & in tali charitate conſiſtit perfectio, vt SS. Patres, & Theologi Scholaſtici, & Magiſtri ſpirituales docent. Sic ergo limitanda eſt propoſitio inducta. Ab illis perſonis Religioſis magis glorificatur Deus, in quibus magis reſplendet ſecundùm actũ dilectio Dei, & proximi propter Deum, quę eſt perfectio, ſcilicet charitas Theologica, quæ in quocunq; gradu intenſionis, in tali tamen ſtatu ac termino eſt, vt ablata inordinatione paſſionum, cupiditate, & vitijs, faciat expeditum hominem, ad vſum ſuarum functionum, & exercitium omnium virtutum.

PROPOSITIO VIII.

Vnde ſequitur per opera virtutis Religionis, vti ſunt Pſalmodiæ, non ita glorificari Deum, & animam ditari, atque ditatur per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum.

HÆc propoſitio eſt friuola, & deceptoria. Supponit enim, quod opera virtutis Religionis non ſint opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum: quod falſum eſt de operibus virtutis Religionis infuſæ: iam quod ſecundùm Theologos virtus Religionis, alia eſt infuſa, alia acquiſita. Vt autem magis deceptio appareat, notãdum eſt pro ſimili, quod S. Thom. 2. 2. q. 27. art. 8. docet, vbi quærit: *vtrum ſit magis meritorium diligere proximum, quam diligere Deum?* Et reſpondet dicendo, *quod comparatio iſta poteſt intelligi dupliciter. Vno modo, vt ſeorſim conſideretur vtraque dilectio: & tunc non eſt dubiũ, quod dilectio Dei eſt magis meritoria. Debetur enim ei merces propter ſe ipſam, quia vltima merces eſt frui Deo, in quem tendit diuinæ dilectionis motus. Vnde & diligenti Deum merces promittitur. Ioan. 14. Si quis diligit me, diligetur a Patre meo, & manifeſtabo ei me ipſum. Alio modo poteſt attendi ipſa cõparatio, vt dilectio Dei accipiatur ſecundũ quod ſolus Deus diligitur: Dilectio autem proximi accipiatur ſecundùm quod proximus diligitur propter Deũ.*

Et ſic dilectio proximi includit dilectionem Dei; ſed dilectio Dei non includit dilectionem proximi. Vnde erit comparatio dilectionis Dei perfecta, quæ extendit ſe etiam ad proximum, ad dilectionem Dei inſufficientem, & imperfectam: quia hoc mãdatum debemus à Deo, vt qui diligit Deum, diligat, & fratrem ſuum; & in hoc cenſu dilectio proximi præeminet: Hæc S. Thomas. Quæ doctrina poteſt ſubſeruire etiam in propoſito. Comparatio enim inter virtutem Religionis infuſam, & inter virtutem charitatis poteſt intelligi dupliciter. Vno modo, vt ſeorſim conſideretur vtraque virtus; & tunc non eſt dubium, quod dilectio Dei, & proximi propter Deum eſt magis meritoria. Alio modo poteſt attendi ipſa comparatio, vt dilectio Dei, & proximi propter Deum accipiatur, ſecundum quod tantùm diligitur Deus, & proximus propter Deũ. Virtus autem Religionis infuſa accipiatur, ſecundũ quod vtitur motiuo dilectionis Dei, & proximi propter Deum, ſiue ſecũdum quod informatur charitate, quia charitas Theologica eſt forma omnium virtutum infuſarum, & S. Thom. 2. 2. q. 81. art. 5. ad 1. ait. *Virtutes Theologicæ, ſcilicet fides, ſpes, & charitas habent actum circa Deum, ſicut circa proprium obiectum. Et ideo ſuo Imperio cauſant actum Religionis, quæ operatur quædam in ordine ad Deum.* Quod etiam repetit q. 82. art. 2. ad 1. *Quod*, inquit, *homo tradat ſe ipſum Deo ad aliqua opera diuini cultus, hoc immediatè pertinet ad Religionem: mediatè autem ad charitatem, quæ eſt Religionis principium*, & ſic opera Religionis non ſolùm ſunt virtutis Religionis, ſed etiam dilectionis Dei, & proximi propter Deum, nimirùm quatenus fiunt ex affectu impetrandi proximo ſalutem, & quæ ad ſalutem ſpectant, vel etiam quatenus fiunt in ſatisfactionem pro peccatis proximorũ. Et ſic Author malè diſtinxit opera virtutis Religionis, vti sũt pſalmodiæ, contra opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum.

Eſt quoque propoſitio prædicta cõtumelioſa in Religiones, in quibus exercẽtur pſalmodiæ, eo quod ſupponit, à viris Religioſis ita exerceri pſalmodias, quod hæ pſalmodiæ non ſint opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum. Magis autem debuiſſet dicere Theologus: non ita glorificari Deum, & animã ditari per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deũ ex parte vna: quã ex alia parte ſimul, & per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum, & per opera virtutis Religionis infuſæ, vt ſunt pſalmodiæ. Cæteris enim paribus per opera plurium virtutum infuſarũ magis glorificatur Deus, quã per opera vnius virtutis. Magis ergo glorificatur Deus per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum ſimul,

Digitized by Google

mul,& per opera virtutis Religionis infuſę,quàm per opera ſolius dilectionis Dei, & proximi propter Deum.

Præterea vt res fiat euidentior; & magis,ac magis Authorē vrgeamus, diſtinguendum eſt de operibus dilectionis Dei,& proximi propter Deũ.Quædam enim ſunt opera dilectionis, vt elicientis, cuiuſmodi eſt ipſe amor Dei,& proximi propter Deum. Quædam ſunt opera dilectionis tantum imperantis. Quo pacto dilectionis Dei,& proximi propter Deũ opera ſunt omnium etiam virtutum opera, quod Apoſtolus ſignificat in Epiſt. ad Cor. omnium virtutum opera charitati tribuens: *Charitas enim*, inquit, *patiens eſt, omnia credit, omnia ſuſtinet, omnia ſperat*. Iam percontor ab Authore: Cũ opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum pſalmodiæ pręfers, de quibuſnam dilectionis operibus loqueris? De operibus dilectionis elicientis, an imperantis?Si de operibus dilectionis elicientis, fateor ea eſſe pręferenda, quia nimirùm eliciuntur à charitate, quæ eſt maxima omniũ virtutum. Veruntamen hoc ad rem tuam non facit, quia de ipſo actu ſeù affectu amoris, qui eſt actus dilectionis eliciẽtis nuſquam loqueris in hac epiſtola, nunquam te ex illo præfers alijs omnibus Religioſis;ſed ex doctrina,& prędicatione, quę opus ſunt dilectionis non elicientis,ſed imperantis. At cum etiã pſalmodia ſit opus dilectionis imperantis,& quidē dilectionis, tum Dei, tum etiam proximi propter Deum,quomodo opera dilectionis Dei,& proximi propter Deum, dilectionis inquã imperantis, ex hoc ipſo quod opera dilectionis ſunt, pſalmodiæ præfers,teq; ex illis omnibus alijs Religioſis, non ſecus ac ſi Petro,qui homo eſt,Paulum quia homo eſt, præferres abſurdiſsimè? Paulus enim, quia homo eſt equo, & leoni,qui homines non ſunt;non Petro,qui etiam, non ſecus ac Paulus,homo eſt,præferri poteſt. Rurſus diuinas promere laudes adChriſtianam pietatem,& perfectionem maximè ſpectat, *memoriã enim abũdãtia ſuauitatis diuinæ eructãt* Chriſtiani, & ſancti Religioſi, & diuina Iuſtitia exultant, cum diuinis laudibus per pſalmodiam vacant; in quibus adeo aſſidui,& continui, & perpetes antiquitus erant Chriſtiani, quod Auerroes cum alijs gentilibus diceret. Nihil aliud mali agunt Chriſtiani, niſi quod Deum ſuũ Crucifixum, die, ac noctu laudant.Non ergo facilè alia dilectionis opera pſalmodiæ præferenda ſunt.

Inſuper licet omnium virtutum actibus cõmune ſit à charitate imperari; id tamen conuenientiſsimũ præ cæteris eſt actibus virtutis Religionis, vt indicauit S. Thomas 2. 2. q. 81. & 82. initio contra hanc

octa-

octauā propoſitionē citatis, nimirùm quia charitas cū ſit circa Deū vt proprium obiectum, & Religio ſit circa cultū Dei, *Charitas* conſequenter *eſt Religionis principium*, idque perſpicuum eſt inter omnes Religionis actus, potiſſimū in pſalmodia, ſiue ea conſideretur vt laus diuina, ſiuè vt oratio, ſeu deprecatio pro noſtra, & proximorum ſalute, & eorū quæ ad ſalutem ſpectāt. Mens enim diuino amore æſtuans, mox in diuinas laudes prorumpit. Vnde Apoſtoli ſtatim atque repleti ſunt Spirituſancto, *cæperunt loqui magnalia Dei*; ideoq; Spiritus ſanctus in igneis linguis apparuit; quorum enim corda igne diuini amoris ardeſcunt, eorum linguæ protinus in Dei laudes laxantur. Quare Spiritus ſanctus, vbi cor Zachariæ impleſſet, os eius clauſum ferre minimè potuit: ſed mox ad diuinas præcinendas laudes aperuit. Et quid, obſecro, pro noſtra, aliorumq; ſalute, & eorū quæ ad ſalutem ſpectant orare nos facit, niſi noſtræ ſalutis amor, ſeu charitas, qua nos ipſos, & proximos propter Deum diligimus, ac Deum nobis, & proximis amamus? Maneat ergo, pſalmodiā potiſſimū eſſe opus dilectionis Dei, & proximi propter Deum, atq; adeò nō poſſe alia opera ex hoc, quod dilectionis Dei, & proximi propter Deū opera ſunt, pſalmodię pręferri.

Sed age pſalmodiam doctrinæ, & prædicationi conferamus, ex quibus Author omnibus alijs Religionibus ſuā pręferre conatur. Primùm enim doctrina etiā, & prædicatio opera dilectionis non elicientis, ſed imperantis ſunt; ſunt enim actus intellectus non voluntatis, quam afficit charitas. Eſt ergo inter ipſas, & pſalmodiam comparationi locus. Cæterùm doctrina, & prædicatio foris obſtrepit, & auditur: pſalmodia, vt intus admittatur, atq; exaudiatur impetrat, & exorat. Idcirco Petrus: *Orationi*, inquit, *& verbo inſtantes erimus*, non ſoli, inquit, verbo, nec tantū orationi, ſed vtriq; & cui maximè? orationi; *orationi enim*, inquit, *& verbo inſtātes erimus*.

Accedit, quod etſi doctrinā, quatenus per prædicationē exercetur, bene operationem dilectionis Dei, & proximi propter Deum dixerimus, quippe quę ex fine, tùm operātis, tùm etiam ipſius operis ad ſalutem animarum tendit: tamen doctrina, vt in ſcholis traditur, nō ſolùm Philoſophica, ſed etiam Theologica, non tam propriè opus dilectionis Dei, & proximi propter Deum dici poteſt. Doctrina enim, quatenus in ſcholis traditur, intellectum inſtruit, vt ſciat; non voluntatem promouet, vt operetur: ad veritatem, non ad operationem tēdit: ad ſciendum, non ad declinandū à malo, & faciendum bonum ordinatur; & ſi quidem etiam ad operationem tendat, vt practicæ facultates, curat vt bene fiat operatio, nō

vt

vt ad ſalutem, ſed vt ſecundũ ipſam ſcientiam, ſeù artem oportet: nõ vt ſancta, ſed vt artificioſa ſit operatio. Si autem de Philoſophia id verũ ſit, quæ ad ſacram Theologiam gradũ facit, & cõducit, deque ipſamet ſacra Theologia, quæ Chriſtianam fidẽ gignit, & roborat, ſeù defendit, quid porrò de Poeſi, & Mathematice? O quantum hę ad ſalutẽ conducũt! O quãtæ dilectionis Dei, & proximi propter Deũ operationes ſunt Poeſis, & Mathematicæ doctrina!

Dices Philoſophiæ, & Poeſeos, & Mathematices Doctrinam ex fine operantis, quatenus ſcilicet ea intentione iuuandi proximos ad ſalutem à Doctore traditur, operationẽ eſſe dilectionis Dei, & proximi propter Deum: fateor nõ ſecus etiam, ac artis pingendi, ſculpendi, artis etiã ſutoriæ, fabrilis, & aliarũ omnium, ſiuè liberalium, ſiuè mechanicarum, quæ licitè exercentur, hoc modo ex fine operantis propter ſalutem proximorum tradita doctrina operatio eſt dilectionis Dei, & proximi propter Deũ. Quidni ergo etiam ipſarũ omnium artiũ doctrina ab Authore pſalmodiæ præferatur? Neque verò nobis deeſt ratio præter eas, quæ proximè deductæ ſunt, quarè pſalmodia omni prorſus doctrinæ, quæ ad mentem imbuendam traditur, longè præferatur in ratione operationis dilectionis Dei, & proximi propter Deũ, ſeu in hoc quod charitate imperante tradatur. Deuotio enim, quæ cõmuniter operibus virtutis Religionis, vt propria materia, & pabulo augetur, & pingueſcit, maximè tamen pſalmodia nutritur, augeſcit, & ſanguinatur. Quis enim non videat, quod Deũ laudando, ac deprecãdo, (quod per pſalmodiam præſtamus) nos eius famulatui, & obſequio magis, ac magis addicimus, & deuouemus, quæ eſt ipſa deuotionis operatio? Rurſus deuotio ex charitate cauſatur. Patet enim, quod ex amore aliquis redditur prõptus ad ſeruiẽdũ amico. Charitas ergo, quæ noſtra ad Deũ amicitia eſt, nos reddit prõptos, ac deuotos ad ſeruiendũ Deo. Deniq; deuotio charitatem ipſam auget, & fouet, ſicut, & quælibet amicitia conſeruatur, & augetur per amicabiliũ operũ exercitiũ. Igitur deuotio in pſalmodia pręſtat, vt ex charitate promatur, & magis, ac magis eam promendo, charitas exardeſcat. Id quod in traditione doctrinarũ, quæ pro fine operis non ſanctã operationẽ, ſed veritatẽ, ſeu perfectionẽ intellectus habent, dici nõ poteſt, quia deuotionis materia, & pabulum non ſunt, vtpotè ad Religionis virtutem non pertinentes.

Licet verò pſalmodia, etiã vt virtutis Religionis opus, in Sãctis Religionibus inſtituta ſit: etenim Religioſi, qui in Cænobitica cõmunitate ſeſe diuino famulatui perpetuò deuouerunt (de his enim loquor, nõ de illis Religioſis, qui Anachoreticam

reticam vitã ducunt) quid ni in aliquo diuino famulatu, ſeu cultu cõmuniter vnaque conueniant? Nunc autem præter pſalmodiam nullum in Sacris Religionibus video, niſi fortè communem diuinum cultum & famulatum, cõmunem refectionem, ſeù recreationem dixeris: maximè tamen pſalmodia in Religionibus cęnobiticis, vt communis charitatis, ſeu dilectionis Dei, & proximi propter Deum operatio inſtituta eſt. Cõſtat enim, tum charitatem finem eſſe communem omniũ Religionum, ad cuius perfectionẽ aſſequendam, quæq; Religio eſſentialibus votis Obediẽtia, Caſtitate, Paupertate, atque omnibus inſtitutis ſuos Profeſſores ordinat, ac diſponit, tum pauciſſimas Regulas de eli citis, ac proprijs charitatis actibus in Religionibus inſtitui. Vel ergo dicẽdum eſt, omnes Religiones ad charitatis perfectionem aſſequendã ſuos Profeſſores per omnium aliarum virtutum, præterquam per proprios charitatis actus ordinare, ac diſponere; quod eſt abſurdum, cum maximè ex proprijs frequẽtatis actibus virtutes augeſcant; vel ſanè ab vnaquaq; Religione pſalmodiã potiſſimum, vt charitatis modulationem inſtitui. Et quanquam de aliarum etiam virtutum actibus id dici poſſit, præ cæteris tamẽ de pſalmodia dicendum eſt: cum enim diuina excellentia, bonitas, liberalitas, miſericordia, iuſtitia, cæteræq; diuinæ perfectiones, diuina beneficia, noſtraque indigentia, vilitas, miſeria, ſummaque à Deo in eſſe, fieri, conſeruari, pieque cogitare, velle, & operari dependentia in pſalmodia recolantur, & meditentur; conſequens eſt, quod pſalmodia ſit veluti caminus ſeu clibanus, in quo igne diuini Amoris Religioſi accendãtur. Neque enim pſalmodiam ab Oratione mentali ſeiungimus, qua nemo eſt qui inficietur, ignem diuini Amoris in nobis accendi; ſed cum ipſa oratione mentali, ſeu meditatione, & contemplatione iungimus, non modo, quia iuxta Apoſtolum pſallendum ſpiritu, pſallendum & mẽte; ſed etiam quia in omnibus Religionibus vnà cum pſalmodia oratio ipſa merè mentalis, ſeu meditatio, ſiue contemplatio inſtituta eſt, ſiue quæ præcedat, ſiue quæ ſequatur, vt mutuò ſe iuuent, ſeruẽt, ac foueant. Eſt ergo pſalmodia in Religionibus inſtituta, vt charitatis modulatio. Non ergo operatio dilectionis Dei, & proximi propter Deum cõtra pſalmodiã diſtinguenda eſt, aut illi præferenda, cum etiam ipſa pſalmodia ſit operatio dilectionis Dei, & proximi propter Deum.

Deniquè quod mirùm, duriſſimumque eſt, non ſatis eſt Authori pſalmodia carerę, ſed etiam ex hoc ipſo, (quod ſanè aures horrent) ijs Religionibus, quæ pſalmodia die, ac nocte Deo iubilant, ac modulantur,

tur, ſuã Religionem pręferre vult, & audet. Quod etiam facit quoad ieiunia, abſtinentias, mace rationes carnis, & arctam paupertatem. Nõ enim eſt tibi ſatis Religioſum delicatulum eſſe, diuitijs, & ſi in Cõmunitate abundare, communitatibus potiri, abſtinentia, ieiunijs Regularibus carere, Pſalmodiæ operam non dare, à vigilijs nocturnis abſtinere, vitam in victu, & veſtitu, cum ijs, qui in ſæculo degunt communem gerere; ſed etiam ex hoc ipſo, proh Deus, ijs ſe ſe præfert, qui omnia propter Chriſtum ita reliquerunt, vt nihil etiam in communitate poſſideant, ſe ipſos abnegarunt: ea ipſa quibus victitẽt, & quibus operiantur, emendicant: penuriam, & defectum in ipſis etiam neceſſarijs patiuntur: pſalmodiæ vacant, die, ac nocte in lege Domini meditantes: quos denique mundo Crucifixos, & quibus mundum Crucifixum penitus dicas. Quod eo denique tẽdit, vt quæ Chriſtus ad perfectionem ſpectare, & omninò neceſſaria eſſe docuit, contrà, perfectioni detrahant, & prorſus aduerſentur. Eccè quod delicatulus Theologus ſapit, eccè quò denique viã aperit. Certè pſalmodia in ſacris Religionibus eſt thalamus ſponſę, lectulus floridus, hortulus delitiarũ, caminus ignis, clibanus charitatis, domus Dei, porta Cæli, ſcala ad Deum conſcendens. Aſcendunt, & deſcendunt ipſi pſallentes ad diuinæ magnitudinis, ad propriæ vilitatis, & miſeriæ confeſſionẽ. Aſcendunt Angeli, efferentes vota, deſcendunt referentes dona. Excubãt Cęleſtes militiæ ſuos clientes, à Principum tenebrarum incurſibus defendentes.

Circumeũt habitaculum Dei cũ hominibus, ſuo Regi, eiuſque domeſticis famulantes exufflant in charitatis ignẽ ſanctis inſpirationibus, vt magis ardeat; legunt flores, ac fructus honoris, & honeſtatis, in odorẽ, & ſaporem ſuauitatis; curant ne euigilare quis faciat dilectam, donec ipſa velit. Sed calculum hũc nouit qui accipit. Nouerat S. Pater Auguſtinus, qui flebat vberrimè in Hymnis, & Canticis, ſuauè ſonantis Eccleſiæ vocibus vehementer affectus. Nouit Sanctus Dominicus Prædicatorum Pater, & Princeps, qui nocturnas horas in mediam noctem incidentes, ab initio noctis priuatis precibus præueniebat, quas ad diluculum vſque producebat, noctę Cæli perluſtrans limina, die Terris dãs verbi ſemina. Nouerunt eius poſteri eius vitam æmulati. Nouit potiſsimum S. Hyacinthus, qui Poloniam, ac Germaniam ſemine diuini verbi repleuit, & vberrimos fructus legit, qui migraturus in Cælum die Aſſumptioni Deiparæ Virginis ſacro, in Chorum ſe deferri iuſſit, vnde Canonicis precibus recitatis ſolutus carne ſponſum complexus eſt. Quid plura?

ra? Quid moror in re clariſſima? Tātū nō nouit, qui pluris facit eò carere, quàm eum accipere, quiq; eius carētia alijs ſe præfert, & gloriatur.

Plura in hanc ſententiam Propoſitione 56. & 59.

PROPOSITIO. IX.

Virtute Religionis ex qua deuotionis opera promanant, longè perfectior eſt virtus charitatis, vt expreſsè docet S. Tho. 2. 2. quæſt. 81. arti. 5. & loco paulò ante citato.

HÆc Propoſitio eſt vera quātū ad hoc, quod virtute Religionis ſit perfectior virtus charitatis, & quod hoc doceat S. Thom. ab Authore loco paulò ante citato, videlicet 2. 2. q. 23. art. 6. Sed eſt falſa quantum ad hoc, quòd id expreſsè doceat S. Thom. 2. 2. q. 81. art. 5. Aliud enim eſt expreſsè docere, aliud verò colligere aliquid ex aliqua doctrina. Ibi docet S. Tho. quod Religio non eſt virtus Theologica, ſed eſt virtus Moralis. Inde poteſt colligi, quod eſt inferior charitate. Sed id non infert S. Thom. neque expreſsè ibi docet, vt legenti conſtabit. Ergo falſum Theologus dixit, id expreſsè docere S. Thomam 2. 2. q. 81. art. 5. Vide, an Theologus ſit verſatus in lectione S. Thomæ, cuius doctrinam in hoc libro profitetur, cum in re vera malè citauerit locum S. Thomæ.

PROPOSITIO. X.

Hinc ſecundò ſequitur, per opera pœnitentiæ, vti ſunt ieiunia, & his ſimilia, cæteris paribus minus glorificari Deum, quàm per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum.

HÆc Propoſitio eodem modo expendenda eſt, ac octaua: quia eſt æquè friuola, ac deceptoria. Supponit enim quaſi opera pœnitentiæ infuſæ non ſint opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum. Duplex enim eſt virtus pœnitentiæ ſecundū Theologos, quædam infuſa, quædam acquiſita. Et opera pœnitentiæ infuſæ ſunt etiā opera dilectionis Dei, ex cuius motiuo operantur omnes virtutes infuſæ: ſimiliter ſunt opera dilectionis proximi, quia poſſunt eſſe impetratoria, & ſatisfactoria pro peccatis aliorum. Dupliciter ergo poteſt comparari pœnitentia cū charitate. Vno modo, vt ſeorſim conſidere-

Digitized by Google

ſideretur vtraq; virtus. Alio modo, vt charitas accipiatur ſecundùm ſe, & pœnitentia ſecundùm quod includit etiam charitatem: & ita non poteſt diſtingui contra opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum. Eſt etiam hæc Propoſitio contumelioſa in Religiones pœnitentiæ deditas, quia ſupponit, quod à Religioſis opera pœnitentiæ, non ita exerceantur, quòd ſimul ſint opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum. Certè potius debuiſſet dicere, Deum magis glorificari per opera pœnitentiæ ſimul, & per opera dilectionis Dei, & proximi propter Deum, quàm tantùm per opera dilectionis Dei; quia operibus plurium virtutum magis glorificatur Deus, quàm operibus vnius virtutis, vt ſupra in ſimili dictum eſt.

PROPOSITIO XI.

Quin etiam S. Thomas in 4. diſt. 15. art. 2. & cap. aſſerit Eleemoſynam plus eſſe ſatisfactoriam pro peccatis, quàm ieiunium, & orationem.

HÆc Propoſitio continet malam citationem S. Thomæ. Diſtinctio enim citata continet Quæſtiones 4. & articulus non cōtinet Quæſtiones, ſed quæſtiunculas. Author autem non citat in qua Quæſtiône id doceat S. Thomas. Debuiſſet ergo ſic citare. S. Thom. in 4. diſt. 15. Q. 2. art. 2. quæſtiuncula 2. aſſerit. Eleemoſynam plus eſſe ſatisfactoriā pro peccatis, quā ieiunium, & orationem. Conſultò id adducitur, vt appareat, an Theologus ſit peritus in doctrina S. Thomæ, qui etiam citare eum non bene nouit, & fortaſſis in citādo aliena fide, nō ſua opera vſus eſt. Quoad rem verò ipſam attinet, non miretur Theologus, docuiſſe S. Tho. quod eleemoſyna ſit magis ſatisfactoria, quàm ieiuniū, ſed conſideret rationem S. Th. *Eleemoſyna*, inquit, *includit in ſe virtutem orationis, & ieiuny duplici ratione. Primò, quia eleemoſyna, eum conſtituit, cui datur, debitorem ad orandum, & ieiunandum, & alia bona quæ poteſt, faciendum, pro eo qui dedit. Secundò, quia eleemoſyna propter Deum data, eſt quaſi quædam oblatio Deo facta. Vnde Philoſop. etiam dicit in 1. Ethyc. cap. 14. Quod bona opera habent aliquid ſimile Deo ſacratis; oblatio autem ipſi Deo facta vim orationis habet. Et ſimiliter in quantum bona exteriora ad corporis conſeruationem ordinantur, ſubſtractio exteriorum bonorum per eleemoſynam, quaſi virtute continet ieiunium, quo maceratur corpus. Similiter etiam oratio virtute*

ture continet ieiunium, quia extenſio intellectus ad Deum debilitatem corporis parit, vt dictum eſt. Vnde eleemoſyna completius habet vim ſatisfactionis, quam oratio, & oratio, quàm ieiunium. Hæc S. Thomas. Non ergo mirùm eſt, quod eleemoſyna ſit magis ſatisfactoria pro peccatis, quàm ieiuniũ,& oratio, quia eleemoſyna claudit in ſe ieiunium, & orationem. Sicut non eſt mirùm, quod anima rationalis eſt præſtantior, quàm ſenſibilis, & vegetabilis, quia anima rationalis claudit vtramque; quod exemplum adducit S. Thom. loco citato. Malè ergo, & friuolè diſtinguit Theologus eleemoſynam, vt eſt ſatisfactoria, contra ieiunium, & orationem.

PROPOSITIO XII.

Imò quod mirabilius eſt S. Thom. 2.2.q.124.art.3. ad 3. ait: Actum ex charitate docendi, & gubernandi ſubditos eſſe perfectiorem, quàm actum martyrij conſideratum ſecundum propriam ſpeciem actus.

HÆc Propoſitio continet falſiſſimã citationem. Ibi enim S. Thomas 3. loco obijcit ſibi tale argumentum. *Melius eſſe videtur alijs prodeſſe, quàm ſeipſum in bono conſeruare, quia bonum gentis melius eſt, quàm bonum vnius hominis, ſecũdùm Philoſoph. in 1. Ethyc. Sed ille qui martyrium ſuſtinet, ſibi ſoli prodeſt: ille autem qui docet, proficit multis. Ergo actus docendi, & gubernandi ſubditos eſt perfectior, quàm martyrij*: Reſpondet ad hoc argumentum S. Thom. non verbis citatis à Theologo, ſed alijs. *Dicendum,* inquit, *quod ratio illa procedit de martyrio ſecundùm propriam ſpeciẽ actus, ex qua non habet excellentiam inter omnes actus virtutum: ſicut nec fortitudo eſt excellentior inter omnes virtutes.* Hæc S. Thom. Sed inde apparet infidelitas maxima Theologi, qui alia verba loco verborum S. Thomæ intruſit; imò, & alium ſenſum: quia S. Thom. in hac reſponſione docet, quod actus docendi, & gubernandi ſubditos, ſecũdũ ſuam ſpeciem eſt perfectior, quam martyrium ſecundùm propriam ſpeciẽ actus. Et nihil omninò meminit in hac reſponſione de actu docendi, & gubernandi ſubditos, vt eſt ex charitate: alia autem eſt conſideratio actus docendi, & gubernandi ſubditos ſecundùm propriam ſpeciem actus, & alia conſideratio ſecũdùm quod eſt ex charitate.

Cæterùm, quia Theologus non explicando ſufficienter doctrinam S. Thom. poteſt dare occaſionem deceptio-

deceptationis,& erroris (quod vtique cauere debuit) vt aliquis æſtimet actum docendi abſolutè eſſe perfectiorem, quàm martyrium: ideo penſanda eſt doctrina S.Tho. quam loco citato in corpore articuli adfert. *De aliquo*, inquit, *actu virtutis loqui poſſumus dupliciter. Vno modo ſecundùm ſpeciem actus ipſius, provt comparatur ad virtutem proximè elicientem ipſum: & ſic non poteſt eſſe, quòd martyrium, quod conſiſtit in debita tolerantia mortis, ſit perfectiſsimus inter virtutis actus: quia tolerare mortem non eſt laudabile ſecundùm ſe, ſed ſolùm ſecundùm quod ordinatur ad aliquod bonum, quod conſiſtit in actu virtutis: putà ad fidem, & ad dilectionem Dei: vnde ille actus virtutis cum ſit finis, melior eſt. Alio modo poteſt conſiderari actus virtutis, ſecundùm quod comparatur ad primum motiuum, quòd eſt amor charitatis. Et ex hac parte præcipuè aliquis actus habet, quod ad perfectionem vitæ pertineat: quia vt Apoſtolus ait ad Coloſſ. 3. Charitas eſt vinculum perfectionis. Martyrium autē inter omnes actus virtuoſos maximè demonſtrat perfectionem charitatis, quia tantò magis oſtenditur aliquis aliquam rem amare, quantò pro ea rem magis amatam contemnit, & rem magis odioſam eligit. Manifeſtum eſt autem, quod inter omnia alia bona præſentis vitæ, maximè amat homo ipſam vitam, & è cōtrario, maximè odit ipſam mortem, & præcipuè cùm doloribus corporalium tormentorum, quorū metu etiam bruta animalia à maximis voluptatibus abſtrahuntur, vt Aug. dicit in lib. 83. Q.° Et ſecundum hoc patet, quòd martyrium inter cæteros actus humanos eſt perfectior ſecundùm ſuum genus, quaſi maxima charitatis ſignum, ſecundùm illud Ioan. 15. Maiorē charitatē nemo habet, quā vt animam ſuā ponat quis pro amicis ſuis.* Hæc S.Thom. Actus ergo martyrij ex charitate eſt perfectior ſecundū ſuum genus, quam actus docendi, & gubernandi ſubditos ex charitate: quā veritatē inuoluit, & nō explicuit Theologus.

PROPOSITIO XIII.

Vnde ſequitur tertiò Illuſtriſs. Domine, te ad tales perſonas, & opera, debere tuas facultates, & nepotem conuertere, quæ magis verſentur circa dilectionem Dei, & proximi, quàm circa Pſalmodias, & corporis macerationes.

HÆc Propoſitio eſt multipliciter deceptoria, & friuola. Primò quidem, quia ſi ſecundùm ſtatum Religionum loquitur, falſiſſimum eſt, quod quædā Religiones magis verſentur circa dilectionem

Deí,& proximi,quædam verò minus.Non enim ſumenda eſt diſtinctio Religionũ ex eo, in quo omnes Religiones conueniunt.Quia, vt bene inquit S. Thom. 2. 2. q. 184.art.8. *Comparatio ſupereminentiæ non habet locum inter aliquos ex ea parte,in qua conueniunt: ſed ex ea parte, in qua differunt.* Et in eadem 2.2.q.182.art.6.inquit.*Non poteſt quid dici altero potius, niſi ſecundùm id,in quo ab eo differt.* Cũ ergo omnes Religiones conueniant in vno fine remoto,& mediato,qui eſt dilectio Dei, & proximi, nõ ſub certo aliquo, & determinato gradu, ſed maior illa quę poteſt in hac vita haberi, neque enim aſſignandus eſt terminus dilectionis Dei,videlicet tãtus modus,ſeu gradus dilectionis illius, vt ad maiorem Religioſi nõ debeant cõtendere, ſed vt S. Bernard. ait libro de diligendo Deũ. Modus diligendi Deũ eſt ſine modo diligere: vtique non poteſt inſtitui cõparatio inter Religiones penes charitatem, quaſi maior, & altior charitas nõ ſit de ratione inſtituti alicuius Religionis. Nõ igitur poteſt dici, quaſdã Religiones ſecundùm ſuum ſtatũ magis verſari circa dilectionem Dei, & proximi propter Deum, quaſdam verò minus,[nam etiã dilectio proximi propter Deum eſt finis omniũ Religionum,vt Theologi docent,imò eadem eſt charitas, qua diligitur Deus,& proximus propter Deum, & in eo etiã perfectio cõſiſtit iuxta doctrinam eorũdem Theologorũ.]Quod ſi dicas ſecundum Theologos attendi præeminẽtiam vnius Religionis ad aliam ſecundùm finem;id quidem verum eſt ſecundũ finem proprium & ſpecialem proximum, & immediatũ vniuſcuiuſque Religionis, non autem ſecundùm finem cõmunem,& vniuerſalem,remotum,& mediatũ, in quo omnes cõueniunt, qui eſt charitas.

Secũdò Propoſitio illa eſt deceptoria,& friuola; quia ſi ſumat dilectionem Dei, & proximi ſecundùm actuale exercitium eius: tunc adhuc debet diſtingui Propoſitio; nempe debere Illuſtriſſimum Dominum,nepotem ſuum (nam de facultatibus terrenis, quarũ vbique, & primo quidem loco meminit Theologus,non eſt curandum) cõuertere ad tales perſonas,quæ magis verſentur circa dilectionẽ Dei, & proximi,quæ eſt perfectio. Non enim omnis dilectio Dei, & proximi eſt perfectio, vt ſupra dictũ eſt.Quod ſi velis omnem dilectionem Dei, & proximi dicere perfectionem, nota ex S. Thom. 2.2. q.24.art.8. *quod quando aliquis ſtudium ſuũ deputat ad vacandum Deo, & reb⁹ diuinis,prætermiſſis alijs, niſi quantum neceſſitas præſentis vitæ requirit,iſta eſt perfectio charitatis,quæ eſt poſſibilis in via,non tamen eſt cõmunis omnibus charitatem habẽtibus. Quando verò habitualiter aliquis totum*

tum

tum cor ſuum ponit in Deo, ita ſcilicet quòd nihil cogitet, vel velit, quod diuinæ dilectioni ſit cõtrarium, hæc perfectio communis eſt omnibus charitatem hebentibus. Sunt enim tres gradus charitatis, ſcilicet alia eſt incipiens, alia proficiens, alia perfecta; vt docet idem S. Thomas art. immediatè ſequenti. *Quãdo autem homo ad hæc principaliter intendit* (inquit S. Thom.) *vt Deo inhæreat, & eo fruatur, hoc pertinet ad perfectos, qui cupiunt diſſolui, & eſſe cum Chriſto.* Et in eadem 2. 2. q. 184. art. 2. dicit, *quod eſt perfectio quantum ad hoc, quod excludantur ea, quæ repugnant motui dilectionis in Deum, ſicut Auguſt. dicit in lib. 83. q. quod venenum charitatis eſt cupiditas; perfectio nulla cupiditas. Et talis perfectio poteſt in hac vita haberi; & hoc dupliciter. Vno modo in quantum ab affectu hominis excluditur omne illud quod contrariatur charitati, ſicut eſt peccatum mortale: & ſine tali perfectione charitas eſſe non poteſt, vnde eſt de neceſsitate ſalutis. Alio modo in quantum ab affectu hominis excluditur, non ſolùm illud quod eſt charitati contrarium, ſed etiam omne illud quod impedit, ne affectus mentis totaliter dirigatur in Deum: ſine qua perfectione charitas eſſe poteſt; putà, in incipientibus, & proficientibus.* Clariùs autem Opuſc. 18. diſtinguit, quod perfectio charitatis pro ſtatu viæ eſt duplex. Alia quæ cadit ſub præcepto, & eſt de neceſſitate ſalutis. Alia quæ cadit ſub cõſilio, & quæ non eſt de neceſsitate ſalutis. Et hanc diſtinctionem ponit, tàm in dilectione Dei, quàm in dilectione proximi, & eam explicat multis capitibus. Perfectio autem dilectionis Dei, quæ cadit ſub conſilio ſecundùm S. Thom. conſiſtit in hoc, *vt æmulemur perfectionem comprehenſorum, & in ſimilitudinem perfectionis illius, quantum poſsibile eſt, nos trahamus.* Colligit id ex verbis Apoſtoli: *Non quòd iam comprehenderim, aut perfectus ſim; ſequor autem ſi quomodo cõprehendam.* Poſtmodũ verò ſubdit. *Quicunque ergo perfecti ſumus hoc ſentiamus. Et quia,* inquit S. Thom. *humanũ cor, tantò intenſius in aliquid vnum fertur, quantò magis à multis reuocatur: ſic igitur tantò perfectius animus hominis ad Deum diligẽdum fertur, quantò magis ab affectu corporalium reuocatur. Omnia autem conſilia quibus ad perfectionem inuitamur, ad hoc pertinent, vt animus hominis ab affectu rerum temporaliũ auertatur, vt ſic liberiùs mens tendat in Deum, contemplando, amando, & eius voluntatem implendo.* Perfectio autẽ dilectionis proximi prout cadit ſub conſilio, ſecundũ tria attenditur. Primò quidem ſecundùm affectus extenſionem. Secundò, ſecundùm affectus intẽſionem. Tertiò, ſecũdùm ipſummet affectũ. Hæc omnia S. Thom. Secundùm quæ limitando, ſeu explicãdo Pro-

poſitionem Theologi, talis debet formari. Illuſtriſsime Domine, ad tales perſonas debes nepotem tuũ conuertere, quæ magis verſantur circa dilectionem Dei,& proximi, quæ eſt Perfectio propria Religioſorum,& cadit ſub cõſilio, ſcilicet ad perſonas quæ ſuum ſtudium deputarunt ad vacandum Deo,& rebus diuinis, prætermiſſis alijs, niſi in quãtum neceſſitas præſentis vitæ requirit: quę ad hoc principaliter intendunt, vt Deo inhæreant, & eo fruantur,& cupiunt diſſolui, & eſſe cum Chriſto: quæ excludũt ea quæ repugnant motui dilectionis in Deũ,non ſolùm ea quæ ſunt charitati contraria,ſcilicet peccata mortalia,ſed etiã omnia illa, quæ impediũt, ne affectus mentis totaliter dirigatur in Deum: in quibus nulla eſt cupiditas:quæ æmulantur perfectionem compreheſorum, & in ſimilitudinem perfectionis patriæ, quantum eſt poſſibile, ſe trahunt: & ideo ab affectu rerum tẽporalium ſe auertunt,& reuocant, vt ſic liberiùs mens eorum tendat in Deum contemplando,amando, & eius voluntatem implendo: demum,quæ affectu extenſo,& intẽſo, & efficaci amant proximũ. De quo S. Thom.opuſc.18.cap.14.

Tertiò, Propoſitio dicta eſt friuola, & deceptoria propter hoc, quia deberet diſtingui;ad tales,ſcilicet, perſonas conuertendum eſſe nepotẽ,quæ magis verſantur circa dilectionẽ Dei extenſam ad dilectionem proximi, cui tamen incũbant ſine detrimento, non dico ſalutis,ſed etiã perfectionis Religioſæ. Vt enim ait: S. Tho.quod lib.3. q.6. art. 17. ad 6. *Etſi procurare ſalutem aliorum ſit maius, quam intendere ſibi ſoli, loquẽdo in genere: tamen non quocunque modo intendere ſaluti aliorum,præfertur ei, quòd eſt quocunque modo intendere ſuæ ſaluti. Si enim aliquis totaliter, & perfectè intendit ſuæ ſaluti, multò maius eſt, quã ſi aliquis multa particularia opera agat ad ſalutem aliorum: ſi ſaluti propriæ,etſi ſufficienter,nõ tamen perfectè intendat.* Hæc S.Thom. Conformiter ad hanc doctrinam 2. 2. q.182.art. 2. ad 1. ait: *Labor exterior toleratus propter Chriſtum eſt, quoddam ſignum charitatis. Sed multò expreſsiùs eius ſignum eſt, quod aliquis, prætermiſsis omnibus,quæ ad hanc vitam pertinent,ſoli diuinæ contemplationi vacare delectetur.* Hæc ibi.

Tanti ergo eſt perfectio propria vniuſcuiuſque,quod maius ęſtimatur ſibi perfectè attendere, quàm multa circa ſalutem animarum laborare, cum ſufficientia ſuæ ſalutis, ſed non cum totali perfectione. Ad illas ergo perſonas conuertendus nepos, quæ magis verſantur circà dilectionem proximi ſine detrimento, non dico ſalutis, ſed perfectionis propriæ.

Quartò, eſt friuola, & deceptoria

toria dicta Propoſitio: eo quod diſtinguit dilectionem Dei,& proximi,contrà Pſalmodias, & corporis macerationes, quaſi Pſalmodiæ,& & corporis macerationes, non ſint actus dilectionis Dei, & proximi. De quo iam circa præcedentes Propoſitiones dictũ eſt. Propoſitio quoque dicta continet inſignem calũniam contra Religiones. Nam imputat quòd ſint quædam Religiones, quæ magis verſãtur circà Pſalmodias, & corporis macerationes, quàm circa dilectionẽ Dei,& proximi: cùm tamen dilectio Dei, & proximi ſit finis omnium Religionum, & ei fini omnes Religiones incumbant. Et omnes Religiones magis æſtimant dilectionem Dei, & proximi, quàm Pſalmodias, & corporis macerationes, imò non aliter exercent Pſalmodias, & corporis macerationes, niſi quia Pſalmodiæ, & corporis macerationes ſunt actus dilectionis Dei, & proximi. Hanc ob rem huiuſmodi Epiſtola non eſt digna Catholico Authore, qui omnes Religiones deberet reuerenter ſuſpicere, ſed potiùs videtur à nequiſſimo ſpiritu præſumptionis, & odij profecta. Dũ enim Theologus hic Religionem conformem ſuo palato exaltat, multas Religiones deprimit, imò verò omnes deprimit, vt poſteà clarum fiet.

Quintò, Propoſitio dicta eſt friuola,& deceptoria in hoc, quia ſupponit proximum non iuuari, ſiue non exerceri dilectionem proximi per Pſalmodias, & corporis macerationes, quod omninò falſiſſimum eſt. In primis enim S. Thom. 2. 2. q. 91. art. 1: ait: *Prodeſt etiam laus oris ad hoc quòd aliorum affectus prouocetur in Deũ. Vnde dicitur in Pſal. 33. Semper laus eius in ore meo. Et poſteà ſubditur: Audiant manſueti, & lætentur. Magnificate Dominum mecum.* Et S. Auguſt. lib. 9. Confeſſ. cap. 9. de ſe ipſo teſtatur: *Quantum,* inquit, *fleui in hymnis, & canticis tuis, ſuaue ſonantis Eccleſia tua vocibus commotus acriter. Voces illa influebant auribus meis, & eliquabatur veritas tua in cor meum, & ex ea æſtuabat affectus pietatis, & currebant lachryma, & bene mihi erat cum eis.* Et lib. 10. cap. 33. ſic ait: *Cum reminiſcor lachrymas meas, quas fudi ad cantus Eccleſia tua in primordijs recuperata fidei mea, & nunc ipſo commoueor, non cantu, ſed rebus, qua cantantur, cum liquida voce, & conuenientiſſima modulatione cantantur, magnam inſtituti huius vtilitatẽ rurſus agnoſco.* Et in Epiſt. 119. cap. 18. *Sine dubitatione,* inquit, *faciendum eſt, maximè illud, quod etiam de Scripturis defendi poteſt, ſicut de Hymnis, & Pſalmis canẽdis, cùm & ipſius Domini & Apoſtolorum habeamus documenta, & exempla, & præcepta. De hac re tam vtili ad mouendum piè animum, & accendendum diuina dilectionis affe-*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

ctū, varia conſuetudo eſt. Hæc Aug. Inter opera verò Iuſtini, in lib. Reſpōſionum ad Orthodoxos reſp. ad quæſt. 107. ſic habetur: *Excitat,* inquit, *Cantus* (ſcilicet Eccleſiaſticus) *cum voluptate quadam animum, ad flagrans eius, quod carmine celebratur, deſiderium: affectiones & concupiſcentias carnis ſedat, cogitationes malas inimicorum, quos cernere non eſt, ſuggeſtione oborientes amolitur. Mentem ad fructificationem diuinorum operum rigat; pietatis decertatores generoſos, & fortes per conſtantiam in rebus aduerſis efficit: Omnium rerum quæ in vita triſtes, & luctuoſa accidunt, pijs affert medicinam. Gladium ſpiritus hoc Paulus appellat in armamentario; vbi contrà inuiſibiles aduerſarios, milites veræ pietatis ſuis inſtruit armis. Verbum namque Dei eſt, & id quod animi cogitatione, quod carminis præludio, quod carmine ipſo celebratur, ac dęmones fugat, depellitque. Et in rebus deniquè omnibus, quæ pijs eueniunt, animus veræ pietatis virtutibus per carmina Eccleſiaſtica perficitur.* Hęc ibi. Pſalmodia ergo valet ad excitandos proximorum affectus. Quòd verò operibus pœnitentiæ iuuetur proximus, & per ea exerceatur dilectio erga ipſum, eſt vniuerſorum Theologorum conſenſus docentiū, quòd opera pœnitentiæ poſſunt eſſe ſatiſfactoria pro alijs. Docent id Sancti ſuo exemplo, qui ſe murum ponebant inter Deum & peccatores, & ſui corporis miſerabilibus excruciationibus Dei iram placabāt, homines Deo coniungebant, & ad ipſum conuertebant. Huius rei ſpeculum viuū S. Dominicus, glorioſiſsimus Patriarcha inclyti Ordinis Prædicatorum; qui ſingulis noctibus ter cadena ferrea acriter ſe flagellabat: primò pro ſeipſo, deinde pro peccatoribus in mundo degentibus, & demùm pro animabus Purgatorij. Quod verò magis mirandum eſt, multæ fœminę pœnitentijs conuerterunt plurimos peccatores ad Deum, vt palàm loquuntur Hiſtorię S. Lotgardis, & S. Chriſtinæ mirabilis, & aliarum. In ordine ad quem finem, & S. Mater noſtra Thereſia fundauit Ordinē Diſcalceatarum Monialium, vt macerationibus, & orationibus prodeſſent ſaluti animarum, quam ardenter expetebat. Diſcant Prędicatores verbi Dei, non ſolùm verbo, ſed etiam mortificationibus externis conuertere peccatores; & ſi ipſi non indigere ſe arbitrantur pœnitentia exteriori, ſaltem in ſuo corpore aliena peccata caſtigent.

Sextò, eſt friuola & deceptoria Propoſitio in hoc, quòd diſtinguit dilectionem Dei, & proximi contrà Pſalmodiās, & corporis macerationes, quaſi hæc omnia ſimul non poſſint eſſe: vt de facto videmus, ea omnia reperiri in ſanctiſsimis Religionibus. Quòd ſi ſecundùm Authorem illa Religio eſt perfectior,

quæ

quæ magis verſatur circa dilectionem Dei & proximi, quàm circà Pſalmodias & corporis macerationes: quantò magis perfectior erit illa Religio, quæ omnia iſta complectitur; ſcilicet dilectionem Dei & proximi, Pſalmodias, & corporis macerationes? Perfectior enim Religio eſt, quæ plura opera perfecta exercet, quàm illa quæ pauciora. Si dicatur Pſalmodiam impedire opera dilectionis erga proximum; hoc infra diſcutietur.

Denique dicta Propoſitio eſt ſubuerſiua iuuentutis, nā per eam auocantur animi eorum, ne tradant ſe Religionibus, in quibus ſunt Pſalmodiæ, & corporis macerationes.

PROPOSITIO XIV.

Benè ait S. Greg. Papa lib.6. cap.2. in lib. Regum. Longè altioris eſt meriti, propriam voluntatem alienæ ſemper voluntati ſubmittere, quàm magis ieiunijs corpus atterere, aut per compunctionem ſe in ſecretiori ſacrificio mactare.

HÆc authoritas impertinenter eſt adducta à Theologo. Dum enim ſuadet Illuſtriſſimo, vt ſuas facultates, & nepotem ſuum conuertat ad tales perſonas, quę magis verſantur circà dilectionē Dei, & proximi, quàm circà Pſalmodias, & corporis macerationes, ſuadet id inde, quia Obedientia melior eſt, quàm ieiunium & cōpunctio. Quæ enim eſt hæc illatio? Agitur de dilectione Dei & proximi; probatio verò adfertur de obedientia. Quod ſi dicatur inde colligi poſſe principale intentum; vtique id debuit feciſſe Theologus, & non fecit. Sed & fruſtrà laborat, & aërem (vt dicitur) verberat; nullus enim charitati præfert aliquam virtutem: neque aliquis dicet, Religiones aliquas profiteri Pſalmodias, & pœnitentias, excluſa obedientia. Verùm & hæ Religiones, quæ ſimul vacant Pſalmodiæ, pœnitentijs, & obedientiæ, vtique loquendo ad hominem, perfectiores erunt, quàm illæ Religiones, quæ profitentur Obedientiam, non item Pſalmodias & pœnitentias: quia opera plurium virtutum, & conſequenter plura ad perfectionem aſſequendam auxilia habent; in quo etiam ponit Theologus perfectionem Religionis, vt infrà videbitur.

(†)

PROPOSITIO XV.

Conſidera & hoc Illuſtriſsime Domine, ſi inueneris plures hominũ piorum Ordines, & Congregationes, quæ tibi viderentur bona, & perfecta, debere te potiùs ijs bona tua, cum nepote tuo offerre, qui ſequuntur perfectius viuendi inſtitutum, & in eo modum viuendi perfectiorem.

HÆc Propoſitio eſt inepta, & imprudens conſilium continet. Non enim vnicuique expedit perfectior Religio: & ita non ſequitur, debere Illuſtriſſimum offerre nepotem perfectiori Religioni. Inter alias enim cauſas, propter quas Spiritus ſanctus ornauit Spõſam ſuam Eccleſiam varietate Ordinũ, eſt iſta: quia non omnes vni Religioni, etiamſi perfectiſſimæ, apti ſunt. Varia enim ſunt hominum ingenia, variæ conditiones, variæ naturæ, variæ propenſiones, & affectiones. Aliqui enim magis ad contemplandum, alij verò magis ad operandum apti: alij Mariæ otium, & ſolitudinem, alij Marthæ negotium, & ſollicitudinem quærunt: alij Cœnobiticam vitam in ſocietate viuentium, alij ſolitariã affectant: alij ſtrictiori, & aſperiori vitæ ſunt idonei, alij verò minimè, etiamſi ad id aſpirent. Vnde multoties contingit, quòd aliquis non bene diſcuſsis rebus indiſcriminatim ad quamcunque Religionem intrando, à ſpirituali profectu retardetur, & multa incommoda ſuſtineat. Ad quod propoſitum eſt illud quod dicit S. Greg. lib. 6. Moral. cap. 17. *Magnoperè ſciẽdum eſt, quia valdè inter ſe diuerſæ ſunt conſperſiones animarum. Nonnulli enim hominum ita otioſæ mentis ſunt, vt ſi eos labor occupationis excipiat, in ipſa operis inchoatione ſuccumbant. Et nõnulli ita inquieti ſunt, vt ſi vacationem laboris habuerint, grauiùs laborent; quia tantò deteriores cordis tumultus tolerant, quantò eis licentiùs ad cogitationes vacat. Vnde neceſſe eſt, vt nec quieta mens ad exercitationem ſe immoderati operis dilatet, nec inquieta ad ſtudium contemplationis anguſtet. Sæpè enim qui contemplari Deum quieti poterant, occupationibus preſſi ceciderunt: & ſæpè qui occupati, bene humanis vſibus viuerent, gladio ſuæ quietis extincti ſunt. Hinc nãque eſt, quòd nonnulli inquieti ſpiritus, dũ plus exquirunt contemplando, quàm capiunt, vſque ad peruerſa dogmata erumpunt: & dum veritatis diſcipuli eſſe humiliter negligunt, magiſtri errorum fiunt. Hinc per ſemetipſam Veritas dicit: Si oculus tuus dexter ſcandalizat te, erue eum, & proijce*

Digitized by Google

abs te. Bonum eſt tibi cum vno oculo in vitam intrare, quàm duos oculos habentem mitti in gehennā ignis. Duæ quippè vitæ, actiua videlicet, & contemplatiua, cum conſeruantur in mente, quaſi duo oculi habentur in facie. Dexter namque oculus vita contemplatiua eſt, ſiniſter actiua. Sed ſunt nonnulli, vt diximus, qui diſcretè intueri ſumma, & ſpiritualia nequaquā poſſunt, & tamen alta contemplationis aſſumunt, atque idcircò in perfidia foueam, intellectus praui errore delabūtur. Hos itaque contemplatiua vita, vltrà vires aſſumpta, cogit à veritate cadere, quos in ſtatu ſuæ rectitudinis humiliter poterat ſola actiua cuſtodire. Quibus rectè hoc, quod præfati ſumus. Veritas dicit: Si oculus tuus dexter ſcandalizat te, erue eum, & proijce abs te. Bonum tibi eſt, cum vno oculo in vitam intrare, quàm duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Ac ſi apertè diceret, cùm ad cōtemplatiuam vitam idonea diſcretione non ſufficis, ſolam ſecuriùs actiuam tene. Cumque in hoc, quod pro magno eligis, deficis, eo contentus eſto, quod pro minimo attendis, vt ſi per contemplatiuam vitam à veritatis agnitione cōpelleris cadere, regnum Cœlorum per ſolam actiuā valeas ſaltem luſcus intrare. Hæc Gregorius, & plura alia ad idem ſpectantia. Inſipiens igitur dedit conſilium Theologus Illuſtriſſimo, quatenus ſuum nepotē offerret Ordini, vel Congregationi, quæ ſequitur perfectius viuendi inſtitutū; quandoquidem non quiuis Religioni altiori inſtituti aptus reperitur.

PROPOSITIO XVI.

Porrò vt agnoſcas, quod vitæ inſtitutum, & quis in eo viuendi modus ſit perfectior, has regulas accipe, excerptas potiſſimùm ex recepta ab omnibus S. Thomæ Doctoris Angelici doctrina.

HÆc Propoſitio infidelitatem, & fallaciam Authoris oſtendit. Infidelitatem quidem, quia minimè doctrinam S. Thomæ ſecutus eſt in hac Epiſtola, contra ſuum promiſſum, vt patuit, & amplius patebit. Omninò enim aliam Religionem perfectiſſimam S. Thom. agnouit, quàm ille depinxit. Sed bonum eſt; quod ſuo ſe gladio iugulet. Fallaciam verò, quia ſub pallio doctrinæ S. Thomæ Angelici Doctoris, ſuam doctrinam propoſuit, & toti mundo imponere voluit: ſed radijs ſolis eiuſdem fulgentiſſimi tenebræ eius, Dei adiutorio, diſcuſſæ manebunt.

Digitized by Google

PROPOSITIO XVII.

Primò docet S. Thomas 2.2. quæſt. 188. art. 6. *Illam Religionem alteri præferri, quæ ordinatur ad finem abſolutè potiorem; vel quia eſt magis bonum; vel quia ad plura bona ordinatur. Si verò ſit finis idem, ſecundariò attenditur præeminentia Religionis, non ſecundùm quantitatem exercitij, ſed ſecundùm proportionem eius ad finem intentum. Vndè & in Collationibus Patrum introducitur Sententia B. Antonij* (Collat. 2. cap. 3.) *qui diſcretionem, per quam aliquis omnia moderatur, prætulit ieiunijs, & vigilijs, & omnibus huiuſmodi obſeruantijs.* Et infrà: *Sicut maius eſt illuminare, quàm lucere ſolùm, ita maius eſt contemplata alijs tradere, quàm ſolùm contemplari. Ergo ſummum gradum in Religionibus tenent, quæ ordinantur ad docendum, & prædicandum, quæ & propinquiſſimæ ſunt perfectioni Epiſcoporum, ſicut & in alijs rebus fines primorum coniunguntur principijs ſecundorum, vt S. Diony. dicit 7. cap. de diuin. nomin. Secundum autem gradum tenent illæ Religiones, quæ ordinantur ad contemplationem. Tertium eſt earum, quæ occupantur circa exteriores actiones. In ſingulis autem horum graduum poteſt attendi præeminentia, ſecundùm quòd vna Religio ordinatur ad altiorem actum in eodem genere: ſicut inter opera actiua vitæ, potiùs eſt redimere captiuos, quàm recipere hoſpites. Et in operibus vitæ contemplatiuæ, potior eſt Oratio, quàm Lectio. Poteſt ergo attendi præeminentia, ſi vna earum ad plura horum ordinetur, quàm alia; vel ſi conuenientiora ſtatuta habeat, ad finem propoſitum conſequendum.* Hæc omnia S. Thomas.

Debuerat dicere Theologus Tertius, nõ Tertium.

Hæc Propoſitio continet ſummam infidelitatem, & falláciam Authoris in citando S. Thoma: ea enim quæ ſunt ſubſtantialia doctrinę S. Thomæ, & ad rem multum faciẽtia omiſit: quod vt pateat,

Digitized by Google

producẽdus eſt in primis textus integer S. Thomæ; vt quilibet collatione facta aduertat, quàm mala fide egerit Theologus. Sic ergo habet S. Thomas loco citato: *Dicendum, quòd ſicut ſuprà dictum eſt, differentia vnius Religionis ad aliam, principaliter quidẽ attenditur ex parte finis, ſecundariò autẽ ex parte exercitij. Et quia non poteſt quid dici altero potius, niſi ſecundùm id, in quo ab eo differt, ideò excellentia vnius Religionis ſuper aliam, principaliter quidem attenditur ſecundùm Religionis finem; ſecundariò autem ſecundùm exercitium. Diuerſimodè tamen vtraque comparatio attenditur. Nam comparatio, quæ eſt ſecundùm finem, eſt abſoluta; eo quòd finis propter ſe quæritur. Comparatio autem quæ eſt ſecundùm exercitium, eſt reſpectiua, quia exercitium non quæritur propter ſe, ſed propter finem: Et ideò illa Religio alteri præfertur, quæ ordinatur ad finem abſolutè potiorem, vel quia eſt maius bonum, vel quia ad plura bona ordinatur. Si verò ſit finis idem, ſecundariò attenditur præeminentia Religionis, non ſecundùm quantitatem exercitij, ſed ſecundùm proportionem eius ad finem intentum. Vnde & in Collationibus Patrum inducitur ſententia B. Antonij, qui prætulit diſcretionem, per quam aliquis omnia moderatur, & ieiunijs, & vigilijs, & omnibus huiuſmodi obſeruantijs. Sic ergo dicendum eſt, quòd opus vitæ actiuæ eſt duplex: Vnum quidem, quod ex plenitudine contemplationis deriuatur, ſicut doctrina, & prædicatio. Vnde & Gregor. dicit in 5. Homil. ſuper Ezechi. quòd de perfectis viris poſt contemplationem ſuam redeuntibus dicitur Pſalm. 144. Memoriam ſuauitatis tuæ eructabunt: & hoc præfertur ſimplici contemplationi. Sicut enim maius eſt illuminare, quàm lucere ſolùm, ita maius eſt contemplata alijs tradere, quàm ſolùm contemplari. Aliud autem opus eſt actiuæ vitæ, quod totaliter conſiſtit in occupatione exteriori, ſicut eleemoſynas dare, hoſpites recipere; & alia huiuſmodi, quæ ſunt minora operibus contemplatiuis, niſi fortè in caſu neceſſitatis, vt ex ſuprà dictis patet. Sic ergo ſummum gradum in Religionibus tenent, quæ ordinantur ad docendum, & prædicandum, quæ & propinquiſſimæ ſunt perfectioni Epiſcoporum: ſicut & in alijs rebus fines primorum coniunguntur principijs ſecundorum, vt Dionyſ. dicit 7. cap. de diuinis nominibus. Secundum autem gradum tenent illæ, quæ ordinantur ad contemplationem. Tertius eſt earum, quæ occupantur circa exteriores actiones. In ſingulis autem horum graduum poteſt attendi præeminentia, ſecũdùm quod vna Religio ordinatur ad altiorem actum in eodem genere: ſicut inter opera actiuæ vitæ, potius eſt redimere captiuos, quã recipere hoſpites: & in operibus vitæ cõtẽplatiuæ, potior eſt Oratio, quã Lectio. Poteſt enim attẽdi præeminẽtia, ſi vna earũ ad plura*

plura horum ordinetur, quàm alia, vel ſi conuenientiora ſtatuta habeat ad finem propoſitum conſequendum. Hæc S. Thom. Vnde patet, quænā Theologus intermiſerit: illud verò ante omnia, quod maximi momenti eſt, poſt habuit. Nimirùm *Doctrinam, & Prædicationem ex plenitudine cõtemplationis deriuari, & hoc opus vitæ actiuæ præferri ſimplici contemplationi.* Quibus clarè docetur, Religionem illam præferri, quæ ordinatur ad docendum, & prædicandum ſic, quòd doctrina & prædicatio deriuetur ex plenitudine contemplationis, & ſecūdùm Gregorium perfecti viri poſt contemplationem redeant ad docendum, & prædicandum. Ideò notanter dixit: *tale opus vitæ actiuæ præferri ſimplici contemplationi,* quia nimirùm tale opus præſupponit cōtēplationem. Mens etiam S. Thomæ poteſt conſtare aliunde. Sanctus enim Thomas in eadem 2. 2. q. 182. ar. 1. docet, quòd *vita contemplatiua ſimpliciter melior eſt, quàm actiua.* Quando ergo S. Thomas docet, doctrinam, & prædicationem præferri ſimplici contemplationi, omninò intelligendus eſt (niſi eum ſibi contradixiſſe dicamus, quod abſit) quòd doctrina deriuata ex contemplatione, præfertur ſimplici contemplationi. Et certè rei veritas ipſa ſic habet. Vita enim miſta, hoc eſt contemplatiua ſimul & actiua, preſtātior eſt, quàm vita tantùm contemplatiua, vel vita tantùm actiua. Quod vel inde patet: quia vita Chriſti, Sanctiſſimæ Virginis, & Apoſtolorum, quæ abſque dubio erat perfectiſſima, imò exemplar perfectionis, fuit miſta, vt poſteà dicetur. Prolixum autem eſſet, & terminos huius tractationis excedens, Doctorum Scholaſticorū turbam in medium adferre, qui vitam miſtam, ſuper alias partes vitæ ſpirituales extollunt. Credo quòd non diffitebitur Theologus. Quòd ſi ita eſt, illæ ſanè Religiones ſecundùm mentem Angelici Doctoris, & aliorum Theologorum, ſummū gradum tenent, quæ profitentur vitam miſtam: id eſt ſimul actiuam & contemplatiuam.

Ne autem facilè credas, quamcūque Religionem poſſe dici ſimpliciter contemplatiuam, & vt ſcias, vnde debet dici ſimpliciter contemplatiua; nota diligēter ea, quæ docet S. Thom. loco iam adducto, & applicando doctrinā huic propoſito. Aduertas primò, quòd Religio poteſt dici contemplatiua, vel ex parte finis, vel ex parte exercitij. Aduertas ſecundò, quòd Religio contemplatiua, principaliter dicitur ſecundùm finem, ſecundario autem ſecundùm exercitium. Aduerte tertiò, quòd Religio abſolutè & ſimpliciter dicitur contemplatiua ſecundùm finē, ratione verò exercitiorū ſecundùm quid dicitur contemplatiua. Ratio huius dicti petēda eſt ex doctrina S. Thomæ citata.

Compa-

Digitized by Google

Comparatio, inquit, *ſecundùm finem eſt abſoluta, eò quod finis propter ſe quæritur. Comparatio autem, quæ eſt ſecundùm exercitium, eſt reſpectiua, quia exercitium non quæritur propter ſe, ſed propter finem.* Ex his collige, quòd abſolutè & ſimpliciter illa eſt Religio contemplatiua, cuius finis eſt Contemplatio. Nam hoc modo (vt ait S. Thom. 2.2.q.181.art. 1. in corp.) *vita actiua, & contemplatiua diſtinguntur ſecundùm diuerſa ſtudia hominum intendentium ad diuerſos fines, quorum vnum eſt conſideratio veritatis, quæ eſt finis vitæ contemplatiuæ: aliud autem eſt exterior operatio, ad quam ordinatur vita actiua.* Quæ autem Religio nō habet pro fine contemplationem, ſed tamen vtitur exercitijs cōtemplatiuis v. g. oratione, meditatione, examine conſcientiæ, memoria Præſentiæ Dei, recollectione per aliquot dies; & his ſimilibus: iſta poteſt quidem dici ſecundùm quid contemplatiua, ſed non abſolutè contemplatiua. Ratio huius dicti eſt ex præcedentibus. Religio enim talis abſolutè dicitur ſecundùm finem, ſecundùm autem exercitia reſpectiuè. Ergo ſi Religio nō habeat pro fine contemplationem, quamuis habeat exercitia contemplatiua, non erit abſolutè contemplatiua. Alia ratio huius eſt; Sūt enim in Eccleſia Dei Religiones, quas Theologi iudicāt merè eſſe actiuas, vt Equeſtres ſeu Militares, Miniſtrantium infirmis, Redimentium captiuos, &c. tamen vtuntur exercitijs contemplatiuis, vt oratione, examine conſcientiæ, recollectione ad tempus, &c. Ergo non continuò Religio iudicāda eſt omninò contemplatiua, quia vtitur exercitijs contemplatiuis. Extenditur magis hæc ratio: Nam ſęculares etiam cōiugati, etiam mercatores, etiam officiales, vtuntur his exercitijs contemplatiuis, videlicet meditatione, examine conſcientiæ, & alijs, quæ cōmuniter dicuntur exercitia: & tamen vita eorum non æſtimatur contemplatiua. Ergo non eſt dicenda Religio contemplatiua ex ſolo vſu exercitiorum contemplatiuorum. *Contemplatiui enim* (vt ait S. Thom. 2.2. quæſt. 81. art. 1. ad 5.) *dicuntur non qui contemplantur, ſed qui contemplationi totam vitam ſuam deputant.* Imò ſi exercitia contemplatiua, vt oratio, meditatio, recollectio ad tempus, &c. ordinentur ad finē, qui eſt actio, eo ipſo comprehenduntur ſub vita actiua. Patet id ex S. Thom. 2.2.q. 181. art. 1. ad 3. vbi ſic ait: *Sicut virtus, quæ ordinatur in finem alterius virtutis, tranſit quodam modo in ſpeciem eius: ita etiam quando aliquis vtitur his, quæ ſunt vitæ actiuę, ſolùm prout diſponūt ad contemplationem, comprehenduntur ſub vita contemplatiua.* Hæc S. Thom. Et meritò: Plurimę enim Religiones Eccleſiæ Dei recenſentur à Theologis inter merè tàntùm contemplatiuas, quæ tamen vtuntur

tur exercitijs actiuæ vitę, vt exercitio virtutum moralium (nam virtutes morales eſſentialiter pertinent ad actiuam vitam, vt docet S. Tho. 2. 2. q. 181. art. 1. in corp.) labore manuum, &c. ſed ideò tantùm dicũtur contemplatiuæ, quia vtuntur exercitijs vitæ actiuæ, prout diſponũt ad contemplationẽ, & propterea etiã huiuſmodi exercitia claudũtur ſub vita contemplatiua. Ergo è contrario, quando aliquis vtitur his quæ ſunt vitæ contemplatiuę, prout diſponunt ad actionem, ea comprehẽduntur ſub vita actiua. Ex his vlteriùs nota, quæ Religio abſolutè dicatur profiteri vitam miſtam: nimirùm eá, quæ habet finem miſtum, hoc eſt, habet pro fine contemplationem ſimul & actionem. Quòd ſi Religio habet pro fine tãtùm actionem, exercitia verò cõtemplatiua; ſimpliciter quidem erit actiua, ſecundùm quid verò contemplatiua; ſiue principaliter actiua, ſecũdariò verò contemplatiua, quia Religio talis dicitur, primariò quidẽ ſecundum finem, ſecundariò verò ſecundùm exercitia; ſiue talis Religio erit merè actiua, quia cùm exercitia eius cõtemplatiua ad actionem ordinentur, comprehendũtur quoque ſub vita actiua: & ita conſequẽter talis Religio nõ erit ſimpliciter miſta, ſed ſecundùm quid, & imperfectè. Id totum manifeſtè infertur ex dictis, & pręcipuè ex loco citato S. Tho. Sed his penſatis iudica quęſo, an Theologus non nequiter, & friuolè ſe geſſerit, tum truncando textum S. Tho. tum eius mentem grauiter non exponendo, ſed ad ſuũ genium detorquẽdo. Cur enim, obſecro, non meminit eius, quòd doctrina, & prædicatio deriuatur ex plenitudine contemplationis: ſed id ex medio textu S. Tho. in ſua Epiſtola ſuſtulit? Cur nuſquam in hac eadẽ ſua Epiſtola expreſsè docuit, Religionem illam eſſe perfectiorẽ, quæ profitetur vitam miſtam; hoc eſt, habet pro fine cõtemplationem & actionem, ſed ſemper tãtùm inculcat actionem, prætermiſſa potiori, & magis meritoria ex ſuo genere parte perfectionis, videlicet contemplatione? Sed quilibet agnoſcat ex vngue leonem.

PROPOSITIO XVIII.

Illuſtriſsime Domine, circumſpice Religioſos Ordines, cumque tuis & bonis, & nepote orna.

HÆc Propoſitio imprudens dictum continet. Ornatus enim Religiónis Paupertas eſt, non bona temporalia, & diuitiæ; nã & Chriſtus hunc decorẽ indutus erat; Gloria Religionis eſt, pati incommoditates, non abundare poſſeſsionibus. Paupertatem enim Religioſi voue-

runt,

runt, non bonorum acquiſitionem & retentionem. Inſipienter quoq; poſcitur nepos pro ornatu Religionis: ipſe enim potiùs debet ornari à Religione, non illam ornare; quia nepos Illuſtriſſimi tunc ornabit Religionem, quãdo factus Religioſus, ſanctus erit & perfectus. Væ Religioſis, ſi quærũt ornatum Religionis ex nobilitate profitentium Ordinem. In Chronicis Minorum, vbi fit mentio de celebri illo Capitulo, quod à ſtoreis cognominatum eſt (eo quod cubicula fratrum in agris conſtructa, & ſtoreis ab inuicem ſeparata, ſingula eſſent) ad quod quinque propè fratrum millia conuenere, & cui item S. Dominicus interfuit; legimus, tantum tũc temporis Sanctorum illorum Religioſorum feruorem, & pœnitentię ſtudium fuiſſe, vt non tam calcaribus, quàm frenis opus haberent. Nam cùm S. Franciſcus intellexiſſet multos eorum thoraces, & loricas ſquãmatas, & circulos ferreos ad nudã carnem geſtare, atque indè nõ paucos morbum contraxiſſe, ſciretquè id aſperitatis genus impedimento eſſe, quominùs, prout oportebat, orationi inſiſtere, & miniſteria Religioſa obire poſſent, atq; adeò nonnullos indè emori, in virtute ſanctę obedientiæ mandauit, vt quotquot thoraces & orbes illos ferratos geſtarẽt, depoſitos eos ad ſe deferrẽt, & eccè quingentæ, tã loricę, quàm circuli ferrei, inuentæ ſunt. Cùm ergo hoc in feruore Ordo in dies procederet, & fratres eius Capitulo in dicto de illius boni conſeruatione, ac progreſſu tractarent, cælitus fuit B. Franciſco reuelatum, cacodæmones aliam in eius ruinam, quodam in noſodochio, quod inter Portiunculam & Aſſiſium ſitum erat, congregationem celebrare, ad quam vno de viginti dæmonum millia & amplius conuenerant: In qua cùm varij varias, tum S. Patri Franciſco, tum eius Ordini, & ſequacibus oppugnandis, atque expugnandis, artes, & conſilia proponerent, tãdem quidam de turba dęmonũ cęteris vafrior, & generoſior, tale conſilium dedit: Sanctus hic Pater Franciſcus, eiuſq; ſectatores, tanto feruore mũdum & mundana fugiunt, & abominantur, tàmque contentè, ardenterquè Deum cœli diligũt, orationi vacant, corpora atterunt, vt in præſens parum aut nihil omnia cõtrà eos veſtra valitura ſint molimina: quare author vobis ſum, vt ne nunc adeò caſſo vos labore fatigetis, ſed patienter expectemus donec Frãciſco ex hac vita ſublato, maior fratrum ſit numerus, tunc namq; Adoleſcẽtes quoſdam, nullo perfectionis zelo ſuccenſos, ſenes honoribus conſpicuos, nobiles delicatulos, Doctores ob doctrinã arrogantes, atq; alios debilioris valetudinis in eum ingredi faciemus. Hi deinde ad Religionis nomen & honorem cõſeruandum, eumquè adaugendũ,

paſſim

Digitized by Google

paſſim quoslibet admittent. Hæc demùm via eos ad ſui ipſorum, & rerum mundanarum amorem, ad ſcientiarum deſiderium, & ambitionem pertrahemus: tuncquè dilatam vindictã de ijs ſumere fas erit, multos eorum ſub poteſtatem, & ius noſtrum redigendo. Placuit omnibus vafrùm hocce, & aſtutum conſilium, & expectare aliquantulùm ſatiùs viſum fuit, quàm modò inani, cum incerta ſpe fructus, labore ſudare. Videant ergo Religioſi, quantum periculum eis immineat, ſi nepotes Illuſtriſſimorum cum bonis tàm auidè quærãt, ſi per aggregationem nobilium, Religionis nomẽ, & honorem, & ornatum conſeruare, & adaugere prętendãt. Perpendat Theologus quàm ineptè & periculosè conſilium dederit, quęrendo ornatum Religionis ex nepote Illuſtriſſimi, & in ipſo non alias qualitates, ſed nobilitatem conſiderando: & fortaſſis magis ad bona Illuſtriſſimi attendendo.

PROPOSITIO XIX.

Illuſtriſsime Domine, circumſpice Religioſos Ordines, eumquè tuis & bonis, & nepote orna, quem præ cæteris videris proximè accedere ad Epiſcopalem ſtatum, docendo, & prædicando, & alias Eccleſiaſticas functiones obeundo, pro dilatanda diuina gloria, & S. Eccleſiæ incremento.

HÆc Propoſitio inſufficiẽs eſt, & genium Authoris parum propenſi ad contemplationẽ oſtendit. Religio enim illa eſt perfectior, quę proximè accedit ad Epiſcopalem ſtatum, non ſolùm docendo & prędicando, ſed etiam contemplando; imò priùs contẽplando, & deinde contemplata tradẽdo. Epiſcopus enim ex vi ſui ſtatus, debet ducere vitam miſtam; id eſt contemplatiuam ſimul & actiuam. Quod egregiè monſtrat S. Gregor. 2. Paſt. cap. 1. *Tantum*, inquit, *debet actionem populi actio tranſcendere Præſulis, quãtum diſtare ſolet à grege vita Paſtoris. Oportet namquè vt metiri ſe ſolicitè ſtudeat, quanta tenendę rectitudinis neceſsitate conſtringitur ſub cuius æſtimatione populus grex vocatur. Sit ergo neceſſe eſt cogitatione mũdus, actione pręcipuus, diſcretus in ſilentio, vtilis in verbo, ſingulis compaſsione proximus, prę cunctis contemplatione ſuſpenſus, benè agentibus per humilitatem ſocius, contra delinquentium vitia per zelum iuſtitię erectus, internorum curam in exteriorum occupatione non minuens, exteriorum prouidentiam, in internorum ſolicitudine non relinquens.* Idem cum Gregorio ſentit D. Thom. 2. 2. quæſt. 184. art. 7.

ad

ad 3. Cùm enim propoſuiſſet ſibi argumẽtũ in contrarium huiuſmodi. *Status Religioſorum ordinatur ad vitam contemplatiuam, quæ potior eſt quàm vita actiua, ad quam ordinatur ſtatus Epiſcoporum. Dicit enim Gregor. in Paſtor. quod per vitam actiuam prodeſſe proximis cupiens Iſayas, officium prædicationis appetijt. Per contemplatiuam verò Ieremias amori Cõditoris ſedulò inhærere deſiderans, ne mitti ad prædicandum debeat, contradicit. Ergo videtur quòd ſtatus Religioſorum ſit perfectior, quàm ſtatus Epiſcoporum.* Ad hoc argumentum reſpondet ſic: *Ad tertium dicendum, quòd ſicut Gregor. dicit in Paſtor. Sit Præſul actione præcipuus, præ cunctis contemplatione ſuſpenſus: quia ad ipſos pertinet, non ſolùm propter ſeipſos, ſed propter inſtructionem aliorum contemplari: Vnde Gregor. dicit ſuper Ezechielem: quòd de perfectis viris poſt contemplationem ſuam redeuntibus dicitur Pſalm. 144. Memoriam ſuauitatis tuæ eructabunt.* Idem clariùs habet in eadem 2. 2. quæſt. 182. art. 1. ad 1. *Ad Prælatos,* inquit, *non ſolùm pertinet vita actiua, ſed etiam debent eſſe excellentes in vita contemplatiua. Vnde Gregor. dicit in Paſtorali: Sit rector actione præcipuus, præ cunctis in contemplatione ſuſpenſus.* Idem habet opuſc. 18. cap. 18: *Cùm,* inquit, *Epiſcopus mediator inter Deum, & homines conſtituatur, oportet ipſum, & in actione præcellere, in quantum miniſter hominum conſtituitur, & in contemplatione præcipuum eſſe, vt ex Deo hauriat, quod hominibus tradat.* Hæc S. Thom. Religio ergo perfectior debet accedere ad Epiſcopalem ſtatum, non ſolùm docendo, & prædicando, ſed etiam contemplãdo, quod debebat Theologus exprimere, & non fecit. Inde patet, quòd illa Religio proximè accedit ad ſtatum Epiſcopalem, quę profitetur vitam miſtã, hoc eſt contemplatiuam ſimul & actiuã: ſiquidem Epiſcopus ex vi ſui ſtatus tenetur ad vitam miſtam. Et profectò ſi vita miſta perfectiſſima eſt, & ſi ſtatus Epiſcoporũ perfectiſsimus eſt, vtique ſtatui Epiſcoporum debetur vita miſta, & conſequenter Religionibus accedentibus proximè ad ſtatum Epiſcopalem.

Sed præterire non poſſum, quin magna admiratione proſequar laborem Theologi vanum & caſſum. Dum enim imprudens ſuum conſilium vult ſtabilire, magis illud deſtruit. Perſuadet enim Illuſtriſsimo, vt ei Religioni nepotem ſuum offerat, quam præ cæteris viderit proximè accedere ad ſtatum Epiſcopalem. Vndè facilimè poterit ſuboriri cogitatio Illuſtriſſimo, & non ſine fundamento, vt potius ſuũ nepotem addicat Epiſcopatui. Si enim perfectior Religio eſt, quia accedit propius ad ſtatum Epiſcopalem; & ſi Religio diligenda, & eligẽda, quę proximè accedit ad ſtatum Epiſcopalem: multò magis diligendus, &

eligēdus ipſemet Epiſcopatus, iuxta illud pronunciatum Philoſophicum: *Propter quod vnum quodq; tale, & illud magis.* Quòd ſi Illuſtriſsimus diſcurſu Theologi illectus, ſuū nepotem potius miniſterio Epiſcopali deputauerit, profectò ipſius labor inanis, & irritus erit.

PROPOSITIO XX.

Religio quæ Epiſcoporum ſtatui propinquior eſt, perfectior eſt.

HÆc Propoſitio ſi nudè, vt ſonat, accipiatur, veriſsima eſt: Si autem ſecundum ſenſum authoris quem intendit, falſiſſima in vniuerſum, & abſolutè loqnēdo. Ea autem mens eſt Theologi, vt patet ex præcedenti propoſitione: quòd Religio quæ Epiſcoporum ſtatui propinquior eſt per inſtitutum docēdi & prędicādi, ea perfectior eſt. Quod ſimpliciter dictum, falſum eſt: Religio enim Eremitarum perfectior eſt, quàm quæcunq; Religio, etiam deſtinata doctrinæ & prædicationi. Sanè vita Eremitica eſt culmen, & faſtigium vitæ Religioſæ; nam omnes ferè Patres docent, ad vitā Eremiticam non debere quemquā trāſire, niſi prius diligenter in Cœnobio ſe exercuerit, propterea quòd Eremus non adferat perfectionem, ſed præſupponat: vt aſſerunt B. Hieronymus in Epiſt. ad Ruſticū, Caſſianus Colla. 19. c. 10. Auguſt. lib. 1. de moribus Eccleſiæ c. 31. Benedictus in Reg. c. 1. Bernard. ſerm 3. de Circumciſ. Sed quia Theologus fidem ſibi cōciliare voluit auctoritate S. Thomæ, audiat ipſum docentē in 2. 2. q. 188. ar. 8. *Conſiderandū eſt,* inquit, *quòd id quòd eſt ſolitariū, debet eſſe ſibi per ſe ſufficiens. Hoc autem eſt, cui nihil deeſt, quod pertinet ad rationem perfecti. Et ideò ſolitudo cōpetit contemplanti, qui iam ad perfectū peruenit. Quod quidem contingit dupliciter. Vno modo ex ſolo diuino munere; ſicut patet de Ioanne Baptiſta qui fuit repletus Spiritu Sācto, adhuc ex vtero matris ſuę. Vnde cùm adhuc eſſet puer, erat in deſertis: vt dicitur Luc. 1. Alio modo per exercitium virtuoſi actus ſecūdùm illud ad Hebr. 5. Perfectorum eſt ſolidus cibus eorum, qui pro cōſuetudine exercitatos habent ſenſus ad diſcretionem boni ac mali. Ad exercitium autē huiuſmodi iuuatur homo ex aliorum ſocietate dupliciter. Vno modo quantùm ad intellectum, vt iſtruatur in his quæ ſunt cōtemplanda. Vnde Hieron. dicit ad Ruſticum Monachū: Mihi placet, vt habeas Sanctorū contubernium, nec ipſe te doceas. Secundò, quantùm ad affectum; vt ſcilicet noxię affectiones hominis reprimantur exemplo, & correctione aliorū. Quia, vt dicit Greg. 30. Moral. ſuper illud: Cui dedi in ſolitudine domum. Quid prodeſt*

Digitized by Google

ſolitudo corporis, ſi ſolitudo defuerit cordis? Et ideò vita ſocialis neceſſaria eſt ad exercitiū perfectionis. Solitudo autē competit iā perfectis. Unde Hieronymus dicit ad Ruſticū Monachū. Solitariam vitā reprehendimus minimè: quippè quā ſæpè laudauimus. Sed de nido monaſteriorum huiuſcemodi volumus egredi milites, quos Eremi dura rudimenta non terreant, qui ſpecimen conuerſationis ſuę multo tempore didicerunt. Sicut ergo id quod iam perfectum eſt, praeminet ei, quod ad perfectionem exercetur: ita vita ſolitariorum ſi debitè aſſumatur, pręminet vita ſociali. Hæc Sanctus Thomas. Ex quibus clarè habetur, ſtatū ſolitariorum eſſe ſtatum perfectorum. Sed inde ſic arguere licet. Id quod perfectum eſt, præeminet ei, quod ad perfectionē exercetur. Sed ſolitudo competit perfectis, vita verò ſocialis neceſſaria eſt ad exercitium perfectionis. Ergo vita ſolitariorū præeminet vitæ ſociali. Hæc omnia & ſingula S. Thomas habet. Sed ſi adhuc Theologus renitetur huic veritati, perpendat ſua dicta. Nam ex his facillimè colligitur, Religionem ſolitariorū eſſe perfectiorem præ cæteris. In primis enim dicit, potiorem, & perfectiorem eſſe ſtatum in Epiſcopis, quàm in Religioſis, quia ſtatus Epiſcoporum, eſt ſtatus perfectorum, ſtatus verò Religioſorum, eſt ſtatus tendentium ad perfectionem. Sed etiam ſtatus ſolitariorum eſt ſtatus perfectorū; ſtatus verò aliorum Religioſorum eſt ſtatus tendentium ad perfectionem. Ergo ſtatus ſolitariorum eſt potior, & perfectior, quàm ſtatus aliorum Religioſorum. Deinde verò dicit, quòd Religio quę Epiſcoporum ſtatui propinquior eſt, perfectior eſt. Sed Religio Eremitarū ſtatui Epiſcoporū propinquior eſt. Ergo Religio Erēmitarū perfectior eſt. Minor huius argumenti patet inde, quia ſtatus Epiſcoporum eſt ſtatus perfectorum. Status quoque Eremitarum eſt ſtatus perfectorū. Magis ergo accedit ad ſtatum Epiſcoporum ſtatus Eremitarum, quàm ſtatus Religioſorum tēdentium ad perfectionem.

Sed argues Theologe ad hominem. Suprà enim dixi, vitam miſtā, id eſt cōtemplatiuam ſimul & actiuam, eſſe perfectiorem vita tantùm contemplatiua, & quòd ſummum gradū in Religionibus tenēt etiam ſecundùm S. Tho. Religiones illæ quæ tenent vitam miſtam. Non ergò perfectior Religio Eremitarum eſt, ſed perfectiores Religiones ſunt, quæ attendunt ſimul contemplationi & actioni. Verùm hæc obiectio diluēda eſt ab ipſomet Theologo, qui potiſsimùm in ſui defenſionē aſſumpſit doctrinā S. Thomæ receptam (vt ait) ab omnibus. Vtrūque enim S. Thom. docuit in eadem 2.2. quæſt. 188. Nimirùm in articulo 6. docuit, quòd *ſummum gradū in Religionibus tenent, quæ ordinātur ad*

docendum & prædicandum. In art. verò S. docuit, quòd *ſicut perfectũ præeminet ei, quod ad perfectionem exercetur: ita vita ſolitariorum; ſi debitè aſſumatur, præeminet vitæ ſociali.* Si hæc Theologus iudicabit oppoſita, & repugnãtia; omninò neceſſe eſt, quod iudicet S. Thomam ſibi ipſi eſſe contrarium. Quod ſi nefas iudicauerit dicere, S. Thomam in eadem Quæſt. apertè ſibi cõtradixiſſe, neceſſe eſt quod dicat, hæc duo non eſſe ſibi repugnantia, videlicet quòd ſummum gradum in Religionibus teneant, quæ ſunt ordinatæ ad prędicandum, & docendum, & quòd vita ſolitariorum præeminet vitę ſociali, ſicut id quod perfectum eſt, præeminet ei, quod ad perfectionẽ exercetur. Sed quia hæc prima facie videtur ſibi aduerſari: ideò omninò conciliãda ſunt: nã vtrumque debet eſſe verum, quod ab interprete diuinæ voluntatis prolatũ eſt. Illud tamen aduertat Theologus, non maiorem in verbis meis apparere oppoſitionem, quàm in verbis S. Thom. quia verba mea nõ ſunt mea; ſed S. Thomæ. Vt ergo dicta S. Tho. & mea concordem. Notandum eſt, quòd ſtatus eſt duplex. Alius eſt perfectorum. Alius eſt tẽdentium ad perfectionẽ. Ex his ſtatus perfectorum ex ſuo genere perfectior, & excellẽtior eſt, quàm ſtatus tẽdentium ad perfectionem, vt per ſe patet. Vnuſquiſq; verò horũ ſtatuum diuiditur per ſtatum contẽplatiuorum, & actiuorum, v.g. Status perfectorum duplex eſt: alius eſt ſtatus perfectorum profitentium vitam miſtam, id eſt cõtemplatiuam ſimul & actiuã; ſicut eſt ſtatus Epiſcoporũ. Alius verò eſt ſtatus perfectorum, profitẽtium tantùm vitam contemplatiuã: ſicut eſt ſtatus Eremitarum. Ruſſus ſtatus tẽdentium ad perfectionem; alius eſt tendentiũ ad perfectionem vitæ miſtæ, ideſt cõtemplatiuæ ſimul & actiuæ: alius verò tendentium ad perfectionem tantùm contemplatiuæ. Dupliciter ergo poteſt inſtitui comparatio Religionum, vel Religionũ vnius generis, ad Religiones alterius generis; vel certè Religionum intrà idẽ genus differentium ſpecie. Si fiat cõparatio vnius Religionis ad aliam Religionem ſecũdùm diuerſum genus: tũc illa Religio erit perfectior, cuius genus eſt potius, & dignius. Et ſic Religio Eremitarum eſt præſtantior, quàm quæcunque Religio tendentium ad perfectionem, quia ſtatus perfectorũ ex ſuo genere eſt potior, quàm ſtatus exercentium ſe ad perfectionem. Si verò fiat cõparatio intrà idem genus ſecundùm diuerſas ſpecies: tunc illa Religio erit perfectior cuius ſpecies eſt excellentior. Et ſic intrà genus Religionum tẽdentiũ ad perfectionem, eſt perfectior Religio, quæ tẽdit ad perfectionem vitæ miſtæ, contemplatiuæ ſcilicet, & actiuę, quàm illa Religio, quæ tẽdit ad perfectionem

vitæ

vitæ tantùm contemplatiuæ. Is ergò eſt Ordo perfectionis ſtatuum in Eccleſia Dei. Supremum gradū tenet ſtatus perfectorum:& ex hoc ſtatu potiſſimum gradum tenet ſtatus perfectorum contemplatiuorū, & actiuorum; qui eſt ſtatus Epiſcoporum. Secūdum verò gradum tenet ſtatus perfectorum contemplatiuorum; qui eſt ſtatus Eremitarum. Deinde hos ſtatus ſequitur ſtatus tēdentium ad perfectionem. In quo genere primum locum tenet ſtatus tendentium ad perfectionem vitæ miſtæ, id eſt contemplatiuæ, ſimul & actiuæ: ſecundum verò locum tenet ſtatus tendentium ad perfectionem vitæ tantùm contemplatiuæ. Quādo ergo S. Thom. dixit, & ego ei aſſenſi, quòd vita ſolitariorum præeminet vitę ſociali, fecit comparationem generis ad genus, quia vt dictum eſt, ex ſuo genere ſtatus perfectorum eſt præſtātior, quàm ſtatus exercentium ſe ad perfectionem. Quando verò dixit, quod ſummum gradū in Religionibus tenent quæ ordinatæ ſunt ad docendum, & prædicandum, ſiue (vt ipſe ſe explicauit in 2.2.q.188. artic. 7. in corp.) *quæ ſunt inſtitutæ ad contemplandum, & contemplata alijs tradēdum*, locutus eſt in eodem genere; quaſi dixiſſet: In Religionibus tendentibus ad perfectionem, ſupremum gradum tenent, quæ ordinatæ ſunt ad pfectionem vitę miſtæ. Et ita omnino oportet dicere, niſi velit aſſerere Theologus, Sanctum Thomam in eadem quæſt. ſui oblitum, docuiſſe aduerſantia ſibi. Quod vtique puto non dicet, nam auctoritati doctrinæ Angelicæ ſe ſubmiſit.

Sed libet ſecundò reſpondere ad poſitam obiectionem ſic: Eremitæ quamuis in actuali exercitio profiteantur vitam tantùm contemplatiuam, tamen in præparatione animi habēt etiam vitam actiuā. Colligitur id ex S. Tho. 2.2. q.182. art. 1. ad 3. vbi ait: *Quòd ad opera vitæ actiuę interdum aliquis à contemplatione auocatur, propter aliquam neceſſitatem præſentis vitæ: non tamen hoc modo, quòd cogatur aliquis totaliter cōtemplationē deſerere. Unde Auguſt. 19. de Ciuit. Dei. Otium ſanctum quærit charitas veritatis, negotium iuſtū, ſcilicet actiuæ vitę, ſuſcipit neceſſitas charitatis. Quam ſarcinā ſi nullus imponit, percipiendæ atque intuendæ vacandum eſt veritati. ſi autē imponitur, ſuſcipienda eſt propter charitatis neceſſitatem. Sed nec ſic omninò veritatis delectatio deſerenda eſt, ne ſubtrahatur illa ſuauitas, & opprimat iſta neceſſitas. Et ſic patet, quòd cùm aliquis à contemplatiua vita ad actiuam vocatur, non hoc fit per modum ſubtractionis, ſed per modum additionis.* Et in eadē 2.2.q.188. art.8. in reſp. ad 4. art. *Quòd ſicut Auguſt. dicit in 19. de Ciuit. Dei. A ſtudio cognoſcendæ veritatis nemo prohibetur: quod ad laudabile pertinet otium. Quòd autem*

aliquis ſuper candelabrum ponatur, non pertinet ad ipſum, ſed ad eius Superiores. Quæ ſarcina ſi non imponatur. vt Auguſt. ibidem ſubdit, contemplandæ veritati vacandum eſt, ad quã plurimum valet ſolitudo. Hæc S. Tho. in quibus clarè habetur, quòd negotium vitę actiuę ſuſcipit neceſſitas charitatis, & quòd ſi hęc ſarcina nõ imponitur, vacandum eſt contemplationi; imponere autem pertinet ad Superiores. Eremitæ ergo habent in diſpoſitione animi vitam actiuam, ſi vrgeat neceſſitas charitatis, & ſi iubeant Superiores: quia, vt ait S. Thom. 2.2.q.188.art.8. ad 3. *habent obedientiam in præparatione animi*, & ita de facto Eremitæ neceſſitate charitatis vrgẽte è latebris proſiliebant. Sic de magno Antonio memorię proditum eſt, quod inualeſcẽte peſſima ſecta Arrianorum, relicta ſolitudine Alexandriã veniẽs, breuiſſimo temporis ſpatio, miram Arrianis intulerit cladem. Simile quid de Acepſema Eremita fertur, qui cum ſexaginta annis maneret recluſus, nullumque mortalium videret, tãdem dum periclitaretur ſalus proximorum, relicta illa tàm ſtricta ſolitudine, cucurrit ad iuuandos illos. De Abbate Appollonio, qui Thebaidẽ incolebat, refert Nicephorus lib. 9. cap. 14. & Palladius, quòd relicta ſolitudine, perſecutionis tempore, curam ſuſcepit confirmandi animos Chriſti Confeſſorum, eoſque multùm iuuit ad martyrij coronam. De S. Romualdo vitę Eremiticę authore, eius pręclãra geſta teſtantur, quanto ardore ſalutis animarũ flagrauit: à quo ſimiliter zelo ſalutis animarũ, & diſcipuli eius, eiuſdemq; inſtituti eremitici ſectatores minimè degenerarunt. Cuius vel vnicũ ſaltem exẽplum hoc loco producam, de quodã Bonifacio Camaldulenſi Eremita, qui vehementi deſiderio cõuerſionis animarum inflammatus, cùm à Romano Pontifice cõſecratus fuiſſet priùs Archiepiſcopus ſuę nationis, magnam deinde partẽ ſuæ gentis, & ipſum denique Regem, cum grandi miraculo cõuertit ad fidem Chriſti: quæ omnia luculenter nouiſsimè Fridericus Fornerus in Palma Triumphi lib. 1. cap. 7. refert. De Aphraate quoq; viro ſanctiſsimo ſcribit Theodoretus lib. 4 c. 24 quòd quãdo Valens Imperator aduersùs Eccleſiã fureret, ipſe ex ſpelunca ſua, pallio vili ac ſordido indutus, prodijt in publicum, vt cauſam ſalutis proximorum ageret. *Ac cùm quidam dixiſſet*, inquit Theodoretus, *hic eſt ille Aphraates, ex cuius nutu pendet ciuitas vniuerſa. Ibi tum Imperator; Cedo, inquit, quò te conferas? Ille tum ſapienter, ſanè, & appoſitè: Pro tuo*, inquit, *regno precaturus. Tum Imperator: At domi*, inquit, *tibi manendum eſt, & intrà cellam, vti lex monaſtica poſtulat, orandum. Cui diuinus ille vir: Præclarè admodũ*, inquit, *dicis, ò Imperator; iſtud ſanè mihi faciendum*

Digitized by Google

ciẽdum eſt, & hactenus feci, dum oues Seruatoris pace fruerẽtur. Verùm quoniam iam magnoperè conturbantur, & multum eis impendet periculi, neceſſe eſt omnes vias perſequi, non modò ne à feris capiantur, ſed etiã vt conſeruentur incolumes. Nam dicito mihi quæſo, ò Imperator, ſi filia alicuius eſſem, & ſederem in conclaui, vti ædes curarem, atque deinde cernerem, flammas in eas incidiſſe, ædeſque paternas iam conflagrare: dicito mihi, inquam; quid me facere oporteret, intuſnè manere, & ædes incenſas negligere, expectareque donec flammæ impetus lõgiùs peruaderet: an relicto conclaui, ſurſum, deorſumq; curſitare, & aquam afferre, qua flammam extinguerem? Hoc certè te reſponſurum conſtat. Nam hæ ſunt partes filiæ prudentis, & prouidæ. Atque hoc ipſum nos agimus, ò Imperator. Etenim cùm tu iam in Patris noſtri ędes flammam inieceris, has circũ curſitamus, quò eã maturiùs poſsimus extinguere. Hæc ſunt exempla, quæ probãt, qualiter viri ſolitarij, in iuuanda proximorum ſalute, ſua opera non defuerint. Denique aliquos etiã ex Eremo conſtat fuiſſe aſſumptos ad Epiſcopale munus obeũdũ, & ad curã animarum ſuſcipiẽdam: ex quibus multos commemorat Athanaſius in epiſtola ad Dracont. Monach. quem cùm ad miniſteriũ animarum acceptãdum plurimum reluctantem confirmare vellet, hos in exemplum ei adducebat. *Neque enim,* inquit, *tu ſolus ex Monachis es conſtitutus, neque ſolus Monaſterio præfuiſti, neque ſolus à Monachis dilectus es. Noſti enim Serapionem monachum eſſe, & quot Monachorũ fuerit Præfectus. Neque à te ignoratur quod Monachorũ Pater fuerit Apollonius. Noſti Agathonem. Neque ignotum habes Ariſthonem. Memor es Ammonij cũ Serapione peregrè profecti. Fortaſsis etiam audiſti de Muite in ſuperiore Thebaide. Poteris item reſcire de Paulo, qui eſt apud Latos, & de alijs multis. Et tamen iſti Epiſcopi conſtituti non contradixerunt: ſed habentes pro exemplari Eliſæum, & conſcij quid Elias egerit; & eruditi quid diſcipuli Chriſti, Apoſtolique fecerint, ſuſceperunt hanc curam, neque miniſterium hoc aſpernati ſunt: neque propterea ſeipſis deteriores facti ſunt; Sed & laboris mercedem expectant, proficientes ipſi, alioſque proficere cohortantes. Quot ab idolis conuerterunt? quot à furioſa & dæmoniaca conſuetudine ſuis admonitionibus cõpeſcuerunt? quot adduxerunt Chriſto ſeruos? adeò vt qui iſta ſigna conſpiciant, admirentur.* Hæc ibi. Ex his itaque patet, quod non eſt alienum ab inſtituto eremitico, præcipuè in caſu neceſſitatis, ſaluti proximorũ etiam externis remedijs prouidere, quinimo maximè conueniẽs, quemadmodum etiã hoc fuſiùs probat & explicat R.P.F. noſter Thomas à Ieſu Carmelita Diſcalceatus, in opere de procuranda ſalute omniũ gentium, lib. 2. cap. 5.

Tandem tertio reſpondetur ad eandem obiectionem. Quod Eremitæ etiam de facto incumbunt ſaluti animarum. Colligitur hoc ex S.Thoma 2.2.q.188.art.8.ad 4.vbi ait: *Illi qui ſolitariam vitã agunt, multùm vtiles ſunt generi humano. Vnde August. dicit in lib. de Mor. Eccleſię de his loquens: Pane ſolo qui eis per certa interualla temporum adfertur, & aqua contenti, deſertiſsimas terras incolunt, perfruentes colloquio Dei, cui puris mentibus inhæſerunt. Videntur autem nonnullis res humanas, pluſquàm oporteret, deſeruiſſe, non intelligentibus, quantùm nobis eorum animus in orationibus proſit, & vita ad exemplum, quorum corpora videre non ſinimur.* Hæc S. Thom. Et ſanè quis dixerit ſanctiſsimos Eremi cultores, ex eo quòd à communi hominum conſortio ſe ſubtraxerunt, protinus eorum ſalutem neglexiſſe, & dilectionem non retinere? Profectò vita ſolitaria, quæ eſt perfectorum, & conſummatorum, nõ excludit dilectionem proximi. Quãtò enim magis creſcit dilectio Dei, tantò creſcit magis dilectio proximi. Cùm ergo Eremitæ præſupponãtur pertigiſſe ad talem dilectionem Dei, ad qualem Cœnobitæ tendunt: vtique oportet eos habere maiorem dilectioné proximi, quàm Cœnobitas, & tanto ardentiori amore alios proſequi, quanto eminentiori. Ecce enim illi qui in occulta, & ſecreta ſedẽt eremo hominibus incogniti, ſoli Deo noti, quomodo putamus totius Mundi peccata ſuſtinent? quomodo Deum continuis gemitibus placant? quomodo iram, & furorem eius reprimunt? quanta bona hominibus impetrant? quantùm Eccleſiã Dei ſuis precibus promouẽt, & eius trãquillitatem procurant, & mille alia bona hominibus præſtant? Vt meritò Iuſtinianus, Nouel. Authentic. Cõſtit.133.dixerit. *Solitaria vita, atque in ea contemplatio, res planè ſacra eſt, & quæ ſuapte natura animas ad Deũ adducat, neque ijs tantùm qui eas incolunt, commodet, ſed etiam omnibus alijs, puritate ſua, & apud Deum interpellatione competentem de ſe vtilitatem præbeãt.* Et rurſus propè finem de eiſdem: *Si enim illi, puris nudiſque manibus, pro Republica preces Deo obtulerint: manifeſtum ſanè quòd res militaris pulchrè ſe habebit, & ciuitates in bono ſtatu erunt. Deo item propitio ac beneuolo cõſtituto, quomodo non omnia in ſumma pace, & recta legum moderatione vigebunt? Terra quoque nobis fructum feret, & celeriùs bona ſua edet, per Dei beneuolentiam precibus illorum vniuerſam Rempub. in vnum colligentibus. Sed & communis hominum figura venerabilior erit, quærentque, quod præſtantius eſt, illorum puritatem reueriti.* Hæc ibi. Non ergo ex hoc, quòd Eremitæ, non exercent externa opera vitæ actiuæ, valet inde colligere, eos negligere ſalutem aliorũ; & dilectionem

nè proximi prorſus excluſiſſe; alioqui pari ratione dicere liceret. Beatos in cœlis non iam ampliùs nos diligere, aut non iam ampliùs noſtri memores eſſe, quoniam miniſteria ſua nobis viſibiliter non exhibent: at ſicut dilectio eorum, & ſolicitudo circà nos, maior eſt, quãuis eam nobis cernere non liceat; ita & dilectio eorum, qui vitam Eremiticam profitentur, & ſolicitudo circà ſalutem hominũ, multò præſtantior eſt, multòque ardentior, quam ſit eorum, qui viſibiliter laborant.

PROPOSITIO XXI.

Pondera, illum Ordinem qui accedit proximè ad ſtatum Epiſcoporum, accedere etiam proximè ad illum viuendi modum, quem Chriſtus Dominus, & eius Apoſtoli ſectati ſunt, qui proculdubio fuit omniũm perfectiſsimus.

HÆc Propoſitio abſolutè eſt falſa, & deceptoria. Pro cuius declaratione ſciendum eſt: quòd aliud eſt viuendi inſtitutum; aliud verò modus viuendi: quæ duo etiã ipſemet Theologus diſtinxit Conſideratione 4. ſuæ Epiſt. vt patuit in Propoſitione xv. Quamuis ergo ſtatus Epiſcoporum proximè accedat ad ſtatum vitæ Chriſti, & Apoſtolorum; & ideò eſt perfectiſſimus ſtatus, poſt ſtatum Chriſti, & Apoſtolorum: tamen modus viuẽdi Epiſcoporum non accedit proximè ad modum viuendi Chriſti, & Apoſtolorum: & ideò non ſequitur, quòd Ordo ille, qui accedit proximè ad ſtatum Epiſcoporum, accedat etiam proximè ad illum viuendi modum, quem Chriſtus Dominus, & eius Apoſtoli ſectati ſunt. Quòd autem modus viuendi Epiſcoporum, non accedat proximè ad modum viuendi Chriſti, & Apoſtolorum patet ex inductione modi viuendi Chriſti, & Apoſtolorum.

Vt ergo priùs loquamur de Chriſto capite: hic certè pauperrimam vitam duxit; Apoſtolus enim 2. ad Corint. cap. 8. *Scitis,* inquit, *gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti, quoniam propter nos egenus factus eſt, cùm eſſet diues.* Suprà quẽ locum dicit Gloſſa: *Reſpice pauperrimum habitaculum eius, qui ditat cœlum. Vide præſepe ſedentis ſuper Cherubim. Vide pannis obſitum eum qui pelagus arena iunxit. Vide deorſum paupertatẽ, diuitias eius ſurſum conſiderans.* In progreſſu etiam vitæ Chriſtus pauper fuit, quia Matth. 8. dixit: *Vulpes*

pes foueas habent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet vbi caput reclinet. Quaſi diceret ſecundùm Hieronym. *Quid me propter diuitias, & ſæculi lucra cupis ſequi, cùm tantę ſim paupertatis, vt ne hoſpitiolum quidem habeam, & tecto non vtar meo?* Vel ſecundùm Chryſoſt. Hom. 28. in Matth. quaſi vellet dicere. *Quid pecunias credis collecturum, ſi me ſequaris. Nonnè vides nec diuerſorium mihi eſſe, nec tantum quidem, quantum auibus?* Matth. verò 17. habetur, quod cùm peteretur ab eo, vt ſolueret didrachma, dixit Petro: *Vade ad mare, & mitte hamum: & eum piſcem qui primus aſcenderit, tolle, & aperto ore eius, inuenies ſtaterem: illum ſumens da eis pro me, & te.* Suprà quem locum Gloſſ. dicit: *Dominus, tantę paupertatis fuit, vt vnde tributa ſolueret, non haberet.* Id ipſum etiam colligitur ex eo, quod Chriſtus paupertatem commendauit, & Apoſtolis iniunxit. Scriptum eſt autem Actor. 1. *Cœpit Ieſus facere, & docere,* quia horum quæ docuit, in ſe exemplum præbuit. Singulare autem paupertatis teſtimonium Chriſtus in paſsione monſtrauit, quando omnibus rebus exterioribus priuatus, in cruce pependit. Quam totius vitæ Chriſti paupertatem pulcherrimè complexus eſt Sanctus Anſelmus lib. de diuer. Sacram. *Pauper,* inquit, *ita fuit Chriſtus, vt veniens in mundum, non in ſua, ſed in aliena domo naſceretur, & natus propter inopiam loci, in præſepio brutorum animalium poneretur, & viuens in mundo, non haberet vbi caput ſuum reclinaret; nec moriens, vnde nuditatem ſuam tegeret; nec mortuus, vnde inuolueretur, nec ſepulchrum, aut locum, vbi corpus mortuum locaretur.* Hæc Anſelmus. Chriſtus ergo pauperem vitam duxit. Et quia Theologus in primis doctrinæ S. Thomę vult inhærere: ideo adiungo, quod ex ſententia S. Thom. Chriſtus fuit pauper, non ſolùm in particulari, ſed etiam in communi, hoc eſt, taliter à ſe rerum omnium dominium abdicauerat, vt nullius rei proprietatem, non modo in particulari, ſed neque in communi habuerit, ſed tantummodo ſimplicem rerũ vſum retinuerit. Ita Opuſc. 19. cap. 6. ait: *Primordium perfectionis in Chriſto, & in Apoſtolis fuit: ſed ipſi non leguntur ſua relinquentes aliquas poſſeſſiones habuiſſe in communi, imò potiùs legitur, quòd nec etiam domos habebant ad manendum. Ergò perfectio paupertatis non requirit aliquas poſſeſſiones communes.* Vide ſi placet eundem S. Thomam Opuſc. 17. cap. 15. Et S. Bonau. latiſsimè Opuſc. de Paupertate Chriſti, & in Apologia Pauperum, tractantem hanc ſententiam. Sed quod caput eſt Nicolaus IV. in cap. Exijt de verborum ſignificatione in 6. definiuit, Chriſtum verbo & exemplo docuiſſe perfectã paupertatem, quæ conſiſtit in abdicatione

tione omnium rerũ, nullo ſibi dominio relicto, nec in particulari, nec in communi; ac proinde talem paupertatem eſſe ſanctam,& meritoriam. Et quamuis hoc falſum eſſe & hæreticum docuerit Ioan.xxij.in Extrauag. Cum inter nonnullos, tamen vt docet Bellarm.lib.4.de Romano Pontifice cap.14.non diſſentiunt Nicolaus,& Ioãnes. Nam Nicolaus IV.dicit: Chriſtum aliquando perfectiſſimam illam paupertatem verbo & exemplo docuiſſe:aliquando autem paupertatem minùs rigidam exemplo demonſtraſſe,tãquam communem omnium Patrẽ & Doctorem. Ioannes autem definit eſſe hæreticum aſſerere, Chriſtum nihil vnquam hic in terris habuiſſe proprij,ſaltem in communi, ſed negat ſemper talem vitã Chriſtum egiſſe. Ioannes quoque non negat Chriſtum aliquãdo nihil habuiſſe proprij, nec in ſpeciali, nec in communi,ſed negat ſemper talẽ vitam Chriſtum egiſſe,

Denique Chriſtus adeò pauperem vitam duxit, quòd etiam ex tali paupertate ad mendicandum deſcẽderit. Proferam teſtimonium S. Thom. quia Theologus vult doctrinam excerptam ex S. Thom. Hic ergo in Opuſc. 19. cap. 7. ait: *Nunc tertiò reſtat oſtendere, quòd prædicti, non ſolùm viuere poſſint de eleemoſynis ſpontè oblatis, ſed etiam eas petere mendicando. Quod probatur exemplo Chriſti, in cuius perſona in Pſalm.33. dicitur: Ego autem mendicus ſum, & pauper. Glo. hoc dicit Chriſtus de ſe, ex forma ſerui.* Et infrà. *Mendicus eſt qui ab alio petit, & pauper, qui ſibi non ſufficit. Item in alio Pſalm. 69. Ego verò egenus, & pauper ſum. Glo. Sum egenus, ideſt, petens: & pauper ſum, ideſt, inſufficiens mihi: quia & mundanas copias non habet, & intùs vbi eſt diues, ſemper ambit, deſiderat, accipit. Item in alio Pſalm. 108. Perſecutus eſt hominem inopem, & mendicum. Glo. ſcilicet Chriſtum. Et alia Glo. Pauperes inſequi ſola ſæuitia eſt: alij pro diuitijs, & honoribus interdum huiuſmodi patiuntur. Iſta dua vltima gloſſę oſtendunt manifeſtè, quòd de mendicitate rerum temporalium prædicta verba intelligere oportet. Item 2. Corint. 8. Scitis gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti, quoniam propter vos egenus factus eſt: Glo. in mundo. Et quòd in hoc Chriſtus ſit imitandus, patet per Glo. quæ ibidem dicit: Nemo ſe contemnat, pauper in cella, diues in conſcientia, ſecurior dormit in terra, quàm cum auro diues in purpura Nõ ergo expaueſcas cum tua mendicitate ad eum accedere, qui indutus eſt noſtra paupertate. Item quòd Dominus victum petierit expreſsè habetur Luc.19. vbi Dominus dixit ad Zachęum. Zachea feſtinans deſcende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Gloſſa. Non inuitatus inuitat, quia etſi nondũ audierat vocem inuitantis, audierat tamen affectum. Item Marci 11. Circumſpectis*

cumſpectis omnibus, cùm iam veſpere eſſet, &c. Gloſſ. Circumſpectis omnibus ſi quis eum hoſpitio ſuſciperet. Tanta enim paupertatis fuit, & ita nullis adulatus, vt in tanta vrbe, nullum hoſpitium inueniret. Ex quo patet, quòd Chriſtus ita pauper erat, quòd hoſpitium conducere non poſſet: ſed ab alijs hoſpitiū petebat, & expectabat. Hæc S. Thomas. Vide ſi placet Thomam Vvldenſem lib. 4. Doctrin Fidei, vbi acerrimè contra hæreticos quoſdam, qui vt mendicitatem damnarent, Chriſtum mendicaſſe negabant, defendit Chriſtum, actualiter, perſonaliter, & vocaliter mendicaſſe. Et hæc quidem de Chriſto.

De Apoſtolis autem certum eſt in primis eos paupertatē coluiſſe, vt colligunt SS. Patres, & Theologi, ex illis verbis: *Ecce nos reliquimus omnia.* Et iterùm Matth. 10. dicitur: *Nolite poſſidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis veſtris, neque peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam.* Et Marc. 6. *Præcepit eis, ne quid tollerēt in via, &c.* Et Luc. 9. *Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis.* Paulus verò ad Corinth. 6. ait: *Sicut egentes, multos autem locupletantes, tanquā nihil habentes, & omnia poſſidentes.* Suprà quem locum Ambroſius inquit: *Quantum ad præſentem vitam pertinet, pauperes videbātur, ſed ſpirituales diuitias credentibus largiebantur. Egeni in terris, in cœlis diuites.* S. verò Thomas lect. 2. ſuprà idem caput dicit: *In his temporalibus ſumus ſicut egentes, id eſt ab alijs accipientes: ſed tamen quantùm ad ſpiritualiā, ſumus multos locupletantes.* Et poſt pauca. *Tāquam nihil habētes, ſcilicet in temporalibus; quia omnia dimiſerunt propter Chriſtum. Matth. 19. Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia, quę habes, &c. Sed interius, & in ſpiritualibus omnia poſſidentes, ſcilicet per interiorem magnitudinem cordis. Et hoc ideò eſt, quia ipſi viuebant non ſibi, ſed Chriſto: & ideò omnia quæ ſunt Chriſti, reputabant vt ſua. Vnde cum Chriſto omnia ſint ſubiecta, omnia poſſidebant, & omnia tendebant in eorum gloriam.* Idem quoq; Apoſtolus 1. ad Corint. 4. ait: *Puto enim quòd Deus nos Apoſtolos nouiſſimos oſtendit, tanquam morti deſtinatos, quia ſpectaculum facti ſumus, mūdo, & Angelis, & hominibus: Nos ſtulti propter Chriſtum, vos autem prudentes in Chriſto: Nos infirmi, vos autem fortes. Vos nobiles, nos autem ignobiles.* Et demum ſubdit: *Vſque in hanc horam, & eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus.* Pauperes ergo fuerunt Apoſtoli. Imò quod plus eſt, paupertatem ſuam voto firmarūt, vt docent SS. Patres, & Theologi. Ex his S. Auguſt. lib. 17. cap. 4. de Ciuit. Dei, ſic ait: *Dixerant enim potentes illi. Ecce nos reliquimus omnia,*

nia, & ſecuti ſumus te. Hoc votum pontentiſsimi vouerant. Sed unde hoc eis, niſi ab illo, de quo hic continuò dictum eſt: Dans votum voventi? Alioquin ex illis eſſent potentibus, quorum infirmatus eſt arcus. Dans, inquit, *votum voventi. Non enim Domino quiſquam quicquam ratum voveret, niſi qui ab illo acciperet, quod voveret.* Et quia Theologus vult S. Thomam audire, profero ipſum loquẽtem 2.2.q.88.artic. 4. ad 3. *Apoſtoli*, inquit, *intelliguntur voviſſe pertinentia ad perfectionis ſtatum, quando Chriſtũ, relictis omnibus, ſunt ſecuti:* Imò neceſſe eſt, quod Theologus dicat ſecundùm mentem S. Thomæ, quod Apoſtoli duxerunt vitam pauperem, non ſolùm in particulari ſed etiam in communi: quia hic docuit Opuſc. 17. cap. 15. & Opuſc. 19. cap. 6. verba ipſius ſuprà citata ſunt. Hic adducam dũtaxat verba ex Opuſc. 17. cap. 15. *Manifeſtum*, inquit, *ſecundùm expoſitiones præmiſſas, Apoſtolis interdictum fuiſſe, ne agros, vel vineas, vel alia huiuſmodi bona immobilia poſsiderent.* Vide etiam ſi placet Bonauent. in Apologia Paup. Tandem debet docere Theologus, ſecũdùm mentẽ S. Thomæ, Apoſtolos mendicaſſe; Opuſc. enim 19. cap. 17. ſic ait; *Item hoc probatur exemplo Apoſtolorum, qui iuſsi ſunt à Domino neceſſaria ad victum in via non ferre, vt patet Matth. 10. Marc. 6. Conſtat autem quòd ipſi imperiosè non poterant accipere. Ergo ſatis euidens eſt, quòd neceſſaria victus humiliter petebant, quod eſt mendicare. Item hoc etiam patet de diſcipulis Apoſtolorũ, poſt reſurrectionem Chriſti. Dicitur enim in 3. cap. Ioan. Pro nomine eius profecti ſunt, Gloſſ. Pro nomine Chriſti ampliãdo profecti ſunt. Gloſſ. Alienati à rebus proprijs, ergo ſine neceſſarijs via ibant: ex quo patet, quòd neceſſe habebant petere.* Hæc S. Thomas de Apoſtolis. Ex quibus omnibus patet, qualis fuerit modus viuendi Chriſti, & Apoſtolorum.

Iam verò de Epiſcopis certũ eſt eos nõ colere, neque profiteri paupertatem, & eam non habere annexã ſuo ſtatui: tantùm abeſt, quod debeant eam vouere, vel exercere etiam in communi, aut mendicato pane viuere. Non ergo modus viuendi Epiſcoporum accedit proximè ad modum viuendi Chriſti, & Apoſtolorum. Ideo & S. Thomas docet (vt infra videbitur) quod Epiſcopi habent poſſeſſiones non ex vi inſtitutionis ſuæ à Chriſto, ſed per diſpenſationem Eccleſiæ. Falſum ergo eſt, quod ſuppoſuit Theologus in ſua Propoſitione, nempè modum viuendi Epiſcoporum accedere proximè ad illum viuendi modum, quem Chriſtus Dominus, & eius Apoſtoli ſectati ſunt.

Denique hæc Propoſitio hæreſim redolere videtur. Quia enim Chriſtum, & Apoſtolos, paupertatem

tem ſeruaſſe & coluiſſe, de fide eſt, & traditum in Decretis Pótificum: & quia manifeſtum eſt, Epiſcopos paupertatem non ſeruare: inde ex propoſitione certa de fide, & aſſum ptione certa naturaliter infertur Concluſio Theologicè ſcientifica, quæ aliquo modo pertinet ad fidē, quod videlicet modus viuēdi Epiſcoporum non accedit proximè ad modum viuēdi Chriſti, & Apoſtolorum: Cuius contrarium, quia ſuppoſuit Theologus in ſua Propoſitione, contrà fidem indirectè docuiſſe videtur.

Vltimò aduertat Theologus, quòd dicit modum viuendi Chriſti & Apoſtolorum, proculdubio fuiſſe omnium perfectiſſimum. Quia enim moſtratum eſt ex S. Thoma, modum viuendi Chriſti & Apoſtolorum fuiſſe in paupertate, non ſolùm in particulari; ſed etiam in communi: cōſequens eſt, quòd debet fateri ſecundùm mentem S. Thomæ, modum viuendi in paupertate tàm in particulari, quàm in cōmuni, eſſe perfectiſſimum: quod & S. Thomas diſertis verbis docuit, vt poſtea mōſtrabitur. Non diffiteberis Theologe, ſi te doctrina S. Thomæ tuam Epiſtolam muniuiſſe nō pœniteat.

At inde ego ſic vlterius arguò. Religioni perfectiſſimæ conuenit modus viuēdi perfectiſſimus; vt patet ex tua Conſideratione 4. vbi cōiungis perfectius viuendi inſtitutū, cum modo viuendi perfectiore; vt viſum eſt Propoſitione xv. Sed modus viuēdi perfectiſſimus ex S. Thoma eſt viuere in paupertate, tàm in particulari, quàm in communi: quia is fuit modus viuēdi Chriſti, & Apoſtolorum, qui proculdubio fuit omnium perfectiſſimus: ergò modus viuēdi in paupertate, tàm in particulari, quàm in communi, competit Religioni perfectiſſimæ. Quid ais Theologe? negas? an cōcedis? At neceſſe eſt quòd cōcedas, tùm propter dicta: tùm quia S. Thomas Opuſc. 17. cap. 15. ait: *Summa paupertatis eſt perfectio, vt ad exemplum Chriſti aliqui homines poſſeſsionibus careant.* Cap. verò 16. ait: *Poſſeſsiones communes expedit poſsideri propter eos, qui non ſunt ſummę perfectionis capaces, qualis in primis credentibus fuit, qui tamen imperfectiores omninò negligēdi non erant: vnde & apud illos, qui ſummam perfectionem ſectabātur, poſſeſsiones non erant: ſicut etiā Dominus, cui Angeli miniſtrabāt, loculos habuit propter neceſsitatem aliorum, quia ſcilicet eius Eccleſia loculos habitura erat: ſicut Aug. dicit ſuper Io. Vnde ſi qua ſit Congregatio, in qua omnes ad maiorem perfectionem tendāt, expedit eis communes poſſeſsiones non habere.* Hæc S. Thomas. Sed tu Theologe vel inuitus concedas, quòd perfectiſſimæ Religioni cōpetit modus viuendi in paupertate, tàm in particulari, quàm in communi. Iterum à te peto Theologe quid dicis? Negas, vel concedis? Negare nō potes, quia

Digitized by Google

quia ſecundùm formam, benè infertur conſequētia, & infertur ex tuis dictis, & ex dictis S. Thomę, quibus te voluntariè alligaſti. Si verò concedis: quomodo docuiſti in hac Epiſtola, quòd Religionibus ordinatis ad prędicandum & docēdum competit, & expedit habere poſſeſſiones & reditus? I nunc Theologe, & primùm diſcas regulas ex doctrina S. Thomæ excerpere, antequam præſumas Theologorum, præcipuè verò Thomiſtarū lectioni eas præſentare.

PROPOSITIO XXII.

In quo clarè expreſſus eſt finis ſalutis animarum, quàm plurimarum.

HÆc Propoſitio eſt inſufficiēs. In vita enim Chriſti, & Apoſtolorum, nō ſolùm relucet finis ſalutis animarum, ſed etiam Contemplatio. Chriſtus enim Dominus vitam miſtam, id eſt cōtemplatiuam ſimul & actiuam duxit, vt docet S. Thomas 3.p.q.40. art.1.ad 2. *Vita,* inquit, *contemplatiua ſimpliciter eſt melior, quam actiua, quæ occupatur circa corporales actus: ſed vita actiua, ſecundùm quàm aliquis prædicando, & docendo contemplata alijs tradit, eſt perfectior, quàm vita, quæ ſolùm contēplatur: quia talis vita præſupponit abūdantiam cōtemplationis, & ideò Christus talem vitam elegit.* Hæc Sanctus Thomas. Et quidem quòd Chriſtus duxerit vitam cōtemplatiuam, manifeſtum eſt. Triginta namque annos priuſquam prædicare cæpit, in otio, & contemplatione trāſegit. Et quid dico triginta annos, quandoquidem omnes Theologi cum S. Thoma 3. p. q.9. art.2. Et tota ferè quæſt.10. docēt, Sanctiſsimam animam Chriſti, à primo inſtanti conceptionis, & deinceps cōtinuò habuiſſe ſciētiam beatorum ſeu comprehenſorum, quæ in clara Dei viſione cōſiſtit. Baptizatus verò à Ioāne in deſertū receſsit, & in eo quadraginta diebus manens ieiunauit. Poſtmodum verò Euangeliū prędicare cæpit, ita tamē quod ſæpiùs in deſertum ſecedebat, ſępiùs in montem aſcendebat, ſæpiùs in oratione Dei pernoctabat. Et quemadmodū Sol per diē nos illuminat, & radijs lucis ſuæ, ac calore huius hemiſphęrij corpora fouet: nocte autem diſcedit, ſeq; à nobis abſcondit, non vt otioſus maneat, ſed vt in alio mundi tractu viuentibus ſplendeat: Ita Chriſtus verus Iuſtitię Sol in die hominibus doctrinæ ſuæ ſplēdore lucebat, & eos beneficiorū calore fouebat; noctu verò in montibus, & locis ſolitarijs deliteſcēs, à mortalibus ſe ſubtrahebat, vt cū ęterno Patre

tre noſtra negotia perageret. Id autem eo fine fecit, quem S. Gregor. lib. 6. Moral. cap. 17. notauit. *Humani*, inquit, *generis Redemptor per diem miracula in vrbibus exhibet, & ad orationis ſtudium in monte pernoctat, vt perfectis videlicet prædicatoribus innuat, quatenus nec actiuam vitam amore ſpeculationis funditus deſerant, nec contemplationis gaudia penitus operationis nimietate contemnant: ſed quieti contemplantes ſorbeant, quod occupati erga proximos loquentes refundant.* Hæc Gregor.

Quòd verò Apoſtoli duxerint vitam contemplatiuam, patet ex hoc, quia ad Rom. 8. dicitur. *Primitias ſpiritus habentes.* Vndè colligunt Theologi, eos ſeptem dona Spiritus ſancti habuiſſe in eminentiſsimo gradu, non ſolùm ſecũdùm habitũm, ſed etiã ſecũdùm actum. Actus autem doni ſapientiæ eſt contemplatio. Ad Philipp. quoq; 3. dicitur. *Noſtra autem conuerſatio in cœlis eſt.* vtique per contemplationem, vt notat S. Thomas ſupra hunc locum. Philo verò Iudeus antiquiſſimus ſcriptor in lib. de cõtemplatiua vita, ſiue de ſupplit. virtut. hoc teſtimonium perhibet de Apoſtolis, atque de illorum etiam ſectatoribus, quòd eo vſque fuerint diuinarum rerum contemplationi deditì, vt abieciſſe curã carnis omnem, ac reficiendi etiam corpuſculi, per continuos dies aliquot obliti prorſus eſſe viderentur, vix vt quandoque ſexto, aut ſeptimo die cibum caperent. Dictum quoque Philonis approbat Illuſtriſs. Cardinalis Hoſius, lumen noſtræ Poloniæ, tom. 1. ſuorum eruditiſſimorum operum cap. 74. Et ſubiungit: *Et quidem ita eos decebat, quos Chriſtus lumina mundi conſtituerat; quique vniuerſum orbẽ diuinæ ſapientiæ ſale condire debebãt.* Et rurſus: *Neque verò,* inquit, *ipſi ſoli fuere diuinitatis contemplatores, ſed quod in fide Chriſti inſtituerant, eos quoque ſpiritualium donorũ ſpeculatores eſſe cupiebant.* Hæc ille. Nõ minùs illuſtre alterius Cardinalis Roberti Bellarmini teſtimonium, in hac eadem materia placet adferre. Ipſe enim tomo 4. ſuorum Diſp. lib. 1. de bonis Operib. in partic. cap. 19. ſic inquit: *In teſtamento nouo Apoſtoli primi fuerunt, qui relicta cura temporalium rerum, munus ſuum proprium eſſe dixerunt, verbo Dei, & orationi ſine intermiſſione inſtare. Nos inquiunt Actor. 6. orationi, & verbo Dei inſtantes erimus.* Conſtat autem, quòd oratio maximè ſpectat ad contemplationem, vnde cùm Apoſtoli ſine intermiſsione orationi inſtantes eſſe dicuntur, quaſi continuò contemplatiui eſſe intelliguntur. Vnde & de S. Iacobo fratre Domini noſtri teſtatur Egeſippus lib. 5. ſuæ Hiſtoriæ, vt refert Baronius tomo primo Annalium circà annum Chriſti 63. quòd videlicet ſolus in templum

Digitized by Google

plum intrare ſolitus erat, atque ibi genibus humi poſitis, aſſiduò in oratione perſiſtebat, adeò quidem quòd etiam genua eius Cameli inſtar, tuberculis contractis, obduruerant. Sanctus verò Chryſoſt. apud eũdem Baron. ibidem addit etiam, non tantùm eius genua, ſed & frontem, ob iugem in pauimento proſtrationem, callo obductam fuiſſe. Non ſolùm autem Apoſtoli cõtemplabãtur, ſed etiam Saluator ſolitus erat ſępiùs eos à turbis ſeorsũ ſubducere in deſerta, vt conſtat ex Euãgeliſtis. Imò & ante paſſionem ſuã egreſſus fuit cũ diſcipulis ſuis trans torrentem Cedron, vbi erat hortus. Ioannis verò 18. dicitur. *Sciebat autem, & Iudas locum, quia frequenter* IESVS *conuenerat illuc cum diſcipulis ſuis*. Lucæ verò 22. dicitur. *Et egreſſus ibat ſecundùm conſuetudinem in montem oliuarum. Secuti ſunt autẽ illũ & diſcipuli.* Duxerunt ergo Apoſtoli vitam contemplatiuam. Quod autem ſimul & actiuam; res ipſa, vocatio videlicet noſtra ex gentibus, & adoptio in libertatem filiorum Dei loquitur.

Diſce hinc Theologe, à Religione ad docendum & prædicandum deſtinata, ac verè Apoſtolicam vitã profitente, non eſſe alienũ, aliquando in deſerta ſecedere, longa contẽplationi tẽpora tradere, noctes inſomnes in oratione ducere, vel ſaltẽ noctis ſilentia, ſurgendo ad laudandum Deũ, & orãdum pro proximis rumpere. Talis enim modus viuẽdi fuit Chriſti, & Apoſtolorum.

PROPOSITIO XXIII.

Ordines Eccleſiaſtici, & eorum variæ functiones per conciones, confeſſiones, lectiones, &c.

NON poſſum non admirari, quòd Theologus inter actus, & functiones Prædicatorum verbi Dei non meminerit præcipuarum conditionum viri Apoſtolici, vt ſcilicet iuuet proximos, maximè bono exemplo, & feruenti oratione pro eis fuſa. Sanè potiſſima & prima functio attendentis ſaluti animarum, eſt bona & ſancta vita pręcere. *Capit*, inquit S. Luc. Acto. 1. IESVS *facere & docere*: Triginta annis fecit, vt triennio doceret; ſed & in ipſomet triennio fecit. Ioãnes quoque vt Chriſtum prędicaret ſeceſſit in deſertum, & adeò duram [vt notum eſt] vitam egit: ideòque erat lucerna ardens, & lucens; ardẽs ſibi, lucens proximo. Tritum eſt illud Senecæ dictum: *Longum iter eſt per præcepta, breue & efficax per exẽpla: quia homines ampliùs oculis, quã auribus credunt*. Sanctus verò Bernard. ſerm. de S. Benedicto ait: *Sermo*

mo viuus & efficax, exemplum operis eſt; plurimùm faciens ſuadibile, quod monſtratur factibile. Certè Euangelicus Doctor, & Prædicator talis eſſe debet, vt poſſit confidenter dicere: *Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti.* 1. Cor. 4. Aliàs ſi vita à doctrina diſcrepat, prædicator hiſtrionem agit, qui Regis perſonã repreſentat. Rex tamen non eſt. Si ſcitè repreſentat humilitatem, nec tamẽ eſt humilis: ſi honoris cõtemptum prædicat, quem nondum ſpreuit: ſi ſilentium, & recollectionem commẽdat, eſt tamẽ garrulus & vagus: ſi ad pœnitẽtiam inuitat, quam minimè præſefert, aut facit: hiſtrio eſt, & mimus, non prædicator Euãgelicus: Eſt ſicut pictor, qui licèt ſit deformis, egregiè tamen alterius pulchritudinem in tabula delineat. Eſt ſicut terminus ſaxeus, qui in agro defixus viam demõſtrat, ipſe nihilominus fixus ſuo loco manet. Eſt ſicut cymbalum tinniẽs, quod alios ad templum conuocat, ipſum verò minimè intrat. Talis Prædicator vna manu animas aduocat, alia auocat; vna impellit, altera repellit; vna extruit altera deſtruit. Vę illis qui dicunt, & non faciunt. *Qui autem fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum.* Matth. 5. Ideò & Apoſt. 1. Corinth. 2. ait: *Sermo meus, & prędicatio non in perſuaſibilibus humanę ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus & virtutis, vt fides veſtra non ſit in ſapientia hominũ, ſed in virtute Dei.*

Altera verò conditio pro Chriſto legatione fungentis eſt, vt proximũ iuuet ſuis orationibus. Magis certè oratio Moyſis Amalecitas proſtrauit, quàm vniuerſæ bellatorum haſtæ, & gladij. Magis expugnabit dęmones oratio feruens, quàm abũdantia verborum. Dixerat Deus, vt diſperderet Iſraelitas, ſi non Moyſes electus eius ſtetiſſet in confractione in conſpectu eius, & auerteret iram eius, ne diſperderet eos. Sapientiæ quoque 18. dicitur: *Sed non diu permanſit ira tua. Properans enim homo ſine querela deprecari pro populis, proferens ſeruitutis ſuæ ſcutum orationem, & per incẽſum deprecationem allegãs, reſtitit iræ, & finem impoſuit neceſſitati, oſtendẽs quoniam tuus eſt famulus.* Sic prædicator debet eſſe medius inter Deum, & Auditores. Propterea Deus per Ezechielem expoſtulat cap. 22. *Et quęſiui de ijs virum qui interponeret ſepẽ, & ſtaret oppoſitus cõtra me pro terra, ne diſſiparem eam: & non inueni. Et effudi ſuper eos indignationem meam: in igne iræ meæ conſumpſi eos: viam eorum in caput eorum reddidi, ait Dominus Deus.* Et cap. 13. inquit: *Non aſcendiſtis ex aduerſo, neque oppoſuiſtis murum pro domo Iſrael.* Iſaias quoque cap. 64. conqueritur. *Non eſt qui inuocet nomen tuum, qui conſurgat, & teneat te.* Sic oratio iuſti tenet Deum.

Cæte-

Cęterùm, quantum iuſti proſint in medio nationis prauę,& peruerſæ,clariſsimè demonſtrat illud colloquium Dei & Abrahæ, quod habetur Geneſis 18. *Nunquid*, inquit Abraham, *perdes iuſtum cum impio? Si fuerint quinquaginta iuſti in ciuitate,peribunt ſimul? & non parces loco illi propter quinquaginta iuſtos,ſi fuerint in eo? Abſit à te vt rem hanc facias,& occidas iuſtum cũ impio, fiatq; iuſtus ſicut impius, non eſt hoc tuum: qui iudicas omnem terram, nequaquam facies iudicium hoc. Dixitque Dominus ad eum: Si inuenero Sodomis quinquaginta iuſtos in medio ciuitatis,dimittam omni loco propter eos. Reſpondenſq; Abraham ait: Quia ſemel cæpi, loquar ad Dominum meũ, cum ſim puluis, & cinis. Quid ſi minùs quinquaginta iuſtis, quinque fuerint? delebis propter quadraginta quinque vniuerſam vrbem? Et ait; Non delebo, ſi inuenero ibi quadraginta quinque. Rurſumque locutus eſt ad eum: Sin autem quadraginta ibi inuenti fuerint, quid facies? Ait: Non percutiam propter quadraginta. Ne quæſo*, inquit, *indigneris Domine ſi loquar: Quid ſi ibi inuenti fuerint triginta? Reſpondit: Non faciam, ſi inuenero ibi triginta. Quia ſemel ait, cæpi,loquar ad Dominum meum. Quid ſi ibi inuenti fuerint viginti? Ait: Non interficiam propter viginti. Obſecro*, inquit, *ne iraſcaris Domine, ſi loquar adhuc ſemel: Quid ſi inuenti fuerint ibi decem? Et dixit, non delebo propter decem.* Sed mirabilius eſt, quod Dominus per Ieremiam cap. 5. ait: *Circuite vias Ieruſalem, & aſpicite, & conſiderate, & quærite in plateis eius, an inueniatis virum facientem iudicium, & quærentem fidem, & propitius ero ei.* Suprà quem locum exclamat S. Hieronym. *Grãdis*, inquit, *amor iuſtitiæ, vt nequaquam iuxta interrogationem Abrahæ, & reſponſionem Dei pro decem viris iuſtis, Deus liberauit ciuitatem; ſed ſi vnum inuenerit, iam iamque peritura Hieruſalem, qui faciat iudicium, & quærat fidem, ſiue, vt Symmachus tranſtulit, veritatem, tamen Deus miſereatur Hieruſalem.* Quanti intereſt, vt in Republica aliqua ſint iuſti. Ideò & Religioſi recluſi, atque è clauſtro,& cella ſua non egredičtes;ideo & Eremitæ æſtimãdi ſunt: nam in illo etiam angulo latentes maximè proſunt Reipublicæ, quã Deus Opt. Max. ob paucos illos tolerat. Sinit enim zizania & triticũ creſcere vſque ad meſſem, ne fortè colligẽdo zizania, eradicetur ſimul cum eis triticum.Horum orationes reddunt efficaces labores aliorum concionatorum,& confeſſariorum. Sæpè æſtimabit Prædicator ſe fructum facere, ſed non ipſe fecit; at is qui feruidas preces Deo obtulit. Quàm plures ſpirituales filios viri abſtracti ſibi vẽdicabunt prę multis miniſtris verbi Dei. Hos quidẽ iſti ſuos eſſe putant, ſed in die iudicij apparebit non eſſe ipſorum, ſed

aliorum:& Ioſeph verum pueri patrem non eſſe, ſed tantùm putatiuum. (*Et putabatur filius Ioſeph.* Lucę 3.) Tunc apparebit, quòd ſterilis peperit plurimos, & quæ multos habebat filios infirmata eſt. Tunc dicetur: Lætare ſterilis, Eremitica Religio, quæ non paris: erumpe, & clama, quæ non parturis, quia multi filij deſertæ magis, quàm eius, quæ habet virum, quæ nupſit actiuam vitam contemplatiuæ. Tũc videbis te, ò ſacra Eremus, manipulis filiorum & corona prolis vallari. Et dices in corde tuo. Quis genuit mihi iſtos? Ego ſterilis & non pariens. Ego non prædicationi, nõ adminiſtrationi Sacramentorum inſiſto:& iſtos quis enutriuit? Dicam: Orationes, ſuſpiria, lachrymę, gemitus veſtri, ò Angeli terreſtres, imò cæleſtes, ò Eremitæ. Deſiderium pauperum exaudiuit Dominus. Oratio humilis veſtra penetrauit cælos. Deus voluntatem timentium ſe fecit, & deprecationem eorum exaudiuit. Non ergo ſe extollant Religiones actiuam vitam profitentes, quod maximum fructum in Eccleſia Dei faciunt, nam ſæpè non ſuis impenſis, ſed aliena induſtria interueniente, eum faciunt. Nam neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementũ dat Deus. Vt autem det incremẽtum, orationes Sanctorum faciunt. Tu verò, ò Theologe, diſce deinceps viris Apoſtolicis, ſanctam vitam, & exẽplarem, indefeſſum, & iuge orationis ſtudium inculcare, & inter potiores functiones incumbentiũ cõuerſioni animarum numerare.

PROPOSITIO XXIV.

Perfectio vitæ Chriſti, & Apoſtolorum agnoſci poteſt, tum ex fine omnium operum eius, qui erat gloriam Dei dilatare, abſtrahendo homines ab infidelitate, & falſa fide, ad rectam fidem, & à vita impia ad piam, & ita ſalutem eorum procurare.

HÆc Propoſitio in duobus deficit. Primò quidem; quia finis operum Chriſti primarius erat dilectio Dei; ſecundarius verò ſalus animarum. Deinde etiam, quia Chriſtus non tantùm intendebat conuerſionem à fide falſa, & impia vita, ſed etiam profectum, imò & perfectionem ipſorũ. Magis quippe gloria Dei dilatatur procurãdo perfectionem paucorum, quàm conuerſionem multorum.

De quo ſuprà dictum eſt.

PROPO-

PROPOSITIO XXV.

Perfectio vitæ Chriſti, & Apoſtolorum agnoſci poteſt, tum ex medijs quibus vſus eſt cum Apoſtolis ad ſalutem humanam procurandam, & fructum meritorum ſuorum ijs communicandum, ſcilicet per prædicationes, diſputationes cùm Phariſæis, per Sacramenta, &c.

HÆc Propoſitio redolet eundẽ ſpiritum, quẽ Propoſitio xxiij. Cur enim Theologus non meminit Paſſionis Chriſti, quę potiſſimũ medium, quo vſus eſt Chriſtus ad ſalutem humanam procurandam, virtute cuius alia media efficaciam habent? Cur non meminit exemplorum Chriſti? Inter alios enim fines incarnationis Chriſti, erat iſte, (vt ait S. Thomas 3. p. q. 1. art. 2. in corp.) *vt nobis exemplum ſe pręberet.* Vnde Auguſtinus dicit in quodam ſermone de Natiuitate Domini. *Homo ſequendus non erat, qui videri poterat. Deus ſequendus erat, qui videri non poterat, vt ergò exhiberetur homini, & qui videretur ab homine, & quem homo ſequeretur, Deus factus eſt homo.*

PROPOSITIO XXVI.

Perfectio vitæ Chriſti, & Apoſtolorum agnoſci poteſt, tum ex ratione viuendi, quam in perſona ſui tenuit communem in victu, & veſtitu cum honeſtis hominibus.

HÆc Propoſitio mõſtrat Theologum delicatũ. Quare enim non dixit, perfectionem vitæ Chriſti agnoſci ex ratione viuẽdi, quam in ſua perſona tenuit pauperrimã, vt oſtenſum eſt: ſed potiùs communem in victu, & veſtitu cum honeſtis hominibus perpendit? Cur non meminit ieiunij quadragenarij, ſeceſſus in deſertum, pernoctationis in Oratione, fatigationis itinerum, eius quod non habebat vbi reclinaret caput, non habebat vbi naſceretur, vilitatis pannorum, atrocitatis flagellorum, aſperitatis ſpinarũ, acerbitatis denique crucis? Sed potiùs id aduertit, quod aduerterũt & Phariſæi. *Eccè Magiſter veſter manducat cum peccatoribus.* O Phariſæi, cur non dicitis: Eccè Magiſter veſter circuit caſtella, & regiones? Eccè Magiſter veſter aſcendit in mõtem dimiſsis turbis ſolus orare? Eccè Magiſter veſter fugit in mon-

tem? cognouerat enim quòd venturi eſſent, vt facerēt eum Regem? Eccè Magiſter veſter ieiunans, non vult facere ex lapidibus panes? Eccè Magiſter veſter fatigatus ex itinere, ſedebat ſic ſuprà fontem? Eccè Magiſter veſter ſitit? Eccè Magiſter veſter quærit fructum in ficulnea; & non inuenit? Vobis autem tātùm admirationi eſt, quod manducat. Ex horum numero eſt Theologus, qui manducationi Chriſti attendit, cruci verò minimè; carnem vult, non oſſa dura tangere. Eſt ex his multis, qui volunt ſequi Chriſtum ad fractionem panis. Non ex his paucis, qui ſequebantur ad calicem paſſionis. Sed qua ratione Theologus perfectionem in ratione viuendi communi, quoad victum & veſtitũ ponet? Vt enim notat S. Bonauent. in Apolog. Paup. Reſp. 1. *Refulgent à Chriſto tanquam à totius noſtræ ſalutis exemplari, & originali principio, actus multiformes. Nam quidã actus in ipſo reſpiciunt ſublimitatem potentiæ, quidam ſapientiæ lucem, quidam ſeueritatem iudicij, quidam officij dignitatem, quidam condeſcenſionem miſeriæ, quidam informationem vitę perfectę, vt paupertatem ſeruare, virginitatem cuſtodire, Deo & hominibus ſeipſum ſubijcere, noctes in Oratione peruigiles ducere, pro crucifixoribus exorare, & morti ſe ſumma charitate, etiam pro inimicis offerre. Cùm igitur ſex ſint huiuſmodi actuum varietates, in his vltimis dumtaxat ipſum imitari eſt perfectum. Nam in iſtis quę ſunt excellentię ſingularis, eſt impium, & luciferianum, niſi fuerit alicui priuilegij ſingularis dono conceſſum. In his autem quæ ſunt ſeueritatis, & dignitatis eſt præſidentium, & prælatorum. In his quæ condeſcenſionis, eſt infirmorum, in quantum loquimur ad actum extrinſecum. Nequaquam igitur, vt dogmatizat, ſummã Chriſtianæ perfectionis conſiſtit in vniuerſali imitatione actuum Chriſti; ſed tantùm illorum, qui vitæ perfectæ imitationem reſpiciunt. Ex quo apparet quòd huiuſmodi veritatis ignorantia, prima fuit in eo cauſa erroris.* Hæc S. Bonauent. Vide Theologe quàm graui cenſura à S. Bonauent. perſtringaris; nimirùm te erraſſe aſſerit; quia docuiſti, perfectionem Chriſtianæ vitæ conſiſtere in imitatione actuũ Chriſti, eorum qui condeſcenſionem ipſius reſpiciunt: cùm tantùm imitari in ijs, quæ ad informationem vitæ perfectæ pertinent, ſit perfectum. Sed perſiſtis in tua ſententia; & ais manducationem, & potum Chriſti, eſſe opera informationem perfectæ vitæ reſpicientia: nam hoc eſt quod dixiſti. *Perfectionem vitæ Chriſti agnoſci ex ratione viuendi, quam tenuit communem in victu.* At idem S. Bonauent. te condemnat in eadem Apolog. Paup. authoritate S. Chryſoſto. ſuper Matth. hom. 27. *Vides*, ait, *quanta eſt Chriſti in condeſcenſione diligentia: ſicut cùm comedat & bibat; cùm*

videatur

videatur ex aduerſo Ioanni faciens; & hac Iudaorum gratia ſalutis facit, magis autem orbis terrarum vniuerſi. Quid his clarius, ſubiungit Bonauent. *dici poteſt? In quibus aſſerit Chriſtum condeſcendiſſe in cibo & potu Iudeis, qui vtique infirmi erant, non tam carne, quàm mente. Nam & infirmitatem carnis ipſe Ioannes habebat.* Ex mente igitur Chryſoſtomi,& Bonauenturę victus Chriſti, ſcilicet cibus, & potus, opus condeſcenſionis erat. Non ergo imitari Chriſtum in victu perfectum eſt. Falſum ergo dixit Theologus, imò errauit, quòd perfectio vitæ Chriſti agnoſci poſſit ex ratione communi viuendi, quam tenuit communem in victu. Sed iam deſcendamus ad ſingula puncta huius Propoſitionis: & cauſa diſtinctionis & claritatis,eam diuidamus per aliquot Propoſitiones.

PROPOSITIO XXVII.

Chriſtus rationem viuendi in perſona ſua tenuit communem.

QVAMVIS Theologus non dixerit abſolutè, Chriſtum tenuiſſe rationem communem viuendi; ſed cum limitatione, ſcilicet in victu & veſtitu; quia tamen aliqui Authores abſolutè ſcriptum reliquerunt, quòd Chriſtus communem vitam duxerit; & hæc vox aliquibus poteſt eſſe occaſio erroris: ideò Propoſitio hæc trutinanda eſt. Nam in primis Chriſtus, non ſolùm vt Deus, ſed etiam vt homo, erat verè Rex Regum, & Dominus Dominantium: ſiue (vt Theologi docent) etiam ſecundùm humanitatem, habebat dominium verum, & directum omnium rerum, imò totius vniuerſi. *Poſtula,* inquit Pſalm. 2. *à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terra. Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos. Et nunc Reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram. Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. Apprehendite diſciplinam,* alij legunt, *Oſculamini filium.* Ideò adduxit Deus Reges ad pręſepe infantis, vt filium oſcularentur, & adorarét. Sed nunquid Chriſtus communem vitam egit cũ Regibus? Veritas ipſa rei clarè loquitur: Princeps erat, quare non communem vitam duxit cum Principibus? Summus Sacerdos erat, quare non duxit cómunem vitam cũ Summis Sacerdotibus? Sed nec cum hominibus honeſtis vitã duxit cómunem; cũ ijs dico, qui non ſunt Principes, nec tamen ſunt pauperes. In mũdum enim veniens pauperrimam Matrem elegit, pauperem nutricium adhibuit,

Digitized by Google

in ſumma paupertate naſci voluit; quod & ſtabulum,& prçſepe ab ipſis beſtijs mutuatum, & comitatus earundem beſtiarum,& panniculi, & viſitatio paſtorum, vilium vtiq; perſonarum, abundè teſtantur: Sæuitiam quoque Herodis fugiendo, non reſiſtendo, vt pauper declinauit. Suſtētabatur laboribus & opera patris ſui pūtatiui, vtique pauperis. Forſan etiā vt aliqui Doctores exiſtimant, arte fabrili, ſtipem ſibi parabat. Nam propterea videtur vocatus faber. Mar. 6. *Nonnè hic eſt faber, filius Mariæ?* Poſtmodum duxit vitam pauperrimam, vt ſuprà probatum: & non ſolùm in particulari, ſed etiam in communi, vt docet S. Thomas, ideò neceſſe habebat mendicare, & ex eleemoſynis viuere, vt idem S. Doctor aſſerit; & ſuprà dictum eſt. Virginitatē quoq; coluit, quam Phariſæi, Saducæi, Sacerdotes, non ſeruabant. Si autem Chriſtus communem vitam duxit, maximè debuit illam ducere communem cum Sacerdotibus, Legiſperitis, Scribis, Doctoribus, Phariſæis. Erat enim Sacerdos in æternū ſecundùm ordinem Melchiſedech: & Sacerdoti iudicatur congruum, conformitatem vitæ habere cum alijs Sacerdotibus; & ij maximè poſſunt intelligi nomine honeſtorum hominum, dum agitur de Prçdicatorum verbi diuini qualitatibus. Sed & ab eiſdem Sacerdotibus, plurimùm ſe diſcreuerat paupertate. In deſerta quoque ſæpiùs ſecedebat, quod non faciebant Phariſæi & Sacerdotes. Ieiunauit quoque quadraginta diebus, & noctibus, qui ieiunij modus non erat communis. Et præter illa ieiunia, quæ in veteri lege Iudæis communia fuere, quæ quoque Chriſtus ſeruauit, vt Doctores docent, *quia non venerat ſoluere legem, ſed adimplere.* Matth. 5. arbitratur quoque Abulen. ſuprà Matth. cap. 4. Q. 14. Quod interdū aliqua alia, quāuis breuiora, quàm fuerit illud quadrageſimale, ſupererogatoria obſeruauit. Quòd quāuis ſcriptum nō ſit, ſicut nec de obſeruatione illorum ieiuniorū, quæ erant ex lege cunctis Iudæis communia, id tamen nil obſtare, quominus aliquis teneat à Chriſto obſeruata fuiſſe, probat Abulen. Chriſtus quoque non eſt vſus pretioſis veſtibus, quod apertè docet S. Thomas Opuſc. 19. contrà Impugnantes Religionem cap. 8. *Non eſt credibile*, inquit, *quòd Dominus Ieſus Chriſtus pretioſis veſtibus indueretur, qui Ioannem commēdabilem oſtendit, quòd non erat mollibus indutus: Alioquin Phariſæi, qui exteriorem ſanctitatem oſtentabant, ſicut de eo dicebāt, quód erat vorax, & potator vini, & publicanorum amator, ita & de eo dixiſſent, quòd eſſet mollibus indutus. Milites etiam qui ei illudebant, non eum veſte purpurea induiſſent, in ſignum regiæ dignitatis, ſi tunica inconſutilis, auro & ſerico contexta fuiſſet.*

Sed

Digitized by Google

d quòd tunicam eius milites diuide-
noluerunt, hoc non fuit propter pre-
ſitatem veſtis, ſed propter numerũ;
ia quatuor partibus ſuperfuerat,
es milites de veſtibus Chriſti fece-
nt. Et ſi diuiſa fuiſſet, omninò fuiſ-
inutilis: in quo manifeſtè apparet,
od nõ erat de pretioſa materia. Hęc
Thomas. Non ſolùm autem ve-
Chriſti pretioſa non erat, ſed
am vilis fuit, ſicut pauperũ. Qui
m natus, vilibus pannis fuit in-
lutus, non potuit poſteà indui ni-
ili veſte; ne diſſonantem à nati-
ate vitam inſtitueret: qui paupe-
n vitam duxit, vtique pauperum
ſte tegi debuit. Nõ eſt etiã Chri-
s vſus mutatorijs veſtibus, vt
ertè colligitur ex Magiſtro Hi-
tiarum ſuper Euãgelia: cum quo
am multi alij concordant, inter
os eſt Vualdenſis lib. 3. Doctri.
ntiq. Fid. cap. 27. Hi dicunt de
te inconſutili Chriſti, quòd eam
nquam dimiſerit, ex quo adhuc
ero ſibi proprijs manibus mater
, Regina generoſa eam texuit;
l ſemper eo creſcente, creuit &
a.

Denique Chriſtus non adhibuit
ıltiplicitatem veſtium. Cenſet
im Euthymius ſuper Ioan. 13. &
. Et Matth. 27. Non niſi tres ve-
s Chriſtũ habuiſſe, nimirùm in-
iorem tunicam, ſiue ſubuculum,
aliud veſtimentum quod ſuper
nc geſtari ſolet, & pallium quod
extremum operimentum aliarũ
veſtium. In hoc tamen non egiſſe Chriſtum contrà conſilium, quod dederat Apoſtolis Matth. 10. *ne duas tunicas haberent*: hoc enim intellexit de pluribus veſtibus mutatorijs eiuſdem rationis, & non de pluribus veſtibus diuerſarum rationum, quæ veluti vnum indumentum cõſtituunt, quo homo integrè, & decenter veſtiatur. Cæterùm erat tale tempus, quando Chriſtus nõ ſolùm omni multiplicitate carebat veſtiũ, ſed neque vnicum habebat veſtimentum, dum ſcilicet ipſo in cruce nudo pendente, veſtimenta eius inter ſe milites diuiſerunt. In qua diuiſione non ſpectarunt vtilitatem ſuam, & vt vult S. Chryſoſt. nõ tàm ex auaritia, nec propter veſtiũ æſtimationem, moti fuerunt ad diuidendas vel ſortiendas eas: (alioqui idem feciſſent de veſtibus latronũ quæ pretioſiores fuerunt, iuxtà Euthymium ſuprà citatum. *Indumenta*, inquit, *Chriſti viliora fuerunt, quàm latronum, qui cum ipſo crucifixi erant*) ſed id feciſſe eos in nouam irriſionem Chriſti, ipſum nimirùm ſubſannando; ac ſi ea veſtimenta eſſent eo digna, qui ſe Regem prædicauerat. Quod ſimiliter & Theoph. in cap. 15. Marci ſentit. Magis hoc ad opprobrium, & ex quadam laſciuia feciſſe illos: quaſi ſubſannatiuè dicerent. Quia iſte dixit ſe Regem, habeamus ſinguli aliquid de regalibus veſtimentis eius. Vel certè dicendũ eſt, feciſſe hoc illos, (vt

alij

alij tradunt] quia Chriſtus totaliter omnibus fortunæ bonis in cruce ſpoliatus, voluit perfectiſſimæ paupertatis exemplum proponere, & loco teſtamenti ſuis imitatoribus relinquere. Nō ergo Chriſtus communem vitam duxit, quoad veſtitū. Ad quod etiã pertinet, quòd Chriſtus Dominus nudis pedibus inceſſit; & calceamentis non eſt vſus, ſed tantùm ſandalijs, quod multi SS. Patres docuerunt, & ex profeſſo, ac fusè probat S. Bonauen. in Opuſculo, in quo oſtendit, Chriſtū & Apoſtolos inceſſiſſe diſcalceatos, vbi inter alia citat verba S. Gregorij Nazianzeni. *Optabam*, inquit, *homines videre, qui viuerēt ad exemplum prædicatoris Euangelij Chriſti, nudis pedibus incedentes, propter regnum pauperes, propter paupertatem reges*. In eodem Opuſc. ea quæ videntur eſſe in contrarium, ſufficientiſſimè & eruditiſſimè ſoluit.

Chriſtus quoq; nec domicilium propriū habuit, vt patet ex eo, quòd non in ſua domo natus, imò naſcenti *non erat locus in diuerſorio*: ab alijs etiam ſæpè emēdicauit hoſpitium, vt à Zachæo, Martha, & ab eo apud quem celebraturus erat Paſcha cū diſcipulis: Denique proprio ſepulchro caruit. Sed magis id exprimūt verba ipſius Saluatoris noſtri. Matt. 8. *Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis nō habet vbi caput reclinet*. Non dixit: Homines huius ſæculi habent ſua prædia, poſſeſſiones, & domos: ego verò nequaquam. Sed beſtias produxit, vt oſtenderet, ſe etiam hac re illis inferiorem: neque magnas beſtias, vt leones, elephantes, boues, & equos, & alia huiuſmodi attulit; ſed minores ſcilicet vulpeculas, & aues cœli. Tam arctam paupertatem monſtrauit Dominus mundi: vt nō putem poſſe remanere locum ambigendi apud aliquem, an Chriſtus habuerit poſſeſſiones, prædia, cæterauè huiuſmodi bona immobilia? poſtea quam ipſemet tàm Illuſtre teſtimonium de ſe perhibuit; ſcilicet ſe nec habere vbi caput ſuum reclinaret.

Chriſtus etiam quamuis cū hominibus conuerſatus fuerit, tamen frequenter in loca ſecretiora ſe recipiebat, & à conſortio illorum ſæpiùs ſe ſubtrahebat: & hoc quidem ipſo etiam tempore prædicationis. Vt plurimùm quoque cum pauperrimis, & ſimplicibus cōuerſabatur: ſecundùm illud, Prouerb. 3. *Cū ſimplicibus ſermocinatio eius*. Ideòq; diſcipulos pauperes & ſimplices, non diuites & nobiles, in ſuum collegium aſſumpſit, & cum illis ordinariè conuerſatus eſt: Nonnūquam etiam cum peccatoribus, & publicanis, quorū (vt ait Chryſ. Hom. 38. in Matth.) *Menſas elegit, vt publicanos & peccatores ſaluaret*. Cæterùm in aulis diuitum, aut Regum, vt minimùm commoratus fuit. Et inuitatus à Regulo, Ioan. 4. vt deſcenderet

ret in domum ſuam, & ſanaret filium ſuum, ire noluit. Sed & tempore paſſionis nullum ſignum coram Herode oſtendere voluit, nec aliquam prædicationem inſtituere. Vnde pulcherrimè quidam Author inquit: *Cur ſilet verbum Dei in aula Herodis Tetrarcha, quod in deſertis locis turbas docet, & iuxtà mare ex naui Petri? O Domine, eximiam, nobilemque habes Auditorum copiam, in hac aula Regem habes Herodem, Sacerdotum Principes, Herodis exercitum. Rex ipſe te rogat; Diuinum os aperi, rerum diuinarum imperitos Auditores doce. Tacet verbum Dei, nil reſpondet Herodi interroganti. Noluit Chriſtus reſpõdere, & miraculum facere coram Rege, eiuſque nobilibus, vt exemplum nobis praberet fugiendi oſtentationem coram Magnatibus. Vtinam concionatores iactantiam declinent, vtinam pauperibus cupiant euangelizare, (cęteris paribus) potiùs quàm Regibus.* Hæc ille. Sic igitur patet, quomodo Chriſtus minimè ſe familiarem exhibuerit Regibus & Magnatibus huius ſæculi. Vnde & ipſemet de Ioãne loquẽs Matth. 11. inquit: *Eccè qui mollibus veſtiuntur in domibus Regũ ſunt*; ſeu vt Lucę 7. habetur: *Eccè qui in veſte pretioſa ſunt, & in delitijs, in domibus Regum ſunt.* Quibus verbis indicabat, non decere eos in aulis Regum morari, qui mollibus, & pretioſis non veſtiuntur, & in delitijs nõ ſunt. Certè Chriſtus nũquam locum in aula habere potuit, in qua veritas locum nõ habet, vt videre eſt ex illo, quòd cum Pilatus quæſijſſet à Chriſto. *Quid eſt veritas?* reſponſum tamen veritatis de veritate minimè expectare voluit. Et ſanè Chriſtus vt in plurimùm in aulis Regum & Magnatum malè tractatur. Ibi deridetur, ibi contemnitur, ibi exſugillatur, & inde turpiter eijcitur: quemadmodum hæc Chriſto contigiſſe tẽpore paſſionis legimus, & modò ſpiritualiter contingere videmus. Meritò Chriſtus declinabat aulas Regum, & Magnatum, & Principum, vbi ſua doctrina exulare cogebatur, ac proinde cum pauperibus magis conuerſatus eſt, eiſq; Euangelium prædicauit, ſecundùm illud quod de ſe ipſo in ſynagoga, ex Iſaia legit, vt habetur Luc. 4. *Spiritus Domini ſuper me: propter quod vnxit me, euangelizare pauperibus miſit me.* Non enim diuites quæſiuit, aut potentes, quibus latiſſimum Euãgelij nuntium promulgaret, ſed plebem. Ideò & Principes plebis Iudæorum potiùs eius prędicationi reſtiterunt, & tandem cruci eum addixerunt. Quare & pauperes elegit Prædicatores, iuxtà illud Matthæi 11. *Caci vident, claudi ambulant, leproſi mundantur, ſurdi audiunt, mortui reſurgunt, pauperes euangelizantur.* Eccè inter alia ſigna, quòd ipſe eſſet verus Chriſtus poſuit pauperum prædicationem (per hoc enim quòd dicit, *pauperes euangelizãtur*, intelligit

Theo-

Theophylactus, ipſos Apoſtolos prædicantes) prædicatores nempe Chriſti pauperes eſſe debent, & inde gaudere, quòd à Regibus & principibus contemnuntur, & exſugillantur.

Illud etiam notandum eſt, quòd Chriſtus quamuis cùm hominibus conuerſatus fuerit, non tamen negotijs ſæcularibus ſe implicuerit. Quòd clarè colligitur ex hiſtoria Euangelica. Vt enim habetur Lucæ 12. *Quidam de turba dixit ei: Magiſter, dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatẽ. At ille dixit illi: Homo quis me conſtituit iudicem, aut diuiſorem ſuper vos? Dixitque ad illos. Videte, & cauete ab omni auaritia: quia non in abundãtia cuiuſquam vita eius eſt, ex his quę poſsidet.* Vbi duo ſingulariter aduertenda ſunt. Primum eſt, quòd à Chriſto requiſitũ fuit, non vt diuideret hęreditatẽ; ſed vt diceret fratri, vt diuideret hęreditatẽ: quod non videbatur eſſe alienũ à prædicatione Euangelij; vt quamuis ipſimet diuiſioni nõ ſe immiſcuiſſet; tamen conſilium de ea facienda ſuggeſſiſſet: quòd tamen renuit. Aliud eſt, quod ſtatim ſubiunxit, vt caueamus ab omni auaritia: quia facilè nota, & ſuſpicio auaritiæ cadit in eos, qui conſilijs dandis, de ſubſtantiarum diſtributione ſe ingerunt. Quod debuit cauere Theologus ſcriptor huius Epiſtolę, ne hæc nota caderet in illum, ſed potiùs Illuſtriſſimo ſciſcitanti, quomodo poſſet bona diſtribuere? reſpondere cum Chriſto potuit, ne dicam debuit. *Homo, quis me conſtituit iudicem, aut diuiſorẽ:* eò magis quia Chriſtus voluit, vt ſui imitatores non ſe intricarent curis mundanis. Quod poteſt patere ex eo quod habetur Lucę 9. Dixerat enim Dominus ad quendam. *Sequere me: ille autem dixit: Domine permitte mihi primùm ire, & ſepelire patrem meum. Dixitque ei Ieſus: Sine vt mortui ſepeliant mortuos ſuos: tu autem vade, & annuntia regnum Dei. Et ait alter: Sequar te Domine, ſed permitte mihi primùm renuntiare his, qui domi ſunt. Ait ad illum Ieſus. Nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens retrò, aptus eſt regno Dei.* Vnde & ex hoc fonte hauſit, quod deinde eructauit Paulus 2. ad Thimoth. 2. *Nemo militans Deo, implicat ſe ſæcularibus negotijs.* Nõ ergo Chriſtus communem vitam duxit quoad negotiorum tractationem.

Sed tandem quomodo omninò communem vitam duxit, etiã quoad exteriorem hominem, qui nequaquam communi morte, vt eſt res clariſsima, mortuus eſt, & (vt ſuprà dictum eſt) non communem natiuitatem elegit? niſi aliquis dicat, quòd progreſſus vitæ ipſius diſſonabat à principio, & fine: quòd aſſerere, neſcio ſi audeat aliquis Chriſtianus, ne dicam Catholicus. Verendum eſt ergo, ne detur occaſio errori, pronuntiando abſolutè

Chriſtum

Digitized by Google

Chriſtum communem vitam duxiſſe, quoad exteriorem conuerſationem. Sed ſi placet alicui, quòd Chriſtus communẽ vitam duxerit, (quod etiã aliqui ſcriptũ reliquerũt) intelligat Chriſtũ cõmunẽ vitã duxiſſe cũ pauperibus: vt patet ex tota ſerie eius vitæ; & eſt definitum in decretis Pontificum: Chriſtum pauperem vitam duxiſſe. Conforme eſt id Sancto Thomæ 3. p. q. 40. art. 3. ad 2. vt infrà citabitur. Sed quia Theologus cum limitatione protulit dictam Propoſitionem, ideò rurſùm expendenda eſt.

PROPOSITIO XXVIII.

Chriſtus rationem viuendi in perſona ſua tenuit communem in victu, & veſtitu, cum honeſtis hominibus.

HÆc Propoſitio, vidẽdum eſt, ne ſit occaſio deceptionis. Nomine enim honeſtorum hominũ, non intelliguntur pauperes; ſed homines mediocres, ſiue medij inter diuites & pauperes: quamuis & huiuſmodi conditionis homines, ſcilicet qui videntur ex ſuo ſtatu eſſe mediocris fortunæ, aliquando ſoleant eſſe diuites, vt patet in artificibus, ſiue ducant vitam indifferentem ad paupertatẽ & diuitias, hoc eſt, cui coniungi poſſint, & diuitię, & paupertas. De fide autem eſt, quòd Chriſtus pauperem vitam duxerit: & conſequenter dicendum, quòd vitam communem duxerit in victu, & veſtitu cum pauperibus. Maximè enim paupertas exterior apparet in victu & veſtitu. Non ergo Chriſtus duxit communem vitam in victu & veſtitu cum mediocribus hominibus, ſiue cũ his quorum ſtatus eſt indifferẽs ad diuitias & paupertatem. Quòd ſi Theologus attendat ad mentem S. Thomę: iam quòd ſecundùm ipſum (vt viſum eſt) Chriſtus Dominus fuit pauper, non ſolùm in particulari, ſed etiam in communi; multò magis indè infertur, quòd Chriſtus nõ duxerit vitam communem, in victu, & veſtitu, cum mediocribus hominibus, qui nomine honeſtorum hominum videntur intelligi, ſed duxit communem vitam cũ pauperibus. Ita expreſsè S. Thomas 3. p. q. 40. art. 3. ad 2. *Communi*, inquit, *vita vti quantùm ad victum, & veſtitum, poteſt aliquis, non ſolùm diuitias poſsidendo, ſed etiam à mulieribus & diuitibus neceſſaria accipiẽdo, quod etiam circà Chriſtum factũ eſt: dicitur enim Lucæ 8. Quòd mulieres quędam ſequebantur Chriſtum, quę miniſtrabant ei de facultatibus ſuis.* Sed placet adhuc diuiſam per membra trutinare Propoſitionem Theologi.

PRO-

Digitized by Google

PROPOSITIO XXIX.

Chriſtus rationem viuendi in perſona ſua tenuit communem in victu cum honeſtis hominibus.

HÆc Propoſitio eodem modo expendenda eſt vt priùs. Nam vt omittamus ieiunia Chriſti, eſuriem, & ſitim ipſius. Certè quando legitur nō ad menſas diuitium, ſed cum diſcipulis mādrucaſſe, fit mētio de cibis vilibus, vt panibus hordeaceis, piſcibus, melle. Et id debet attendi, vt æquum iudicium feratur, an Chriſtus communem vitam duxerit in victu cum alijs. Quando enim veſcebatur ad mēſas aliorum: non mirum eſt, quòd ille qui dixit: *manducate quę apponuntur vobis*, id ipſum perficeret, & quòd more pauperum mendicantium quæcunque oblata ſibi manducaret. Eo igitur modo diceretur Chriſtum communem vitam duxiſſe in victu cum honeſtis hominibus, quo diceretur pauperem ex eleemoſyna viuentē, communem vitam in victu cū Rege ducere, quando oblatum ſibi cibum dē mēſa Regis manducat, vel communem vitam in victu cū quibuſuis diuitibus, quia de mēſa quorumcunq; diuitum ſibi cibum offerentium, epulatur. Chriſtus autem, (vt ſuprà dictū eſt) ex eleemoſynis, & mendicato pane viuebat.

PROPOSITIO XXX.

Chriſtus rationem viuendi in perſona ſua tenuit communem in veſtitu cum honeſtis hominibus.

HÆc Propoſitio trutinanda eſt eo modo, quo & præcedens. Chryſoſt. enim Hom. 84. in Ioannem de tunica Chriſti, contexta deſuper per totum, ait: *In Paleſtina ex duobus pannis veſtes contexunt: quod ſignificans Ioannes*, inquit, *Deſuper contexta. Quod mihi dicere videtur, vt veſtimentorum vilitatem oſtenderet. Nam quemadmodum in alijs omnibus, ita in habitu vilem ſpeciem præferebat.* Eutymius etiam ſuprà citatus cenſet: indumenta Chriſti viliora fuiſſe, quàm latronum, qui cum ipſo crucifixi erant. Sed audiamus S. Iſidorum Peluſiotam lib. 1. Epiſt. 74. ad Crotonem Monachum hac de re loquentem. *Quòd veſtitus mollities, & ſubtilitas, colorque elegans, religioſa ac Deo grata exercitationis regulā minimè ſeruent, Theologum Ioannem interroga Domini tunicam*

ticam deſcribentem,ac tibi dicet. Erat autem tunica eius inconſutilis deſuper contexta per totum. Quis autem veſtis illius vilitatem ignorat? vt qua Galilæorum pauperes vtantur; apud quos etiam maximè huiuſmodi veſtis genus fieri ſolet, arte quadam,vt pectoralia, retractim cōſutum. Audi etiā Matth. cum de Ioanne Baptiſta verba facit, ac tibi dicet. Ipſe autem Ioannes habebat veſtimentum ex pilis camelorum. Vide item illum animi magnitudine præditum, ac diuino ſpiritu afflatum Lucam, Herodis faſtum narrantem, atque eam, qua indutus erat, veſtem traducentem eoſque qui mollia indumenta gerunt,in Regum domibus verſari dicentem. At huiuſmodi veſtimenta ſpirituali illo thalamo fulguris in modū rutilante minimè digna ſunt. Quamobrem ſi huius deſiderio teneris, vilem Dei noſtri IESV *veſtitum imitare. Nam mollities præſentis laſciuia eſt, non cæleſtis ſplendoris.* Hæc ille. Eccè clariſſimè vilem Chriſti veſtitum,& communem eum pauperibus aſſerit.

PROPOSITIO XXXI.

Vt ponderat S. Thomas 3. p. q. 40. art. 2. vbi quærit: Vtrum Chriſtus auſteram vitam in hoc mundo ducere debuerit? Et reſpōdet; Conuenientiſſimum fuiſſe, vt ſe Chriſtus in conuerſatione hominibus conformaret, ſecundùm illud Apoſtoli ad Corinth. 9. Omnibus omnia factus ſum, vt omnes lucrifaciam. Ideoq́; congruum fuiſſe, vt Chriſtus in cibo potuque communiter ſe ſicut alij haberet. Idque probat verbis Chriſti Matth. 11. Venit Ioannes non manducans, neque bibens. Venit filius hominis manducans,& bibens; & dicunt: Eccè homo vorax,& potator vini.

HÆc Propoſito falsè & incongruè aſſumit auctoritatem S. Thomæ ad probationem intenti. Theologus enim dicit, quòd Chriſtus Dominus rationem viuendi in perſona ſua tenuerit communem in victu & veſtitu. Sanctus autem Thomas nihil meminit de veſtitu; ſed tantùm de cibo & potu; vt legēti conſtabit. Theologus vult, quòd Chriſtus Dominus rationem viuēdi in perſona ſua tenuerit communem in victu,& veſtitu,cum honeſtis hominibus. S. autē Thomas docet Chriſtum in cibo potuq; cōmuniter ſe ſicut alios habuiſſe. Quod nō eſt alienū à ſtatu pauperū. Rectè enim pauperes dicuntur, communiter ſe habere in cibo potuq; ſicut alij, quia manducant de cibis ſibi oblatis à quibuſcunq; Et certè ſi in hoc ſenſu diceret aliquis Chriſtum commu-

communem vitam in victu duxiſſe cũ alijs,quia manducabat ſibi oblata à quibuſcunq; & ex eleemoſynis quorũcunq; victitabat,non erit alienus à modo loquendi S.Thomæ,& à mente ipſius;vt viſum eſt.

PROPOSITIO XXXII.

Ex quo loco colligunt alij quoq; SS.Patres, conſultò inſtituiſſe Chriſtum vitam minùs ſeueram ac rigidam quàm Ioannem, vt faciliùs omnes lucrifaceret.

HÆc Propoſitio vera quidem eſt cum aliquibus limitationibus: poteſt tamẽ ſimplicibus prębere occaſionem erroris,vt æſtimẽt Chriſtum non duxiſſe vitam ſeueram, & rigidam. Abſolutè enim loquendo falſum eſt, Chriſtum non duxiſſe vitam auſteram,& rigidam: comparatiuè tamen loquendo, verùm eſt,quòd Chriſtus minus ſeueram & rigidam vitã inſtituit,quàm Ioannes:non quidem pro toto tempore vitæ ſuæ, ſed pro tẽpore prædicationis: neque quoad omnes auſteritates, ſed quoad aliquas, vt ieiuniũm, abſtractiones ab hominibus, & ſimiles: & hoc quoad exteriorem apparẽtiam, non quoad afflictiones carnis,quæ paſſim non videntur ab alijs,vt ponderant aliqui pij Theologi. Porrò quòd abſolutè loquendo Chriſtus duxerit vitam auſteram,demonſtrat ipſius natiuitas in paupertate, in incommoditate,frigore; duriſſima lex circumciſionis, fuga in Ægiptum,& exiliũ, ieiunium quadragenarium,ſumma paupertas,ſcilicet cum abdicatione omnium,tàm in particulari, quàm in communi, nuditas pedum,peregrinatio tot regionum ſine vllo vehiculo, frequens fatigatio,tolerantia famis & ſitis, prolixitas vigiliarum, ſiue pernoctatio in oratione, cubatio in nuda humo,priuatio domicilij proprij; denique clariſſimè ipſa mors & crux, cuius dolores adeò intenſi fuerunt, vt non deſit opinio aliquorum exiſtimantium eos exceſſiſſe intenſiuè omnes dolores omnium martyrum collectiuè ſumptos. S.autem Thomas 3.p. q.46.art.6.ait: *Vterq; dolor in Chriſto* (ſcilicet & dolor ſenſibilis,& dolor interior) *fuit maximus inter dolores præſentis vitæ.* Sed quis dubitet,tormẽta & ſupplicia Chriſti fuiſſe horrenda, & atrociſſima, ac mortem acerbiſſimam? Denique Saluator noſter initium prædicationis ſuæ fecit de pœnitentia agenda. Matth.4. *Exinde Ieſus cæpit prædicare, & dicere: Pœnitentiam agite.* Conſtat autem quòd Chriſtus priùs faciebat, quàm docebat. Priùs ergo pœnitentiæ exemplum alijs præbuit, per

quam

Digitized by Google

quam non propria, ſed aliena exoluebat peccata. Hinc eſt quod aliqui Theologi æſtimant Chriſtum non ſolùm auſteritate, quæ eſt manifeſta, reſpectu hominum vſum fuiſſe, ſed etiam ſecretis & occultis corporis caſtigationibus & afflictionibus: hoc enim non indecens, neque incredibile eſſe videtur, imò conuenientiſſimum ardori, quo tenebatur ſalutis & redemptionis noſtræ, & deſiderio ſatisfaciendi abundantiſsimè pro peccatis noſtris. Si enim quamuis gutta vna ſanguinis eius ſufficiẽtiſsima ac efficaciſsima fuit ad redẽptionem generis humani, tamen totum ſanguinem profudit; ita quamuis exterior vitæ auſteritas nota hominibus abundantiſsimè ſufficeret ad ſatisfactionem pro peccatis noſtris, tamẽ veriſimile eſt, quòd amor extorſerit ab illo ſecretas macerationes corporis. Illud etiam aduertendum eſt ex S. Tho. loco citato, quod ea quæ erant afflictiua corporis Chriſti, etſi minora quo ad apparentiam, quàm rigores Ioannis Baptiſtæ videbantur, ex alio tamen capite plurimum præponderabant. Sanctiſsimum enim Saluatoris noſtri corpus, quia erat optimæ ac ſubtiliſsimæ complexionis, ac tactus perceptibiliſsimi (vt potè quod formatum fuerat miraculosè operatione Spiritus ſancti] omnes totius vitæ moleſtias, omnes fatigationes, omnes afflictiones, omnes cruciatus, tantò acrius ſenſit, tantòque vehementius pertulit, quàm alius quiuis ex hominibus; quantò conſtitutio corporis illius excellebat, & præeminebat cuiuſuis alterius complexioni. Quod ergo ex vna parte videbatur deeſſe auſteritati, ex alia parte ſupplebatur.

Sed quia Theologus dicit, aliquos SS. Patres docuiſſe, quòd Chriſtus minùs ſeueram vitam inſtituit, quàm Ioannes Baptiſta: ſciendum eſt, quòd hoc in Chriſto fuit condeſcenſionis & conniuentiæ, propter infirmitatẽ quorũdam, non tam corporis quàm mentis, qui Chriſtum in arduis non poſſunt imitari. Hanc rationem dat S. Bonauen. loco citato ſuprà, circà propoſitionem xxvj. Et Abulen. in Matth. cap. 11. Q. 43. & ſuprà cap. 4. eiuſdem Matth. quæſt. 13. *Quia, inquit, plures hominum futuri erant mediocris, quàm excellentis vitæ & propoſiti: ideo Chriſtus pauco tempore ſecutus eſt vitam arduam, & ab omnibus ſeparatam; reliquo autem tempore mediocritatem tenuit.* Hæc Abulenſis. Perfectis ergo vitæ auſteræ dedit exemplum, ieiunando quadraginta diebus & noctibus, & manendo in ſolitudine; imperfectis autem condeſcendit, ſeruando mediocritatem: vt ſupra dictum eſt.

Notent hic Prædicatores, vt antequam muneri prædicationis ſe accingant, prius per vitæ contemplationem & auſteritatem vitia carnis in ſe perfectè mortificent. *Hoc enim conuenit vitæ,* [vt ait S. Thom. 2.

p. q. 40. ar. 2. ad. 3.) *ſecundùm quam aliquis contemplata alijs tradit; quam Chriſtus dicitur aſſumpſiſſe, vt primò contemplationi vacet, & poſteà ad publicum actionis deſcendat alijs conuinendo.* Quæſtione verò 41. ar. 3. ad 1. ait: *Nullus debet aſſumere prædicationis officium, niſi priùs fuerit purgatus, & in virtute perfectus, ſicut & de Chriſto dicitur Actor. 1. Quòd cæpit* IESVS *facere & docere. Et ideò Chriſtus ſtatim poſt baptiſmũ auſteritatem vitæ aſſumpſit, vt doceret poſt carnẽ edomitã oportere alios ad prædicationis officium tranſire, ſecundùm illud Apoſtoli. Caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo, ne fortè cum alijs prædicauero, ipſe reprobus efficiar.* Hæc S. Thomas. Imprimant ſuis cordibus, (per viſcera Chriſti, oro & obteſtor) has tres aureas ſententias ab Angelico Doctore exaratas, iuxta prototypũ omnis perfectionis Chriſtum. Prima eſt, *Prædicator primò contemplationi vacet, & poſteà ad publicum actionis deſcendat, alijs conuinendo.* Secunda eſt, *Nullus debet aſſumere Prædicationis officium, niſi priùs fuerit purgatus, & in virtute perfectus.* Tertia eſt, *Poſt carnẽ edomitam oportere ad prædicationis officiũ tranſire.*

PROPOSITIO XXXIII.

Quemadmodum ait S. Chryſoſt. hom. 38. in Matthæum.

HÆc propoſitio falſiſsimam citationem continet, & magnam infidelitatem Authoris oſtendit, ipſiusq; doctrinã potiùs redarguit quã defendit. Quod vt pateat neceſſariũ eſt in primis producere integrum locũ S. Chryſoſtomi. Sic ergo ille inquit Aniano interpr. *cui autem aſſimilabo generationem hanc? ſimilis eſt pueris ſedentibus in foro, qui acclamantes ſodalibus ſuis dicunt: Tibia cecinimus vobis, & non ſaltaſtis; lamentati ſumus, & non planxiſtis. Hæc rurſus, quamuis ſuſpendi, ſeparariq; à Superioribus videantur, valde tamen illis coniuncta ſunt, & ad illum locum pertinent, quo ſibi ipſi conſona, Ioannem facere oſtendebat, etiamſi ea quæ fiebant, contraria eſſent. Probat igitur nihil ſpectare ad ſalutem ipſorum, quod iam diligenter adhibitum non ſit, & in medium illud quaſi adducit Propheticum. Quid oportebat facere huic vineæ, & non feci? Cui enim, ait, ſimilem exiſtimabo hãc generationem? Similis eſt pueris ſedentibus in foro, qui clamantes cum æqualibus dicunt: Cecinimus vobis & non ſaltaſtis: lamentati ſumus, & non planxiſtis. Venit enim Ioannes, neque man-*

Digitized by Google

manducans, neque bibens: & dicunt dæmonium habet. Venit filius hominis manducans & bibens: & dicunt. Ecce homo vorax, & vini potator, publicanorum amicus, & peccatorum. Huiuſmodi autem eſt quod dicitur. Oppoſitis quibuſdam itineribus, ego & Ioannes ad vos venimus, idemque fecimus, quod venatores ſolent facere; qui quando fugaciſsima, captuque difficillima, inſectantur animalia, non vna via, ſed diuerſis, & non diuerſis ſolùm, ſed per contraria plerunque aggrediuntur, vt ſi alterum effugerint, in alterum incidant. Nam quoniam vniuerſum penè genus hominum maximè ieiunantes ſolet admirari, & duritiem viuendi, nimiùm approbare: Idcircò ſtatim à teneris vnguiculis, diſpenſatione diuina duriter vixit Ioannes, ad hoc vt ad credendum verbis ſuis populi ducerentur. Sed cuiuſnam rei gratia, inquies, hoc ipſe iter viuendi ingreſſus non eſt? Imò verò hanc quoque viam ipſe confecit cùm quadraginta diebus ieiunauerit, & circumierit ita docens, vt non haberet vbi caput reclinaret. Sed tamen etiam aliter id ipſum præparauit, vt facilius omnes lucrifaceret. Idem enim erat, aut etiam maius, teſtimonio eius, qui duriſsima diſciplina viuendi fuerat vſus approbari, quàm ipſum ieiunare, atque duriter viuere. Præterea præter vitæ ſanctimoniam, nihil aliud magni Ioanes oſtendit. Nullum enim, ait, ſignum Ioannes fecit: Chriſtus verò ſignorum, atque miraculorum teſtimonio claruit. Illam autem aliam viuendi viam, quæ ieiunio claros effecit, Ioanni omninò poſtea dimiſit: ipſe verò publicanorum, atque peccatorum menſas elegit, vt publicanos & peccatores ſaluaret. Interrogabimus ergo Iudæos, ſi ieiunium admirantur, atque collaudant: cur Ioanni ieiunanti non crediderunt, cuius verba ad Ieſum apertiſsimè illos adducebãt? Quòd ſi grauis quædam res, atque triſtis ieiunium ipſis videtur, cur Ieſum comedentem, atque bibentem repulerunt? vtraque enim via, ſiue Ioannem, ſiue Ieſum recepiſſent, ſalutem conſequebantur. Illi autem quaſi crudelis quædam beſtia, contumelijs vtrumque lacerarunt. Non erat ergo culpa eorum, quibus non credebatur, ſed eorum qui credere nolebãt. Nemo enim non inſanus, contraria ſimul vituperare, ac laudare ſtudet. Quod autem dico huiuſmodi eſt: qui remiſſos lætoſque homines laudant, hi ſeueros, atque triſtes ferre non poſſunt; & qui ſeueros laudant: hi lætos repudiant. Non enim poſſumus vtroſque ſimul iudicio noſtro approbare. Proptereà etiã ipſe ait; Tibia cecinimus vobis, & nõ ſaltaſtis; ideſt, remiſsiore viuendi diſciplina voluiuos attrahere & noluiſtis: lamentati ſumus, & non planxiſtis; ideſt noluiſtis attentã Ioanni mẽtẽ adhibere, qui duriſsima diſciplina viuẽdi ad vos venit. Nõ enim ad aliud Ioãnes; ad aliud ego vos induco; quippe vnũ eſt vtriuſq. cõſilium, etiãſi viuẽdi ſtudia cõtraria videatur. Quapro-

pter ea quæ ab vtriſque facta ſunt, communia ſunt. Non enim à diſcrepantia, ſed à ſumma concordia contrarias vias elegimus, quæ tamen ad vnum exitum omninò perducunt. Qua igitur excuſatione vti poteritis? Hæc S. Chryſoſt. Quibus perpenſis iudicet æquanimis Lector, an S. Ioannes Chryſoſt. dixerit Chriſtum inſtituiſſe vitam minùs ſeueram, ac rigidam, quàm Ioannem? ad quod vtique intentum Theologus citat hanc auctoritatem. Imò verò oppoſitum S.Chryſoſt. expreſsè aſſerit, quando ait Chriſtum quoque viam duræ vitæ confeciſſe, cùm quadraginta dies ieiunauit, & circuiuit, ita docens, vt non haberet vbi caput reclinaret. Et quamuis aſſerat, Chriſtum Ioanni dimiſiſſe viam viuendi, quæ ieiunio claros effecit, tamen in altero duritiam vitæ Chriſti conſiderat: nēpe in circumeundo regiones, ita vt non haberet vbi caput reclinaret. Sic ergo Chriſtus, quamuis in vno auſteritatem vitæ Ioannis ſectatus non fuerit, in altero tamen exceſsit. Non eſt autem neceſſe aſſerere Chriſtum dimiſiſſe omnes auſteritates Ioanni: & non eſt neceſſe virum, cuius auſtera vita iudicatur, omnes auſteritates aſſumere: ſed ſecundùm exigētiam rerum & officiorum, quæ gerit, has aſſumere, alias intermittere. Videat ergo Theologus an rectè citauerit S.Chryſoſtomum? Videat an ex mente Chryſoſt. Chriſtus vitam minus ſeueram, & rigidam, quàm Ioannes, abſolutè loquendo, hoc eſt in omni, inſtituerit? Imò potiùs diſcat ex S. Chryſoſt. Chriſtum vitam etiam auſteram duxiſſe: & ſi placet ei perfectionem vitæ Chriſti ponere in ratione viuendi communi, ponat etiam perfectionem vitæ Chriſti in ratione viuendi auſtera, ſi non eſt delicatus, non ſuſcipiat vitam tantū Chriſti communem, ſed etiam auſteram. Sed video ſemper blanda prædicat. Sciat deinceps ordinem vitæ, quem debet tenere Prædicator ad imitationem vitæ Chriſti, vt ſcilicet ad exemplum ipſius, priùs ducat vitam auſteram, deinde verò cōmunem. Hoc enim vult S. Thomas citatus 3.p.q.41.art.3.ad 1. cuius ipſe coloribus depingere ſtuduit ſuam Epiſtolam. Statuat ergo hanc Maximam, & hoc primum principium. *Prædicator Euangelij, ad exemplum Chriſti, debet priùs ducere vitam auſteram, deinde verò edomita carne cōmunem.* Non igitur Prædicator Euāgelij debet nuſquam exercuiſſe vitā auſteram, ſed ſemper tantùm communem. *Ideò enim Chriſtus*, ait Sāctus Thomas, (vt non negligatur quod non frequenter inculcatur) *ſtatim poſt baptiſmum, auſteritatem vitæ aſſumpſit, vt doceret poſt carnem edomitam oportere alios ad prædicationis officium tranſire.*

Digitized by Google

PROPOSITIO XXXIV.

Illam ergo Religionem perfectiſsimam ne dubita, quæ eſt vitæ, & muneri Apoſtolico ſimillima.

PROPOSITIO equidem veriſsima, & certiſsima. Sed nõ eſt talis Religio vitæ, & muneri Apoſtolico ſimillima, qualem in hac Epiſt. depinxit Theologus. Quod vt pateat neceſſe eſt priùs inducere, qualis vita fuerit Apoſtolorũ. Deinde verò cum ea, Religionis à Theologo probatæ Idæam Platonicã cõferre. In primis ergo certũ eſt, quod vita Apoſtolorũ fuerit contẽplatiua, ſimul & actiua; & taliter diſpoſita; qualiter conuenit vitæ, ſecundùm quãm aliquis contẽplata alijs tradit, qualem etiam Chriſtus dicitur aſſumpſiſſe, (vt ait S. Thomas 3.p.q.40.art.2.ad 3.) *vt primò contemplationi vacet, & poſteà ad publicum actionis deſcendat, alijs conuiuendo.* Vnde, & Apoſtoli longis orationibus ſe priùs occupabãt, vt ſupra habitũ eſt. Deinde etiam ſæpiùs ſecretiora loca, & ab hominũ conſortio abſtracta petebant, vt Oecumeni⁹ de illis teſtatur. *Segregata* inquit, *ab vrbibus loca ſectabãtur Apoſtoli, vtpotè ſolitudinis, & quietis amici.* Singulariter autẽ quando onus prædicationis ſuſcepturi erãt, & in omnes mundi partes Euangelij ſeminãdi gratia mittendi, vacarunt ſolitudini, manentes in cænaculo, *perſeuerãtes vnanimiter in oratione cũ mulieribus, & Maria Matre Ieſu, & fratribus eius*, ſecundũ præceptum Domini. *Sedete hic in ciuitate, donec induamini virtute ex alto.* Noluit quippe Chriſtus (quemadmodũ ait S. Chryſoſt. ſuprà hunc locũ) diſcipulos ſuos ante aduentũ Spiritus ſancti, tanquã inermes, & ſicut abſq; auriga equos prodire in publicum. Vnde & dixit, quòd ſederent. Sedere autẽ eſt quaſi quieſcere ab exteriori occupatione, quod maximè ſolitarijs cõpetit, ſecũdum illud quod dicitur Threno. 3. *Sedebit ſolitarius, & tacebit.* Apoſtoli quoque pauperẽ vitam duxerunt, vt paſſim SS. Patres & Theologi docent, & etiam ſuprà dictum eſt. Et ſanè ſi inſpiciamus teſtimonia SS. Patrũ, & Hiſtorias de Apoſtolis, eos ſũmæ paupertatis fuiſſe, quilibet iudicabit. In primis enim S. Gregor. Nazian. in Oratione de amore Paupertatis, adeò pauperẽ viuendi normam S. Petrum ſibi præſcripſiſſe ait, vt lupinis famem vrgentem expelleret, nempe quia aliquid aliud ei deerat, præ inopia ſumma, quo ſe reficeret. Sanctus quoque Paulus de ſe ipſo ait Act. 10. *Argentũ, & aurum, aut veſtẽ nullius concupiui.* Hinc S. Chryſoſt. de laudibus Pauli, ſic inter alia habet: *Paulus pecuniã non poſſedit. Nã ipſe*

hoc teſtatur. Vſque in hanc horam, & eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus, & colaphis cadimur. Et quid dico pecuniam, cùm ipſe neceſſarium ſæpè non haberet cibum, nec quo circumdaretur indumentum? Et rurſus ibidẽ. *Iob cùm boues & oues haberet innumeras, erat in pauperes liberalis. Paulus verò nihil aliud corpore ſuo poſsidens de hoc ipſo ſufficienter indigentibus miniſtrabat.* Sanctus quoque Ambroſius in 2. Corint. cap. 11. ait: *Cum in ciuitate Diabolus eũ occidere non poſſet, latrones ſibi excitabat in via, cùm nihil ferret, quod latrones caperent.* Conſentit S. Bonauen. in Apol. Paup. Reſ. 3. cap. 1. vbi ſic de eodem Apoſtolo inquit: *Quomodo ergo dicit habere omnia & abundare? Nec debet, nec poteſt intelligi, quantum ad opulẽtiam, ſiuè affluentiam rerum, ſed quãtùm ad ſufficientiam mentis. De qua S. Auguſt. in lib. de Beata vita. Nullus perfectus aliquo eget; & quod videtur corpori neceſſarium ſumet, ſi affuerit, ſi non affuerit, iſtarũ rerũ non frãgetur inopia.* Hæc S. Bonauẽ. Qui etiã paulò ante in eodẽ loco teſtatur de S. Ioanne Euangeliſta, eandẽ formulam Paupertatis & ipſum cũ diſcipulis ſuis tenuiſſe, ex quibus aliqui qui magnas reliquerãt opes, dũ poſtmodum præ nimia egeſtate tẽtarentur, ſic eis fertur dixiſſe, vt in eius legenda habetur. *Nunquid non valet manus Domini, vt faciat ſeruos ſuos diuitijs affluentes? Sed in hoc certamen ſtatuit animarum, vt ſciant ſe æternas habituros diuitias, qui pro eius nomine temporales opes habere noluerunt.* Quamuis autem dicatur S. hic Euangeliſta, Virginem matrẽ à Chriſto in cruce ſibi demandatam in ſua recepiſſe; non tamen inde ſequitur, ipſum verè pauperem non fuiſſe, vel aliquid ſuũ poſſediſſe: quemadmodum hoc pulchrè oſtendit S. Ambroſius tomo 1. in lib. Exhort. ad Virg. *Quid eſt in ſua,* inquit, *cùm reliquerit patrem, & Chriſtũ ſecutus ſit? Aut quomodo in ſua cùm ipſi Apoſtoli dixerint: Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te? Quæ ſua habebat Ioannes, qui mundana & ſecularia non habebat, quia de mundo nõ erat? Quæ ergo habebat ſua, niſi ea, quæ à Chriſto acceperat? Bonus verbi ſapientiæque poſſeſſor, bonus receptor gratiæ. Audite quæ Apoſtoli à Chriſto acceperint. Accipite,* inquit, *Spiritũ ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remiſſa erunt: & quorum detinueritis detenta. Neque enim mater Domini Ieſu niſi ad poſſeſſorem gratiæ demigraret, vbi Chriſtus habebat habitaculũ.* Hæc ſanctus Ambroſius. Cui conſentit in eadẽ explicatione Vvalden. lib. 4. Doct. Fid. Ant. ar. 1. cap. 5. *Videte,* inquit, *confeſsionem Sancti Ambroſij, quod S. Ioannes vi profeſſionis illius: Eccè reliquimus omnia: nihil ſibi reſeruauit de mundo, non aurum, nec argentum, non agrum, nec domum, ſed omnibus his contemptis pauper & nudus in ſolum hoſpitium gratiæ, quod accepit, matrem Domini* re-

recollegit, quæ vtique ad eum non diuerteret, ſi quidpiam præter gratiam poſsideret, quia nō eſt conuentio Dei ad Belial. Hæc Vvaldenſis. Eandem Paupertatis diſtrictionem B. Thadæum Apoſtolum ſeruaſſe oſtēdit S. Bonauent. vbi ſupra ex Euſeb. lib. 1. Eccl. Hiſt. c. 13. *Cùm enim,* inquit, *poſt Chriſti aſcenſionem Abagarus Rex ſenatus à præfato Apoſtolo, præciperet eidem dari aurum & argentum, ille non accepit, dicens; Si noſtra reliquimus, quomodo accipiemus aliena?* Et quamuis Euſebius Thadæū hunc non exiſtimet Apoſtolum, ſed vnum ex numero ſeptuaginta diſcipulorum Chriſti; nihilominùs S. Hieronymus in Matth. cap. 10. vnà cum S. Bonauen. hoc loco, eum potius ex duodenario numero Apoſtolorum fuiſſe tradit. Vide Baron. tomo 1. Eccleſiaſt. Annal. circa annum Domini 43. Demùm S. Ambroſius quorundā Apoſtolorum in ſpeciali commendat paupertatem, lib. 9. in Luc. cap. 20. vbi ſic inquit: *Imaginem Cæſaris non habet Petrus, quia dixit, reliquimus omnia; & ſecuti ſimus te. Imago Cæſaris nō reperitur in Iacobo & Ioāne, quia filij tonitrui ſunt.* Per imaginem verò Cæſaris apertè intelligit diuitias ſæculi, vt patet, tum ex præcedentibus verbis illius, tum ex ſubſequentibus ibidē. Sic enim poſtea ſubinfert. *Et ſi tu vis non eſſe obnoxius Cæſari, noli habere quæ mundi ſunt. Sed ſi habes diuitias obnoxius es Cæſari. Si vis nil Regi debere terreno, relinque omnia, & ſequere Chriſtum.* Sanctus quoque Bernard. ſupra illud. *Ecce nos reliquimus omnia,* ſic ait: *Habetur in Euangelio, & perfectionis cōſilium & infirmitatis remediū. Nolite Theſaurizare vobis theſauros in terra. Hæc perfectio eſt. Si quidem filius hominis vbi caput reclinaret non habebat. Petro & Ioanni nec aurum nec argentum erat. Paulus ſimplici victu & veſtitu contentus, hæc ipſa labore manuum acquirebat.* Hæc igitur omnia ſatis ſuperque demonſtrant, quā verè pauperes, & egeni fuerint Apoſtoli, vt meritò de eis dixerit S. Hieronym. in Epiſt. 35. ad Exuper. *Nemo Apoſtolis pauperior fuit, & nemo tantùm pro Domino dereliquit.*

Eò vſque autem Apoſtoli paupertatem ſectati ſunt, quòd non ſolùm in particulari, ſed etiam in communi pauperem vitā duxerunt: Hoc eſt, ita fuerunt pauperes, quòd dominiū rerum quibus vtebantur, penes ipſos nullatenus remanebat, vt ſuprà probatum eſt ex S. Thoma. Et ſanè Chriſtus fuit pauper in particulari & in cōmuni: vtiq. Apoſtoli qui Chriſti vitā maximè imitati sūt, & perfectiſſimè in ſe expreſſerūt, debuerūt eſſe pauperes, & in particulari, & in cōmuni. Ego magis quòd Apoſtoli fuerūt profeſſores perfectionis excelſæ, atq; adeò in ſummo faſtigio perfectionis erant conſtituti: Vnde meliora ſemper chariſmata æmulati ſunt, & ea, quæ maioris perfectionis ſunt obſeruarunt. Maioris autem

perfectionis eſt paupertas illa, quæ eſt ſine poſſeſſionibus in communi, quàm illa quæ poſſeſsiones in communi habet, vt expreſsè docet S. Thomas Opuſc. 19. cap. 6. vbi multoties id repetit, & pluribus rationibus probat. Apoſtoli ergo paupertatem, quæ poſſeſſiones in communi excludit, coluerunt: Imò paupertatem voto firmarunt, vt ſuprà dictum eſt. Mendicarũt etiam, vt probat VValdenſis, lib. 4. Doctr. Fid. art. 1. c. 6. Hoc manifeſtè colligit Theoph. ex illo Luc. 9. *Nihil tuleritis in via*; ſuprà quæ verba ſic inquit: *Sic ipſos mendicos mittit, quòd neq; panẽ ipſos portare vult, neque aliquid aliud, quibus indigent multi.* Et rurſus ſuper illud Luc. 10. *In eadem domo manete. Vide*, inquit, *qualiter diſcipulos mẽdicare inſtituit, & pro pretio eos nutrimentum habere noluit.* Sed quia Theologo ſufficit auctoritas S. Thomæ, ea iam eſt ſuprà producta ex Opuſ. 19. c. 7.

Paupertatem quoque Apoſtolorũ manifeſtè commendat victus illorũ ſimplex, & tenuis, qualis ſolet eſſe Pauperum, & è mendicato comparatus. Talem enim fuiſſe colligitur ex eo quod habetur Matth. 12. & Mar. 2. & Luc. 6. Apoſtolos quadam vice tranſeuntes per ſata, dum eſurirent, cæpiſſe vellere ſpicas, & cõfricantes eas manibus ſuis, manducaſſe crudas ſagetes. Suprà quem locum Matth. 12. S. Hieron. *Quòd ſpicas*, inquit, *ſegetum manibus confricant, & inediam conſolantur, vitæ auſterioris inditiũ eſt. Nõ preparatas epulas, ſed ſimplicẽ cibũ quærentium.* Et S. Chriſoſt. in eundem locum: *Tu verò*, inquit, *abſtinentiã diſcipulorum mecum admirare: admirare, inquam, quomodo nullam corporis curam, nullum ſtudiũ habeãt; ſine premeditatione aliqua, ac præparatione menſam ſibi ſic conſtituunt, vt continua ferè cogantur inedia premi.* Ad hoc etiam facit, quòd quotieſcunq; diſcipulos Chriſti mẽſas inſtruxiſſe legimus in Euangelio, toties ac ſemper frugaliſſimi victus mentionem fieri ſcimus, vtpotè ſolius panis appoſitionem cum paucis piſciculis, ſicut habetur Matth. 14. & 15. & Luc. 9. & etiã Ioan. 21. vbi ſimiliter poſt reſurrectionem leguntur obtuliſſe Chriſto ad manducãdũ partem aſſi piſcis, & fauum mellis. Prætereà ad confirmandum adhuc magis frugalitatem menſæ Apoſtolorum, & tenuitatem victus ipſorũ, plurimùm facit id, quod de aliquibus eorum in ſpeciali proditũ Hiſtorijs legimus. Ac in primis de ipſo Principe Apoſtolorum B. Petro cõſtat ex Gregor. Nazianzeno Orat. de Amore Paup. *ipſum lupinis minuto aſſe veneuntibus famem pellere cõſueuiſſe.* Deinde de Iacobo fratre Domini, Ægeſippus apud Euſeb. lib. 2. cap. 22. affirmat, ipſum *nec carnes in cibum, nec vinum in potum, vnquam adhibere ſolitũ fuiſſe.* Quod etiã cõplures alij conformiter de hoc Apoſtolo tradunt. De Matthæo etiã Clemens Alexandr. lib. 2. Pædag. cap. 1. teſta-

Digitized by Google

teſtatur his verbis: *Matthæus Apoſtolus, ſeminibus, baccis, & oleribus, abſque carnibus vtebatur.* Timotheũ etiam diſcipulum Pauli à vino ordinariè abſtinuiſſe, colligunt SS. Doctores, & præcipuè S. Chriſoſt. ex illis verbis Apoſtoli. 1. ad Tim. 5. *Noli adhuc aquam bibere, ſed modico vino vtere, propter ſtomachum tuũ & frequentes infirmitates tuas.* Imò & ipſum Apoſtolum abſtemiũ fuiſſe ſcribit Baron. Tom. 1. Annal. Eccl. circà annum Chriſti 53. Eius verba ſunt hæc. *Ex his igitur colligi planè poſſe videtur, Paulum, qui magna ex neceſſitate, Timotheo languenti ſtomacho prohibuit aquã bibere, & vt modico vino vteretur præcepit, à vino penitus temperaſſe; Sicque haud impoſſibile ei fuiſſe (quòd abſtemius ſemper eſſe ſoleret) Nazaræorum in templo munus explere.* Demùm idem Apoſtolus ad Rom. 14. maximè cõmendat ciborum delectum, dicens. *Bonum eſt non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut ſcãdalizatur, ut infirmatur.* Vnde credibile eſt, uod hic Apoſtolus ſanctus id quod leò commendabat alijs, ipſemet ιoque obſeruauerit. Quemadmoum hoc etiam haud obſcurè collire licet ex illo 1. Corinth. 8. vbi ait: *Quapropter ſi eſca ſcandalit fratrem meum, non manducabo nem in æternum, ne fratrem meũ ndalizem.* Suprà quem locum S. omas ſcribens, ait: *Proponit ſe in exemplum abſtinentiæ, vbi primò implicat ſcandalum: ſecundò ex hoc explicat abſtinentiæ propoſitum. ibi. Nõ manducabo, &c.*

Denique communiter tradũt antiquiſsimi Hiſtorici, & plures ex Sãctis Doctoribus, familiare admodũ fuiſſe Chriſtianis, in illa florentiſsima Eccleſia primitiua, nec carnes manducare, nec vinum bibere, quãtũlibet his legitimè vti poſſent: quòd ſanè non niſi ex inſtitutione Apoſtolorum, & ab eis ſumpto exẽplo ipſos feciſſe putandum eſt. Et ſic de illis primis Chriſtianis, qui in Alexãdria à S. Marco erudiebantur, referunt Euſebius lib. 2. Hiſtor. cap. 17. S. Hieronym. in lib. de viris illuſtrib. in Philone, & plures alij citati à Bellarmino tomo 4. de bonis Operib. lib. 2. cap. 5. quòd ad veſperam tantùm cibum ſumere, & à carnibus ac vino abſtinere ſolebant. S. quoque Epiphanius in compen. Doctr. quæ habetur in fine libri aduerſus hæreſes, teſtatur multos fuiſſe, qui ſpontè abſtinerent à carnibus per totum annũ: ſed in hebdomada quæ S. Paſcha præcedit, totam Eccleſiam perſeuerare ſolitam in eſu ſiccorum; & idem plures alij SS. Patres tradunt.

Non ſolum autem Apoſtoli victu modico reficiebantur, ſed etiam arctiſsima ieiunia coluerũt. Cùm enim illi certa quædam ieiunia obſeruari in Eccleſia ſtatuerint: conſequenter ipſimet eadem obſeruauerunt. Sed & vltrà ſtatuta ieiunia ſæpè etiam fit mentio

Digitized by Google

mẽtio de alijs ieiunijs Apoſtolorum in actibus. Imò S. Chryſoſt. Hom. 71. de ſancto Quadrageſimali ieiunio, inquit, *quòd Apoſtoli fermè ſemper ieiunabant*. Ruper. ſimiliter lib. 4. de Diuin. Offic. cap. 9. Tomo 2. *in perpetuo luctu & ieiunio ipſos vixiſſe*, ſcribit. Greg. Nazianz. docet, *S. Petrũ Principem Apoſtolorum penè ſemper ieiunaſſe*. Idem ſentiendum de alijs Apoſtolis, ipſos videlicet ſummo ieiunio deditos fuiſſe. Ad hoc etiam facit teſtimonium Apoſtoli 1. ad Corinth. 4. *Vſque in hanc horam & eſurimus, & ſitimus*. S. Thomas ſuprà hunc locum ait; *Vſque in hanc horam: id eſt continuò, & eſurimus, & ſitimus*. Idem Apoſtolus ſæpius in ſuis Epiſtolis innuit de ieiunijs multis, quæ ſuſtinebat; præcipuè verò 2. ad Corint. 6. & 11. vbi inter alia quæ perpeſſus eſt, recenſet ieiunia multa. Suprà quem locum S. Thomas ait: *in ieiunijs multis; ſcilicet voluntariè aſſumptis, & propter exemplum bonũ, & propter macerationem carnis. 1. Corinth. 9. caſtigo corpus meum, &c.* Denique Apoſtolos ieiunijs fuiſſe deditos, maximè apparet ex eo quod habetur Matth. 9. Mar. 2. Luc. 5. Quæſierant enim à Chriſto diſcipuli Ioãnis, quare diſcipuli ſui non ieiunarẽt. Reſpondit Saluator noſter: *Nunquid poſſunt filij ſponſi lugere, quamdiu cum illis eſt ſponſus? Venient autem dies cũ auferetur ab eis ſponſus, & tunc ieiunabunt*. Non autẽ arguebantur Apoſtoli de ieiunijs ex lege ſtatutis, vt aduertit Abulen. ſuprà Matth. 9. Q. 72. Certum eſt enim quòd Apoſtoli ſicut & de Chriſto ſuprà dictũ eſt, obſeruabant omnia ieiunia neceſsitatis, quæ a lege, vel aliàs inſtituta fuerunt, cùm & ipſi erant quoque Iudæi; & conſequenter iiſdem legibus tenebantur, quibus & alij. Et poſteà cum adhæſerunt Chriſto non eſt veriſimile, eos ab illo fuiſſe à ieiunijs abſolutos, cum & ipſe ea ſeruauerit, & nequaquam ſe ad ſoluendum legem, ſed ad implendum legẽ veniſſe teſtatus fuerit. Arguebantur ergo Apoſtoli, quòd non ieiunarent, de ieiunijs ſupererogatorijs. Conſequenter itaque, quando reſpondit Chriſtus, *quòd venient dies, quando & ipſi ieiunabunt*: intelligendum eſt de ieiunijs ſupererogatorijs, quæ facturi erant Apoſtoli poſt Chriſti diſceſſum. Quòd autem Apoſtoli manente Chriſto ſecum corporaliter nõ ieiunarunt, hoc S. Thomas Opuſc. 18. cap. 9. ait diſpenſationis cuiuſdã fuiſſe. Cui conſentiunt alij.

Ad paupertatẽ quoque Apoſtolorum ſpectat, quòd illi vilibus & abiectis veſtibus vtebantur, tum vt Chriſto Domino & Magiſtro ſerui & diſcipuli conformem habitũ geſtarent, tum quia etiam vilis veſtis maximè decet prædicatorẽ, vt gloſ. ſuper illud Marc. 1. *Erat Ioannes veſtitus pilis*, inquit: *Conueniens veſtis Prædicatori*. Hanc vilitatem veſtium indicare videtur Paulus 1. ad Timoth. 6. his verbis: *Habẽtes alimẽ-*

ta,

ta & quibus tegamur, his contenti ſumus. Quaſi diceret; Non ſumptuoſos cibos quærimus, ſed quibus fames tãtummodo pellatur, his cõtenti ſumus. Non item pretioſiores veſtes conquirimus, ſed quibus frigus arceatur, & membra debitè tegantur, his cõtenti ſumus. Sed clarè Chriſoſt. hom. 56. ad populum Antiochenũ de ſaccis & cilicijs Monachorũ ſui tẽporis loquẽs, eos talia veſtimenta geſtaſſe teſtatur, non ſolùm ad imitationẽ Eliæ, & Eliſæi, & Ioãnis Baptiſtæ, ſed etiam Apoſtolorum. Sic enim inquit: *Veſtis autem eis fortitudine digna. Non enim caudatis vtentes veſtibus, iuxta eneruatos & molles, induuntur; ſed iuxtà Beatos illos Angelos, Eliam, Eliſæum, Ioannẽ, ſecundùm Apoſtolos: cùm veſtimẽta ſint ipſis parata, his quidem ex caprarum pilis, his autem ex pilis camelorũ. Sũt autem & quibus ſolæ ſufficiunt pelles, & hæ iã dudum confecta.* Hæc Chryſoſt. Si ergo Monachi viliſſimis & abiectiſsimis veſtibus, ad exemplũ Apoſtolorum vſi ſunt vtique & ipſi Apoſtoli ſimilibus induebantur. Et ſanè hæc erat maior potentia Chriſti, per homines viliſsimos, pauperrimos & abiectos, quibus nullus mũdi ornatus erat, & in quibus maximus contẽptus eiuſdẽ reſplẽdebat, attrahere ad ſe vniuerſũ orbẽ terrarũ.

Non ſolùm autem Apoſtoli pretioſis veſtibus non ſunt vſi, ſed neq; etiam veſtibus duplicatis ſeu mutatorijs eiuſdem rationis: quamuis non ſit inconueniens, eos vſos fuiſſe pluribus veſtibus diuerſarum rationum, quæ velut vnicum indumentum cõſtituunt, quo homo integrè & decenter veſtiatur, ſicut etiam ſuprà de veſtitu Chriſti dictũ eſt. Hoc enim modo intelligunt Theologi præceptum Domini Matth. 10. Mar. 6. & Luc. 9. Ne Apoſtoli duas tunicas haberent. Et ſanè quis dixerit, Paulũ plura veſtium genera habuiſſe, qui ſæpius de ſua nuditate, & frigoris moleſtia cõqueſtus eſt? 1. Enim ad Corinth. 4. ait: *Vſque in hanc horã & eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus.* 2. verò ad Corinth. cap. 11. inquit: *In frigore, & nuditate.* Non ergò habuit veſtes duplicatas, cui neceſſariæ defuerant. Hinc Chryſoſt. de eodem Paulo ait: *Eum neceſſarium ſæpè non habuiſſe cibum, nec quo circũdaretur, indumẽtũ.*

Porrò de calceamentis Apoſtolorum non eſt opus plura fusè dicere; ſed ſufficit remittere Lectorem ad Opuſculum S. Bonauenturæ, quod inſcribitur de ſandalijs Apoſtolorũ, vbi Seraphicus Doctor ex profeſſo probat, & luculentiſsimè deducit, Apoſtolos Domini nõ habuiſſe vſũ calceamentorum, ſed ſolùm ſandalijs calceatos inceſsiſſe ad exẽplum Chriſti: idque ex multis capitibus oſtendit, nẽpe ex Euangelij contextu, quia præcipit eis Chriſtus Matth. 10. *Nolite poſsidere calceamenta.* Et Mar. 6. *Calceatos ſandalijs miſit eos.* Et rurſum. *Nolite portare ſacculum, neque peram, neque calceamenta.*

Idem

Idem quoque Luc. 9. habetur. Deinde verò auctoritatibus Sanctorum. S. Chryſoſt. ſuprà Matth. aientis. *Apoſtoli cum vna tunica & diſcalceati, circuibant totum mundum, & ſuperabant*. S. Hieronymi aſſerentis, *Apoſtolos nō habuiſſe caligas in pedibus*. Et iterum. *Apoſtoli ſine vinculis pellium, & onere calceamentorum, ad prædicationem noui deſtinantur Euangelij*. Tandem S. Auguſtini & aliorum auctoritatibus, quas longum eſſet referre. Tertiò ex teſtimonijs antiquiſsimarum picturarū, ſeu cælaturarum, vel etiam nouarum, in quibus Apoſtoli vel cum ſoleis, vel cum nudis pedibus exprimūtur. Vnde Bonauentura ſubdit: *Ridiculoſum eſt valde, quòd litteratus hoc neget, quod clamant lapides, & teſtātur*. Vltimò ex nōnullis traditionibus, quia nimirùm pleriſque in locis, vſque in hodiernum diē, ſandalia Apoſtolorum & Chriſti diſcipulorum, & præcipuè Romæ S. Petri, & in Hiſpania in Ciuitate Ouedenſi, S. Andreæ, ad deuotionem fidelium, & eius veritatis adſtipulationem reſeruātur. Speciatim verò de SS. Petro, Paulo, & Iacobo fratre Domini, eos nudis pedibus inceſsiſſe, oſtendit S. Bonauen. At quia Theologus facilius authoritati S. Thomæ acquieſcit, eam adduco. Sanctus ergò Doctor in commētar. ſuprà Matth. 10. non ſolùm id expreſsè docet, ſed etiam huius duplicem rationem ponit. *Primò quidem*, inquit, *vt apud omnes pauperes reputarentur: ſecundùm illud Apoſt. 1. Corinth. 1. Non multùm potentes elegit Deus: ideò voluit quòd abiecti eſſent: pauperes enim in partibus Orietis vadunt diſcalceati, vtuntur tamen quibuſdam, quæ ſandalia dicuntur, & ſiunt de paleis: ideò volebant, vt irent ſicut pauperes illius patriæ*. Deinde verò etiam inquit. *Ideo præcepit, eos ire diſcalceatos, vt firmaret eos, vt magis robuſti eſſent ad ſuſtinendum, ſecūdùm quòd etiam Plato docuit, quòd homines non multùm cooperirent pedes, nec caput*. Hæc S. Th. De Platonis verò præcepto habes in S. Hieronymo ſuprà illum Euangelij locum: *Nolite portare calceamenta*; teſtimonium, vbi ſic ait. *Vt Plato etiam præcipit illas duas corporis ſummitates non eſſe velandas, nec aſſueſieri debere mollitiei capitis & pedū: cum enim hæc habuerint firmitatem, cætera robuſtiora ſunt.*

Ad paupertatem quoque Apoſtolorum ſpectat, quòd propria domicilia non habuerunt; vt expreſsè docet S. Bonauen. in Apologia Pauper. In primis verò id colligitur ex eo, quod quando Chriſtus miſit eos ad prædicandum, non eos certam aliquam domum habere permiſit; ſed in quācunque ciuitatem, ſeu caſtellum intrauarint, & quemcunque illic dignum inueniret, ad quem diuerterēt, illic præcepit vt manerent, vt habetur Matth. 10. Deinde verò ex eo; quod ſi Apoſtoli habuiſſent certa & propria domicilia, non fuiſſet neceſ-

ſe Chriſto, quando vixit cũ eis, quærere locum quo diuerteret, neque ab alijs extraneis hoſpitium mẽdicare, quemadmodum ſæpius eum feciſſe conſtat. Sed neque tantæ paupertatis fuiſſet Saluator noſter, vt neque vbi caput ſuũ reclinaret, haberet, ſi tales in comitatu ſuo diſcipulos teneret, qui domos poſsiderent. Neque præterea oportuiſſet, ſolicitos fuiſſe Apoſtolos, vbi pararent Paſcha, ſi interim ipſi ſuas habuiſſent domos, vbi commodè poſſent celebrare illud. Quod enim ſcriptum eſt de Ioanne. *Accepit eam in ſua*, ſuprà monſtratum eſt ex S. Ambroſio, qualiter intelligendum ſit.

Sed vt in omnibus ſatisfaciamus Theologo, teſtimonium S. Thom. exhibeo, cuius doctrinæ non poteſt non ſubſcribere, quia eam in ſui muni mentũ aſſumpſit. Hic ergo Opuſc. 19. cap. 6. *Primordium*, inquit, *perfectionis in Chriſto, & in Apoſtolis fuit. Sed ipſi non leguntur ſua relinquentes, aliquas poſſeſſiones habuiſſe in communi: imò potius legitur quod nec etiam domos habebant ad manendum, vt ſuprà probatum eſt. Ergò perfectio paupertatis non requirit aliquas poſſeſſiones cõmunes.* Hæc S. Th.

Ex dictis infertur, Apoſtolos duxiſſe vitam ſatis auſteram, & rigidã. Tanta enim paupertas ipſorum, penuria rerum omnium, in victu parcitas, in ieiunijs perpetuitas, in vigilijs diuturnitas, in veſtimentis ruditas, in nuditate pedum aſperitas, ſunt ſigna vitæ rigidæ, & à conſolatione terrena prorſus alienæ. Sanè D. Hieron. ſuprà illa verba Matth. 12. *Diſcipuli eſurientes cæperunt vellere ſpicas, & manducare*; ſic inquit. *Quod ſegetem ſpicas manibus confricant, & inediam conſolantur, vitæ auſterioris indicium eſt, non præparatas epulas, ſed cibos ſimplices quærentium.* Hæc omnia prædicta ſi attentiùs conſiderabimus, & præter illa alias quoque corporis macerationes volũtarias, ac varias tribulationes manifeſtè videbimus, quàm auſtera fuerit vita illorum. Expreſſit id Paulus 1. ad Cor. 4. dicens. *Puto quod Deus nos Apoſtolos nouiſsimos oſtendit, tanquam morti deſtinatos: quia ſpectaculum facti ſumus mundo, & Angelis, & hominibus, vſque in hanc horam, & eſurimus, & ſitimus, & colaphis cædimur, & ineſtabiles ſumus, & laboramus operantes manibus noſtris, maledicimur, & benedicimus, perſecutionem patimur, & ſuſtinemus, blaſphemamur, & obſecramus, tanquam purgamẽta huius mundi facti ſumus omnium peripſema vſque adhuc.* Suprà quem locũ S. Thomas ait: *Vſque in hanc horam; ideſt continuè à conuerſione noſtra, vſque in præſens tempus, & eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus.* Ad Corinth. quoque 2. c. 4. ait: *Semper mortificationem* IESV *in corpore noſtro circumferentes, vt & vita* IESV *manifeſtetur in corporibus noſtris.* S. Tho. ſuper hunc locũ ait: *mortificationẽ circumferentes: ideſt vbiq; por-*

Digitized by Google

portantes, & ſuſtinentes, quia quocũq; eamus patimur. Et in eadẽ Epiſt. 2. ad Corinth. c. 6. ait: *Nemini dantes vllã offenſionẽ, vt non vituperetur miniſterium noſtrũ, ſed in omnibus exhibeamus noſmetipſos ſicut Dei miniſtros, in multa patientia, in tribulationibus, in neceſſitatibus, in anguſtijs, in plagis, in carceribus, in ſeditionibus, in laboribus, in vigilijs, in ieiunijs.* S. Tho. ait. *In ieiunijs aliquãdo voluntarijs, aliquando inuoluntarijs propter penuriã.* 1. verò ad Cor. 9. de ſeipſo ſic inquit. *Caſtigo corpus meũ, & in ſeruitutem redigo; ne forte cũ alijs prædicauerim, ipſe reprobus efficiar.* Suprà quem locum S. Thomas dicit. *Caſtigo corpus meum: tangit rationem prædictorum vtriuſq; vbi primò tangit auſteritatem vitæ, &c.* Caſſianus vero in eadẽ verba Apoſtoli lib. 5. de Inſti. Renunc. c. 17. *Vis audire,* inquit, *verũ athletam Chriſti legitimo agonis iure certãtem? Ego igitur, inquit, ſic curro non quaſi in incertum: ſic pugno non quaſi aerem verberans, ſed caſtigo corpus meũ, & ſeruituti ſubijcio ne alijs prædicãs, ipſe reprobus efficiar: Vides vt in ſeipſo idest in carne ſua colluctationum ſummam, velut in baſe quadam firmiſſima, ſtatuerit, & prouentum pugnæ in ſola caſtigatione carnis, & in ſubiectione ſui corporis collocarit:* Et c. 18. cùm hæc eadem verba Apoſtoli iteraſſet, ſubdit. *Quod propriè ad continentiæ labores, & corporale ieiunium, atque afflictionem carnis pertinet, per hæc ſe pugilem quendam ſtrenuum ſuæ carnis eſſe deſcribens, nec in vacuum aduerſus eam ictus continentiæ exercuiſſe deſignans, ſed triumphum pugnæ, mortificatione ſui corporis acquiſiſſe, quo verberibus continentiæ caſtigato, & caſtibus ieiuniorum eliſo, victori ſpiritui immortalitatis coronam, & incorruptionis contulit palmam.* Et paucis interiectis. *Sic pugnat, ieiunijs ſcilicet, & afflictione carnali, non quaſi aerem verberans idest in vanum, &c.* Sanctus verò Hieronymus eò pertinere hæc verba Apoſtoli putat, quò illa quæ alibi de ſeipſo ſcribit. 2. Corint. 11. *In ieiunijs multis, in vigilijs, in fame, & ſiti, in frigore, & nuditate, in laboribus, in carceribus.* Suprà quem etiam locum S. Thomas ſic inquit. *Hic conſequenter enumerat mala ſpõtè aſſumpta, quæ ſuſtinentur in domibus. Et enumerat tria mala oppoſita tribus bonis, quæ ſunt neceſſaria ad vetam domeſticam. Primum bonum eſt requies ſomni. Secundum eſt ſuſtentatio cibi. Tertium eſt fomentum veſtis. Requiei ergò ſomni opponit laborem, & vigilias, &c: Suſtentationi verò cibi, opponit duplicem ſubſtractionem cibi: vnam quæ eſt ex neceſſitate. Vnde dicit: in fame, & ſiti: quia ſcilicet ad litt. deficiebat, ſibi aliquando cibus, & potus. Aliã quæ eſt ex voluntate. Vnde dicit in ieiunijs multis, ſcilicet voluntariè aſſumptis, propter exẽplum bonum, & propter macerationẽ carnis, &c. Fomento verò veſtis opponit duo: Vnum ex parte naturæ. Vnde dicit: in frigore. Aliud ex parte inopiæ.*

Digitized by Google

pia. Vnde dicit: & nuditate Hæc S. Thomas. Auſtera ergò erat, & rigida vita Apoſtolorum.

Denique non eſt omittendũ, Apoſtolos ſicut & Chriſtum, Pſalmodijs vſos fuiſſe. Quod in primis patet ex Matth. 26. vbi dicitur. *Et hymno dicto exierunt in montem Oliueti.* Conſtat autem ex Concil. Toletano 4. ca. 12. hymnum hunc non ſimpliciter pronuntiatum fuiſſe, ſed verè & propriè a Chriſto, & Apoſtolis decantatum. Verba Concilij ad hunc ſcripturæ locum attendentis, ſunt hæc. *De hymnis etiam canendis, & Saluatoris, & Apoſtolorum, habemus exẽplum.* Et aliàs quoque conſtat, quod hymnus non poteſt vocari, niſi canatur. Auguſt. enim explicans titulum Pſalmi 73. dicit. *Hymni cantus ſunt continẽtes laudes Dei. Si ſit laus, & non ſit Dei, non eſt hymnus. Si ſit & laus, & Dei laus, & non cantetur, non eſt hymnus. Oportet ergò vt ſi ſit hymnus habeat hæc tria: Et laudem, & Dei, & canticum.* Idem S. Auguſt. Epiſt. 119. c. 18. ſit ait. *Sine dubitatione faciẽdũ eſt maximè illud, quod etiã de ſcripturis defendi poteſt. Sicut de hymnis & Pſalmis canendis, cùm & ipſius Domini, & Apoſtolorum, habeamus documenta, & exempla, & præcepta.* Et profectò Act. 16. habetur, quòd Paulus & Syllas media nocte orantes, laudabant Deum. Hilarius, Beda, Hiſtoria Scholaſtica, & nonnulli alij, eos tunc cecinisſe, & hymnos decantaſſe cenſent; atque adeò clara, & elata voce, quòd etiã *audiebant eos qui in cuſtodia erant*, vt ibidem in Act. habetur. Ipſe etiam Paulus ad Epheſ. 5. & ad Coloſſ. 3. monet Chriſtianos, vt in Pſalmis, Hymnis, & canticis ſpiritualibus ſe exerceant. Vide ſi placet hac de rè fuſiſſimè tractantẽ Thomam Vvaldenſem lib. 3. de Sacram. cap. 17. & 18. Ex his ergo omnibus collige, quænam Religio ſit vitæ, & muneri Apoſtolico ſimillima, videlicet ea quæ profitetur vitam contemplatiuã ſimul & actiuam, ita vt primo contemplationi vacet, & poſteà ad publicum actionis deſcendat. Ea quæ ſuos operarios aliquando ad deſerta ſubducit, & à conſortio hominum interdum ſubtrahit. Ea quæ profitetur vitam pauperrimam, non ſolùm in particulari, ſed etiam in communi; ita quod non acceptet poſſeſſiones. Ea quæ mendicato panè ſuſtentatur, victu tenui & vili vtitur, & ieiunijs frequentibus occupatur. Ea quæ veſtitum rudem & abiectũ præſefert. Ea quæ eſt rigida, & auſtera, & cum Apoſtolo, in vigilijs multis, in fame, & ſiti, in frigore, & nuditate exercetur. Ea denique quæ Pſalmodiæ vacat. Talem enim omninò vitam Apoſtolos duxiſſe, iam fusè monſtratum eſt.

At quia Theologus non talem in ſua Epiſtola expreſſit, vt legenti conſtat, & vel ex hoc capite manifeſtiſsimè apparet, quia vult eã habere reditus, ac poſſeſsiones, & ob id

ab

Digitized by Google

ab Illuſtriſsimo Nepotem, cum bonis, ei vendicare conatur: vtique ſequitur, eum non propoſuiſſe Nepoti Illuſtriſsimi Religionem vitæ & muneri Apoſtolico ſimillimam, ac proinde necReligionem perfectiſsimam; quod tamen erat ſuum intẽtum. Aduerte Lector, ne facilè fucata vitæ Apoſtolicæ imagine decipiaris; nam quod Theologus tuo palato exhibet, videtur eſſe mel,ſed reuera eſt fel; quod oculis tuis obijcit,videtur eſſe aurum,ſed reuera eſt aurichalcũ. Sic Theologus ſcitè perſonam impoſtoris exequitur.Sed benè eſt, quia ſua ſpe fruſtratur, intentio eius collabitur, atque artes eius, & impoſturæ,paſſim diſcooperiũtur.

PROPOSITIO XXXV.

Illa Religio eſt perfectior alijs, quæ cæteris paribus, habet media efficaciora ad conſecutionem eius finis, propter quem eſt inſtituta.

HÆc Propoſitio eſt inſufficiens, & ſatis inuoluta, & ita poteſt eſſe deceptoria; quamobrem eſt explicanda. Perfectio enim Religionis ex medijs attenditur, non ſimpliciter,& abſolutè, ſed tantùm reſpectiuè:quia media non quæruntur propter ſe,ſed propter finem. Simpliciter autem & abſolutè perfectio Religionis attenditur ex fine, quia finis quæritur propter ſe ipſum. Illa ergo Religio ſimpliciter perfectior eſt, quæ ordinatur ad finem perfectiorẽ. Quæ autem habet media efficaciora ad conſecutionem eius finis,propter quem eſt inſtituta, ſecundùm quid erit perfectior: quia perfectio Religionis primariò attenditur ex fine, ſecundariò ex medijs. Vnde poteſt eſſe Religio ordinata ad finẽ minùs perfectum, quæ tamen efficaciora media habeat ad conſecutionem ſui finis, quàm alia, quæ eſt ordinata ad finem perfectiorem, non tamen talis Religio dicetur perfectior ſimpliciter, ſed tantùm ſecundùm quid. Tota hæc doctrina deducitur ex S. Thoma 2.2.q.188.art.6. Locus ipſius ſuprà citatus eſt circà Propoſ. xxvij. Nec excuſant illa verba, *Cæteris paribus*,Theologum: debuerat enim ſingula clarè & enucleatè proponere, non autẽ inuoluere, & ſimplicibus implicata, & indigeſta obtrudere.

Aduerte Theologũ ſibi ipſi è diametro repugnantem.Infrà enim docet, Perfectionem Religionis non metiendam ex vitæ auſteritate externa,neque ex paupertate;quæ duo ſunt media ad conſecutionem finis ordinata: nam paupertas ordinatur ad perfectionem Charitatis; auſteritàs verò vitæ externa ad conſeruationem caſtitatis,quæ etiã eſt inſtrumentũ perfectionis.Hic verò expreſ-

sè

Digitized by Google

docet illam Religionem eſſe perfectiorem, quæ habet media efficaciora ad conſecutioné ſui finis. Sed de hoc iterũ redibit ſermo. Tu verò Theologe, conſidera, quo ſpiritu ſcripſeris, quandoquidem diuiſum in te correpertum eſt: niſi velis auſteritatem vitæ externã, & paupertatem non eſſe media perfectioni aſſequendæ ſubſeruientia, quod ſanè non audebis dicere, ne SS. Patrũ ſeueris ſententijs, delicatum tuum ingenium elidatur.

PROPOSITIO XXXVI.

Illa Religio eſt perfectior, quæ cæteris paribus, non tantum efficaciora media habet ad ſuum finem perfectiſſimum, ſed etiam plura talia, & magis ordinata.

HÆc ſanè regula, mi Theologe, non eſt excerpta ex recepta ab omnibus S. Thom. Doctoris Angelici doctrina, ac proinde tuæ promiſſioni non ſatisfeciſti. Quod, vt palam videas, en profero tex. S. Thom. ex 2.2.q.188.art.6.in corp. vbi ſic inquit. *Si ſit finis idem ſecundariò attenditur præeminẽtia Religionis, non ſecundùm quantitatem exercitij, ſed ſecundùm proportionem eius ad finem intentum.* Hæc S. Thomas. Conſtat autem, quod pluralitas mediorum pertinet ad quantitatem, vt ipſe Ariſtoteles te docebit. Magis ergo debuiſſes dicere. *Illa religio eſt perfectior, quæ cæteris paribus, habet media efficaciora, & ſuo fini magis proportionata.* Sed video, quod in tua epiſtola magis ad quantitatem, quàm ad proportionem regularum attendiſti: & ideò etiam circà quãtitatem erraſti.

Demùm, quia Author vitæ communis Chriſti imitatione, ſuã alijs omnibus Religionibus præfert, quæcunque illa ſit, præſens hic punctus tractandus eſt, vt eius Achilles penitùs cadat, antequam huius pũcti tractatio nobis è manibus elabatur. Porro Chriſtum vitam duxiſſe cómunem inficiari non poſſumus; affirmat S. Thomas 3.p. q. 40. art. 2. vbi ex hoc, quod docuit ex fine Incarnationis Chriſtum cum hominibus conuerſari, conuenientiſſimum fuiſſe deducit, vt ſe eis in cóuerſatione conformaret, ſecundùm illud Apoſtoli 1. Cor. 9. *omnibus omnia factus ſum.* Et hinc vlteriùs infert, conuenientiſſimum fuiſſe, vt Chriſtus in cibo, & potu cómuniter ſe ſicut alij haberet; id quod S. Auguſt. lib. 16. contra Fauſtum c. 30. probat ex eo quod de ſe, ac de Ioãne Dominus dicit; quia enim Ioannes nó vtebatur illo cibo, quo vtebantur Iudæi, dicit. *Venit Ioannes nõ mãducans, neque bibens:* cum ergo de ſeipſo dicat, *venit filius hominis man-*

 ducans,

ducans, *& bibens*, conſequens eſt, quod eo cibo vteretur, quo communiter vtebãtur Iudæi. Cæterùm vt huius ſententiæ malum intellectum, ex quo delicatulus Theologus alijs omnibus Religioſis auſteriorem vitam ducentibus ſe vnum præfert, funditùs euertamus, ea quę ſequũtur communem vitam Chriſti adnotanda ſunt.

Primò, vitam communem duxiſſe Chriſtum poſt auſteram. Nam illicò poſt baptiſmum ſeceſſit in deſertum, ibique ieiunauit quadraginta diebus & quadraginta noctibus non manducans, neque bibens, non vt Ioannes, quòd non vteretur cibo, quo communiter Iudæi vtebantur, ſed nullum prorſus cibum, nullum potum capiens. Ratio autẽ, quare ſic ieiunauit, altera eſt, vt ait Chryſoſtomus in Matt. Hom. 13. *vt nos inſtrueret quã magnum bonum eſt ieiunium*, *& qualiter eſt ſcutum aduerſus Diabolum*, *& quomodo poſt baptiſmum non laſciuiæ, ſed ieiunio intendere oportet. Non vltrà autẽ proceſſit ieiunando, quàm Moyſes, & Elias, ne incredibilis videretur carnis aſſumptio*: altera, vt nos inſtrueret, quod nullus debet aſſumere prædicationis officium, niſi priùs fuerit purgatus, & in virtute perfectus, ſicut dicitur de Chriſto Act. 1. *Cœpit Ieſus facere*, *& docere*, & quod poſt edomitã carnem oportet alios ad prædicationis officium tranſire, quod Diuus etiam Paulus docuit: *Caſtigo*, inquit, *corpus meum*, *& in ſeruitutẽ redigo*, *ne cùm alijs prædicauerim ipſe reprobus efficiar*. Quare cũ Author huius epiſtolæ profiteatur vitam ducere communem, nõ præmiſſa vita auſtera, non poteſt ſe vita communi Chriſti, qui auſteram præmiſit, ſufficienter tueri.

Secundò, Chriſtus vitam communem duxit, non cum Regibus, & Principibus, licèt ipſe eſſet Rex Regum, & Dominus dominantiũ, & Princeps Regum Terræ, neque cum diuitibus: imò ipſe cum eſſet diues, pro nobis inops factus eſt, vt nos ſua inopia diuites eſſemus; eademque ratione, nec cum honeſtis hominibus, vt proprio marte dixit Author: honeſti enim homines sũt homines mediocres, qui ſcilicet nec Principatu, nec diuitijs, alijs præeminẽt, nec pauperie omnibus ſubſunt, ſed medium ſtatum obtinent, quem Salomon expetebat inquiẽs: *Nec diuitias*, *nec paupertatem dederis mihi*, *ſed tantùm tribue victui meo neceſſaria*, extrema enim non ſolùm mutuò, ſed etiam medio opponuntur, quatenus alterius extremi participationem habet. Cũ quibus ergo Chriſtus communem vitam duxit? cum pauperibus. Atque hoc ſenſu dixit D. Thom. 3. p. q. 40. art. 3. ad 2. Chriſtum communem vitam duxiſſe, nempè cum pauperibus. *Communi*, inquit, *vita vti quantùm ad victum*, *& veſtitũ*, *poteſt aliquis*, *nõ ſolum diuitias poſsidendo*, *ſed*

etiam

Digitized by Google

à mulieribus, & diuitibus acci-lo, quod etiam circà Chriſtum m eſt, dicitur enim Lucæ 8. quòd eres quædam ſequebãtur Chriſtũ, miniſtrabant ei de facultatibus Sicut ergo pauper non dicere-ommunem vitam cum Regi-& diuitibus ducere, quia ali-ndo in mẽnſa Regis, vel diui-omederet quæ appoſita erant, quia oblata de menſaRegis, vel tis per ſe comederet, ita Chri-ex hoc quod interdum in mẽſa rum, vel honeſtorum hominũ, apponebantur comedebat, vel à diuitibus, aut honeſtis viris ta erant cum diſcipulis ſuis co-ebat, non eſt propterea dicen-communem vitam cum diuiti-vel cum honeſtis viris duxiſſe. are non poteſt Author, ſe cũ ve-e de cõmuni vita Chriſti iacta-ũ ipſe profiteatur non oblata in, nec mendicata comedere, ſed ſibi præparantur à Religione tias in communi poſſidente.

ertiò ſpectãdæ ſunt rationes ob s Chriſtus, & diſcipuli eius præ nne, & diſcipulis eius vitã age-t communem. Vtrunque enim am eſt. Nam Chriſtus de ſe, ac oãne dicit Matth. 11. *Venit Ioã-non manducans, neque bibens, & it filius hominis manducans, & bi-s.* Et diſcipuli Ioannis quærũtur rci 2. *Quare diſcipuli Ioannis, & ariſæorum ieiunant, diſcipuli au-tui non ieiunant?*

S. Thomas 3. par. q. 40. art. 2. ad ſecundum hanc reddit rationem, *quòd ſicut alij homines per abſtinentiam conſequuntur virtutem continẽdi, ita Chriſtus in ſe, & in ſuis diſcipulis per virtutẽ ſuæ diuinitatis carnem comprimebat.* Quam rationem accipit à Beda ſuper locum præfatum Ioannis, Marci 2. vbi ait; *quod Ioannes vinum, & ſiceram non bibit, qui illi abſtinentia meritum auget, cui potentia nulla inerat naturæ. Dominus autem cui naturaliter ſuppetebat delicta donare, cur eos declinaret, quos abſtinentibus poterat reddere puriores?* Hæc autem ratio non ſuffragatur Authori huius epiſtolæ, cùm in ipſo non minùs ac in Ioanne, & eius diſcipulis ſit corrupta, ac vitiata natura, nec per virtutem diuinitatis immediatè, comprimatur, vt à Chriſto in ſuis diſcipulis comprimebatur. Quare non eſt ex hac ratione, cur ipſe vitam communem cum Chriſto, & diſcipulis eius præ Ioanne, & diſcipulis eius ducat.

Hinc etiam conſtat id quod ex Apoſtolo inquiente. *Non eſt Regnum Dei eſca, & potus*, ait S. Thomas, *quòd abſtinentia in cibo, & potu non pertinet per ſe ad ſalutem*, nõ ſuffragari Authori ad alliciendos adoleſcẽtes in ſuam vitam communẽ, non præmiſſa auſteriori vita; licèt enim abſtinẽtia in cibo, & potu nõ ſpectet ad ſalutem per ſe, idest ſolitariè ſumpta quoad ſubtractionem

ciborum, (poteſt enim hæc benè & malè fieri) ſpectat tamen ad ſalutē, quatenus ex recta ratione fit, nempè, vt oportet ad valetudinem, & ad comprimendam carnem, ne volūtatem à bono rationis deijciat propter delectationes, quæ ſunt in cibis, vel in rebus Venereis quibus gula deſeruit, nec non ad ſatisfaciēdum Deo pro offenſis in ipſum cōmiſſis, per voluntariam corporis caſtigationem. Quomodo autem noſſe poteſt Author, Adoleſcentibus in ſuam Religionem admittēdis, ijſdemque ſuis Profeſſoribus, non fore opus in adoleſcētia, in iuuentute, in virilitate propter dictos effectus abſtinentia in cibo, & potu? Nunquid enim fortè in ſua Religione caro comprimitur per virtutem diuinitatis immediatè, vt in Apoſtolis, Chriſto cum eis degēte? Aut forte ſua Religio, non eſt ſtatus pœnitentiæ, vt reliquæ omnes?

Aliam rationem reddit Chriſtus, Marci 2. de ſuis diſcipulis, quod præ diſcipulis Ioannis, & Phariſæorum non ieiunarēt: *Nunquid enim*, ait, *poſſunt filij Nuptiarum ieiunare quamdiu ſponſus cum illis eſt? Venient autem dies in quibus auferetur ab illis ſponſus, & tunc ieiunabunt in illis diebus*. Eſt enim Chriſtus Eccleſiæ Sponſus, vt Baptiſta eum appellauit Ioan. 3. *Qui habet ſponſam, ſponſus eſt*, quam ſibi Chriſtus fide deſponſauit, & charitate copulauit, vt filios, fideles, iuſtos, electos per baptiſmum, & gratiam ex ea ſibi generet. Filij Nuptiarum ſunt domeſtici ſponſi, apud quos Nuptiæ celebrantur, quarum tempus non lugubre, ſed lætum, ac feſtiuum eſt. Vt cecinit ſponſa Canticorum. 1. *Exultabimus, & lætabimur in te, memores vberum tuorum*. Et ideò *non poſſunt filij ſponſi lugere, quandiu ſponſus cum illis eſt*; vt ait Matt. c. 1, atq; ideò nec ieiunare; ieiunia enim non ſunt læti temporis, ac feſtiui, quale eſt Nuptiarum. Ac ſi ergo diceret Chriſtus; Cum mei diſcipuli in nuptijs ſint quandiu ipſe ſponſus cum eis verſor, arguendi non ſunt, quòd ieiunia nō obſeruent, ſed nec ſemper cum eis verſabitur ſponſus, nec ſemper ieiunia non obſeruabunt. Tempus enim erit cum ab eis auferetur ſponſus, ſcilicet cùm ego in Cœlū diſcedam, illoſque quoad præſentiam attinet, corporalem, & viſibilem relinquam, tunc ieiunabunt, erit illud tempus laborum, triſtitiæ, ac ieiuniorum, hoc verò nuptiale eſt, & lætitię. In eādem ſententiam Chryſologus ſermone 31. de Chriſto ait: *Eccleſiam tunc deſpōſabat, ideò indulgebat ſe menſis, conuiuantibus ſe non negabat, humanum, comitem, blandum ſe pia charitate reddebat, donec diuinis humana coniungeret, & faceret de terrena ſocietate cœleſte conſortium*. Conſtat autē Profeſſores Religionis Authoris huius epiſtolæ non eſſe filios Nuptiarū, nec Chriſtū Sponſum cum eis

modò

ò eſſe, ſecundùm corporalem, iſibilem præſentiam. Immeritò Author de vita cõmuni Chri- : diſcipulorum eius, præ Ioan- & diſcipulis eius gloriatur, eiſq , alijs omnibus Religioſis ſe ert. Cùm Religioſi ſucceſſe- Apoſtolis in vita Apoſtolica, pro ſtatu, quem habuerũt præ- e cum eis Chriſto in carne vi- i, ſed pro ſtatu, quo ab eis ſecun carnem viſibilem abfuit, quo o etiã à nobis modo abeſt Chri Sponſus. In quo abſentiæ ſtatu vitam communem, vt cũ Chri legentes, duxerũt Apoſtoli, ſed iſſimam, & maximè auſteram. od in ſequẽtem propoſitionem tis iam iam oſtendemus.

Quartò, Chriſtus vitam duxit mmunem, non vt ſecũdùm eam nplar perfectionis eſſet, ſed vt t ſecundùm auſteram vitam ſe ectionis exẽplar præbuerat ijs, ad perfectionem contenderent, ſecundùm vitam communem olar infirmis eſſet omnibus om factus. Licèt enim omnia opera iſti ex dignitate perſonali ma- ç dignitatis, & perfectionis eſ- , tamen ſi quæque ex proprio ere conſiderentur, quædã erant rmationis perfectæ, vt cum Se- nico Doctore loquar: nimirùm pertatem ſeruare, virginitatem odire, Deo & hominibus ſe ip- ſubijcere, noctes in oratione igiles ducere, pro Crucifixoribus exorare, & Morti ſe humana charitate, etiam pro inimicis offerre. Alia nonnulla condeſcenſionis erant, vt ait Chryſoſtomus in Matt. Homil. 27. *Vides*, inquit, *quanta eſt Chriſti in condeſcenſione diligentia, ſicut cùm comedat, & bibat, cùm videatur ex aduerſo Ioanni faciens, & hac Iudæorum gratiâ ſalutis facit, magis autem orbis terrarum vniuerſi*. Malè ergo Author, ex imitatione vitæ communis Chriſti ſe alijs omnibus quoad vitæ perfectionem præfert, cum potiùs quoad infirmitatem, ſe eis præferre ex hoc debeat. Quam infirmitatem non carnis, quæ omnibus eſt communis, Patres vocãt, ſed mentis, quia ſcilicet validam, & magnam volũtatem magna perfectaq; opera faciendi non habẽtes, minùs perfecta opera facere contẽti ſunt, inſtar turbarum in campeſtribus, ideſt in humiliori, & infirmiori vitæ genere Chriſtum ſequẽtes, cùm non valeant cum Apoſtolis in montem conſcendentibus Chriſtum in ſublimi vitæ genere imitari.

Quintò demùm vitam communem nõ cum honeſtis hominibus, ſed cum pauperibus duxit Chriſtus, & duxerunt Apoſtoli; vt conueniẽtiorem ad ipſum etiam effectũ ſanctæ prædicationis exercẽdũ; etenim Lucæ 9. Dominus mittens ſuos diſcipulos prædicare regnum Dei, ait ad illos: *nihil tuleritis in via, neque virgam, neq; pecuniam, neq; panem,*

neq; duas tunicas habeatis. Poſt Chriſti verò Aſcenſionem, multò auſteriorem, quàm communem pauperũ vitam Apoſtoli ſeruauerũt, vt mox in ſequentem propoſitionem dicemus, multiſq; cõfirmauimus in propoſitionem 30. auſteritaté vitę muneri, & officio ſanctæ prędicationis non modò non officere, ſed etiã mirum in modũ conducere, nimirùm ſi pro animabus Chriſto lucrandis non pro vana gloriola ſit exercẽda, quam delicatuli Prędicatores aucupantur. Quare cũ S. Thoma ſupradiximus Chriſtum priùs in deſertum ſeceſſiſſe, ibiq; 40. diebus, & 40. noctibus ieiunaſſe vt nos inſtrueret, quòd nullus debet prędicationis officiũ aſſumere, niſi priùs fuerit purgatus, & in virtute perfectus, & vitam cõmunem debere in Prædicatore præcedi à vita auſtera, vt etiam Apoſtolus ſuò exẽplo nos monuit: *Caſtigo*, inquiens, *corpus meum, & in ſeruitutem redigo, ne cũ alijs prędicauerim ipſe reprobus efficiar*. Maneat ergo, Authorem de communi vita cum honeſtis hominibus, etiam vt conuenientiori ad ſanctæ prædicationis exercitium, nequiter ſe omnibus alijs Religionibus prætuliſſe.

PROPOSITIO XXXVII.

Illa perfectior eſt Religio, quæ cæteris paribus, habet auxilia plura & meliora ad conſequẽdum finem ſuum, & mediorum ſuorum vſum in ſuo ordine præſcripta.

HÆc Propoſitio æquè eſt implicata ac Propoſitio xxxv. & deficit in duobus. Primò quia perfectio Religionis ex auxilijs reſpectiuè, ſiue ſecundariò deſumitur, abſolutè autem & primariò ex fine, vt iam dictum eſt. Secundò in hoc, quia perfectionem Religionis ponit in pluralitate auxiliorũ: quod vtique eſt contra S. Thomam, vt viſum eſt. Sic ergo dicere debuiſſes Theologe. *Illa perfectior eſt Religio, quæ cæteris paribus habet auxilia magis proportionata ad conſequendum ſuum finem perfectiſsimum.*

PROPOSITIO XXXVIII.

Illa Religio perfectior eſt, quæ cæteris paribus, pluribus & melioribus eſt fulta præſidijs, ad ſubmouenda omnia impedimenta felici vſui mediorum ad ſui finis conſecutionem ſe ſe opponentia.

HÆc Propoſitio in ijſdem deficit, in quibus & præcedẽtes. Nã & perfectio Religionis ex præſidijs, eſt tantùm reſpectiua, ex fine verò,

Digitized by Google

verò, abſoluta: & præeminentia Religionis non attenditur ſecundùm pluralitatem præſidiorum, ſed ſecũdùm proportionem ad finem intentum. Sic ergò Theologe debuiſſes dicere. *Illa Religio eſt perfectior, quæ cæteris paribus, magis proportionatis eſt fulta præſidijs ad conſecutionem ſui finis perfectiſsimi.*

Sed iam vide, quàm verum ſit, quòd paulò ante dixit, te magis quãtitatem Regularum, quàm proportionem earum attendiſſe: vt enim multiplicaſſes regulas, quas graphicè vna propoſitione cõcluſiſſes, diſtinguis præſidia ab auxilijs, & hæc à medijs; & ita noua quadã ratione, aliud tibi ſunt præſidia, aliud auxilia, & ab his aliud media. Ni fortè te excuſes, quod præſidia, & auxilia, das in ordine ad media; quem ſanè proceſſum potuiſſes ſecundùm Philoſophos formare in infinitũ: quod ſi aduertiſſes, magis forſan regulas multiplicaſſes, & quantitati quam attendiſti, meliùs prouidiſſes.

PROPOSITIO XXXIX.

Illum Ordinem Illuſtriſſ. Domine, puta perfectiorem, qui, cæteris paribus, maiorem fructum in Eccleſia Dei facit, verbis, ſcriptis, factis, exemplis, &c.

HÆc Propoſitio eſt vafra, inuoluta, & inſufficiens. In primis, quia maior fructus dupliciter poteſt dici. Vel maior intenſiuè, vel maior extenſiuè. Siue maior aut ſecundùm quãtitatem molis vel quaſi molis: aut ſecundùm quantitatem virtutis. Ille ergo Ordo eſt perfectior, qui cæteris paribus, maiorem, intenſiuè fructum in Eccleſia Dei facit. Siue maiorẽ ſecundùm quantitatẽ virtutis. Vt enim ex ſuprà dictis patet, maius eſt paucos perfectos facere, quàm multos conuertere à ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ: ita quod conuerſi abſtineant quidem à delictis mortalibus, non tamen ſint perfecti. Secundò. Ordo aliquis maiorem fructum facit in Eccleſia Dei dupliciter. Primò ſuis impenſis. Secundò alienis. Dictum eſt enim ſuprà, quòd prædicatores in Eccleſia Dei faciunt fructũ propter Orationes Eremitarum. Ille ergò Ordo eſt perfectior, qui proprijs impenſis & non alienis, facit fructũ in Eccleſia Dei. Qua ratione dictum eſt ſecundùm doctrinam S. Thomæ, 2.2. quæſt. 188. art. 8. vitam Eremitarum eſſe perfectiorẽ, quàm ſit quæcunque vita in ſocietate viuentium. Eremitæ autem faciunt fructum in Eccleſia Dei per orationes; & virtute orationum ab ipſis fuſarum alij operarij. Nam neque qui plantat eſt aliquid,

neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus, qui exoratur ab Eremitis, vt det incrementum. Et mirū eſt, quòd Theologus inter media fructificandi, non expreſſerit orationes. Sed aliunde nil mirum, quia inimicus lōgarum orationum, amicus autem lōgorum diſcurſuum videtur hāc Epiſtolam ſcripſiſſe. Tertiò, ordo aliquis poteſt facere fructū in Eccleſia Dei dupliciter. Vel cum detrimento, non dico ſalutis, ſed perfectionis proprię. Vel certè ſine detrimento perfectionis propriæ. Maius eſt autem, minorem fructum in Eccleſia Dei facere ſine detrimento perfectionis propriæ, quàm maiorem fructum cum ſufficientia quidem ſalutis, ſed tamen cum detrimento perfectionis propriæ. Colligitur id manifeſtè ex S. Thoma Quodlib. 3. q. 6. art. 17. in reſp. ad 6. *Etſi*, inquit, *procurare ſalutem aliorum ſit maius, quàm intendere ſibi ſoli, loquendo in genere: tamē non quocunque modo intendere ſaluti aliorum præfertur ei, quod eſt quocunque modo intendere ſuę ſaluti: Si enim aliquis totaliter, & perfectè intendit ſuæ ſaluti, multò maius eſt, quàm ſi aliquis multa particularia opera agat ad ſalutem aliorum, ſi ſaluti proprię, etſi ſufficienter, non tamen perfectè intendat.* Hęc S. Thomas. Et meritò, vt aliunde patet. Vita enim contemplatiua ex ſuo genere eſt maioris meriti, quàm actiua; vt docet idem S. Thomas in eodem loco, & 2. 2. q. 182. art. 2. Maius ergò ex ſuo genere facit ille, qui ſeipſum perfectè tradit contemplationi, quàm qui alios applicat actioni, ſiue conuerſioni ad Deum. Et ſic ille Ordo perfectior erit, qui ſalua ſua integra ac totali perfectione, attēdit etiam ſaluti aliorum. Et ſanè ſecundùm S. Thomam, [vt multoties repetatur, id quod eſt maximi momenti] 3. p. q. 41. art. 3. ad 1. *Nullus debet aſſumere Prædicationis officium, niſi priùs fuerit purgatus, & in virtute perfectus.* Propoſitio ergo Theologi abſolutè dicta, eſt ſatis deceptoria, ne dicam falſa. Diſcant Religioſi ex dictis, non ſibi blandiri de ſumma perfectione, ex eo quod videantur ſibi, maiorem fructum in Eccleſia Dei facere.

PROPOSITIO XL.

Vnde ſequitur, illam eſſe meliorem, quæ plures, & meliores, & per plures vias ac modos, & pro pluribus locis, ac perſonis, fructus edit, & per ipſos fructus tales à ſe èditos, aliòs fructus nouos, & nouos, in alijs multiplicat.

HÆc Propoſitio in ijſdem deficit, in quibus & aliæ præcedentes. In primis quia ſupponit pluralitatem præſtantium fructuum: cùm

Digitized by Google

cùm tamen fructus præſtantiſſimi pauciſſimi ſint. Fructus enim præſtantiſſimus, perfectio eſt, quæ in paucis reperitur, vt ſuprà dictum eſt, circà Propoſ.iiij. Secundò, quia ſupponit pluralitatem viarum, & modorum pertinere ad perfectionem: cùm tamen ſecundùm doctrinam S. Thomæ ſuprà recenſitam, præeminentia Religionis non attêdatur ſecundùm quantitatem exercitij, ſed ſecundùm proportionem eius ad intentũ finem. Tertiò, quia vult illam Religionem eſſe meliorem, quæ alios applicat operibus vitæ actiuæ, cùm tamen ſecundùm S. Thomam 2.2.q.182. art.2. ad 3. *Magis acceptum ſit Deo, quòd aliquis animam ſuam, & aliorũ applicet contemplationi, quàm actioni.*

PROPOSITIO XLI.

Quæ omnia ſunt certiſsima ſigna ſummæ perfectionis.

HÆc Propoſitio certiſſimò eſt falſa, & ideò magnam præſumptionem, & temeritatem Authoris oſtẽdit. Plurimi enim in ſtatu peccati mortalis conſtituti, ac proinde dilectione Dei carentes, in qua cõſiſtit perfectio, faciunt magnum fructum in Eccleſia Dei, per plures vias, & modos, & pro pluribus locis, ac perſonis; & tamen tantum abeſt, quod ſint in ſumma perfectione, vt ne quidẽ ſint in aliquo perfectionis gradu. Patet hoc ex contextu Euãgelico Matth.7. *Multi*, inquit Chriſtus, *dicent mihi in illa die. Domine, Domine, nonne in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis. Quia nunquam noui vos. Diſcedite à me qui operamini iniquitatem.* Ergò ſecundum mentem Chriſti, multi poſſunt virtutes multas facere, imò & prophetare, imò & dæmonia eijcere, qui operantur iniquitatem. Quod ſi ita eſt, vtique Propoſitio Theologi repugnat Euãgelio, & conſequenter fidei. Idem deducitur ex loco S. Pauli ad Philip. cap. 1. *Quidam quidem*, inquit, *& propter inuidiam, & cõtentionem: quidam autem, & propter bonam voluntatem Chriſtum prędicant: quidam ex charitate, ſcientes quoniam in defenſionem Euangelij poſitus ſum: quidam autem ex contentione Chriſtum annuntiant, non ſincerè, exiſtimantes, preſſuram ſe ſuſcitare vinculis meis. Quid enim? dum omni modo ſiue per occaſionem, ſiue per veritatem Chriſtus annũtietur, & in hoc gaudeo, ſed & gaudebo.* Hæc Paulus. Suprà quem locũ S. Thomas lect.3. ſic inquit. *In Eccleſia prouenit vtilitas quandoque per bonos Prędicatores quoad bonam intentionem, quandoq; per malos, quoad malum; & de vtroq; gaudendum eſt.*

Per

Digitized by Google

Per occaſionem annuntiat Chriſtum, qui non intendit hoc principaliter, ſed propter aliud, puta, lucrum, vel gloriã; per veritatem autem, quando ex recta intentione. Sed hoc vtroque modo fit ad vtilitatem Eccleſiæ. Hæc S. Thomas. Eccè clarè ex mente Pauli docet S. Doctor, per malos Prædicatores prouenire vtilitatem Eccleſiæ. Et ſanè experientia ipſa docet, quod multi ſint, qui nó ſincerè, ſed propter inuidiam, & ex contentione Chriſtum annunciant: qui proinde non ſunt in ſummo perfectionis: quia ſcriptum eſt Iacob 3. *Vbi zelus & contentio ibi inconſtantia, & omne opus prauum.* Et iterum 1. Corinth. 3. *Cùm ſit inter vos zelus, & contentio, nonne carnales eſtis?* Et tamen tales prædicatores faciunt fructum in Eccleſia Dei. Falſiſſimum ergo eſt, quod fructificatio in Eccleſia Dei ſit certiſſimum ſignũ ſummæ perfectionis. Et certè etiã ſi Theologo non opponeremus Prædicatores in ſtatu peccati exiſtẽtes, ſed ſolos Prędicatores tepidos, & imperfectos, qui & non ſunt in ſummitate perfectionis, & tamen faciunt fructum magnum in Eccleſia Dei, vel inde faciliimè poſſit conuinci falſitatis. Sed noſtro Theologo illa ſunt certiſſima, quæ ſunt falſiſſima; ita tenebras lucem, & lucẽ tenebras dicit; ita abſorptus eſt à ſpiritu præſumptionis. Promiſerat monita ex certa SS. Patrũ doctrina excerpta, cognitionem ſine errore, & certam lucem: & ecce repugnantia ſacro Euãgelio, & doctrinę Sanctorum, errores, & tenebras protulit. Quis deinceps promiſſis Theologi adhibebit fidẽ? Nullus ſanè niſi ſimilis Theologo.

PROPOSITIO XLII.

Quæ ſita eſt non in verbis, & geſtibus, ſed in factis heroicis: quia vt ait S. Greg. Papa Hom. 30. in Euangelia. Probatio dilectionis, exhibitio eſt operis.

PLurimùm ſanè debet Orbis Theologo, quòd ab eo depulerit tenebras inſcitiæ. Inualuerat enim opinio apud pleroſq; ſummã perfectionem cõſiſtere in geſtibus, quibus, ſicut & verbis repreſentantur animi ſenſa. Hũc errorẽ, primus Theologus conatur elidere, vt nullus deinceps ſentiat perfectionem ſummam cõſiſtere in geſtibus. Sed ſanè quis ſaltim vel vnus, adeò delirus fuit, qui id exiſtimauit? Nó indigebat ſanè Mundus hac doctrina noua, cui oppoſitam, nec per ſuſpicionem aliquando amplexatus eſt. Sed iam audiamus docẽtem Theologum, in quonam cõſiſtat ſumma perfectio. *Sũma, inquit, perfectio ſita eſt in factis heroicis.* Hic mihi Theologus videtur ſui ipſius omninò oblitus. Et non mirũ. Nã fortaſſe ex gyratione in circulo, mens illi turbata

bata eſt. Attendite enim circulum noſtri Theologi. *Signa*, inquit ſuperiùs, *ſummę perfectionis ſunt facta*. At in quo ſita eſt ſumma perfectio? *In factis*, inquit: Perinde ac ſi quis diceret. Fauillã eſſe ſignũ cõbuſtionis ignis; cõbuſtionẽ autẽ ignis conſiſtere in fauilla. Videte quòd Theologus ſit vnus de numero illorũ, de quib' ſcriptũ eſt Pſal. 139. *Caput circuitus eorũ, labor labiorũ ipſorũ operiet eos.* Et iterũ Pſal. 11. *In circuitu impij ambulant*. Mi Theologe, quomodo non es recordatus te dixiſſe: Perfectionem Chriſtianæ vitę conſiſtere in dilectione Dei & proximi? Non ergo in factis heroicis, quæ præſupponunt dilectionẽ Dei & proximi. Et vt magis agnoſcas craſſitiem rudis ingenioli tui, attẽde quàm ineptè ſubiunxeris authoritatem S. Gregorij. Quale enim eſt hoc argumẽtum. Probatio dilectionis, exhibitio eſt operis. Ergo ſumma perfectio ſita eſt in factis heroicis? Perinde ac ſi aliquis argumentaretur. Probatio ignis eſt fumus. Ergo ignis cõſiſtit in fumo. Profectò egregium argumentum oſtẽdit tuum animum ſatis argutum. Debebas ergò dicere, quòd probatio ſummę perfectionis ſunt facta heroica, nõ autem quòd ſumma perfectio ſita eſt in factis heroicis. Sed iam ſi perfectio ſita eſt in factis heroicis: quare infrà docuiſti, perfectionem non eſſe agnoſcendam ex auſteritate, & paupertate? Forſan auſteritas, & paupertas, non ſunt tibi facta heroica? Quòd ſi ſunt: Ergo & in eis perfectio ſecundùm te ſita eſt. Quomodo ergo oppoſitum docuiſti?

PROPOSITIO XLIII.

Sicut plus donat ille, qui arborem fructiferam donat, quàm qui ſola poma, ita & ſtatus, & perſona, cæteris paribus melior eſt, Deoque magis grata, quæ nõ tantùm fructum fert bonum, ſed facit res fructiferas quamplurimas, ex quibus fructus innumeri, perpetua ſucceſsione, & multiplicatione naſcuntur.

Hæc Propoſitio eſt cõtraria doctrinæ S. Thomæ 2. 2. q. 182. art. 2. ad 3. vbi ait. *Quantò homo animam ſuam, vel alterius propinquius Deo coniungit, tantò ſacrificiũ eſt Deo magis acceptum. Vnde magis acceptũ eſt Deo, quod aliquis animam ſuam, & aliorum applicet cõtemplationi, quàm actioni.* Hæc S. Thomas. Ergo ex mẽte ipſius, ea perſona, cæteris paribus, eſt magis Deo grata, quę animam ſuam, & aliorũ, applicat contemplatiuæ vitę, quàm ea quæ animam ſuam, & aliorũ applicat actiuæ vitæ; quòd eſt ex mente Theologi fructum facere bonum, & res fructiferas reddere.

PROPOSITIO XLIV.

Illa Religio eſt melior, quæ cæteris paribus, habet, & offert plures occaſiones heroicas virtutum, & laborum pro Dei gloria, ſiue in iuuandis animabus per varios modos, ſiue in tolerandis perſecutionibus, & aduerſitatibus ob ſtudia pietatis.

HÆc Propoſitio abſolutè eſt falſa. Vita enim ſolitariorum eſt ſimpliciter, & ex ſuo genere perfectior, quàm vita in ſocietate viuētium: quia vita ſolitariorum eſt vita perfectorum, vita verò in ſocietate viuentium, eſt vita ad perfectionem ſe ſe exercentium. Quæ omnia habet S. Thom. 2. 2. q. 188. art. 8. Et tamen facilè dicet Theologus, quòd vita ſocialis offert plures occaſiones heroicas virtutum, & laborum pro Dei gloria, ſiue in iuuandis animabus per varios modos, ſiue in tolerandis perſecutionibus, & aduerſitatibus ob ſtudia pietatis. Plures quoque poſſent dicere, quòd Ordo Equitū, v.g. Hieroſolymitanorum, S. Iacobi, S. Ioãnis, &c. plures habet occaſiones laborum, & virtutum heroicarum, præ illis Religionibus quæ ſunt purè contemplatiuæ: & tamen nullus audebit præferre Religiones purè actiuas, quales ſunt Equeſtres, Religionibus merè contemplatiuis. Et reuera argumentum Theologi non concludit. Rectè enim conſideranti, videbitur ratiocinatio Theologi eſſe eadem, quā ſibi obijcit S. Thomas 2. 2. q. 182. art. 2. 1. loco. *Meritum*, inquit, *dicitur reſpectu mercedis. Merces autem debetur labori: ſecundùm illud 1. ad Corinth. 3. Vnuſquiſq; propriam mercedem accipiet, ſecundùm ſuum laborē. Sed vita actiua attribuitur labor, contemplatiuæ verò quies. Dicit enim Gregorius ſuper Ezech. Omnis qui ad Deum conuertitur, priùs neceſſe eſt vt deſudet in labore, id eſt, Liam accipiat, vt poſt ad videndum principium in Rachel amplexibus conquieſcat. Ergò vita actiua eſt maioris meriti, quàm contemplatiua.* Hoc eſt argumentum in contrarium. Sed iam audiat Theologus, & diligenter conſideret reſponſionem Sancti Thomæ. *Labor*, inquit, *exterior operatur ad augmentum præmij accidentalis. Sed augmentum meriti reſpectu premij eſſentialis, conſiſtit principaliter in charitate: cuius quoddam ſignum eſt labor exterior toleratus propter Chriſtum. Sed multò expreſſius eius ſignū eſt, quòd aliquis, pretermiſſis omnibus, quæ ad hāc vitam pertinent, ſoli diuinæ contemplationi vacare delectetur.* Hæc S. Thomas.

Digitized by Google

mas. Notet quilibet aurea verba S. Thomæ. *Expreſsius ſignum charitatis eſſe, prætermiſsis omnibus, ſoli diuinæ contemplationi vacare, quàm laborem exteriorem tolerare propter Christum.* Quod ſi expreſſius ſignum charitatis. Ergò & perfectionis, quia perfectio in charitate cōſiſtit. Non ergò ſecundùm mentem S. Thomę Theologus docuit, quòd illa Religio ſit melior, quæ offert plures occaſiones laborum pro Dei gloria.

PROPOSITIO XLV.

Ideò meritò S. Ioannes Climacus ſcribit gradu quarto. Noli citiùs currere, neque eleueris facilè, cùm enarrari audis ſolitariorum Patrum vitas, tu enim protomartyris militia incedis.

HÆc Propoſitio poteſt eſſe occaſio erroris, & deceptionis: inde enim aliquis poteſt exiſtimare, vitam in ſocietate viuentium eſſe perfectiorem, vita Eremitarum. Cuius oppoſitum docuit S. Thomas ſæpius citatus in 2. 2. quæſt. 188. art. 8. Loquitur ergò Climacus ad eum qui nondum eſt exercitatus in virtutibus: quia vt docet S. Thomas loco citato. *Solitudo competit contemplanti, qui iam ad perfectum peruenit. Quod quidem contingit dupliciter. Vno modo ex ſolo diuino munere. Sicut patet de Ioanne Baptiſta, qui fuit repletus Spiritu Sancto adhuc ex vtero matris ſuæ: vnde cum adhuc eſſet puer, erat in deſertis, vt dicitur Luc. 1. Alio modo, per exercitium virtuoſi actus: ſecundùm illud ad Hebræos 5. Perfectorum eſt ſolidus cibus, eorum qui pro conſuetudine exercitatos habent ſenſus, ad diſcretionem boni, ac mali.* Ad quod exercitium, docet ibidem S. Thomas, iuuari hominem ex aliorum ſocietate, & quantùm ad intellectum, & quantùm ad effectum. Ac poſtmodum ſubiungit. *Et ideò vita ſocialis neceſſaria eſt ad exercitium perfectionis, ſolitudo autem competit iam perfectis. Unde Hieron. dicit ad Ruſtic. Monach. De nido Monaſteriorum huiuſmodi volumus egredi milites, quos Eremi dura rudimenta non terreant, qui ſpecimen conuerſationis ſuę multo tempore dicerunt.*

[†]

Digitized by Google

PROPOSITIO XLVI.

Hæc enim quæ famam & honorem lædunt, grauiora ſunt viris honeſtis, & ingenuis, ipſa mortis acerbitate, quam multi mallent ſubire, quàm famæ & honoris pati iacturam.

HÆc Propoſitio demonſtrat Theologum peſſimum ſanè Conſiliarium. Eſto enim, ea quæ famam, & honorem lædunt, grauiora ſint viris ingenuis, & honeſtis, ipſa mortis acerbitate: at non viris Religioſis & Apoſtolicis. Eſto quod viri honeſti & ingenui mallent potiùs ſubire mortem, quàm famæ aut honoris pati iacturam: at non viri Religioſi & Apoſtolici, qui pridem famam & honorem cõculcarunt, & ſub pedibus poſuerũt, & ad hoc vocati ſunt, vt lapidentur importunitate tentationum, & contumelijs verborum; vt tu Theologe refers ex Commentatore S. Climaci. Hi potiùs ſitiunt, & anhelant ad contemptum ſui, & tanquam epulas deſideratiſſimas ſuſcipiunt iniurias, more Apoſtolorum, qui, vt habetur Actor. 5. *Ibant gaudentes à conſpectu concilij, quoniam digni habiti ſunt pro nomine* IESV *contumeliam pati.* More Pauli, qui dixit ad Galat. 6. *Mihi abſit gloriari niſi in cruce Domini noſtri* IESV *Chriſti, per quem mihi mundus crucifixus eſt, ego mundo.* Et 2. ad Corint. 12. *Placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumelijs, in neceſſitatibus, in perſecutionibus, in anguſtijs pro Chriſto.* Quò ſanè Spiritu Apoſtolico imbuta S. Mater noſtra TERESIA, ſolebat ſæpiùs ingeminare. *Aut pati, aut mori.* Id eſt. Si non debeo pati, moriar. Si non debeo mori, patiar. Quem etiam Spiritum hauſit ex eodem fonte Noſter Venerabilis P. F. Ioannes à Cruce, eius filius primogenitus, & fidelis in Reformatione ſocius: cui cum Dominus apparens dixiſſet: *Ioannes quid vis pro laboribus?* reſpondit: *non aliud Domine, niſi pati & contemni pro te.* O animum præclarum, & verè Apoſtolicum, cui merces paſſionum, paſſiones: & merces contemptuum, contemptus ita adamauerat Crucem Chriſti. Quomodo ergo viri Apoſtolici mallent potiùs ſubire mortem, quàm famæ aut honoris pati iacturam? Imò potiùs eligent viuere, vt iacturam famæ, & honoris patiantur.

PROPO-

PROPOSITIO XLVII.

Quæ cauſa eſt, vt grauiſsimi quiq; Theologi, & Iuriſperiti expreſsè doceãt, quibuſdam in caſibus ſine vllo peccato poſſe occidi alterum ob defenſionem honoris proprij, & ad euadendam aliquam contumeliam grauem, ſeu honoris iacturam.

O Deus immortalis; quam nociuũ Conſiliariũ agit Theologus! Vt quid enim viris Religioſis, & Apoſtolicam vitam profitentibus obtrudit, quibuſdã in caſibus licere occidere alterũ ſine vllo peccato ob defenſionem honoris proprij? Ad hoc fortaſsis, vt viri Religioſi euadant honoris iacturam occiſione? O peſtiferum & exitiale officium Theologi, qui nociua depromit, ſalutifera inuoluit, & abſcondit. Quis dicat niſi inſanus, vocationi virorum Apoſtolicorũ congruere occidere alios, ob defenſionem honoris proprij, & ad euadendam aliquam contumeliam grauẽ, ſeu honoris iacturam? Vt quid ergo hãc doctrinam ingeſſit? Vt quid eã ſuppoſuit, dum de viris Apoſtolicis tractauit? Quare legentibus anſam, ſcandalum, & occaſionem homicidiorum præbuit? Quid enim aliud feciſſe videtur Theologus proferẽdo hæc verba, niſi acuiſſe gladios, inſtruxiſſe bõbardas ob defenſionẽ honoris, ad euadẽdas contumelias? Vtinam tenebrionis iſtius, ſicut nomen, ita & Epiſtola in tenebris delituiſſet, & nũquam lucem aſpexiſſet; Epiſtola inquam adeò ſcandaloſa, & morum corruptiua.

PROPOSITIO XLVIII.

Ideòque & S. Propheta Elias 3. Reg. 19. verſ. 4. Optabat potiùs mortem, quàm moleſtiãs perſecutionis, quam patiebatur à Iezabel.

VIDE quàm extrà propoſitum Theologus adducit exemplũ S. Patris noſtri Eliæ. Dũ enim immediatè locutus fuiſſet de iactura famæ & proprij honoris, aſſeuerans, quòd hæc grauior ſit nonnullis ipſa morte, & aliquando euadẽda occiſione aliorum: ſubiũgit exẽplũ Sancti Eliæ, cui nec de iactura famæ & honoris proprij agebatur, nec alios occidere geſtiebat; ſed potiùs petijt animę ſuę, vt moreretur. Voluit tamen Theologus exemplũ hoc connectere cũ præcedentibus verbis; & propterea appoſuit particulã connexionis: *Ideoq;*. Sed quam

ineptè

ineptè rẽ rei ſubdiderit, vnuſquiſque iudicet. Cæterùm accedendo ad rem ipſam: maius certè eſt, & intolerabilius, quod S. Patri Eliæ impoſuerit, ipſum optaſſe mortẽ propter moleſtias perſecutionis, quam patiebatur à Iezabel. Quod ſanè minimè decet de S. Propheta exiſtimare. Certum eſt enim, quòd & iacturam famæ, & mille perſecutiones, laudabilius eſt libenter tolerare Sanctis pro gloria Dei, quàm ab his omnibus per mortem abſolui cupere; imò alterum hoc, eſt culpabile iuxtà aliquos. Quod cum Theologus attribuat S. Eliæ, videat quãtum ei detrahat. Potiùs ergò dicendum, quòd S. Pater Elias deſiderabat mortem, non propterea, quia ipſe mala patiebatur, ſed quia contrà Deum multa mala fieri videbat; quia videlicet Prophetæ Domini occidebantur, altaria eius deſtruebantur, peribat lex, & cultus Dei de terra; ideò inquam melior ſibi videbatur mors quàm cernere mala iſta in diebus ſuis. Sic Abulenſis ſuprà hunc locum q. 4. Qui & vlteriùs probat, iſtud verè fuiſſe motiuum illius ad petendam mortem: quia cùm poſtmodum Deus diceret illi. *Quid hic agis Elia?* Reſpondit, *Zelo zelatus ſum pro Domino Deo exercituum, &c.* Quaſi dicat: Pro zelo quem habeo pro Domino Deo exercituum, facio omnia hæc, fugiendo in deſertum, & deſiderando mortẽ. Et mox ſubiungit Abulen. *Quòd ſi aliquis dicat, Eliam propter tædium vitę laborioſæ, deſideraſſe mortem, ſecundùm hunc non excuſabitur S. Elias à peccato ſaltem veniali.* Hæc Abulenſis. Idem motiuum alij Expoſitores docent habuiſſe S. Eliam, ad expetendam mortem: ſpecialiter Nicolaus de Lyra inquit: *Petiuit à Deo, quòd animam ſuam de corpore acciperet: Optabat enim magis mori, quàm videre per idololatras contemptum Dei.*

PROPOSITIO XLIX.

Et Sanctus Paulus, ob labores vitæ Apoſtolicæ animarum cauſa ſuſceptos, dicebat, Rom. 7. verſ. 24. Infelix homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?

HÆc Propoſitio eſt falſiſſima, & maximam inſcitiam Authoris oſtendit: repugnat enim euidentiſſimè textui citato: quod vt pateat, proferendus eſt integer textus. Sic ergò inquit ibi Paulus. *Velle adiacet mihi: perficere autem bonum non inuenio. Non enim quod volo bonum, hoc facio: ſed quod nolo malum, hoc ago. Si autem quod nolo, illud facio: iam non ego operor illud, ſed quod habitat in me peccatum. Inuenio igitur legem,*

legem, volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet: Cōdelector enim legi Dei, ſecundùm interiorem hominem; Video autem aliam legem in membris meis repugnãtem legi mẽtis meæ, quæ eſt in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia Dei per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. Igitur ego ipſe mente ſeruio legi Dei, carne autem legi peccati. Hæc Paulus. Sed & ſi placet euoluat lector totum contextum Cap. & iudicet ſi vel minimum eius, quod dixit Theologus veſtigium, aut indicium illic rereperitur: Paulum ſcilicet, ob labores vitæ Apoſtolicæ dixiſſe. *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* & non magis propter legem in membris repugnantem legi mentis, & captiuantem in lege peccati. Certè clariſsima ſunt verba allata, & nullus ambigendi locus poteſt ſupereſſe. Ego autem ſincerè loquendo, multoties miror, Thelogum ſe audacter obtuliſſe ad conſilia Illuſtr. qui in multis inſigniter, vel potiùs turpiter errauit. Grauiter autem criminis falſi cõdemnãdus eſt, qui S. Paulo impoſuerit, quòd omninò falſiſsimum eſſe, textus illius apertiſsimè demonſtrat. Aliquibus verò hæc Propoſitio Authoris videtur poſſe notari ſuſpicione hæreſeos, eò quod manifeſtè eſt contraria textui Sacræ Scripturæ. Ego autẽ inaduertentiæ Authoris parco, quamuis reuera materialẽ hæreſim videatur ſonare iſta Propoſitio. Hæreticum enim profectò eſt, & cõtumelioſum, aſſerere, quod S. Paulus, propter labores vitæ Apoſtolicæ, animarum cauſâ ſuſceptos, diceret ſe infelicem, cùm aliàs dixiſſet 2. ad Timot. 4. *Bonum certamen certaui, curſum cõſummaui, fidem ſeruaui. In reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iuſtus Iudex.* Sed id poteſt etiam ex ipſomet textu argui erroris. Ad illa enim verba: *Quis me liberauit de corpore mortis huius?* ſubiungit Paul. *Gratia Dei per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum.* Non eſt autem dignum aſſerere, quod Apoſtolus cenſuerit eſſe gratiam liberari ab Apoſtolatu: quãdoquidem ipſe Apoſtolatus erat gratia gratis data quam commendat ipſemet Theologus ex S. Chryſoſtomo.

PROPOSITIO L.

Et 1. Cor. 8. Non volumus ignorare vos fratres de tribulationè noſtra, quæ facta eſt in Aſia, quoniam ſuprà modum grauati ſumus ſuprà virtutem, ita vt tæderet nos etiam viuere.

SED & ex hoc loco ineptè ſatis colligit Theologus, quaſi Apoſtolus tale tædiũ in tribulatione habuiſſet, vt mori potiùs optaſſet, quã

Digitized by Google

eas perpeti. Non enim ſic intelligēdus eſt locus Pauli ; ſed potiùs, quemadmodum legit Tertullianus de Reſurrect. Carnis cap. 48. *Nolumus vos*, inquit, *ignorare fratres de preſſura noſtra apud Aſiam, quòd ſuper quàm grauati ſumus ſupra vires, vti de vita hæſitaremus.* Cui expoſitioni conſentit Iuſtinianus Societatis IESV: in Paraphraſi. *Grauati ſumus*, inquit, *adeo vt prorſus perplexi, atque impediti, & conſilij inopes eſſemus, neque vllum appareret refugium, quo periculum vitæ euaderemus.* Vel certè & coincidit in idem: *vt tęderet nos etiam viuere*: ideſt, *vt deſperaremus nos etiam viuere*, prout vertit S. Ambroſius: Et eundem ſenſum horum verborum Apoſtoli ſequũtur Theophil. Thedor. neq. diſſentit Chryſoſt. A quorum omnium intellectu maximè recedit Theologus, dum imponit Apoſtolo, quaſi propter labores Apoſtolicæ vitæ tæderet eum viuere. A qua calumnia ipſemet Paulus ſe vindicat, ad Philipp. 1. *Mihi*, inquit, *viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum. Quòd ſi viuere in carne hic mihi fructus operis eſt, & quid eligam ignoro. Coarctor autem è duobus: deſiderium habens diſſolui, & eſſe cum Chriſto, multò magis melius: permanere autem in carne, neceſſarium propter vos. Et hoc confidens ſcio, quia manebo, & permanebo omnibus vobis ad profectum veſtrum, & gaudium fidei.* Hæc S. Paulus. Et certę ſi Beatus Martinus non recuſabat laborem, ſi adhuc populo Dei eſſet neceſſarius; & nec mori timuit, nec viuere recuſauit, multo magis Paulus, qui primitias ſpiritus acceperat.

Sed iam vide quàm grauiter Epiſtola Authoris ſit contumelioſa, & iniurioſa in Sanctos, vt ex dictis ipſius circà Eliam, & Paulum patet: indigna certè, quòd aliquando viderit Solem, digna verò quòd perpetuæ obliuioni tradatur, & nocti, quā Ægyptiacæ tenebræ occuparent, & caligo obſcuriſsima inuolueret; dedicetur, vt potè, quæ etiam Sanctis non parcit.

PROPOSITIO LI.

Vnde mirum non eſt, quoſdam multa paſſos pro Dei gloria, etiamſi morte naturali extincti ſint, inter Martyres computatos.

At mihi mirum eſt, Theologū adeò delicatum Martyrem, qui mallet acerbitatem mortis ſubire, quàm famæ, & honoris pati iacturam; imò potiùs vellet occidere alterum ob defenſionem honoris proprij, & ad euadēdam aliquā contumeliam grauem, hæc tàm incōcinnè tam ſine connexione ſubdentem, vt diſſolutas compages corporis

ris infirmi huius Epiſtolæ non poſſit Lector nō obſtupeſcere. Dum enim tractaſſet Theologus de perpeſſione infamiæ, aut inhonorationis, & poſtmodùm de laboribus vitæ Apoſtolicæ, ecce adducit quoſdam multa paſſos, morte naturali extinctos, inter Martyres tamen computatos. Mi Theologè, ad quid enim hæc ſubiunxiſti? Hi quos inducis paſſi ſunt, non ſolius honoris, & famæ iacturā, aut labores vitæ Apoſtolicæ; ſed etiā paſſiones merè corporales exteriùs illatas; & computati ſunt inter Martyres, nō quia honoris, aut famæ paſſi ſunt iacturā, aut labores vitæ Apoſtolicæ ſuſtinuerunt, alioquin, & Cōfeſſores, & Doctores eſſent Martyres; ſed quia ſuſtinuerunt paſſiones exteriùs illatas, & eas vicerunt. Vt enim docet S. Thom. in 4. diſt. 49. q. 5. art. 3. quæſtiun. 2. Martyrij aureola debetur propter perfectiſsimam victoriā de exterioribus. Et in reſp. ad 4. ait. *Difficultati illi, quæ accedit in ſuſtinendo dolores tactus, putà, qui ſunt in verberibus, & huiuſmodi, debetur aureola magis, quam difficultati ſuſtinendi interiores dolores, pro quibus tamen aliquis non propriè dicitur Martyr, niſi ſecundùm quandam ſimilitudinem.* Et in reſp. ad 5. ait. *Soli iniuria, quæ irrogatur circà corpus proprium, ex qua nata eſt mors, ſequi debetur aureola. Siue igitur aliquis propter Chriſtū res temporales, ſiue famā, vel quicquid huiuſmodi, amittat, non efficitur propter hoc propriè Martyr; nec meretur aureolam. Nec plùs aliquis poteſt ordinatè res exteriores diligere, quàm proprium corpus. Amor autem inordinatus non coadiuuat ad meritum aureolæ. Nec etiam poteſt dolor de amiſsione rerum coæquari dolori de corporis occiſione, & alijs huiuſmodi.* Hæc S. Tho. Tu autem Theologe aperi oculos & vide, an Propoſitiones tuas ex doctrina S. Thom. decerpſeris, vt pollicitus eras. Sed condonandum eſt tibi: Lippos enim oculos habes, & non valuiſti fortiter infigere, aciem viſus tui in Solem ſplendiſsimum radiantem è pectore Thomæ Aquinatis.

PROPOSITIO LII.

Sic Eccleſia S. Marcellum Papam pro Martyre colit 16. Ianuarij, S. Felicem 14. Ianur. & S. Hyginum Papam 11. Ianuar.

HÆc Propoſitio imperitiā Authoris oſtendit, eumque prodit Hiſtoriarum minimè gnarum. Si tacuiſſet, nunquam pœnituiſſet eum ſilentij; at fortaſsis nunc pœnitebit eum locutum fuiſſe. Vt autem in aperto cernas inſcitiam eius; euolue Hiſtorias ſingulorum; quos

adducit. Et in primis S.Marcelli Papæ,de quo MartyrologiumRomanũ ſic habet. *Romæ via Salaria natalis Sancti Marcelli Papæ & Martyris, qui ob Catholicæ fidei cõfeſsionem,iubente Maxentio tyranno primò fuſtibus cæſus, deinde ad ſeruitium animalium cũ cuſtodia publica deputatus : ibidem ſeruiendo amictu indutus cilicino defunctus eſt.* In primo verò Tomo Conciliorum ſic de ipſo hebetur. *In ſeruitio animalium ; nudus, amictus ciliciọ defunctus eſt.* Platina verò in libro de vitis Pontificum ſic ait. *Menſe nono captiuitatis ſuæ, à clericis nocte à catabulo liberatus eſt. Qua ex re maiori percitus ira Maxentius, Sanctiſsimum virum in catabulũ redegit: vbi cum ſedè & incommodè habitaret, pædore, & ſitu mortuus eſt.* S.verò Thomas in 4.Diſt. 49. q. 5. art.3.quæſtiunc. 1.ad 7.ait. *Si ex vulnere mortali ſuſcepto, non moriatur aliquo caſu contingenti, vel etiam vulnera non mortalia ſuſceperit, & adhuc carcerem ſuſtinẽs moriatur, adhuc aureolam meretur: vnde & quorundam Sanctorum Martyria in Eccleſia celebrantur, qui in carcere mortui ſunt, aliquibus verberibus lõgè antè ſuſceptis; ſicut patet de Marcello Papa. Qualitercunque igitur afflictio propter Chriſtum illata vſque ad mortem continuetur, ſiue mors inde ſequatur, ſiue non, aliquis Martyr efficitur; & aureolam meretur. Si verò nõ cõtinuetur vſque ad mortem, non propter hoc aliquis dicetur Martyr. Sicut patet de Syluestro, de quo non ſolemnizat Eccleſia, ſicut de Martyre, quia in pace vitam finiuit, quamuis priùs aliquas paſsiones ſuſtinuerit.* Hæc S.Thomas. Ex his omnibus habes, S. Marcellum paſſiones exteriùs illatas ſuſtinuiſſe, imò & vſque ad mortem eas continuatas fuiſſe, & amplius eaſdem cauſam mortis eius extitiſſe. Loci enim fœditate, multiſque ærumnis afflictus obijt. Non ergo omninò morte naturali, vt ait Theologus, extinctus eſt. De S. verò Felice ſit habet Martyrologium Romanum. *Nolæ in Campania natalis S.Felicis presbyteri, qui vt S. Paulinus Epiſcopus ſcribit, cum à perſecutoribus poſt tormenta ni carcerem mitteretur, & cochleis ac teſtibus vinctus ſuperpoſitus iaceret, nocte ab Angelo ſolutus, atque eductus fuit: poſtmodum verò ceſſante perſecutione, cũ vita exemplo ac doctrina multos ad fidem Chriſti conuertiſſet, clarus miraculis in pace quieuit.* Ex quo patet, S. Felicem non ſolum iacturam honoris, aut famæ, & labores vitæ Apoſtolicæ ſuſtinuiſſe, ſed etiam afflictiones corporis ab extrà illatas, perpeſſum fuiſſe. Tandem de S. Hygino ſic Martyrologium Rom.habet. *Romæ natalis S.Hygini Papæ qui in perſecutione Antonini glorioſe martyriũ conſummauit.* Baronius verò in Annotationibus dicit. *Sub perſecutione Antonini coronatũ eſſe martyrio. Idẽ lib.Romã.Pontif. Euſeb.in Chron. & alij omnes teſtantur.* In Annalibus ve-

verò ſic ait. *Chriſti anno 158. Syluano, & Augurino Coſſ. vndecima Ianuar. Hyginus Romanus Pontifex, cũ ſediſſet annos quatuor, duobus minùs diebus (vt colligitur ex tempore ingreſſus eius, vſque ad diem qui natalitio ipſius adſcriptus eſt, in Romano Martyrologio) moritur Martyr.* Hæc ille. Et licèt quod ad res Hygini ſpectat, remanſerunt (vt ait idem Baronius loco citato) ſicut & aliorũ quorundam antiquorum Romanorum Pontificum, prorsùs obſcuræ: nõ tamen ambigendum eſt, eum Martyrio vitam finiuiſſe. Sicut etiam quorundã Sanctorum Hiſtoriæ nõ ſunt prorſus indubitatæ, vt Chriſtophori, Georgij, Catherinæ: non tamen dubitandum eſt, eos verè Sanctos Martyres fuiſſe. Turpiſsimè ergo errauit, & contra manifeſtam veritatem Hiſtoriæ locutus eſt Theologus, Sanctum Hyginum Papam morte naturali extinctum fuiſſe, & ex hoc ſolo conuincitur maxima ignorantia Authoris in Hiſtorijs.

PROPOSITIO LIII.

Et S. Lutgardis Virgo Ordinis Ciſtercienſis, ad æqualem gloriam cum S. Catherina Virgine, & Martyre electa fuit, & ſi ſine ferro, & ſanguine obierit, teſte Thoma Cantipratano, apud Surium 16. Iunij.

HÆc Propoſitio incongruè adducitur ab Authore, cuius intentio eſt monſtrare, quoſdam multa paſſos pro Dei Gloria, etiãſi morte naturali extinctos, tamen inter Martyres cõputatos. Aliud eſt enim aurea, aliud eſt aureola, vt docet S. Thomas in 4. Senten. Diſt. 49. q. 5. art. 1. Cuius ſolius auctoritas citatur, quia Theologo ſufficere creditur, vt aſſentiatur, eo quòd addictiſſimum eidem S. Doctori ſe ipſum eſſe, mẽtitur. Verba S. Doctoris ſunt hæc. *Opus meritorium rationem meriti ex duobus habet, ex quibus habet etiam bonitatis rationem, ſcilicet ex radice charitatis, quæ refertur in finem vltimum: & ſic debetur ei eſſentiale præmium, ſcilicet peruentio ad finem, quæ eſt aurea: & ex ipſo genere actus quod laudabilitatem quandam habet ex debitis circũſtantijs, & ex habitu eliciẽte, & proximo fine: & ſic debetur ei quoddam accidentale præmium, quod aureola dicitur.* In fine verò corporis articuli dicit. *Vnde oportet aureolam ab aurea differre.* In reſponſione verò ad 2. dicit. *Non ipſum præmium eſſentiale magis intenſum dicitur aureola, ſed id quod præmio eſſentiali ſuperadditur indifferenter, ſiue ſit maius præmium eſſentiale habentis aureolam, ſiue minus, ſiue æquale præmio eſſentiali non habentis.* Et in reſponſ.

ponſ.ad 5.ait. *Maior eſt excellentia meriti quæ conſurgit ex charitate,quã illa quæ conſurgit ex genere actus: ſicut finis ad quem ordinatur charitas, eſt potior ijs qui ſunt ad finem, circà quæ actus noſtri conſiſtunt,vnde etiam præmium reſpondens merito ratione charitatis,quantumcunque ſit paruum eſt maius quolibet præmio reſpondente actui, ratione ſui generis, & ideo aureola diminutiuè dicitur, reſpectu aureæ.* Articulo verò 3. quæſtiunc. 2. in reſp.ad 3.ait. *Cum actus Martyrij maximam difficultatem habeat, voluntas Martyrij non pertingit ad illud meritum, quod actui Martyrum debetur ratione difficultatis: quamuis poſſit etiam peruenire ad alterius præmium, conſiderata radice merendi, quia aliquis ex maiore charitate poteſt velle ſuſtinere Martyrium, quam alius ſuſtineat, vnde voluntariè Martyr poteſt mereri ſua voluntate præmium eſſentiale æquale, vel maius eo, quod Martyri debetur,ſed aureola debetur difficultati,quæ eſt in ipſa pugna Martyrij, vnde aureola voluntariè tantùm Martyribus non debetur.* Cõformiter ad id art.5.eiuſdem q. quæſtiunc.3.inquit. *Sciendum quòd meritum aureolæ poteſt intendi dupliciter. Vno modo ex parte radicis: Alio modo ex parte operis. Contingit enim eſſe aliquos duos,quorum vnus ex minori charitate maius tormentum martyrij ſuſtinet, vel magis prædicationi inſtat, aut etiã magis ſe à delectationibus carnis elongat. Intentioni ergò meriti, quæ attenditur penès radicẽ, non reſpondet intenſio aureolæ,ſed intenſio aureæ; Sed intenſioni meriti, quæ eſt ex genere actus,reſpondet intẽſio aureolæ; vnde poteſt eſſe quòd aliquis, qui minus in martyrio meretur, quantum ad eſſentiale præmium habebit pro Martyrio maiorem aureolam.* Hæc S.Thomas. Ex quibus habetur, quòd S.Lutgardis ad æqualem gloriã eſſentialem,ſiue ad æqualem aureã, ſiue de æquale præmium eſſentiale cum S.Catherina Virgine & Martyre,electa eſt;non tamen ad æqualem aureolam Martyrij, cùm ſine ferro & ſanguine obierit. Quia autem Theologus omnia inuoluit, & minimè diſtinguit, ideo hoc nomine meritò reprehenſibilis cenſetur.

PROPOSITIO LIV.

Eandemque ob cauſam S. Damaſcenus in vita S. Barlaam & Ioſaphat ſcriptum reliquit, Religioſos animo ac voluntate Martyres effectos,ea gloria,quam martyres obtinent,minimè carere.

HÆc propoſitio æquè eſt incongrua, & inuoluta ac præcedẽs: Religioſi enim animo ac voluntate Martyres effecti ea gloria eſſentiali, quàm

quàm Martyres obtinent minimè carent; at carent ea gloria, quæ dicitur aureola. Martyres enim animo ac voluntate tantum, non ſunt propriè Martyres, vt docet Sanctus Thomas in 4. Sent. D. 49. q. 5. art. 3. quæſtiunc. 2. ad 5. *Afflictio*, inquit, *pœnitentiæ non eſt propriè loquendo martyrium, quia non conſiſtit in his, quæ ad mortem inferendam ordinantur, cùm ordinetur ſolum ad carnem domandam, quam menſuram ſi exceſſerit, erit afflictio culpanda. Dicitur ergo propter ſimilitudinem afflictionis martyrium, quæ quidem afflictio excedit Martyrij afflictionem diuturnitate, ſed exceditur intenſione.* Articulò vero 5. quæſtiunc. 1. in reſp. ad 2. ait. *Paupertas quamuis ſit opus perfectionis, non tamen tenet ſummum locum in aliqua ſpirituali pugna, quia amor corporalium minùs impugnat, quàm concupiſcentia carnis, vel perſecutio inflicta in corpus proprium. Vnde paupertati non debetur aureola, ſed debetur ei iudiciaria poteſtas, ratione humiliationis quæ conſequitur paupertatem, vt ſuprà dictum eſt. Gloſſa autẽ inducta largè accipit aureolam pro quolibet præmio, quod redditur merito excellenti. Et ſimiliter,* inquit, *dicendum ad 3. & 4.* Tertium autem argumentum erat de obediẽtia. Quartum de operibus ſupererogationis. Sed in vniuerſum docuit S. Thomas, quòd aureola voluntariè tãtùm Martyribus non debetur, vt circà propoſitionem præcedentem viſum eſt.

PROPOSITIO LV.

Quòd certò magis locum habet in ijs, qui iuxtà ſignum bonorum à S. Bernardo traditũ, plura quàm alij bona faciunt, & plura quàm alij mala patiuntur, & minores fauores, & laudes, & applauſus humanos reportant.

HÆc propoſitio æquè ac præcedens eſt implicata. Ij enim qui plura quàm alij bona faciunt, & plura quàm alij mala patiuntur, & minores fauores, & laudes, & applauſus humanos reportant, & ſi ea gloria eſſentiali, qua Martyres, minimè carent, aureolam tamen Martirij non obtinent; alioquin & Confeſſores eſſent Martyres. Cæterũ ne quis in ſignis bonorum deficiat, expendenda ſunt ea, & limitanda iuxtà Sacram Scripturam, & doctrinã Sanctorum. Ij ergo ſunt boni, qui plura, & perfectiora, quàm alij bona faciunt, ſecundùm mentem eiuſdem Theologi expreſſam in Propoſitione 1 v. Plus enim eſt, aliquot opera perfecta facere, quàm plurima imperfecta & tepida. Illi ſunt boni, qui plura quã alij mala patiũtur, ſed patiẽter patiuntur: nam plurimi non

Digitized by Google

patienter patiuntur, imò inuiti patiũtur; & ideò patiendo non merentur, quia meritum non eſt in ſola paſſione, ſed in patienti perpeſſione: ſiue plura, quàm alij, malā patiuntur: at non faciunt alios pati. Sæpe enim aliqui ideò patiuntur, quia alios pati faciunt, quando videlicet anguſtiantur vaſa carnis, quia non dilatantur ſpatia charitatis: Siue plura quam alij mala patiuntur, ſed non reſiſtunt, ad imitationem Chriſti, qui vicit non reſiſtendo, ſed patiendo, & ad exemplum Martyrum à Theologo inductorum, qui ſi reſtitiſſent, minimè Martyres fuiſſent; vt vel inde agnoſcas, eos qui reſiſtunt, neque inter voluntariè Martyres computandos, vtpotè qui non ſatisfaciunt præcepto Chriſti Matth. 5. *Eſto*, inquit, *conſentiens aduerſario tuo.* Et iterùm. *Ego autem dico vobis, non reſiſtere malo, ſed ſi quis te percuſſerit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram, & ei qui vult tecum iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium: & quicunque te angariauerit mille paſſus, vade cum illo & alia duo.* Neque ſatisfaciunt conſilio Pauli ad Roman. 12. *Nulli malum pro malo reddentes, prouidentes bona non tantùm coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri poteſt, quod ex vobis eſt, cum omnibus hominibus pacem habentes. Nō voſmetipſos defendentes chariſsimi, ſed date locum iræ. Noli vinci à malo, ſed vince in bono malum.* Siue plura quàm alij mala patiuntur, ſed non patiuntur ſicut ille, cui dictum eſt Ioan. 5. *Noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat*: multi enim mali, plura quàm alij mala patiuntur: ſed patiuntur boni ſicut ille, cui dictum eſt: Ioann. 9. *Neque hic peccauit, neque parentes eius; ſed vt manifeſtentur opera Dei in illo.* Denique plura quam alij mala patiuntur, nomine Chriſti, & propter Chriſtum, ſecundùm quod ſcriptum eſt 1. Pet. 4. *Si exprobramini in nomine Chriſti, beati eritis, quoniam quod eſt honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui eſt eius Spiritus ſuper vos requieſcit. Nemo autem veſtrum patiatur, vt homicidia, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor. Si autem vt Chriſtianus, nō erubeſcat; glorificet autem Deum in iſto nomine, quoniam tempus eſt, vt incipiat iudicium à domo Dei.* Ij ſunt boni qui minores fauores, & laudes, & applauſus humanos reportant; ſed eos minimè quærunt. Plerique enim ideò iuſto Dei iudicio minores fauores, & applauſus humanos reportant, quia eos quærunt: ſecundùm dictum Chryſoſtomi hom. 39. ad popul. Antioch. *Gloriam*, inquit, *aliter aſſequi non licet, niſi gloriam fugiendo, nam donec quidem eam ſectamur, nos fugit, cùm autem eam fugimus, nos ipſa ſequitur.* Quamobrem homil. 72. in cap. 22. Matth. dicit. *Ita contraria tibi eueniunt, quam deſideras. Tu quidem maximè cupis, vt de te admirans, ille miſericors, ille humanus,*

manus, ille benignus, dicat. Ipſe autem iſtud non dicet: ſed, ille inanis gloriæ cupidus prædicabit, ille qui omnibus quouis modo placere hominibus ſtudeat, cæteraque his deteriora. Si verò tu celabis: tunc exclamabit. O miſericordem illum atque humanum. Non enim grande aliquid, aut præcipuũ occultari diutiùs Deus patitur: ſed ſi tu celabis, ille manifeſtabit, ita & mirabilior eris, & maiora lucraberis. Quare ad adquirendam gloriã contraria eſt omninò oſtentatio. Nam ad quod feſtinãter pergimus, ad illud impedimento ſolet maximè eſſe: Non enim beneficientia gloriã ſolùm amittimus, ſed contrarium quoque acquirimus, & ad hæc non paruis nos incommodis ſubijcimus. Et ho. 35. imperfecti operis in Matth. *Primatus,* inquit, *fugientem ſe deſiderat, deſiderantẽ ſe odit.* Et Hom. 29. in Epiſt. 2. ad Corinth. ait. *Si vis gloria fulgere, gloriam contemne, ſi gloriam ſectaberis, gloria excides.* Conſonant his Gregor. Mag. lib. 31. Moral. cap. 7. *Benè,* inquit, *de ſuperbis dicitur: quòd eorum facies in foueam demerguntur; quia ima petunt, dum ſuperbiendo altiora appetunt; & quò magis extollẽdo ſe erigunt, eò magis ruendo inferiùs tendunt.* Conformiter ad idem Prouerb. 29. dicitur. *Superbum ſequitur humilitas, & humilem ſpiritu, ſuſcipiet gloria.* Et Prouerb. 16. *Contritionem præcedit ſuperbia, & ante ruinam exaltatur Spiritus.* Eccleſiaſtici quoque 10. *Radices gentium ſuperbarum areſecit Dominus, & plantauit humiles.*

PROPOSITIO LVI.

Illas Religiones pluris facias, in quibus maius eſt orationis ſtudium, quàm Pſalmodia.

HÆc propoſitio eſt contumelioſa, & iniurioſa in Religiones; ſupponit enim, quòd in aliquibus Religionibus maius eſt ſtudium Pſalmodiæ, quàm Orationis. Item eſt ſubuerſiua iuuentutis, quæ inde poteſt habere occaſionem, vt abhorreat à Religionibus profitentibus Pſalmodiam.

Item eſt friuola, & deceptoria; præſcindit enim ſtudium Pſalmodiæ à ſtudio Orationis, quaſi Pſalmodia non inuoluat orationem, non tantùm eam, quæ dicitur vocalis, ſed etiam eam, quæ dicitur mentalis. Imò de ratione perfectæ Pſalmodiæ Eccleſiaſticæ eſt; vt non ſolùm aliquis ſpiritu, ſed & mente pſallat Deo, ſecũdùm illud Apoſtoli 1. Corinth. 14. *Pſallam ſpiritu, ſpallam & mente.* Pſallere enim ſpiritu hoc loco accipiunt Ambroſius, & Anſelmus pro ſono linguæ, & externa voce: nam etiam ſpiritus de ſpiritu corpora-

corporali dicitur, vt ſit ſenſus; pſallã lingua, pſallã & mente. Et iterum ad Epheſ. 5. dicitur. *Loquentes vobiſmetipſis, in Pſalmis, & hymnis, & cãticis ſpiritualibus, cantantes, & pallẽtes in cordibus veſtris Domino.* Denique ad Coloſ. 3. *Docentes & cõmonentes voſmetipſos in Pſalmis, hymnis, & canticis ſpiritualibus, in gratia cantantes in cordibus veſtris Deo.* Quibus in locis coniungit Apoſtolus (vt patet) Pſalmodiæ ſiue Orationi vocali, internam orationem. Ineptè igitur iſta duo diſiunxit Theologus. Quamuis enim aliquãdo contingat, quòd ex Pſalmodia aliquis minus luctetur, vel a deuotione retrahatur, id prorſus eſt per accidens, ex vitio, & defectu quorundam. Et vt inquit S. Thomas ſuper Epiſt. ad Eph. cap. 5. Lect. 7. *Si ex hoc aliquis commoueatur ad diſſolutionem vel in gloriã inanem, hoc eſt, contrà intentionem Eccleſiæ.* Et 2. 2. q. 91. art. 2. ad 5. ait. *Per cantum, quo quis ſtudioſè ad delectandum vtitur, abſtrahitur animus à conſideratione eorum, quæ cantantur. Sed ſi aliquis cantet propter deuotionem, attentiùs conſiderat quæ dicuntur: tum quia diutiùs moratur ſuper eodem, tum quia, vt Auguſt. dicit in 10. Confeſſ. omnes affectus ſpiritus noſtri pro ſua diuerſitate habent proprios modos in voce atque cãtu, quorum occulta familiaritate excitantur. Et eadem etiam eſt ratio de audientibus, in quibus etſi aliquando non intelligant quæ cantantur, intelligunt tamen, propter quid cantantur, ſcilicet ad Laudem Dei, & hoc ſufficit ad deuotionem excitandam.* Hæc S. Thomas.

Item propoſitio dicta eſt friuola, & deceptoria, ex hoc, quaſi Religiones illæ non ſint pluris faciendæ, in quibus ſimul eſt ſtudium Orationis & ſtudium Pſalmodiæ; & maius Orationis ſtudium, quàm Pſalmodiæ præ illis Religionibus, in quibus eſt tantùm ſtudium Orationis, non itẽ Pſalmodiæ. Si enim illa Religio ſecundum Theologum eſt perfectior, quæ habet plura media ad aſſequendum finem ſuum, & magis ordinata, ſiue auxilia plura & meliora; vtique illa Religio, quæ habet Orationem ſimul & Pſalmodiã erit perfectior, quia plura adiumenta habet ad aſſecutionem eius finis, ad quem eſt inſtituta. Neque enim Pſalmodia officit in Religionibus, quin poſſint incumbere, conuerſioni animarum, vt poſtea patebit: imò Pſalmodia multũ confert ad proueeãdos affectus proximorum in Deum, vt ſuprà monſtratum eſt circà Propoſitionẽ XIII. Item dicta propoſitio eſt friuola & deceptoria ex hoc, quòd videtur ſupponere non pertinere ad ſtatum Religionis Pſalmodiam, & non ſubſeruire perfectioni Religionis. Quorum vtrumque falſum eſt. Primò enim Pſalmodia non ſolùm eſt non aliena à ſtatu Religionum, etiam conuerſioni animarum incũbentium, vt patet ex conſuetudine Religionum à

Sancta

Sancta Sede approbatarum, & ad obeundas functiones, & miniſteria circà ſalutem proximorum deſtinatarum, Pſalmodiam tamen retinentium; Religionem inquam Sanctiſsimi Dominici, & Seraphici Franciſci, & aliorum; ſed etiam ſpectat ad ſtatum Religionis. *Religio enim* (vt habet S. Thom. 2. 2. q. 81. ar. 1. in corp.) *videtur dicta à relegendo ea, quæ ſunt diuini cultus: quia huiuſmodi ſunt frequenter in corde reuoluẽda ſecundùm illud Prouerb. 3. In omnibus vijs tuis cogita illum. Quamuis etiam poſsit intelligi Religio ex hoc dicta, quòd Deum reeligere debemus, quem amiſeramus negligentes. Sicut Auguſt. dicit in 10. de Ciuitate Dei: vel poteſt intelligi Religio à religando dicta. Vnde Auguſt. dicit in lib. de vera Relegione. Religet nos Religio vni omnipotenti Deo. Siue autem Religio dicatur a frequenti relectione, ſiue ex iterata electione eius, quod negligẽter amiſſum eſt, ſiue dicatur à religatione: Religio propriè importat ordinem ad Deum. Ipſe enim eſt, cui principaliter alligari debemus; tãquã indeficienti principio, ad quem etiam noſtra electio aſsiduè dirigi debet, ſicut in vltimum finem: quem etiã negligenter peccando amittimus, & credendo, & fidem proteſtãdo recuperare debemus.* Hæc ibi. In Opuſc. verò 29. Cap. 1. ſic ait. *Primò & principaliter ad veram Religionem pertinere noſcuntur, quæcunque ad fidem integram pertinent, & debitam latriæ ſeruitutem. Sed ſecundò ad Religionem pertinere noſcuntur illa omnia, in quibus poſſumus ſeruitium Deo exhibere: quia vt Auguſt. dicit in Enchirid. Deus colitur, non ſolùm fide, ſed ſpe & charitate, vt ſic omnia charitatis opera Religionis eſſe dicãtur. Vnde Iacob. 1. Religio munda, & immaculata apud Deum & Patrem hæc eſt, viſitare pupillos, & viduas in tribulatione earum &c. Ex his ergo patet, quòd duplex eſt Religionis acceptio; vna ſecundũ ſui nominis primã inſtitutionẽ, ſecundũ, quòd aliquis Deo ſe ligat per fidem ad debitum cultũ: & ſic quilibet Chriſtianæ Religionis fit particeps in baptiſmo, abrenũtians Sathanæ, & omnibus põpis eius. Secũda prout aliquis ab aliqua charitatis opera, ſe obligat, quibus ſpecialiter Deo ſeruitur, abrenũtiãs ſæcularibus: & hoc modo Religionis nomine ad præſens vtimur.* Hæc omnia S. Tho. Huic ergo Religioni conſentanea eſt Pſalmodia; tũ quia Pſalmodia eſt verè & propriè actus virtutis Religionis: tũ quia eſt actus quidã ex charitate Dei prouenĩens, & ad extrà prorũpens, ſecundũ quod vulgo quos vehemẽter diligimus, laudare conſueuimus. Vnde S. Th. 2. 2. q. 81. ar. 12. in corp. ait. *Adiungitur vocalis oratio ex quadã redundantia ab anima in corpus, ex vehementi affectione; ſecundùm illud Pſal. 15. Lætatũ eſt cor meum, & exultauit lingua mea.* Habetur autem ex eodem S. Thoma, quòd omnia Charitatis opera, Religionis eſſe dicun-

dicuntur. Sicut ergo actus proprius elicitus ab aliqua virtute, conſentaneus ei dicitur, & nequaquam alienus ab ea; ita Pſalmodia eſt actus conſentaneus virtuti Religionis, & nequaquam ab ea alienus, & conſequenter neque alienus à Religione, vt ſonat ſtatum perſonarum Deo religatarum, ſiue virtuti Religionis deditarum. *Religioſi enim*(inquit S.Thomas 2.2.q.81.ar.1. ad 5.) *dicuntur, qui totã vitam ſuam diuino cultui dedicant, à mundanis negotijs ſe abſtrahentes.* Quis ergò audeat dicere, Pſalmodiam eſſe alienam ab inſtituto Religionum, etiã actioni deputatarũ? aut quis audeat dicere, non pertinere Pſalmodiam ad Religionem? Et ſanè, ſi Palmodia non eſt aliena à miniſterio Angelorum, ſecundùm illud quod habetur Luc. 2. *Facta eſt cum Angelo multitudo militiæ cæleſtis laudantium Deũ, & dicentium. Gloria in Altiſſimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis:* ex quo verba illa, Canticum Angelorum nominari cœperũt, vt notat Valfridus Strabo in lib. de reb.Eccleſ.cap.22.& conſtat ex Cõcilio Toletano 4. Canone 12. quomodo erit aliena à miniſterijs Religioſorum? Si Pſalmodia non erat aliena a ſtatu Prophetarum & Leuitarum, vt conſtat ex veteri Teſtamẽto, quomodo erit aliena à ſtatu Religioſorum, qui ſunt ſucceſſores Profetarum, & Leuitæ noui Teſtamenti? Si Chriſtus excepit gratanter voces clamantium, *Oſanna Benedictus qui venit in nomine Domini:* & ægrè ferentes compeſcuit illis verbis. *Dico vobis, quia ſi hi tacuerint, lapides clamabunt.* Quid debent expectare Religioſi tacendo, & non clamando? nempè id, vt lapides clament. Si Chriſtus ipſe cum Apoſtolis hymnum cecinit; quare Religioſi imitatores Chriſti & Apoſtolorum non cantent? Si Pſalmodia ab Eccleſia recepta; à Concilijs approbata; & SS.Patribus mirificè commendata, quomodo ab inſtituto Religionis erit aliena? Nemo ergò præſumat ſentire, aut dicere ad Religionem non pertinere Pſalmodiam.

Secundum, quod monſtrandum erat, Pſalmodiam ſc. ſubſeruire perfectioni, facillimè conuincitur. S. enim Thomas 2.2.q.91.ar.1.ad 2.ait. *Valet exterior laus oris ad excitandum interiorem affectum laudantis.* Et Q.83.artic. 12. in corp. ait. *Adiungitur vox Orationi triplici ratione. Primò quidem ad excitandum interiorem deuotionem, qua mens orantis eleuatur in Deum: quia per exteriora ſigna, ſiue vocum, ſiue etiam aliquorum factorum, mouetur mens hominis, & ſecundùm apprehenſionem, & conſequenter ſecundum affectionẽ. Vnde Auguſt. dicit ad Probam, quòd verbis & alijs ſignis, ad augendum deſiderium ſanctum nos ipſos acriùs excitamus.* Hæc ille. Si ergo Pſalmodia excitat affectum, & promouet amorem Dei; vtique promouet & per-

Digitized by Google

fectionem; quia perfectio conſiſtit in dilectione, quod aliquoties repetit Theologus. Et certè ſi Pſalmodia non conducit ad perfectionem Religioſæ vitæ, vtique poſſet æſtimari à ſtatu Religionis aliena. Cùm enim ſtatus Religioſus ſit ſtatus perfectionis, inde eſt, quod quicquid à perfectione alienum erit, ſiue priuatiuè, ſiue negatiuè, id eſt, ſiue contrarium perfectioni, ſiue non pertinens ad perfectionem, etiam à ſtatu Religionis erit alienum, hoc eſt vel ei contrarium, vel ad ipſum non pertinens. Plura hac de re diximus in Propoſ. xiij.

PROPOSITIO LVII.

Proinde S. Thomas 2. 2. qu. 91. art. 2. ad 3. ait nobiliorem eſſe modum prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam, & prædicationem, quàm per cantum.

HÆc Propoſitio inepè eſt ſubnexa præcedenti ab Authore. Quid enim connexionis habet, vt dum prætendit Religiones pluris faciendas, in quibus eſt maius ſtudium Orationis quàm Pſalmodiæ, ſubdat, nobiliorem modum prouocãdi homines ad deuotionem per doctrinã & prædicationem, quàm per cãtum? Nonne aliud eſt Oratio, aliud prædicatio, & doctrina? Et tamẽ Theologus ſuum ſtudium connexionis monſtrauit, apponendo illam particulam connexionis: *proinde*. Sed ad rem ipſam accedo. Equidem nobilior eſt modus prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam, & prædicationem, quàm per cantum: at multo nobilior eſt modus prouocandi homines ad deuotionem per vtrumque ſimul, ſcilicet & per prædicationem, & per cantum. Et conſequenter illa Religio pluris facienda, quæ prouocat homines ad deuotionem per prædicationem & cantum, quàm illa, quæ prouocat homines ad deuotionem per prædicationem tantùm, non etiam per cantum. Ipſe enim Theologus ſuprà dixit: Religionem illã eſſe meliorem quæ plures & meliores, & per plures vias ac modos, & pro pluribus locis ac perſonis, fructus reddit. Plures autẽ viæ, & modi ſunt, prouocare homines ad deuotionem per prædicationem, & per cantum, quã per ſolam prædicationem ſine cantu. Iterùm Theologus dixit, quòd illa Religio eſt melior, quæ habet plura media & magis ordinata, ſiue auxilia plura & meliora ad conſequendum ſuum finem: plura autem ſunt media, ſiue plura auxilia ad conuerſionem animarum, prædicatio & cantus, quam ſola prædicatio. Pſalmodiã enim confert etiã ad prouocandos

eas perpeti. Non enim ſic intelligẽdus eſt locus Pauli; ſed potiùs, quemadmodum legit Tertullianus de Reſurrect. Carnis cap. 48. *Nolumus vos*, inquit, *ignorare fratres de preſſura noſtra apud Aſiam, quòd ſuper quàm grauati ſumus ſupra vires, vti de vita hæſitaremus.* Cui expoſitioni conſentit Iuſtinianus Societatis IESV: in Paraphraſi. *Grauati ſumus*, inquit, *adeo vt prorſus perplexi, atque impediti, & conſilij inopes eſſemus, neque vllum appareret refugium, quo periculum vitæ euaderemus.* Vel certè & coincidit in idem: *vt tęderet nos etiam viuere*: ideſt, *vt deſperaremus nos etiam viuere*, prout vertit S. Ambroſius: Et eundem ſenſum horum verborum Apoſtoli ſequũtur Theophil. Thedor. neq. diſſentit Chryſoſt. A quorum omnium intellectu maximè recedit Theologus, dum imponit Apoſtolo, quaſi propter labores Apoſtolicæ vitæ tæderet eum viuere. A qua calumnia ipſemet Paulus ſe vindicat, ad Philipp. 1. *Mihi*, inquit, *viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum. Quòd ſi viuere in carne hic mihi fructus operis eſt, & quid eligam ignoro. Coarctor autem è duobus: deſiderium habens diſſolui, & eſſe cum Chriſto, multò magis melius: permanere autem in carne, neceſſarium propter vos, Et hoc confidens ſcio, quia manebo, & permanebo omnibus vobis ad profectum veſtrum, & gaudium fidei.* Hæc S. Paulus. Et certè ſi Beatus Martinus non recuſabat laborem, ſi adhuc populo Dei eſſet neceſſarius; & nec mori timuit, nec viuere recuſauit, multo magis Paulus, qui primitias ſpiritus acceperat.

Sed iam vide quàm grauiter Epiſtola Authoris ſit contumelioſa, & iniurioſa in Sanctos, vt ex dictis ipſius circà Eliam, & Paulum patet: indigna certè, quòd aliquando viderit Solem, digna verò quòd perpetuæ obliuioni tradatur, & nocti, quã Ægyptiacæ tenebræ occuparent, & caligo obſcuriſſima inuolueret; dedicetur; vt potè, quæ etiam Sanctis non parcit.

PROPOSITIO LI.

Vnde mirum non eſt, quoſdam multa paſſos pro Dei gloria, etiamſi morte naturali extincti ſint, inter Martyres computatos.

AT mihi mirum eſt, Theologũ adeò delicatum Martyrem, qui mallet acerbitatem mortis ſubire, quàm famæ, & honoris pati iacturam; imò potiùs vellet occidere alterum ob defenſionem honoris proprij, & ad euadẽdam aliquã contumeliam grauem, hæc tàm incócinnè tam ſine connexione ſubdentem, vt diſſolutas compages corpo-

ris infirmi huius Epiſtolæ non poſſit Lector nō obſtupeſcere. Dum enim tractaſſet Theologus de perpeſſione infamiæ, aut inhonorationis, & poſtmodùm de laboribus vitæ Apoſtolicæ, ecce adducit quoſdam multa paſſos, morte naturali extinctos, inter Martyres tamen computatos. Mi Theologè, ad quid enim hæc ſubiunxiſti? Hi quos inducis paſſi ſunt, non ſolius honoris, & famæ iacturā, aut labores vitæ Apoſtolicæ; ſed etiā paſſiones merè corporales exteriùs illatas; & computati ſunt inter Martyres, nō quia honoris, aut famæ paſſi ſunt iacturā, aut labores vitæ Apoſtolicæ ſuſtinuerunt, alioquin, & Cōfeſſores, & Doctores eſſent Martyres; ſed quia ſuſtinuerunt paſſiones exteriùs illatas, & eas vicerunt. Vt enim docet S.Thom.in 4. diſt.49. q. 5. art. 3.quæſtiun.2.Martyrij aureola debetur propter perfectiſsimam victoriā de exterioribus. Et in reſp. ad 4. ait. *Difficultati illi, quæ accedit in ſuſtinendo dolores tactus, putà, qui ſunt in verberibus, & huiuſmodi, debetur aureola magis, quam difficultati ſuſtinendi interiores dolores, pro quibus tamen aliquis non propriè dicitur Martyr, niſi ſecundùm quandam ſimilitudinem.* Et in reſp.ad 5 ait. *Soli iniuriæ, quæ irrogatur circà corpus proprium, ex qua nata eſt mors, ſequi debetur aureola. Sine igitur aliquis propter Chriſtū res temporales, ſiue famā, vel quicquid huiuſmodi, amittat, non efficitur propter hoc propriè Martyr; nec meretur aureolam. Nec plùs aliquis poteſt ordinatè res exteriores diligere, quàm proprium corpus. Amor autem inordinatus non coadiuuat ad meritum aureolæ. Nec etiam poteſt dolor de amiſsione rerum coæquari dolori de corporis occiſione, & alijs huiuſmodi.* Hæc S. Tho. Tu autem Theologe aperi oculos & vide, an Propoſitiones tuas ex doctrina S. Thom. decerpſeris, vt pollicitus eras. Sed condonandum eſt tibi: Lippos enim oculos habes, & non valuiſti fortiter infigere, aciem viſus tui in Solem ſplendiſsimum radiantem è pectore Thomæ Aquinatis.

PROPOSITIO LII.

Sic Eccleſia S. Marcellum Papam pro Martyre colit 16. Ianuarij, S. Felicem 14. Ianur. & S. Hyginum Papam 11. Ianuar.

HÆc Propoſitio imperitiā Authoris oſtendit, eumque prodit Hiſtoriarum minimè gnarum. Si tacuiſſet, nunquam pœnituiſſet eum ſilentij; at fortaſsis nunc pœnitebit eum locutum fuiſſe. Vt autem in aperto cernas inſcitiam eius; euolue Hiſtorias ſingulorum; quos

adducit. Et in primis S.Marcelli Papæ,de quo MartyrologiumRomanũ ſic habet. *Romæ via Salaria natalis Sancti Marcelli Papæ & Martyris, qui ob Catholicæ fidei cõfeſsionem, iubente Maxentio tyranno primò fuſtibus cæſus, deinde ad ſeruitium animalium cũ cuſtodia publica deputatus : ibidem ſeruiendo amictu indutus cilicino defunctus eſt.* In primo verò Tomo Conciliorum ſic de ipſo hebetur. *In ſeruitio animalium; nudus, amictus cilicio defunctus eſt.* Platina verò in libro de vitis Pontificum ſic ait. *Menſe nono captiuitatis ſuæ, à clericis nocte à catubulo liberatus eſt. Qua ex re maiori percitus ira Maxentius, Sanctiſsimum virum in catabulũ redegit: vbi cum ſedè & incommodè habitaret, pædore, & ſitu mortuus eſt.* S. verò Thomas in 4. Diſt. 49. q. 5. art. 3. quæſtiunc. 1. ad 7. ait. *Si ex vulnere mortali ſuſcepto, non moriatur aliquo caſu contingenti, vel etiam vulnera non mortalia ſuſceperit, & adhuc carcerem ſuſtinẽs moriatur, adhuc aureolam meretur: vnde & quorundam Sanctorum Martyria in Eccleſia celebrantur, qui in carcere mortui ſunt, aliquibus verberibus lõgè antè ſuſceptis, ſicut patet de Marcello Papa. Qualitercunque igitur afflictio propter Chriſtum illata vſque ad mortem continuetur, ſiue mors inde ſequatur, ſiue non, aliquis Martyr efficitur; & aureolam meretur. Si verò nõ cõtinuetur vſque ad mortem, non propter hoc aliquis dicetur Martyr. Sicut patet de Syluestro, de quo non ſolemnizat Eccleſia, ſicut de Martyre, quia in pace vitam finiuit, quamuis priùs aliquas paſsiones ſuſtinuerit.* Hæc S. Thomas. Ex his omnibus habes, S. Marcellum paſſiones exteriùs illatas ſuſtinuiſſe, imò & vſque ad mortem eas continuatas fuiſſe, & amplius eaſdem cauſam mortis eius extitiſſe. Loci enim fœditate, multiſque ærumnis afflictus obijt. Non ergo omninò morte naturali, vt ait Theologus, extinctus eſt. De S. verò Felice ſit habet Martyrologium Romanum. *Nolæ in Campania natalis S. Felicis presbyteri, qui vt S. Paulinus Epiſcopus ſcribit, cum à perſecutoribus poſt tormenta ni carcerem mitteretur, & cochleis ac teſtibus vinctus ſuperpoſitus iaceret, nocte ab Angelo ſolutus, atque eductus fuit: poſtmodum verò ceſſante perſecutione, cũ vitæ exemplo ac doctrina multos ad fidem Chriſti conuertiſſet, clarus miraculis in pace quieuit.* Ex quo patet, S. Felicem non ſolum iacturam honoris, aut famæ, & labores vitæ Apoſtolicæ ſuſtinuiſſe, ſed etiam afflictiones corporis ab extrà illatas, perpeſſum fuiſſe. Tandem de S. Hygino ſic Martyrologium Rom. habet. *Romæ natalis S. Hygini Papæ qui in perſecutione Antonini glorioſe martyriũ conſummauit.* Baronius verò in Annotationibus dicit. *Sub perſecutione Antonini coronatũ eſſe martyrio. Idẽ lib. Romã. Pontif. Euſeb. in Chron. & alij omnes teſtantur.* In Annalibus

Digitized by Google

verò ſic ait. *Chriſti anno 158. Syluano, & Augurino Coſſ. vndecima Ianuar. Hyginus Romanus Pontifex, cũ ſediſſet annos quatuor, duobus minùs diebus (vt colligitur ex tempore ingreſſus eius, vſque ad diem qui natalitio ipſius adſcriptus eſt, in Romano Martyrologio) moritur Martyr.* Hæc ille. Et licèt quod ad res Hygini ſpectat, remanſerunt (vt ait idem Baronius loco.citato) ſicut & aliorũ quorundam antiquorum Romanorum Pontificum, prorſùs obſcuræ: nõ tamen ambigendum eſt, eum Martyrio vitam finiuiſſe. Sicut etiam quorundã Sanctorum Hiſtoriæ nõ ſunt prorſus indubitatæ, vt Chriſtophori, Georgij, Catherinæ: non tamen dubitandum eſt, eos verè Sanctos Martyres fuiſſe. Turpiſsimè ergo errauit, & contra manifeſtam veritatem Hiſtoriæ locutus eſt Theologus, Sanctum Hyginum Papam morte naturali extinctum fuiſſe, & ex hoc ſolo conuincitur maxima ignorantia Authoris in Hiſtorijs.

PROPOSITIO LIIII.

Et S. Lutgardis Virgo Ordinis Ciſtercienſis, ad æqualem gloriam cum S. Catherina Virgine, & Martyre electa fuit, & ſi ſine ferro, & ſanguine obierit, teſte Thoma Cantipratano, apud Surium 16. Iunij.

HÆc Propoſitio incongruè adducitur ab Authore, cuius intentio eſt monſtrare, quoſdam multa paſſos pro Dei Gloria, etiãſi morte naturali extinctos, tamen inter Martyres cõputatos. Aliud eſt enim aurea, aliud eſt aureola, vt docet S. Thomas in 4. Senten. Diſt. 49. q. 5. art. 1. Cuius ſolius auctoritas citatur, quia Theologo ſufficere creditur, vt aſſentiatur, eo quòd addictiſſimum eidem S. Doctori ſe ipſum eſſe, mẽtitur. Verba S. Doctoris ſunt hæc. *Opus meritorium rationem meriti ex duobus habet, ex quibus habet etiam bonitatis rationem, ſcilicet ex radice charitatis, quæ refertur in finem vltimum: & ſic debetur ei eſſentiale præmium, ſcilicet peruentio ad finem, quæ eſt aurea: & ex ipſo genere actus quod laudabilitatem quandam habet ex debitis circũſtantijs, & ex habitu eliciẽte, & proximo fine: & ſic debetur ei quoddam accidentale præmium, quod aureola dicitur.* In fine verò corporis articuli dicit. *Vnde oportet aureolam ab aurea differre.* In reſponſione verò ad 2. dicit. *Non ipſum præmium eſſentiale magis intenſum dicitur aureola, ſed id quod præmio eſſentiali ſuperadditur indifferenter, ſiue ſit maius præmium eſſentiale habentis aureolam, ſiue minus, ſiue æquale præmio eſſentiali non habentis.* Et in reſ-

 ponſ.

Digitized by Google

ponſ.ad 5.ait. *Maior eſt excellentia meriti quæ conſurgit ex charitate,quã illa quæ conſurgit ex genere actus: ſicut finis ad quem ordinatur charitas, eſt potior iis qui ſunt ad finem, circà quæ actus noſtri conſiſtunt,vnde etiam præmium reſpondens merito ratione charitatis,quantumcunque ſit paruum eſt maius quolibet præmio reſpondente actui, ratione ſui generis, & ideo aureola diminutiuè dicitur, reſpectu aureæ.* Articulo verò 3. quæſtiunc. 2. in reſp.ad 3.ait. *Cum actus Martyrij maximam difficultatem habeat, voluntas Martyrij non pertingit ad illud meritum, quod actui Martyrum debetur ratione difficultatis: quamuis poſſit etiam peruenire ad alterius præmium, conſiderata radice merendi, quia aliquis ex maiore charitate poteſt velle ſuſtinere Martyrium, quam alius ſuſtineat, vnde voluntariè Martyr poteſt mereri ſua voluntate præmium eſſentiale æquale, vel maius eo, quod Martyri debetur,ſed aureola debetur difficultati,quæ eſt in ipſa pugna Martyrij, vnde aureola voluntariè tantùm Martyribus non debetur.* Cõformiter ad id art.5.eiuſdem q. quæſtiunc.3.inquit. *Sciendum quòd meritum aureolæ poteſt intendi dupliciter. Vno modo ex parte radicis: Alio modo ex parte operis. Contingit enim eſſe aliquos duos,quorum vnus ex minori charitate maius tormentum martyrij ſuſtinet, vel magis prædicationi inſtat, aut etiã magis ſe à delectationibus carnis elongat. Intentioni ergò meriti, quæ attenditur penès radicẽ, non reſpondet intenſio aureolæ,ſed intenſio aureæ; Sed intenſioni meriti, quæ eſt ex genere actus,reſpondet intẽſio aureolæ; vnde poteſt eſſe quòd aliquis, qui minus in martyrio meretur, quantum ad eſſentiale præmium habebit pro Martyrio maiorem aureolam.* Hæc S.Thomas. Ex quibus habetur, quòd S.Lutgardis ad æqualem gloriã eſſentialem,ſiue ad æqualem aureã, ſiue de æquale præmium eſſentiale cum S.Catherina Virgine & Martyre,electa eſt;non tamen ad æqualem aureolam Martyrij, cùm ſine ferro & ſanguine obierit. Quia autem Theologus omnia inuoluit, & minimè diſtinguit, ideo hoc nomine meritò reprehenſibilis cenſetur.

PROPOSITIO LIV.

Eandemque ob cauſam S. Damaſcenus in vita S. Barlaam & Ioſaphat ſcriptum reliquit, Religioſos animo ac voluntate Martyres effectos,ea gloria,quam martyres obtinent,minimè carere.

HÆc propoſitio æquè eſt incongrua, & inuoluta ac præcedẽs: Religioſi enim animo ac voluntate Martyres effecti ea gloria eſſentiali,

quàm

quàm Martyres obtinent minimè carent; at carent ea gloria, quæ dicitur aureola. Martyres enim animo ac voluntate tantum, non ſunt propriè Martyres, vt docet Sanctus Thomas in 4.Sent.D.49.q.5.art.3. quæſtiunc.2.ad 5. *Afflictio*, inquit, *pœnitentiæ non eſt propriè loquendo martyrium, quia non conſiſtit in his, quæ ad mortem inferendam ordinantur, cùm ordinetur ſolum ad carnem domandam, quam menſuram ſi exceſſerit, erit afflictio culpanda. Dicitur ergo propter ſimilitudinem afflictionis martyrium, quæ quidem afflictio excedit Martyrij afflictionem diuturnitate, ſed exceditur intenſione.* Articulò vero 5.quæſtiunc.1. in reſp.ad 2.ait. *Paupertas quamuis ſit opus perfectionis, non tamen tenet ſummum locum in aliqua ſpirituali pugna, quia amor corporalium minùs impugnat, quàm concupiſcentia carnis, vel perſecutio inflicta in corpus proprium. Vnde paupertati non debetur aureola, ſed debetur ei iudiciaria poteſtas, ratione humiliationis quæ conſequitur paupertatem, vt ſuprà dictum eſt. Gloſſa autē inducta largè accipit aureolam pro quolibet præmio, quod redditur merito excellenti. Et ſimiliter,* inquit, *dicendum ad 3.& 4.* Tertium autem argumentum erat de obediētiā. Quartum de operibus ſupererogationis. Sed in vniuerſum docuit S. Thomas, quòd aureola voluntariè tā-tùm Martyribus non debetur, vt circà propoſitionem præcedentem viſum eſt.

PROPOSITIO LV.

Quod certò magis locum habet in ijs, qui iuxtà ſignum bonorum à S. Bernardo traditū, plura quàm alij bona faciunt, & plura quàm alij mala patiuntur, & minores fauores, & laudes, & applauſus humanos reportant.

HÆc propoſitio æquè ac præcedens eſt implicata. Ij enim qui plura quàm alij bona faciunt, & plura quàm alij mala patiuntur, & minores fauores, & laudes, & applauſus humanos reportant, & ſi ea gloria eſſentiali, qua Martyres, minimè carent, aureolam tamen Martirij non obtinent; alioquin & Confeſſores eſſent Martyres. Cæterū ne quis in ſignis bonorum deficiat, expendenda ſunt ea, & limitanda iuxtà Sacram Scripturam, & doctrinā Sanctorum. Ij ergo ſunt boni, qui plura, & perfectiora, quàm alij bona faciunt, ſecundùm mentem eiuſdem Theologi expreſſam in Propoſitione 1v. Plus enim eſt, aliquot opera perfecta facere, quàm plurima imperfecta & tepida. Illi ſunt boni, qui plura quā alij mala patiūtur, ſed patiēter patiuntur: nam plurimi non

patienter patiuntur, imò inuiti patiũtur; & ideò patiendo non merentur, quia meritum non eſt in ſola paſſione, ſed in patienti perpeſſione: ſiue plura, quàm alij, malã patiuntur: at non faciunt alios pati. Sæpe enim aliqui ideò patiuntur, quia alios pati faciunt, quando videlicet anguſtiantur vaſa carnis, quia non dilatantur ſpatia charitatis: Siue plura quam alij mala patiuntur, ſed non reſiſtunt, ad imitationem Chriſti, qui vicit non reſiſtendo, ſed patiendo, & ad exemplum Martyrum à Theologo inductorum, qui ſi reſtitiſſent, minimè Martyres fuiſſent; vt vel inde agnoſcas, eos qui reſiſtunt, neque inter voluntariè Martyres computandos, vtpotè qui non ſatisfaciunt præcepto Chriſti Matth. 5. *Eſto*, inquit, *conſentiens aduerſario tuo.* Et iterùm. *Ego autem dico vobis, non reſiſtere malo, ſed ſi quis te percuſſerit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram, & ei qui vult tecum iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium: & quicunque te angariauerit mille paſſus, vade cum illo & alia duo.* Neque ſatisfaciunt conſilio Pauli ad Roman. 12. *Nulli malum pro malo reddentes, prouidentes bona non tantùm coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri poteſt, quod ex vobis eſt, cum omnibus hominibus pacem habentes. Nõ voſmetipſos defendentes chariſsimi, ſed date locum iræ. Noli vinci à malo, ſed vince in bono malum.* Siue plura quàm alij mala patiuntur, ſed non patiuntur ſicut ille, cui dictum eſt Ioan. 5. *Noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat*: multi enim mali, plura quàm alij mala patiuntur: ſed patiuntur boni ſicut ille, cui dictum eſt: Ioann. 9. *Neque hic peccauit, neque parentes eius; ſed vt manifeſtentur opera Dei in illo.* Denique plura quam alij mala patiuntur, nomine Chriſti, & propter Chriſtum, ſecundùm quod ſcriptum eſt 1. Pet. 4. *Si exprobramini in nomine Chriſti, beati eritis, quoniam quod eſt honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui eſt eius Spiritus ſuper vos requieſcit. Nemo autem veſtrum patiatur, vt homicidia, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor. Si autem vt Chriſtianus, nõ erubeſcat; glorificet autem Deum in iſto nomine, quoniam tempus eſt, vt incipiat iudicium à domo Dei.* Ij ſunt boni qui minores fauores, & laudes, & applauſus humanos reportant; ſed eos minimè quærunt. Plerique enim ideò iuſto Dei iudicio minores fauores, & applauſus humanos reportant, quia eos quærunt: ſecundùm dictum Chryſoſtomi hom. 39. ad popul. Antioch. *Gloriam*, inquit, *aliter aſſequi non licet, niſi gloriam fugiendo, nam donec quidem eam ſectamur, nos fugit, cùm autem eam fugimus, nos ipſa ſequitur.* Quamobrem homil. 72. in cap. 22. Matth. dicit. *Ita contraria tibi eueniunt, quam deſideras. Tu quidem maximè cupis, vt de te admirans, ille miſericors, ille humanus,*

manus , ille benignus, dicat. Ipſe autem iſtud non dicet : ſed , ille inanis gloriæ cupidus prædicabit, ille qui omnibus quouis modo placere hominibus ſtudeat , cæteraque his deteriora. Si verò tu celabis ; tunc exclamabit. O miſericordem illum atque humanum. Non enim grande aliquid , aut præcipuũ occultari diutiùs Deus patitur: ſed ſi tu celabis , ille manifeſtabit, ita & mirabilior eris , & maiora lucraberis. Quare ad adquirendam gloriã contraria eſt omninò oſtentatio. Nam ad quod feſtinãter pergimus, ad illud impedimento ſolet maximè eſſe : Non enim beneficientia gloriã ſolùm amittimus, ſed contrarium quoque acquirimus , & ad hæc non paruis nos incommodis ſubijcimus. Et ho. 35. imperfecti operis in Matth. *Primatus,* inquit, *fugientem ſe deſiderat , deſiderantẽ ſe odit.* Et Hom. 29. in Epiſt. 2. ad Corinth. ait. *Si vis gloria fulgere, gloriam contemne, ſi gloriam ſectaberis , gloria excides.* Conſonant his Gregor. Mag. lib. 31. Moral. cap. 7. *Benè, inquit, de ſuperbis dicitur: quòd eorum facies in foueam demerguntur; quia ima petunt, dum ſuperbiendo altiora appetunt; & quò magis extollẽdo ſe erigunt , eò magis ruendo inferiùs tendunt.* Conformiter ad idem Prouerb. 29. dicitur. *Superbum ſequitur humilitas , & humilem ſpiritu, ſuſcipiet gloria.* Et Prouerb. 16. *Contritionem præcedit ſuperbia , & ante ruinam exaltatur Spiritus.* Eccleſiaſtici quoque 10. *Radices gentium ſuperbarum areſecit Dominus , & plantauit humiles.*

PROPOSITIO LVI.

Illas Religiones pluris facias, in quibus maius eſt orationis ſtudium, quàm Pſalmodia.

HÆc propoſitio eſt contumelioſa, & iniurioſa in Religiones; ſupponit enim , quòd in aliquibus Religionibus maius eſt ſtudium Pſalmodiæ, quàm Orationis. Item eſt ſubuerſiua iuuentutis, quæ inde poteſt habere occaſionem , vt abhorreat à Religionibus profitentibus Pſalmodiam.

Item eſt friuola , & deceptoria; præſcindit enim ſtudium Pſalmodiæ à ſtudio Orationis, quaſi Pſalmodia non inuoluat orationem , non tantùm eam , quæ dicitur vocalis , ſed etiam eam , quæ dicitur mentalis. Imò de ratione perfectæ Pſalmodiæ Eccleſiaſticæ eſt ; vt non ſolùm aliquis ſpiritu , ſed & mente pſallat Deo, ſecũdùm illud Apoſtoli 1. Corinth. 14. *Pſallam ſpiritu , ſpallam & mente.* Pſallere enim ſpiritu hoc loco accipiunt Ambroſius , & Anſelmus pro ſono linguæ , & externa voce : nam etiam ſpiritus de ſpiritu corpora-

corporali dicitur, vt ſit ſenſus; pſallã lingua, pſallã & mente. Et iterùm ad Epheſ. 5. dicitur. *Loquentes vobiſmetipſis, in Pſalmis, & hymnis, & cãticis ſpiritualibus, cantantes, & pallẽtes in cordibus veſtris Domino.* Denique ad Coloſ. 3. *Docentes & cõmonentes voſmetipſos in Pſalmis, hymnis, & canticis ſpiritualibus, in gratia cantantes in cordibus veſtris Deo.* Quibus in locis coniungit Apoſtolus (vt patet) Pſalmodiæ ſiue Orationi vocali, internam orationem. Ineptè igitur iſta duo disiunxit Theologus. Quamuis enim aliquãdo contingat, quòd ex Pſalmodia aliquis minus lucretur, vel a deuotione retrahatur, id prorſus eſt per accidens, ex vitio, & defectu quorundam. Et vt inquit S. Thomas ſuper Epiſt. ad Eph. cap. 5. Lect. 7. *Si ex hoc aliquis commoueatur ad diſſolutionem vel in gloriã inanem, hoc eſt, contrà intentionem Eccleſiæ.* Et 2. 2. q. 91. art. 2. ad 5. ait. *Per cantum, quo quis ſtudiosè ad delectandum vtitur, abſtrahitur animus à conſideratione eorum, quæ cantantur. Sed ſi aliquis cantet propter deuotionem, attentiùs conſiderat quæ dicuntur: tum quia diutiùs moratur ſuper eodem, tum quia, vt Auguſt. dicit in 10. Confeſ. omnes affectus ſpiritus noſtri pro ſua diuerſitate habent proprios modos in voce atque cãtu, quorum occulta familiaritate excitantur. Et eadem etiam eſt ratio de audientibus, in quibus etſi aliquando non intelligant quæ cantantur, intelligunt tamen propter quid cantantur, ſcilicet ad Laudem Dei, & hoc ſufficit ad deuotionem excitandam.* Hæc S. Thomas.

Item propoſitio dicta eſt friuola, & deceptoria, ex hoc, quaſi Religiones illæ non ſint pluris faciendæ, in quibus ſimul eſt ſtudium Orationis & ſtudium Pſalmodiæ; & maius Orationis ſtudium, quàm Pſalmodiæ præ illis Religionibus, in quibus eſt tantùm ſtudium Orationis, non itẽ Pſalmodiæ. Si enim illa Religio ſecundum Theologum eſt perfectior, quæ habet plura media ad aſſequendum finem ſuum, & magis ordinata, ſiue auxilia plura & meliora; vtique illa Religio, quæ habet Orationem ſimul & Pſalmodiã erit perfectior, quia plura adiumenta habet ad aſſecutionem eius finis, ad quem eſt inſtituta. Neque enim Pſalmodia officit in Religionibus, quin poſſint incumbere, conuerſioni animarum, vt poſtea patebit: imò Pſalmodia multũ confert ad proueccãdos affectus proximorum in Deum, vt ſuprà monſtratum eſt circà Prepoſitionẽ XIII. Item dicta propoſitio eſt friuola & deceptoria ex hoc, quòd videtur ſupponere non pertinere ad ſtatum Religionis Pſalmodiam, & non ſubſeruire perfectioni Religionis. Quorum vtrumque falſum eſt. Primò enim Pſalmodia non ſolùm eſt non aliena à ſtatu Religionum, etiam conuerſioni animarum incũbentium, vt patet ex conſuetudine Religionum à

Digitized by Google

Sancta Sede approbatarum, & ad obeundas functiones, & miniſteria circà ſalutem proximorum deſtinatarum, Pſalmodiam tamen retinentium; Religionem inquam Sanctiſſimi Dominici, & Seraphici Franciſci, & aliorum; ſed etiam ſpectat ad ſtatum Religionis. *Religio enim* (vt habet S. Thom. 2. 2. q. 81. ar. 1. in corp.) *videtur dicta à relegendo ea, quæ ſunt diuini cultus: quia huiuſmodi ſunt frequenter in corde reuoluẽda ſecundùm illud Prouerb. 3. In omnibus vijs tuis cogita illum. Quamuis etiam poſſit intelligi Religio ex hoc dicta, quòd Deum reeligere debemus, quem amiſeramus negligentes. Sicut Auguſt. dicit in 10. de Ciuitate Dei: vel poteſt intelligi Religio à religando dicta. Vnde Aguſt. dicit in lib. de vera Relegione. Religet nos Religio vni omnipotenti Deo. Siue autem Religio dicatur a frequenti relectione, ſiue ex iterata electione eius, quod negligẽter amiſſum eſt, ſiue dicatur à religatione: Religio propriè importat ordinem ad Deum. Ipſe enim eſt, cui principaliter alligari debemus; tãquã indeficienti principio, ad quem etiam noſtra electio aſsiduè dirigi debet, ſicut in vltimum finem: quem etiã negligenter peccando amittimus, & credendo, & fidem proteſtãdo recuperare debemus.* Hæc ibi. In Opuſc. verò 29. Cap. 1. ſic ait. *Primò & principaliter ad veram Religionem pertinere noſcuntur, quæcunque ad fidem integram pertinent, & debitam latriæ ſeruitutem. Sed ſecundò ad Religionem pertinere noſcuntur illa omnia, in quibus poſſumus ſeruitium Deo exhibere: quia vt Auguſt. dicit in Enchirid. Deus colitur, non ſolùm fide, ſed ſpe & charitate, vt ſic omnia charitatis opera Religionis eſſe dicãtur. Vnde Iacob. 1. Religio munda, & immaculata apud Deum & Patrem hæc eſt, viſitare pupillos, & viduas in tribulatione earum &c. Ex his ergo patet, quòd duplex eſt Religionis acceptio; vna ſecundũ ſui nominis primã inſtitutionẽ, ſecundũ quòd aliquis Deo ſe ligat per fidem ad debitum cultũ: & ſic quilibet Chriſtianæ Religionis fit particeps in baptiſmo, abrenũtians Sathanæ, & omnibus põpis eius. Secũda prout aliquis ab aliqua charitatis opera, ſe obligat, quibus ſpecialiter Deo ſeruitur, abrenũtiãs ſæcularibus: & hoc modo Religionis nomine ad præſens vtimur.* Hæc omnia S. Tho. Huic ergo Religioni conſentanea eſt Pſalmodia; tũ quia Pſalmodia eſt verè & propriè actus virtutis Religionis: tũ quia eſt actus quidã ex charitate Dei proueniens, & ad extrà prorũpens, ſecundũ quod vulgo quos vehemẽter diligimus, laudare conſueuimus. Vnde S. Th. 2. 2. q. 81. ar. 12. in corp. ait. *Adiungitur vocalis oratio ex quadã redundantia ab anima in corpus, ex vehementi affectione; ſecundùm illud Pſal. 15. Lætatũ eſt cor meum, & exultauit lingua mea.* Habetur autem ex eodem S. Thoma, quòd omnia Charitatis opera, Religionis eſſe dicun-

fectionem; quia perfectio conſiſtit in dilectione, quod aliquoties repetit Theologus. Et certè ſi Pſalmodia non conducit ad perfectionem Religioſæ vitæ, vtique poſſet æſtimari à ſtatu Religionis aliena. Cùm enim ſtatusReligioſus ſit ſtatus perfectionis, inde eſt, quod quicquid à perfectione alienum erit, ſiue priuatiuè, ſiue negatiuè, id eſt, ſiue contrarium perfectioni, ſiue non pertinens ad perfectionem, etiam à ſtatu Religionis erit alienum, hoc eſt vel ei contrarium, vel ad ipſum non pertinens. Plura hac de re diximus in Propoſ.xiij.

PROPOSITIO LVII.

Proinde S.Thomas 2. 2.qu.91. art. 2. ad 3.ait nobiliorem eſſe modum prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam, & prædicationem, quàm per cantum.

HÆc Propoſitio inepè eſt ſubnexa præcedenti ab Authore. Quid enim connexionis habet, vt dum prætendit Religiones pluris faciendas, in quibus eſt maius ſtudium Orationis quàm Pſalmodiæ, ſubdat, nobiliorem modum prouocãdi homines ad deuotionem per doctrinã & prædicationem, quàm per cãtum? Nonne aliud eſt Oratio, aliud prædicatio, & doctrina? Et tamẽ Theologus ſuum ſtudium connexionis monſtrauit, apponendo illam particulam connexionis: *proinde*. Sed ad rem ipſam accedo. Equidem nobilior eſt modus prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam, & prædicationem, quàm per cantum: at multo nobilior eſt modus prouocandi homines ad deuotionem per vtrumque ſimul, ſcilicet & per prædicationem, & per cantum. Et conſequenter illa Religio pluris facienda, quæ prouocat homines ad deuotionem per prædicationem & cantum, quàm illa, quæ prouocat homines ad deuotionem per prædicationem tantùm, non etiam per cantum. Ipſe enim Theologus ſuprà dixit: Religionem illã eſſe meliorem quæ plures & meliores, & per plures vias ac modos, & pro pluribus locis ac perſonis, fructus reddit. Plures autẽ viæ, & modi ſunt, prouocare homines ad deuotionem per prædicationem, & per cantum, quã per ſolam prædicationem ſine cantu. Iterùm Theologus dixit, quòd illa Religio eſt melior, quæ habet plura media & magis ordinata, ſiue auxilia plura & meliora ad conſequendum ſuum finem: plura autem ſunt media, ſiue plura auxilia ad conuerſionem animarum, prædicatio & cantus, quam ſola prædicatio. Pſalmodia enim confert etiã ad prouocandos

candos affectus proximorũ ad Deũ, vt ſuprà ex S.Thoma mõſtratum eſt, circà Propoſitionem xiij. Sed age, aliam rationem inibo cum Theologo. Nulla eſt Religio in Eccleſia Dei quæ homines non prouocat ad deuotionem aliquo modo per ſonum ſaltem artificialem. Quamuis enim aliquæ Religiones, dictæ Equeſtres, ſeu militares, careant Choro, adhibent tamen ſuis Eccleſijs muſicam inſtrumentalem, circà celebrationẽ Miſſarum, & Veſperarum. Quærò quis nobilior modus prouocandi homines ad deuotionem, per cantum, an per organa? Si ambigat, reſoluet mẽtem eius dubiam. S.Thomas, qui 2.2.q.91.art.2.ad4.de muſica inſtrumentali ſic loquitur. *Sicut Philoſophus dicit in octauo Politicorum. Neque fiſtulas ad diſciplinam eſt adducendum, neque aliquod aliud artificiale organum, putà, cytharam, & ſi quid tale alterum eſt: ſed quæcunque faciunt Auditores bonos. Huiuſmodi enim muſica inſtrumenta magis animũ mouent ad delectationem, quàm per ea formetur interiùs bona diſpoſitio. In veteri autem Teſtamento vſus erat talium inſtrumentorum, tùm quià populus erat magis durus, & carnalis, vnde erat per huiuſmodi inſtrumenta prouocãdus, ſicut & per promiſsiones terrenas: tũ etiam quia huiuſmodi inſtrumenta corporalia aliquid figurabant.* Hæc de muſica inſtrumentali. De cantu verò in corp. art. Idem S. Thomas ſic ait. *Salubriter fuit inſtitutum, vt in diuinas laudes cantus aſſumerentur, vt animi infirmorum magis prouocarẽtur ad deuotionem. Vnde Auguſt. dicit in 10. Confeſſ. Adducor cantãdi conſuetudinem approbare in Eccleſia, vt per oblectamenta aurium, infirmorum animus in affectum pietatis aſſurgat. Et de ſeipſo dicit in 9. Confeſſ. Fleui in hymnis, & canticis tuis, ſuaueſonantis Eccleſiæ tuæ vocibus commotus acriter.* Hæc S. Thomas. Quibus auditis concedat, vel neget Theologus, nobiliorẽ eſſe modum prouocandi homines ad deuotionem per cantum, quàm per organa. Atque neceſſe eſt concedat propter authoritatem S.Thomæ, cuius dictis, tanquam floribus ſuaueolentibus, & nitidis, campum ſuæ Epiſtolæ ſpinis & tribulis refertum, reſperſit, & tãquàm lapidibus pretioſis opus ſuum rude, & informe perpolire conatus eſt; ſed magis imperfectionem eius prodidit. Quod ſi concedat, vt quid notat Religiones, in quibus eſt Pſalmodiæ ſtudium? ſiquidem eæ Religiones nobiliori & excellentiori modo prouocãt homines ad deuotionem, quam eæ Religiones, quæ omiſſo Pſalmodiæ ſtudio incumbunt curæ prouocandi homines ad deuotionem per organa.

PROPOSITIO LVIII.

Et ſubdit: Ideò Diaconi, & Prælati, quibus competit per prædicationẽ, & doctrinam, animos hominum prouocare in Deum, non debent can-

cantibus inſiſtere; ne per hoc à maioribus retrahantur. S. Gregor. Papa lib. 4. Regiſ. cap. 88. quod etiam poſitus eſt in decret. Diſt. 92. Can. in Sanct. Roman. Eccleſia, præſenti decreto conſtituto, vt in ſede hac ſacri Altaris miniſtri cantare non debeant. Et vt ibidem additur. Conſuetudo eſt valde reprehenſibilis, vt in Diaconatus ordine conſtituti, modulationi vocis inſeruiant, quos ad prædicationis officium, & eleemoſynarum ſtudium vacare cõgruebat, &c. Hæc S. Thom.

HÆc propoſitio malam citationem continet. Neque enim in reſponſione ad 3. citata ab Authore, habẽtur iſta verba: *lib 4. Regiſtri Cap. 88. quod etiam poſitum eſt in Decret. diſt. 92. Can. in S. Rom. Eccleſia præsẽti decreto conſtituto, vt in ſede hac ſacri altaris miniſtri cãtare non debeãt;* quod vt agnoſcas, en produco totum textum S. Thomæ. *Ad tertium dicẽdũ quod nobilior modus eſt prouocãdi homines ad deuotionem per doctrinũ & prædicationem, quàm per cãtũ. Et ideò Diaconi & Prælati, quibus cõpetit per prædicationẽ & doctrinã animos hominum prouocare in Deũ, non debẽt cantibus inſiſtere, ne per hoc à maioribus retrahantur. Vnde ibidẽ Gregorius dicit. Conſuetudo eſt valde reprehẽſibilis, vt in Diaconatus ordine conſtituti, modulationi vocis inſeruiant, quos ad Prædicationis officium, & eleemoſynarũ ſtudium vacare congruebat.* Hæc S. Thomas. Tu autẽ vide manifeſtã infidelitatem Authoris. Nã vt inquit S. Chryſoſt. Homil. 21. in cap. Gene. 4. *Si in ſcriptis, quæ de ſæcularibus negotijs ab hominibus cõficiũtur, ſæpèq; corrumpuntur, vel vnam Proœmij ſyllabã deeſſe, multum momenti habet:* atq; par ratio videtur aliquid ſupereſſe, quantò magis ſcriptis alicuius ſancti Patris, aliquid detrahere vel addere, pluris intererit.

Quòd verò ad rem ipſam attinet, incongruè ſanè hunc locum S. Thomæ Theologus adducit: ipſius enim intentũ eſt, mõſtrare Religiones quæ attendũt cõuerſioni animarum, non debere ſtudere Pſalmodiæ; argumentũ verò adfert de Prælatis & Diaconis: aliud autẽ eſt loqui de ſingularibus perſonis: an debeant abſtinere à cantibus, ne per hoc à prædicatione & doctrina retrahãtur; aliud verò loqui de Cõmunitate aliqua, ſeu Congregatione. Sic enim in praxi videmus, quòd quamuis Epiſcopi non interſint Choro, tamen non Congregationes Clericorum quibus ex inſtituto incũbit cura animarũ peragunt officia Chori. Similiter Religio poteſt ſimul attendere, & Choro, & conuerſioni animarum, vel quia vtrumque ſimul commodè perficere poteſt, diſtribuendo tempora ordi-

ordinatè: vel quia ſaltem non omnes apti & idonei Prædicationi actuali ſunt, & hi poſſunt Choro deputari: vel quia non eſt tāta neceſsitas Prædicationis, vt omnes exponi cogat. Sic videre eſt tot Sanctiſsimas Religiones ſimul & Choro, & actioni incumbere, vt patet de inclyto Ordine Prædicatorum, & præclaro Ordine S. Franciſci, & tot alijs Ordinibus in Eccleſia Dei inſignibus. Et certè nulla ratione æſtimandum eſt, de S. Thoma profeſſore Religionis attendentis Choro, quòd voluerit Religioſos Prædicatores non inſiſtere Pſalmodiæ.

PROPOSITIO LIX.

Quòd ſi propter Eleemoſynas corporoles ſacra Pſalmodia debet omitti, multò magis propter ſpirituales, vti ſunt, peccantes corrigere, ignorãtes docere, dubitantibus rectè conſulere, conſolari mæſtos, Sacramenta adminiſtrare, libros pro defenſione S. Eccleſiæ, & alios ſimiles pro dilatanda Diuina gloria conſcribere, &c.

HÆc Propoſitio abſolutè eſt falſa. Aliud eſt enim, an ab aliqua Religione Sacra Pſalmodia poſſit omitti: aliud verò an debeat omitti. Poteſt quidem ab aliqua Religione Sacra Pſalmodia propter eleemoſynas ſpirituales licitè & laudabiliter omitti ſed tamen non eſt obligatio omittēdi illā, alioquin omnes Religiones vacātes ſpiritualibus eleemoſynis, huic obligationi ſubiacerēt, & ſacrā Pſalmodiam ommittere deberent. Cui debito tantùm abeſt vt ſubſint, imò ſimul & ſpirituales eleemoſynas faciunt, & Sacræ Pſalmodiæ attendunt; vt inde liqueſcat certò, Religionem poſſe ſimul & peccantes corrigere, & ignorantes docere, & Sacramenta adminiſtrare, & libros pro dilatanda Dei gloria conſcribere; nihilominus tamen & Sacræ Pſalmodiæ inſiſtere. Inde eſt, quòd & Religiones Choro deputatæ inſignes fructus in Eccleſia Dei ediderunt. Quod vt manifeſtum fiat breuem inductionem exemplorum adferam deſumptam ex opere Hieronymi Plati de Statu Religionis, paucis quibuſdā aliunde additis, ex qua liqueſcet quantum Religiones Chorum profitentes, Eccleſiæ Dei vtiles fuerint.

Primum ergo loquendo de S. Benedicti familia, B. Remigius anno ferè 350. Clodoueum Regem, & Franciam vniuerſam, ab idolorum cultu ad fidem Chriſtianam adduxit; hic ab ineunte ætate Monachus fuit, ac poſtea Remenſis Archiepiſcopus. Itē Martinus Monachus anno 540. Sueuos ab Arriano errore ſanauit. De Anglia notiſsimum eſt, quòd ab Auguſtino informata, quem Gregorius Pontifex, cū alijs ſex Monachis, nem-

nēpe Sancto Melito,Sancto Petro, Sācto Iuſto,S.Paulino,S. Laurētio, S. Ioanne eò legarat,ad Deum ſe ſe cōuertit, vnà cum Rege Eterbero. Anno 603. Nec prætereram ipſum Pontificem Magnū Gregorium [vt in eius vita lib.1.refert Ioānes Diaconus] qui cùm Monachus adhuc eſſet, & Anglicos pueros, forma pulcherrimos Romæ venales cōſpiceret,agnoſceretq; illos eſſe infidelitatis tenebris immerſos, tactus dolore cordis intrinſecùs, mox à Benedicto Pontifice vehementer cæpit expetere, vt ſibi licentiam in illam Regionem, ad prædicandum SanctūEuāgeliū,proficiſcendi concederet, qua obtenta profectus eſt; poſteà verò tota acclamāte Roma, ab eodem Pontifice, poſt triduum itineris,coactus eſt ad propriū Monaſteriū reuerti. Anno autem 622. Lambertus Leodinēſis Monachus Taxandriā Germaniæ Prouinciam; eodemq;tēpore KilianusMonachus Francorum gentem ad fideliū numerum aggregarūt: atque hic quidem in eo opere etiam Martyrium ſubijt.Vvilfridus ex Hierpuēſi Monaſterio in Anglia, poſteà Eboracēſis Epiſcopus,anno circiter 683. cùm Romā peteret, tempeſtate in Friſiam,& Hollandiam eiectus eſt, ne hyemem illic infructuosè degeret, aggreſſus eſt Euangeliū, quod null' adhuc ibi auditus fuerat prædicare. Idemque in patriā reuerſus cùm ab improbo Rege Egfrido in ſua ſede hærere nō ſineretur, diuertit ad Auſtrales Saxones adhuc in infidelitatis tenebris iacētes,ijſq; fidei lumē importauit, & ſimul toti Inſulæ,quæVetula dicitur.Cæterùm quod hic opus in Friſia cæperat, id deinde cōtinuauit Vvilibrodus,ex Monaſterio Rupenſi in Anglia,qui Traiectēſis Epiſcopus etiā creatus eſt.Eodem tēporeSvvitbertus Lindiſſę in celebri cænobioAnglię educatus,vnà cū vndecim alijs, ad Apoſtolicū numerum repreſentādū,ad Saxones ſe cōtulit, ex quibus innumerabiles in Chriſti fide inſtituiſſe fertur: idemque poſtea Verdenſi Eccleſiæ præpoſitus fuit; nec tamen à laboribus ſuis vnquā ceſſauit.Inſignis quoq;in hoc genere fuit Bonifacius, qui adhuc meritò tanquāGermanię Apoſtolus colitur.Hic patria Scotus, cùm adhuc quinquēnis à parentibus ipſis oblatus, diu vitam in ſanctiſſimis clauſtris egiſſet,à Gregorio II. Pontifice in Germaniam miſſus eſt, Haſiā Chriſto adiunxit, anno fermè 717. quā ob cauſam ad eos quos docuerat regendos,Mogūtino Archiepiſcopatu ornatus eſt:quamquā maius ornamentū poſteà ex Martyrio accepit.Vvillehadus item, & Lugderus ex Monaſterio S.Vvillibrodi in Gallia.In Frāconiā Germaniæ Prouinciā profecti, anno circiter 800. & plurimos illic filios Chriſto Domino pepererunt, ipſiq; plurimos ea de cauſa lobores pertulerūt.Pau-

iò poſt etiam, annos videlicet dccc. Anaſcharius cum tribus ſocijs, ex Monaſterio Corbeienſi in Gallia Belgica, plures regiones Euangelij cauſa peragrauerunt, Daciam, Suetiãm Gotthiam, Groenlandiam: in quibus omnibus vix credi poteſt, quantũ fructus reliquerint. Ex quo eodẽ Monaſterio prodijt etiam Stephanus, qui primũ Anaſchario in Suetica meſſe ſucceſſit. Deinde in Helinguenſem Prouinciã ſe contulit, quam totã ab erroribus ad viam veritatis adduxit; atque ibidem tandem ab impijs quibuſdã mactatus, ad Martyrij palmam euolauit. Quo etiam referri debet Abbas Floriacẽſis Monaſterij, Albus dictus, quod à Sancto Mauro in pago Flori Comitis ædificatũ fertur; is enim in Vaſconia Galliæ parte Religionis propagandæ cauſa, ſtrenuè laborauit, vir eloquentia inſignis, nec minùs ſanctitate præſtans; ad extremum etiã Martyrio glorioſiſſimus. Vixit anno fermè 970. Religioſam vitam diu profeſſus, vnà cum Gaudentio fratre Monacho item Sancti Alexij Romæ, in Pannoniam abijt, ad diſſeminandam Chriſti fidem, vbi in Gerſam Regem incidit, diuino iam ante oraculo monitũ de eius aduẽtu: itaq; ab illo cum honore exceptus, totã illam gẽtem, antea feram, & durã, Chriſti cultu imbuit. Mox ad Sarmatas digreſſus, Ruſsis, Lituanis, Moſchis, Pruſſianis, ſed plerumque Polonis, eorumq; Regi Boleslao, Euangelium promulgauit. Deniq; in Pruſia cùm ab impijs ad ſtipitem alligatus, ſeptemq; lanceis confixus palpitaret, egiſſe Deo gratias dicitur, quòd ſe Martyrij, quod tam diu iam optarat compotem feciſſet. At Bruno ex Ducali familia, nempe Lotharij Saxoniæ Ducis filius Monaſticã vitam Romæ profeſſus in Cœnobio S. Alexij, à Ioãne XIX. ad Ruthenos miſſus, annũ circiter 1025. multos populos ad ſalutis viam reuocauit. Qua in cauſa, ne quid ad laudem deeſſet, Martyrij quoque gloria ornatus eſt. Eodẽ quoque tẽpore Bonifacius Romualdi diſcipulus in Ruſſiam profectus, Ruſſianum Regem, eiuſque Regnum præter Fratrem, conuertit, à quo impiè cæſus, vineam à ſe plãtatam etiam ſanguine irrigauit. Anno verò 1050. Humbertus ex Ordine S. Benedicti Conſtantinopolim à Pontifice legatus, ad Græcorum ſchiſma confutandum, cum Niceta congreſſus coram Conſtantino Imperatore, ita eum diſputando cõuicit, vt librũ quem ſcripſerat cõburere coegerit. Otho etiam ex Monaſterio Bambergenſi, quæ eſt Germaniæ Ciuitas anno 1125. à Caliſto ſecundo in Pomeraniã miſſus, Bracislaum Principem conuertit, cum ſuis: quin idem etiam loca omnia maritima, Daciæ, Poloniæq; finitima, cum magna animarũ conuerſione peragrauit. Denique complures Saxoniæ Ciuitates obiens,

ma-

Digitized by Google

magna animarũ conuerſione peragrauit. Deniq; complures Saxoniæ Ciuitates obiens, magnos vbiq; ad ſalutem motus effecit. Huic ſimilis fuit Vicelinus, qui non multò poſt vnà cum quatuor ſocijs ex Gallia ad Vvandalos profectus, triginta totis annis incredibili labore, vniuerſam illam regionem, in qua innumeri fermè erant populi Chriſtianis imbuit præceptis, & in ijs inſignia cõplura fundauit Cœnobia.

Non recenſuimus Bernardum, quia ſingulariter ponendus eſt, eò quod hic ſolus pro plurimis ſufficiat: eius enim beneficia in vniuerſam Eccleſiã, vix æſtimari poſſunt. Is in tetro illo ſchiſmate aduerſus Innocentiũ ita elaborauit, vt verè dici poſſit, illius vnius opera, & auctoritate tandem ſublatũ eſſe. Primùm enim Gallias ei ſolus coniunxit, cùm Stampenſis Synodus ad hanc rem, ex omnibus Epiſcopis, & Rege, & Principibus conflata omne ſuum iudicium in illius iudicium reieciſſet. Denique Henricum Angliæ Regem idem conciliauit, & quidem renitentibus, & aduerſantibus omnibus prouincialibus Epiſcopis: deinde Germaniã quoque omnem. Poſteà venit ad Concilium Piſanum, quò omnes Occidentales Epiſcopi conuenerant: cuius actis omnibus de rebus grauiſſimis & maximis, non ſolùm interfuit, ſed etiam quodammodo præfuit, cùm ſcilicet ad eum omnia referrentur. Exinde cùm Burdegalenſis Eccleſia perditorum hominum factione agitaretur, & pluribus iam locis legitimi Epiſcopi pellerentur, ipſe à Pontificis Nuntio Carnotenſi Epiſcopo excitus, flammam illam, Oratione, miraculis auctoritate extinxit. Poſt quæ ad vrbem Romam, publicis calamitatibus afflictam, Pontificis, pluriumque Cardinalium litteris euocatus, publica diſputatione Rogerium Siciliæ Regem confutauit: tùm Petri Leonis Antipapæ partes, ita conſilio ac ſapientia debilitauit, vt ille ab omnibus deſertus, ad extremum miſerrimè perierit. Sed & Petrum Abailardum Hæreticum, doctrina, atque eloquentia præſidentem, cùm iam vix eſſet qui reſiſtere poſſet, quomodo primùm in priuato congreſſu, deinde in Senonẽſi Concilio abiecit? Mox Gilbertum Porretanum, cuius itẽ celebre nomen erat, quomodo in Concilio Rhemenſi conuicit, vt ipſemet errorem ſuum palam condemnaret? Denique Henricum Apoſtatam, qui Toloſanam Diœceſim impietate ſua infecerat, & inficere pergebat, ſolus ipſe fudit, ac fugauit. Ex qua ipſa fuga retractus in vinculis, atque Epiſcopo tradit⁹ eſt. Quid alię peregrinationes, modò Mediolanum, modò Geneuam, modo ad Galliæ Regem, omnes pro arduis Eccleſiæ negotijs, omnes etiam cum felicisſimo

exitu' in his autem itineribus, quæ ad eum vbiq; cauſæ deferebantur? qui cōcurſus fiebant? cùm perpetuò eius domus euntiū ac venientium, ac ſe ſe inuicem cōprimentiū multitudine compleretur. Fructus verò qui ex eius cōcionibus ad populum exiſtebat, ne cogitari quidem poteſt: quàm innumerabiles videlicet ex vitijs ad bonam frugem ſe receperint, quàm multi diſsidentes ſint eius oratione recōciliati, quàm multi è Sathanæ faucibus erepti; cum quocūq; ille accederet, diuini amoris faces inijcere videretur: quod vel ex hoc apparet, quòd præter eos qui illius opera ad alios Religioſos Ordines ſe è ſæculi vanitate recipiebant, nunquā ille Claramuallem redijſſe dicitur, niſi magna ſtipatus caterua Nouitiorū, quos illius ſermones in rete Domini cōpulerant; & quidem fermè Theologia, & eloquentia, tum etiam nobilitate inſigniū: inter quos Henricum numerāt Franciæ Regis Germanum fratrem, & alterum Herueum nomine, ex ſanguine itē Regio. Atque hæc de Bernardo.

Denique non ſolùm Benedictus Aſiam, Africam, ac præcipuè Europam ſuis ſeminibus impleuit, Regna, & Prouincias ſua prædicatione conuertens, verùm etiam Americam nunquam anteà cognitam, bonorum ſuorum operum radijs illuſtrauit. Nam vt refert Genebrar. in Chronolog. ſua lib. 4. & alij quāplures hiſtoriographi, primus noui Orbis Apoſtolus electus ab Alexādro VI. Summo Pōtifice, Betſeil Monachus Benedictinus natione Catalanus fuit, qui electis duodecim eiuſdē familiæ ſocijs, Vicarius Generalis Sūmi Pontificis apud illas nationes fuit deſignatus, ac benedictione Pontificali accepta, ad hanc nouā Euangelij prædicationē ex Hiſpania anno 1495. diſceſſit, illiſque Prouincijs omniū primus lumen fidei intulit. Multa prætereà ſimilia cōmemorari poſſent ex Monachorū Ordine profecta, præcipuè tamē Orientalium Monachorū ſub regula S. Baſilij militantium, quorū ope & doctrina conuerſa Græcia, aliæ etiam Orientales nationes in fide, & moribus ſuſtentātur; quibus breuitatis cauſa omiſſis, ad alia exēpla gradum faciamus, & deinceps de Ordinibus mendicantibus, Choro etiam attendentibus loquamur.

Et in primis de Patribus Dominicanis, quantū animarum conuerſioni inſudauerint, quantùmque à ſuo ortu, & origine totius orbis ſalutem procurauerint, & in quantas regiones ob hanc rem fuerint ſparſi, facilè erit colligere ex Bulla Innocentij IV. & Nicolai IV. Fratribus Prædicatoribus in conuerſione animarum laborantibus conceſſa, cuius initio habentur hæc verba. *Innocentius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Dilectis filijs Fratribus de Ordine Prædicatorum, in terras Sarracenorū,*

Paga-

Paganorum, Græcorum, Bulgarorum, Cumanorum, Æthyopum, Syrorum, Iberorũ, Alanorum, Gazarorum, Gotthorum, Zicocorum, Ruthenorum, Iacobitarum, Nubianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Moſtelitarũ, Tartarorum, Hungarorum, Maioris Hungariæ, Chriſtianorum captiuorum apud Tartaros, aliarumque infidelium nationum Oriẽtis, ſeu quarumcunque partium proficiſcentibus ſalutem, &c. Hęc Innocentius. Quos fructus Ordo iſte tulerit ex tam copioſo, tamque vniuerſali verbi Dei ſemine, non facilè erit dinumerare. Nam cùm aliqui Religioſi ad aliquas prędictarum regiones fuiſſent deſtinati, multas peragrarunt barbarorũ Prouincias, in quibus Chriſti nulla adhuc notitia erat, idque eo fructu, vt ſcriptum ſit, iniri non poſſe numerum animarum ad rectam fidem per eos traductarũ, pręſertim verò in Cumanorum gente. Vnde Benedictus qui cæteris præerat Fratribus, ad Magiſtrum Generalem ſcribens [quæ adhuc extãt litteræ] narrat multa hominũ millia, non ſolùm ex plebe, ſed etiam ex primaria nobilitate baptiſmum ſuſcepiſſe. Quare hoc ſufficiat quaſi ſpecimen eorum fructuum, quos hic Ordo in Eccleſia Dei tulit, fertque in dies, quibus recenſendis iuſta iam volumina ſcripta ſunt.

Non poſſum tamen diſſimulare Vincentium ex eadem familia, cuius quidem opera tam longè latèq; peruagata eſt, vt mirum fuerit, tam multas regiones potuiſſe vnius hominis paſſibus percurri, quot ille euangelizando peragrauit. Primùm enim in Hiſpania Valentiæ Regnũ, Cataloniam, Aragoniam, Nauarrã, denique excepta Galitia, & Luſitania, quibus ob certas cauſas abſtinuit, ſingulas Prouincias, ſingulas vrbes, ſingula fermè oppida obijt. Hinc Galliam ingreſſus, Regnum Occitanum, Delphinatum, Franciam, Burgundiam, Nortmaniam, Prouinciam, Aluerniam, Vaſconiã, Britanniam, & Flandriam ipſam; ac totam Sabaudiam, poſteà in Italiã deſcendens, Pedemontum, Inſubriam, Liguriam, & omnia eius littora adijt: poſtremò etiam ad Baleares Inſulas nauigauit. Deinde ab Henrico Angliæ Rege humaniſſimis litteris, ac nuntijs, & naui ad hoc ipſum miſſa inuitatus, eam primùm Inſulam totam, mox Scotiã, poſtremò etiã Hiberniam luſtrauit, & quidem, vt ante dixi, non Metropoles tantũ, aut maiores Ciuitates, ſed vbique villas ipſas, & ignobiles pagos Chriſti exẽplo circumiens. Itaq; quis præter Deum numerare poſſet, quot ille animas ex vitiorũ cæno, & ipſis inferni portis euocauerit? quæ vitia ex totis Ciuitatibus & prouincijs eradicauerit? quãtam vbiq; lucẽ diuinarũ rerum reliquerit? Illud quidem conſtat Iudęorum tantùm, contrà quorum perfidiam, cùm eo tempore abundaret, illius

zelus exarſerat, ſuprà viginti quinque millia, Sarracenorum octo millia ab eo ad Chriſtum adducta fuiſſe, Chriſtianorū verò qui ſe ad bonam frugem receperunt, pluſquam centum millia. Sed faciliùs & certiùs ſit Prouincias & regiones, quā animas numerare, quas ille ad ſalutem reuocauit. Sic enim ſcribitur, quòd quocunq; is pedem intuliſſet, ſtatim ibi ſequi cōſueuiſſe generalem pœnitentiam priorum delictorum, generalemque morum reformationem, aleā, blaſphemias, periuria, aliaque flagitia, imò verò etiam ineptias, & ludos, ita ceſſare ſolitos, vt ne eorum quidem eſſet recordatio. Denique tātum fuiſſe omnium Cōtritionem, Religionem, Modeſtiam, nec ſolùm dùm ipſe adeſſet, ſed aliquamdiu poſtea, vt priſca illa Apoſtolorū ætas rediiſſe videretur. Itaque ſi nullos alios habuiſſet iſta Religio viros, præter hunc, qui in hominum moribus reformandis operā poſuiſſent, & de Eccleſia benè meriti eſſent, nonne hoc ad eius laudem, & gloriam, ſatis magnum & illuſtre fuiſſet.

De Franciſcana etiam familia, plurima dicenda eſſent; ſed pauca depromamus. Anno igitur 1270. miſſus eſt Conſtātinopolim, ad tractandam illius Græcæ Eccleſiæ reconciliationem Hieronymus Eſculus, is qui poſteà ad Summum Pōtificatū euectus, Nicolaus IV. eſt appellatus: & quidem felici ſucceſſu; quippè qui Imperatori, & genti illi veritatis legē perſuaſerit, ſecumq; quadraginta ex Proceribus ad Pontificis pedes, & ad Cōcilium, quod eo tempore Lugduni habebatur, cū magno omniū gaudio perduxerit. Iidem etiam ad Tartaros non ſemel adierunt, primùm ab Innocētio IV. miſſi anno 1245. quo tēpore, cùm magnus hominum numerus Euangelium admiſiſſet, paulò poſt plures operarij eò deſtinati, Monaſteria multa inſtituta, deniq; res Chriſtiana feliciter prorſus adminiſtrata eſt. Iterùm deinde anno 1341. à Benedicto X. Pontifice, duo ex eiſdem miſſi tanquam Apoſtolici legati, cum alijs ſocijs adiunctis, qui itē accepta ab Imperatore illo promulgandi Euangelij facultate, multa denuò & templa, & Monaſteria, cum diuini cultus propagatione, multaq; animarum conuerſione inſtruxerunt. Anno autem 1332. non parua horum manus in Armeniam ipſam penetrauit, inter quos præcipuum fuiſſe ferunt Gonzalum Lauratum, virum doctiſſimum, qui tū concionibus, tum pluribus libris in illam linguam cōuerſis multū profecit. Eodem etiam fermè tempore & Paſcalem inter Medos, & Gentilem inter Perſas, verſatos eſſe accepimus. Et illius quidē extat Epiſtola, qua narrat ſe, cùm munera, & vxores, quas barbari illi offerebant, aliaſq; blanditias conſtanter repuliſſet, tentatū deinde eſſe contumelijs,

Digitized by Google

lijs, bis etiam lapidatum, faciem & plantas igne aduſtas; quibus tamen rebus ſe ita nunquam territũ, vt nec habitum depoſuerit, nec à prædicãdo deſtiterit. Atq; etiam circa idem tempus Boſna vrbs Dalmatiæ Gerardi Generalis Miniſtri opera, cõuerſa eſt ab hæreſi, cùm illac fortè iter habuiſſet; qui deinde etiam pluribus eò miſsis finitima loca, quæ erant eadẽ labe infecta expurgauit, & ad Chriſti ouile reduxit. Odoricus autem Foroliuienſis eodẽ ipſe fermè quoque tempore, tum vt honores fugeret, qui illi ab omnibus habebantur, tùm feruenti animarũ zelo adductus, impetrata à ſuperioribus facultate; contulit ſe inter infideles vbi, per varias excurrẽs Prouincias, verſus Orientẽ, & Meridiẽ, eo in opere annis ſeptem & decem poſitis, viginti millia animarũ ſolus baptizaſſe, & ſalutari doctrina inſtituiſſe dicitur. At verò circiter annũ 1379. Guilielmus Patrus Cataium miſſus, euangelizandi cauſa, plures quàm ſexaginta è ſuis adduxit. In Hungaria autẽ, cùm Rex ille finitimas quaſdam Prouincias recẽter ſubieciſſet, deſtinatis eò Frãciſcanis octo, non pluribus diebus, quàm quinquaginta, ducenta hominum millia ad Chriſtũ adduxerunt. Quo ſucceſſu impulſus Rex Optimus, ad Ordinis Generalem diligẽter ſcripſit, vt duo millia Fratrũ ad ſe mitteret, quoniam nulli opus eſſet defuturum: legiturque adhuc huius Generalis Epiſtola, qua ſuos ad tam optabiles, & glorioſos labores piè & feruenter inuitat. Nec tacendus Ioannes Capiſtranus, qui annum circiter 1450. vna excurſione, duodecim millia infidelium, & multos præterea ſchiſmaticos Eccleſię aggregauit. Taceo glorioſum ipſum Patriarcham S. Franciſcum, de quo mirabilia in hoc genere accepimus, Antonium Patauinum, Bernardinum Senenſem, vtrumq; Vincentio Ferrerio de quo ſuprà, penè æqualem, aut etiam fortaſſe æqualem, & alios quoque, quos lõgiſsimum eſſet recenſere.

Atq; hęc quanquam ſunt glorioſa, & honorifica Religioſis, nihil tamẽ præclarius aut glorioſius, quàm noui Orbis cõuerſio, quæ opera Religioſorum Choro incumbentium inchoata eſt, & eorum adhuc opera propagatur. Quamuis etiam Societas IESV, à Choro auctoritate Apoſtolica exempta, inſignem huic rei operam nauarit, & nauet; ſed mihi animus eſt, tãtùm agere de vtilitate Ordinum Choro attẽdentium. Primos ergo omniũ, qui prædicationẽ Euangelij in nouo Orbe aggreſſi ſunt; Franciſcanos fuiſſe legimus, atq; eoſdem etiam de ijs regionibus inueniẽdis, cum anteà ne de nomine quidem auditæ eſſent, magnopere cõtuliſſe. Cùm enim Chriſtophorus Colũbus de ea nauigatione inſtituenda apud Ferdinãdũ Hiſpanię Regem ageret, nec ei vt in re tam

Digitized by Google

noua, atque incerta, multum fidei haberetur, Patres duo Franciſcani valde eum iuuiſſe dicuntur:tum ipſum animando, tum etiam Regem impellendo, vt eam occaſionem omninò tentaret. Itaque cùm impetrata claſſe Columbus, Mexicana Regna feliciter aperuiſſet, atq; in Hiſpaniam tam lætæ rei nũtius reuerſus eſſet, ſtatim aliquot eius familiæ Patres in ea loca nauigarunt, annũ circiter à Chriſto nato, 1493. Atque eodẽ, fermè tempore, ad Occidentalẽ Indiam Emanuelis Luſitani Regis auſpicijs, à Vaſco Gama patefactam, anno videlicet 1500. miſſi ſunt Euangelij cauſa ex eadẽ familia viri octo, tum doctrina, tũ pietate præſtãtes. Ab his initijs hic Ordo per eas regiones diffuſus, multiplicatis breui tẽpore domicilijs, tredecim Prouincias inſtituere, in quibus magnã Chriſtianæ rei operã impenderunt, & adhuc impẽdũt. Ex his fuere aliqui inſigni ſanctitate cõſpicui. Videlicet Martinus Valentinus, Toriuius Mitolinia, Ioannes à S. Frãciſco, Andreas Exolmo, Franciſcus Colmenarius, Frãciſcus Soto, ac Martinus Ieſus, qui præ cęteris virtutibus diuiniſſimis florentes, ac prodigijs clari innumeros ad Chriſtũ populos verbi diuini efficacia, & Apoſtolici ſpiritus plenitudine perduxerunt. De quibus qui plura ſcire deſiderat, legat Hiſtoriam Frãciſci Gonzagæ Epiſcopi Zephaleni, & Marcũ Vliſſiponẽſem Epiſcopum Porti in Luſitania. Ad eoſdem etiam labores, nauigauere Dominicani, deinde Auguſtiniani, & etiã Carmelitæ Excalceati. Ex his ergo patet, quantum prædicationi inſtiterint Ordines Choro addicti, quibus ad prædicationis aureolam Deus addidit, vt & pro ipſo mortẽ ſub carnificibus paſſi fuerint. Nullus enim fuit ex Ordinibus prænominatis, qui Martyres non protulerit, in noſtræ fidei, & ſanctitatis propriæ confirmationem. Ex ſola Frãciſcanorum familia Franciſcus Gõzaga numerat centũ quatuordecim, eorum tantùm qui hoc ſæculo floruerunt: quibus ſi adiungantur alij ad alia ſæcula attinentes, de quibus Boſius ſig. 27. numerum ducentorum excedent: Diui verò Benedicti ad certum numerum non ita facilè redigi poterunt. Aliorum autem Ordinum, nominatim numerũ ſcire, penitùs impoſſibile. Præcipuè tamen S. Dominici, è quo ſanctitate florẽtiſſimi viri prodierunt quãplurimi, qui & ſuperioribus ſæculis, & noſtro, duriſſimam mortem perpeſsi ſunt.

Non ſolùm autem ſanctitas, ſed & eruditio, ita in Religionibus Choro addictis, floruiſſe videtur, vt verè dicere poſsimus, ab ijs etiam eruditionem factam eſſe eruditiorem, maioremque in modũ illuſtratam, vt facilior & planior poſteris traderetur. Ii enim, tũ viuentes docendo, diſputando, interpretãdo literarijs

Digitized by Google

terarijs ſtudijs incredibile lumẽ attulere; tum verò ea etiam ſcripta, tamque multa poſt vitam reliquere, quæ omnes ferè ſciẽtias planiores facilioreſq; fecerint, quas quidem dignas ſtatuiſſent, in quibus elaborauerint. Libet igitur quaſi curſim omnem Religionum ætatẽ ab initio inſpicere, vt eorum multitudinem ac copiam videamus, qui in doctrinarum ſtudijs magni fuerunt. Et vt à Benedictino Ordine antiquiſſimo incipiamus, iam ſunt mille & amplius anni, ex quo hic Ordo natus eſt. His igitur vndecim ferè ſæculis, mirum certè eſt, quàm multos ſemper, & quàm præſtantes in omni genere produxerit viros. Primo enim ſæculo, id eſt, vſque ad annum Domini ſexcenteſimum, viguit vir ſumus Caſsiodorus, eique æqualis Dionyſius, cognomento Parius, vir ſui temporis eruditiſſimus tum humanis, tum etiam diuinis literis, quod oſtendũt ſcripta ab eo relicta. Eodemque tẽpore Gregorius Magnus, Gregorius Turonenſis, & Leander Hiſpalenſis, ſatis adhuc per ſe noti. Secundo ſæculo à ſexcenteſimo ad ſeptingenteſimum, multùm [vt accepimus] claruit Cæſarius in Gallia, Eutropius in Hiſpania, in Luſitania Ioãnes Gerondenſis Epiſcopus, in Scotia Adamanus Abbas, in Anglia Theodorus, qui Romæ Monaſticã vitam profeſſus à Vitaliano Pontifice Cantuariam deſtinatus eſt ſeptimus Archiepiſcopus, cuius de laudibus Beda ſæpè. Tertiò ſæculo vſque ad annum octingenteſimum, Beda ipſe notiſſimus libris, ſcriptis. Tũ Bonifacius ille Germaniæ Apoſtolus, quem non ſola ſanctitas, ſed (vt traditum eſt) inſuper etiam eruditio, illuſtrauit. Deinde Ægidius Abbas natione Græcus, idemque Philoſophus ac Poëta, quin etiam Medicus inſignis, quippe qui multa de arte Medica carmine ſcripſerit. In primis autem Alcuinus, qui ſuæ ætatis doctiſſimus habitus eſt, Caroli Magni Magiſter, ita ei charus, vt eum ſuas delitias appellaret, cuius etiam prudentiæ, Pariſiẽſem Academiam, quã Roma illuc tranſtulerat, commiſit ordinãdã. Idemque multa edidit tũ in Sacram ſcripturam, tum ſuopte ingenio. Quo eodem tempore floruit etiam Paulus Diaconus, author celebris hymni in S. Ioannem Baptiſtam, pluriũque librorum, quorum pars adhuc extat: hic priùs Deſiderij Regis Lõgobardi familiaris, & Secretarius fuit, deinde verò vnà cum ipſo, à Carolo Imperatore captus, & in Italiam abductus; ſeruatus tamen eſt ab ipſo hoſte ob ingenij famam: poſteà in Inſulam relegatus, cùm fuga euaſiſſet, etſi Beneuenti ab Aldeberga Deſiderij filia exceptus eſſet benignè & honorificè, tamen ſæculo contempto in Caſſinenſe Monaſterium ſe ſe recepit; quod Carolus audiens, magis eum etiam amaſſe, & coluiſſe

Digitized by Google

coluiſſe dicitur, ac cum eo ſępè per literas humaniſſimè cõmunicaſſe. Quarto ſæculo vſque ad annũ nongenteſimum, inſignis fuit Haymo Monachus Fuldenſis, poſteà etiam Epiſcopus, Alcuini auditor, omninò inter doctiſſimos numerandus, qui totam Scripturam Cõmentarijs illuſtrauit, aliaque propria ingenij moniméta reliquit. Neque huic inferior Rabbanus ex Fuldéſi Abbate, Archiepiſcopus Moguntius, qui iuſtam penè Bibliothecã ſolus edidit. Nam cùm puer adhuc, ab ipſis parẽtibus Fuldéſi Moneſterio oblatus eſſet, tantùm in Poeſi, in Philoſophia, & in ſacris literis profecit, vt in tota Germania, fortaſsè etiam in toto Orbe, nullus ei ęqualis putaretur. Cui tamen vt tempore, ſic ingenio proximi fuere, (vt alios complures ommittamus) Angelomus Luxouienſis, notus quoque ipſe ex libris ſcriptis, & Strabus Fuldéſis, cuius opus dicitur eſſe Gloſſa, quæ Ordinaria vocatur, ex Sanctorum Patrum ſcriptis concinnata. Quinto ſæculo ab Anno nongenteſimo ad milleſimum, celebratur in primis Odo Abbas Cluniacenſis, diuinis & humanis literis eruditus, Herigerus Abbas Lobigenſis, non in Gallia ſolùm, ſed tota Italia & Germania, ob doctrinæ opinionem celeberrimus: tum Raderius ex Monacho Lobigenſi, Epiſcopus Veronéſis, qui mirę ſimplicitatis, ſed magnę literaturę fuiſſe traditur, & alij denique permulti: inter quos tamé nihil ita enituit, vt Radulphus Monachus Fuldenſis, de quo in Eccleſia tota hæc erat conſtans opinio, nullũ ei vel in Philoſophia, vel in Theologia parem eſſe, vt propterea ad eũ ex toto fermè Orbe, difficillimæ quæq; Quæſtiones referrentur. Sed multò etiã feracius talium ingeniorum, fuit ſextum ſæculũ; in quo præter alios multos, quorum adhuc extant nomina, floruit Marianus Scotus, qui Fuldæ vndecim annos, quindecim Moguntiæ incluſus durauit, quo tépore Chronica ſcripſit ab initio mũdi ad ſua vſque tempora: fuitque ob doctrinæ, & multò magis ob ſanctitatis nomen, in magna omnium veneratione. Ac eodem tépore celebris etiam fuit Lanfrancus, qui in Dialecticis, & tota Philoſophia, ſui temporis Princeps habitus eſt, idẽque lumen, ac Magiſter Theologorum. Hunc tradunt, cum Papia vbi natus erat, & vbi publicã ſcholam cum laude habuerat, in Galliã proficiſceretur, à latronibus ſpoliatum, & abductum, priùs impatienter tuliſſe, deinde in ſe reuerſum dãnare cæpiſſe ſeipſum, quòd tam diuturnum ſtudium Sacrę ſcripturæ impendiſſet, neque adhuc Deum in tribulatione laudare didiciſſet; ſtatimque vouiſſe, ſi euaderet, ſe deinceps Deo famulaturũ. Liberatus igitur venit ad Monaſterium Beccenſe, vbi aliquandiu ita latuit,

latuit,quaſi idiota & illiteratus,donec ab Italis mercatoribus agnitus & patefactus, primùm à ſuis adhibitus eſt ad domeſtica ſtudia moderanda, deinde etiam à Summo Pontifice,Cantuarienſi Eccleſiæ præpoſitus. Huic omninò ſimillimus fuit is qui ei proximè in ſede ſucceſſit, Anſelmus eius auditor,& in Beccẽſi item Schola ſucceſſor. De cuius Anſelmi eruditione,nihil attinet dicere,cùm eam libri editi ſatis oſtendant.His adſcribendi duo Cardinales eiuſdem temporis, Humbertus Monachus Tulẽſis, quem Leo IX. ob excellentem doctrinam, & pietatem, ad eum honorem prouexit, & Cõſtãtinopolim legauit, vt Leonis Bulgarorum Epiſcopi audaciam frangeret.Alter fuit Petrus Damianus,cuius adhuc eruditio,& fecundia ex eius plurimis ſcriptis nota eſt. Illud ſanctitatis fuit, quòd diu Cardinalis & Epiſcopi Hoſtienſis munere fructus, deinde pertæſus eius vitæ Nazianzeni exemplo, ad priſtina ſe recepit Monachorũ ſtudia, cuius etiam facti rationem luculẽto ſcripto reddidit. Denique vt alios omnes omittamus, magnus etiam fuit per ea tempora Hermanus, cognomento Cõtractus, cuius doctrina eò mirabilior fuit, quòd eam inſigni miraculo adeptus eſt. Ita enim ſcriptum eſt,hunc in Sueuia ex nobili Comite ortũ,ab ineunte ętate omnibus membris captum fuiſſe,atque ob eam cauſam,nomẽ illud quod diximus Contracti accepiſſe.Quare cum Monachus factus eſſet, multis precibus B. Virginem rogare inſtitit, vt ipſum eo morbo liberaret. Illa verò clara luce ſe ei viſendam præbens,optionem obtulit,vtrum è duobus mallet, ſanuſne fieri, ſed vt erat rudis, & indoctus permanere;an perſeuerare in morbo, & omnibus ſcientijs inſignis euadere. Cùm autem Hermanus, vt debebat hoc poſterius prætuliſſet, ab eo tempore mirabiles progreſſus in omni genere literarum facere cæpit, adeò vt neminem in his ſuperiorem,vix etiam ęqualem habere crederetur, ac nominatim tres linguas, Latinam, Græcã, Hębaicam, ita calleret,ac in his natus eſſet. In ſeptimo ſæculo vſque ad annum milleſimum ducenteſimũ, multos item accepimus fuiſſe omnium doctrina atque optimarũ artium ſtudio eruditiſſimos. Quo in numero præcipuè ponitur Petrus Abbas Cluniacenſis, cuius tum alij libri extant, tum vnus de mirabilibus & reuolutionibus ſuo tempore factis. Tum verò Sigibertus ex Gẽblacenſi Cænobio, & Gratianus ex Bononienſi, quorum ille inſigne Chronicõ conſcripſit,& aliàs inſuper hiſtorias, hic nobile illud opus Decretorum, ex Patrum Sententijs, & Pontificum reſponſis digeſſit,approbatum deinde ab Eugenio III.Inter omnes autem maximè celebres illi duo Hugo è Cænobio

S. Vi-

Digitized by Google

S. Victoris Pariſienſis,& Rupertus Abbas Tuitienſis, cuius doctrinæ excellentiam,non ſolùm multa volumina ab eo ſcripta indicant, ſed etiam miraculum,quo eam doctrinam accepit.Nam cùm ingenio tardior eſſet, inſtaretq; precibus apud Virginem Dei Matrem,vt ſibi à Filio Scripturarum intelligẽtiam impetraret,apparuit ei Mater illa gratiæ,denuncians eius preces ab ſe auditas,tantumq;ei lumẽ impertitum iri, vt nullus eius ætatis doctrina ei æquari poſſit, tantùm videret ne id talẽtum in terra defoderet,ſed ſtrenuè exerceret:quod quidem ab illo abundè perfectum conſtat: nunquã enim deinceps à legendo, vel ſcribendo ceſſauit. Octauo ſæculo, ab anno milleſimo ducenteſimo, vſq; ad annum milleſimum trecenteſimum floruiſſe accepimus Helmandum Monachum Beluacenſem, in diuinis Scripturis eruditiſſimum,& in ſæcularibus etiam literis,ac multis quoque libris ſcriptis nobilitatum. Eodemq; tempore Guilielmũ Abbatem Pictauiẽſem, non ſolùm Theologiæ, ſed iuris etiam peritiſſimum. Deinde Philippum Pergamum in Cœnobio Patauino egregium virum,tum doctrina,tum eloquentia;tum etiam Petrum Bercorium Monachum Pariſiẽſem,cuius librorum grandis extat cathalogus. Ab anno autem milleſimo trecenteſimo, vſque ad milleſimum quadringenteſimum toto hoc ſæculo multi item celebrantur, vt Lapus Abbas S.Miniatis,in Theologia,inſuper in vtroque iure peritiſſimus. Petrus Boherij Abbas Auianenſis, ipſe quoque Decretorum Doctor: præcipuè verò Petrus Rogerius, is qui poſteà ad Põtificatum euectus, Clemẽs VI.vocatus eſt,quem acerrimo ingenio,ac tum omni doctrina,tum etiã dicendi facultate,egregiè inſtructum fuiſſe ferunt: ita vt populum quò vellet concionando impelleret,quare nil mirum,ſi eum tot merita ad ſummam Eccleſię dignitatem extulerunt. Sæculum decimum vſque ad annum milleſimum quingenteſimum,præter alios inſignes viros, aliquot etiam habuit in iure Canonico admodum excellentes,vt Hẽricum Abbatem Nurembergenſem, Ioannem Rotæ Abbatem Treuelenſem, cuius egregia opera conſtitit in Concilio Baſilienſi; tum verò Nicolaum illum, qui prius Abbas Monacenſis,poſtea Archiepiſcopus Panormitanus, deniſque etiã Cardinalis factus eſt.Scripſit autem multa conſilia, & vberrima Cõmentaria in vniuerſum Corpus Iuris Canonici, quorum tanta eſt hodie auctoritas, vt nullus in hoc genere notior, & celebratior ſit. Deniq; vndecimo ſæculo, quod ab anno milleſimo quingenteſimo, vſque ad annum milleſimum ſexcenteſimum labitur,nõ paucos ſcimus eminentes viros, vt Ignatium ex Cœnobio Florentino, ex Parmenſi

menſi Ioannem Baptiſtam, vtrumque Abbatem, vtrumque magno progreſſu in diuinis & humanis literis. In Hiſpania verò Paſqualem, qui in Salmanticenſi Academia publicam Theologiæ ſcholam, cũ ingenti approbatione, profeſſus eſt. Poſtremò ne longiores ſimus, multum etiam hoc tempore viguit Gregorius, qui priùs in nobili illo Mãtuano Cœnobio Abbas, deinde etiã Cardinalis à Paulo III. creatus eſt. Hunc verò omnibus ſcientijs excultum tradunt, vtraque etiam lingua Græca, & Latina peritiſſimum, ita vt loqueretur & ſcriberet expeditè, atque eleganter. Atque hi quidẽ ex Benedictino Ordine, quos de multis paucos nominauimus.

In alijs autem inſtitutis, eò etiam magis viguerũt literæ, quod omnia fermè ad aliorum quoq; hominum ſalutem dirigebantur; quod ſine literis agi non poterat. Itaq; mirum eſt, quanta deinceps in omnibus ingeniorum, quanta Doctorum hominum ſeges extiterit. Sed hi quo recentiores, eò notiores, ideoque ſtrictim attingendi, & tantummodò nominandi.

Ex Dominicano Ordine qui viri & quales prodiere? Albertus qui Magni cognomen adeptus eſt. Herueus, Durandus, Hugo Cardinalis, qui totam Scripturam Sacram optimis Cõmentarijs illuſtrauit, Raymundus, is qui, vt ſcribit Antonius, Decretales libros iuſſu Gregorij Põtificis ordinauit, Antonius ipſe non minori eruditione, quàm ſanctitate, Capreolus, Petrus Tarantaſius, idem poſtea Innocentius IV. Pontifex Maximus, Petrus Paludanus, Chryſoſtomus Iauellus, Ferrarienſis, Sotus vterque, duo Cardinales, Turrecremata, & Caietanus, alijq; permulti; quos nimis longum eſſet recenſere. Sed is præcipuè, quẽ meritò ab aliorũ numero ſecreuimus, omnium Princeps S. Thomas, cuius ſcientiæ copiam, claritatem, profunditatem, quis pro dignitate collaudet? Ac prȩter hos, quorum nomina ex eorũm ſcriptis celebrantur, quis deinde eos numeret, qui omni ætate in ſcholis docendo, partim conſilijs dandis, deque dubijs rebus reſpondendo, magnam operam Eccleſiæ, & proximis nauarunt, ipſique in ſumma omnium laude vixerunt, quorum quidem eſt penè infinita multitudo?

Franciſcani paulò ſeriùs, neque adeò generaliter initia hæc literarũ ſtudia acceperunt. Eorum enim Author & Caput Sanctus Franciſcus cùm ipſe ſapientia potiùs de cælo infuſa, quàm humano labore quæſita, vteretur, eodem etiam modo ſuos inſtitui volebat. Idem tamen Antonium, cui poſteà Patauini cognomen additum eſt, cùm iam benè doctus ad eam familiam acceſſiſſet, paſſus eſt docere inter ſuos Theologiam; extatque breuis Epiſtola, qua hoc ei permittit; ita tamen, vt

caueat,

caueat, ne orationis [ſic enim ait] ſpiritum occupatio illa extinguat. Itaque tum hoc exemplo, tum etiã neceſſitate adducti, vt proximos iuuare poſſent, alij quoque literariam exercitationem complexi ſunt, in qua breui magnos fecere progreſſus. Nam & paulò poſt, id eſt anno fermè milleſimo ducenteſimo quadrageſimo quinto extitit Alexander ille Halẽſis, quo nemo illa ætate eruditior, & huius auditor Bonauentura, tum plenus omni ſcientia, tum etiam dilucidus, & ad difficillima quæque explicãda aptiſſimus. Nec multò poſt. Richardus Media Villa, annum circiter milleſimum ducenteſimum octuageſimum, & Ioannes Dunſcius, is qui Scotus eſt appellatus, anno milleſimo treceteſimo, cuius acumine, & ſubtilitate quid mirabilius? deinde eius diſcipuli Gulielmus Ocham, vir ingenioſiſſimus. Franciſcus Maironius, is qui in Pariſienſi Academia Illuminati nomẽ obtinuit, eodẽque tẽpore Aluarus Pelagius vtriuſque Iuris peritiſſimus, ſimulque diuinarum literarum, cuius præſtans doctrina magno in pretio fuit apud omnes, & præcipuè apud Pontificem Ioannem XXII. His addi poteſt Petrus Aureolus, quem eruditio ad Aquenſem Cathedram prouexit; tum Nicolaus Lyrenſis, genere Iudęus, cuius ingenium eluxit, in tota Scriptura ad literalem ſenſum explanãda, anno circiter milleſimo treceteſimo trigeſimo. Denique omnium recenteſſimi Alphonſus Caſtrenſis, Michael Medina, Franciſcus Titelmanus optimus planè ſacrorũ librorum interpres, & alij quamplurimi, ijque adeò noti, vt pigeat hic commemorare.

Idem dicere licet de alijs familijs, quæ omnes multos ſemper doctos, aliquos etiã interdũ admodũ eminẽtes habuere, vt Auguſtiniana Ægidium Romanũ, præter innumeros alios. Carmelitana Thomã Vvaldenſem, præter ſexaginta & amplius, qui ſuprà libros Sententiarum Petri Lombardi ſcripſerunt, & plurimos alios: Carthuſiẽſis Dionyſium, & alios ſatis multos. Vt autem ſuprà notaui, nihil hic commemoratum eſt de Sanctitate, eruditione, & vtilitate Religionum à Choro exemptarum, quia inſtitutum fuit, ſolùm monſtrare, quantùm Religiones Chorum profitentes, conuerſioni animarum, & prędicationi Euangelij incumbant: vt inde liquieſcat, non eſſe obligationem, & debitum in Religionibus omittendi Pſalmodiam propter eleemoſynas ſpirituales; vti ſunt peccantes corrigere; ignorantes docere, dubitantibus rectè conſulere, conſolari mæſtos, Sacramenta adminiſtrare, libros pro defenſione Sanctæ Eccleſiæ, & alios ſimiles pro dilatanda Dei gloria conſcribere. Videmus enim hæc omnia ſtrenuè perfici à Religionibus prædictis,

Digitized by Google

dictis, in quibus tamen eſt Chori ſtudium. Quamuis alijs etiam Religionibus ſua laus relinquatur, & à me oportunior locus, vel occaſio eas pertractandi expectetur: ſemper enim colui, & colam donec vixero omnes Religiones.

Falſum igitur dixit Theologus, quòd propter eleemoſynas ſpirituales, quas enumerauit, debeat omitti Pſalmodia. Ad cuius maiorem expugnationem vltimo loco adduco, vnum inſigne exemplum de Laurentio Surio Carthuſiano, quo pateat Sacram Pſalmodiam nõ impedire ſcriptionem librorũ, pro dilatanda gloria Dei, & proximorũ profectu; neque alia ſpiritualia opera, ad eorundem proximorum vtilitatem impendenda. In eius ergo vita, quæ habetur in principio Tom. 1. vitarum Sanctorum, quas ipſe conſcripſit, ſic habetur. *Iam verò qui nouit, quot horas Religioſi viri iſtius ſacri Ordinis, concinendis in Choro, diurno, nocturnoque tempore precibus, ſacroque Miſſæ officio, præter priuatas ſtatutaſque preces tribuunt, iure mirabitur, à Patre Surio, tot tantaque volumina, triginta ſex quibus in Ordine vixit annis, conſcribi potuiſſe. Nã ab his Ordinis exercitijs, ieiunijs item, alijſque auſteritatibus corpori moleſtis, nullam exemptionem petijt, ne cui ſuorum offendiculum præberet, ſed omnibus quod imitarentur exemplum illuſtre domeſticum relinqueret. Id modò illi tributum fuiſſe ferunt, vt dùm preces Primæ alij in Choro concinerent, ipſe priuatim ſacrum Miſſæ perageret. Nil hic dico quantum ipſi à ſtudijs temporis ſuffurati ſint viri viſitantes illum, amici, omnis conditionis viri, Principes illuſtres, nobiles, docti, Clerici, & ſæculares, variarum nationum ſtudioſi, qui nunquam deſunt in Academia, quos omnes & benignè excipiebat, ac pijs colloquijs, ad ſalutis animæ curam habendam, incitabat.* Hæc ibi.

PROPOSITIO LX.

Ideò illæ Religiones, cæteris paribus, præferendæ ſunt alijs, quæ habent ex ſuo inſtituto maiorem rationem Prædicationis & Orationis, quàm Pſalmodiæ.

NON dixit Theologus, quòd illæ Religiones præferendæ ſunt alijs, quæ nullam habent rationem Pſalmodiæ, ſed quòd illæ ſunt præferendæ, quæ habent maiorem rationem Prædicationis & Orationis, quàm Pſalmodiæ. Illæ ergo Religiones potiùs ſunt præferendæ, quæ ex ſuo inſtituto habent rationẽ Prædicationis, Orationis & Pſalmo-

pſalmodię: maiorem tamen rationẽ Prędicationis, & Orationis, quàm Pſalmodiæ. Tales enim Religiones habent plura media, & auxilia, ad conſequendum ſuum finem, & cõſequenter ſecundùm regulas Theologi, quas tradidit, ſunt perfectiores, quàm illæ, quæ habẽt pauciora media, & auxilia. Propoſitio ergò dicta friuola eſt, & deceptoria.

PROPOSITIO LXI.

Perfectionem Religionis non metiaris, Illuſtriſſime Domine, ex vitæ auſteritate externa.

HÆc Propoſitio manifeſtam falſitatem inuoluit, perfectionem ſcilicet Religionis nequaquã metiendam eſſe ex vitæ auſteritate externa. Cuius quidem dicti falſitas ex multis colligitur capitibus. Et primò ex proprijs ipſiuſmet Theologi. Ipſe enim in præcedẽtibus docuit perfectionem vitæ Chriſti, & Apoſtolorum, cognoſcendam eſſe ex medijs. Ergo & perfectio vitæ Religioſæ, quæ profitetur imitationem Chriſti & Apoſtolorũ, poteſt cognoſci ex medijs. Atqui vnũ ex medijs ad perfectionem aſſequẽdam eſt auſteritas. Ergo ex auſteritate poteſt cognoſci perfectio Religionis tantò magis, quia auſteritas eſt vnum ex medijs, quibus vſus eſt Chriſtus & Apoſtoli. Nam & Chriſtus & Apoſtoli vitam auſteram duxerunt, vt ſuprà oſtenſum eſt. Præterea docuit, eandẽ Chriſti & Apoſtolorum perfectionem ex modo viuendi ipſorum cognoſcendam eſſe. Conſtat autem, quòd non ex modo condeſcenſiuo, quo infirmioribus ſe ſe Chriſtus, & Apoſtoli accommodabant; vt ſuprà ex S. Bonauentura oſtẽſum eſt circà Propoſition. xxvj. Igitur ex modo viuẽdi arctiori, perfectio vitæ Chriſti & Apoſtolorum cognoſcenda eſt, vt loco citato monſtratum eſt. Tandem ipſe Theologus illam Religionem perfectiorem eſſe tradidit, quę media efficaciora habet ad conſequendum finem ſuum. Auſteritas autem vitę externa eſt medium efficax ad conſequendũ finem Religionis cuiuſcunque, vt ex infrà dicendis patebit. Igitur ex auſteritate vitæ externa metienda eſt perfectio vitæ Religioſæ. Demùm ipſemet Theologus adduxit ex S. Thoma, id quod in Collationibus Patrum Collat. 1. Cap. 7. Abbas Moyſes dicit. *Ieiunia, vigilia, meditatio ſcripturarum, nuditas, ac priuatio omnium facultatum, non perfectio, ſed perfectionis inſtrumenta ſunt*. Ergò perfectio Religionis inſtrumentaliter, & diſpoſitiuè conſiſtit in auſteritate externa; & ita erit etiam metienda ex auſteri-

auſteritate externa,tanquam ex medio.

Eiuſdem Propoſitionis falſitas ex alijs capitibus deducitur. Ac imprimis ex auctoritate S. Thomæ, cuius doctrinæ pallio ſua dicta velare conatus eſt Theologus. Sanctus ergò Doctor 2. 2. quęſt. 187. art. 6. Et Opuſc. 18. Cap. 11. & Opuſc. 19. Cap. 1. docet quamlibet Religionem non ſolùm eſſe ſtatum perfectionis, ſed etiam ſtatũ pœnitentiæ; ſeu quòd Religioſus ſtatus, non ſolùm perfectionẽ charitatis, ſed etiã perfectionem pœnitentiæ continet. Inde etiam conſequenter docet loco vltimo citato, perfectiorem Religionẽ ex maioribus auſteritatibus eſſe penſandam. Verba illius ſunt.

Qualibet Religio, per quam homo nouam vitam inchoat, quidam pœnitentiæ ſtatus eſt, vt homo à veteri vita purgetur; & hoc tertio modo poſſunt comparari Religiones, vt illa dicatur perfectior, quæ maiores auſteritates habet, ſicut in ieiunio, vel paupertate, vel alÿs huiuſmodi.

Item falſitas dictæ propoſitionis ex communi Canoniſtarum ſententia declaratur, qui maiorẽ vitæ perfectionem ex auſteritatibus & vitæ rigore penſant. Vnde quando à iure permittitur tranſitus ad perfectiorẽ Religionem, nomine perfectioris intelligunt aſperiorem, arctiorem, ac duriorem. Ita Ioan. Andr. C. ſanè nu,8. ad fin. de Regul. Et ibi Anton.nu.7. Anchar.nu.6. Abbas in fine.Card.q.vlt. Henric.num.17. Roſella ℣. Religio 4. num. 8. in fine Angelus ℣. Religioſus num.34.Paſſarellus in Priuil. minim.C.39.Quibus maximè fauet, Cap. Licet, de Regul. vbi ſanctior vita dicitur arctior.Et cap. 1. 20. q. 4. dicitur ex Conc. Triburienſi, *Virgines ſacræ ſi pro lucro animæ ſuæ, propter diſtrictiorem vitam, ad aliud Monaſterium pergere diſpoſuerint, ſynodus concedit.* Præthereà Extrau. viam, de Regul. conceditur tranſitus ab omnibus Mendicantibus ad Carthuſiam. Et in Religionum Priuilegijs denegantibus tranſitum ad aliam Religionem ſemper excipitur Carthuſia, propter maiorem auſteritatem vitæ. Ergò ſecundùm Canoniſtas, maior perfectio Religionum attenditur ex auſteritate vitæ externa.

Poſtremo tandem falſitas eiuſdem Propoſitionis ratione conuincitur. Inſtrumenta enim perfectionis diſpoſitiuè ad perfectionem ordinantur.vt docetS.Thom. 2.2.q.184.art. 3.Sed auſteritas vitæ externa eſt etiã inſtrumentum ad acquirendam perfectionem aptiſsimum. Igitur & ipſa pertinebit ad perfectionem vitæ Religioſæ diſpoſitiuè,& conſequenter perfectio vitæ Religioſæ ex ipſa penſanda erit, tanquam ex medio. Cùm enim auſteritates & macerationes

I tiones

Digitized by Google

tiones carnis directè ordinentur ad votum cōtinentiæ obſeruādū, prout S.Thom.2. 2. q. 186. art.7.ad 2. expreſsè docet. Et Opuſc. 18. Cap.9. *Oportet*, inquit, *continentiæ viā aſſumētibus, carnē propriā abſtractis delitijs, vigilijs, & ieiunijs, et huiuſmodi exercitijs caſtigare.* Et idem quoque plures alij tradunt, vt mox oſtendam. Caſtitas autem, cùm plurimùm faciat ad perfectionem vitæ Religioſæ, (vnde & ſub voto ſolemni Religionis cadit, & ſtatum Religioſum cum alijs duobus, Obedientia ſcilicet, & Paupertate integrat) conſequenter auſteritas quoque vitæ externa, ad perfectionem cōparandam multum conducet. Et quidem auſteritatem externam ad tuendam Caſtitatem eſſe neceſſariam, præter ſuprà adductam auctoritatem S. Thomæ, plurima etiam, tum SS. PP. tum aliorum dicta comprobant. Ac imprimis S. Aug. ſerm. de Ieiunio inter multas alias ieiunij laudes, (quod etiam eſt vnum non poſtremum auſterioris vitæ exercitium) illud adfert: *Ieiunium concupiſcentiæ nebulas diſpergit, libidinum ardores extinguit, caſtitatis verò lumen accendit.* S. verò Hieronym. *Nihil*, inquit, *ſcias conferre Chriſtianis adoleſcentibus, vt eſum olerum, ardorque corporis frigidioribus epulis temperandus eſt.* Cui conſonat quod alibi inquit. *Sine carne, & vino citò friget Venus, & à patre Libero ad inconceſſam Venerem proximus eſt intemperantiæ ſocius.* Sanctus quoque Chryſoſt. ſuper Epiſt. ad Gal. *Concupiſcentia*, inquit, *ſaginato corpore efferueſcit.* Et S. Gregor. lib. 3. Moral. *De ventris*, inquit, *ingluuie luxuria naſcitur.* Et Caſsiodorus ſup. Matt. *Sex ſunt*, inquit, *quæ incorruptam conſeruant caſtitatem, ſcilicet ſobrietas, operatio, aſperitas cultus, inhibitio ſenſuum, raritas ſermonis cum honeſtate, euitatio opportunitatis, & perſonæ. & loci; & temporis.* Ad hoc etiam facit, quod inquit Iſidorus Peluſiota, ſcribens ad quēdam, vt habetur in Epiſt. eius. *Riſu profectò dignus es mi homo, quando precaris; Confige timore tuo carnes meas. Eorum enim eſt hæc precatio, qui quod in ſe eſt conferunt, & ieiunant, & qui ſua ſorte contenti, paruoque beati viuunt, eaque ratione carnis exultantem laſciuiam caſtigant, & compeſcunt, quique cælitus opem & auxilium ſuæ exercitationis mitti poſtulāt: &*

illis

illis minimè conuenit, qui quemadmodum tu facis, crapula immodica corpus ſaginant, & varijs omnimodiſq; delitijs, eius petulantiā, tantum abeſt vt reprimant, vt potiùs excitent. Ad idē quoque facit id, quod habet Hugo de Clauſtro animę Cap. 2. *Ecce,* inquit, *Diabolus Phyſicā docet, ecce Medicus factus eſt, de cōplexionibus loquitur, infirmitates diuerſas, ſi teneatur Religio, generari prædicat. Sed quare hoc? non vt mederi velit, ſed vt occidere poſsit. Videt ex ſubſtractione ciborum, luxuriæ vires poſſe minui, ideò non tardat minari ægritudines, &c.* Hæc ille. Et quāuis ferè omnes iſtæ authoritates Patrum, procedant de abſtinentia, ſeu ieiunio, nihilominus tamen nomine ieiunij, vniuerſam corporis caſtigationem intelligi docent Thologi cum S. Auguſtino, ſicut per eleemoſynas omnem beneuolentiā & beneficentiā, & per Orationem omnes regulas ſancti deſiderij: vnde & omnia bona opera ad tria genera, ſcilicet ieiuniū, Orationē, & eleemoſynam, quibus Deo pro peccatis ſatisfit, reuocarunt. Cæterū hoc idem Mortificationē ſcilicet externā, ad edomandas concupiſcentias carnis plurimum conferre, non ſolùm doctrina, ſed & opere SS. Patres, & alij Sancti viri cōprobarūt, qui dum acribus quandoque vrerentur tentationibus carnis, grauiſsimis ſeipſos diuexabāt mortificationibus. Sic inter alios legitur de S. Franciſco, quòd cum quodā tempore vehemēs eum tentatio carnis apprehendiſſet, eā vt præſenſit, mox depoſita veſte, chorda cæpit ſe verberare fortiſsimè. De Machario quoq; Alexandrino refert Pallad. ſect. 17. quod domādo ſui cauſa, toto ſexēnio, nihil præter cruda olera, & legumina humefacta ſumpſit: viginti diebus & noctibus tectū non ingreſſus, vt ſomnū vinceret, cum interdiu quidem arderet eſtu, noctu verò frigore rigeret. Deinde cū aliquando ei ſpiritus fornicationis moleſtiā exhibuiſſet, caſtigauit hoc pacto corpus ſuū, quod fuit inſtrumētū, & receptaculū talis tentationis, vt nudus ſex mēſes ſederet in palude, quæ erat in ſolitudine: quo in loco ita a culicib⁹, quæ magnitu dine æquāt, veſpas, corpus eius demorsū fuit, vt videretur leproſus. Simile quid de S. Hierony. Benedicto, Bernardo, & Iacobo Eremita memoriæ proditū eſt, qui dū vehementibus tētationibus infeſtarentur, alij quidē in vepribus, & vrticis ſe ſevolutabāt, alij igne corpus adurebant, alij lōgiſſimis ieiunijs, verberibus, cæteriſq; auſteritatibus ſeipſos diuexabāt, atq; ita libidinis flammas extinguebant. Quod certè minimè feciſſent, niſi auſteritatem corporis externam, caſtitati tuendæ, quæ ad perfectionē

ſtatus Religioſi ordinatur, multum conducere intellexiſſent. Sed vt clariùs pateat omnibus Religionibus, tam contemplationem, quàm actionem, & illam potiſsimum ſpiritualem, quæ eſt conuerſio animarum, profitentibus, auſteritatem vitæ externam, ad conſequendam perfectionem proprij finis vniuſcuiuſque eſſe neceſſariam, breuiter id oſtendo.

Et in primis de Religionibus contemplationi deditis, quantùm ipſis proficiat auſteritas vitæ externa, colligitur ex S. Bernardo ſuper Cantica, vbi ille ſic inquit. *Abſtinebo à vino, quia in vino luxuria eſt: aut ſi infirmus ſum, modico vtar, iuxta conſilium Apoſtoli. Abſtinebo, & à carnibus, ne dum mihi nimis carnem nutriūt, ſimul & carnis nutriant vitia: panem quoque ipſum cum menſura ſumere ſtudebo, ne onerato ventre ſtare, ad orandum tædeat.* Idem alibi. *Oratio virtutem impetrat ieiunandi, & ieiunium gratiam promeretur orandi: ieiunium Orationem roborat, Oratio ieiunium ſanctificat.* Cui conſonat S. Aug. ſerm. de ieiun. *Ieiunium,* inquit, *purgat mentem, ſubleuat ſenſum.* Et S. Gregor. exponens illa verba Iob 28. *Non inuenitur in terra ſuauiter viuētium,* ſic ait. *Qui huius vitæ voluptatibus paſcitur, ab æterna ſapientiæ intellectu ſeparatur.* Sanctus quoque Hierony. Epiſt. ad Nepotian. *Pulchrè,* inquit, *dicitur apud Græcos. Pinguis vēter, tenuem non gignit mentem.* Idem alibi in Epiſtola ſic inquit, *Galenus vel doctiſsimus Galeni interpres ait. Eos quorum vita, & ars ſagina eſt, nec viuere poſſe diu, nec ſanos eſſe; animasque ita nimis ſanguine, & adipibus quaſi luto inuolutas, nihil tenue, nihil cæleſte, ſed ſemper de carnalibus eructare, ventris ingluuiem cogitare.* Item S. Baſilius Hom. in illa verba Pſal. 29. *Nunquid confitebitur tibi puluis, aut annunciabit veritatem tuam? Quomodo* inquit, *terreſtris homo ac carneus confitebitur tibi Deo? Quomodo item annunciabit veritatem is, qui diſciplinis nullam dedit operam, & in tanta carnis mole, ſuā ipſius mentem oppreſſam tenet? Iure itaque meam extenuo ac macero carnem, nec meo ſanguini parco, qui in carnem coagulari ſolet, ne mihi vel ad cōfeſsionem, vel ad veritatis cognitionem ſit im-*

Digitized by Google

impedimento. Deniq; vt multos alios omittam. Richardus de S. Victore. in lib.de Contemp. *Voluntatem,* inquit, *noſtram nunquam perfectè deſiderio bonorum cæleſtium inſlammari poſſe, nec intellectum noſtrum rerum diuinarum contemplatione,plenè poſſe illuſtrari, & purgari, niſi diligentes ſimus, in reprimendis commodis, & cupiditatibus corporis,etiam licitis,& neceſſarijs,* Hanc doctrinam Sancti ipſo opere amplexati ſunt. Sic de S. Machario Alexandrino Palladius ſuprà citatus teſtatur. *His exercitationibus corporis*(quas ſcilicet paulò antè deſcripſit, prout iam viſum eſt) *ad tantam,* inquit, *Macarius peruenerat contemplationem, vt in ea ſæpius noctem integram cum die trāſierit.* De Polichronio quoque ſcribit Thedor. cap. 24. *Mortificabat ſe,*inquit, *aſpero cilicio, vilique & nullius pretij habitu,ſicque inopem vitā agebat,vt nec neceſſarium ſemper haberet nutrimentum, ac totam noctem vigil in precibus ſtans,conſumebat. Ad augendam quoque Mortificationem, habebat in cella grandem truncum ex quercu, quem die noctuque imponebat humeris,& ſic inOratione perſiſtebat. Paupertatem tanto ſtudio coluit, vt exiſtimaret, quouis regno magis expetendam.* Et tādem ſubdit. *His, alijſq; id genus exercitijs in extremamvſque ætatem vſurpatis, ad tantam rerum diuinarum notitiam,& memoriam venit, vt mentem à contemplatione diuellere non poſſet.* Hæc ille. Quibus etiam ratio non incongrua ſuffragatur. Conſtat enim quod corpus hoc corruptibile maximè aggrauat animam:vbi ergò illudvarijs mortificationibus & auſteritatibus extenuatū fuerit, tunc demùm mens faciliùs ad ſupernorum contemplationem leuabitur.Sed quia Theologo ſola auctoritas S.Thomæ pro omnibus ſufficiet, ideò iterùm verba illius ex 2. 2.q.147.art. 1.depromo. *Aſſumitur,* inquit,*ieiunium principaliter ad tria. Primò quidem ad cōcupiſcentias carnis reprimendas. Unde Apoſtol dicit in authoritate inducta. In ieiunijs, in caſtitate, quia per ieiunia caſtitas conſeruatur, vt enim Hieronymus dicit.SineCerere & Baccho frigetVenus: ideſt, per abſtinentiam cibi & potus, tepeſcit luxuria.Secundò aſſumitur ad hoc, quòd mens liberiùs eleuetur ad ſublimia contemplanda. Vnde dicitur Daniel. 10. quòd poſt ieiunium trium hebdomadarum reuelationem accepit à Deo. Tertiò, ad ſatisfaciendum pro peccatis;vnde dicitur Ioel 2. Conuertimini ad me in toto corde veſtro, in ieiunio & fletu & planctu.* Hæc ille. Auſteritas igitur vitæ externa Religionibus contemplatiuam vitā profitentibus, ad conſequendam perfectionem ſui finis, maximè eſt proficua. Inde eſt quòd palam videmus Religiones Contemplatiuas, plurimùm auſteritati deditas, vt cernere eſt, inſpiciendo Angelicos Ordines Eremitarum,& nominatim Camaldulentium, qui vt ſecundùm viſionē

Sanctiſsimi Patris ſui, repreſentent Angelos aſcendentes in cælum; procurant animas ſuas, quantum poſsibile eſt, leuare pondere carnis, vt expediti, & minimè grauati, liberiùs tanquam leues ſpiritus cælos aſcendere queant; & ob id corpus varijs mortificationibus extenuant. Porrò quantũ etiam Religionibus ad actionem ſpiritualem, quæ eſt conuerſio animarum, deſtinatis, auſteritas vitæ externa conducat, infrà monſtrabitur.

Aduertat autem Theologus, ſe nõ ſolùm falſam doctrinam, verùm & contumelioſam in Religiones auſteritatem vitæ externam profitentes intuliſſe, & earum perfectioni non modicum derogaſſe: ſe verò inimicũ pœnitentiæ apertè monſtraſſe. Certè Theologus eſt ex illis de quibus ait S. Gregor. lib. 7. Moral. cap. 12. *Qui eſſe humiles, ſed tamen ſine deſpectu: eſſe contenti proprijs, ſed ſine neceſſitate: eſſe caſti, ſed ſine maceratione corporis: eſſe patientes, ſed ſine contumelijs volunt. Cumque adipiſci virtutes quærunt, ſed labores virtutum fugiunt; quid aliud, quàm exhibere belli certamina in cãpo neſciunt, & triumphare in vrbibus de bello concupiſcunt?* Hæc Gregorius. Id verò grauiſſimè ferendum eſt, doctrinam hanc Theologi, etiã iuuentutis peruerſiuam eſſe, quæ à Religioſa vita amplectenda, (ad quam plurimi auſteriori vitæ ratione, frequenter inducuntur) retrahere, præcipuè verò ab ijs Religionibus, quæ ex inſtituto auſteritatem profitentur, mentem auocare poteſt. Quod certè non eſt gloriam Dei propagare, & ſalutem proximorum promouere; quibus rebus ſæpiùs gloriatur Theologus; ſed potiùs eſt gloriam Dei diminuere, & ſalutem multorum impedire. Ita Theologus dum exaltat Religiones, per quas maximè gloria Dei propagatur, & ſalus hominum procuratur ipſe inſipienter, & gloriæ Dei detrimentum ſuo ſcripto infert, & ſaluti proximorum impedimentum ponit.

PROPOSITIO LXII.

Sed potiſsimum ex dilectione Dei, quæ ſe prodit ampla & multiplici propagatione diuini cultus, & gloriæ, & multarum animarum ſalute.

HÆc Propoſitio ſecundum mẽtem Theologi eſt falſa: Eius enim intentio eſt, monſtrare perfectionẽ vnius Religiones ſuper aliã, quæ non eſt petenda ex his, in quibus omnes Religiones conueniunt: & quia conueniunt omnes Religiones in dilectione Dei, tanquam in fine

fine remoto, & mediato; ideò non eſt inſtituenda comparatio inter Religiones penès dilectionem Dei, vt ſuprà monſtratum eſt circà Propoſitionem XIII. Expreſsè id tradit S. Thomas 2. 2. q. 188. art. 1. ad 1. *Eſt* inquit, *commune in omni Religione quòd aliquis totaliter ſe debet prabere ad ſeruiendũ Deo. Vnde ex hac parte non eſt diuerſitas inter Religiones, vt ſcilicet in vna Religione aliquis retineat, aliquid ſui, & in alia aliud. Eſt autem diuerſitas ſecundùm diuerſa, in quibus homo Deo ſeruire poteſt, & ſecundùm quod ad hoc homo ſi poteſt diuerſimodè diſponere.* Hæc S. Thom. Eſt etiam Propoſitio dicta friuola, & deceptoria: quia ſupponit auſteritatem non eſſe opus dilectionis Dei, aut proximi, eo ipſo quòd diſtinguit contra auſteritatem, dilectionẽ Dei, & proximi: Cùm tamen auſteritas propter Deũ ſuſcepta, informetur dilectione Dei; & ita ſit verè opus dilectionis Dei, & etiã ſit ſatisfactoria, & impetratoria pro proximis. Vide dicta de pœnitentia circà Propoſitionem xiij.

PROPOSITIO LXIII.

Et laboribus difficilibus earum cauſa conſtanter, & perſeuerãter propter Deum ſuſceptis, & inuicta virtute in occaſionibus peccatorum declaratur.

HÆc Propoſitio trutinanda eſt ſecundùm doctrinam S. Tho. 2. 2. q. 27. art. 8. ad 3. *Plus*, inquit, *facit ad rationẽ meriti, & virtutis, bonum quàm difficile; vnde non oportet quòd omne difficilius ſit magis meritorium, ſed quod ſic eſt difficilius, quod etiam ſit melius.* Hæc S. Tomas. Ex quo infertur non oportere omnem Religionem, quæ laboribus difficilius occupatur, quòd & melioribus. Et eadem 2. 2. q. 182. art. 2. ad 1. ait. *Labor exterior toleratus propter Chriſtum, operatur ad augmentum præmij accidentalis: ſed augmentum meriti reſpectu præmij eſſentialis conſiſtit principaliter in charitate, cuius quoddam ſignum eſt labor exterior.* Conformiter ad id in 4. diſt. 49. q. 5. art. 3. quæſtiun. 2. ad 3. docet, quòd difficultati in ſuſtinendo dolores tactus debetur aureola, & quòd volũtas Martyrij non pertingit ad illud meritũ, quod actui Martyrũ debetur ratione difficultatis, quãuis poſſit etiã peruenire ad alterius præmium, conſiderata radice merendi, quia aliquis ex maiori charitate poteſt velle ſuſtinere Martyrium, quàm alius ſuſtineat. Vnde volũtariè Martyr, poteſt mereri ſua voluntate præmium eſſentiale æquale, vel maius eo, quod Martyri debetur. Secundùm quæ inſiſtendo paritati ratio-

Digitized by Google

nis dico, quòd aliquis poteſt peruenire ad præmium Prædicatoris, & Doctoris conſiderata radice merendi: quia aliquis ex maiori charitate poteſt velle, amplè, & multipliciter propagare diuinam gloriam,& multarũ animarum ſalutem procurare, earumque cauſa labores difficiles ſubire, quàm alius ipſo facto id perficiat. Vnde voluntariè Doctor poteſt mereri ſua voluntate præmium eſſentiale æquale, vel maius,eo quòd Doctori debetur. Vide Theologe an ſit bona illatio. Sed & hanc aliam perpende. Si illa Religio quæ profitetur dilectionem Dei, & multipliciter propagat diuinam gloriam, & multarum animarum ſalutem,& labores difficiles ſuſtinet, eſt perfectior, etiamſi externa vitæ auſteritate non vtatur; nonne multò magis illa Religio erit perfectior,quæ omnia iſta ſimul complectitur; videlicet auſteritatem vitæ externam, & dilectionem Dei, & propagationem gloriæ ipſius, & curam ſalutis animarum, & laborum difficilium tolerantiam? Neceſſe eſt concedas illationem Theologe, quia aliàs docuiſti, illam Religionem eſſe perfectiorem, quæ per plures modos, & vias,fructus facit, & plura media; ſiue plura auxilia, ſiue plura præſidia, (nam hæc omnia inter ſe diſtinxiſti) ad conſecutionem ſui finis ordinata habet.

PROPOSITIO LXIV.

Arctitudo obſeruantiarum, inquit S.Thomas 2.2.q.188. art. 6.ad 3. non eſt illud quod præcipuè in Religione cõmendatur, vt B.Antonius dicit: & ideò non eſt potior Religio ex hoc,quod habet arctiores obſeruantias, ſed ex hoc, quod ex maiori diſcretione ſunt eius obſeruantiæ ordinatæ ad finem Religionis.

HÆc Propoſitio continet mutilatam citationem,& oſtendit maximam infidelitatem Authoris, qui pro ſuo libitu, ea quæ arridere videbantur, adduxit: quæ verò aduerſantia menti, vel potiùs carni ipſius, vel certè ideò menti, quia carni,reſpuit. Ingeniũ eius clarè agnoſces,expenſo textu integro S.Thomæ. ſic ergo inquit ibi S.Doctor. *Ad tertium dicendum, quod arctitudo obſeruantiarum, non eſt illud quod præcipuè in Religione commendatur, vt B.Antonius dicit.Et Iſaiæ 58.dicitur Nunquid tale eſt ieiunium quod elegi, per diem affligere hominem animam ſuam? Aſſumitur tamen in Religione vt neceſſaria ad carnis, macerationem, quæ ſi ſine diſcretione fit, periculum deficiendi habet annexum, ſicut*

cut Beatus Antonius dicit. Et ideò non eſt potior Religio ex hoc, quod habet arctiores obſeruantias, ſed ex hoc, quòd ex maiori diſcretione ſunt eius obſeruãtiæ ordinatæ ad finem Religionis: ſicut ad cõtinentiam efficacius ordinatur maceratio carnis per abſtinẽtiam cibi & potus, (quæ pertinet ad famẽ & ſitim) quàm per ſubſtractionẽ veſtium, [quæ pertinent ad frigus, & nuditatem,] & quàm per corporalem laborem. Hæc S. Thomas. Sed quàm delicatulus Theologus, (vt nihil dicam de manifeſta infidelitate ipſius,) qui omnia aſpera, & moleſta carni præſcindit. *Arctitudo*, inquit S.Thomas, *aſſumitur in Religione, vt neceſſaria ad carnis macerationem*: ſubticet ille, & quaſi in obſeruatã Propoſitionem tranſit. *Ad continentiam*, inquit S.Thomas, *efficacius ordinatur maceratio carnis, per abſtinentiam cibi & potus:* nõ attendit ille, & lippis oculis, guſtu tamen perceptibili, diſcreuit inter amara, & dulcia. Sed iam mi Theologe conſidera, an non potior erit Religio ex hoc, quod ſimul vtrumq; retinet; videlicet & arctiores obſeruantias habet, & hæ eædem eius obſeruãtiæ ex maiori diſcretione ſunt ordinatæ ad finem illius.

PROPOSITIO LXV.

Et 2. 2. q. 184. art. 3. & lib. de Perfect. vitæ ſpiritualis cap. 1. idem S. Doctor ait. Primum & principaliter conſiſtit ſpiritualis vitæ perfectio, in dilectione Dei, ſecundariò in proximi dilectione.

O Egregium argumentatorem Theologum. Primùm, inquit, & principaliter conſiſtit perfectio ſpiritualis vitæ in dilectione Dei, ſecundariò in dilectione proximi. Ergo perfectio Religionis non eſt metienda ex vitæ auſteritate externa. Repono ſimile argumentum, vt mõſtretur vis, & efficacia conſequentiæ illatæ. Primùm & principaliter conſiſtit ſpiritualis vitæ perfectio in dilectione Dei, ſecundariò in dilectione proximi. Ergò perfectio Religionis non eſt metienda ex doctrina, & prædicatione. Quid dicis Theologe? Fortaſſis probabis tuam conſequentiam, ex loco Pauli ad Rom. 14. quem adfert S.Bernard. à te infra citatus. *Non eſt regnum Dei, & eſca & potus: ſed iuſtitia & pax, & gaudium in Spiritu Sancto.* At ego inſiſto, & ſimiliter probo meam conſequentiam, ex loco Pauli 1. ad Corinth. 4. *Non in ſermone eſt regnum Dei, ſed in virtute.*

PRO-

PROPOSITIO LXVI.

Caue, inquit S. Hieronymus Epiſt. 41. ad Celantiam cap. 6. ne ſi ieiunare, aut abſtinere cæperis, te putes eſſe iam ſanctam: hæc enim virtus, adiumentum eſt non perfectio ſanctitatis.

AT & tu Theologe caue, ne ſi prædicare aut docere cæperis, te putes eſſe iam ſanctum: quia ſcriptum eſt Matth. 23. *Super cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi. Omnia ergo quæcunque dixerint vobis ſeruate, & facite, ſecundùm opera verò eorum nolite facere. Dicunt enim & non faciunt, alligant autem onera grauia & importabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autẽ ſuo nolunt ea mouere. Omnia verò opera ſua faciunt, vt videantur ab hominibus. Dilatãt enim philacteria ſua, & magnificant fimbrias. Amant autem primos recubitus in cænis, & primas cathedras in ſynagogis, & ſalutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi.* Et iterùm Matth. 7. ſcriptum eſt. *Multi dicent mihi in illa die. Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc cõfitebor illis: quia nunquam noui vos. Diſcedite à me qui operamini iniquitatẽ.* Vaniſſima ergò eſſet præſũptio putantis ſe eſſe ſanctum, ex eo ſolo, quod prædicaret, & doceret.

PROPOSITIO LXVII.

Hinc S. Franciſcus teſte S. Bonauentura eius vitæ cap. 6. ſæpè dicebat Fratribus. De omni eo quod peccator poteſt, nemo ſibi debet iniquo applauſu blandiri: peccator, ait, ieiunare poteſt, orare, plangere, carnemque propriam macerare, hoc ſolum non poteſt, Domino ſcilicet ſuo eſſe fidelis.

ET tu Theologe, de omni eo quod peccator poteſt, tibi, iniquo applauſu blandiri non debes. Peccator autem prædicare poteſt, docere poteſt, Sacramenta adminiſtrare poteſt, libros pro defenſione Eccleſiæ conſcribere poteſt, animas conuertere poteſt (vt ex præcedentibus conſtat) hoc ſolùm non poteſt, Domino ſcilicet ſuo eſſe fidelis. Ecce & Epiſtolam pro dilatatione gloriæ Dei, vt putabas, conſcripſiſti; at dubito, an pro hoc labore auditurus ſis a Domino. *Euge ſerue bone, & fidelis.*

PRO-

PROPOSITIO LXVIII.

Hinc in libro octauo in vitis Patrum apud Roſuueydum. Cap. 63. Orãti B. Paphnutio Abbati, qui in ſumma vitæ auſteritate, & multo maiore, quàm nunc in vllo Religioſo Ordine ſeruetur, vitam Eremiticam ſectabatur, ſeparatus à conſortio hominum, diuinitùs reuelatum eſt, eum non exceſsiſſe perfectionem cuiuſdam in Ciuitate tibicinis, qui non ita pridem vacabat latrocinijs, ebrietati, & ſcortationi. Cùm autem accuratè examinàretur, quidnam vnquam ab eo rectè geſtum eſſet: hoc ſolùm inuenit, quòd cum aliquandò latronis vitam ageret, Chriſti Virginem, cui erat à latronibus vitium afferendum liberauit; & alteri formoſæ mulieri erranti in ſolitudine vim non intulerit, ſed trecentis aureis donatam dimiſerit, vt maritum cum liberis, ob debita in carcerem coniectum liberaret.

DEbebat vlteriùs legiſſe Theologus. Poſtquam ergò loco citato Palladius recitaſſet hiſtorias de tibicine, protocomite, & mercatore, ad quos Angelus remiſerat Paphnutium, & per eum dictos induxerat ad vitam Eremiticam; tandem ſubdit. *Aſsiſtens autem Angelus dixit ei* (ſc. Paphnucio.) *Huc deinceps accide ò Beate, in æterna Dei tabernacula: venerunt enim Prophetæ te in ſuos choros accepturi. Hoc autem non tibi priùs reuelaui: ne ſi fuiſſes elatus, de tuis detraheretur meritis. Cũ ergo vno ſolo die ſuperuixiſſet, & per reuelationem ad eũ veniſſent quidam presbyteri, omnibus illis narratis, tradidit animam. Apertè autem videntes presbyteri, eum aſſumi in choris iuſtorum, & Angelorum, Deum laudabant.* Hæc ibi. Ex quibus manifeſtè colligitur, Angelum ideò non declaraſſe B. Paphnutio, eminentiam, & quantitatem meritorum ſuorum, ne detrimentum eorum per orationem ſubiret. Quando ergo declarabat eum ſimilem tibicini, protocomiti, mercatori intelligenda dicta Angeli, de quadam æqualitate, non Mathematica, aut Metaphyſica, ſed Morali, & de ea æqualitate nõ ſimpliciter, ſed ſecũdũ quid, ſiue Paphnutiũ non exceſſiſſe perfectionem illorum, quantùm ad

aliqua dūtaxat, non verò quaſi à toto genere, & abſolutè loquendo nō exceſſiſſet: Quod aduertendum erat Theologo, ne vnde B.Paphnutius in ſuis retinebatur meritis, inde ipſe ei detraheret;& quod B.Paphnutio occaſio erat conſeruandæ humilitatis, Theologo fieret anſa minuendi perfectionem ſuæ ſanctitatis.

PROPOSITIO LXIX.

Si ergo hominem tam antea malum opera charitatis pauca æquarunt meritis tam Sancti Eremitæ, in ſummo rigore ieiuniorum, & paupertatis, alijſque carnis macerationibus vitam traducēti, quātò maiorem meritorum cumulum parient innumera opera charitatis ſpiritualis, &c.

ATQVI multò magis eſt, mi Theologe, dimiſſis omnibus perfectè & totaliter ſuæ ſaluti intendere. Manifeſtè id habetur ex hiſtoria B.Paphnutij à te citata. Is enim declaratus ab Angelo ſimilis tibicini, protocomiti, mercatori, primo tamen eorū dixit. *Si ò frater non parua à diuinitate tui habetur ratio, ne tuam animam temerè neglexeris.* Et mox ſubditur ibi. *Is autē ſtatim proiectis quas habuit in manibus tibijs, & lira Muſica harmonia in ſpiritualem traducta melodiam, virum ſecutus eſt in deſertum.* Secundò verò dixit. *In ijs te rectè geſſiſti: Vnum tamē tibi reſtat, quod eſt caput virtutum; nempè Dei omni ex parte ſapiens cognitio, quàm nō poteris ſine labore cōſequi, niſi cùm te ipſum à mundo abnegaris, crucem accipias, & ſequaris Seruatorē.* Et ſubditur. *Is autem vbi hæc audiuit, ſtatim nec ſuis quidem valere iuſsis; virum ſecutus eſt in montem.* Tertiò verò dixit. *Quouſque tu terrenā exerces negotiationem: nec cæleſtia attingis mercimonia, ſed hæc quidē es alijs dimiſſurus, tu verò illis te adiungens, quæ ſunt maximè opportuna, ſequere Seruatorem, ad eum vēturus paulò poſt.* Et ſubditur. *Is verò nihil differens, iuſsit filios ſuos reliqua diuidere pauperibus, ipſe autem cùm in montem aſcendiſſet, & ſeipſum in eo loco incluſiſſet, vbi duo priores conſummati fuerant, perſeuerabat in orationibus.* Et his habetur multò perfectius eſſe, abdicatis omnibus ſibi perfectè vacare; quandoquidem B.Paphnutius præfatis illum viuendi modum parſuaſit, quem niſi perfectiorem cenſeret, nequaquam facere attentaret.

Sed ne Theologo ambigendi locus ſuperſit, profero duo loca S. Thomæ, à me ſæpiùs conſultò citata;

Digitized by Google

ta;nam expediret ea verſari continuo ante oculos, & mentes incumbentium ſaluti animarum. Primus locus eſt 2. 2. qu. 182. art. 2. ad 2. *Labor*, inquit, *exterior operatur ad augmentum præmij accidentalis, ſed augmentum reſpectu præmij eſſentialis, conſiſtit principaliter in charitate, cuius quoddam ſignum eſt, labor exterior toleratus propter Chriſtum. Sed multò expreſsius eius ſignum eſt, quòd aliquis prætermiſsis omnibus, quæ ad hanc vitam pertinent, ſoli diuinæ contemplationi vacare delectetur.* Secundus locus eſt Quodlib. 3. q. 6. art. 17. ad 6. *Etſi*, inquit, *procurare ſalutem aliorum ſit maius, quā intendere ſibi ſoli, loquendo in genere: tamen non quocunque modo intendere ſaluti aliorum præfertur ei, quod eſt quocunque modo intendere ſuæ ſaluti. Si enim aliquis totaliter & perfectè intendit ſuæ ſaluti, multò maius eſt, quā ſi aliquis multa particularia opera agat ad ſalutem aliorum, ſi ſaluti propriæ, etſi ſufficienter, nō tamen perfectè, intendat.* Hæc S. Thomas. Vtinam Theologus conſilium eius amplexus fuiſſet, & potius perfectè & totaliter dimiſsis omnibus intendere ſuæ ſaluti elegiſſet, quàm hanc opellam ad ſalutem aliorum edidiſſet; vtique non ita erraſſet. Deinceps ergò curet attendere ſibi perfectè, & particularia opera circà ſalutē aliorum dimittat, nam rectiùs faciet; ne ſaluti aliorum nimis intentus, & ſuæ perfectionis obliuioſus, ſimilis efficiatur viro, qui congregat merces in ſacculum pertuſum, vt dùm plurima vult congregare, nihil inueniat in manibus ſuis.

PROPOSITIO LXX.

Etſi vita externa aſperitate, cæteris non antecellant.

INſpice Theologe exēplaria Prædicatoribus à te propoſita, & inde iudica, an Prædicatores non debeant excellere auſteritate vitæ. Et in primis omnis perfectionis prototypum Chriſtum Dominum, qui vtique vitam ſatis auſteram & rigidam duxit, vt ſuo loco monſtratum eſt. Hinc S. Thomas 3. p. q. 41. art. 3. ad primum inquit. *Nullus debet aſſumere Prædicationis officium, niſi priùs fuerit purgatus, & virtute perfectus, ſicut & de Chriſto dicitur Act. 1. Quod cœpit* IESVS *facere & docere: & ideò Chriſtus ſtatim poſt baptiſmū auſteritatem vitæ aſſumpſit, vt doceret, poſt carnem edomitam, oportere alios ad prædicationis officium tranſire.* Conſonat Abulen. ſuprà Matth. 4. q. 10. *Ieiunium* inquit, *hoc Chriſti neceſſarium fuit ad inſtructionem Prædicatorū: voluit enim Chriſtus ex operibus ſuis oſtendere, quid in prædicatore præcedere debet, antequam prædicet,*

dicet, vt dignè prædicare poſsit; ſecundùm illud Actor. 1. Cœpit IESVS *facere & docere, id eſt priùs facere ea, quæ habet facere bonus Prædicator, & poſteà prædicare ea, quæ debet dicere verus Doctor.* Inſpiciat & Apoſtolos, de quibus etiam ſuprà probatū eſt, eos rigidam vitam egiſſe. Non ſolū autem vitam Chriſti & Apoſtolorum contempletur, ſed etiam initia prædicationis eorum diligenter penſet, & reperiet eos prædicationem ſuam à pœnitentia inchoaſſe. Sic de Chriſto ſcriptum eſt Matth. 4. *Cœpit* IESVS *prædicare & dicere: Pœnitentiam agite.* Sic & de Apoſtolis Actor. 2. *Compuncti ſunt corde, & dixerunt ad Petrū & ad reliquos Apoſtolos. Quid faciemus viri fratres? Petrus verò ad illos. Pœnitentiam, inquit, agite.* Idē & de Ioanne ſcriptum eſt Matth. 3. *In diebus illis venit Ioannes Baptiſta, prædicans in deſerto Iudææ, & dicens. Pœnitentiam agite.* Fruſtra autē pœnitentiā prædicator Euangelizat, quam opere reprobat, vel ſaltem nō exhibet. *Sermo,* inquit Bernardus, *viuus & efficax exemplum operis eſt, plurimùm faciens ſuadibile, quod mōſtratur factibile.* Hinc Proſper lib. 1. de vita Contempl. cap. 23. ait. *Hoc ſpecialiter Doctor Eccleſiaſticus elaboret, quò fiant, qui audiunt eū, ſuis diſputationibus meliores, nō vana aſſentatione fautores. Lachrymas quas vult à ſuis Auditoribus fudi, ipſe primitùs fundat, & ſic eos compunctione ſui cordis accendat.* Idem dicendū de alijs. Mundi contemptum, quem vult in ſuis auditoribus excitare Prædicator, ipſe priùs præſeferat: odium & caſtigationem carnis, quam vult auditoribus ſuadere, ipſe priùs in ſuo corpore exerceat. Auditores citiùs ſequentur facta, quàm verba. Non ſolùm autem auſteritas vitæ prædicatori neceſſaria, vt ſua prædicatio ſit efficax, ſed etiam vt ſit libera & expedita. Qua enim fronte, quo auſu animi, qua fiducia ad pœnitentiæ fructus dignos reddendos perurgebit, ſi in ſe nullùm pœnitentiæ, & auſteritatis veſtigiū exhibebit? quomodo perſuadebit ſacco indui, cinerem tanquam panem manducare, potum cum fletu miſcere, lachrymis ſtratum rigare, diſciplinis, catenis ferreis, cilicijs, corpus diuexare, vigilijs, atterere, peregrinationibus conficere, is qui mollibus induitur loco fabarum, & olerum, menſam perdicibus, caponibus, & varij generis carnibus inſtructam habet, potum cum vino miſcet, in ſtrato cōmodo cubat macerationes carnis nō exercet? Qua libertate prædicabit ieiunia ſupererogationis, abſtinentiam à conuiuijs, & commeſſationibus, is qui communia tantùm Eccleſiæ ieiunia obſeruat, & ita vt præ abundanti refectione, & copia piſcium, famis vexationem non ſentiat, is qui ſæpe numero fit vnus ex diſcumbentibus, & conuiuantibus, & aliquādo eius caput calore vini corripitur, & lingua in multiloquiū, vel

etiam

etiam vaniloquium, & fortaſsè amplius ſoluitur? Rectè S. Hieronym. in Mich. 2. ait. *An non ſumma confuſio & ignominia eſt, Ieſum crucifixũ, magiſtrum pauperẽ atq; eſurientem, fartis prædicare corporibus, ieiuniorumque doctrinam rubentes buccas, tumentiaq; ora proferre? Si in Apoſtolorum loco ſumus, non ſolùm ſermonem eorũ imitemur, ſed conuerſationẽ quoq; & abſtinentiam amplectamur.* Idẽ in Epiſt. 2. ad Nepotianum. *Nõ confundant,* inquit, *opera tua ſermonem tuum, ne cùm in Eccleſia loqueris, tacitus quilibet reſpondeat. Cur ergo quæ dicis, ipſe non facis? Delicatus Magiſter eſt, qui pleno ventre de ieiunijs diſputat accuſare auaritiam & latro poteſt. Sacerdotis Chriſti, os, mens, manuſque concordent.* Hæc S. Hieronym. Sed vt prædicator non ſolũ alios inducat ad exercitium pœnitentiæ, verùm etiã de ſua ſalute ſecurus ſit, neceſſaria eſt ei exterior vitæ auſteritas. *Caſtigo,* inquit Apoſtolus 1. Corinth. 9. *corpus meum & in ſeruitutem redigo, ne fortè cum alijs prædicauerim, ipſe reprobus efficiar.* Suprà quem locum S. Thomas ait. *Tangit auſteritatem vitæ, & implet facto, quod docet verbo: ne ſe damnet ore proprio.* S. Auguſt. verò *Suo timore,* inquit, *nos terruit Apoſtolus; quid enim faciet agnus, vbi aries timet, & tremit?* Et S. Chryſoſt. *Si Paulus hoc timuit, qui tã multos docuit, & timuit poſtquam prædicauit, & factus eſt Angelus, & totius orbis defenſionem ſuſcepit, & patrocinium, quid nos dixerimus? Ne enim,* inquit, *exiſtimetis, quoniam credidiſtis, hoc vobis ſufficere ad ſalutem. Nam ſi mihi prædicaſſe, docuiſſe, innumerabiles adduxiſſe, non ſatis eſt ad ſalutem, niſi quoque meæ actiones ſint huiuſmodi, vt in eas nulla cadat reprehenſio: longè minus vobis.* Denique vel inde poteſt colligi auſteritatẽ vitæ externam eſſe neceſſariã Prædicatoribus, quia eſt neceſſaria vitam cõtemplatiuam profitentibus. Ne autem aliquis dubitet, Prædicatores debere excellere Contemplatione, profero aliqua teſtimonia SS. Patrum. In primis ergò S. Greg. lib. 3. Expoſ. in 1. Regum cap. 7. explicans illa verba. *Et circuibat Bethel, & Galgal, & Maſphath, & iudicabat Iſraelem, in ſuprà dictis locis,* ſic inquit. *Quicquid Doctor ſubditis proponit ad normã rectitudinis, aut de exemplis electorum accipit, aut doctrina ſacri eloquij, aut ex reuelatione interna contẽplationis. Quibus profectò verbis oſtẽditur, non tantùm quæ Doctor perfectus agat, ſed etiã quia perfectus nõ ſit, ſi agere hæc non poſſit. Nã ſi ſolũ bonorum exempla nouerit, aut ſi Sacræ Scripturæ etiã quis eruditus ſit, & cõtẽplationis reuelatione caruerit, in ordine Prædicationis vir perfectus non erit.* Et paulò Poſt. *Bene ergo dicitur: Et iudicabat Iſraelẽ in prædictis locis: nam non ſolũ in Bethel, & Galgal, ſed etiam in Maſphath, vt qui ad perfectionẽ prædicationis innititur, dũ per humilitatẽ exempla maiorem ſequitur,*

dum per ſtudium ſacri eloquij eruditione fulcitur, curet omninò neceſſe eſt, vt puritate mentis, ea quæ diſponenda ſunt, contemplando cognoſcat. Dei namque debet eſſe docibilis, qui ſuſcepto Prædicationis officio docere homines cupit. Idem in Moralib. lib. 6. ca.17.ait. *Neque enim perfectus prædicator eſt, qui vel propter contemplationis ſtudium operanda negligit, vel propter operationis inſtantiam, contẽplanda poſtponit.* Et paulò poſt. *Hinc eſt quod humani generis Redemptor per diem miracula in vrbibus exhibet, & ad Orationis ſtudium in nocte pernoctat: vt perfectis videlicet prædicatoribus innuat, quatenus nec actiuam vitam amore ſpeculationis funditus deſerant, nec contemplationis gaudia penitus operationis nimietate contemnant; ſed quieti contemplantes ſorbeant, quod occupati erga proximos loquentes refundant.* Præterea homil.5.in Ezech.dicit. *Ad locum de quo exeunt flumina, reuertuntur vt iterum fluant. Siue enim in virtutibus, ſeu in doctrina, quid aliud ſunt Sancti viri, quàm flumina, quæ terram cordis carnalium aridam rigant? Sed ſiue in operatione quàm faciunt, ſeu in doctrinæ verbis citiùs ſiccarentur, niſi per intentionem cordis ſemper ſolicitè ad locum, de quo exeunt, redirent. Si enim introrſus ad cor non redeant, ac ſe ſe in amore Conditoris deſideriorũ vinculis non aſtringant, & manus ab eo, quod agebat, deficit; lingua ab eo quod loquebatur areſcit: Sed intus ſẽper per amorem redeunt, & hoc quod in publico operantes atque loquentes fundunt, in ſecreto ſuo de fonte amoris hauriunt; amãdo enim diſcũt, quòd loquendo proferunt. Ad locum ergo, de quo exeunt flumina, reuertuntur, vt iterum fluant, quia aquam ſapientiæ inde ſemper hauriunt, vnde oritur, ne cùm cucurrerit, exſiccetur.* Hæc S. Gregorius. Sanctus verò Auguſt. lib. 4. de Doctr. Chriſt. cap. 15. *Agit* inquit, *noſter iſte eloquens, cũ & iuſta, & ſancta, & bona dicit (neq; alia debet dicere) ait ergò quantũ poteſt cum iſta dicit, vt intelligenter, vt libenter, vt obediẽter audiatur: & hæc ſe poſſe, ſi potuerit, & in quantum potuerit, pietate magis Orationum, quã Oratorum facultate non dubitet, vt orando pro ſe, ac pro illis, quos eſt allocuturus, ſit orator, antequã dictor. Ipſa hora iam vt dicat accedens, priuſquã exerat proferentem linguam, ad Deum leuet animam ſitientem, vt eructet quod biberit, vel quod impleuerit fundat.* Sanctus quoque Bernard. ſuper Cantica. *Prædicatores,* ait, *ſumpto contemplationis, & orationis guſtu, tantò valentiùs ad animarum lucra conquirenda egrediuntur.* Demũ vt multos alios omittam, Abulen. in Matth. cap.4.q. 5. *Eum qui prædicat oportet,* inquit, *cõſiderare in lege Dei, die ac nocte, ne ſi diuertat ab huiuſmodi contemplatione, poſtmodum cõuertatur ad fabulas inanes.* Hæc ille. Ex quibus habetur, prædicatorẽ debere contẽplatione alijs eſſe excellẽtem.

tem. Atqui auſteritas vitæ externa neceſſaria eſt contemplationi dedito, vt ſupra probatum eſt. Ergo & prædicatori.

Sed tandem neceſſe eſt, vt aſſignem proximã cauſam, quare Prædicator debeat excellere auſteritate vitæ externa: & eſt huiuſmodi, vt nimirum conſeruet caſtitatem, quę ſine caſtigatione carnis, difficillimè poteſt cuſtodiri, vt ſuprà habitum eſt circà Propoſitionem lxj. *Sanè inter omnia certamina Chriſtianorũ*, inquit Auguſt. *duriora ſunt prælia caſtitatis; nam ibi continua pugna, & rarior victoria*. Et Iſidorus. *Summum*, inquit, *nobis adiutorium pręſtabit cilicium & cinis, totiſq; noctibus ſtatio immobilis, panis deſiderium, ardens lingua, modiceq; irrorata, ſepulchrorum habitatio*. Et certè ſi S. Hierony. de ſeipſo fatetur. *O quoties ipſe in Eremo conſtitutus in illa vaſta atq; horrenda Eremi ſolitudine, quæ exuſta ſolis ardoribus, Monachis horridum prębet habitaculum, putabam me Romanis intereſſe delitijs. Sedebam ſolus, quia amaritudine repletus eram. Horrebant ſacco membra deformia, & ſquallida cutis ſitum Aethyopicæ carnis obduxerat. Quotidie lachryma, quotidie gemitus, & ſi quando repugnantem ſomnus imminens oppreſsiſſet, nuda humo vix horrentia oſſa collidebam. De cibo verò & potu taceo, cum etiam languentes Monachi, aqua frigida vtantur, & coctum aliquid comediſſe luxurię ſit. Ille igitur ego qui ob gehennę metum tali me carceri damnaueram, ſcorpionum tantùm ſocius & ferarum, ſępè choris intereram puellarum. Pallebant ora ieiunijs, & mens deſiderijs ęſtuabat. In frigido corpore, & ante hominem ſuum, iam carne pręmortua, ſola libidinum incendia bulliebant. Itaq; omni auxilio deſtitutus, ad* IESV *iacebam pedes, rigabam lachrymis, crine tergebam, & repugnantem carnem hebdomadarum inedia ſubiugabam. Memini me clamantem, diem crebrò iunxiſſe cum nocte: nec priùs à pectoris ceſſaſſe verberibus, quàm rediret Domino imperante tranquillitas*. Hæc S. Hieronymus de ſeipſo. Si hoc patiuntur illi, qui exeſis corporibus, in ſolitudine ſolis impugnantur cogitationibus, quid patientur illi, qui in commoditatibus carnis viuunt? *Quanti & quales Epiſcopi & Clerici*, inquit S. Auguſt. *poſt confeſsionem & victoriarum calcata certamina, poſt magnalia & ſigna mirabilia vſquequaq; mõſtrata, noſcuntur cum his omnibus naufragaſſe, cùm volunt in naui fragili nauigare? quanto leones domuit vna infirmitas delicata, ideſt, luxuria, quę cùm ſit vilis & miſera, de magnis efficit prędam. Quot columnę cęli ceciderunt Sanctiſsimi illi Eremitę, multorum annorum experientia probati, in ſolitudinibus morantes, ętate prouecti, imò & miraculis coruſcantes: & tamen eos de faſtigio conuerſationis cœleſtis, mulieres deturba-*

turbarunt. Quid eſt mulier: quęrit à ſeipſo Ephrem: & reſpondet. *Naufragium ſuper terram, fons nequitiæ, theſaurus immunditię, & malitię, mortifera conuerſatio, atque confabulatio, oculorum pernicies, animarum exitium, cordis ſpiculum, iuuenum perditio, ſceptrum inferni, & concupiſcentia praeceps.* S. Ambroſius item de Muliere, *Ianua Diaboli*, inquit, *via iniquitatis, ſcorpionis percuſſio, nociuum genus eſt fœmina, cùm proximat, ſtimulat, ignem accendit, flammigero igne percutit conſcientiam pariter habitantis, & exurit fundamenta montium.* Item S. Auguſtinus. *De ferro*, inquit, *rubigo nutritur, morbos aſpides ſibilant, & mulier fundit concupiſcentiæ peſtilentiam: in riſum aliquando diſſoluitur, nunc blanditias exhibet: & quod eſt venenoſius ſuper cuncta pſallere delectatur aut cantare; cuius cantu tolerabilius eſt audire baſiliſcum ſibilantem. Grauem inimicum ſortita eſt caſtitas, cui non ſolùm reſiſtendum, ſed dimiſſo fræno longiùs fugiendum. Nec eo minus fœminę fugiendę ſunt, quia Religioſæ videntur: quia quanto religioſores tantò citiùs alliciunt: & ſub prętextu pietatis, latet viſcus libidinis. Experto crede, expertus loquor, coram Deo non mentior: Cedros Libani, duces gregum, ſub hac peſte cecidiſſe reperi: de quorum caſu non magis ſuſpicabar, quàm Ambroſij, vel Hieronymi impudica turpitudine. Tā diu Diabolus ſopitum ignem ſine vllis flammis occultat, donec duas faculas iungens, ſimul ambas accendat, & tamdiù ceſſat ſæuitiæ ſuę tela ſupponere, donec ſicut peritus venator, quod occiſurus eſt, laquei vinculis alliget.* Hæc Auguſt. At idem Hieronym. *Omnes puellas, & virgines Chriſti, aut ęqualiter ignora, aut ęqualiter dilige, nec in pręterita caſtitate confidas. Neque enim ſanctior Dauide, neque Salomone potes eſſe ſapientior. Memento ſemper quòd paradyſi colonum de poſſeſſione ſua eiecit mulier. Solus cum ſola, abſque arbitro & teſte non ſedeas, etiamſi ſecretum aliquod interſit. Caueto omnes ſuſpiciones, & quicquid probabiliter fingi poteſt, ne fingatur, ante deuita. Muliebria munuſcula, & ſudariola, & veſtes ori applicatas, & oblatos ac deguſtatos cibos, blandaſque ac dulces literulas, ſanctus amor non habet.* Ad excuſationes quæ adferri ſolent, reſpondet Hieronym. *Quod ſi dixeris. Mihi ſufficit conſcientia mea; habeo Deum iudicem, qui meę vitę eſt teſtis, non curo, quid loquantur homines. Audi Apoſtolum. Prouidentes bona non ſolùm coram Deo, ſed etiam coram hominibus.* Et Bernard. *Eſto, ſis continens, ſed ego ſuſpicione non careo. Tolle ſcandali cauſam:* Et iterùm inquit Hieronymus. *Quid ſibi volunt ſola & priuata colloquia, & arbitros fugientes oculi?* Et iam olim ab exordio naſcentis Eccleſię S. Clemens. *Ad viſitandam mulierem infirmam nullus*

nullus Clericus ingrediatur, niſi cum duobus, aut tribus, & nec presbyter ſolus cum ſola adiungitur, ſed duobus adductis teſtibus viſitet infirmam, nec ſolus cum ſola fœmina, fabulas miſceat. Et Theodorus Studites. *Nec ſolus colloquere cum Monacha, vel ſęculari, niſi neceſſitas trahat, idque cum duabus ab vtraque parte perſonis.* De S. Auguſtino Poſſidon. refert. *Si forte ab aliquibus fœminis, vt videretur vel ſalutaretur rogabatur, nunquam ſine Clericis teſtibus ad eas intrabat, vel ſolus cum ſolis vnquam eſt locutus, nec ſi ſecretorum aliquid intereſſet.* Cantipratenſis verba ſunt hæc. *Nec ſocius ſocium debet deſerere, maximè in colloquio mulieris, niſi alter alterum videat colloquentem.* Et alibi. *Quàm vera ſit hæc vox (vę ſoli) ego noui, qui triginta annis, & eo amplius vices Epiſcopi, in diuerſis Prouincijs & Diœceſibus habui, qui in hoc articulo, quo Religioſi, vel ſoli vadunt in vijs, vel ſoli manent in curijs, horrenda mala horrendaq́; ſcandala, horrendaq́; pericula frequenter audiui, quę nunquam ſuſtinuiſſent, adiuncto ſocio, vel feciſſent.* Lege ſi placet Epiſtolam 284. lib. 2. Iſidori Peluſiotæ de vitanda familiaritate mulierum, in qua præter cætera habentur hæc verba notatu digniſſima. *Quod ſi te frequenter cum ipſis verſari, nec vllo inde detrimento affici dixeris, id quidem fortaſſe mihi perſuaderi ſinam. At illud item velim, omnibus fidem adhibere, aquis lapides extenuari, ac rupem aqua guttis, continenter cadentibus, excauari dicunt. Quorum verborum huiuſmodi ſenſus eſt: quid rupe durius fingi queat? quid item aqua mollius; & quidem aqua guttula? & tamen aſsiduitas naturam vincit. Quod ſi natura quæ ægrè dimoueri poteſt dimouetur, idque quod minimè debebat, perpetitur, qua tandem arte ac ratione, voluntas quæ facilè mouetur, à conſuetudine non vincatur, & euertatur?* Hæc Iſidorus. Ideò Sapiens Eccleſiaſt. 42. ait. *In medio mulierum noli commorari: de veſtimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitas viri.* Quod ſi ex omnibus inductis teſtimonijs patet, conuerſationem mulierum eſſe nociuam, & apprimè fugiendam; quomodo non erit neceſſaria auſteritas vitæ, ei qui non vult fugere, ſed conuerſari cum illis, etiam cauſa ſalutis earũ? Credat, qui vult; ego in æternum non credam, eum ab omni labe cordis immunem, qui non edomita carne per rigores, & afflictiones externas, aſſiduus, vel ſaltem frequens eſt cum mulieribus, etiam pijs, & deuotis. Remitto vnumquemque conuerſantium cum mulieribus, ad propriam conſcientiam: Mittat manum ſuam in ſinum ſuum, & fortaſſis inueniet eam leproſam.

PROPOSITIO LXXI.

Meritò itaque S. Anſelmus, explicans illud Apoſtoli 1. Tom. 4. Exercitatio corporalis ad modicum vtilis; pietas autem ad omnia.

EX hac Propoſitione colligitur Theologum imitari ingenium, & mores Hæreticorum. Ingenium quidem, quia hoc loco Scripturæ paſſim Hæretici vtuntur ad reprobandam vtilitatem ieiunij, & nominatim Philippus Melancthon: Mores verò, quia ſicut Hæretici incipiunt prędicationem ſuam à demoliendo opera pœnitentiæ, & auſteritates; vt palam videre erat in Luthero, qui non ab inuitatione ad pœnitentiam, vt Chriſtus, Ioannes Baptiſta, & Apoſtoli, prædicationem ſuam cæpit; ſed potiùs à laxãdo habenas carni & ſanguini: ita & hic Theologus, hũc fortaſſe primum ingenij ſui partum, & primã in ſcribendo exercitationem, impugnationi auſteritatum, & operum pœnitentiæ dedicauit. Subdolè tamen ègit, quia exitialia doctrinæ ſuæ venena, melle verborum condita, & ſenſualitati plauſibilia, propinauit. Quamobrem vereor, ne ad præcurſores Antichriſti pertineat. Dicit enim Gregor. lib. 13. Expoſitionis Moralis in Iob. cap. 5. *Sicut incarnata veritas in prædicatione ſua pauperes Idiotas & ſimplices elegit; ſic è contrario, damnatus ille homo quem in fine mundi Apoſtata Angelus aſſumit ad prędicandam falſitatem ſuam, aſtutos ac duplices atq; huius mundi ſcientiam habentes, electurus eſt. Vnde & per Iſaiam dicitur. Va terrę, cymbalo alarum, quæ eſt trans flumina Aethyopiæ, quę mittit in mari legatos, & in vaſis papyri ſuper aquas. Terra quippe cui vę dicitur, ille principaliter homo damnatus eſt, qui alarum cymbalum vocatur: quia hi per ſuperbiam in altitudinem cogitationis euolant, eundem peruerſum hominem prędicando ſonant. Quę ſcilicet terra, rectè trans flumina Aethyopię eſſe peribetur. Aethyopia etenim nigrum populum mittit, & omnem populum mundus iſte, quia peccatorem profert quaſi nigrum Aethyopia populum parit. Sed terra cui væ dicitur, trans flumina Aethyopiæ eſſe perhibetur; quia damnatus ille homo, tanta immenſitate iniquus eſt, vt omnium peccantium peccata tranſcendat. Qui mittit in mare legatos: quia prædicatores ſuos in ſæculum ſpargit. De quibus rectè ſubditur, qualiter mittantur, dum dicitur: In vaſis papyri ſuper aquas. Ex papyro quippe charta eſt. Quid itaque per papyrum, niſi ſæcularis ſcientia deſignatur? Vaſa ergo papyri, ſunt corda Doctorum ſęcularium.*

In

Digitized by Google

In vaſis igitur papyri ſuper aquas legatos mittere, eſt prędicationem ſuam, in ſapientum carnalium ſenſibus ponere, & defluentes ad culpam populos vocare. Hæc Gregorius de Antichriſto: qui & terra, id eſt terrenus, & cymbalum alarum, propter elationem, & trans flumina Æthyopiæ, id eſt tranſcendens peccata mundi dicitur. Hic ergo Prædicatores aſtutos, duplices, & mundi huius ſcientiam habentes eligit, & eos tanquã legatos mittit in mari, id eſt per ſæculum ſpargit. Mitti autem eos in vaſis papyri ſuper aquas, id eſt in ſcientia ſæculari, vt prædicationem ſuam ponant in ſenſibus ſapientum carnalium. De Theologo autẽ plurimi magni nominis, id eſt & pietatis & ſcientiæ viri, multoties cõteſtati ſunt, & conteſtantur, eum hominem aſtutum, vafrum, ſubdolum, duplicẽ, & huius mundi ſcientia prædítum. Non immeritò ergo verẽdum eſt, ne Antichriſtus eum, tanquam legatum ſuum, & prædicatorem in ſæculum miſerit, in vaſe papyri, & ſuæ Epiſtolæ; vt poneret prędicationem ſuam in ſenſibus carnalium hominum, qui perſequuntur auſteritates, & odio habẽt durum viuendi genus.

PROPOSITIO LXXII.

Per exercitationem corporalem, intelligens cum S. Ambroſio, S. Bernardo, & S. Thoma, corporis afflictionem, & caſtigationem. Corporalis, inquit, exercitatio quæ eſt in ieiunijs, vigilijs, labore manuum, ac multimoda corporis afflictione, parum vtilitatis habet, reſpectu magnæ vtilitatis, quam habet pietas religioſæ mentis. Exerce te ad pietatem, id eſt ad compaſsionem proximorum, & ad opera miſericordiæ. Nam vt ait S. Auguſtinus Epiſt. 52. Pietas eſt verax Dei cultus, vnde omnia rectè viuendi dicuntur officia.

MI Theologe, debebas aduertere, multiplicem eſſe expoſitionẽ loci à te allati. Profero Bellarminum, hæreticorum noſtri temporis malleum lib. 2. de bonis operib. in particul. cap. 12. *Duæ*, inquit, *ſunt huius loci explicationes. Vna eſt commentarij, quę tribuitur Ambroſio, quę quidem per corporalem exercitationem, ieiunium intelligit. Sed per pietatem, nõ intelligit cultum Dei propriè dictum, ſed miſericordiam in pauperes. Vult autem hic Commentarius ieiunium ad modicum vtile eſſe, niſi cum miſericordia, & eleemoſynis coniungatur. Quod idem docet S. Chryſoſt.*

ſoſt. homil. 78. in Matth. vbi dicit. Ieiunium ſine eleemoſynis nihil valere. Quod intelligendum eſt, ſi eleemoſynę faciendæ præceptum occurrat, & is qui ieiunat, tam ſit auarus, vt nolit eleemoſynam facere, etiam de eo quod ſibi ſupereſt, & quod alias conſumpſiſſet, niſi ieiunare inſtituiſſet. Alioqui enim ieiunium cum eleemoſyna coniungere, non eſt neceſſarium, quamuis ſit vtiliſſimum. Quare S. Ambroſius ſerm. 33. S. Auguſt. ſerm. 56. Et S. Leo ſerm. 2. de Ieiunio X. Menſis non iubent, ſed hortantur, vt vnuſquiſque tempore ieiunij, prandium quod ſibi ſubtrahit, pauperibus eroget. Altera expoſitio verior, & planè ad mentem Apoſtoli, eſt Chryſoſtomi, Theodoreti, Theophylacti, Oecumenij, & aliorum, qui per corporalem exercitationem non intelligunt ieiunium, ſed ſtudium corporis confirmandi, & corroborandi: quod faciunt athletæ, gladiatores milites, & cæteri qui viribus corporalibus egent. Sumit enim Apoſtolus ſimilitudinem ab athletis cum ait. Exerce te ipſum ad pietatem. Nã id ſignificat vox Græca GIMNAZE, *& ſenſus huius loci hic eſt. Exerce te more boni athletę, ad curſum vel certamen pietatis. Hoc enim verè vtiliſſimum eſt, tum in hac vita, tum in futura. Nam qui vires exercent ad curſum, vel corporale certamen, parum inde lucrantur in hac vita, & in alia prorſus nihil. Similis locus eſt 1. Corinth. 9. Qui in agone contendit, ab omnibus ſe abſtinet. Et illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Porrò S. Ioãnes Chryſoſt. non ſolum docet Apoſtolum non loqui hoc loco de ieiunio, ſed etiam refellit eos, qui contrà ſentiunt. Neque enim credibile eſt, Apoſtolum vocaturum fuiſſe ieiunium, corporalem exercitationem, cum ieiunium ad corpus extenuendum, non ad confirmandum referatur, & cum ſit verè ſpiritualis, & cęleſtis exercitatio. Deinde quomodo diceret idem Apoſtolus, ieiunium ad modicum valere, cùm ipſe idem ad ieiunium tam frequenter, & verbo, & exemplo diſcipulos hortaretur? Denique nunquam Apoſtolus ieiunio, pietatem opponeret, quæ habet promiſsionem vitæ, quæ nunc eſt, & futuræ, cum id maximè conueniat ieiunio, vt in hac vita ſanitatem efficiat, & conſeruet, vt patet ex Cap. 1. Daniel. & in alia mercedem accipiat à Patre cęleſti, iuxta promiſsionem Domini Matth. 6. Itaque rectè S. Leo ſerm. 1. de ieiun. Pentecoſtes. Sequitur, inquit, ſolemne ieiunium quod animis corporibusq́; curãdis ſalubriter inſtitutum deuotã nobis eſt obſeruantia celebrandum.* Hæc Bellarminus.

Ex quibus patet non poſſe ex loco Pauli citato, peti, certum, euidens, & demõſtratiuum argumentum, pro intento Theologi quandoquidem ſenſus loci non eſt clarus, & apertus, & circà expoſitionem eius adeò diſſentiant SS. Patres. Quod ſi velimus expoſitioni ſecundæ

ſecundæ inhærere, allatæ à Bellarmino, tãtum abeſt vt faueat Theologo, quin potiùs ſit valdè eius propoſito contraria. At quia ſua veneratio, & quidem iuſtiſſimè, debetur SS. Anſelmo, & Thomæ, (nam quid Bernard⁹ intellexerit per exercitationem corporalem, poſteà patebit) ideò & ſecundùm mentẽ horum Doctorum dico, Theologo nõ patrocinari ſententiam eorum. Hi enim Sancti non dixerunt abſolutè afflictionem corporis eſſe inutilem, ſed comparatiuè, & reſpectiuè ad vtilitatem magnam, quã habet pietas mentis, eſſe modicum vtilem. Quod ſi vitæ auſteritas externa, nõ eſt cenſenda abſolutè inutilis, qua ratione infert Theologus, ex vitæ auſteritate externa, non eſſe metiẽdam Religionis perfectionem? Ex re enim vtili & bona, tanquam ex fructu ſiue medio, ſecundùm principia ipſiuſmet Theologi, poteſt agnoſci perfectio Religionis. Quòd ſi illa Religio eſt perfectior, quæ ſe exercet in pietate; nonne illa Religio, ſecũdùm regulas Theologi erit perfectior, quę ſimul & in pietate, & in vitæ auſteritate ſe exercet, quãdoquidem & plura media habet, & pluribus eſt fulta auxilijs, ac præſidijs quę ſecundùm Theologum, faciunt ad perfectionem Religionis.

PROPOSITIO LXXIII.

Quem locum explanans S. Thom. in Comment. Exercitatio, inquit, ieiunij & huiuſmodi, in ſua natura non ſunt bona, ſed pœnalia, & ſi homo non peccaſſet, nihil horum fuiſſet, ſed ſunt bona medicinalia, in quantum reprimunt concupiſcentias: Ergo ad iſtud modicum ſunt vtilia, quia tantùm ad morbum peccati carnalis, non ſpiritualis: quia aliquando propter abſtinentiam, homo in iracundiam, inanem gloriam, & huiuſmodi incurrit. Præfert ergo abſtinentiæ pietatem; & accipitur hic vtroque modo pro cultu Dei, & miſericordia.

HÆc Propoſitio mutilatã continet citationem, & Authoris oſtẽdit ſummam infidelitatem. Integer enim textus S. Thomæ ſic habet. *Corporalis exercitatio ieiunij, & huiuſmodi, in ſua natura, non ſunt bona ſed pœnalia, & ſi homo non peccaſſet, nihil horum fuiſſet, ſed ſunt bona medicinalia. Sicut enim reubarbarum eſt bonum, in quantum releuat à colera: ſic & iſta in quantum comprimunt concupiſcentias. Ergo ad iſtud modicum ſunt vtilia 1. Corint. 9. Caſtigo corpus meum, & in ſer-*

uitutem redigo &c. Coloſſ. 3. Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram. Et ideò ſi homo eſſet in ſtatu, in quo non poſſet peccare, non indigeret ieiunio, & huiuſmodi. Vnde Chryſoſt. ſuper illud Matth. 16. Venit IESVS *&c. dicit, Ioannes purus homo, indigebat medicina ieiunij. Chriſtus Deus erat, & non purus homo; & ideo huiuſmodi non indigebat. Ergo ad modicum vtilis eſt, quia tantum ad morbum peccati carnalis, non ſpiritualis: quia aliquando propter abſtinentiam, homo iracundiam, inanem gloriam, & huiuſmodi incurrit. Deinde cùm dicit. Pietas autem, præfert abſtinentiæ pietatem, & accipitur hic vtroque modo, ſcilicet cultu Dei & miſericordia.* Hæc S. Thomas. Quibus perſpectis, & facta collatione, patebit euidenter vnicuique, quæ poſuerit, & quæ omiſerit Theologus. Omiſit primùm illa verba, (vt prætercam alia leuiora.) *Si homo eſſet in ſtatu, in quo non poſſet peccare, non indigeret ieiunio, & huiuſmodi.* Exiſtimat fortaſſis Theologus, ſe eſſe in ſtatu in quo non poteſt peccare; ſcilicet in ſtatu Innocentiæ, vt proinde non indigeat ieiunio, & alijs huiuſmodi. Sed videat, ne dum vult eſſe ſuprà homines, infra homines inueniatur, & comparetur iumentis inſipientibus, & ſimilis fiat illis; dum tãquam animalis homo, non ea quæ ſunt Spiritus Dei, ſed ea quæ ſunt carnis, ſapere videtur, ſicut equus, & mulus, quibus non eſt intellectus. Subiungit S.Thomas dictum S.Chryſoſt. *Ioãnes purus homo indigebat medicina ieiunij.* Theologus id omiſit, quaſi ad ſe nihil pertineret. Fortaſſis Theologus inter natos mulierum maior ſurrexit Ioanne Baptiſta; vt pote qui cum ſit purus homo non indigeat medicina ieiunij: Imò verò ſi Ioãnes Baptiſta cum eſſet ſanctificatus in vtero, & priùs ſanctus, quam natus, & confirmatus in gratia; & in deſerto manens, indiguit medicina ieiunij, quia purus homo erat; multo magis in peccatis nati, varijs obnoxij criminibus, de ſua ſalute minimè ſecuri, in medio prauæ & peruerſæ nationis commorantes, indigebunt medicina ieiunij; ſaltim propterea, quia ſunt puri homines. Vt quid ergo iſta omiſit Theologus, ac ſi minimè ipſi & alijs neceſſaria? Sed eſt vnde materiam tripudij ex loco citato habeat Theologus. *Quia,* inquit S.Thomas, *aliquãdo propter abſtinentiam homo iracundiam inanem gloriam, & huiuſmodi incurrit.* At ſi idem periculũ aduertat Theologus in prædicatione, & doctrina, credo quod nõ triumphabit. Maiori quippe periculo inanis gloriæ expoſita eſt prędicatio, quàm vitæ auſteritas externa. Maceratio enim carnis plurimũ facit ad coërcendam vanam gloriam. Vnde Auguſt. dicit. *Ieiunium cor facit contritum & humiliatum.* Et S.Climacus. *Si affligatur venter humiliabitur cor: ſi au-*

ſi autem ille foueatur, ſuperbit cogitatio. Et idem rurſus ieiunium vocat: *humile ſuſpirium.* Eccleſia quoque canit, *Carnis terat ſuperbiam, potus cibiq; parcitas.* Quid verò de prædicatione dicat S. Gregorius, audiamus. *Sæpè,* inquit ille, Paſtor. curæ par. 4. cap. 1. *dum prædicatio modis congruentibus vbertim funditur, apud ſemetipſum de oſtenſione ſui, occulta lætitia, loquentis animus ſubleuatur.* Et iterùm alibi. *Tutius veritas auditur quàm prædicatur. Quoniam cum auditur, cordis humilitas cuſtoditur: cùm autem prædicatur vox non ſurripit cuiquam hominum quantulacunque iactantia in quo vtique pedes affectionis, vel intentionis, aliquantulum inquinantur.* Item. *Poſt prædicationem lauat pedes Apoſtolis, quia aliquando inde inquinantur veſtigia loquentium, vnde audientium corda mundantur, dum ſe extollunt, quia, per eos gratia Prædicationis deriuatur.* Et ideò S. Auguſt. monet dicens. *Solicitiſſimè cauendum eſt in docendo ſuperbiæ vitium, quod in diſcendo non ita eſt.* Si ergo Theologus propter periculum inanis gloriç non vult ieiunare; propter idem periculum neque debebit prædicare: & neque Epiſtolam hanc debebat ſcribere: plus enim in ſcribendo hanc Epiſtolam gloriæ vanç (veriſſimè vanç) cupiditate potuit vinci, quàm alius ieiunans, & tacens.

PROPOSITIO LXXIV.

Sed præclarè admodum S. Bernardus eundem Apoſtoli locum eodem ſenſu intelligens Apologia ad Gulielmum Abbatem, eos Religioſos perſtringit, qui ieiunijs maioribus addicti, & abſtinentijs, vilique & attrita tunica induti, detrahebant alijs Religioſis, quòd vterentur melioribus veſtibus, ac pellibus, & carnibus veſcerentur, & tria vel quatuor pulmentaria vno die admitterent.

HÆc Propoſitio eſt contumelioſa, & iniurioſa in Ciſtercienſes, filios Sancti Patris Bernardi, quos ſe conuenire, de Ordine ſuo eſſe, diſertè tradit idem Sanctus. Supponit enim eos fuiſſe detractores, quod nequaquam agnoſcit S. Bernardus; imò ab ea calumnia eos vindicat apertè; vt ax mox dicendis patebit. Sic enim ait, ibi. *Vnde nunc mihi conueniendi ſunt quidam de Ordine noſtro; qui contra illam ſententiam. Nolite ante tempus iudicare, quoad vſque veniat Dominus, qui & illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium: alijs Ordinibus derogare dicantur, & ſuam iuſtitiam ſolam volentes conſtituere, iuſtitiæ*

iuſtitiæ Dei non ſunt ſubiecti: quos profectò, (ſi qui tamen huiuſcemodi ſunt) nec noſtri, nec cuiuſpiam eſſe Ordinis, veriùs eſſe dixerim. Quippè qui etſi ordinatè viuentes, ſuperbè tamen loquentes, ciues ſe faciunt Babylonis, ideſt confuſionis, imò filios tenebrarũ, ipſiuſq; gehennæ, vbi nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat. Vobis ergo inquam fratres, qui etiam poſt auditam illam Domini de Phariſeo & publicano parabolam, de veſtra iuſtitia præſumentes, cæteros aſpernamini, dicitis, (vt dicitur) ſolos vos homines eſſe iuſtos, aut omnibus Sanctiores, ſolos vos Monachorũ regulariter viuere, cæteros verò regulæ potiùs exiſtere trãſgreſſores. Hæc S. Bernardus. Ex quibus claret, quòd Ciſtercienſes alijs Religioſis non derogabant, ſed derogare dicebantur: ideò & S. Pater, non abſolutè, ſed ſub conditione loquitur. *Si qui tamen huiuſcemodi ſunt:* & euidenter indicat, ſe tantùm aliorum dictis attendere, dum ait. *Dicitis, vt dicitur.* Magnam ergo calumniam Theologus ſtruxit contrà ſacrum Ordinem Ciſtercienſium, quem viuente adhuc S. Bernardo Fundatore ſuo, facit Ordinem detractorum, imò Ordinem ſine ordine, Ordinẽ ciuium Babylonis, ſiue confuſionis, Ordinem filiorum tenebrarum. His enim nominibus S. Bernardus detractores appellauit, vt viſum eſt. Videat Theologus, quàm inſipienter & imprudenter egerit, dum contrà tot Sanctiſſimas Religiones dentes & arma exacuerit, vt liquet vel ex Propoſitione hac allata, quâ Sãctiſſimum Ordinẽ Ciſtercienſium proſcindere, & Ordinem detractorum orbi proponere auſus eſt. *Suſurro & bilinguis maledictus* (Eccleſiaſt. 28.) *multos enim turbabit pacem habentes. Lingua tertia multos commouit. Flagelli plaga liuorem facit: plaga autem linguæ comminuit oſſa. Beatus, qui tectus eſt à lingua nequam, qui in iracundiam illius non tranſiuit, & qui non attraxit iugum illius, & in vinculis eius non eſt ligatus: iugum enim illius, iugum ferreum eſt: & vinculum illius, vinculum æreũ eſt. Mors illius, mors nequiſſima: & vtilis potiùs infernus, quàm illa. Qui relinquunt Deum incident in illam, & exardebit in illis, & non extinguetur, & immittetur in illos quaſi leo, & quaſi pardus lædet illos. Sepi aures tuas ſpinis, linguam nequam noli audire, & ori tuo facito oſtia. Ita lingua* (Iacob 3.) *modicum quidem membrum eſt, & magna exaltat. Ecce quantus ignis, quam magnam ſyluam incendit? Et lingua ignis eſt, vniuerſitas iniquitatis. Lingua conſtituitur in membris noſtris, quæ maculat totum corpus, & inflammat rotam natiuitatis noſtræ, inflammata à gehenna. Omnis enim natura beſtiarum & volucrum, & ſerpentum, & cæterorum domantur, & domita ſunt à natura humana: linguã autem nullus hominum domare poteſt: inquietum malum, plena veneno mortifero. In ipſa benedicimus Deum*

& Pa-

& Patrem: & in ipſa maledicimus homines, qui ad ſimilitudinem eius facti ſunt. Ex ipſo ore procedit benedictio, & maledictio. Non oportet fratres mei, hæc ita fieri. Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem & amaram aquam? Nunquid poteſt fratres mei ficus vuas facere, aut vitis ficus? Sic neque ſalſa, dulcem poteſt facere aquam. Sed bono animo eſtote ò Sacra capita Ciſtercienſium. Gladius enim anceps linguæ illius, intrauit in cor ipſius, quia dum alios detractores facit, ipſemet detractor factus eſt, & incidit in foueam quã fecit, & dolor eius in caput ipſius.

PROPOSITIO LXXV.

Et hos etſi pro delicatulis habitos, ijs longè anteponit.

HÆc Propoſitio omninò falſa eſt. Nullum enim veſtigium eius eſt in tota Apologia Diui Bernardi, quòd alios Religioſos anteponat ſuis, magnam auſteritatem vitę profitentibus; etiamſi virtutes anteponat vitijs; imò per oppoſitũ, acriter alios Religioſos reprehendit. Verſa Lector, & vide totam Apologiam, an quid ſimile inuenies. Attende antecedentia, & conſequentia, & iudica rectè, an verum ſit, quod dixit Theologus. Antecedentia ad citata à Theologo, ſunt iſta. *Primo* inquit, *quid ad vos dę alienis ſeruis? ſuo Domino ſtant aut cadunt. Quis vos conſtituit iudices ſuper eos? Deinde ſi ita eſt, vt dicitur, de Ordine veſtro præſumitis, qualis Ordo eſt, vt antequam de ſuo quiſquam trabem eijciat, in fratrum oculis tã curioſè feſtucas perquirat? Qui in Regula gloriamini, cur contrà Regulam detrahitis? Cur contrà Euangelium, ante tempus, & contrà Apoſtolum, alienos ſeruos iudicatis? An Regula non concordat Euangelio, vel Apoſtolo? Alioquin Regula, iã non eſt Regula, quia nõ recta. Audite, & diſcite ordinem, qui cõtra ordinẽ, alijs Ordinib⁹ derogatis. Hypocrita,* inquit, *eijce primum trabẽ de oculo tuo, & ſic videbis eijcere feſtucã de oculo fratris tui. Quæris quam trabẽ? An nõ grãdis, & groſſa trabs eſt ſuperbia, qua te putas eſſe aliquid, cum nihil ſis? Inſaniſſimè tibi tanquam ſanus exultas, & alijs vaniſſimè trabem portans, de feſtucis inſultas. Gratias,* inquit, *tibi ago Deus, quia non ſum ſicut cæteri hominum, iniuſti, raptores, adulteri. Sequere ergò, & dic: detractores. Neque enim minima eſt hæc feſtuca inter cæteras. Quare cùm tam diligenter alias enumeres, iſtam taces? Si pro nulla, vel minima habes, audi Apoſtolum. Neque maledici,* ait, *regnum Dei poſſidebunt. Audi & Deũ in Pſalmo comminantem. Arguam te,* inquit, *& ſtatuam contra faciem tuam. Quod quia detractori loquatur, certũ eſt ex*

eſt ex præcedentibus. Et quidem iuſtè ad ſe retorquendus, & ſe compellendus eſt intueri, qui auertens faciem ſuam à ſe, aliena potiùs mala, quàm ſua, ſolet curioſiùs perſcrutari. At inquiunt, quomodo Regulam tenent, qui pelliciјs induuntur, ſani carnibus, ſeu carnium pinguedine veſcuntur, tria vel quatuor pulmentaria vna die, (quod regula prohibet) admittunt, opus manuum, quod iubet, non faciunt; multa denique pro libitu ſuo, vel mutant, vel augent, vel minuunt? Rectè non poſſunt hęc negari. Hęc Bernardus. Conſidera quęſo ſi eſt mentio aliqua, de anteponendis delicatulis. Sed dato, non cõceſſo, quòd alios anteponeret, quid mirum, quòd anteponeret tenentibus Ordinem ſine Ordine, ciuibus Babylonis, filijs tenebrarum, ipſiuſque gehennæ, vno verbo detractoribus? Sed iam attende ſequentia.

PROPOSITIO LXXVI.

Attendite, inquit, *in regulam Dei, cui vtique non diſſonat inſtitutio S. Benedicti. Regnum Dei intrà vos eſt, (Lucæ 17) hoc eſt, non exteriùs in veſtimentis, aut alimentis corporis, ſed in virtutibus interioris hominis. Vnde Apoſtolus (Rom. 14.) Regnum Dei non eſt eſca, & potus, ſed iuſtitia, & pax, & gaudium in Spiritu Sancto. De corporalibus itaque obſeruantijs fratribus calumniam ſtruitis & quæ maiora ſunt Regulæ, ſpiritualia inſtituta relinquitis. Magna abuſio. Tunicati & elati abhorremus pelliceas. Tanquam non melior ſit pellibus inuoluta humilitas quam tunicata ſuperbia. Repleti deinde ventre faba, mentem ſuperbia, cibis damnamus ſaginatos: quaſi non meliùs ſit exiguo ſagimine ad vſum veſci, quam ventoſo legumine vſque ad ructum exſaturari: præcipuè cùm Eſau, non de carne, ſed de lente ſit reprehenſus, & de ligno Adam, non de carne damnatus: è contrà verò Elias innoxiè carnem comederit. 3. Reg. 17. verſ. 6. Abraham gratiſſimè carnibus Angelos pauerit. Gen. 18. de ipſis ſua fieri ſacrificia Deus præceperit. Et infrà. Quantò ſpiritus corpore melior eſt, tantò ſpiritualis, quàm corporalis exercitatio fructuoſior. Tu ergò cum de horum obſeruatione elatus, alijs eadem non obſeruantibus derogas, non te magis tranſgreſſorem Regulæ indicas? cuius licèt minima quædam teneas, meliora deuitas: de quibus Paulus: æmulamini, ait, chariſmata meliora.*

Digitized by Google

liora. Detrahendo quippe fratribus: in quo temetipſum extollis, perdis humilitatem, in quo alios deprimis, charitatem: quæ ſunt chariſmata meliora. Tu ſi tuum corpus multis ac nimijs laboribus atteris, ac regularibus aſperitatibus mortificas membra tua, bene facis. Sed quid ſi ille, quem ſimiliter non laborantem dijudicas, modicum quidem habeat de hac, quæ ad modicum vtilis, corporali videlicet exercitatione, ampliùs autem, quàm tu de illa quæ ad omnia valet, ideſt pietate, &c.

VT in propatulo cernas ſummã infidelitatem & fallaciã Authoris, in citandis Sanctis Patribus; profero totũ textũ Sancti Bernardi, quẽ maximoperè Theologus truncauit, & mutilauit. *Sed attendite,* ait, *in Regulam Dei, cui vtique non diſſonat Inſtitutio S. Benedicti. Regnum Dei*, inquit, *intrà vos eſt: hoc eſt, non exterius in veſtimentis, aut alimentis corporis ſed in virtutibus interioris hominis. Vnde Apoſtolus. Regnum Dei non eſt eſca & potus, ſed iuſtitia, & pax, & gaudium in Spiritu Sancto. Et rurſus: Regnum Dei non eſt in ſermone, ſed in virtute. de corporalibus itaque obſeruãtijs fratribus calumniam ſtruitis, & quæ maiora ſunt Regulæ, ſpiritualia, ſcilicet, inſtituta relinquitis, camelumque deglutientes, culicem liquatis? Magna abuſio. Maxima cura eſt, vt corpus regulariter induatur, & contra regulam ſuis veſtibus anima nuda deſeritur. Cùm tãto ſtudio tunica & cuculla corpori procurentur, quatenus cui deerunt, Monachus non putetur; cur ſimiliter ſpiritui pietas, & humilitas, quæ profectò ſpiritualia indumenta ſunt, non prouidentur? Tunicati, & elati abhorremus pelliceas, tanquam non melior ſit pellibus inuoluta humilitas, quàm tunicata ſuperbia: præſertim cũ & Deus tunicas pelliceas primis hominibus fecerit, & Ioannes in Eremo zona pellicea lumbos accinxerit, & ipſe tunicarum inſtitutor in ſolitudine, non tunicis ſed pellibus ſe ſe induerit. Repleti deinde vẽtrem faba, mentem ſuperbia, cibis damnamus ſagitanos: quaſi non melius ſit exiguo ſagimine ad vſum veſci, quam ventoſo legumine vſque ad ructum exſaturari, & præſertim cùm Eſau nen de carne, ſed de lente ſit reprehenſus; & de ligno Adam, non de carne damnatus, & Ionathas ex guſtu mellis, non carnis, morti adiudicatus; è contra verò Elias innoxiè carnẽ comederit: Abraham gratiſſimè carnibus Angelos pauerit, & de ipſis ſua fieri ſacrificia Deus præceperit. Sed & ſatius eſt modico vti vino propter infirmitatẽ, quã multa aqua ingurgitari per auiditatẽ. Quia & Paulus Timotheo modico vtendũ vino conſulit, & Dominus ipſe bibit,*

bibit, ita vt vini potator appellatus ſit, Apoſtoliſque bibendum dedit; inſuper & ex eo Sacramenta ſui ſanguinis condidit: cùm è contrariò aquam ad nuptias bibi non paſſus ſit, & ad aquas contradictionis populi murmur terribiliter caſtigauerit. Dauid quoq; aquam, quam deſiderauerat, potare timuerit, virique illi Gedeonis qui præ auiditate toto corpore proſtrato, de flumine biberint; digni ad prælium ire non fuerint. Iam verò de labore manuum, quid gloriamini, cùm & Martha laborans increpata, & Maria quieſcẽs laudata ſit: Et Paulus apertè dicat. Labor corporis ad modicum valet, pietas autem ad omnia? Optimus labor de quo Propheta dicebat. Laboraui in gemitu meo: & de quo alibi. Memor fui Dei, & delectatus ſum & exercitatus ſum. At ne corporale intelligas exercitium. Et defecit, inquit, Spiritus meus. Vbi autem non corpus, ſed ſpiritus fatigatur, ſpiritualis proculdubio labor intelligitur. Quid ergo inquis? Siccinne illa ſpiritualia perſuades, vt etiam hæc, quæ ex Regula habemus, corporalia damnes? Nequaquam. Sed illa oportet agere, & iſta, non omittere. Alioquin cum aut iſta omitti neceſſe eſt, aut illa; iſta potiùs omittenda ſunt, quàm illa. Quãtò omnis Spiritus corpore melior eſt, tantò ſpiritualis, quàm corporalis exercitatio fructuoſior. Tu ergo cùm de horum obſeruatione elatus, aliis eadem non obſeruantibus derogas, nonne te magis tranſgreſſorem Regulæ indicas, cuius licèt minima quædã teneas, meliora deuitas? De quibus Paulus, Æmulamini, ait, chariſmata meliora. Detrahendo quippe fratribus, in quo temetipsũ extollis, perdis humilitatẽ, in quo alios deprimis, charitatem: quæ ſunt proculdubio chariſmata meliora. Tu ſi tuũ corpus multis & nimiis laboribus atteris, ac regularibus aſperitatibus mortificas mẽbra tua, quæ ſunt ſuper terrã, benè facis. Sed quid ſi ille quem ſimiliter nõ laborantẽ diiudicas, modicũ quidẽ habeat de hac, quæ ad modicũ eſt vtilis, corporali videlicet exercitatione: amplius autem quàm tu de illa, quæ ad omnia valet id eſt pietate, quis quæſo veſtrũ Regulã melius tenet? An non melius, qui melior? Quis verò melior, humilior, an fatigatior? An non is qui à Domino didicit mitis eſſe, & humilis corde: Qui & cum Maria, optimã partem elegit, quæ non auferetur ab eo? Quod ſi regulam ab omnibus, qui eam profeſſi ſunt, ſic ad literam tenendam cenſes, vt nullã omnino diſpenſationem admitti patiaris; audacter dico, nec tu eam, nec ille, tenetis. Nam etſi ille quantũ quidẽ pertinet ad obſeruationes corporeas, in pluribus offendit, impoſſibile eſt tamen, te quoque vel in vno nõ tranſgredi. Scis autẽ quia qui in vno offendit, omnium eſt reus. Sin verò concedas, aliqua poſſe mutari diſpenſatoriè, proculdubio & tu illã tenes, & ille; quãquam diſſimiliter. Nam tu quidem diſtrictiùs, at ille fortaſſe diſcretiùs. Neque hoc dico, quia hæc exteriora negli-

gen-

genda ſunt,aut qui ſe in illis nõ exercuerit, mox ideò ſpiritualis efficiatur: cum potiùs ſpiritualia (quamquã meliora) niſi per iſta aut vix,aut nullatenus, vel acquirantur, vel obtineantur, ſicut ſcriptũ eſt. Non priùs quod ſpirituale, ſed quod animale, deinde quod ſpirituale. Sicut nec Iacob, niſi priùs cognita Lia, deſideratos Rachelis amplexus meruit obtinere. Vnde rurſus in Pſalm. Sumite pſalmum & date tympanum: Quod eſt dicere. Sumitẽ ſpiritualia.ſed prius date corporalia. Optimus autem ille, qui diſcretè & cõgruè hac & illa operatur. Hęc Bernardus.

Quibus lectis & benè pẽſatis, facilè quiuis aduertet, quæ Theologus ſuę Epiſtolæ inſeruerit, quę verò reſpuerit: nimirùm more ſuo ea quæ plauſibilia propoſito videbantur attulit, quæ verò repugnantia, omninò ſubticuit. Et imprimis expoſitionẽ ſententiæ Pauli citatæ ſuprà ab ipſomet Theologo. Sic enim Bernardus legit. *Labor corporis ad modicũ valet*: & loquitur de labore manuũ, quo vt plurimũ non occupãtur Religiones, etiã auſteram vitam profitentes. Deinde omiſit illa verba S. Bernardi. *Quid ergo inquit? Sicinne illa ſpiritualia perſuades, vt etiam hac, quæ ex Regula habèmus, corporalia damnes? Nequaquam. Sed illa oportet agere, & iſta nõ omittere.* Sic Bernardus: at Theologus nõ ſic: ſed taliter ſpiritualia perſuadet, vt corporalia dãnet. Siue, taliter vult fieri ſpiritualia, vt omittãtur corporaliã. Denique nonne fraudulenter Theologus non ſubtexuit cautelã à S. Bernardo adhibitam ſuis verbis. *Non hoc dico*, inquit Bernardus, *quia hac exteriora negligenda ſint, aut hic ſe in illis non exercuerit, mox ideò ſpiritualis efficiatur, cum potiùs ſpiritualia, (quanquam meliora) aut vix, aut nullatenus, vel acquirantur, vel obtineãtur.* Pupugit mẽtẽ, vel potiùs carnẽ, aut certè mentẽ carnalem Theologi, hæc propoſitio, & ideò oculũ cõſiderationis ab ea auertit, & ſilẽtio inuoluit. Quàm delicatus es mi Theologe, qui ex pratis SS. Patrũ floſculos ſuaueolentes decerpere, herbas verò medicinales, & corpus purgãtes, negligere conatus es: qui ſenſibus fauorabilia eligis, odioſa perſequeris. Quid ſi totã Apologiã S. Bernardi legiſſes, quàm grauiter punctus, (etſi nõ cõpunctus) receſſiſſes. Lege ſi placet, & apertè videbis, omnia tua acriter perſtringi, & grauiter notari. Neq; animus eſt ea hic recẽſere, quia facile tibi poſsũt eſſe obuia. Ne tamẽ gratis & quaſi inobſeruatus trãſeas, pro hoc labore, quẽ nauaſti vt inſurgeres contrà Religiones auſteritati deditas, & aduerſus ieiuniũ, & abſtinẽtiã à carnibus (auctoritate Bernardi, vt tibi videbatur, ſuffultus) prædicares; repono viciſſim ea, quæ S. Hierony. pro ieiunio & abſtinẽtia ab eſu carnium, aduerſus Iouinianum cõſcripſit, non totũ eius tractatum [quod eſſet

eſſet nimis longum & operoſum] producendo, ſed aliquas ſententias ſelectiores promendo.

Audi idcircò ſues, & apros, & ceruos,& reliquas animantes creatas, vt milites,& athletæ,nautæ,Rhetores, metallorumque foſſores,& cæteri duro operi mancipati,haberent cibos quibus fortitudo corporum neceſſaria eſt, qui portant ar ma,& cibaria, qui pugnis, & calcibus,ſua inuicem mēbra debilitant, qui remos trahunt, quorum latera ad clamandum, dicendumq; ſunt valida, qui ſubuertunt montes,& ſub dio, & imbribus dormiunt. Cæterum noſtra Religio,non PICTIN,*non athletam, non nautas,non milites, non foſſores, ſed ſapientiæ erudit ſectatorem, qui ſe Dei cultui dedicauit: & ſcit, cur creatus ſit, cur verſetur in mundo, quo abire feſtinet. Vnde & Apoſtolus loquitur. Quādo infirmor, tunc fortior ſum. Et: Si exterior veſter homo corrumpitur, ſed interior renouatur de die, in diem. Et: Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Et: carnis curam ne feceritis in deſiderijs. Nūquid omnibus præceptum eſt, ne duas tunicas habeant,ne cibos in pera,æs in zona, virgam in manu, calceamentum in pedibus: vt vendant vniuerſa quæ poſsident, dentque pauperibus, & ſequantur* IESVM? *Sed his vtique qui volunt eſſe perfecti. Alioquin à Ioanne Baptiſta,aliud præcipitur militibus, aliud publicanis. Dominus autem dicit in Euangelio ad eum qui ſe iactauerat legis vniuerſa compleſſe: Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ habes,& da pauperibus,& veni, ſequere me. Ne graue onus nolenti videretur imponere, in propria audientis voluntate dimiſit, dicens. Si vis perfectus eſſe. Quamobrem & ego tibi dicam. Si vis perfectus eſſe bonum eſt vinum non bibere,& carnem non mā-ducare. Si vis perfectus eſſe, meliùs eſt ſaginare animam, quàm corpus. Si autem paruulus es, & coquorum te iura delectant, nemo eripit faucibus tuis eſculentas dapes. Manduca, & bibe,& ſi tibi placet, cum Iſrael lude conſurgens, & canito. Manducemus, & bibamus,cras enim moriemur. Mā-ducet,& bibat,qui poſt cibos expectat interitum: qui cum Epicuro dicit. Poſt mortem nihil eſt, & mors ipſa nihil eſt. Nos Paulo credimus intonanti. Eſca ventri,& venter eſcis. Deus autem,& hunc & illam deſtruet.*

Verùm fac eſum carnium cunctis nationibus eſſe communem, & paſsim licere,quod paſsim gignitur. Quid ad nos, quorum conuerſatio in cælis eſt, qui ſuper Pythagoram, & Empedoclem, & omnes ſapientiæ ſectatores non ei debemur cui naſcimur, ſed cui renaſcimur: qui repugnantem carnem, & ad libidinum incentiua rapientem inedia ſubiugamus? Eſus carnium,& potus vini, ventriſque ſaturitas, ſeminarium libidinis eſt. Vnde & Comicus. Sine Cerere, inquit, & libero friget Venus. Per quinque ſenſus,quaſi per quaſdam feneſtras, vitiorum in animam introitus eſt. Non poteſt ante

te

Digitized by Google

te Metropolis, & arx mentis capi, niſi per portas eius irruerit hoſtilis exercitus. Horum perturbationibus anima prægrauatur; & capitur aſpectu, auditu, odoratu, ſapore, tactu. Si Circenſibus quiſpiam delectetur, ſi athletarum certamine, ſi mobilitate hiſtrionum, ſi formis mulierum, ſplendore gemmarum, veſtium, metallorum, & cæteris huiuſcemodi, per oculorũ feneſtras animæ capta libertas eſt, & impletur illud propheticum. Mors intrauit per feneſtras veſtras. Rurſum audito vario organorum cantu, & vocum inflexionibus delinitur, & carmine poetarum, & comœdiarum, mimorumq; vrbanitatibus, & ſtrophis, & quicquid per aures introiens virilitatem mentis, effæminat. Odoris autem ſuauitas, & diuerſa thymiamata, & amomum, & cyphi, œnanthe, muſcus, & peregrini muris pellicula, quod diſſolutis, & amatoribus conueniat, nemo niſi diſſolutus negat. Porrò ciborũ auiditas, quòd auaritiæ mater ſit, & animum quaſi quibuſdam cõpedibus degrauatũ in terra teneat, quis ignoret? Propter breuem gulæ voluptatem, terra luſtrãtur, & maria, & vt mulſum, vinum, pretioſuſq; cibus, fauces noſtras tranſeat, totius vitæ opera deſudamus. Tactus autem alienorũ corporum, & fœminarum ardentior appetitus, vicinus inſaniæ eſt. Ob hunc ſenſum cupimus, iraſcimur, geſtimus, inuidemus, æmulamur, ſoliciti ſumus, & expleta voluptate per quandam plenitudinem rurſus accendimur: quærimuſque facere, quod cùm fecerimus, iterũ pœniteamus. Igitur cum per has portas, quaſi quidam perturbationum cunei ad arcem noſtrę mentis intrauerint: vbi erit libertas, vbi fortitudo eius, vbi de Deo cogitatio: maximè cũ tactus depingat ſibi etiam præteritas voluptates, & recordatione vitiorum cogat animã cõpati, & quodammodo exercere: quod non agit. His igitur rationibus inuitati multi Philoſophorũ riliquerunt frequẽtias vrbium, & hortulos ſuburbanos, vbi ager irriguus, & arborum coma, & ſuſurrus auium, fontis ſpeculũ, riuus immurmurans, & multa oculorum, auriumq; illecebræ, ne per luxum, & abundantiã copiarum, animæ fortitudo molleſceret, & eius pudicitia cõſtupraretur. Inutile quippe eſt crebrò videre, per quæ aliquando captus ſis, & eorũ te experimento cõmittere, quibus difficulter careas. Nam & Pythagoræi huiuſcemodi frequentiam declinantes, in ſolitudine, & deſertis locis habitare cõſueuerunt. Platonici quoq; & Stoici in templorũ locis, & porticibus verſabãtur, vt admoniti anguſtioris habitaculi ſanctitate, nihil aliud quam de virtutibus cogitarent. Sed & ipſe Plato, cùm eſſet diues, & thoros eius Diogenes lutatis pedibus conculcaret, vt poſſet vacare Philoſophiæ, elegit Academicam villam, ab vrbe procul, non ſolùm deſertam, ſed & peſtilẽtem: vt cura & aſsiduitate morborum libidinis impetus frangeretur: diſcipulique ſui nullam aliam ſentirent voluptatem, niſi earum rerum, quas

L diſce-

diſcerent. Quoſdam legimus effodiſſe ſibi oculos, ne per eorum viſum à contemplatione Philoſophiæ auocarentur. Vnde & Crates ille Thebanus, proiecto in mari non paruo auri pondere: Abite, inquit, *peſſum malæ cupiditates: Ego vos mergam, ne ipſe margar à vobis. Quod ſi quis exiſtimat, & abũdantia ciborum potionumque ſe perfrui, & vacare poſſe ſapientiæ, hoc eſt, & verſari in delitijs, & delitiarum vitijs non teneri, ſeipſum decipit. Cùm enim procul ab his remoti, ſæpè capiamur naturæ illecebris, & cogamur ea cupere, quorum copiam non habemus; quantò magis ſi circũdati retibus voluptatum, eſſe non liberos arbitremur? Senſus noſter illud cogitat, quod videt, audit, odoratur, guſtat, attrectat: & ad eius retrahitur appetitum, cuius capitur voluptate: quòd mens videat, & mens audiat, & quòd nec audire quidpiam, nec videre poſſumus, niſi ſenſus in ea, quæ cernimus, & audimus, fuerit intẽtus. Vetus quoque ſententia eſt. Difficile eſt, imò impoſsibile, delitijs, & voluptatibus affluentes, non ea cogitare quæ gerimus: fruſtraque quidam ſimulant ſalua fide, & pudicitia, & integritate mẽtis, ſe abuti voluptatibus, cùm contrà naturam ſit, copijs voluptatum, ſine voluptate perfrui: & Apoſtolus hoc ipſum cauens, dixerit. Quæ autem in delitijs eſt vidua, viuens, mortua eſt. Senſus corporum quaſi equi ſunt ſine ratione currentes: anima verò in aurigæ modum retinet frena currẽtium. Et quomodo equi abſque rectore præcipites ruunt, ita corpus ſine ratione, & imperio animæ, in ſuum fertur interitũ. Alia quoque comparatio animæ, & corporis à Philoſophis ponitur. Corpus puerum, animam pædagogum eſſe dicentibus. Vnde & Hiſtoricus. Animæ,* inquit, *imperio, corporis ſeruitio, magis vtimur: alterum nobis cum Dijs, alterum cum belluis commune eſt. Igitur niſi vitia adoleſcentis, & pueri, prudentia pædagogi rexerit, omnes conatus eius & impetus ad laſciuiam properant. Sine quatuor ſenſibus viuere poſſumus, ideſt ſine aſpectu, auditu, odoratu, atque complexu. Abſque guſtu autem & cibis, impoſsibile eſt humanum corpus ſubſiſtere. Adeſſe ergò debet ratio, vt tales, ac tantas ſumamus eſcas, quibus nõ onerctur corpus, nec libertas animæ prægrauetur: quia & comedendum eſt, & deambulandum, & dormiendum, & digerendum, & poſteà inflatis venis incentiua libidinum ſubſtinenda. Luxurioſa res vinũ, & tumultuoſa ebrietas. Omnis qui cum his miſcetur, non erit ſapiens. Ne tales accipiamus cibos, quos aut difficulter digerere, aut comeſos, magno partos, & perditos labore doleamus. Olerum, pomorum, ac leguminum, & facilior apparatus eſt, & arte impendijſque coquorum non indiget: & ſine cura ſuſtentat humanum corpus, moderatèque ſumptus (quia nec auidè deuoratur, quod irritamenta gulæ non habet) leuiori digeſtione concoquitur. Nemo enim vno aut duobus*

Digitized by Google

duobus cibis, hiſque vilibus, vſque ad inflationem ventris oneratur, quæ diuerſitate carnium, & ſaporis delectatione percipitur. Cùm varijs nidoribus fumant patinæ, ad vſum ſui expleta eſurie, quaſi captiuos, trahunt. Vnde & morbi ex ſaturitate nimis concitantur, multique impatientiam gulæ, vomitu remediantur; & quod turpiter ingeſſerunt, turpius egerunt. Hippocrates in Aphoriſmis docet, craſſa & obeſa corpora, quæ creſcendi menſuram compleuerint, niſi citò ablatione ſanguinis imminuantur, in paralyſim, & peſſima morborum genera erumpere: & idcircò eſſe neceſſariã dēptionem, vt rurſum habeant in quæ poſſint creſcere. Non enim manere in vno ſtaturam corporum, ſed aut creſcere ſemper, aut decreſcere: nec poſſe viuere animal, niſi creſcēdi capax ſit. Vnde & Galenus vir doctiſsimus, Hippocratis interpres, athletas, quorum vita & ars ſagina eſt, dicit in exhortatione medicinæ, nec viuere poſſe diù, nec ſanos eſſe: animaſque eorũ, ita nimio ſanguine, & adipibus, quaſi luto inuolutas, nihil tenue, nihil caleſte, ſed ſemper de carnibus, & ructu, & ventris ingluuie cogitare. Diogenes, tyrannos, & ſubuerſiones vrbium, bellaq; vel hoſtilia, vel ciuilia, nō pro ſimplici victu olerum, pomorumque, ſed pro carnibus, & epularũ delitijs, aſſerit excitari. Quodque mirandum ſit. Epicurus voluptatis aſſertor, omnes libros ſuos repleuit oleribus, & pomis: & vilibus cibis dicit eſſe viuendum, quia carnes, & exquiſitæ epulæ, ingenti cura ac miſeria præparentur, maioremque pœnam habeãt in inquirendo, quam voluptatem in abutendo. Corpora autem noſtra, cibo tantum & potu indigere. Vbi aqua & panis ſit, & cætera his ſimilia, ibi naturæ ſatiſfactum. Quicquid ſupra fuerit, nō ad vitæ neceſſitatem ſpectare, ſed ad vitium voluptatis. Bibere & comedere, non delitiarum ardorem, ſed ſitim famemq; reſtinguere. Qui carnibus veſcãtur, indigere etiam his, quę non ſunt carnium. Qui autem ſimplici victu abutantur, eos carnes non requirere. Sapientiæ quoque operã dare nō poſſumus, ſi menſæ abundantiã cogitemus, quæ labore nimio & cura indiget. Citò expletur naturæ neceſsitas; frigus & fames ſimplici veſtitu, & cibo expelli poteſt. Vnde & Apoſtolus. Habētes, inquit, *victũ & veſtitũ his contēti ſumus. Deliciæ & epularũ varietates, fomēta auaritiæ ſunt. Grãdis exultatio animæ eſt, cum paruo contentus fueris, mundũ habere ſub pedibus, & omnem eius potentiam: epulas, libidines, propter quæ diuitiæ cōparãtur vilibus mutare cibis, & craſsiore tunica compenſare. Tolle epularum, & libidinis luxuriam, nemo quæret diuitias: quarum vſus aut in ventre, aut ſub ventre eſt. Qui ægrotat non aliter recipit ſanitatem, niſi tenui cibo, & caſtigato victu, quæ* LEPTIDIETA *dicetur. Quibus ergo cibis recipitur ſanitas, his & ſeruari poteſt; ne quis putet morbos oleribus concitari. Si autem*

Milonis illius Crotoniatæ vires olera non miniſtrant, quæ naſcuntur, & aluntur carnibus: quid neceſſe eſt viro ſapienti, & Philoſopho Chriſti, tantā habere fortitudinem, quę athletis, & militibus neceſſaria eſt; quam cùm habuerit, ad vitia prouocetur? Illi arbitrantur carnes ſanitati congruas qui volunt abuti libidine, & in canum demerſi voluptatū, ad coitū ſemper exæſtuāt. Chriſtiano ſanitas abſq; viribus nimijs neceſſaria eſt. Nec turbare nos debet, ſi rari ſint huius propoſiti ſectatores: quia rari ſunt, & amici boni, & fideles, & pudici, & continentes, ſemperque virtus rara eſt. Lege Fabritij continentiam. Curij paupertatem, & in tāta vrbe, vix paucos inuenies quos ſequaris. Noli timere, ne ſi carnes non comederis, aucupes, & venatores fruſtra artificia didicerint. Legim⁹ quoſdam, morbo articulari & podagrę humoribus laborantes proſcriptione bonorū ad ſimplicem menſam, & pauperes cibos redactos conualuiſſe. Caruerāt enim ſolicitudine diſpenſandæ domus & epularū largitate, quæ & corpus fraudant, & animā. Irridet Horatius appetitum ciborum, qui conſumpti relinquunt pœnitentiam.

Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.

Et cum in amœniſſimo agro, in morſum voluptuoſorum hominum ſe craſſum pinguemque deſcriberet, luſit his verſibus.

Me pinguem & nitidum & benè curata cute viſes.
Cùm videre voles Epicuri de grege porcum.

Poſtmodùm, cùm argumentis Philoſophorum, exemplisq; fuſiùs abſtinentiam ab vſu carnium probaſſet, & rationem viuendi Diogenis Philoſophi ediſſeruiſſet; tādem ſubiunxit. *Vnius tantùm Philoſophi exemplum poſui, vt formoſuli noſtri, & toroſuli, & vix ſummis pedibus adumbrantes veſtigia: quorum verba in pugnis ſunt, & ſyllogiſmi in calcibus: qui paupertatem Apoſtolorum, & crucis duritiam, aut neſciunt, aut contemnunt, imitentur ſaltim gentiliū parcitatem.*

Inde ad exordiū generis humani tranſiens, & ad poſteriora deſcendens, multa dicit ad idem ſpectātia ex quibus aliqua cōmemorare viſum eſt. *Beatitudo,* inquit, *paradyſi abſque abſtinentia cibi, non potuit dedicari. Quamdiù ieiunauit, in paradyſo fuit: comedit, & eiectus eſt: eiectus, ſtatim duxit vxorem. Qui ieiunus in paradyſo virgo fuerat, ſatur in terra matrimonio copulatur: & tamen eiectus, non protinùs accepit licētiam carnium veſcēdarum, ſed tantùm poma arborum, & fruges ſegetum, & herbarum olera ei tradūtur in cibum: vt exul quoque paradyſi, non carnibus, quæ in paradyſo non erant, ſed ſimilitudine frugum paradyſi veſceretur. Poſteà verò vidēs Deus, quod diligenter appoſitum eſſet ad malitiā cor hominis ab adoleſcētia, & ſpirit⁹ eius in his permanere nō poſſet, quia erant caro,*

caro, opera carnis diluuio condemnauit, & auidiſſimam hominum gulam probans, dedit eis licentiam comedendarum carnium: vt dum ſibi intelligũt licere omnia, non deſiderent magnopere, quod non licebat, ne mandatum in cauſã verterẽt preuaricationis. Quãquam & tunc ex parte imperatum ieiunium ſit. Nam cum alia mundat, dicantur alia immũda: & in arca Noe de immundis bina, de mundis introducuntur imparia: & vtique immundorum eſus ablatus ſit, ne ſine cauſa dicerentur immunda: ex parte ieiuniũ dedicatum eſt, docens abſtinentiam omnium, in quorundam reciſione.

Moyſes quadraginta diebus & noctibus ieiunus in monte Sina, etiam tunc probans, non in pane ſolo viuere hominem; ſed in omni verbo Dei, cum Domino loquitur; populus autem ſatur idola fabricatur. Ille vacuo ventre legem accepit ſcriptam digito Dei: Iſte manducans & bibens conſurgenſque ludere, aurum conflat in vitulum, & Ægyptium bouem praefert Domini Maieſtati. Tot dierum labor vnius horæ ſaturitate periit. Frãgit audacter Moyſes tabulas: ſciebat enim Dei ſermonem non poſſe audire temulẽtos. Incraſſatus eſt, & pinguefactus, & dilatatus, & recalcitrauit dilectus, & dereliquit Dominum qui fecerat eum, & abſceſſit à Deo ſalutari ſuo. Vnde & in eodẽ Deuteronomio præcipitur. Ne cum manducaueris, & biberis, & domos optimas ædificaueris, ouibus, & bobus tuis multiplicatis, & argento, & auro, extollatur cor tuum & obliuiſcaris Domini tui. Deniq; mãducauit populus, & incraſſatũ eſt cor eius, ne videret oculis, & audiret auribus, & corde cõijceret: & vultum ieiunãtis Moyſi, & iuxtà Hebraicam veritatem, Dei confabulatione cornutum, paſtus & pinguior populus ſuſtinere non potuit. Quamobrem & Dominus noſter atque Saluator, nõ ob differẽtiam virginitatis, & nuptiarum, vt quidam putant, ſed ob ieiuniorum conſortia Moyſen & Eliam transfiguratus in monte ſecum oſtendit in gloria.

Sed nec ſecunda conſcriptio tabularum abſque ieiunio potuit impetrari. Quod ebrietas perdiderat, inedia reperit. Ex quo oſtenditur, poſſe nos per ieiunium redire in paradyſum, vnde per ſaturitatem fueramus eiecti.

Elias quadraginta dierum ieiunio præparatus, Deũ vidit in mõte Oreb, & audit ab eo: Quid tu hic Elia? Multò familiarior iſta vox, quam illa in Geneſi. Adam vbi es? Illa enim paſtũ terrebat, & perditum: hæc ieiunanti famulo blandiebatur.

Daniel, & tres pueri reuelationem merẽtur ieiunio: & paſti leguminibus, pulchriores ſunt & prudentiores his qui de menſa Regis carnibus veſcebãtur. Deinde ſcriptum eſt, quod Daniel tribus hebdomadibus ieiunauerit; panem ſuauem nõ comederit; caro & vinum non intrauerit os eius: oleo non ſit vnctus, & venerit ad eum Angelus dicẽs; Daniel homo miſerabilis es. Qui Deo miſerabilis apparuerat, poſt ieiu-

nium leonibus in lacu fuit horribilis. Quã pulchra res, quæ placat Deũ, leones mitigat, dæmones terret. Mittitur ad eum (licet hoc in Hæbraicis voluminibus non inuenerimus) Habacuc meſſorum prandiũ portãs. Talem enim diſcbophorũ inedia meruerat hebdomadis. Dauid periclitante filio poſt adulteriũ EZOMOLOGESTIN *in cinere & ieiunio facit, dicens; Quia cinerem tanquã panem mãducabam, & potum meũ cum fletu miſcebam. Et infirmata ſunt in ieiunio genua mea. Et certè iam audierat à Nathan. Dominus abſtulit à te hoc peccatũ. Sampſon, & Samuel vinum, & ſiceram non bibunt. Erant enim filij repromiſſionis, & per abſtinentiam ieiuniumq; concepti. Aaron, & cæteri Sacerdotes ingreſſuri templũ, omne quod inebriare poteſt non potãt, ne moriantur. Ex quo intelligimus mori eos, qui in Eccleſia non ſobriè miniſtrarint. Quamobrem exprobratur Iſraeli. Potum dabatis. Nazaræis meis, vinum. Ionadab filius Rechab præcepit filijs ſuis, vt non biberent vinum vſque in æternũ. Quibus cùm offerret Hieremias vinum vt biberent, & illi bibere noluiſſent, loquitur Dominus per Prophetam. Quia obediſtis præcepto Ionadab Patris veſtri, non deficiet vir de ſtirpe Ionadab filij Rechab, ſtãs in conſpectu meo, cunctis diebus.*

In foribus Euangelij Anna filia Phanuelis vniuira inducitur, ſemperque ieiunans, & Dominum virginem, longa caſtitas, longaq; ieiunia ſuſcepere. Præcurſor eius, & præco Ioãnes locuſtis alitur, & ſylueſtri melle, nõ carnibus: habitatioque deſerti, & incunabula Monachorum talibus inchoantur alimẽtis. Sed & ipſe Dominus baptiſma ſuũ quadraginta dierũ ieiunio dedicauit: & acriora dæmonia, docuit non niſi oratione, & ieiunijs poſſe ſuperari. Cornelius Centurio, vt Spiritũ Sanctum acciperet antequã baptiſma, eleemoſynis meruit, crebriſque ieiunijs. Paulus Apoſtolus poſt famẽ, & ſitim, cæteroſq; labores ſuos, & pericula latronum, naufragia, ſolitudines, crebra ieiunia enumerat. Et diſcipulo Timotheo dolenti ſtomachũ, & infirmitates plurimas ſuſtinenti, ſuadet vini modicã potionem: Iam noli, inquit, aquã bibere. Cui autem dixit. Iam noli aquam bibere: oſtendit eum aquã ante potaſſe. Quod non cõcederet, niſi crebra infirmitates, & dolor ſtomachi, poſtulaſſẽt.

Illud autem quod proponere aduerſarius auſus eſt, Dominum voratorem, & potatorem vini, à Phariſæis appellatum, & quia ad epulas ierit nuptiarum, & conuiuia non deſpexerit peccatorum, exiſtimo quòd nobiſcum faciat. Iſte eſt Dominus (vt arbitraris) vorator, qui quadraginta diebus Chriſtianorũ ieiuniũ ſanctificauit, qui beatos appellat eſurientes & ſitientes, qui eſcam habere ſe dicit, non quam diſcipuli ſuſpicabantur, ſed quę in perpetuum non periret, qui de die craſtina cogitare prohibet, qui cùm eſuriſſe & ſitiſſe dicatur, & iſte frequenter ad prandia, excepto myſterio, quod in typum ſuæ paſſionis expreſſit, & pro-

ban-

bandi corporis veritate, nec gula ſcribitur ſeruiſſe nec ventri. Qui diuitem purpuratum propter epulas narrat in tartaro, & Lazarum pauperem ob inediam dicit eſſe in ſinu Abrahæ. Qui quando ieiunamus, vngi caput, & lauari faciem præcipit, quod non gloria hominum: ſed Domino ieiunemus. Qui comedit quidem poſt reſurrectionem partem piſcis aſſi & fauum; non propter eſuriem & gutturis ſuauitatem, ſed vt veritatem ſui corporis comprobaret. Nam quotieſcũque mortuum ſuſcitauit, iuſsit ei dari manducare, ne reſurrectio phantaſma putaretur. Et Lazarus poſt reſurrectionẽ, ob hanc cauſam ſcribitur cum Domino iniiſſe conuiuium. Nec hoc dicimus, quod negemus piſces & cætera (ſi voluntatis fuerit) in cibo eſſe ſumenda: ſed quomodo nuptijs virginitatem, ita ſaturitati, & carnibus, ieiunia, ſpiritumque præferimus. Hæc omnia Hieronymus, quæ in gratiã Theologi altiſsimæ perfectionis cupidi, placuit adferre. Si enim vult perfectus eſſe; bonum erit ei, ex conſilio Hieronymi vinum non bibere, & carnem non manducare. Si vult perfectus eſſe, melius eſt ei ſaginare animã, quàm corpus. Sed ſi paruulus eſt, & coquorũ eum iura delectant: nemo eripit faucibus ſuis eſculentas dapes. Manducet, & bibat, & ſi ei placet, cum Iſrael ludat, & conſurgens canat. Manducemus & bibamus, cras enim moriemur.

Sed fortaſsè indignè feret Theologus, ſibi exhiberi dicta aduerſus Iouinianum, vtique Hæreticũ. Imò vereor cum S. Bonauẽtura in Apologia pauperũ, ne lõgè amplius deſipiat, quàm Iouinianus, tanquam proficiens in erroris doctrina diſcipulus. Nam ſobrietatẽ in vſu ciborum dicit competere perfectis (hos enim contendit præſenti Epiſtola depingere) abſtinentiã imperfectis: quia imperfecti indigẽt illo remedio ad edomationẽ cõcupiſcẽtiarũ, ſiue ad remedium peccati carnalis. Conſtat autẽ, quòd perfecti præferuntur imperfectis, & quę his & illis competunt, per ſe loquendo cõſimilem habent comparationem. Igitur ſecundùm ipſum præfertur horũ ciborũ vſus moderatus, & ſobrius, abſtinẽtiæ ab eiſdẽ. Quod ſi cauſetur falsũ ſibi crimen imponi, dicat igitur ipſe quod ſentit. Aut enim pręfert abſtinentiã moderato modo veſcẽdi: aut ęquat: aut poſtponit. Si præfert, vt quid tot ſuperuacua verba cõtra auſteritatẽ & ieiuniũ protulit. Cõceſſo enim ꝙ abſtinere perfecti⁹ ſit, nulla reſtat cauſa aduerſus Religiones auſteras diſputandi. Si verò ęquat; in errorẽ Iouiniani turpiter incidit. Si autẽ poſtponit; dãnatę & reprobatę iã hereſi ſuperaddit. Quòd autẽ huius ſentẽtię vltimę fuerit, indè apertè claret, ꝙ quia perfectiſſimos pręదicatores verbi diuini præfert alijs imperfectis & illis perfectiſſimis docet cõpetere vſum moderatum, & ſobriũ

ciborum; abſtinentiam verò & auſteritates relinquit alijs, vtique imperfectis : ſequitur quod etiā vſum moderatum ciborum præferat abſtinentiæ ab eiſdē: perfectiora enim opera cōueniūt perfectioribus perſonis, & quæ competunt imperfectis, vtiq; ſunt opera imperfectiora: ſicut enim perfecti præferuntur imperfectis: ita ea quæ his, & illis conueniunt, per ſe loquendo, conſimilem habēt comparationem, vt inquit idem S. Bonauentura. Iudicio ergò S. Bonauenturæ, non Iouiniani diſcipulus, ſed pluſquā Iouinian⁹ noſter Theologus eſt. Quapropter iiſdem verbis quibus quōdam S. Hieronymus Iouinianum, ad finem lib. 2. compellauit, cōpello & ego ipſum. *Nunc reſtat, vt Epicurum noſtrum, ſubantem in hortulis ſuis, inter adoleſcentulos, & mulierculas, alloquamur. Fauent tibi creſſi, nitidi dealbati. Adde ſi vis iuxta Socraticam irriſionem, omnes ſues & canes: & quia carnem amas, vultures quoque, aquilæ, accipitres, & bubones. Nunquam nos Ariſtipi multitudo terrebit. Quoſcunque formoſos, quoſcunque calamiſtratos, quos crine compoſito, quos rubentibus buccis videro, de tuo armento ſunt; imò inter tuos ſues grauiunt. De noſtro grege, triſtes, pallidi, ſordidati; & quaſi peregrini huius ſæculi, licèt ſermone taceant, habitu loquūtur & geſtis. Hei mihi, quia peregrinatio mea prolongata eſt: habitaui cum habitantibus Cedar: videlicet tenebris huius mundi, quia lux lucet in tenebris, & tenebræ eam non cōprehēderunt. Ne glorieris quod multos diſcipulos habeas: Filius Dei docuit in Iudæa, & duodecim tantùm illum Apoſtoli ſequebantur. Torcular,* inquit, *ſolus calcaui, & de gentibus vir non eſt mecum. Ille in paſſione ſolus remanſit, & Petri quoque erga eū trepidauit conſtātia: Phariſæorum autem doctrinæ omnis populus applaudebat, dicens: Crucifige, crucifige talē. Non habemus Regem, niſi Cæſarem; ideſt, vitia ſequimur, nō virtutes; Epicurum, non Chriſtum: Iouinianum, nō Apoſtolum Paulum. Quod multi acquieſcunt ſententiæ tuæ, indicium voluptatis eſt. Non enim tam te loquētē probant, quā ſuis fauent vitijs. In circulis platearum quotidie fictus ariolus ſtultorum nares verberat, & obtorto fuſte dentes mordentiū quatit, nec tamen deeſt, qui ſemper poſsit induci; & pro magna ſapientia deputas, ſi plures porci poſt te currāt, quos gehennæ ſuccidia nutrias?*

Et poſt pauca. Vexillum crucis, & prædicationis auſteritas, idolorū templa deſtruxerat; è regione luxuria vētris, & gutturis ſubuertere nititur fortitudinem crucis. Vnde per Eſaiam loquitur Deus. Populus meus qui vos beatificant, ſeducūt vos, & ſemitas pedum veſtrorum conturbant. Nec non per Ieremiam. Fugite de medio Babylonis, & ſeruate vnuſquiſque animam ſuā, & nolite credere Pſeudoprophetis, qui dicunt: Pax pax, & nō eſt pax;

qui

Digitized by Google

qui ſemper ingeminant, templum Domini, templum Domini. Propheta tui viderunt tibi falſa, & inſipientia: non aperuerunt iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent; qui deuorant plebem Domini vt cibum panis, Deum non inuocauerũt. Ieremias captiuitatem nuntians lapidatur à populo. Ananias filius Azur frangebat ad pręſens ligneas torques, & in futurum ferreas praparabat. Semper Pſeudopropheię dulcia pollicentur, & ad modicum placent. Amara eſt veritas, & qui eam prędicant, replentur amaritudine. In azymis enim veritatis & ſinceritatis Domini Paſcha celebratur, & cum amaritudinibus comeditur. Habes pręterea in exercitu tuo plures ſuccenturiatos; habes ſcurras & velites in prę ſidijs, craſſos, comptos, nitidos, clamatores, qui te pugnis calcibusq́ defendant: tibi cedunt de via nobiles, tibi oſculantur diuites caput; niſi enim tu veniſſes, ebrij atq́ ructantes paradiſum intrare non poterant. Macte virtute, imò vitijs, &c.

PROPOSITIO LXXVII.

Quod vſque adeò verum eſt, vt idem S. Bernardus ſerm. 12. in Cantica. Prælatos ſæculares Eccleſiæ vtiles, leuibus aliquibus defectibus obnoxios anteponat Religioſis ſolitarijs; etſi à vulgo habitis pro perfectioribus. Inhumanè, inquit, *eorum redarguis opera, quorum onera refugis. Dico enim, ſi is qui è Clauſtro eſt, eũ qui verſatur in populo, interdũ minùs diſtrictè minuſuè circumſpecte, ſe ſe agere deprehenderit, v. g. in cibo, in ſomno, in riſu, in ira, in iudicio, non ad iudicandum confeſtim reſiliat, ſed meminerit ſcriptum Eccleſ. 42. Melior eſt iniquitas viri, quàm benefaciens mulier. Nam tu quidem in tui cuſtodia vigilans, benè facis, ſed qui iuuat multos, meliùs facit, & viriliùs. Quod ſi implere non ſufficit, abſque aliqua iniquitate; ideſt abſque quadam inæqualitate vitæ & conuerſationis ſuæ, memento, quia charitas operit multitudinem peccatorum. Iacob 5.*

HÆc Propoſitio non habet cõnexionem cum præcedentibus. Quis enim dubitat, ſtatũ Epiſcoporum eſſe perfectiorem, quàm ſtatum Religioſorum? Nullus certè Theologus Catholicus contradicit. At quid ergo hæc doctrina à Theologo illata? Sed & quæ eſt hęc conſe-

conſequentia. Epiſcopi ſunt perfectiores Religioſis: Ergo perfectio Religionis non eſt metienda ex auſteritate externa? Amplius autem dicta Propoſitio Theologi manifeſtiſſimam falſitatem, & impoſturã continet. Sanctus enim Bernardus tantùm Epiſcopos præfert Religioſis, nõ verò quoſuis Prælatos: Theologus autem dicit, S. Bernardũ Prælatos ſeculares anteponere Religioſis ſolitarijs. Conſtat autem nomine Prælatorum, intelligi etiã alios, præter Epiſcopos: & non eſt conforme Theologiæ, omnes Prælatos anteponere perfectioni Religioſorum. Ne autem dubites de mente S. Bernardi, & vt Theologum agnoſcas impoſtorem, profero textum illius integrum, quem mãcum & mutilatum Theologus attulit: *Fratres reuereamur Epiſcopos, ſed vereamur labores eorum. Si labores penſamus, non affectamus honores. Agnoſcamus impares vires noſtras, nec delectet molles & fœmineos humeros, virorum ſupponere ſarcinis. Nec obſeruemus eos, ſed honoremus. Inhumanè nempè eorum redarguis opera, quorum onera refugis. Temerariè obiurgat virum de prælio reuertentẽ, mulier manens in domo. Dico enim ſi is qui in Clauſtro eſt, eum qui verſatur in populo, interdũ minus diſtrictè minuſuè circumſpectè ſe ſe agere deprehenderit (v. g. in verbo, in cibo, in ſomno, in riſu, in ira, in iudicio) non ad iudicandum confeſtim proſiliat, ſed meminerit ſcriptum. Melior eſt iniquitas viri, quàm benefaciens mulier. Nam tu quidem in tui cuſtodia vigilans, benefacis, ſed qui iuuat multos, & meliùs facit, & viriliùs. Quod ſi implere non ſufficit abſq; aliqua iniquitate, ideſt, abſq; quadam inæqualitate vitæ & conſeruationis ſuæ, memẽto, quia charitas operit multitudinem peccatorum. Hæc dicta ſint contra geminam tentationem, qua ſæpè viri Religioſi Epiſcoporum vel ambire gloriã, vel exceſſus temerè iudicare, Diabolicis inſtigationibus incitãtur.* Hæc Bernardus. Tu autem vide fallaciam Authoris, qui per omnia falſarius eſt. Maiorem autem fallaciam eius agnoſces, ſi cõſideres nomine Prælatorum ſæculariũ, Eccleſiæ vtiliũ, poſſe intelligi etiam Reges & Principes; nam hi ſunt Prælati ſæculares, & ſæpè Eccleſiæ vtiles. Quia ergò Prælatos ſæculares Eccleſiæ vtiles anteponit tãquàm perfectiores Religioſis ſolitarijs, cõſequens eſt, quod anteponat etiã Reges, & Principes in perfectione iiſdem. Si enim nomine Prælatorum intellexit tantum Spirituales, quare nõ dixit eos Prælatos Eccleſiaſticos, vel expreſsè Prælatos Spirituales? Sed vereor ne voluerit adulari Regibus & Principibus, vt eis etiam maiorem perfectionem attribueret, quàm Religioſis. Perpende etiam, quàm malitioſè detrahat Religioſis ſolitarijs, quos dicit à vulgo haberi, pro perfectioribus. Quia enim vulgi,

ſicut

ſicut & ſtultorum infinitus eſt numerus; paucorum verò eſt ſapientia: ideò iudicia vulgi, aut parui, aut nihil pendenda ſunt. Quando ergo dicit religioſos ſolitarios à vulgo haberi pro perfectioribus, eo ipſo tacitè inſinuat, hanc æſtimationem eſſe floccifaciēdam, & rem eis minimè competere, quamuis opinionem rei habeant. O detractorem vafrum, & ſubdolum, cuius os in dolo apertum eſt contrà Sanctos Domini. Nulla Religio eſt, quam lingua eius nequam non lacerauerit: Quin etiam ad eos, qui ſoli & recluſi in cellis manent, pertranſijt, & eorum famam ac honorem furtiuè proſcidit. O lingua, lingua, ſicut nouacula acuta fecisti dolum.

PROPOSITIO LXXVIII.

Sicut vitæ auſteritas, etſi bona & vtilis, non eſt id, ex quo perfectio Religioſæ vitæ agnoſcenda eſt.

HÆC Propoſitio iam eſt ſufficienter refutata. Id dumtaxat aduertas, quàm fraudulenter Theologus vitæ auſteritatem dixerit, *bonam, & vtilem.* In hoc enim non receſſit à moribus & ingenio Hæreticorum, qui ea apertè laudant, quæ aliàs in occulto cōdemnant. Sic Lutherus inimicus capitalis (vt eſt manifeſtum) ieiunij, tamen ieiunium commendat. Sic enim ſcribit ad Eſſlingēſes, vt habetur in tomo 2. ſuarum Lat. Epiſt. *Hoc non negauerim me dixiſſe, confeſſionem eſſe multi pretij, ſed nec ieiunio vnquam interdixi, nec peregrinationē vnquā reprobaui, aut eſum piſciū, &c.* Iouinianus etiā, quanquam ſit omnino deteſtādus, nunquam tamen in talem dementiam incidit, vt guloſitatē æquaret abſtinentię, aut abſtinentiam doceret eſſe malam: ſed vſum ciborum & abſtinentiā, æqualis meriti apud Deum cenſuit; quod Hieronymus vt dogma prophanum reprobauit. Theologus autem, pluſquam Iouinianus profecit: quia tacitè moderatum vſum ciborū abſtinentiæ prætulit, hoc ipſo quod moderatum vſum ciborum docuit competere perfectiſſimis Religionibus, quas digito monſtrare conatur, abſtinentia relicta; vtique imperfectioribus: quod iam ſupra probatum eſt. Deſinat ergo iactare laudes auſteritatis Theologus: nam quælibet Religio auſtera renuntiat fauori ſimili, & dicit. Quare tuo enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meū per os tuū? Tu verò odiſti diſciplinā meam, & proieciſti ſermones meos retrorſum. Si videbas Iouinianum currebas cum eo, & cum Hæreticis portionem tuam ponebas. Os tuum abunda-

Digitized by Google

abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos. Sedens aduerſus fratrem tuum pœnitentię deditum loquebaris, & aduerſus filium matris Eccleſiæ ponebas ſcãdalum, Hæc feciſti & tacui. Exiſtimaſti inique quod ero tui ſimilis; arguam te & ſtatuam cõtrà faciem tuam. Noli, noli, Theologe, Iudæ oſculum exhibere mihi, & in fraude, gladio petere viſcera mea. Meliora ſunt certè vulnera diligentis, quàm fraudulenta oſcula odientis. Corripiat me iuſtus in miſericordia, & increpet me, oleum autẽ peccatoris non impinguet caput meum.

PROPOSITIO LXXIX.

Id ex quo perfectio Religioſæ vitæ agnoſcenda eſt, non eſt paupertas.

C*Hriſtianæ Religionis propoſitum*, [inquit S. Thomas. Opuſ. 17. Cap. 1.] *in hoc pręcipuè videtur conſiſtere, vt à terrenis homines abſtrahat, & ſpiritualibus faciat eſſe intentos. Hinc eſt quod author fidei, & conſummator* IESVS, *in hunc mundum veniens, ſecularium rerum contemptum & facto & verbo ſuis fidelibus demõſtrauit. Facto ſiquidem quia ſicut dicit Auguſt. in libro de cathechizandis rudibus. Omnia bona terrena contempſit, homo factus Dominus* IESVS, *vt contemnenda monſtraret, & omnia terrena mala ſuſtinuit, quæ ſuſtinenda præcipiebat, vt neque in illis quæreretur fœlicitas, neq; in iſtis infœlicitas timeretur. Natus enim de Matre, quæ quamuis à viro intacta conceperit, ſemperque intacta permanſerit; tamen fabro deſponſata erat: omnem typum carnalis nobilitatis extinxit. Natus in Ciuitate Bethleem, quæ inter omnes Iudaę ciuitates erat exigua, noluit quemquam de terrenæ dignitatis ſublimitate gloriari. Pauper factus eſt, cuius ſunt omnia, & per quem facta ſunt omnia, ne quiſquam cùm in eum crederet, de terrenis diuitijs auderet extolli. Noluit Rex ab hominibus fieri, quia humilitatis oſtendebat viam. Eſuriuit, qui omnes paſcit: ſitiuit, per quem omnis potus creatur. Ab itinere fatigatus eſt, qui ſeipſum nobis viam fecit in cælum: crucifixus eſt, qui cruciatus noſtros finiuit: mortuus eſt, qui mortuos ſuſcitauit. Hoc idem in verbis oſtendit. Nam in ſuę prædicationis exordio, non aliqua regna terrena, ſicut in veteri teſtamẽto, ſed regnum cęlorum pœnitentibus repromiſit. Diſcipulis primam beatitudinem in ſpiritus paupertate conſtituit; in qua etiam perfectionis iter eſſe monſtrauit, dicens quærenti iuueni: Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & veni, ſequere me. Hanc viam eius diſcipuli ſunt ſecuti.*

Digitized by Google

ſecuti,tanquam temporaliter nihil habentes: ſed ſpirituali virtute omnia poſsidentes. Habentes enim alimenta, & quibus tegebantur, his erant contenti. Hoc autem tam pium tamq; ſalubre ſtudium, Diabolus humanæ ſalutis ęmulus, per homines carnales,inimicos crucis Chriſti,terrena ſapientes, ab antiquis temporibus impedire non ceſſat. Dicit enim Auguſt. in libro de agone Chriſtiano. Maſculi & fœminæ, & omnis ætas, & omnis ſæculi dignitas, ad ſpeciem vitæ æternæ commutata eſt. Alij neglectis temporalibus bonis, conuolant ad diuina. Alij cedunt eorum virtutibus,qui hęc faciũt, & laudant, quod imitari non audent. Pauci autem adhuc murmurant, & inani liuiore torquentur, aut qui ſua quærunt in Eccleſia, quam Catholici videantur, aut ex ipſo Chriſti nomine, gloriam quærentes, Hęretici. Ex eorum ſiquidem numero inſurrexerũt ab olim, diuerſis quidem in locis, ſed pari veſania, Iouinianus Romæ: Vigilantius in Gallia: quę anteà eorum monſtris caruerat. Horum primus, virginitati matrimonium: ſecundus paupertati, diuitum ſtatum præſumpſerunt æquare manifeſta perfidia:Euangelica & Apoſtolica conſilia, quãtum in ipſis eſt,reddentes inania. Sed quia rerum conditiones ex ſua interdum pẽſantur origine, dogmatis eorum ortum inueſtigemus, & proceſſum exploremus. Sciendum ergo eſt, Iouinianum in hunc errorem lapſum fuiſſe, vt diceret omnium baptizatorum, qui ſuum baptiſma ſeruauerunt, vnam eſſe in regno cœlorum remunerationem, vt Hieronym. narrat in libro quem contrà eum ſcribit. Ex quo in tantùm proceſſit, vt diceret virgines, viduas, & maritatas, quæ ſemel in Chriſto ſunt lotæ, ſi non diſcrepent cæteris operibus, eiuſdem meriti eſſe matrimonium per hoc virginitati adæquans: & quod inter abſtinentiam ciborũ, & perceptionem eorum cum gratiarum actione, nulla eſſet differentia. Poſitio autem eius pro hæreſi damnata eſt, vt Auguſtinus narrat. Hic autem Iouiniani error in Vigilantio ſurrexit, vt Hieronymus dicit in Epiſtola contrà Vigilantium, qui veritatem fidei impugnabat, vt ibidem dicitur, pudicitiam odio habens, & in conuiuio ſęcularium, contrà ieiunia Sanctorum declamans, vt Hieronymus in eadem Epiſtola dicit. Nec ſolùm contentus fuit Iouinianum imitari, conſilium de virginitate euacuans; ſed ſuperaddere auſus eſt etiam, vt conſilium de paupertate ſeruanda deſtrueret omninò. Vnde Hieronymus de eo dicit. *Quod autem aſſerit eos melius facere,qui vtuntur rebus ſuis, & paulatim fructus poſſeſsionũ pauperibus diuidunt,quàm illos qui poſſeſsionibus venundatis ſimul omnia largiuntur:non à me ei, ſed à Domino reſpondebitur. Si vis perfectus eſſe,vade, & vẽde omnia quę habes,&c. Matth. 19.* Hic autem error

per

per ſucceſſiones errantium, vſq; ad tempora S.Thomæ Aquinatis peruenit,& in Hæreticis quibuſdã,qui Cathari nominabantur, permanſit. Sicut patet in quodam tractatu cuiuſdam Deſiderij Hęreſiarchæ Lõbardi,quem edidit contrà Catholicam veritatem,in quo inter cętera, cõdemnat ſtatum eorum, qui relictis omnibus, egere volũt cũ Chriſto.Nuper autem,quod eſt horribilius, antiquus error renouatus eſt à Theologo, qui fidem defendere videtur, ſed more errantium in peius procedens, noluit diuitias paupertati æquare, vt Iouinianus, ſed ſupergrediendo Iouinianũ, poſſeſſionem bonorum in cõmuni, paupertati in communi præfert,vt Vigilãtius.Contendit enim in ſua Epiſtola Religionem illam,quę ſit omniũ perfectiſſima,in Eccleſia Dei monſtrare. Tali autem Religioni docet competere poſſeſſionem bonorum in communi;relinquendo vtiq;paupertatem in cõmuni Religionibus imperfectioribus. Quo quid aliud inſinuat,quàm poſſeſſionem bonorũ in cõmuni eſſe perfectius opus, paupertate in communi. Conſtat enim, vt inquit S. Bonauentura in Apologia pauperum, quòd perfecti præferũtur imperfectis,& quæ illis & his competunt,per ſe loquendo, conſimilem habent comparationẽ: Igitur ſecundùm ipſum præfertur poſſeſſio bonorũ in communi,paupertati in communi. Quod ſi cauſetur Theologus, falſum ſibi crimẽ imponi, dicat igitur ipſe quod ſentit: [& proſequor diſcurſum S. Bonauen. vt ſuprà in ſimili de auſteritate.] At enim pręfert paupertatem in communi, poſſeſſioni bonorũ in cõmuni: aut æquat: aut poſtponit. Si præfert; cur tot ſuperuacua verba cõtrà paupertatem in cõmuni protulit? Cur ñegat competere paupertatem in cõmuni Religioni perfectiſſimæ? ſiquidem perfectioribus perfectiora competunt. Et conceſſo quòd paupertas in communi perfectior ſit, nulla reſtat cauſa diſputãdi aduerſus Religiones paupertatẽ in communi profitentes. Si verò æquat; in errorẽ Iouiniani turpiter incidit: ſi autem poſtponit; damnatę & reprobatę Hęreſi Iouiniani, cum Vigilãtio ſuperaddit. Quod autem huius vltimæ ſententiæ fuerit, ex conſequẽtibus apertè clareſcit. Docet enim quod *in Religionibus paupertatem in communi profitentibus, ſolicitudo quęrendi neceſſaria pro templi ornatu, & viſu, pro victu, & veſtitu, pro viaticis, pro ſuppellectili, & alijs domeſticis neceſſitatibus, magis impedit procurationem alienę ſalutis, diuinaq; glorię propagationem, quàm ſolicitudo vnius Oeconomi, vel Patrisfamilias, aut Superioris Religionis, circà conſeruationem & defenſionem rerum immobilium, vel mobilium Religionis.* Si ergo paupertas in communi magis impedit procurationem alienæ ſalutis, & diuinæ gloriæ propagationem,

Digitized by Google

tionem, quàm poſſeſſio bonorũ in communi, vtiq; paupertas in cõmuni erit quid imperfectius poſſeſſione bonorum in communi. Certũ eſt enim, & in cõfeſſo apud omnes, id eſſe imperfectius, quod magis impedit procurationem ſalutis alienæ, diuinæque gloriæ propagationem. Deinde docet, quod *pręcipui Religionũ Fundatores, certos ſuis Religioſis permiſerunt reditus; vt ita liberi à quęrendis eleemoſynis, meliùs & Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſent.* Quibus verbis tacitè inſinuat, eos qui non ſunt liberi à quærendis eleemoſynis, non poſſe meliùs & Deo, & ſibi, & proximis vacare. Neceſsitas ergo quærendi eleemoſynas ob paupertatem in cõmuni, ſecundùm Theologum, eſt impedimentũ, vt Religioſi nõ poſſint meliùs & Deo, & ſibi, & proximis vacare: quod impedimentum, ſecundùm eundem Theologum, nõ præſtat poſſeſsio bonorum in communi. Certum eſt autẽ, quòd illud opus eſt imperfectius, quod eſt impedimentum, ne Religioſi poſsint meliùs & Deo, & ſibi, & proximis vacare; & è contrario, illud opus eſt perfectius, quod eſt adiumẽtum, vt Religioſi poſſint meliùs vacare, & Deo, & ſibi, & proximis: Hic eſt enim finis intrinſecus Religionis, vt homo totaliter ſe tradat Deo, & cultui ipſius: & propterea Religio dicitur à S. Thoma holocauſtũ. Imperfectior ergo ſecundùm Theologum eſt paupertas in cõmuni: perfectior autem eſt poſſeſſio bonorũ in communi. Amplius docet Theologus, *pręcipuos Religionum Fundatores, certos ſuis Religioſis permiſiſſe reditus; vt poſſint liberius errãtes corrigere quod facere non ita auderent, ſi ab eis quęrenda eſſent ſubſidia temporalia: timerent enim benefactores offendere, corrigendo eorum vitia; quia veritas odium parit.* Ex quo colligitur Theologum ſentire, eos qui habẽt neceſſe quærere eleemoſynas, non poſſe liberiùs errantes corrigere; nam & id apertè dicit, *quod id facere non ita audent, qui quærunt ſubſidia temporalia: timent enim benefactores offendere, corrigendo vitia eorum, quia veritas odium parit.* Paupertas ergo in communi, impedimentum eſt Religionibus prædicatorũ, vtique ſecundùm mentem Theologi perfectiſſimis, & Apoſtolicam vitam profitentibus, quominus liberè verbũ Dei euangelizare poſſint; quod impedimentũ aufert poſſeſſio bonorum in communi, ſecundùm Theologum. Ergo ſecundùm ſupra dicta, imperfectio eſt paupertas in communi, perfectior verò poſſeſſio bonorum in communi: Præterea dicit: *quod S.* Teresia *Fundatrix Diſcalceatorũ, experiẽtia edocta quędam Monaſteria erexit dotata reditibus, vt ſine ſolicitudine conquirendarum eleemoſynarum, & ea quæ eam comitatur diſtractione, Moniales Deo, rebusq; diuinis, magis vacarent.*

Sentit

Sétit ergo quod paupertas in communi importat ſolicitudinem, & conſequēter diſtractionem, & impedit finem intrinſecū Religionis, qui eſt Deo, rebuſque diuinis vacare. Imperfectior ergo eſt paupertas in communi, poſſeſſione bonorum in communi. Eandem ob cauſam dicit. S. TERESIAM *ſcriptum reliquiſſe, vt quamuis Diſcalceati haberent plura Monaſteria, in quolibet tamen pauci habitarēt: Pro multis enim,* inquit, *Eleemoſyna cum magna ſolicitudine & diſtractione, erogari ſolet.* Ergo idem quod prius. Præterea aſſerit. *Nō nullis Religionibus bona mobilia & immobilia neceſſaria eſſe, vt Religioſi ſine ſolicitudine conquirendi neceſſaria, toti ſe ſe impendant procurandę alienę ſaluti, diuinęque gloriæ amplificandę.* Ergo ſentit paupertatē in communi importare ſolicitudinem. Et quia intrinſecus finis voti paupertatis (vt ſæpiſſimè docet S. Thomas) eſt, vt animus auertatur à ſolicitudine circà res temporales: vtique paupertas in communi, impedimento erit fini voti Paupertatis, & conſequenter impedimento erit Religioni, quæ integratur ex tribus votis. Sentit item, paupertatem in cōmuni eſſe impedimento, ne Religioſi, toti ſe ſe impendant diuinæ gloriæ amplificandæ, quod intrinſecè ſpectat ad Religionem: Contraria autem aſſerit de poſſeſſione bonorum in communi. Ergo ſecundùm ipſum poſſeſſio bonorū in communi, eſt perfectior paupertate in communi. Tandem docet, quòd *Apoſtoli ſi vni loco, vti nūc Religioſorum Monaſteria, fuiſſent adſtricti, nec in ea ſuorū paucitate debuiſſent circuire tot mundi regiones, proculdubio etiam ſtabiles & certos reditus acceptaſſent.* Quibus verbis manifeſtè continetur hæreſis Vigilantij, vt infrà monſtrabitur. Renouauit igitur Theologus errorem Vigilantij. Ad cuius deſtructionem, diuino fretus auxilio, hoc modo procedā. Primò nunc oſtendam, ad perfectionē Euāgelicā pertinere paupertatē actualem, & carētiā poſſeſſionū in cōmuni. Secūdò verò in ſequētibus Propoſitionibus mōſtrabo, hāc paupertatem cōpetere perfectiſſimę Religioni, & ſuo modo cōpetere Religioni ad prædicādū inſtitutæ: nā cōtrà hæc duo Theologus pugnauit.

Ad oſtendendum ergo paupertatem actualem ad Euangelicā perfectionem pertinere, aſſumo cum Sancto Thoma Opuſcul. 19. cap. 6. primò illud quod dicitur Matth. 19. *Si vis perfectus eſſe, vade & vēde omnia, &c.* Sed ille qui ſua vēdit, & pauperibus tribuit, nō ſolum habitualem paupertatem eligit, ſed etiam actualem. Ergo actualis paupertas ad Euangelicā perfectionem pertinet. Item perfectio Euangelica cōſiſtit in imitatione Chriſti; Sed Chriſtus non ſolum voluntate, ſed etiam realiter fuit pauper; vnde Matth. 17. ſuper illud. *Vade ad mare.*

Gloſſa,

Gloſſa, *Dominus tanta paupertatis fuit, vt vnde tributum ſolueret non haberet*. Et Luc. 9. ſuper illud. *Vulpes foueas habent, &c.* dicit Gloſſa. *Ego ſum tanta paupertatis, vt nec hoſpitium quidem habeam: nec meo vtar tecto*. Et per multas alias auctoritates de facili hoc probari poteſt. Ergo actualis paupertas ad perfectionem pertinet Euangelicam. Itē perfectio Euangelica in Apoſtolis maximè claruit, ſed ipſi actualem paupertatem habuerunt, ſua omnia relinquentes. Vnde Petrus dixit Matth. 19. *Ecce nos reliquimus omnia &c.* & ideò Hieronym. dicit ad Hebidiam. *Vis eſſe perfecta, & primo ſtare faſtigio dignitatis; fac quod fecerunt Apoſtoli. Vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & ſequere Saluatorem, & nudam ſolamque crucem, nuda ſequaris & ſola*. Ergo actualis paupertas ad Euangelicam perfectionem pertinet. Itē Marci 19. ſuper illud. *Quam difficile, qui pecunias habent, &c.* Gloſſa. *Aliud eſt pecuniam habere, aliud amare. Multi habent, & non amāt, & multi non habent, & amant. Item. Alij & habent, & amant; alij verò non habere, nec amare ſe gaudēt, qui tutiores ſunt, & quidem cū Apoſtolo dicere poſſunt. Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo*. Ergo actualis paupertas & habitualis ſimul, præferenda eſt habituali paupertati. Itē idem poteſt haberi Matth. 10. per Gloſſā ſuper illud. *Diues difficilè intrabit in regnū Dei*. Gloſſa. *De omnibus tutius eſt nec habere, nec amare diuitias*. Item Iacob. 2. *Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo*. Gloſſa. *Inopes rerum temporalium*. Hoc autem non eſt niſi per actualem paupertatem. Ergo actualiter pauperes ſunt electi à Deo. Item. Luc. 14. dicitur. *Qui non renuntiat omnibus quæ poſſidet*. Gloſſa. *Hoc tamen diſtant inter renunciare omnibus, & relinquere omnia, quia renunciare conuenit omnibus, qui ita licitè vtuntur omnibus mundanis quæ poſſident, vt tamen mente tendant ad æterna. Relinquere eſt tantummodo perfectorum qui omnia temporalia poſtponunt: & ſolis æternis inhiant*. Ergo relinquere quod pertinet ad actualem paupertatem, eſt Euangelicæ perfectionis, ſed renuntiare quod pertinet ad habitualem, ſecundum Gloſſam prædictam, eſt de neceſſitate ſalutis. Item Hieronym. in Epiſt. contrà Vigilant. poſt verba inducta ſubiungit. *Ad eum loquitur Dominus, qui vult eſſe perfectus, qui cum Apoſtolis, patrem, nauiculā & rete dimittit. Iſte quem tu laudas, ſecundus, & tertius gradus eſt, qui ſcilicet fructum poſſeſſionum dat pauperibus; quem & nos recipimus; dummodo ſciamus prima ſecundis, & tertijs præferenda*. Ergo patet quod præferēdi ſunt illi qui omnia ſua dimittunt, illis, qui de fructibus poſſeſſionum diuidunt pauperibus. Item, in Epiſtola ad Ruſticum Monachum. *Si habes ſubſtantiam, vende, & da pauperibus: ſi non habes, grandi*

onere liberatus es, nudum Chriſtum, nudus ſequere. Durum, grande, difficile, ſed magna præmia. Et multa alia huiuſmodi, ex Epiſtolis Hieronymi accipi poſſunt, quæ de paupertate actuali neceſſe eſt vt intelligantur, quæ cauſa breuitatis dimittuntur. Item Auguſt. dicit in libro de Eccleſiaſticis Dogmatibus. *Bonum eſt facultates cum diſpenſatione pauperibus erogare: Melius eſt pro intẽtione ſequendi Dominum in ſimul donare, & abſolutum à ſolicitudinibus, egere cum Chriſto.* Et ſic idem quod priùs. Item Ambroſius in lib. de offic. *Nullum adminiculum præſtant diuitiæ ad vitam beatam, quod euidẽter Dominus in Euangelio demonſtrauit dicens. Beati pauperes quoniam veſtrum eſt regnum Dei.* Et infrà. *Itaque paupertatem, famem, & dolorem, quæ putantur mala, non ſolum impedimento non eſſe ad vitam beatam, ſed adiumento eſſe, euidentiſsimè pronuntiatum eſt.* Sed hoc non poteſt intelligi de paupertate habituali, qua homo diuitias ſubijcit, quia hæc à nullo putantur impeditiua beatitudinis. Ergo oportet quòd intelligatur de paupertate actuali, quæ omnia abijcit. Item Gregor. dicit homil. 8. ſecũdæ partis ſuper Ezechielem. *Cum quis ſuum aliquid Deo vouet, & aliquid non vouet, ſacrificiũ eſt; cum verò omne quod habet, omne quod viuit, omne quod ſapit, omnipotenti Deo vouerit, holocauſtũ eſt.* Sed holocauſtum erat digniſsimum ſacrificiorum. Ergo perfectiſsimum opus eſt, omnia ſua propter Deum dimittere Item Gregor. in Prol. Moral. *Cumque adhuc me cogeret animus, præſenti mũdo, quaſi ſpecietenus deſeruire, cœperunt multa contra me, ex eiuſdem mundi cura ſuccreſcere, & in eo iam non ſpecie, ſed, quod eſt grauius mente retinere. Qui tamen cuncta ſolicitè fugiens portum Monaſterij petij, & relictis quæ mundi ſunt, vt fruſtra tunc credidi, ex huius mundi naufragio nudus euaſi.* Ex quo patet, quòd periculum eſt res mundi poſsidere, quia earum poſſeſſio periculoſè mentem retinet: & ideò laudabilius eſt etiam poſſeſsiones rerum temporalium à ſe abiicere per actualem paupertatem, vt mens à cura diuitiarum liberetur. Item Chryſoſt. dicit in lib. Quod nemo læditur niſi à ſeipſo. *Quid Apoſtolos penuria rerum temporaliũ læſit? Nonne in fame, & ſiti, & nuditate degebant, & pro his clari magis, & magnifici habebantur, atque ingentem, per hoc fiduciam quæſierũt apud Deum?* Ex quo patet, quod actualis paupertas, quæ in penuria rerum conſiſtit, ad Apoſtolicam perfectionem pertinet. Item Bernar. dicit ad Senonenſem Archiepiſcopũ. *Felix qui nihil ſibi retentat, ex omnibus quæ habet. Non foueã, vt vulpes. Non tanquam volucres nidum. Non loculos, quomodo Iudas. Non domos: ſicut nec* MARIA, *locum in diuerſorio: imitatus profectò illum, qui nõ ha-*

be-

bebat, vbi caput ſuum reclinaret. Ex quo patet quia nihil omninò poſsidere in mundo, ad perfectionem Chriſtianam pertinet. Item 1. quæſt. 2. C. Si quis. *Profectò perfectior eſt ille, qui ſe rebus mundi expoliat, aut qui cùm nihil habuerit, nec habere deſiderat; quàm ille qui ex multis quæ poſsidet aliquid Eccleſiæ præſtiterit.* Ex quo patet quòd nihil poſsidere ad perfectionem Chriſtianam pertinet. Item eum qui vacat Contemplationi diuinæ, magis oportet eſſe à rebus mundanis liberum: quã eos qui contemplationi Philoſophiæ vacabant: ſed Philoſophi vt liberè Philoſophiæ vacarent, laudabiliter mundi ſubſtantiam abiecerunt; vnde Hieronym. dicit ad Paulinum Presbyterum de inſtitutione Monachorum. *Socrates ille Thebanus, homo quondam ditiſsimus, cùm ad Philoſophandum Athenas pergeret, magnum pondus auri abiecit: nec putauit ſe poſſe ſimul & virtutes, & diuitias poſsidere.* Ergo multò magis ad vacandum contemplationi diuinæ, laudabile eſt omnia ſua relinquere, vnde ſuper illud Matth. 9. *Si vis perfectus eſſe, &c.* dicit Interlinearis. *Ecce contemplatiua quæ ad Euangelium pertinet.* Item præmiũ excellens non debetur niſi merito excellenti. Sed præmium excellens, id eſt, iudiciaria poteſtas, debetur actuali paupertati; ſicut patet Matth. 19. *Vos qui reliquiſtis &c. Sedebitis &c.* vnde dicit Gloſſa. *Qui reliquerunt omnia & ſecuti ſunt Dominum, hi iudices erunt: qui licita habentes, rectè vſi ſunt, iudicabuntur.* Ergo in actuali paupertate meritum excellens conſiſtit. Item 1. ad Corinth. 7. Apoſtolus conſilium dãs de virginitate ſeruanda, rationem aſsignat, vt ſcilicet ſine ſolicitudine ſint: ſed abiectio diuitiarum maximè facit hominem ſine ſolicitudine eſſe, quia diuitiæ ſuis poſſeſſoribus de neceſsitate multas ſolicitudines ingerunt. Vnde Luc. 8. diuitiæ per ſpinas ſignificantur, quæ verbũ ſua ſolicitudine ſuffocant in cordibus auditorum. Ergo ſicut virginitas, ita & actualis paupertas ad Euangelicã perfectionem pertinet. Vlteriùs oſtendendum, quod iſta perfectio, qua aliquis reliquit propria, non requirit poſſeſsionem diuitiarum in communi. Primordium enim perfectionis in Chriſto, & in Apoſtolis fuit, ſed ipſi non leguntur, ſua relinquentes, aliquas poſſeſsiones habuiſſe in communi; imò potiùs legitur, quòd nec etiam domos habebant ad manendum, vt ſuprà probatum eſt: Ergo perfectio paupertatis non requirit aliquas poſſeſsiones communes. Item Auguſt. in 3. de Doctr. Chriſt. dicit, *quod illi qui conuerſi fuerant ex Iudæis ad Chriſtum in primitiua Eccleſia, quia proximi ſpiritualibus fuerunt, tam capaces extiterunt Spiritus Sancti, vt omnia ſua venderent, eorumque pretium indigentibus diſtribuendum, ante pe-*

des Apoſtolorum ponerent. Et infrà *Non enim hoc vllas Eccleſias gentium feciſſe ſcriptum eſt, quia non tã propè inuenti erant; qui ſimulachra manufacta Deos habebant.* Ex quo patet, quòd Auguſtinus præfert perfectionem primitiuæ Eccleſiæ Iudæorum, primitiuæ Eccleſiæ ex gentibus in hoc, quod omnia ſua vendiderunt pauperibus diſtribuenda. Sed ipſi ita vendiderũt propria, quòd nullas poſſeſsiones in communi reſeruauerunt ſibi. Ergo maioris perfectionis eſt paupertas illa ſine poſſeſſionibus in communi, quàm illa quæ in cõmuni poſſeſsiones habet. Item Hieronymus ad Heliodorum de morte Nepotiani, irridendo loquens, dicit. *Sint ditiores Monachi quàm fuerant ſæculares, poſsideãt opes ſub paupere Chriſto, quas ſub locuplete Diabolo non habuerant, & ſuſpiret eos Eccleſia diuites, quos tenuit mundus ante mẽdicos.* Hoc autẽ frequenter contingere poteſt in Religionibus, quæ poſſunt poſſeſsiones habere, non autem in illis, quæ poſſeſsionibus carent. Ergo magis eſt laudabile in Religionibus poſſeſſionibus carere, quàm eas habere. Item Hieronym. ad Lucinum Beticum. *Quàm diu verſamur in rebus ſæculi, & anima noſtra poſſeſsionum, ac redituum procuratione deuicta eſt, de Deo liberè cogitare non poſſumus.* Ergo magis expedit Religioſis, reditibus & poſſeſsionibus carere, quàm eas habere. Item Grogor. dicit in 3. lib. Dialog. loquens de Iſaac ſeruo Dei. *Cumque ei crebrò diſcipuli innuerent, vt pro vſu Monaſterij poſſeſsiones, quæ offerebantur acciperet, ille ſolicitus ſuæ paupertatis cuſtos, fortem illam ſuam tenebat ſententiam, dicens. Monachus qui in terra poſſeſsiones quærit, non eſt Monachus. Sic quippe metuebat paupertatis ſuæ ſecuritatem perdere, ſicut auari diuites ſolẽt perituras diuitias cuſtodire.* Ex quo patet quòd maioris perfectionis & ſecuritatis eſt, poſſeſsionibus communibus carere, quàm eas habere. Item inter Monachos Ægypti, de quibus in vitis Patrũ legitur, perfectiores illi reputabantur, qui in Eremo nullas poſſeſsiones habuiſſe leguntur. Nõ ergo poſſeſsiones communes ad paupertatem Euangelicã requiruntur. Item communes poſſeſſiones auferre in poteſtate tyrannorum conſiſtit. Si ergo non ſunt relinquenda omnia, niſi intretur in Religionem, quæ poſſeſsiones habeat, in poteſtate tyrannorum erit impedire perfectionem Euangelicę paupertatis; quod eſt abſurdum. Itẽ ad hoc paupertas conſulitur, vt ſolicitudo de rebus mundi minuatur. Sed poſſeſsiones communes multas ſolicitudines ingerunt de ipſis conſeruandis, & cuſtodiendis, & excolendis. Ergo perfectiùs conſiliũ paupertatis impletur ab illis qui poſſeſſiones communes non habent. Hæc omnia deſumpta ſunt ex Opuſculo S. Thomæ 19. Capite 6.

Conclu-

Concludo ergo verbis eiuſdem Sancti Doctoris Opuſc. 17. cap. 15. *Sic igitur patet vanam eſſe doctrinam, imò peſtiferam, & Chriſtianæ doctrinæ contrariam, illorum qui dicunt, quod poſſeſsionibus cõmunibus carere propter Chriſtum, ad perfectionem non pertineat. De quibus ſuper illud Pſal. 6. Confundantur & erubeſcant valde velociter, dicit Gloſſa. Hoc non eſt hic, vbi potius iniqui rident eos, qui omnia relinquunt, & ſuis irriſionibus infirmos Chriſti nomine erubeſcere faciunt. Ad eos etiam pertinere videtur, quod alibi in Pſal. 17. dicitur. Conſilium inopis confudiſtis, quoniam Dominus ſpes eius eſt, vbi dicit Gloſſa. Inopis cuiuslibet, qui eſt mẽbrum Chriſti: & hoc ideò feciſtis, quoniam Dominus eſt ſpes eius: Vnde ergo magis reuerendus erat, inde magis contemnitur. Quid enim aliud iſti faciunt, niſi quod contemnere nituntur eos, qui Chriſtianæ paupertatis conſilium perfectè ſectantur; & hoc ideò; quia nõ in terrenis poſſeſsionibus, ſed in Deo ſpem habent.* Hæc S. Thomas. Tu autem Theologe, caue, ne vnquã conquæraris, te acriùs perſtrictum à me: Non enim à me, ſed ab Angelico Doctore perſtrictus es. Nam & doctrina mea, non eſt mea, & verba mea, non ſunt mea, ſed Angelici Doctoris. Quia enim docuiſti, perfectionem Religioſæ vitæ non eſſe agnoſcendam ex paupertate, iure merito cenſura S. Doctoris ſuprà te cadit. Si enim ex ea non eſt agnoſcenda perfectio, vtique non pertinet ad perfectionem: quod S. Thomas validiſsimis impugnat rationibus, vt viſum eſt. Quòd ſi pertinet ad perfectionẽ, vtiq; ex ea poteſt agnoſci perfectio; cuius tu tamen oppoſitum conſtanter aſſeruiſti.

PROPOSITIO LXXX.

Id expreſsè docet S. Thomas 2. 2. q. 188. art. 7. vbi quærit. Vtrum habere aliquid in communi diminuat perfectionem Religionis? Et reſpondet: perfectionem non conſiſtere eſſentialiter in paupertate, ſed in Chriſti ſequela: ſecundùm illud Hieronym. ſuper Matth. cap. 19. Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te, &c.

HÆc Propoſitio manifeſtam calumniam in S. Thomam continet. Nulla enim ratione expreſsè docuit S. Thomas, Paupertatem non eſſe id, ex quo perfectio Religioſæ vitæ agnoſcenda eſt. Sed inquies: S. Thomas expreſsè docet, *Perfectionẽ non conſiſtere eſſentialiter in paupertate.* Ergo expreſsè docet, paupertatem non eſſe id, ex quo perfectio Religioſæ vitæ agnoſcenda eſt. At quenam eſt hæc conſequentia, mi

Theologe. Repono in gratiam ſimiles illationes. Perfectio non conſiſtit eſſentialiter in medijs. Ergo perfectio vitæ Chriſti & Apoſtolorum non poteſt agnoſci ex medijs, quibus vſus eſt Chriſtus cum Apoſtolis ad ſalutem humanam procurandam; contrà tuum dictum. Item perfectio non conſiſtit eſſentialiter in modo benigno & ſuaui. Ergo perfectio vitæ Chriſti & Apoſtolorum, non poteſt agnoſci ex modo benigno & ſuaui cõtrà tuum dictum. Item perfectio eſſentialiter non cõſiſtit in ratione viuendi communi in victu, & veſtitu, cum honeſtis hominibus. Ergo pefectio vitæ Chriſti & Apoſtolorum agnoſci non poteſt ex ratiñe viuendi communi in victu & veſtitu, cum honeſtis hominibus: cuius oppoſitum aſſeruiſti. Item perfectio eſſentialiter non conſiſtit in medijs. Ergo illa Religio non eſt perfectior alijs, quæ habet media efficaciora ad conſecutionem eius finis, propter quem eſt inſtituta, contrà tuam regulam ſecundam. Item perfectio eſſentialiter nõ conſiſtit in medijs. Ergo illa Religio nõ eſt perfectior, quæ non tantùm efficaciora media habet ad ſuum finem perfectiſsimum, ſed etiam plura talia, & magis ordinata; contrà tuam regulã tertiam. Item perfectio non conſiſtit eſſentialiter in auxilijs. Ergo illa Religio non eſt perfectior, quæ habet auxilia plura & meliora ad cõſequẽdum ſuum finem, & mediorum ſuorum vſum, in ſuo Ordine præſcripta; contrà tuam regulam quartam. Item Perfectio non conſiſtit eſſentialiter in præſidijs. Ergo illa Religio non eſt perfectior, quæ pluribus & melioribus eſt fulta præſidijs, ad ſubmouenda omnia impedimenta, felici vſui mediorum ad ſui finis conſecutionem ſe ſe opponentia; contrà tuam regulam quintam. Item perfectio non conſiſtit eſſentialiter in fructibus. Ergo non eſt reputandus Ordo perfectior, qui maiorem fructum in Eccleſia Dei facit; contra tuam regulã ſextam. Simile eſt argumentum. Arbor non cõſiſtit in fructibus. Ergo arboris bonitas nõ eſt cognoſcenda ex fructibus eius. Item perfectio non conſiſtit eſſentialiter in vijs & modis. Ergo non eſt iudicanda illa Religio melior, quæ per plures vias, & modos, fructus edit. Item perfectio non conſiſtit eſſentialiter in occaſionibus heroicis virtutum, & laborum pro Dei gloria. Ergo non eſt iudicanda illa Religio melior, quæ habet & offert, plures occaſiones heroícas virtutum & laborum pro Dei gloria; contrà tuam regulam ſeptimã. Quid dicis Theologe? negas, vel concedis has illationes? Si concedis; neceſſe eſt quod retractes tuas regulas, & teipſum tibi cõtradicentẽ manifeſtè fatearis. Si negas; Ergo ſicut tuo iudicio, hæ conſequentiæ ſunt malæ, ita neceſſe eſt condẽnes & illã conſequentiã. *Perfectio non conſiſtit eſſentialiter in paupertate. Ergo perfectio-*

fectio Religioſa vita non eſt agnoſcenda ex paupertate. Et vt ſcias me velle conuincere efficaciter fallaciæ tuũ diſcurſũ, præter ea quæ de tuis proprijs ſunt allata, alia adduco. Dic mihi ſi valent iſtæ conſequentiæ. Cauſa non conſiſtit eſſentialiter in effectu. Ergo cauſa ex effectu agnoſci nõ poteſt? Eſſentia rei non conſiſtit in propria paſsione. Ergo eſſentia rei non poteſt cognoſci ex propria paſsione? Ignis non cõſiſtit in fumo. Ergo ignis ex fumo nõ poteſt agnoſci? Vinum vendibile non conſiſtit in hedera. Ergo non poteſt cognoſci ex hedera? Epiſcopus nõ conſiſtit in baculo paſtorali, & tyara. Ergo non cognoſcitur per baculũ paſtoralẽ & tyaram? Rex non conſiſtit in ſceptro & corona. Ergo non cognoſcitur per ſceptrum & coronam. Quod ſi iſtæ conſequentiæ non valent, neque iſta conſequentia valet. *Perfectio non conſiſtit eſſentialiter in paupertate. Ergo non eſt cognoſcenda ex paupertate.* Et tantum abeſt quod Theologus hanc ſententiam expreſsè colligat ex doctrina S. Thomæ, vt etiam oppoſitũ eius ex eadem doctrina S. Thomæ colligatur. Sic enim S. Doctor poſt verba iam citata ſubiungit. *Paupertas autẽ eſt ſicut inſtrumentũ, vel exercitium perueniendi ad perfectionem* Quam integrã Propoſitionẽ Theologus, nequiter & ſubdolè agendo, à textu S. Thomæ truncauit, ſiue ſubticuit, quia videbat vehementer eam ſuo propoſito eſſe contrariam. Inde enim ſic arguere licet. Paupertas eſt inſtrumẽtum vel exercitium perueniendi ad perfectionẽ. Ergo ex paupertate perfectio vitæ Religioſæ agnoſcenda eſt, ſicut ex medio. Et non moueat quenquam, quod S. Thomas docuerit *perfectionem eſſentialiter non conſiſtere in paupertate.* Primò, quia aliàs docuit, quod perfectio inſtrumentaliter cõſiſtit in conſilijs. Ita habet 2. 2. quæſt. 184. art. 3. in c. *Inſtrumentaliter*, inquit, *perfectio conſiſtit in conſilijs.* Et in eadem 2. 2. quæſt. 186. art. 2. in Corp. ait; *Pertinet aliquid ad perfectionem inſtrumentaliter & diſpoſitiuè ſicut paupertas, continentia, abſtinentia, & alia huiuſmodi.* Secundò, quamuis paupertas non intret eſſentiam perfectionis, tamen eſſentialiter pertinet ad vitam Religioſam. Ita S. Tho. 2. 2. q. 186. art. 2. ad 1. ait. *Ille qui profitetur Regulã, non vouet ſeruare omnia, quæ ſunt in Regula, ſed vouet Regularem vitam, quæ eſſentialiter conſiſtit in tribus prædictis*, ex quibus erat paupertas. Et in art. 2. eiuſdem quæſt. ad 3. vocat tria vota *eſſentialia Religionis.* Et in eadem 2. 2. quæſt. 188. art. 1. ad 2. ait. *Tria eſſentialia vota Religionis pertinent ad exercitiũ Religionis, ſicut quædam principalia, ad quæ omnia alia reducuntur.* Quamuis ergo paupertas non intret eſſentiam perfectionis, tamen intrat eſſentiam Religionis. Ratio huius diſ-

diſparitatis poteſt peti ex dictis S. Thomæ. Dicit enim 2. 2.q.186.art. 2. in Corp. *Perfectio Charitatis eſt finis ſtatus Religionis. Status autem Religionis, eſt quadam diſciplina vel exercitum ad perfectionem perueniẽdi.* Quod etiam repetit multis alijs in locis. Et cõmuniter dicunt Theologi, quòd Religio eſt ſtatus tendentium ad perfectionem per aliqua media, ex quibus eſſentialia sũt tria; alia verò reducuntur ad iſta. Quamuis ergo perfectio nõ conſiſtat eſſentialiter in paupertate, tamen ſubſtantia & integritas Religionis, ſeu ſtatus tendentis ad perfectionem, eſſentialiter requirit paupertatem: & ita ſubſtantia vitæ Religioſæ debet agnoſci ex paupertate, tanquam ex aliquo ſubſtantiali, & eſſentiali. Quæ, quia non diſtinxit Theologus, ideò turpiter errauit, & toti mundo palpabilem errorem obtruſit, quod nimirũ perfectio Religioſæ vitæ non ſit agnoſcenda ex paupertate. Inuexit etiã doctrinã quæ eſt peſtis exitialis, extinguens in corde vocatorum deſideria cælitùs immiſſa vitæ Religioſæ. Sic enim viſo hoc libello, paſſim argumentati ſunt iuuenes. Non eſt metienda perfectio ex auſteritate vitæ externa. Ergo non appetamus Religiones propter auſteritatem, ſed remaneamus in delitijs ſæculi viuentes: vel ſaltem. Ergo non appetamus Religiones auſteras. Item, perfectio non eſt agnoſcenda ex paupertate. Ergo non eſt eligenda Religioſa vita, vita pauperum. Siue non eſt eligenda Religio, quæ arctiorem paupertatem profitetur.

PROPOSITIO LXXXI.

Vnde in Collationibus Patrum collat. 1. cap. 1. Abbas Moyſes dicit. Nuditas ac priuatio omnium facultatum, non perfectio, ſed perfectionis inſtrumenta ſunt.

HÆc Propoſitio continet mutilatam citationem, & oſtendit Theologum ſemper fallacem & infidelẽ; ſemper enim omittit ea, quæ ſunt aduerſa carni. Sic enim habet integer textus. *Vnde in Collationibus Patrum Abbas Moyſes dicit. Ieiunia vigilia, meditatio ſcripturarum, nuditas ac priuatio omnium facultatum, nõ perfectio, ſed perfectionis inſtrumenta ſunt.* En tibi Theologum, qui neglexit *ieiunia, vigilias, & meditationẽ ſcripturarũ.* Et quia non eſt meditatus in ſcripturis, ideò & arma contrà ſe porrexit, & ſeipſum manifeſtè prodidit.

PRO-

PROPOSITIO LXXXII.

Et in reſponſione ad 3. Paupertatem, ait, eſſe minimum inter inſtrumenta perfectionis.

MI Theologe, iſta verba habet S.Thomas in reſponſ.ad 1.nō verò ad 3. Sed parco tibi, ad rem accedo. Paupertas dicitur minimum inſtrumentum, non abſolutè, ſed cōparatiuè; ſiue reſpectiuè ad alia duo. Vt enim docet S. Thomas pluribus in locis, votum præcipuum eſt obedientiæ, ſecundum caſtitatis, tertium paupertatis. Nihilominus tamen votum paupertatis eſt eſſentiale Religioni, vt iam oſtenſum eſt: & *ad perfectionem charitatis obtinendam primum fundamentum eſt*. vt aït S.Tho. 2.2. q. 186. art. 3. in Corp. Et in reſponſione ad 4. ait. *Voluntaria paupertas, eſt efficax exercitium perueniendi ad perfectam charitatem, & ideò multum valet ad cæleſtem beatitudinem conſequendā.* Et certè ſi veritas æterna dixit. *Diues difficilè intrabit in regnum cælorum.* Et iterùm: *Facilius eſt camelum per foramen acus tranſire, quam diuitem intrare in regnum cælorum*: vtique maximi pretij eſt paupertas, quæ talem difficultatem aufert, & ianuas regni cæleſtis aperit: & ideò ſcriptum eſt: *Beati pauperes, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.* Eſſet hic ampliſſimus campus excurrendi in vituperia diuitiarum ſpinoſarum, & laudes Euangelicæ paupertatis. Sed quia hæc paſſim reperiuntur apud Sanctos Patres, ideò conſultò omittuntur.

PROPOSITIO LXXXIII.

Præterea docet, ideò paupertatem eſſe in Religionibus ſeruandam, ne per ſolicitudinem circà res temporales, quæ diuitias comitari ſolet in ſæcularibus. Religioſi retrahantur à pijs ſuæ Religionis operibus. Cùm ergo in quibuſdam Religionibus ad Eccleſiæ vtilitatem inſtitutis, ipſa ſolicitudo quærendi neceſſaria pro templi ornatu, & vſu, pro victu, & veſtitu, pro viaticis, pro ſupellectili, & alijs domeſticis neceſſitatibus; magis impediat procurationem alienæ ſalutis, diuinæque gloriæ propagationem, quàm ſolicitudo vnius Oeconomi, vel Patris familias, aut Superioris Religionis, circà conſer-

conſeruationem, & defenſionem rerum immobilium, vel mobilium Religionis, &c.

QVAM verſipelle ingenium Theologi, qui lucem tenebras, tenebras lucem, dulce amarũ, amarum dulce, album nigrum, nigrum album dicit, & contrà omnem rei naturam, ex oppoſito oppoſitum inferre, & legentibus imponere conatur. *Finis*, ait, *paupertatis eſt, vt Religioſi ſint liberi à ſolicitudine circà res temporales.* Subiungit, *quòd paupertas in communi habet ſolicitudinem ſibi annexam, quæ magis impedit diuinæ gloriæ propagationem, quam ſolicitudo vnius Oeconomi circa poſſeſſiones.* Mi Theologe, ſi Paupertas eximit animum à ſolicitudine, quomodo paupertas in communi intricabit animum ſolicitudine? Fortaſſis legiſti aliquando locum illum communem Dialecticorum. *Sicut ſe habet ſimpliciter ad ſimpliciter, ita magis ad magis.* Inde ergo ſic argumentare. Paupertas ſimpliciter loquendo, extricat animum à ſolicitudine. Ergo maior Paupertas magis extricat. Atqui maior eſt paupertas in communi quam paupertas tantum in particulari. Ergo magis extricat animum à ſolicitudine Paupertas in communi, quàm Paupertas tantum in particulari. Sed vt magis agnoſcas deſipientiam tuam, vide an non ſit tuum argumentum illud quod proponit S. Thomas Opuſ. 17. cap. 14. nomine eorum, qui à Religione retrahere conantur; Religionis perfectioni derogãdo, maximè corũ Religioſorũ qui in cõmuni poſſeſſiones non habent. *Inducunt etiam*, inquit, *quòd diuitiarũ abrenuntiatio, introducta eſt ad tollendam ſolicitudinem tẽporalium rerũ, ſecundum illud Lucæ 12. Nolite ſoliciti eſſe animæ veſtræ quid manducetis. Et 1. Corinth. 7. Volo vos ſine ſolicitudine eſſe. Sed maior ſolicitudo imminet victus quærendi his, qui poſſeſſiones non habent, quàm his qui ſufficientiam victus iam habẽt per poſſeſſiones cõmunes. Ergo poſſeſſionibus communibus carere diminuit Euangelicam perfectionem. Circa hoc etiã addunt, quod tales Religioſi neceſſe habent, de negotijs multorũ ſe intromittere, qui eis neceſſaria victus miniſtrant; & ſic multiplicantur in eis tẽporalium ſolicitudines Euangelicæ perfectioni aduerſantes.* Conſidera Theologe, ſi non eſt tuum argumẽtum. Sed iãm audi reſponſionẽ Sãcti Thomæ datam eodem Opuſcul. Capit. 16. *Iam verò quod ſeptimò propoſitum eſt, magis deriſione, quam reſpõſione dignum eſt. Quis enim non videat in immenſum maioris ſolicitũdinis eſſe, poſſeſſionibus procurandis curam impendere, ad quod vix ſæculares ſufficiunt; quam acquirere ſimplicem victum ex fidelium pietate collatum, & cle-*

& clementia diuina prouiſum? Quod verò octauò propoſitũ eſt, de hoc quod Religioſi neceſſe habent circà eorum negotia ſolicitari à quibus paſcuntur: fateor quod habent quidem, ſed circa ſpiritualem eorum ſalutem, vel vt tribulatos conſolentur, quæ quidem ſolicitudo eſt charitas; vnde Religioni non repugnat: quin imò vt dicitur Iacob. 1. Religio munda & immaculata apud Deum, & Patrem hæc eſt, viſitare viduas, & pupillos, in tribulatione eorum; Hæc S. Thomas. Sed quàm perniciosè, & in caput tuum mentitus es Theologe, te regulas tuas ex doctrina S. Thomæ decerpſiſſe: Ecce enim argumenta tua à S. Thoma exploduntur, & irridentur. Sed iam ad ſingula Propoſitionis inductæ deſcendere neceſſe eſt. Primò ergò expēde fraudem Theologi in eo, quod dixit. *Solicitudinem circa res temporales diuitias comitari in ſæcularibus:* quaſi diuitias non comitaretur ſolicitudo in Religioſis; vt nimirum per hanc doctrinam ſibi viam ſterneret adſtruendi, quod in Religionibus poſſeſſiones in communi habētibus, ſolicitudo non comitatur, circà earundem retentionem, & conſeruationem. Quod ſi Theologus conquæratur ſibi imponi; dicat quid ſentit. Diuitias vel comitatur ſolicitudo in Religioſis, vel non comitatur. Si comitatur; quare dixit *in ſæcularibus*? Si verò non comitatur; quare remedium paupertatis prouidetur, vt ſolicitudo auertatur?

Secundo aduerte quod Theologus dixit, Paupertatem in communi importare ſolicitudinem, cùm potiùs poſſeſſio bonorum in communi habeat annexam ſolicitudinem, non item paupertas in communi. Quod poteſt conſtare ex pulcherrimis quibuſdam verbis S. Chryſoſt. in Ioannem: vbi ſic diſcurrit. *Si volueris videre amantis aurum, animam, quemadmodum veſtimentum à decem millibus corroſum vermium, & nihil habens ſanum, ita inuenies perforatam eam vndique à ſolicitudinibus, & à peccatis putrefactam, & ærugine plenam. Sed non anima inopis voluntarij talis eſt, ſed fulget quidem velut aurum, ſplendet autem velut margarita, floreſcit autem velut roſa. Non eſt illic tinea, non eſt illic fur, non eſt illic ſolicitudo vitæ negotiorum, ſed ſicut Angelus ita conuerſatur. Vis huiuſmodi animæ pulchritudinem intueri? vis ipſius diuitias addiſcere? Non ſubiacet Dæmoni, non aſsiſtit Regi, ſed aſsiſtit Deo. Non militat cum hominibus, ſed cum Angelis: non habet theſaurum in terra, ſed cœlum. Non indiget ſeruis, magis autem habet ſeruos, paſsiones & cogitationes, quæ rebus dominantur. Quid igitur paupere hoc melius eſt vnquã? Pauimentum denique habet cœlum. Si autem pauimentum tale eſt, excogita tectum. Sed non habet equos & currus? Quid autem ei opus eſt his, qui ſuper nube vehi debet, & eſſe cum Christo?* Hæc Chryſoſtomus. Id

ipſum

Digitized by Google

ipſum confirmat S. Auguſt.lib.2. de Sermone Domini in monte. *Quærentibus*,inquit, *regnum Dei, & iuſtitiam eius, non debet ſubeſſe ſolicitudo, ne neceſſaria deſint*. Quod dictum conforme eſt ei,quod habetur Mat. 6. *Nolite ſoliciti eſſe dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? Hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater veſter, quia his omnibus indigetis. Quærite ergo primum regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis*. Si ergo Chriſtus prohibet nobis ſolicitudinem, quomodo Theologus reſpectum habet ſolicitudinis?

Sed iam videamus tertiò, circà quæ ſolicitudo hæc ſecũdùm Theologum debeat reperiri in Religionibus paupertatem in cõmuni profitentibus. *Quærenda*,inquit,*ſunt neceſſaria pro templi ornatu & vſu, pro victu,& veſtitu, pro viaticis, pro ſupellectili, & alijs domeſticis neceſsitatibus. Pro templi ornatu* ais Theologe? Vtinam ſolicitudo de ornatu templi interioris, magis eſſet cordi tibi, quàm ſolicitudo pro ornatu templi exterioris. *Pro victu*. Atqui victus viri Apoſtolici & prædicatoris,ſeu Religioſi perfectiſſimi,debet eſſe emendicatus, ſiue ex eleemoſynis, qualis erat victus Chriſti & Apoſtolorum; vt ſuprà monſtratum eſt. Victus viri Apoſtolici non debet eſſe exquiſitus,ſed vulgaris,ſimplex, & moderatus, vt colligitur ex exẽplis eorundem Apoſtolorum. *Pro veſtitu*. Atqui veſtis prædicatoris nõ debet eſſe ſplendida & pretioſa, ſed potius vilis & humilis, ad exemplum Chriſti & Apoſtolorum, de quorum veſtitu ſuprà habitum eſt. Libet hic adferre quid ſentiat S. Thomas de qualitate veſtium conuenientium Prædicatori. Opuſculo ergo 19. cap. 8. ſic ait. *Dicitur 21. q. 4. Omnis iactantia & ornatura corporalis, à ſacrato Ordine aliena eſt. Eos ergo Epiſcopos,vel Clericos, qui ſe fulgidis & claris veſtibus ornant, emendari oportet. Quod ſi in hoc permanſerint, epithimio corrigantur. Et infra. Igitur ſi inuenti fuerint deridentes eos, qui vilibus & Religioſis veſtibus amicti ſunt, per epithimium corrigantur. Priſcis enim temporibus, omnis ſacratus vir, cum mediocri aut vili veſte conuerſabatur. Omne quippe quod non propter neceſsitatem ſuam, ſed propter venuſtatem aſſumitur, elationis habet calumniam, quemadmodum ait Baſilius. Patet ergo quod vilitas veſtium eſt amplectenda, & pretioſitas fugienda, & quod grauiter puniendi ſunt, qui contrà vilitatem veſtium loquuntur. Item eorum falſitas apparet exemplo Ioannis Baptiſtæ: de quo Matth. 3. dicitur, quod habebat veſtimentum de pilis camelorum: vbi dicit Gloſſa. Qui pœnitentiã prædicat, habitum pœnitentiæ prætendit. In eo vilitas veſtis, & cibi laudatur, quorum vſus in diuite arguitur. Et alia Gloſſa dicit ibidem; quod ſeruus*

uus Dei non debet habere veſtimentũ ad decorem, vel delectationem, ſed tantùm ad tegendam nuditatem. Et Marc. 1. ſuper illud. Erat Ioannes veſtitus pilis: dicit Gloſſa. Conueniens veſtis prædicatori. Ex quibus patet quod ſerui Dei, & præcipuè qui pœnitentiam prædicant, debent vilibus veſtibus indui. Item probatur exemplo antiquorum Prophetarum de quibus dicitur ad Hebr. 11. Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, vt Elias & alij. Melus eſt animal, quod & taxus dicitur, cuius pellis melota dicitur, & eſt valde hiſpida, vel melota eſt veſtis de pilis camelorum, vt patet ibi per Gloſſam. Itẽ probatur B. Hilarionis exemplo, & aliorum Patrum in Eremo, de quibus narratur in eorum geſtis, quod viliſſimis veſtibus induebantur. Itẽ Apocal. 11. Dabo duobus teſtibus meis, & prophetabunt diebus mille ducentis ſexaginta, amicti ſaccis. Gloſſa, id eſt prædicantes pœnitentiam, & exemplo oſtendentes. Item alia Gloſſa ibi; Et ad exemplum eorum debetis prædicare. Ex quo iterum apertè habetur, quod debent vilibus indui, præcipuè pœnitentiam prædicantes. Item quod vilitas veſtium ſit approbanda, & pretioſitas reprobanda, apertè oſtẽdit Gregor. in Homil: Homo quidam erat diues: ſic dicens: Sunt nonnulli qui cultum ſubtilium, pretioſarumq́; veſtium, non putant eſſe peccatum. Quod videlicet ſi culpa non eſſet, nequaquam ſermo Dei tam vigilanter exprimeret, quòd diues qui torquebatur apud inferos, byſſo & purpura indutus fuiſſet. Nemo quippe veſtimenta præcipua, niſi ad inanem gloriam quærit, videlicet, vt honorabilior eſſe cæteris videatur. Nam quia pro ſola inani gloria veſtimentũ pretioſius quæritur, ipſa res teſtatur, quòd nemo vult ibi pretioſis veſtibus indui, vbi ab alijs non poſſit videri. Quam culpam poſſumus meliùs vilis indumẽti virtute, ex diuerſo colligere: quia ſi abiectio pretioſi indumẽti virtus nõ eſſet. Euangeliſta de Ioanne tam vigilanter nõ diceret. Erat Ioannes indutus pilis camelorum. Item 1. Petri 3. ſuper illud. Quarum non ſit extrinſecus &c. dicit Gloſſa. Sicut Cyprianus ait: Serico & purpura indutæ. Chriſtum induere non poſſunt. Auro & margaritis & monilibus adornatæ, ornamẽta cordis & corporis perdiderunt. Quod ſi Petrus meliores quas admonet coercẽdas, quæ excuſare poſſunt cultus ſuos per maritos; quantò magis id Virginem obſeruare fas eſt, cui nulla ſui cultus cõpetit venia? Ex quo patet quòd etiam in Clericis multò ampliùs reprehenſibilis eſt habitus ornatus. Item: Illud per quod virtus mentis manifeſtatur, per ſe loquendo eſt laudabile, quamuis eo poſſit aliquis in ſuperbiam vti. Sed vilitas veſtiũ eſt huiuſmodi. Vnde Hieronymus dicit ad Ruſticum Monachum: Sordes veſtium, candidæ mentis indicia ſunt. Vilis tunica contemptum ſæculi probat: ita dumtaxat ne animus tumeat,

meat, ne habitus ſermoq́; diſſentiant. Ergo vilitas veſtium ſecundùm ſe eſt ſectanda; dũmodo ſuperbia remoueatur. Item: Illud quod diuinam miſericordiam promeretur, non poteſt eſſe malum. Sed per vilitatem veſtium, diuinam miſericordiam promeruerunt etiam maximi peccatores. Vnde 3. Reg. 21. dicitur de impijſſimo Achab quòd cùm audiſſet ſermones Eliæ, ſcidit veſtimenta ſua, & operuit cilicio carnem ſuam, ieiunauitque, & dormiuit in ſacco. Vnde Dominus de eo dixit ad Eliam. Nõne vidiſti Achab humiliatũ coram me? Quia igitur humiliatus eſt mei cauſa, non inducam malum in diebus eius. Et tamen non fuit vera humilitas cordis, vt ibidem Gloſſa dicit. Et Ionæ 3. dicitur, quòd abiecit Rex veſtimentũ ſuum à ſe, & indutus eſt ſacco, & ſedit in cinere: & hoc idem alijs præcepit. Ergo vilitas veſtium eſt Deo accepta. Item Philoſophus probat in 10. Ethycorum, quòd virtutes non ſolùm in interioribus actibus, ſed in exterioribus etiam conſiſtunt, & loquitur de moralibus virtutibus. Humilitas autẽ quædam moralis virtus eſt. Non enim eſt intellectualis, neque Theologica. Ergo non ſolùm in interiori conſiſtit, ſed etiam in exterioribus. Cùm ergo ad humilitatem pertineat, quòd homo contemnat ſeipſum, hoc etiam ad humilitatẽ pertinebit, quòd contemptibilibus exteriùs vtatur. Item malum nunquam palliatur niſi ſub eo quod habet ſpeciẽ boni. Sed hypocritæ ſua mala palliãt ſub veſtium vilitate. Ergo vilitas veſtium, quantum eſt in ſe, habet ſpeciem boni. Ergo ſecundùm ſe commẽdabilis eſt; etſi ea aliqui abuti poſſint. Item: ſicut ieiunium & eleemoſynæ ſunt pœnitentiæ inſtrumentum; ita & vilitas veſtium eſt laudabilis. Sed ieiunium & eleemoſyna per ſe ſunt laudabilia. Ergo & vilitas veſtium per ſe eſt laudabilis, quamuis eis aliqui abutantur. Hæc S. Thomas. Ex quo patet, quòd cùm Religioſorum veſtitus & præcipuè eorum qui ſaluti animarum incumbunt, debeat eſſe vilis, conſequenter non multam requirat ſolicitudinem. Sed agitur *de viaticis*. At quæ viatica Chriſtus indixit ſuis diſcipulis & Prædicatoribus? Matth. 10. legimus. *Nolite poſſidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis veſtris, non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam: dignus enim eſt operarius cibo ſuo. In quamcunque autem ciuitatem, aut caſtellum intraueritis, interrogate quis in ea dignus ſit, & ibi manete, donec exeatis. Intrantes autem in domum, ſalutate eam dicentes. Pax huic domui. Et ſi quidem fuerit domus illa digna, veniet pax veſtra ſuper eam: ſi autem non fuerit digna, pax veſtra reuertetur ad vos. Et quicunque non receperit vos, neque audierit ſermones veſtros, exeuntes foras de domo, vel ciuitate, excutite puluerem de pedibus veſtris. Amẽ dico vobis, tolerabilius erit terræ Sodo-*

Digitized by Google

domorum & Gomorrhæorum in die iudicij, quàm illi ciuitati: Tandem *de ſupellectili*, quæ neceſsitas eſt ſolicitudinis Religioni paupertatem in communi profitenti. A tali enim Religione ſumptuoſa ſupellex non tam eſt quærenda, quàm reijcienda. Modica autem facilè ex eleemoſynis fidelium haberi poteſt. Vniuerſaliter ergo loquendo non requiritur magna ſolicitudo pro neceſsitatibus prouidendis Religioni pauperrimæ. Dicit enim S. Thomas 2. 2. quæſt. 188. art. 7. in Corp. *Si res exteriores non quærantur vel habeantur niſi in modica quantitate, quantùm ſufficiunt ad ſimplicem victum, talis ſolicitudo non multum impedit hominem.* Hæc. S. Thomas.

Sed iam quarto loco perſpice, quid cauſæ ſit, quod Theologus deroget paupertati in communi, propter annexam vtique ſolicitudinem quærendi neceſſaria. *Quia*, inquit, *ſolicitudo quærendi neceſſaria magis impedit procurationem alienæ ſalutis, diuinæq; gloriæ propagationem, quàm ſolicitudo vnius Oeconomi, vel patris familias, aut Superioris Religionis circà conſeruationem & Defenſionem rerum mobilium, vel immobilium Religionis*. Deus bone, quantam iniuriam patitur à Theologo ſancta paupertas; quæ poſt Chriſti & Apoſtolorum exemplum, in tanta fuit admiratione ſpiritualium, atque ſapientium, vt vix peruerſiſſimi Hæretici ipſius dignitati derogarent. Inter quos Vigilantius cum ad interpretationem. S. Doctoris Hieronymi dormitaſſet iamdudum, nunc per nouũ paupertatis hoſtem, illo non minus improbũ, euigilaſſe videtur. Ille nimirũ cõtrà paupertatis perfectionem ſui pectoris virus euomuit hic autẽ poſſeſsionem bonorũ temporalium in culmine perfectionis Euangelicæ collocans, ipſorumque voluntariã carentiã vt imperfectam calumnians Vigilantij ſe prodit diſcipulum. Quod ne videar verbis tantum nudis aſſerere, ratione euidenter conuincã. Finis intrinſecus voti paupertatis eſt reddere animum expeditũ & liberum à ſolicitudine circà bona temporalia. Id S. Thomas docet pluribus in locis. Vnum pro nunc ſufficiat adducere ex 2.2.q.186.art. 7. in corp. vbi ſic ait. *Religionis ſtatus poteſt conſiderari tripliciter. Vno modo, ſecundũ quod eſt quoddam exercitium tendendi in perfectionem charitatis. Alio modo, ſecundum quod quietat animum humanum ab exterioribus ſolicitudinibus: ſecundùm illud 2. ad Corinth. 7. volo vos ſine ſolicitudine eſſe. Tertiò modo, ſecundùm quod eſt quoddam holocauſtũ, per quod aliquis totaliter ſe, & ſua offert Deo; & ſecundum hoc ex his tribus votis, integratur Religionis ſtatus. Primò enim quantam ad exercitium perfectionis, requiritur quod aliquis à ſe remoueat illa, per quæ poſsit impediri, ne totaliter eius*

eius affectus tendat in Deum, in quo conſiſtit perfectio charitatis. Huiuſmodi autem ſunt tria. Primum quidẽ cupiditas exteriorum bonorum, quæ tollitur per votum paupertatis. Secundum autem eſt concupiſcentia ſenſibilium delectationum, inter quas præcellunt delectationes Venereæ, quæ excluduntur per votum continentiæ. Tertiũ autem eſt inordinatio voluntatis humanæ, quæ excluditur per votum obedientiæ. Similiter autem ſolicitudinis ſæcularis inquietudo præcipuè ingeritur homini circa tria. Primò quidem circa diſpenſationem exteriorum rerum: & hæc ſolicitudo per votum paupertatis homini aufertur. Secundò circà gubernationem vxoris & filiorum quæ amputatur per votum cõtinentiæ. Tertiò circa diſpoſitionem propriorũ actuum, quæ amputatur per votum obedientiæ, quo aliquis ſe alterius diſpoſitioni committit. Similiter autem holocauſtum eſt cùm aliquis totũ quod habet offert Deo, vt Gregor. dicit ſuper Ezechielem. Habet autem homo triplex bonum ſecundum Philoſoph. in 1. Ethycorum: Primò quidem exteriorum rerum: quas quidem totaliter aliquis Deo offert per votum volũtariæ paupertatis. Secundò autem bonũ proprij corporis; quod aliquis præcipuè offert Deo per votum continentiæ, quo abrenuntiat maximis delectationibus corporis. Tertium autem bonum eſt animæ, quod aliquis totaliter Deo offert per obediẽtiam, quâ aliquis offert Deo propriam voluntatem, per quam homo vtitur omnibus potentijs, & habitibus animæ. Et ideò conueniẽter ex tribus votis ſtatus Religionis integratur. Hæc S. Thomas. Ex quibus finem vniuſcuiuſque voti quiſque diſcere poterit. Quod autẽ principaliter intenditur, manifeſtus eſt finis voti paupertatis, ſcilicet vt ſolicitudo auferatur. Iam ſi paupertati in communi talis eſt annexa ſolicitudo quærendi neceſſaria, quæ magis impediat diuinæ gloriæ propagationem, quàm ſolicitudo vnius Oeconomi, circà conſeruationem & deſcenſionem rerum immobilium, vtique per paupertatem in communi annullatur, & euacuatur finis voti paupertatis. Si enim ſtãte paupertate in communi permanet ſolicitudo, & magis impediens diuinam gloriam, quàm ſolicitudo vnius Oeconomi, circa conſeruationem bonorum immobilium; vtique per paupertatem in communi non auferetur ſolicitudo, ſed maior exurget, quæ ſit magis obſtaculum gloriæ Dei. Quis igitur non dicet perfectius opus eſſe poſſeſsionem bonorum in communi, quàm paupertatem in communi? Manifeſtum eſt enim illud opus perfectius eſſe, quod minus impedit procurationẽ alienæ ſalutis, diuinæque gloriæ propagationem: illud verò imperfectum eſſe, quod magis impedit procurationem alienæ ſalutis, diuinæq; gloriæ propagationem. Atqui ſecundùm Theologum poſſeſsio bono-

norum in communi, minus impedit procurationem alienæ ſalutis, diuinæq; gloriæ propagationem: paupertas verò in communi magis impedit procurationem alienæ ſalutis, diuinæque gloriæ propagationem. Ergo ſecundùm ipſum, poſſeſſio bonorum in communi eſt opus perfectius: paupertas verò in communi eſt opus imperfectius. Idem ſic quoque colligi poteſt. Illud eſt perfectius, quod nō euacuat finem intrinſecum voti paupertatis, illud verò è conuerſo imperfectius, quo deſtruitur finis intrinſecus voti paupertatis. Sed ſecūdum Theologum per poſſeſſionem bonorum in communi, ſtabilitur votum paupertatis; per paupertatem verò in communi, euacuatur, & annihilatur finis intrinſecus voti paupertatis, vt iam probatum eſt. Ergo poſſeſſio bonorum in communi, ſecundum Theologum, eſt opus perfectius; paupertas verò in cōmuni eſt opus imperfectius: Imò quod peius eſt, Theologus videtur etiam diuitias ſæcularium pręferre paupertati in communi. Quæro enim, an ſit eſſentialis differentia, inter ſolicitudinem vnius Oeconomi circà cōſeruationem, & defenſionem rerum immobilium Religionis, & inter ſolicitudinem vnius Oeconomi circà conſeruationem, & defenſionem rerū immobilium vel mobilium ſęcularium? Nullus ſanè, niſi inſanus, dicet differre eſſentialiter ſolicitudinem Oeconomi circà poſſeſſionem Religioſorum, & ſolicitudinē eiuſdem Oeconomi circà poſſeſſiones ſæculariū. Perinde ergo eſt dicere, quod ſolicitudo annexa voto paupertatis in communi magis impediat procurationem alienæ ſalutis, diuinæque gloriæ propagationem, quàm ſolicitudo vnius Oeconomi circa poſſeſſiones Religioſorum: ac dicere, quàm ſolicitudo vnius Oeconomi circà poſſeſſiones ſæculariū: At inde inferre licet, ſimili modo, ſicut priùs, melius eſſe poſſideri bona à ſæcularibus, quam profiteri paupertatem in communi: ſi quidē poſſeſſio bonorum, minus impedit gloriam Dei, paupertas verò in cōmuni, magis. Iudicio ergo Theologi: melior eſt poſſeſſio bonorū ſæcularium, quàm paupertas in communi Religioſorum; quia melius id quod minùs impedit diuinam gloriam. Quis hoc dicat niſi Vigilantius? Profectò qui erat Vigilantius tempore S. Hieronymi, poſteà factus erat Dormitantius, nunc tandē ſurrexit iterùm nouus Vigilantius. Et reuera impius, qui tacitè redarguit ipſummetChriſtum, qui Apoſtolos conſtituit in ſumma paupertate, & conſequenter, ſecundùm ipſum, in talem ſolicitudinem coniecit, quæ magis impediebat procurationem alienæ ſalutis, diuinæque gloriæ propagationem; quàm ſolicitudo vnius Oeconomi circà conſeruationem, & defenſionem bo-

N norum

norum immobilium, & mobilium. Contumelioſus quoque in Deum, quia derogare videtur prouidentiæ Dei dicentis, Matth. 6. *Non poteſtis Dei ſeruire, & mammonę. Ideò dico vobis, ne ſoliciti ſitis animæ veſtræ, quid manducetis, neq; corpori veſtro quid induamini. Nonne anima plùs eſt quàm eſca: & corpus plus quàm veſtimentum? Reſpicite volatilia cæli quoniam non ſerunt, neq; metunt, neque congregant in horrea: & Pater veſter cęleſtis paſcit illa. Nonne vos magis eſtis pluris illis? Conſiderate lilia agri, quomodo creſcunt: non laborãt, neq; nent. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria ſua coopertus eſt ſicut vnum ex iſtis. Si autem fœnum agri, quod hodie eſt, & cras in clibanum mittitur Deus ſic veſtit, quantò magis vos modicę fidei?* Alloquor ergo Theologum verbis S. Auguſtin. in libro de Eleemoſyna. *Tu Chriſtiano, tu Dei ſeruo, tu bonis operibus dedito, tu Domino ſuo charo, aliquid putas defuturum? An putas, qui Chriſtum paſcit, à Chriſto ipſo non paſcitur? An putas terrena deerunt, quibus cæleſtia, & diuina tribuuntur? Vnde hęc incredula cogitatio? vnde impia & ſacrilega iſta meditatio? Quid facit in domo Dei perfidum pectus? Quid qui Chriſto omninò non credit, appellatur & dicitur Chriſtianus? Phariſæi ſibi magis congruit nomen.*

PROPOSITIO LXXXIV.

Ideò præcipui Religionum à Sancta Sede Apoſtolica confirmatarum, & commendatarum Fundatores, Baſilius, Auguſtinus, Benedictus, Bruno, Bernardus, Ignatius, &c. diuinitus illuſtrati, certos ſuis Religioſis permiſerunt reditus.

CONSIDERET vnuſquiſque an Theologus ex doctrina S. Thomæ decerpſerit ſuas regulas, qui potius argumenta impugnãtium paupertatem, à S. Thoma refutata ſuæ Epiſtolę inſeruit, ad ſolutiones verò minimè attendit. Ecce enim argumentum Theologi, ponitur in primis à S. Thoma Opuſc. 17. cap. 14. *Inducunt etiam ad hoc aliquorum Sanctorum exempla. Nam B. Gregorius de facultatibus ſuis, intra urbis Romanæ mœnia, vnum Monaſterium, in Sicilia verò ſex legitur conſtruxiſſe: Beatus etiam Benedictus Monachorum pręceptor almificus, amplas poſſeſsiones pro ſuo Monaſterio recepit, quod tanti viri Euangelicæ perfectionis ęmulatores nullo modo feciſſent, ſi poſſeſsiones communes in aliquo Apoſtolicę & Euangelicę perfectioni derogarent. Et ex hoc concludere volunt, non pertinere ad maiorem perfectionem, quod aliqui poſſeſsionibus*

bus careant. Ecce tuum argumentum Theologe. Sed audi ſolutionẽ eius Cap. 15. eiuſdem Opuſc. *Quod verò ſecundò proponitur, quòd Beatus Benedictus in vita ſua amplas poſſeſsiones recepit, hoc ſufficit ad oſtendendum quod communes poſſeſsiones non totaliter Monaſticam perfectionem excludunt, nõ autem ex hoc haberi poteſt, quod maioris perfectionis non ſit poſſeſsionibus communibus carere; præſertim cum idem B. Benedictus in ſua regula dicat, ſe aliquid remiſiſſe de rigore Monaſticæ vitę, à prioribus inſtituta, condeſcendendo infirmitatibus ſui temporis Monachorum: Et eadem ratio eſt de B. Gregorio, qui monaſteria conſtruxit ſecundùm regulam à Benedicto inſtitutam.* Hæc ibi. Idem argumẽtum S. Thomas proponit Opuſc. 19. *Modus iſte cum communibus poſſeſsionibus in Religionibus, eſt approbatus per antiquos Patres, Auguſtinum, Baſilium, Benedictum & multos alios. Ergo temerarium videtur, alium modum nouum inducere.* Et reſpondet. *Quòd quamuis Sancti Patres illum modum approbauerint, non tamen iſtum reprobauerunt: & ideò non eſt preſumptuoſum hũc modum ſequi; alias nihil de nouo poſſet inſtitui quod non fuerit antiquitus obſeruatum. Nihilominus tamen iſte modus antiquitus à multis ſanctis fuit approbatus, etiam in Eccleſia primitiua.* Hæc S. Thomas. Tu autem Lector vide, quàm improuidè Theologus arma, non pro ſe, ſed potiùs contrà ſe ſumpſerit, quibus ſua viſcera miſerè torqueantur.

Sed non poſſum ferre contumeliam, quam ſtruxit Theologus in S. Ignatium, & conſequenter in Sanctiſſimam Societatem à ſe fundatam. *Ignatius*, inquit, *certos ſuis Religioſis permiſit reditus.* Atqui hęc Propoſitio abſolutè dicta, falſiſſima eſt, mera calumnia eſt. Non loquar ergo, ſed loquatur vnus ex eadem inclyta Societate, videlicet Iulius Nigronius in explicatione Tituli Regularum communium Societatis Iesv, circà tertiam particulam Tituli. *In tertio*, inquit, *capite probandum eſt, noſtram Societatem eſſe Ordinem Mendicantem. Extant literæ Apoſtolicæ Pij V. Põtificis Maximi, atq; optimè, de Chriſtiana Religione, deque nobis meriti, datę 7. Iulij, Anno 1571. quæ ſunt editæ in lucem omnium, à Ioanne Azorio in 1. Tom. Moral. Inſtit. In his Pius candido pectore laudat primùm minimam Societatem noſtram, tam multis, vt ea pudor ingenuus ac Religioſus referre vetet. Deinde ex ſua ſententia hæc ſcribit verba. Quia ipſa Societas mẽdicans exiſtit, quippe quæ ex eius inſtituto, & conſtitutionibus Apoſtolica Auctoritate confirmatis, bona ſtabilia poſsidere nequit, ſed incertis eleemoſynis, fideliumque largitionibus viuit. Inſtitutum, cuius meminit Pius, extat expreſſum in Regula oblata Iulio III. & ab eo confirmata his verbis.*

bis. Voueant ſinguli & vniuerſi perpetuam paupertatem, vt non ſolùm priuatim, ſed neque etiam communiter poſſint profeſſi, vel vlla eorum aut domus, aut Eccleſia, aliquos prouentus, reditus, poſſeſſiones, ſed nec ad vlla bona ſtabilia, pręter ea, quę opportuna erunt ad vſum proprium, & habitationem retinenda, ius aliquod ciuile acquirere, rebus ſibi ex charitate donatis, ad neceſſarium vitę vſum contendit. Conſtitutiones verò confirmatę ab eadem Sede, quarum mentio in eadem formula ſit, ſic ſe habent. In domibus, vel Eccleſijs qua à Societate ad auxilium animarum admittentur, reditus nulli, ne Sacriſtiæ quidem, aut fabricæ applicati, haberi poſsint; ſed neque vlla alia ratione; ita vt penes Societatem, eorum ſit vlla diſpenſatio. Quo loco Pius idem clarè ſignificat, mendicitatem Societatis eſſe ex proprys Conſtitutionibus, quod iam aliquot Iuriſconſulti obſeruarunt. Vnde deducitur, Ordinem noſtrum, non eſſe mendicantem ex Regula S. Franciſci, tùm quia ſub eo non militat, tùm quia mendicitatem profitemur proprys Conſtitutionibus, per Pontifices probatis definitam. Quę iubent nos quamprimum vendere, data tamen opportunitate bona ſtabilia, quę nobis relinquuntur, vt etiam innuitur in formula oblata Iulio III. in qua negatur, eſſe in nobis ius ad ea retinenda. Ex quo verbo conſideratiſsimè poſito à B. Ignatio, duo intulit Iacobus Menochius Iuriſconſultus, hoc quo Magnus in paucis: & Societatem capacem eſſe ſtabilium bonorum, ſi relinquantur; ſed incapacem ad retinendum. Et quia obyci poterant Pio V. domicilia Societatis, in quibus Scholares, ac Nouitij aluntur ex perpetuis prouentibus anteuertens obiectionem, & tollens ambiguitatem, ſic rem definiuit Motu proprio, certaquè ſcientia: Societatem, & illius Prępoſitum, ac ſingulas perſonas Societatis huiuſmodi, verè, & non fictè, Mendicantes fuiſſe, eſſe, & fore: & inter aliorum Fratrum, & Religioſorum Mendicantium Ordines, alioſq; Fratres & Religioſos Mendicantes: prout illos nos connumeramus, & connumerari debere &c. Atque hanc declarationem à Pio V. factam, de noſtri Ordinis mendicitate, commemorat & & laudat Gregorius XIII. Anno 1584. Franciſcus Suarez noſter diſſerens de communicatione Priuilegiorum, Societatem noſtram eſſe non fictione iuris, ſeu ex priuilegio, ſed verè, naturaq; ſua mendicantem, ingenioſè deducit ex eo quod Pius V. accuratè pręgnantibusq; verbis declarat, communicationem priuilegiorum Ordinū Mendicantium factam Societati, tātum ad illorum inſtar, ſed pariformiter, & ęquè principaliter, abſque vlla prorſus differentia, perinde ac ſi Societati nominatim, & ſpecialiter, & generaliter conceſſa fuiſſent. Etenim quia ſemper inter verum, & fictum fictione iuris, aliqua differentia relinquitur; ideo dicuntur Societati

cietati concedi Priuilegia ſine vlla differentia, & ęquè principaliter, vt intelligatur Societas eſſe mēdicans verè, & ęquè atq; Ordines alij verè Mendicantes, non autem fictè fictione aliqua iuris. Rationes autem cur verè Mendicans ſit Ordo noſter, tametſi habet Collegia, & domos Probationis, quæ perpetuis vectigalibus aluntur, profert optimas Hieronymus Gabriel Iuriſperitus Romanus, in Conſilio de hac re. Quarum illa pręcipua eſt, quòd Collegia & tyrocinia ſunt acceſſoria & membra, proinde ſequuntur naturam principalis, & capitis, & qui in ijs educātur, ſunt abſolutis ſtudijs in Societatem, qui viuit mendicato, transferendi. Quamobrem ratione finis animo deſtinati, etiam ipſi Nouitij, & Scholares, Mendicantes dicendi ſunt, vt ex Horatio Mandoſio Iuriſconſulto, & alijs deducit Emanuel Rodericus, concludens totum Ordinem abſolutè Mendicantem eſſe. Quem inter Mendicantes, Nauarrus quoque connumerauit in Comment. 4. de Regularibus. Hæc Iulius Nigronius.

PROPOSITIO LXXXV.

Vt ita liberi à quærendis eleemoſynis, meliùs & Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſent.

IMo verò Theologe paupertas in communi inducta eſt, ſecundùm doctrinam S. Thomæ, à multis Fūdatoribus, vt liberiùs & meliùs Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſent. Patet id iam ex locis inductis S. Thomæ, & alijs plurimis. Interim ſufficiat vnum adducere ex Opuſc. 17. cap. 15. *Manifeſtum eſt igitur*, inquit, *ad cumulum perfectionis pertinere, quòd aliqui poſſeſsiones non habeant, nec proprias, nec communes. Adhuc poteſt hoc euidenter oſtendi, ſi ratio conſiliorum, ad Euangelicā perfectionem pertinentium, conſideretur. Ad hoc enim introducuntur, vt homines à curis mundi expediti, liberiùs Deo uacent; vnde Apoſtolus propoſito conſilio de virginitate ſeruanda dicit. Qui ſine vxore eſt, ſolicitus eſt quæ ſunt Domini, quomodo placeat Deo: Qui autem cum vxore eſt, ſolicitus eſt quæ ſunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuiſus eſt. Ex quo patet, tantò aliqua magis ad conſiliorum perfectionem pertinere, quantò magis hominem à ſolicitudine mundi abſoluunt. Manifeſtum eſt autem quòd diuitiarum & poſſeſsionum cura, impedit animum à rebus diuinis. Dicitur enim Matth. 13. Qui ſeminatus eſt in ſpinis, hic eſt qui verbum Dei audit, & ſolicitudo ſeculi iſtius, & fallacia diuitiarum, ſuffocant verbum, & ſine fructu efficitur. Quod exponens Hieronymus dicit. Blandę ſunt*

*diuitię, aliud agentes, & aliud pollicentes. Lubrica eſt earum poſſeſsio, dum huc illucque circumferuntur, & inſtabili gradu, vel habentes deſerunt, vel non habentes reficiunt. Hoc etiam euidenter oſtenditur Luc. 14. vbi vnus de his qui ſunt vocati ad cœnam, ſe excuſauit dicens: Villam emi, & neceſſe habeo ire, & videre illam. Et ſicut Gregorius dicit. Quid per villam niſi terrena ſubſtantia deſignatur? Exit ergo videre villam, qui ſola exteriora cogitat. In fine autem parabolę ſubditur. Pauperes & debiles introduc huc. Quod exponens Ambroſius,*inquit,*quod rarius delinquit, cui deeſt illecebra peccandi, & citius ad Deum conuertitur, qui non habet in mundo, vnde delectetur. Sic igitur patet, quod poſſeſsiones, & quaſcunque diuitias omninò non habere, magis ad Euangelicam pertineat perfectionem. Item Auguſt. dicit in lib. de verb. Dom. Minimi Chriſti ſunt illi, qui omnia ſua dimiſerunt, & ſecuti ſunt eum, & quicquid habuerunt, pauperibus diſtribuerunt, vt Deo ſine ſæculari compede expediti ſeruirent, & ab oneribus mundi liberatos, velut pennatos ſurſum humeros tollerent. Hi ſunt minimi, quia humiles, appende humiles iſtos, & graue pondus inuenies. Nullus autem ſani capitis dicet, ad mundi onera non pertinere communium poſſeſsionum curam. Pertinet igitur ad perfectionis pondus, vt etiam ab huiuſmodi compedibus expediti homines ſeruiãt Deo.* Hæc S. Thomas. Idem 3. par. quęſt. 40. art. 3. in Corpore ait. *Chriſtum decuit in hoc mundo pauperem vitam ducere. Primò quidem, quia hoc erat congruum prædicationis officio, propter quod veniſſe ſe ſe dicit Marc. 1. Eamus in proximos vicos & Ciuitates, vt & ibi prædicem: ad hoc enim veni. Oportet autem Prædicatores verbi Dei, vt omninò vacent prædicationi, omnino à ſæcularium cura eſſe abſolutos, quod facere non poſſunt, qui diuitias poſsident. Unde & ipſe Dominus Apoſtolos ad prędicandũ mittens dicit eis Matth. 10. Nolite poſsidere aurum neque argentum. Et ipſi Apoſtoli dicunt Actor. 6. Non eſt æquum nos relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis.* Hæc ibi. In 4. verò contrà Gentes Cap. 55. ait. *Non fuit expediens quòd Deus incarnatus vitam in hoc mundo ageret opulentam, & honoribus ſeu dignitatibus ſublimem. Primò quidem, quia ad hoc venerat vt mentes hominum terrenis deditas, à terrenis abſtraheret, & ad diuina eleuaret. Vnde oportuit vt ſuo exemplo homines in cõtemptum diuitiarum, & aliorum, quæ mundani deſiderant, traheret, & quod inopem & priuatam vitam ageret in hoc mundo. Secundò quia ſi diuitijs abundaſſet, & in aliqua maxima dignitate conſtitutus fuiſſet, id quod diuinè geſſit, magis potentiæ ſæculari, quam virtuti diuinitatis fuiſſet attributum: vnde efficaciſſimum argumentum ſuæ diuinitatis fuit, quod abſq; adminiculo*

Digitized by Google

culo potentię ſęcularis totum mũdum in melius commutauit. Hæc S. Thomas. Ex quibus patet, oportere Prędicatores verbi Dei, ad exemplum Chriſti, & Apoſtolorum, vt omninò vacent prædicationi, diuitias nõ poſſidere, vt ſuo exemplo homines in cõtemptum diuitiarum, & aliorum, quæ mundani deſiderant, trahant, & efficax argumentum operationis diuinæ in ſe exhibeant, quando mundum abſque adminiculo potentiæ ſæcularis, in melius commutant. Sed vt ad ſingula illius Propoſitionis ſigillatim deſcendamus, monſtremus è contrariò, ſecundum doctrinã S. Thomæ, quod illi qui poſſeſſiones habent, nõ poſſunt melius Deo, & ſibi, & proximis vacare. Deo enim vnuſquiſque vacat per contemplationem, quam diuitiæ impediunt, ſecundum quod S. Thomas 2.2. q. 186. art. 3. ad 4. inquit. *Ad felicitatem autem Cõtemplatiuæ vitę non multum operantur,* (ſcilicet diuitiæ) *ſed magis impediũt, in quantum ſua ſolicitudine impediũt animę quietem, quę maximè eſt neceſſaria contemplanti.* Sibi autem aliquis vacat per cuſtodiam cordis ſui, & recollectionem animi, quam etiam diuitiæ impediunt. *Diuitiæ habitæ,* inquit S. Thomas loco ſuprà citato, *per ſe quidem natę ſunt perfectionem charitatis impedire, principaliter alliciendo animum, & diſtrahendo. Unde dicitur Matth. 3. quod ſolicitudo ſæculi, & fallacia diuitiarum ſuffocant verbum Dei; quia vt Gregor. dicit. Dum bonum deſiderium in cor intrare non ſinunt, quaſi aditum flatus vitalis vetant: ideò difficile eſt charitatem inter diuitias conſeruare.* Proximis verò aliquis vacat per inſtructionem, ſeu prædicationem; quã m etiam impediunt poſſeſſiones in communi. Dicit enim S. Thomas 2.2. quæſt. 188. art. 7. *Solicitudo quę adhibetur circa bona communia, pertinere poteſt ad charitatem, licet per hoc impediri poſſit aliquis altior charitatis actus, putà contemplationis diuinę, aut inſtructionis proximorum.* Imò ſi quis attentè conſideret, dicta Propoſitio Theologi hæreſim Vigilantij cõtinet. Si enim ait, quod ij qui ſunt liberi à quærendis eleemoſynis melius & Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſunt: conſequenter ſupponit quòd ij qui profitentur paupertatem in communi & habent neceſſitatem mendicandi eleemoſynas, non poſſunt ita benè vacare & Deo, & ſibi, & proximis, ſicut illi alij. Perfectior ergo erit poſſeſſio bonorum in cõmuni, quã carentia earundem: ſiue perfectior erit paupertas in particulari tantũ quam paupertas etiã in cõmuni. Cum enim finis voti paupertatis ſeu Religioſæ paupertatis ſit vt homo poſſit Deo meliùs vacare; ꝙ intrinſecè pertinet ad Religionẽ; nullus dubitabit illud opus perfectius eſſe, per quod aliquis poteſt Deo meliùs vacare, illud verò imperfectius,

Digitized by Google

quod eſt impedimento, ne ita benè poſſit Deo vacare. Atqui ſecundùm Theologum, poſſeſſio bonorum in communi id præſtat, vt aliquis melius Deo vacare poſſit, id verò impedit paupertas in communi. Ergo ſecũdùm Theologum, perfectior eſſe poſſeſſio bonorũ in cõmuni, quam paupertas in communi. Tanto magis, quia melius idem eſt, quod perfectius. Si ergo ij qui communes poſſeſſiones habent, melius Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſunt. Ergo & perfectius. Bonum enim & perfectum apud Philoſophos idem ſunt. Quod ſi perfectius vacare poſſunt. Ergo Perfectiores ſunt ij Religioſi in genere paupertatis, qui poſſeſſiones cõmunes habẽt, quàm qui illis carent. Si neget Theologus hanc eſſe hæreſim Vigilantij, manifeſtè conuincetur ex hijs, quæ ſunt allata ex Opuſc. Sancti Thomæ, vbi hanc Propoſitionem damnat hæreſis Vigilantianę, vt dictum eſt. Ideò Opuſc. 17. Cap. 15. ait. *Mentiuntur in doctrina fidei dicentes, minoris eſſe perfectionis eos, qui poſſeſsionibus cõmunibus carent.* Quod quia Theologus docuit, vt colligitur euidenter ex illius verbis, ideò in doctrina fidei mentitus eſt.

PROPOSITIO LXXXVI.

Liberiuſque errantes corrigere, quod facere non ita auderent, ſi ab eis quærenda eſſent ſubſidia temporalia: timerent enim benefactores offendere, corrigendo eorum vitia: quia veritas odium parit.

HVcvsqve Theologus proſequitur arguméta impugnantium paupertatem in cõmuni, quos S. Thomas Vigilantios vocauit, quę ab eodem S. Doctore iam ante refutata ſunt: ita vt mirandum ſanè ſit qua fronte, qua audacia, Theologus voluerit doctrinam ſuam, tãquam genuinam S. Thomæ proponere, cùm potius eam doctrinam præſumpſerit defendere, quam S. Thomas ſuis ſcriptis impugnauit, & expugnauit: & ea argumenta aſſumere, quæ à S. Thoma pridẽ eliſa ſunt. Ecce enim argumentũ propoſitum Theologi habes Opuſcul. 19 Cap. 7. *1. Theſſalon. vltimo ſuper illud: Vt noſmetipſos formam daremus &c. Gloſſa. Qui frequenter ad alienã menſam conuenit otio deditus, adulетur neceſſe eſt paſcenti ſe: Sed qui de eleemoſynis viuunt, frequenter aliorum menſas conueniunt; imò magis de menſa aliorum ſemper viuunt. Ergo de neceſsitate ſunt adulatores.* Et in ordine ad iſtud paulò poſt auctoritatẽ Auguſtini adducit. Audiſti tuũ argumentum Theologe? audi eius ſolutionem. *Auguſtinus loquitur de illis qui ſunt otio dediti, qui in nullo*

nullo poſſunt eſſe vtiles illis, à quibus paſcuntur. Tales enim neceſſe eſt vt adulentur ad hoc quod paſcãtur. Tales enim paſcere oneroſum eſſet cuilibet, niſi fauorem paſcentis ſaltem adulationibus captarẽt. Sed illis qui paſcuntur propter Chriſtum, à quibus paſcentes ſcilicet ſperant ſpiritualia, pro temporalibus quæ largiuntur, nõ oportet adulari: quia talibus non datur propter eos, ſed propter illũ cuius ſunt ſerui, qui in eis recipitur, vt dicitur Matth. 10. Qui recipit vos, me recipit, vbi Gloſ. Quia non aliud recipit in Apoſt. quam quod in Chriſto eſt: Et ſic patet quod illi qui pauperes efficiuntur, & mendicant, & de eleemoſynis viuunt propter Chriſtum, non ſibi neceſſitatem adulationis imponũt. Sed maior neceſsitas adulationis, & ſeruitutis, ineſt diuitibus: quos oportet adulari Principibus, vt diuitias amplient & conſeruẽt. Vnde dicit Chryſoſt. ſuper Matth. Adulari neceſſe eſt Principes, & milites, & ſubiectos, & multis indigere, & turpiter ſeruire, & formidare, & ſuſpicari, & timere eorum qui ſuſpicantur oculos, & calumniantium ora, & auarorum cõcupiſcentias: ſed non eſt paupertas aliquid tale, ſed contrarium vniuerſum. Hæc S. Thomas. Qui iterum eodem capite idem argumentũ Theologi, ſub nomine inimicorum crucis Chriſti, & aduerſariorum paupertatis proponit, de quibus ait. *Nituntur oſtendere, quod Religioſi etiam prædicantes de eleemoſynis viuere, vel etiam eleemoſynas petere non debent. Dicit enim Apoſtolus 1. Theſſalon. 2. Neque aliquando fuimus in ſermone adulationis, ſicut ſcitis: ſed prædicatores, qui mendicant, & de eleemoſynis viuunt, oportet adulari illis à quibus paſcuntur, quod patet Matth. 21. ſuper illud. Et relictis illis abijt foras, vbi dicit Gloſſa. Quia pauper, nullique adulatus, nullum in tanta vrbe inuenit hoſpitẽ, ſed apud Lazarum receptus eſt, & tamen in tantum erat gratioſus, cùm prædicaret, quod ſicut dicitur Luc. 21. Omnis populus manicabat ad eum, in templo audire eum. Gloſſa, id eſt, mane ire accelerabat. Et 1. ad Corinth. 4. dicitur. Vſque in hanc horam, & eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus. Gloſſa. Liberè enim, & ſine aliqua adulatione veritatem prædicantes, & geſta praua vitæ arguentes gratiam nõ habent apud homines. Ergo prædicatores non debẽt eleemoſynas quærere. Præterea 1. ad Theſſ. 2. Neque fuimus in occaſione auaritiæ. Deus teſtis eſt, Gloſſa. Non dico in auaritia, ſed nec feci nec dixi etiam in quo eſſet occaſio auaritiæ. Sed illi qui petunt eleemoſynas ſibi dari, faciunt aliquid in quo eſt occaſio auaritiæ. Ergo prædicatores non debent hoc facere.* Huc vſque S. Thomas, qui reſpondet dicendo. *Ad ea verò quibus oſtendere nituntur, quod Religioſi prædicantes non poſſint de eleemoſynis viuere, vel eleemoſynas petere, per ordinem deinceps reſpondendum eſt. Ad primum ergo dicendum,* quòd

quòd quamuis Prædicatores de eleemoſynis viuant, non tamen ſequitur, quod adulentur. Quamuis enim qui ſine adulatione prædicant non habeāt gratiam apud malos, qui dicuntur homines carnales, habent tamen gratiam apud bonos: & ideò quandoque ſi ſine adulatione prædicant, coguntur defectus multos pati, quando ſcilicet in illos incidunt, apud quos ſine adulatione gratiam habere non poſſunt: quandoque autem ſine egeſtate ſunt, quando ſcilicet in illos incidunt, quorum ſine adulatione gratiam habent; Vnde & Chriſtus hoſpitium quandoque habere non poterat, quandoque etiam inuitabatur à multis, & mulieres quæ eum ſequebantur, de ſuis facultatibus ei miniſtrabant, vt dicitur Luc. 8. Ita etiam Apoſtoli quandoque multas penurias ſuſtinebant, quandoque autem abundabant, in vtriſque modeſtè ſe habentes: Philip. vlt. Scio & abundare, & penuriam pati. Et has etiam viſſitudines pauperes prædicatores noſtri temporis experiuntur frequenter. Ad ſecundum dicendum quod prædicatores eleemoſynas petentes nō faciunt aliquid in quo ſit occaſio auaritiæ. Auaritia enim eſt immoderatus amor habendi: velle autem victum & veſtitum ad neceſſitatem, non eſt immoderatum. 1. Tim. vlt. Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſumus. Vnde pauperes qui petunt neceſſaria victus, & veſtitus, & aliorum quæ humana vita exigit, nō ſunt in occaſione auaritiæ. Hæc S. Thomas; per quæ excluditur inanis timor Theologi, ne prædicatores ex eleemoſynis viuentes veritatē non audeant dicere, & vitia liberè corrigere. Et certe deriſione res digna eſt, quod Theologus vult prædicatoribus non officere, quin liberè prædicent, & non timeant, etiamſi ab Auditoribus amplas poſſeſſiones, reditus, & magnas eleemoſynas requirant: impedire verò libertatē Euāgelij, ſi pauculæ eleemoſȳnæ, pro victu, & veſtitu poſtulētur. *Qui poteſt*, inquit S. Thomas capite citato, *accipere quod maius eſt, poteſt accipere quod minus eſt. Sed Religioſi poſſunt accipire reditus mille marcarum, &c. Ergo ridiculum eſt dicere, quòd pauperes Religioſi non poſſunt modicas eleemoſynas recipere, & ex eis ſuſtentari.* Conſonat S. Bonauētura Opuſc. de Paupert. Chriſt. art. 2. *Quis*, inquit, *ita abſurdus eſt, qui dicat, licere alicui accipere talentum auri, & nō fruſtū panis? Quod ſi hoc verum eſt, cum vniuerſarum Eccleſiarū poſſeſsiones, tam in Religioſis proprietatem habentibus, quàm in clericis ſæcularibus, habeantur per acceptionem eleemoſynarum voluntariè, & gratis datarum, videbitur ex hoc ſubuerti ſtatus vniuerſarum Eccleſiarū, ſi eleemoſynas accipere, vel de eleemoſynis viuere, ſeu in parua quantitate, ſeu in magna illicitum iudicetur. Niſi fortè quis dicat, quod licitum accipere, ſed non eſt licitum petere. Sed hoc mirum videtur, quod aliquis*

Digitized by Google

poſsit in illud quod maius eſt, ſed non poſsit in illud quod minus eſt. Quod aliquod Monaſterium poſsit accipere centum marcas in reditibus ab aliquo Principe, & vnum pauperculum non poſſe ſuæ indigentiæ releuationem ſuppliciter implorare. Quod aliquis poſsit ex amicitia petere ab amico, & Chriſtianus nõ poſsit ex charitate petere à Chriſtiano. Et quod aliquis poſſit petere aliqua expedientia ad alicuius diuitis Monaſterij ſecuritatem, & pauper voluntarius nõ poſsit petere vitæ ſuſtentamẽtũ. Et quod aliquis ſcholaris poſsit licitè mendicare pro amore proficiendi in cognitione ſcientiæ, quæ inflat, vt tandem perueniat ad temporales diuitias, & pauper Religioſus nõ poſsit petere, pro amore proficiẽdi in charitate, & humilitate, quæ ędificat vt tandem perueniat ad vitam æternam, & cętera conſimilia, quæ valde videntur abſurda. Hæc S. Bonauentura. Ex quibus ſic arguere licet. Si ij qui nõ ſunt liberi ab eleemoſynis modicis quærendis, liberiùs errantes corrigere non audent, quia quærunt ſubſidia temporalia, & timent benefactores offendere, corrigendo eorum vitia: quantò magis ij qui amplitudinẽ, & magnitudinem poſſeſſionum, & mognorum redituum ab Auditoribus requirunt, non audebunt inuehi in eorũ vitia, & redarguere benefactores: quando quidem certũ eſt, quod poſſeſſiones bonorum in communi, etiam ex eleemoſynis fidelium habent, & indigent fauore benefactorum, in eis conſeruãdis, & ampliandis. Cæterùm quòd Religioſus prædicator, quãtò pauperior, tantò liberior, & expeditior ſit in prædicando, elegantiſsimè deſcribit Chryſoſt. ſuprà illum locum cap. 16. Epiſtolæ ad Roman. *Salutate Priſcam & Aquilam.* Verba quę fundit aureum eloquentiæ os, auida cordis aure excipiẽda eſſent. *Neque, enim,* inquit, *Eccleſijs tam prodeſſe valent, diuites illi pompatici vt pauperes magnamini. Nemo dictum hoc miretur. Nam multa ſunt diuitis moleſtia, & negotia; timet pro domo, pro familijs, pro agris, pro opibus, ne quis aliquid ex his auferat: & quia multorũ eſt Dominus, idem multorum ſeruus eſſe cogitur. Pauper autem nummis parũ valens, & curis his omnibus carens, leo eſt, ignem ſpirat, generoſo ac forti animo aduerſus omnes inſurgit, facilè omnia agit, quæ prodeſſe poſſunt Eccleſijs, ſiue opus ſit, vt arguantur aliqui, ſiue vt increpentur, ſiue vt Chriſti nomine ferãtur pericula, & inimicitiæ: Quoniam qui ſemel vitã deſpexit præſentẽ, magna facilitate cõficit omnia. Quid enim timeret dic obſecro? Numnè opes eius auferantur? Hoc nemo poterit dicere. Numnè quis imminuat ei miniſteria, & delicias? Sed in omnib⁹ illis gaudere ſe dicit. Cęli municeps eſt, et ad futurã feſtinat vitã. Non deprecabitur itẽ, ſi anima impẽdenda ſit, et effundẽdus ſanguis. Hinc eſt, quod etiã talis,*

Tyran-

Tyrannis, Regibus, & populis, & omnibus potentior eſt, ac ditior. Et poſt pauca. *Et vt diſcas,* inquit, *quòd verè hæc, & nõ adulanter ſunt dicta, & quod qui nihil poſsidet, hic omnium liberrimus eſt, & maximè liberè eloqui audet. Quot diuites erant tempore Herodis? Quot potentes: & quis in medium prorupit? quis tyrannum increpauit? quis cõtẽptas leges Dei vltus eſt? Diuitum quidem nullus, ſed pauper ille, & inops, qui neque lectũ, neque menſam, neque tectum habebat; ille, inquã, ſolitudinis inquilinus Ioãnes, ille ſolus, & primus omni libertate Tyrannum arguit, & adulterinas nuptias detexit, & præſentibus omnibus, ac audientibus, pronũtiata ſententia, eum condẽnauit. Et ante hunc magnus quoque Elias, qui nihil præter melotem poſſidebat, impiũ & præuaricatorem illum Achab, ſolus viriliter corripuit. Nihil enim, nihil omnino ſic liberè loqui, & in rerum diſcrimine fiduciam habere, & contrà captiuitatem ſatis munitum, & fortem facit, vt nihil poſsidere, & nullis ſæcularibus negotijs obrui. Atque ideò, ſi quis virtutem, libertatiſque multum poſsidere cupit, paupertatem amplexetur, præſentem vitam deſpiciat, nihil putet eſſe mortem.* Hæc Chryſoſtomus. Et non immeritò. Nunquid enim Chriſtus & Apoſtoli, quia pauperem vitam duxerunt, & poſſeſſionibus caruerunt, non ita liberè errantes correxerunt? imò verò (ait S. Thomas 3. par. q.40. art. 3. in corpore) *ſi Chriſtus diuitias haberet, cupiditati eius prædicatio adſcriberetur: Vnde Hieronym. dicit ſuper Matth. Quod ſi diſcipuli eius diuitias habuiſſent, viderentur non cauſa ſalutis hominum, ſed cauſa lucri prædicare, & eadem eſt ratio de Chriſto.* Nunquid etiam (vt omittam alios Ordines) Religioſi Ordinis Minorum, & Societatis Iesv profeſſi ſolemniter, non audent veritatem palàm profiteri, aut timent benefactores offendere, corrigendo eorum vitia, etiamſi paupertatem in communi profiteantur? Oppoſitum certè monſtrant fructus inſignes editi in Eccleſia Dei ab iſtis Religionibus, quos longum eſſet recẽſere. Denique S. Vincentius Ordinis Prędicatorum, in Tractatu de vita ſpirituali, Cap. 19. inter alias conditiones Prædicatorum Euangelicorum ponit, quòd ſint pauperrimi, nihil cogitantes niſi ſolum Iesvm, de hoc mundo non curantes, ſuiq; obliti. Pauperrimi autem ſeu in ſummo paupertatis ſunt, qui etiam poſſeſſionibus carent, hoc eſt, tam in particulari, quam in cõmuni, paupertatem colunt. Et difficile eſt nihil cogitare de ſubſtãtijs, & tantum de ſolo Iesv, ſi habentur ſubſtantię. Et eſt quædam cura de mundo, cura de facultatibus, & opibus mũdi. Nec quis poteſt obliuiſci ſui, qui non eſt adhuc oblitus ſuorum. Libet hic adferre omnia verba S. Vincentij, quia maxima obſer-

Digitized by Google

obſeruatione ſunt digna. *Tres ſunt,* inquit, *radices Euãgelicæ, & Apoſtolicæ paupertatis, ſeu principales partes, abdicatio omnis ſui iuris, rerũ tẽporalium moderatio, paupertatis vſus habitus, ad vtrũq; affectus. Tres ſunt partes abſtinẽtiæ, ſcilicet eneruatio carnalis amoris, & ſolicitudinis, vitæ ſuæ ſuſtentationis, non curare de abundãtia, vel ſufficiẽtia victualiũ, & delitiarũ, & vti parcè oblatis. Tria ſunt à nobis ſingulariter fugienda, & metuenda. Primũ exterior diſtractio negotiorum. Secundum interior promotio, & exaltatio. Tertium temporaliũ rerum, & carnalium amicitiarum ad ſe, vel ſuos amicos, vel ſuum Ordinẽ, immoderata, vel inordinata affectio. Tria ſunt à nobis ſingulariter exercenda, & amplectẽda. Primum. Deſiderium proprij contemptus, abiectionis, & externæ vilificationis. Secundum viſceroſa compaſſio ad* Iesvm *Chriſtum crucifixum. Tertium ſufferẽtia perſecutionum & martyriorum, pro dilectione cultus nominis Chriſti, Euangelicæ vitæ. Hæc tria ſunt per quædam verba extenſiua per horas diei, gemitibus, & ardẽtibus ſuſpirijs poſtulanda. Tria ſunt à nobis ſingulariter, & quaſi aſſiduè meditanda. Primum Chriſtus crucifixus, incarnatus, &c. Secundum, ſtatus Apoſtolorum & fratrum præteritorum noſtri Ordinis: & hoc cum deſiderio, vt illis conformemur. Tertium, ſtatus virorum Euangelicorum futurus. Et hoc debes die noctuque meditari: ſcilicet, ſtatum pauperrimorum, ſimpliciſſimorum, & manſuetorum, humilium, ſubiectorum, charitate ardentiſsima ſibi coniunctorum, nihil cogitantium, aut loquentium, nec ſaporantium, niſi ſolum* Iesvm *Chriſtum, & hunc crucifixum, nec de hoc mundo curãtium, ſuique oblitorum, ſupernam Dei, & beatorum gloriam contemplãtium, & ad eam medullitus ſuſpirantium, & ob ipſius amorem ſemper mortem ſperantium, & ad inſtar Pauli dicentiũ: Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto: & innumerabiles ac ineſtimabiles theſauros diuitiarum cæleſtium, & ſuper dulces ac mellifluos riuos diuitiarum, ſuauitatum, ac iucunditatum, & ſuper omnia mirabiliter expanſos, & ſuper infuſos. Et per conuerſationes imaginari debes eos ipſos, vt cantantes Canticum Angelorum cum iubilo, citharizantium, in citharis cordis ſui. Hæc imaginatio ducet te pluſquã credi poteſt, in quoddam impatiens deſiderium, aduerſus illorum temporum. Ducet te in quoddam admirabile lumen, amoto omnis dubietatis ac ignorantiæ nubilo, & limpidiſsimè videbis & diſtinctè diſcernes omnes defectus iſtorum temporum, & immixtum, vel myſticum ordinem Eccleſiaſticorum Ordinum productorum, & producendorum ab initio Chriſti, vſque ad finem ſæculi: & vſque ad gloriam ſummi Dei* Iesv *Chriſti. Crucifixum ſemper portans corde tuo, vt te ad ſuam æternam gloriam perducat.*

Digitized by Google

PROPOSITIO LXXXVII.

Quam etiam ob cauſam & S. Tereſia Fundatrix Diſcalceatorum, quemadmodùm ſcribit Didacus Iepeſius Archiepiſcopus Turiaſonenſis in eius vita, etſi quædam Monaſteria ſine vllis reditibus Deo reuelante fundauerit, poſteà tamen experientia ſubſequente edocta, diſtrahi animos procuratione eleemoſynarum, quædam alia Monaſteria, eodem Deo Magiſtro erexit, dotata reditibus: vt ſine ſolicitudine conquirendarum eleemoſynarum, & ea quæ illam comitatur diſtractione, Moniales Deo, rebuſque diuinis magis vacarent.

HÆC Propoſitio inconcinnè ſubnexa eſt à Theologo. Nũquid enim Monialibus incumbit vitia arguere, errantes corrigere, prædicare, & docere populũ? Agitur enim hic de Religionibus prædicationi deſtinatis. Nihil ergo facit Theologus, niſi quòd repetit, & Vigilantij, & ſuum errorem. Dicere enim, quòd ſolicitudo cõquirendarum eleemoſynarum, annexa Religioni paupertatem in communi profitenti, cauſat diſtractionẽ, quæ impedit, ne Religioſi Deo, rebuſque diuinis, magis vacent, eſt præferre poſſeſsionem bonorum in communi, carentiæ earundem, ſiue paupertati in communi, vt ſuprà oſtenſum eſt. Id autem eſt hæreſis Vigilãtij, vt S. Thomas ſupra allegatus docuit.

Cæterùm id quod maiorem mihi admirationem parit eſt, qualiter Theologus in patrociniũ ſui erroris, S. TERESIAM Matrem noſtrã, tantam paupertatis amatricem, & cultricem, aſſumere nõ eſt veritus: & vnde ſuam poſitionem dirui potiùs timere deberet, inde eam magis erigere attentat. In primis ergo conatur oſtendere, vt viſum eſt ex Didaco Iepeſio, qui vitam S. TERESIÆ conſcripſit, qualiter S. Mater noſtra, *etſi quædam Monaſteria Deo reuelante ſine vllis reditibus fundauerit, poſteà tamen experientia ſubſequente edocta, diſtrahi animos procuratione eleemoſynarum, quædam alia monaſteria, eodem Deo Magiſtro, erexit dotata reditibus: vt ſine ſolicitudine conquirendarum eleemoſynarum, & ea quæ eam comitatur diſtractione, Moniales Deo rebuſque diuinis magis vacarent*. At optimè feciſſet Theologus, ſi locum annotaſſet, vbi Didacus Iepeſius hanc cauſam aſsignauit, cur S. Mater TERESIA quædam Monaſteria dotata

ta reditibus erexerit; cùm potiùs præfatus Author tractans de ſtrictiſsima S. Matris paupertate, longè diuerſam reddiderit rationem conſilij illius S. Matris: eam nimirum id fecisse aſſerens, multis, & moleſtis perſuaſionibus quorundā literatorū virorum adductam, qui id ſæpiùs inculcabant ei, vt quandoquidem Sancta Tridentina Synodus, Monaſteria Monialium habere reditus permitteret, ipſa quoque S. Mater non recuſaret illos acceptare, nec maiorē vellet quærere perfectionem, quàm Concilium à Sanctimonialibus requireret. Et mox ſubdit. *Et hæc eſt cauſa, quare aliqua Monaſteria illius reditus accipiant.* Hæc Didacus. Illius autem cauſæ quam Theologus appoſuit: *ideò*, videlicet, *S. Matrem admiſiſſe reditus, quia experiētia ſubſequente edocta erat, quod abſque illis diſtraherentur Moniales, & varijs ſolicitudinibus ſubijcerentur*, nullam prorsùs mētionem fecit. Quod verò addit adhuc Theologus, S. Matrem TERESIAM ſicut priùs Deo reuelante, quædam Monaſteria ſine reditibus erexiſſe, ita poſtmodū eodem Deo Magiſtro, cum reditibus ea fundaſſe, gratis ſibi confinxit. Quamuis enim de primo multæ extent reuelationes S. Matri factę, vt mox patebit, de oppoſitis tamen reuelationibus, in quibus prçciperet ei Dominus, vt reditus acceptaret, nuſquā cōſtat. Porrò de inſigni affectu S. M. TERESIÆ erga Euāngelicā paupertatē, & de varijs reuelationibus in quibus Chriſtus Dominus eandem ſtrictiſſimā paupertatem ei mirificè commendabat, & reditus quoſuis acceptādos prohibebat, fusè ſcribit Ribera in eius vita lib. 2. Cap. 3. Placuit eius verba hic adferre. *Vnanimi quidem omnes*, (docti ſcilicet viri) *conſenſu permultis ei ſuadere rationibus, ſunt conati, quod ipſa ſpectabat, minimè expedire ac conſentaneum videri. Attamen cum & ex Regulæ praſcripto pauperiem obſeruandam, ac lōgè hanc maiorem perfectionem cerneret inuoluere, illorum vt ſententiæ accederet, haud facilè à ſeipſa impetrare potuit. Quanquam verò interdū illorum cedere rationibus debere videbatur: cum tamen Redemptorem* IESVM *ſua in cruce inopem, & nudum ex altera parte videret, animum ipſa ſuum inducere ad ſtabiles poſſeſſiones admittendas non facilè poterat. Hinc ijs aiebat, ad non ſequendam vocationem ſuam, &* IESV *Chriſti Domini noſtri ſumma perfectione conſilia non amplectenda, vlla ſe Theologiæ placita ſenſaq; nolle admittere. Denique antequam Toleto ipſa abiret Aloiſium de la Cerda, à piæ memoriæ Petro de Alcātara interuiſi contigit. Hunc igitur per occaſionem B. Mater cùm conueniſſet, & ſuper re quam agitabat conſuluiſſet; illius accedente conſilio, firmiter cum animo ſuo ſtatuit, cenſus omnes excludere.*

bis. Voueant ſinguli & vniuerſi perpetuam paupertatem, vt non ſolùm priuatim, ſed neque etiam communiter poſſint profeſſi, vel vlla eorum aut domus, aut Eccleſia, aliquos prouentus, reditus, poſſeſſiones, ſed nec ad vlla bona ſtabilia, pręter ea, quę opportuna erunt ad vſum proprium, & habitationem retinenda, ius aliquod ciuile acquirere, rebus ſibi ex charitate donatis, ad neceſſarium vitę vſum contendit. Conſtitutiones verò confirmatę ab eadem Sede, quarum mentio in eadem formula ſit, ſic ſe habent. In domibus, vel Eccleſijs quæ à Societate ad auxilium animarum admittentur, reditus nulli, ne Sacriſtiæ quidem, aut fabricæ applicati, haberi poſſint; ſed neque vlla alia ratione; ita vt penes Societatem, eorum ſit vlla diſpenſatio. Quo loco Pius idem clarè ſignificat, mendicitatem Societatis eſſe ex proprijs Conſtitutionibus, quod iam aliquot Iuriſconſulti obſeruarunt. Vnde deducitur, Ordinem noſtrum, non eſſe mendicantem ex Regula S. Franciſci, tùm quia ſub eo non militat, tùm quia mendicitatem profitemur proprijs Conſtitutionibus, per Pontifices probatis definitam. Quę iubent nos quamprimum vendere, data tamen opportunitate bona ſtabilia, quę nobis relinquuntur, vt etiam innuitur in formula oblata Iulio III. in qua negatur, eſſe in nobis ius ad ea retinenda. Ex quo verbo conſideratiſſimè poſito à B. Ignatio, duo intulit Iacobus Menochius Iuriſconſultus, hoc ęuo Magnus in paucis: & Societàtem capacem eſſe ſtabilium bonorum, ſi relinquantur; ſed incapacem ad retinendum. Et quia obijci poterant Pio V. domicilia Societatis, in quibus Scholares, ac Nouitij aluntur ex perpetuis prouentibus anteuertens obiectionem, & tollens ambiguitatem, ſic rem definiuit Motu proprio, certaquè ſcientia: Societatem, & illius Prępoſitum, ac ſingulas perſonas Societatis huiuſmodi, verè, & non fictè, Mendicantes fuiſſe, eſſe, & fore: & inter aliorum Fratrum, & Religioſorum Mendicantium Ordines, alioſq; Fratres & Religioſos Mendicantes: prout illos nos connumeramus, & connumerari debere &c. Atque hanc declarationem à Pio V. factam, de noſtri Ordinis mendicitate, commemorat & & laudat Gregorius XIII. Anno 1584. Franciſcus Suarez noſter differens de communicatione Priuilegiorum, Societatem noſtram eſſe non fictione iuris, ſeu ex priuilegio, ſed verè, naturaq; ſua mendicantem, ingenioſè deducit ex eo quod Pius V. accuratè pręgnantibuſq; verbis declarat, communicationem priuilegiorum Ordinũ Mendicantium factam Societati, tãtum ad illorum inſtar, ſed pariformiter, & ęquè principaliter, abſque vlla prorſus differentia, perinde ac ſi Societati nominatim, & ſpecialiter, & generaliter conceſſa fuiſſent. Etenim quia ſemper inter verum, & fictum fictione iuris, aliqua differentia relinquitur; ideo dicuntur Societati

Digitized by Google

cietati concedi Priuilegia ſine vlla differentia, & ęquè principaliter, vt intelligatur Societas eſſe mēdicans verè, & ęquè atq; Ordines alij verè Mendicantes, non autem fictè fictione aliqua iuris. Rationes autem cur verè Mendicans ſit Ordo noſter, tametſi habet Collegia, & domos Probationis, quæ perpetuis vectigalibus aluntur, profert optimas Hieronymus Gabriel Iuriſperitus Romanus, in Conſilio de hac re. Quarum illa pręcipua eſt, quòd Collegia & tyrocinia ſunt acceſſoria & membra, proinde ſequuntur naturam principalis, & capitis, & qui in ijs educātur, ſunt abſolutis ſtudijs in Societatem, qui viuit mendicato, transferendi. Quamobrem ratione finis animo deſtinati, etiam ipſi Nouitij, & Scholares, Mendicantes dicendi ſunt, vt ex Horatio Mandoſio Iuriſconſulto, & alijs deducit Emanuel Rodericus, concludens totum Ordinem abſolutè Mendicantem eſſe. Quem inter Mendicantes, Nauarrus quoque connumerauit in Comment. 4. de Regularibus. Hæc Iulius Nigronius.

PROPOSITIO LXXXV.

Vt ita liberi à quærendis eleemoſynis, meliùs & Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſent.

IMo verò Theologe paupertas in communi inducta eſt, ſecundùm doctrinam S. Thomæ, à multis Fūdatoribus, vt liberiùs & meliùs Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſent. Patet id iam ex locis inductis S. Thomæ, & alijs plurimis. Interim ſufficiat vnum adducere ex Opuſc. 17. cap. 15. *Manifeſtum eſt igitur*, inquit, *ad cumulum perfectionis pertinere, quòd aliqui poſſeſſiones non habeant, nec proprias, nec communes. Adhuc poteſt hoc euidenter oſtendi, ſi ratio conſiliorum, ad Euangelicā perfectionem pertinentium, conſideretur. Ad hoc enim introducuntur, vt homines à curis mundi expediti, liberiùs Deo uacent; vnde Apoſtolus propoſito conſilio de virginitate ſeruanda dicit. Qui ſine vxore eſt, ſolicitus eſt quæ ſunt Domini, quomodo placeat Deo: Qui autem cum vxore eſt, ſolicitus eſt quæ ſunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuiſus eſt. Ex quo patet, tantò aliqua magis ad conſiliorum perfectionem pertinere, quantò magis hominem à ſolicitudine mundi abſoluunt. Manifeſtum eſt autem quòd diuitiarum & poſſeſſionum cura, impedit animum à rebus diuinis. Dicitur enim Matth. 13. Qui ſeminatus eſt in ſpinis, hic eſt qui verbum Dei audit, & ſolicitudo ſęculi iſtius, & fallacia diuitiarum, ſuffocant verbum, & ſine fructu efficitur. Quod exponens Hieronymus dicit. Blandę ſunt*

 diui-

Digitized by Google

diuitię, alind agentes, & aliud pollicentes. Lubrica eſt earum poſſeſsio, dum huc illucque circumferuntur, & inſtabili gradu, vel habentes deſerunt, vel non habentes reficiunt. Hoc etiam euidenter oſtenditur Luc. 14. vbi vnus de his qui ſunt vocati ad cœnam, ſe excuſauit dicens: Villam emi, & neceſſe habeo ire, & videre illam. Et ſicut Gregorius dicit. Quid per villam niſi terrena ſubſtantia deſignatur? Exit ergo videre villam, qui ſola exteriora cogitat. In fine autem parabolę ſubditur. Pauperes & debiles introduc huc. Quod exponens Ambroſius, inquit, *quod rarius delinquit, cui deeſt illecebra peccandi, & citius ad Deum conuertitur, qui non habet in mundo, vnde delectetur. Sic igitur patet, quod poſſeſsiones, & quaſcunque diuitias omninò non habere, magis ad Euangelicam pertineat perfectionem. Item Auguſt. dicit in lib. de verb. Dom. Minimi Chriſti ſunt illi, qui omnia ſua dimiſerunt, & ſecuti ſunt eum, & quicquid habuerunt, pauperibus diſtribuerunt, vt Deo ſine ſæculari compede expediti ſeruirent, & ab oneribus mundi liberatos, velut pennatos ſurſum humeros tollerent. Hi ſunt minimi, quia humiles, appende humiles iſtos, & graue pondus inuenies. Nullus autem ſani capitis dicet, ad mundi onera non pertinere communium poſſeſsionum curam. Pertinet igitur ad perfectionis pondus, vt etiam ab huiuſmodi compedibus expediti homines ſeruiãt Deo.*

Hæc S. Thomas. Idem 3. par. quęſt. 40. art. 3. in Corpore ait. *Chriſtum decuit in hoc mundo pauperem vitam ducere. Primò quidem, quia hoc erat congruum prædicationis officio, propter quod veniſſe ſe ſe dicit Marc. 1. Eamus in proximos vicos & Ciuitates, vt & ibi prædicem: ad hoc enim veni. Oportet autem Prædicatores verbi Dei, vt omninò vacent prædicationi, omnino à ſæcularium cura eſſe abſolutos, quod facere non poſſunt, qui diuitias poſsident. Unde & ipſe Dominus Apoſtolos ad prędicandũ mittens dicit eis Matth. 10. Nolite poſsidere aurum neque argentum. Et ipſi Apoſtoli dicunt Actor. 6. Non eſt æquum nos relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis.* Hæc ibi. In 4. verò contrà Gentes Cap. 55. ait. *Non fuit expediens quòd Deus incarnatus vitam in hoc mundo ageret opulentam, & honoribus ſeu dignitatibus ſublimem. Primò quidem, quia ad hoc venerat vt mentes hominum terrenis deditas, à terrenis abſtraheret, & ad diuina eleuaret. Vnde oportuit vt ſuo exemplo homines in cõtemptum diuitiarum, & aliorum, quæ mundani deſiderant, traheret, & quod inopem & priuatam vitam ageret in hoc mundo. Secundò quia ſi diuitijs abundaſſet, & in aliqua maxima dignitate conſtitutus fuiſſet, id quod diuinè geſſit, magis potentiæ ſæculari, quam virtuti diuinitatis fuiſſet attributum: vnde efficaciſſimum argumentum ſuæ diuinitatis fuit, quod abſq; adminiculo*

culo potentię ſecularis totum mūdum in melius commutauit. Hæc S. Thomas. Ex quibus patet, oportere Prędicatores verbi Dei, ad exemplum Chriſti, & Apoſtolorum, vt omninò vacent prædicationi, diuitias nō poſſidere, vt ſuo exemplo homines in cōtemptum diuitiarum, & aliorum, quæ mundani deſiderant, trahant, & efficax argumentum operationis diuinæ in ſe exhibeant, quando mundum abſque adminiculo potentiæ ſæcularis, in melius commutant. Sed vt ad ſingula illius Propoſitionis ſigillatim deſcendamus, monſtremus è contrariò, ſecundum doctrinā S. Thomæ, quod illi qui poſſeſſiones habent, nō poſſunt melius Deo, & ſibi, & proximis vacare. Deo enim vnuſquiſque vacat per contemplationem, quam diuitiæ impediunt, ſecundum quod S. Thomas 2.2. q. 186. art. 3. ad 4. inquit. *Ad felicitatem autem Cōtemplatiuæ vitę non multum operantur,* (ſcilicet diuitiæ) *ſed magis impediūt, in quantum ſua ſolicitudine impediūt animę quietem, quę maximè eſt neceſſaria contemplanti.* Sibi autem aliquis vacat per cuſtodiam cordis ſui, & recollectionem animi, quam etiam diuitiæ impediunt. *Diuitiæ habitæ*, inquit S. Thomas loco ſuprà citato, *per ſe quidem natę ſunt perfectionem charitatis impedire, principaliter alliciendo animum, & diſtrahendo. Vnde dicitur Matth. 3. quod ſolicitudo ſæculi, & fallacia diuitiarum ſuffocant verbum Dei; quia vt Gregor. dicit. Dum bonum deſiderium in cor intrare non ſinunt, quaſi aditum flatus vitalis vetant: ideò difficile eſt charitatem inter diuitias conſeruare.* Proximis verò aliquis vacat per inſtructionem, ſeu prædicationem; quam etiam impediunt poſſeſſiones in communi. Dicit enim S. Thomas 2.2. quæſt. 188. art. 7. *Solicitudo quę adhibetur circa bona communia, pertinere poteſt ad charitatem, licet per hoc impediri poſſit aliquis altior charitatis actus, puta contemplationis diuinę, aut inſtructionis proximorum.* Imò ſi quis attentè conſideret, dicta Propoſitio Theologi hæreſim Vigilantij cōtinet. Si enim ait, quod ij qui ſunt liberi à quærendis eleemoſynis melius & Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſunt: conſequenter ſupponit quòd ij qui profitentur paupertatem in communi & habent neceſſitatem mendicandi eleemoſynas, non poſſunt ita benè vacare & Deo, & ſibi, & proximis, ſicut illi alij. Perfectior ergo erit poſſeſſio bonorum in cōmuni, quā carentia earundem: ſiue perfectior erit paupertas in particulari tantū quam paupertas etiā in cōmuni. Cum enim finis voti paupertatis ſeu Religioſæ paupertatis ſit vt homo poſſit Deo meliùs vacare; quod intrinſecè pertinet ad Religionē; nullus dubitabit illud opus perfectius eſſe, per quod aliquis poteſt Deo melius vacare, illud verò imperfectius,

quod eſt impedimento, ne ita benè poſſit Deo vacare. Atqui ſecundùm Theologum, poſſeſſio bonorum in communi id præſtat, vt aliquis melius Deo vacare poſſit, id verò impedit paupertas in communi. Ergo ſecũdùm Theologum, perfectior eſſe poſſeſſio bonorũ in cõmuni, quam paupertas in communi. Tanto magis, quia melius idem eſt, quod perfectius. Si ergo ij qui communes poſſeſſiones habent, melius Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſunt. Ergo & perfectius. Bonum enim & perfectum apud Philoſophos idem ſunt. Quod ſi perfectius vacare poſſunt. Ergo Perfectiores ſunt ij Religioſi in genere paupertatis, qui poſſeſſiones cõmunes habẽt, quàm qui illis carent. Si neget Theologus hanc eſſe hæreſim Vigilantij, manifeſtè conuincetur ex hijs, quæ ſunt allata ex Opuſc. Sancti Thomæ, vbi hanc Propoſitionem damnat hæreſis Vigilantianę, vt dictum eſt. Ideò Opuſc. 17. Cap. 15. ait. *Mentiuntur in doctrina fidei dicentes, minoris eſſe perfectionis eos, qui poſſeſſionibus cõmunibus carent.* Quod quia Theologus docuit, vt colligitur euidenter ex illius verbis, ideò in doctrina fidei mentitus eſt.

PROPOSITIO LXXXVI.

Liberiuſque errantes corrigere, quod facere non ita auderent, ſi ab eis quærenda eſſent ſubſidia temporalia: timerent enim benefactores offendere, corrigendo eorum vitia: quia veritas odium parit.

HVcvsqve Theologus proſequitur argumẽta impugnantium paupertatem in cõmuni, quos S. Thomas Vigilantios vocauit, quę ab eodem S. Doctore iam ante refutata ſunt: ita vt mirandum ſanè ſit qua fronte, qua audacia, Theologus voluerit doctrinam ſuam, tãquam genuinam S. Thomæ proponere, cùm potius eam doctrinam præſumpſerit defendere, quam S. Thomas ſuis ſcriptis impugnauit, & expugnauit: & ea argumenta aſſumere, quæ à S. Thoma pridẽ eliſa ſunt. Ecce enim argumentũ propoſitum Theologi habes Opuſcul. 19 Cap. 7. *1. Theſſalon. vltimo ſuper illud: Vt noſmetipſos formam daremus &c. Gloſſa. Qui frequenter ad alienã menſam conuenit otio deditus, aduletur neceſſe eſt paſcenti ſe: Sed qui de eleemoſynis viuunt, frequenter aliorum menſas conueniunt; imò magis de menſa aliorum ſemper viuunt. Ergo de neceſſitate ſunt adulatores.* Et in ordine ad iſtud paulò poſt auctoritatẽ Auguſtini adducit. Audiſti tuũ argumentum Theologe? audi eius ſolutionem. *Auguſtinus loquitur de illis qui ſunt otio dediti, qui in nullo*

Digitized by Google

nullo poſſunt eſſe vtiles illis, à quibus paſcuntur. Tales enim neceſſe eſt vt adulentur ad hoc quod paſcãtur. Tales enim paſcere oneroſum eſſet cuilibet, niſi fauorem paſcentis ſaltem adulationibus captarẽt. Sed illis qui paſcuntur propter Chriſtum, à quibus paſcentes ſcilicet ſperant ſpiritualia, pro temporalibus quæ largiuntur, nõ oportet adulari: quia talibus non datur propter eos, ſed propter illũ cuius ſunt ſerui, qui in eis recipitur, vt dicitur Matth. 10. Qui recipit vos, me recipit, vbi Gloſ. Quia non aliud recipit in Apoſt. quam quod in Chriſto eſt: Et ſic patet quod illi qui pauperes efficiuntur, & mendicant, & de eleemoſynis viuunt propter Chriſtum, non ſibi neceſſitatem adulationis impõnũt. Sed maior neceſsitas adulationis, & ſeruitutis, ineſt diuitibus: quos oportet adulari Principibus, vt diuitias amplient & conſeruẽt. Vnde dicit Chryſoſt. ſuper Matth. Adulari neceſſe eſt Principes, & milites, & ſubiectos, & multis indigere, & turpiter ſeruire, & formidare, & ſuſpicari, & timere eorum qui ſuſpicantur oculos, & calumniantium ora, & auarorum cõcupiſcentias: ſed non eſt paupertas aliquid tale, ſed contrarium vniuerſum. Hæc S. Thomas. Qui iterum eodem capite idem argumentũ Theologi, ſub nomine inimicorum crucis Chriſti, & aduerſariorum paupertatis proponit, de quibus ait. *Nituntur oſtendere, quod Religioſi etiam prædicantes de eleemoſynis viuere, vel etiam eleemoſynas petere non debent. Dicit enim Apoſtolus 1. Theſſalon. 2. Neque aliquando fuimus in ſermone adulationis, ſicut ſcitis: ſed prædicatores, qui mendicant, & de eleemoſynis viuunt, oportet adulari illis à quibus paſcuntur, quod patet Matth. 21. ſuper illud. Et relictis illis abijt foras, vbi dicit Gloſſa. Quia pauper, nullique adulatus, nullum in tanta vrbe inuenit hoſpitẽ, ſed apud Lazarum receptus eſt, & tamen in tantum erat gratioſus, cùm prædicaret, quod ſicut dicitur Luc. 21. Omnis populus manicabat ad eum, in templo audire eum. Gloſſa, id eſt, mane ire accelerabat. Et 1. ad Corinth. 4. dicitur. Vſque in hanc horam, & eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus. Gloſſa. Liberè enim, & ſine aliqua adulatione veritatem prædicantes, & geſta praua vitæ arguentes gratiam nõ habent apud homines. Ergo prædicatores non debẽt eleemoſynas quærere. Præterea 1. ad Theſſ. 2. Neque fuimus in occaſione auaritiæ. Deus teſtis eſt, Gloſſa. Non dico in auaritia, ſed nec feci nec dixi etiam in quo eſſet occaſio auaritiæ. Sed illi qui petunt eleemoſynas ſibi dari, faciunt aliquid in quo eſt occaſio auaritiæ. Ergo prædicatores non debent hoc facere.* Huc vſque S. Thomas, qui reſpondet dicendo. *Ad ea verò quibus oſtendere nituntur, quod Religioſi prædicantes non poſsint de eleemoſynis viuere, vel eleemoſynas petere, per ordinem deinceps reſpondendum eſt. Ad primum ergo dicendum,*

quòd

quòd quamuis Prædicatores de eleemoſynis viuant, non tamen ſequitur, quod adulentur. Quamuis enim qui ſine adulatione prædicant non habeāt gratiam apud malos, qui dicuntur homines carnales, habent tamen gratiam apud bonos: & ideò quandoque ſi ſine adulatione prædicant, coguntur defectus multos pati, quando ſcilicet in illos incidunt, apud quos ſine adulatione gratiam habere non poſſunt: quandoque autem ſine egeſtate ſunt, quando ſcilicet in illos incidunt, quorum ſine adulatione gratiam habent; Vnde & Chriſtus hoſpitium quandoque habere non poterat, quandoque etiam inuitabatur à multis, & mulieres quæ eum ſequebantur, de ſuis facultatibus ei miniſtrabant, vt dicitur Luc. 8. Ita etiam Apoſtoli quandoque multas penurias ſuſtinebant, quandoque autem abundabant, in vtriſque modeſtè ſe habentes: Philip. vlt. Scio & abundare, & penuriam pati. Et has etiam viſsitudines pauperes prædicatores noſtri temporis experiuntur frequenter. Ad ſecundum dicendum quod prædicatores eleemoſynas petentes nō faciunt aliquid in quo ſit occaſio auaritiæ. Auaritia enim eſt immoderatus amor habendi: velle autem victum & veſtitum ad neceſsitatem, non eſt immoderatum. 1. Tim. vlt. Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſumus. Vnde pauperes qui petunt neceſſaria victus, & veſtitus, & aliorum quæ humana vita exigit, nō ſunt in occaſione auaritiæ. Hæc S. Thomas; per quæ excluditur inanis timor Theologi, ne prædicatores ex eleemoſynis viuentes veritatē non audeant dicere, & vitia liberè corrigere. Et certe deriſione res digna eſt, quod Theologus vult prædicatoribus non officere, quin liberè prædicent, & non timeant, etiamſi ab Auditoribus amplas poſſeſſiones, reditus, & magnas eleemoſynas requirant: impedire verò libertatē Euāgelij, ſi pauculæ eleemoſynæ, pro victu, & veſtitu poſtulētur. *Qui poteſt*, inquit S. Thomas capite citato, *accipere quod maius eſt, poteſt accipere quod minus eſt. Sed Religioſi poſſunt accipere reditus mille marcarum, &c. Ergo ridiculum eſt dicere, quòd pauperes Religioſi non poſſunt modicas eleemoſynas recipere, & ex eis ſuſtentari.* Conſonat S. Bonauētura Opuſc. de Paupert. Chriſt. art. 2. *Quis*, inquit, *ita abſurdus eſt, qui dicat, licere alicui accipere talentum auri, & nō fruſtū panis? Quod ſi hoc verum eſt, cum vniuerſarum Eccleſiarū poſſeſsiones, tam in Religioſis proprietatem habentibus, quàm in clericis ſæcularibus, habeantur per acceptionem eleemoſynarum voluntariè, & gratis datarum, videbitur ex hoc ſubuerti ſtatus vniuerſarum Eccleſiarū, ſi eleemoſynas accipere, vel de eleemoſynis viuere, ſeu in parua quantitate, ſeu in magna illicitum iudicetur. Niſi fortè quis dicat, quod licitum accipere, ſed non eſt licitum petere. Sed hoc mirum videtur, quod aliquis*

Digitized by Google

poſſit in illud quod maius eſt, ſed non poſſit in illud quod minus eſt. Quod aliquod Monaſterium poſſit accipere centum marcas in reditibus ab aliquo Principe, & vnum pauperculum non poſſe ſuæ indigentiæ releuationem ſuppliciter implorare. Quod aliquis poſſit ex amicitia petere ab amico, & Chriſtianus nõ poſſit ex charitate petere à Chriſtiano. Et quod aliquis poſſit petere aliqua expedientia ad alicuius diuitis Monaſterij ſecuritatem, & pauper voluntarius nõ poſſit petere vitæ ſuſtentamẽtũ. Et quod aliquis ſcholaris poſſit licitè mendicare pro amore proficiendi in cognitione ſcientiæ, quæ inflat, vt tandem perueniat ad temporales diuitias, & pauper Religioſus nõ poſſit petere, pro amore proficiẽdi in charitate, & humilitate, quæ ædificat vt tandem perueniat ad vitam æternam, & cętera conſimilia, quæ valde videntur abſurda. Hæc S. Bonauentura. Ex quibus ſic arguere licet. Si ij qui nõ ſunt liberi ab eleemoſynis modicis quærendis, liberiùs errantes corrigere non audent, quia quærunt ſubſidia temporalia, & timent benefactores offendere, corrigendo eorum vitia: quantò magis ij qui amplitudinẽ, & magnitudinem poſſeſſionum, & mognorum redituum ab Auditoribus requirunt, non audebunt inuehi in eorũ vitia, & redarguere benefactores: quando quidem certũ eſt, quod poſſeſſiones bonorum in communi, etiam ex eleemoſynis fidelium habent, & indigent fauore benefactorum, in eis conſeruãdis, & ampliandis. Cæterùm quòd Religioſus prædicator, quãtò pauperior, tantò liberior, & expeditior ſit in prædicando, elegantiſsimè deſcribit Chryſoſt. ſuprà illum locum cap. 16. Epiſtolæ ad Roman. *Salutate Priſcam & Aquilam.* Verba quę fundit aureum eloquentiæ os, auida cordis aure excipiẽda eſſent. *Neque, enim,* inquit, *Eccleſijs tam prodeſſe valent, diuites illi pompatici vt pauperes magnamini. Nemo dictum hoc miretur. Nam multæ ſunt diuitis moleſtiæ, & negotia; timet pro domo, pro familijs, pro agris, pro opibus, ne quis aliquid ex his auferat: & quia multorũ eſt Dominus, idem multorum ſeruus eſſe cogitur. Pauper autem nummis parũ valens, & curis his omnibus carens, leo eſt, ignem ſpirat, generoſo ac forti animo aduerſus omnes inſurgit, facilè omnia agit, quæ prodeſſe poſſunt Eccleſijs, ſiue opus ſit, vt arguantur aliqui, ſiue vt increpentur, ſiue vt Chriſti nomine ferãtur pericula, & inimicitiæ: Quoniam qui ſemel vitã deſpexit præſentẽ, magna facilitate cõſicit omnia. Quid enim timeret dic obſecro? Numnè opes eius auferantur? Hoc nemo poterit dicere. Numnè quis imminuat ei miniſteria, & delicias? Sed in omnib⁹ illis gaudere ſe dicit. Cęli municeps eſt, et ad futurã feſtinat vitã. Non deprecabitur itẽ, ſi anima impẽdenda ſit, et effundẽdus ſanguis. Hinc eſt, quod etiã talis,*

Tyran-

Tyrannis, Regibus, & populis, & omnibus potentior eſt, ac ditior. Et poſt pauca. *Et vt diſcas,* inquit, *quòd verè hæc, & nõ adulanter ſunt dicta, & quod qui nihil poſſidet, hic omnium liberrimus eſt, & maximè liberè eloqui audet. Quot diuites erant tempore Herodis? Quot potentes: & quis in medium prorupit? quis tyrannum increpauit? quis contẽptas leges Dei vltus eſt? Diuitum quidem nullus, ſed pauper ille, & inops, qui neque lectũ, neque menſam, neque tectum habebat; ille, inquã, ſolitudinis inquilinus Ioãnes, ille ſolus, & primus omni libertate Tyrannum arguit, & adulterinas nuptias detexit, & præſentibus omnibus, ac audientibus, pronũtiata ſententia, eum condẽnauit. Et ante hunc magnus quoque Elias, qui nihil præter melotem poſſidebat, impiũ & præuaricatorem illum Achab, ſolus viriliter corripuit. Nihil enim, nihil omnino ſic liberè loqui, & in rerum diſcrimine fiduciam habere, & contrà captiuitatem ſatis munitum, & fortem facit, vt nihil poſſidere, & nullis ſæcularibus negotijs obrui. Atque ideò, ſi quis virtutem, libertatiſque multum poſſidere cupit, paupertatem amplexetur, præſentem vitam deſpiciat, nihil putet eſſe mortem.* Hæc Chryſoſtomus. Et non immeritò. Nunquid enim Chriſtus & Apoſtoli, quia pauperem vitam duxerunt, & poſſeſſionibus caruerunt, non ita liberè errantes correxerunt? imò verò (ait S. Thomas 3. par. q. 40. art. 3. in corpore) *ſi Chriſtus diuitias haberet, cupiditati eius prædicatio adſcriberetur: Vnde Hieronym. dicit ſuper Matth. Quod ſi diſcipuli eius diuitias habuiſſent, viderentur non cauſa ſalutis hominum, ſed cauſa lucri prædicare, & eadem eſt ratio de Chriſto.* Nunquid etiam (vt omittam alios Ordines) Religioſi Ordinis Minorum, & Societatis Iesv profeſſi ſolemniter, non audent veritatem palàm profiteri, aut timent benefactores offendere, corrigendo eorum vitia, etiamſi paupertatem in communi profiteantur? Oppoſitum certè monſtrant fructus inſignes editi in Eccleſia Dei ab iſtis Religionibus, quos longum eſſet recẽſere. Denique S. Vincentius Ordinis Prędicatorum, in Tractatu de vita ſpirituali, Cap. 19. inter alias conditiones Prædicatorum Euangelicorum ponit, quòd ſint pauperrimi, nihil cogitantes niſi ſolum Iesvm, de hoc mundo non curantes, ſuiq; obliti. Pauperrimi autem ſeu in ſummo paupertatis ſunt, qui etiam poſſeſſionibus carent, hoc eſt, tam in particulari, quam in cõmuni, paupertatem colunt. Et difficile eſt nihil cogitare de ſubſtãtijs, & tantum de ſolo Iesv, ſi habentur ſubſtantię. Et eſt quædam cura de mundo, cura de facultatibus, & opibus mũdi. Nec quis poteſt obliuiſci ſui, qui non eſt adhuc oblitus ſuorum. Libet hic adferre omnia verba S. Vincentij, quia maxima obſer-

obſeruatione ſunt digna. *Tres ſunt,* inquit, *radices Euãgelicæ, & Apoſtolicæ paupertatis, ſeu principales partes, abdicatio omnis ſui iuris, rerũ tẽporalium moderatio, paupertatis vſus habitus, ad vtrũq; affectus. Tres ſunt partes abſtinẽtiæ, ſcilicet eneruatio carnalis amoris, & ſolicitudinis, vitæ ſuæ ſuſtentationis, non curare de abundãtia, vel ſufficiẽtia victualiũ, & delitiarũ, & vti parcè oblatis. Tria ſunt à nobis ſingulariter fugienda, & metuenda. Primũ exterior diſtractio negotiorum. Secundum interior promotio, & exaltatio. Tertium temporaliũ rerum, & carnalium amicitiarum ad ſe, vel ſuos amicos, vel ſuum Ordinẽ, immoderata, vel inordinata affectio. Tria ſunt à nobis ſingulariter exercenda, & amplectẽda. Primum. Deſiderium proprij contemptus, abiectionis, & externæ vilificationis. Secundum viſceroſa compaſſio ad* Iesvm *Chriſtum crucifixum. Tertium ſufferẽtia perſecutionum & martyriorum, pro dilectione cultus nominis Chriſti, Euangelicæ vitæ. Hæc tria ſunt per quædam verba extenſiua per horas diei, gemitibus, & ardẽtibus ſuſpirijs poſtulanda. Tria ſunt à nobis ſingulariter, & quaſi aſſiduè meditanda. Primum Chriſtus crucifixus, incarnatus, &c. Secundum, ſtatus Apoſtolorum & fratrum præteritorum noſtri Ordinis: & hoc cum deſiderio, vt illis conformemur. Tertium, ſtatus virorum Euangelicorum futurus. Et hoc debes die noctuque meditari: ſcilicet, ſtatum pauperrimorum, ſimpliciſſimorum, & manſuetorum, humilium, ſubiectorum, charitate ardentiſsima ſibi coniunctorum, nihil cogitantium, aut loquentium, nec ſaporantium, niſi ſolum* Iesvm *Chriſtum, & hunc crucifixum, nec de hoc mundo curãtium, ſuique oblitorum, ſupernam Dei, & beatorum gloriam contemplãtium, & ad eam medullitus ſuſpirantium, & ob ipſius amorem ſemper mortem ſperantium, & ad inſtar Pauli dicentiũ: Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto: & innumerabiles ac ineſtimabiles theſauros diuitiarum cæleſtium, & ſuper dulces ac mellifluos riuos diuitiarum, ſuauitatum, ac iucunditatum, & ſuper omnia mirabiliter expanſos, & ſuper infuſos. Et per conuerſationes imaginari debes eos ipſos, vt cantantes Canticum Angelorum cum iubilo, citharizantium, in citharis cordis ſui. Hæc imaginatio ducet te pluſquã credi poteſt, in quoddam impatiens deſiderium, aduerſus illorum temporum. Ducet te in quoddam admirabile lumen, amoto omnis dubietatis ac ignorantiæ nubilo, & limpidiſsimè videbis & diſtinctè diſcernes omnes defectus iſtorum temporum, & immixtum, vel myſticum ordinem Eccleſiaſticorum Ordinum productorum, & producendorum ab initio Chriſti, vſque ad finem ſæculi: & vſque ad gloriam ſummi Dei* Iesv *Chriſti. Crucifixum ſemper portans corde tuo, vt te ad ſuam æternam gloriam perducat.*

PRO-

PROPOSITIO LXXXVII.

Quam etiam ob cauſam & S. Tereſia Fundatrix Diſcalceatorum, quemadmodum ſcribit Didacus Iepeſius Archiepiſcopus Turiaſonenſis in eius vita, etſi quædam Monaſteria ſine vllis reditibus Deo reuelante fundauerit, poſteà tamen experientia ſubſequente edocta, diſtrahi animos procuratione eleemoſynarum, quædam alia Monaſteria, eodem Deo Magiſtro erexit, dotata reditibus: vt ſine ſolicitudine conquirendarum eleemoſynarum, & ea quæ illam comitatur diſtractione, Moniales Deo, rebuſque diuinis magis vacarent.

HÆC Propoſitio inconcinnè ſubnexa eſt à Theologo. Nũquid enim Monialibus incumbit vitia arguere, errantes corrigere, prædicare, & docere populũ? Agitur enim hic de Religionibus prædicationi deſtinatis. Nihil ergo facit Theologus, niſi quòd repetit, & Vigilantij, & ſuum errorem. Dicere enim, quòd ſolicitudo cõquirendarum eleemoſynarum, annexa Religioni paupertatem in communi profitenti, cauſat diſtractionẽ, quæ impedit, ne Religioſi Deo, rebuſque diuinis, magis vacent, eſt præferre poſſeſsionem bonorum in communi, carentiæ earundem, ſiue paupertati in communi, vt ſuprà oſtenſum eſt. Id autem eſt hæreſis Vigilãtij, vt S. Thomas ſupra allegatus docuit.

Cæterùm id quod maiorem mihi admirationem parit eſt, qualiter Theologus in patrociniũ ſui erroris, S. TERESIAM Matrem noſtrã, tantam paupertatis amatricem, & cultricem, aſſumere nõ eſt veritus: & vnde ſuam poſitionem dirui potiùs timere deberet, inde eam magis erigere attentat. In primis ergo conatur oſtendere, vt viſum eſt ex Didaco Iepeſio, qui vitam S. TERESIÆ conſcripſit, qualiter S. Mater noſtra, *etſi quædam Monaſteria Deo reuelante ſine vllis reditibus fundauerit, poſteà tamen experientia ſubſequente edocta, diſtrahi animos procuratione eleemoſynarum, quædam alia monaſteria, eodem Deo Magiſtro, erexit dotata reditibus: vt ſine ſolicitudine conquirendarum eleemoſynarum, & ea quæ eam comitatur diſtractione, Moniales Deo rebuſque diuinis magis vacarent*. At optimè feciſſet Theologus, ſi locum annotaſſet, vbi Didacus Iepeſius hanc cauſam aſsignauit, cur S. Mater TERESIA quædam Monaſteria dota-

ta reditibus erexerit; cùm potiùs præfatus Author tractans de ſtrictiſsima S. Matris paupertate, longè diuerſam reddiderit rationem conſilij illius S. Matris: eam nimirum id fecisse aſſerens, multis, & moleſtis perſuaſionibus quorundā literatorū virorum adductam, qui id ſæpiùs inculcabant ei, vt quandoquidem Sancta Tridentina Synodus, Monaſteria Monialium habere reditus permitteret, ipſa quoque S. Mater non recuſaret illos acceptare, nec maiorē vellet quærere perfectionem, quàm Concilium à Sanctimonialibus requireret. Et mox ſubdit. *Et hæc eſt cauſa, quare aliqua Monaſteriā illius reditus accipiant.* Hæc Didacus. Illius autem cauſæ quam Theologus appoſuit: *ideò*, videlicet, *S. Matrem admiſiſſe redit⁹s, quia experiētia ſubſequente edocta erat, quod abſque illis diſtraherentur Moniales, & varijs ſolicitudinibus ſubijcerentur*, nullam prorsùs mētionem fecit. Quod verò addit adhuc Theologus, S. Matrem TERESIAM ſicut priùs Deo reuelante, quædam Monaſteria ſine reditibus erexiſſe, ita poſtmodū eodem Deo Magiſtro, cum reditibus ea fundaſſe, gratis ſibi confinxit. Quamuis enim de primo multæ extent reuelationes S. Matri factę, vt mox patebit, de oppoſitis tamen reuelationibus, in quibus prçciperet ei Dominus, vt reditus acceptaret, nuſquā cōſtat. Porrò de inſigni affectu S. M. TERESIÆ erga Euángelicā paupertatē, & de varijs reuelationibus in quibus Chriſtus Dominus eandem ſtrictiſſimā paupertatem ei mirificè commendabat, & reditus quoſuis acceptādos prohibebat, fusè ſcribit Ribera in eius vita lib. 2. Cap. 3. Placuit eius verba hic adferre. *Vnanimi quidem omnes*, (docti ſcilicet viri) *conſenſu permultis ei ſuadere rationibus, ſunt conati, quod ipſa ſpectabat, minimè expedire ac conſentaneum videri. Attamen cum & ex Regulæ præſcripto pauperiem obſeruandam, ac lōgè hanc maiorem perfectionem cerneret inuoluere, illorum vt ſententiæ accederet, haud facilè à ſeipſa impetrare potuit. Quanquam verò interdū illorum cedere rationibus debere videbatur: cum tamen Redemptorem* IESVM *ſua in cruce inopem, & nudum ex altera parte videret, animum ipſa ſuum inducere ad ſtabiles poſſeſſiones admittendas non facilè poterat. Hinc ijs aiebat, ad non ſequendam vocationem ſuam, &* IESV *Chriſti Domini noſtri ſumma perfectione conſilia non amplectenda, vlla ſe Theologiæ placita ſenſaq; nolle admittere. Denique antequam Toleto ipſa abiret Aloiſium de la Cerda, à piæ memoria Petro de Alcātara interuisi contigit. Hunc igitur per occaſionem B. Mater cùm conueniſſet, & ſuper re quam agitabat conſuluiſſet; illius accedente conſilio, firmiter cum animo ſuo ſtatuit, cenſus omnes excludere.*

dere, nulliuſque poſthac quoad hanc controuerſiam, ſententiam explorare. Cùm deinde quadam vice enixè illam in precibus Deo commendaret, inſignem paſſa raptum, in eodem ab ipſo audiuit. *Monaſterium tuum, chariſsima, nullis cenſibus dota: id namque & Patris mei, & mea eſt voluntas, ipſe tibi praſto futurus ſum.* Aliàs miris paupertatem modis apud ipſam deprædicauit, & magnam certis in prouentibus conſiſtere dixit confuſionem; quinimò nihil illis opportunitatum ad vitam neceſſariarum defore ſpopondit, qui ſibi ſincerè, & ex animo ſeruirent. Placuit hæc illi reſponſio; atque adeò ſatisfecit: vt cùm, è corrogata collataque viuere ſtipe iam penitus animo ſederet, omnes iam mundi facultates, & theſauros ſibi poſſidere videretur. Quanquam verò iam tota in ſententiam hanc tranſierat; poſteà tamen non nihil in aliam viſa eſt nutare: etſi nondum prorſus propenderet. Quod enim non mediocriter metueret, ne Abulenſibus ſumma opum vi connitentibus, vt inchoata Monaſterij molimina euaneſcerent, in ſuum tota rei domeſticæ moles caput proruerent, ſi ex eleemoſynis ſuas viuere oportuiſſet; viſum illi fuit, tum quidẽ vectigal ſtabile admittere quod deinde rebus compoſitis, ac tranquillatis: haud difficili negotio abijcere. Nocte autem eius diei qua tale à ſe pactum ineundum eſſet, cùm iam Orationi inſiſteret, apparuit ei Dominus dicens. *Id pacti genus inire noli filia: ſi enim ſemel reditus annuos poſſidere cœperis, eos non ita facile poſt poteris repudiare.* Hęc ibi. Et lib. 4. cap. 19. plurima ad idem ſpectantia adfertr. Inſuper cap. 26. eiuſdẽ libri inter nõnullas relationes quas S. Mater TERESIA ad Cõfeſſariorum ſuorum quempiam conſcripſit, hanc etiam num. 37. recenſet verbis S. Matris. *In ijs quæ ad paupertatem ſpectant, ſingularem mihi Dominus Deus videtur feciſſe gratiã, cum ea etiam, quibus humanus carere vſus non poteſt, habere non niſi ex eleemoſyna fideliũ accepta velim: adeò vt eo in loco maximopere commorari deſiderem, vbi non niſi mendicata, & collata viuitur ſtipe. Cùm verò tali in domo ago, in qua certa ſum, nihil mihi quoad victum, & veſtitum defuturum, non tali votum paupertatis, & Domini noſtri* IESV *Chriſti conſilium adimplere videor perfectione, quali eo in domicilio, in quo nullis viuitur prouentibus, atque ſæpè rerum neceſſariarum laboratur defectu. Quæ verò per veram paupertatem acquiruntur bona, maxima ſunt, nec horum facere iacturam velim. Sæpè me tanta cumulatam fide reperio, vt Deum non poſſe deeſſe exiſtimem ijs, qui toto ex corde illi ſeruiunt: & certa ſim non eſſe, nec futurum tempus, quo non illius verba non adimplenda ſint; ita vt aliter mihi perſuadere non poſsim, nec timere quidquam. Quo circà crux mihi eſt, & pœna maxima cum amici mihi conſulunt, vt ſtabiles in Cœnobia*

Digitized by Google

nobia mea prouentus inducam, ac proinde tum me ad Deum conuerto. Hæc S. Mater. Poſſem & multa alia hic adducere, ex quibus manifeſtè colligere liceat, quantum S. Mater TERESIA, erga paupertatem affecta fuerit, & de mente, ac intentione ipſius an Monaſteria Monialium voluerit habere dotata reditibus; ſed quia conſultò nolo librum rebus meæ Religionis replere, ne laus ex ore proprio ſordeſcat, ideò ſuperſedeo. Ipſi libri S. Matris loquuntur, quid ipſa voluerit. Ipſa ſcripta illius apertè Theologum redarguunt, quæ Euangelicam paupertatem, quam ipſe valdè deprimit, ſummoperè extollunt. Incaſſum ergo Theologus aſſumpſit patrocinium S. Matris TERESIÆ pro defendendis ſuis poſſeſſionibus.

PROPOSITIO LXXXVIII.

Eandem ob cauſam inter quatuor monita ſibi à Deo reuelata, pro conſeruatione ſuorum Monaſteriorum ſcriptum reliquit in libro Fundationum Cap. 31. vt quamuis Diſcalceati haberent plura Monaſteria, in quolibet tamen pauci habitarent: pro multis enim eleemoſyna, cum magna diſtractione, & ſolicitudine corrogari ſolet, & vt parum cum ſæcularibus tractarent, & illud modicum pro bono animarum ſæcularium: & vt magis docerent operibus quam verbis.

NEGANT concorditer Carmelitæ Diſcalceati, qui in hoc meo calamo loquuntur, hanc eſſe rationem moniti Chriſti, vt pauci in quolibet Monaſterio habitent, *quod*, videlicet, *pro multis eleemoſyna cum magna diſtractione corrogari ſoleat*. Recordantur Carmelitæ Diſcalceati inſtructionis illius, ſuis à S. Matre ſua datæ, libro qui intitulatur: Via Perfectionis Cap. 2. quod caput teſtatur ibidem S. Mater ſe in extaſi poſitam ſcripſiſſe. *Ne exiſtimetis*, inquit S. Mater, *ſorores meæ, quòd ſi non morem geratis ſæcularibus, oporteat vos pati penuriam victus. Commoneo vos ſeriò, ne victum vobis conquiratis modis ſæcularium, verita, ne famem patiamini. Conuertite potiùs oculos veſtros ad veſtrum ſponſum, qui vos enutriet. Quando in veritate placebitis ei, licet ſi ex parte veſtra nullam appoſueritis curam, illi metipſi qui vobis minus addicti fuerint, vita neceſſaria vobis prouidebunt; quemadmodum id ſæpius iam experientia ipſa probatum eſt. Quod ſi etiam vos aliquando per*

bis. Voueant ſinguli & vniuerſi perpetuam paupertatem, vt non ſolùm priuatim, ſed neque etiam communiter poſſint profeſſi, vel vlla eorum aut domus, aut Eccleſia, aliquos prouentus, reditus, poſſeſsiones, ſed nec ad vlla bona ſtabilia, pręter ea, quę opportuna erunt ad vſum proprium, & habitationem retinenda, ius aliquod ciuile acquirere, rebus ſibi ex charitate donatis, ad neceſſarium vitę vſum contendit. Conſtitutiones verò confirmatę ab eadem Sede, quarum mentio in eadem formula ſit, ſic ſe habent. In domibus, vel Eccleſijs quæ à Societate ad auxilium animarum admittentur, reditus nulli, ne Sacriſtiæ quidem, aut fabricæ applicati, haberi poſsint; ſed neque vlla alia ratione; ita vt penes Societatem, eorum ſit vlla diſpenſatio. Quo loco Pius idem clarè ſignificat, mendicitatem Societatis eſſe ex proprys Conſtitutionibus, quod iam aliquot Iuriſconſulti obſeruarunt. Vnde deducitur, Ordinem noſtrum, non eſſe mendicantem ex Regula S. Franciſci, tùm quia ſub eo non militat, tùm quia mendicitatem profitemur proprys Conſtitutionibus, per Pontifices probatis definitam. Quę iubent nos quamprimum vendere, data tamen opportunitate bona ſtabilia, quę nobis relinquuntur, vt etiam innuitur in formula oblata Iulio III. in qua negatur, eſſe in nobis ius ad ea retinenda. Ex quo verbo conſideratiſsimè poſito à B. Ignatio, duo intulit Iacobus Menochius Iuriſconſultus, hoc quo Magnus in paucis: & Societatem capacem eſſe ſtabilium bonorum, ſi relinquantur; ſed incapacem ad retinendum. Et quia obyci poterant Pio V. domicilia Societatis, in quibus Scholares, ac Nouitij aluntur ex perpetuis prouentibus anteuertens obiectionem, & tollens ambiguitatem, ſic rem definiuit Motu proprio, certaquè ſcientia: Societatem, & illius Prępoſitum, ac ſingulas perſonas Societatis huiuſmodi, verè, & non fictè, Mendicantes fuiſſe, eſſe, & fore: & inter aliorum Fratrum, & Religioſorum Mendicantium Ordines, aliosq́ Fratres & Religioſos Mendicantes: prout illos nos connumeramus, & connumerari debere &c. Atque hanc declarationem à Pio V. factam, de noſtri Ordinis mendicitate, commemorat & & laudat Gregorius XIII. Anno 1584. Franciſcus Suarez noſter diſſerens de communicatione Priuilegiorum, Societatem noſtram eſſe non fictione iuris, ſeu ex priuilegio, ſed verè, naturaq́ ſua mendicantem, ingenioſè deducit ex eo quod Pius V. accuratè prægnantibusq́ verbis declarat, communicationem priuilegiorum Ordinũ Mendicantium factam Societati, tãtum ad illorum inſtar, ſed pariformiter, & ęquè principaliter, abſque vlla prorſus differentia, perinde ac ſi Societati nominatim, & ſpecialiter, & generaliter conceſſa fuiſſent. Etenim quia ſemper inter verum, & fictum fictione iuris, aliqua differentia relinquitur; ideo dicuntur Societati

cietati concedi Priuilegia ſine vlla differentia, & ęquè principaliter, vt intelligatur Societas eſſe mēdicans verè, & ęquè atq; Ordines alij verè Mendicantes, non autem fictè fictione aliqua iuris. Rationes autem cur verè Mendicans ſit Ordo noſter, tametſi habet Collegia, & domos Probationis, quæ perpetuis vectigalibus aluntur, profert optimas Hieronymus Gabriel Iuriſperitus Romanus, in Conſilio de hac re. Quarum illa pręcipua eſt, quòd Collegia & tyrocinia ſunt acceſſoria & membra, proinde ſequuntur naturam principalis, & capitis, & qui in ijs educātur, ſunt abſolutis ſtudijs in Societatem, qui viuit mendicato, transferendi. Quamobrem ratione finis animo deſtinati, etiam ipſi Nouitij, & Scholares, Mendicantes dicendi ſunt, vt ex Horatio Mandoſio Iuriſconſulto, & alijs deducit Emanuel Rodericus, concludens totum Ordinem abſolutè Mendicantem eſſe. Quem inter Mendicantes, Nauarrus quoque connumerauit in Comment. 4. de Regularibus. Hæc Iulius Nigronius.

PROPOSITIO LXXXV.

Vt ita liberi à quærendis eleemoſynis, meliùs & Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſent.

IMo verò Theologe paupertas in communi inducta eſt, ſecundùm doctrinam S. Thomæ, à multis Fūdatoribus, vt liberiùs & meliùs Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſent. Patet id iam ex locis inductis S. Thomæ, & alijs plurimis. Interim ſufficiat vnum adducere ex Opuſc. 17. cap. 15. *Manifeſtum eſt igitur*, inquit, *ad cumulum perfectionis pertinere, quòd aliqui poſſeſſiones non habeant, nec proprias, nec communes. Adhuc poteſt hoc euidenter oſtendi, ſi ratio conſiliorum, ad Euangelicā perfectionem pertinentium, conſideretur. Ad hoc enim introducuntur, vt homines à curis mundi expediti, liberiùs Deo uacent; vnde Apoſtolus propoſito conſilio de virginitate ſeruanda dicit. Qui ſine vxore eſt, ſolicitus eſt quæ ſunt Domini, quomodo placeat Deo: Qui autem cum vxore eſt, ſolicitus eſt quæ ſunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuiſus eſt. Ex quo patet, tantò aliqua magis ad conſiliorum perfectionem pertinere, quantò magis hominem à ſolicitudine mundi abſoluunt. Manifeſtum eſt autem quòd diuitiarum & poſſeſſionum cura, impedit animum à rebus diuinis. Dicitur enim Matth. 13. Qui ſeminatus eſt in ſpinis, hic eſt qui verbum Dei audit, & ſolicitudo ſęculi iſtius, & fallacia diuitiarum, ſuffocant verbum, & ſine fructu efficitur. Quod exponens Hieronymus dicit. Blandę ſunt diui-*

Digitized by Google

diuitię, aliud agentes, & aliud pollicentes. Lubrica eſt earum poſſeſſio, dum huc illucque circumferuntur, & inſtabili gradu, vel habentes deſerunt, vel non habentes reficiunt. Hoc etiam euidenter oſtenditur Luc. 14. *vbi vnus de his qui ſunt vocati ad cœnam, ſe excuſauit dicens: Villam emi, & neceſſe habeo ire, & videre illam. Et ſicut Gregorius dicit. Quid per villam niſi terrena ſubſtantia deſignatur? Exit ergo videre villam, qui ſola exteriora cogitat. In fine autem parabolę ſubditur. Pauperes & debiles introduc huc. Quod exponens Ambroſius,* inquit, *quod rarius delinquit, cui deeſt illecebra peccandi, & citius ad Deum conuertitur, qui non habet in mundo, vnde delectetur. Sic igitur patet, quod poſſeſſiones, & quaſcunque diuitias omninò non habere, magis ad Euangelicam pertineat perfectionem. Item Auguſt. dicit in lib. de verb. Dom. Minimi Chriſti ſunt illi, qui omnia ſua dimiſerunt, & ſecuti ſunt eum, & quicquid habuerunt, pauperibus diſtribuerunt, vt Deo ſine ſæculari compede expediti ſeruirent, & ab oneribus mundi liberatos, velut pennatos ſurſum humeros tollerent. Hi ſunt minimi, quia humiles, appende humiles iſtos, & graue pondus inuenies. Nullus autem ſani capitis dicet, ad mundi onera non pertinere communium poſſeſſionum curam. Pertinet igitur ad perfectionis pondus, vt etiam ab huiuſmodi compedibus expediti homines ſeruiãt Deo.*

Hæc S. Thomas. Idem 3. par. quęſt. 40. art. 3. in Corpore ait. *Chriſtum decuit in hoc mundo pauperem vitam ducere. Primò quidem, quia hoc erat congruum prædicationis officio, propter quod veniſſe ſe ſe dicit Marc.* 1. *Eamus in proximos vicos & Ciuitates, vt & ibi prædicem: ad hoc enim veni. Oportet autem Prædicatores verbi Dei, vt omninò vacent prædicationi, omnino à ſæcularium cura eſſe abſolutos, quod facere non poſſunt, qui diuitias poſſident. Vnde & ipſe Dominus Apoſtolos ad prędicandũ mittens dicit eis Matth.* 10. *Nolite poſſidere aurum neque argentum. Et ipſi Apoſtoli dicunt Actor.* 6. *Non eſt æquum nos relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis.* Hæc ibi. In 4. verò contrà Gentes Cap. 55. ait. *Non fuit expediens quòd Deus incarnatus vitam in hoc mundo ageret opulentam, & honoribus ſeu dignitatibus ſublimem. Primò quidem, quia ad hoc venerat vt mentes hominum terrenis deditas, à terrenis abſtraheret, & ad diuina eleuaret. Vnde oportuit vt ſuo exemplo homines in cõtemptum diuitiarum, & aliorum, quæ mundani deſiderant, traheret, & quod inopem & priuatam vitam ageret in hoc mundo. Secundò quia ſi diuitijs abundaſſet, & in aliqua maxima dignitate conſtitutus fuiſſet, id quod diuinè geſſit, magis potentiæ ſæculari, quam virtuti diuinitatis fuiſſet attributum: vnde efficaciſſimum argumentum ſuæ diuinitatis fuit, quod abſq; adminiculo*

culo potentię ſęcularis totum mũdum in melius commutauit. Hæc S. Thomas. Ex quibus patet, oportere Prędicatores verbi Dei, ad exemplum Chriſti, & Apoſtolorum, vt omninò vacent prædicationi, diuitias nõ poſſidere, vt ſuo exemplo homines in cõtemptum diuitiarum, & aliorum, quæ mundani deſiderant, trahant, & efficax argumentum operationis diuinæ in ſe exhibeant, quando mundum abſque adminiculo potentiæ ſæcularis, in melius commutant. Sed vt ad ſingula illius Propoſitionis ſigillatim deſcendamus, monſtremus è contrariò, ſecundum doctrinã S. Thomæ, quod illi qui poſſeſſiones habent, nõ poſſunt melius Deo, & ſibi, & proximis vacare. Deo enim vnuſquiſque vacat per contemplationem, quam diuitiæ impediunt, ſecundum quod S. Thomas 2. 2. q. 186. art. 3. ad 4. inquit. *Ad felicitatem autem Cõtemplatiuæ vitę non multum operantur,* (ſcilicet diuitiæ) *ſed magis impediũt, in quantum ſua ſolicitudine impediũt animę quietem, quę maximè eſt neceſſaria contemplanti.* Sibi autem aliquis vacat per cuſtodiam cordis ſui, & recollectionem animi, quam etiam diuitiæ impediunt. *Diuitiæ habitæ*, inquit S. Thomas loco ſuprà citato, *per ſe quidem natę ſunt perfectionem charitatis impedire, principaliter alliciendo animum, & diſtrahendo. Unde dicitur Matth. 3. quod ſolicitudo ſæculi, & fallacia diuitiarum ſuffocant verbum Dei; quia vt Gregor. dicit. Dum bonum deſiderium in cor intrare non ſinunt, quaſi aditum flatus vitalis vetant: ideò difficile eſt charitatem inter diuitias conſeruare.* Proximis verò aliquis vacat per inſtructionem, ſeu prædicationem; quam etiam impediunt poſſeſſiones in communi. Dicit enim S. Thomas 2. 2. quæſt. 188. art. 7. *Solicitudo quę adhibetur circa bona communia, pertinere poteſt ad charitatem, licet per hoc impediri poſſit aliquis altior charitatis actus, putà contemplationis diuinę, aut inſtructionis proximorum.* Imò ſi quis attentè conſideret, dicta Propoſitio Theologi hæreſim Vigilantij cõtinet. Si enim ait, quod ij qui ſunt liberi à quærendis eleemoſynis melius & Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſunt: conſequenter ſupponit quòd ij qui profitentur paupertatem in communi & habent neceſſitatem mendicandi eleemoſynas, non poſſunt ita benè vacare & Deo, & ſibi, & proximis, ſicut illi alij. Perfectior ergo erit poſſeſſio bonorum in cõmuni, quã carentia earundem: ſiue perfectior erit paupertas in particulari tantũ quam paupertas etiã in cõmuni. Cum enim finis voti paupertatis ſeu Religioſæ paupertatis ſit vt homo poſſit Deo melius vacare; ꝙ intrinſecè pertinet ad Religionẽ; nullꝰ dubitabit illud opꝰ perfectius eſſe, per quod aliquis poteſt Deo melius vacare, illud verò imperfectius,

quod eſt impedimento, ne ita benè poſſit Deo vacare. Atqui ſecundùm Theologum, poſſeſſio bonorum in communi id præſtat, vt aliquis melius Deo vacare poſſit, id verò impedit paupertas in communi. Ergo ſecũdùm Theologum, perfectior eſſe poſſeſſio bonorũ in cõmuni, quam paupertas in communi. Tanto magis, quia melius idem eſt, quod perfectius. Si ergo ij qui communes poſſeſſiones habent, melius Deo, & ſibi, & proximis vacare poſſunt. Ergo & perfectius. Bonum enim & perfectum apud Philoſophos idem ſunt. Quod ſi perfectius vacare poſſunt. Ergo Perfectiores ſunt ij Religioſi in genere paupertatis, qui poſſeſſiones cõmunes habẽt, quàm qui illis carent. Si neget Theologus hanc eſſe hæreſim Vigilantij, manifeſtè conuincetur ex hijs, quæ ſunt allata ex Opuſc. Sancti Thomæ, vbi hanc Propoſitionem damnat hæreſis Vigilantianç, vt dictum eſt. Ideò Opuſc. 17. Cap. 15. ait. *Mentiuntur in doctrina fidei dicentes, minoris eſſe perfectionis eos, qui poſſeſsionibus cõmunibus carent.* Quod quia Theologus docuit, vt colligitur euidenter ex illius verbis, ideò in doctrina fidei mentitus eſt.

PROPOSITIO LXXXVI.

Liberiuſque errantes corrigere, quod facere non ita auderent, ſi ab eis quærenda eſſent ſubſidia temporalia: timerent enim benefactores offendere, corrigendo eorum vitia: quia veritas odium parit.

HVCVSQVE Theologus proſequitur arguméta impugnantium paupertatem in cõmuni, quos S. Thomas Vigilantios vocauit, quç ab eodem S. Doctore iam ante refutata ſunt: ita vt mirandum ſanè ſit qua fronte, qua audacia, Theologus voluerit doctrinam ſuam, tãquam genuinam S. Thomæ proponere, cùm potius eam doctrinam præſumpſerit defendere, quam S. Thomas ſuis ſcriptis impugnauit, & expugnauit: & ea argumenta aſſumere, quæ à S. Thoma pridẽ eliſa ſunt. Ecce enim argumentũ propoſitum Theologi habes Opuſcul. 19 Cap. 7. *1. Theſſalon. vltimo ſuper illud: Vt noſmetipſos formam daremus &c. Gloſſa. Qui frequenter ad alienã menſam conuenit otio deditus, adulentur neceſſe eſt paſcenti ſe: Sed qui de eleemoſynis viuunt, frequenter aliorum menſas conueniunt; imò magis de menſa aliorum ſemper viuunt. Ergo de neceſsitate ſunt adulatores.* Et in ordine ad iſtud paulò poſt auctoritatẽ Auguſtini adducit. Audiſti tuũ argumentum Theologe? audi eius ſolutionem. *Auguſtinus loquitur de illis qui ſunt otio dediti, qui in nullo*

nullo poſſunt eſſe vtiles illis, à quibus paſcuntur. Tales enim neceſſe eſt vt adulentur ad hoc quod paſcãtur. Tales enim paſcere oneroſum eſſet cuilibet, niſi fauorem paſcentis ſaltem adulationibus captarẽt. Sed illis qui paſcuntur propter Chriſtum, à quibus paſcentes ſcilicet ſperant ſpiritualia, pro temporalibus quæ largiuntur, nõ oportet adulari: quia talibus non datur propter eos, ſed propter illũ cuius ſunt ſerui, qui in eis recipitur, vt dicitur Matth. 10. Qui recipit vos, me recipit, vbi Gloſ. Quia non aliud recipit in Apoſt. quam quod in Chriſto eſt: Et ſic patet quod illi qui pauperes efficiuntur, & mendicant, & de eleemoſynis viuunt propter Chriſtum, non ſibi neceſſitatem adulationis imponũt. Sed maior neceſſitas adulationis, & ſeruitutis, ineſt diuitibus: quos oportet adulari Principibus, vt diuitias amplient & conſeruẽt. Vnde dicit Chryſoſt. ſuper Matth. Adulari neceſſe eſt Principes, & milites, & ſubiectos, & multis indigere, & turpiter ſeruire, & formidare, & ſuſpicari, & timere eorum qui ſuſpicantur oculos, & calumniantium ora, & auarorum cõcupiſcentias: ſed non eſt paupertas aliquid tale, ſed contrarium vniuerſum. Hæc S. Thomas. Qui iterum eodem capite idem argumentũ Theologi, ſub nomine inimicorum crucis Chriſti, & aduerſariorum paupertatis proponit, de quibus ait. *Nituntur oſtendere, quod Religioſi etiam prædicantes de eleemoſynis viuere, vel etiam eleemoſynas petere non debent. Dicit enim Apoſtolus 1. Theſſalon. 2. Neque aliquando fuimus in ſermone adulationis, ſicut ſcitis: ſed prædicatores, qui mendicant, & de eleemoſynis viuunt, oportet adulari illis à quibus paſcuntur, quod patet Matth. 21. ſuper illud. Et relictis illis abijt foras, vbi dicit Gloſſa. Quia pauper, nullique adulatus, nullum in tanta vrbe inuenit hoſpitiẽ, ſed apud Lazarum receptus eſt, & tamen in tantum erat gratioſus, cùm prædicaret, quod ſicut dicitur Luc. 21. Omnis populus manicabat ad eum, in templo audire eum. Gloſſa, id eſt, mane ire accelerabat. Et 1. ad Corinth. 4. dicitur. Vſque in hanc horam, & eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus. Gloſſa. Liberè enim, & ſine aliqua adulatione veritatem prædicantes, & geſta praua vitæ arguentes gratiam nõ habent apud homines. Ergo prædicatores non debẽt eleemoſynas quærere. Præterea 1. ad Theſſ. 2. Neque fuimus in occaſione auaritiæ. Deus teſtis eſt, Gloſſa. Non dico in auaritia, ſed nec feci nec dixi etiam in quo eſſet occaſio auaritiæ. Sed illi qui petunt eleemoſynas ſibi dari, faciunt aliquid in quo eſt occaſio auaritiæ. Ergo prædicatores non debent hoc facere.* Huc vſque S. Thomas, qui reſpondet dicendo. *Ad ea verò quibus oſtendere nituntur, quod Religioſi prædicantes non poſsint de eleemoſynis viuere, vel eleemoſynas petere, per ordinem deinceps reſpondendum eſt. Ad primum ergo dicendum, quòd*

quòd quamuis Prædicatores de eleemoſynis viuant, non tamen ſequitur, quod adulentur. Quamuis enim qui ſine adulatione prædicant non habeãt gratiam apud malos, qui dicuntur homines carnales, habent tamen gratiam apud bonos: & ideò quandoque ſi ſine adulatione prædicant, coguntur defectus multos pati, quando ſcilicet in illos incidunt, apud quos ſine adulatione gratiam habere non poſſunt: quandoque autem ſine egeſtate ſunt, quando ſcilicet in illos incidunt, quorum ſine adulatione gratiam habent; Vnde & Chriſtus hoſpitium quandoque habere non poterat, quandoque etiam inuitabatur à multis, & mulieres quæ eum ſequebantur, de ſuis facultatibus ei miniſtrabant, vt dicitur Luc. 8. Ita etiam Apoſtoli quandoque multas penurias ſuſtinebant, quandoque autem abundabant, in vtriſque modeſtè ſe habentes. Philip. vlt. Scio & abundare, & penuriam pati. Et has etiam viſsitudines pauperes prædicatores noſtri temporis experiuntur frequenter. Ad ſecundum dicendum quod prædicatores eleemoſynas petentes nõ faciunt aliquid in quo ſit occaſio auaritiæ. Auaritia enim eſt immoderatus amor habendi: velle autem victum & veſtitum ad neceſsitatem, non eſt immoderatum. 1. Tim. vlt. Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſumus. Vnde pauperes qui petunt neceſſaria victus, & veſtitus, & aliorum quæ humana vita exigit, nõ ſunt in occaſione auaritiæ. Hæc S. Thomas; per quæ excluditur inanis timor Theologi, ne prædicatores ex eleemoſynis viuentes veritatẽ non audeant dicere, & vitia liberè corrigere. Et certe deriſione res digna eſt, quod Theologus vult prædicatoribus non officere, quin liberè prædicent, & non timeant, etiamſi ab Auditoribus amplas poſſeſſiones, reditus, & magnas eleemoſynas requirant: impedire verò libertatẽ Euãgelij, ſi pauculæ eleemoſynæ, pro victu, & veſtitu poſtulẽtur. *Qui poteſt*, inquit S. Thomas capite citato, *accipere quod maius eſt, poteſt accipere quod minus eſt. Sed Religioſi poſſunt accipire reditus mille marcarum, &c. Ergo ridiculum eſt dicere, quòd pauperes Religioſi non poſſunt modicas eleemoſynas recipere, & ex eis ſuſtentari.* Conſonat S. Bonauẽtura Opuſc. de Paupert. Chriſt. art. 2. *Quis*, inquit, *ita abſurdus eſt, qui dicat, licere alicui accipere talentum auri, & nõ fruſtũ panis? Quod ſi hoc verum eſt, cum vniuerſarum Eccleſiarũ poſſeſsiones, tam in Religioſis proprietatem habentibus, quàm in clericis ſæcularibus, habeantur per acceptionem eleemoſynarum voluntariè, & gratis datarum, videbitur ex hoc ſubuerti ſtatus vniuerſarum Eccleſiarũ, ſi eleemoſynas accipere, vel de eleemoſynis viuere, ſeu in parua quantitate, ſeu in magna illicitum iudicetur. Niſi fortè quis dicat, quod licitum accipere, ſed non eſt licitum petere. Sed hoc mirum videtur, quod aliquis*

Digitized by Google

poſsit in illud quod maius eſt, ſed non poſsit in illud quod minus eſt. Quod aliquod Monaſterium poſsit accipere centum marcas in reditibus ab aliquo Principe, & vnum pauperculum non poſſe ſuæ indigentiæ releuationem ſuppliciter implorare. Quod aliquis poſsit ex amicitia petere ab amico, & Chriſtianus nõ poſsit ex charitate petere à Chriſtiano. Et quod aliquis poſſit petere aliqua expedientia ad alicuius diuitis Monaſterij ſecuritatem, & pauper voluntarius nõ poſsit petere vitæ ſuſtentamẽtũ. Et quod aliquis ſcholaris poſsit licitè mendicare pro amore proficiendi in cognitione ſcientiæ, quæ inflat, vt tandem perueniat ad temporales diuitias, & pauper Religioſus nõ poſsit petere, pro amore proficiẽdi in charitate, & humilitate, quæ ędificat vt tandem perueniat ad vitam æternam, & cętera conſimilia, quæ valde videntur abſurda. Hæc S. Bonauentura. Ex quibus ſic arguere licet. Si ij qui nõ ſunt liberi ab eleemoſynis modicis quærendis, liberiùs errantes corrigere non audent, quia quærunt ſubſidia temporalia, & timent benefactores offendere, corrigendo eorum vitia: quantò magis ij qui amplitudinẽ, & magnitudinem poſſeſſionum, & mognorum redituum ab Auditoribus requirunt, non audebunt inuehi in eorũ vitia, & redarguere benefactores: quando quidem certũ eſt, quod poſſeſſiones bonorum in communi, etiam ex eleemoſynis fidelium habent, & indigent fauore benefactorum, in eis conſeruãdis, & ampliandis. Cæterùm quòd Religioſus prædicator, quãtò pauperior, tantò liberior, & expeditior ſit in prædicando, elegantiſsimè deſcribit Chryſoſt. ſuprà illum locum cap. 16. Epiſtolæ ad Roman. *Salutate Priſcam & Aquilam.* Verba quę fundit aureum eloquentiæ os, auida cordis aure excipiẽda eſſent. *Neque, enim,* inquit, *Eccleſijs tam prodeſſe valent, diuites illi pompatici vt pauperes magnamini. Nemo dictum hoc miretur. Nam multa ſunt diuitis moleſtia, & negotia; timet pro domo, pro familijs, pro agris, pro opibus, ne quis aliquid ex his auferat: & quia multorũ eſt Dominus, idem multorum ſeruus eſſe cogitur. Pauper autem nummis parũ valens, & curis his omnibus carens, leo eſt, ignem ſpirat, generoſo ac forti animo aduerſus omnes inſurgit, facilè omnia agit, quæ prodeſſe poſſunt Eccleſijs, ſiue opus ſit, vt arguantur aliqui, ſiue vt increpentur, ſiue vt Chriſti nomine ferãtur pericula, & inimicitiæ: Quoniam qui ſemel vitã deſpexit præſentẽ, magna facilitate cõficit omnia. Quid enim timeret dic obſecro? Numnè opes eius auferantur? Hoc nemo poterit dicere. Numnè quis imminuat ei miniſteria, & delicias? Sed in omnib⁹ illis gaudere ſe dicit. Cęli municeps eſt, et ad futurã feſtinat vitã. Non deprecabitur itẽ, ſi anima impẽdenda ſit, et effundẽdus ſanguis. Hinc eſt, quod etiã talis,*

Tyran-

Digitized by Google

Tyrannis, Regibus, & populis, & omnibus potentior eſt, ac ditior. Et poſt pauca. *Et vt diſcas,* inquit, *quòd verè hæc, & nō adulanter ſunt dicta, & quod qui nihil poſsidet, hic omnium liberrimus eſt, & maximè liberè eloqui audet. Quot diuites erant tempore Herodis? Quot potentes: & quis in medium prorupit? quis tyrannum increpauit? quis contēptas leges Dei vltus eſt? Diuitum quidem nullus, ſed pauper ille, & inops, qui neque lectū, neque menſam, neque tectum habebat; ille, inquā, ſolitudinis inquilinus Ioānes, ille ſolus, & primus omni libertate Tyrannum arguit, & adulterinas nuptias detexit, & præſentibus omnibus, ac audientibus, pronūtiata ſententia, eum condēnauit. Et ante hunc magnus quoque Elias, qui nihil præter melotem poſſidebat, impiū & præuaricatorem illum Achab, ſolus viriliter corripuit. Nihil enim, nihil omnino ſic liberè loqui, & in rerum diſcrimine fiduciam habere, & contra captiuitatem ſatis munitum, & fortem facit, vt nihil poſsidere, & nullis ſæcularibus negotijs obrui. Atque ideò, ſi quis virtutem, libertatiſque multum poſsidere cupit, paupertatem amplexetur, præſentem vitam deſpiciat, nihil putet eſſe mortem.* Hæc Chryſoſtomus. Et non immeritò. Nunquid enim Chriſtus & Apoſtoli, quia pauperem vitam duxerunt, & poſſeſſionibus caruerunt, non ita liberè errantes correxerunt? imò verò (ait S. Thomas 3. par. q. 40. art. 3. in corpore) *ſi Chriſtus diuitias haberet, cupiditati eius prædicatio adſcriberetur: Vnde Hieronym. dicit ſuper Matth. Quod ſi diſcipuli eius diuitias habuiſſent, viderentur non cauſa ſalutis hominum, ſed cauſa lucri prædicare, & eadem eſt ratio de Chriſto.* Nunquid etiam (vt omittam alios Ordines) Religioſi Ordinis Minorum, & Societatis IESV profeſſi ſolemniter, non audent veritatem palàm profiteri, aut timent benefactores offendere, corrigendo eorum vitia, etiamſi paupertatem in communi profiteantur? Oppoſitum certè monſtrant fructus inſignes editi in Eccleſia Dei ab iſtis Religionibus, quos longum eſſet recēſere. Denique S. Vincentius Ordinis Prędicatorum, in Tractatu de vita ſpirituali, Cap. 19. inter alias conditiones Prædicatorum Euangelicorum ponit, quòd ſint pauperrimi, nihil cogitantes niſi ſolum IESVM, de hoc mundo non curantes, ſuiq; obliti. Pauperrimi autem ſeu in ſummo paupertatis ſunt, qui etiam poſſeſſionibus carent, hoc eſt, tam in particulari, quam in cōmuni, paupertatem colunt. Et difficile eſt nihil cogitare de ſubſtātijs, & tantum de ſolo IESV, ſi habentur ſubſtantię. Et eſt quædam cura de mundo, cura de facultatibus, & opibus mūdi. Nec quis poteſt obliuiſci ſui, qui non eſt adhuc oblitus ſuorum. Libet hic adferre omnia verba S. Vincentij, quia maxima obſer-

obſeruatione ſunt digna. *Tres ſunt,* inquit, *radices Euãgelicæ, & Apoſtolicæ paupertatis, ſeu principales partes, abdicatio omnis ſui iuris, rerũ tẽporalium moderatio, paupertatis vſus habitus, ad vtrũq; affectus. Tres ſunt partes abſtinẽtiæ, ſcilicet eneruatio carnalis amoris, & ſolicitudinis, vitæ ſuæ ſuſtentationis, non curare de abundãtia, vel ſufficiẽtia victualiũ, & delitiarũ, & vti parcè oblatis. Tria ſunt à nobis ſingulariter fugienda, & metuenda. Primũ exterior diſtractio negotiorum. Secundum interior promotio, & exaltatio. Tertium temporaliũ rerum, & carnalium amicitiarum ad ſe, vel ſuos amicos, vel ſuum Ordinẽ, immoderata, vel inordinata affectio. Tria ſunt à nobis ſingulariter exercenda, & amplectẽda. Primum. Deſiderium proprij contemptus, abiectionis, & externæ vilificationis. Secundum viſceroſa compaſſio ad* IESVM *Chriſtum crucifixum. Tertium ſuffercẽtia perſecutionum & martyriorum, pro dilectione cultus nominis Chriſti, Euangelicæ vitæ. Hæc tria ſunt per quædam verba extenſiua per horas diei, gemitibus, & ardẽtibus ſuſpirijs poſtulanda. Tria ſunt à nobis ſingulariter, & quaſi aſſiduè meditanda. Primum Chriſtus crucifixus, incarnatus, &c. Secundum, ſtatus Apoſtolorum & fratrum præteritorum noſtri Ordinis: & hoc cum deſiderio, vt illis conformemur. Tertium, ſtatus virorum Euangelicorum futurus. Et hoc debes die noctuque meditari: ſcilicet, ſtatum pauperrimorum, ſimpliciſſimorum, & manſuetorum, humilium, ſubiectorum, charitate ardentiſsima ſibi coniunctorum, nihil cogitantium, aut loquentium, nec ſaporantium, niſi ſolum* IESVM *Chriſtum, & hunc crucifixum, nec de hoc mundo curãtium, ſuique oblitorum, ſupernam Dei, & beatorum gloriam contemplãtium, & ad eam medullitus ſuſpirantium, & ob ipſius amorem ſemper mortem ſperantium, & ad inſtar Pauli dicentiũ: Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto: & innumerabiles ac ineſtimabiles theſauros diuitiarum cæleſtium, & ſuper dulces ac melliſluos riuos diuitiarum, ſuauitatum, ac iucunditatum, & ſuper omnia mirabiliter expanſos, & ſuper infuſos. Et per conuerſationes imaginari debes eos ipſos, vt cantantes Canticum Angelorum cum iubilo, citharizantium, in citharis cordis ſui. Hæc imaginatio ducet te pluſquã credi poteſt, in quoddam impatiens deſiderium, aduerſus illorum temporum. Ducet te in quoddam admirabile lumen, amoto omnis dubietatis ac ignorantiæ nubilo, & limpidiſsimè videbis & diſtinctè diſcernes omnes defectus iſtorum temporum, & immixtum, vel myſticum ordinem Eccleſiaſticorum Ordinum productorum, & producendorum ab initio Chriſti, vſque ad finem ſæculi: & vſque ad gloriam ſummi Dei* IESV *Chriſti. Crucifixum ſemper portans corde tuo, vt te ad ſuam æternam gloriam perducat.*

PRO-

PROPOSITIO LXXXVII.

Quam etiam ob cauſam & S. Tereſia Fundatrix Diſcalceatorum, quemadmodùm ſcribit Didacus Iepeſius Archiepiſcopus Turiaſonenſis in eius vita, etſi quædam Monaſteria ſine vllis reditibus Deo reuelante fundauerit, poſteà tamen experientia ſubſequente edocta, diſtrahi animos procuratione eleemoſynarum, quædam alia Monaſteria, eodem Deo Magiſtro erexit, dotata reditibus: vt ſine ſolicitudine conquirendarum eleemoſynarum, & ea quæ illam comitatur diſtractione, Moniales Deo, rebusque diuinis magis vacarent.

HÆc Propoſitio inconcinnè ſubnexa eſt à Theologo. Nũquid enim Monialibus incumbit vitia arguere, errantes corrigere, prædicare, & docere populũ? Agitur enim hic de Religionibus prædicationi deſtinatis. Nihil ergo facit Theologus, niſi quòd repetit, & Vigilantij, & ſuum errorem. Dicere enim, quòd ſolicitudo cõquirendarum eleemoſynarum, annexa Religioni paupertatem in communi profitenti, cauſat diſtractionẽ, quæ impedit, ne Religioſi Deo, rebuſque diuinis, magis vacent, eſt præferre poſſeſsionem bonorum in communi, carentiæ earundem, ſiue paupertati in communi, vt ſuprà oſtenſum eſt. Id autem eſt hæreſis Vigilãtij, vt S. Thomas ſupra allegatus docuit.

Cæterùm id quod maiorem mihi admirationem parit eſt, qualiter Theologus in patrociniũ ſui erroris, S. TERESIAM Matrem noſtrã, tantam paupertatis amatricem, & cultricem, aſſumere nõ eſt veritus: & vnde ſuam poſitionem dirui potiùs timere deberet, inde eam magis erigere attentat. In primis ergo conatur oſtendere, vt viſum eſt ex Didaco Iepeſio, qui vitam S. TERESIÆ conſcripſit, qualiter S. Mater noſtra, *etſi quædam Monaſteria Deo reuelante ſine vllis reditibus fundauerit, poſtèa tamen experientia ſubſequente edocta, diſtrahi animos procuratione eleemoſynarum, quædam alia monaſteria, eodem Deo Magiſtro, erexit dotata reditibus: vt ſine ſolicitudine conquirendarum eleemoſynarum, & ea quæ eam comitatur diſtractione, Moniales Deo rebuſque diuinis magis vacarent.* At optimè feciſſet Theologus, ſi locum annotaſſet, vbi Didacus Iepeſius hanc cauſam aſsignauit, cur S. Mater TERESIA quædam Monaſteria dota-

ta reditibus erexerit; cùm potiùs præfatus Author tractans de ſtrictiſsima S. Matris paupertate, longè diuerſam reddiderit rationem conſilij illius S. Matris: eam nimirum id feciſſe aſſerens, multis, & moleſtis perſuaſionibus quorundã literatorũ virorum adductam, qui id ſæpiùs inculcabant ei, vt quandoquidem Sancta Tridentina Synodus, Monaſteria Monialium habere reditus permitteret, ipſa quoque S. Mater non recuſaret illos acceptare, nec maiorẽ vellet quærere perfectionem, quàm Concilium à Sanctimonialibus requireret. Et mox ſubdit. *Et hæc eſt cauſa, quare aliqua Monaſteriã illius reditus accipiant.* Hæc Didacus. Illius autem cauſæ quam Theologus appoſuit: *ideò*, videlicet, *S. Matrem admiſiſſe redius, quia experiẽtia ſubſequente edocta erat, quod abſque illis diſtraherentur Moniales, & varijs ſolicitudinibus ſubijcerentur*, nullam prorsùs mẽtionem fecit. Quod verò addit adhuc Theologus, S. Matrem TERESIAM, ſicut priùs Deo reuelante, quædam Monaſteria ſine reditibus erexiſſe, ita poſtmodũ eodem Deo Magiſtro, cum reditibus ea fundaſſe, gratis ſibi confinxit. Quamuis enim de primo multæ extent reuelationes S. Matri factę, vt mox patebit, de oppoſitis tamen reuelationibus, in quibus prędiperet ei Dominus, vt reditus acceptaret, nuſquã cõſtat. Porrò de inſigni affectu S. M. TERESIÆ erga Euángelicã paupertatẽ, & de varijs reuelationibus in quibus Chriſtus Dominus eandem ſtrictiſſimã paupertatem ei mirificè commendabat, & reditus quoſuis acceptãdos prohibebat, fusè ſcribit Ribera in eius vita lib. 2. Cap. 3. Placuit eius verba hic adferre. *Vnanimi quidem omnes*, (docti ſcilicet viri) *conſenſu permultis ei ſuadere rationibus, ſunt conati, quod ipſa ſpectabat, minimè expedire ac conſentaneum videri. Attamen cum & ex Regulæ praſcripto pauperiem obſeruandam, ac lõgè hanc maiorem perfectionem cerneret inuoluere, illorum vt ſententiæ accederet, haud facilè à ſeipſa impetrare potuit. Quanquam verò interdũ illorum cedere rationibus debere videbatur: cum tamen Redemptorem* IESVM *ſua in cruce inopem, & nudum ex altera parte videret, animum ipſa ſuum inducere ad ſtabiles poſſeſſiones admittendas non facilè poterat. Hinc ijs aiebat, ad non ſequendam vocationem ſuam, &* IESV *Chriſti Domini noſtri ſumma perfectione conſilia non amplectenda, vlla ſe Theologiæ placita ſenſeq; nolle admittere. Denique antequam Toleto ipſa abiret Aloiſiam de la Cerda, à piæ memoriæ Petro de Alcãtara interuiſi contigit. Hunc igitur per occaſionem B. Mater cùm conueniſſet, & ſuper re quam agitabat conſuluiſſet; illius accedente conſilio, firmiter tum animo ſuo ſtatuit, cenſus omnes excludere,*

nobia mea prouentus inducam, ac proinde tum me ad Deum conuerto. Hæc S. Mater. Poſſem & multa alia hic adducere, ex quibus manifeſtè colligere liceat, quantum S. Mater TERESIA, erga paupertatem affecta fuerit, & de mente, ac intentione ipſius an Monaſteria Monialium voluerit habere dotata reditibus; ſed quia conſultò nolo librum rebus meæ Religionis replere, ne laus ex ore proprio ſordeſcat, ideò ſuperſedeo. Ipſi libri S. Matris loquuntur, quid ipſa voluerit. Ipſa ſcripta illius apertè Theologum redarguunt, quæ Euangelicam paupertatem, quam ipſe valdè deprimit, ſummoperè extollunt. Incaſſum ergo Theologus aſſumpſit patrocinium S. Matris TERESIÆ pro defendendis ſuis poſſeſſionibus.

PROPOSITIO LXXXVIII.

Eandem ob cauſam inter quatuor monita ſibi à Deo reuelata, pro conſeruatione ſuorum Monaſteriorum ſcriptum reliquit in libro Fundationum Cap. 31. vt quamuis Diſcalceati haberent plura Monaſteria, in quolibet tamen pauci habitarent: pro multis enim eleemoſyna, cum magna diſtractione, & ſolicitudine corrogari ſolet, & vt parum cum ſæcularibus tractarent, & illud modicum pro bono animarum ſæcularium: & vt magis docerent operibus quam verbis.

NEGANT concorditer Carmelitæ Diſcalceati, qui in hoc meo calamo loquuntur, hanc eſſe rationem moniti Chriſti, vt pauci in quolibet Monaſterio habitent, *quod*, videlicet, *pro multis eleemoſyna cum magna diſtractione corrogari ſoleat*. Recordantur Carmelitæ Diſcalceati inſtructionis illius, ſuis à S. Matre ſua datæ, libro qui intitulatur: Via Perfectionis Cap. 2. quod caput teſtatur ibidem S. Mater ſe in extaſi poſitam ſcripſiſſe. *Ne exiſtimetis*, inquit S. Mater, *ſorores meæ, quòd ſi non morem geratis ſæcularibus, oporteat vos pati penuriam victus. Commoneo vos ſeriò, ne victum vobis conquiratis modis ſæcularium, veritæ, ne famem patiamini. Conuertite potiùs oculos veſtros ad veſtrum ſponſum, qui vos enutriet. Quando in veritate placebitis ei, licet ſi ex parte veſtra nullam appoſueritis curam, illi metipſi qui vobis minus addicti fuerint, vitæ neceſſaria vobis prouidebunt; quemadmodum id ſæpius iam experientia ipſa probatum eſt. Quod ſi etiam vos aliquando per*

Digitized by Google

obſeruationem huius meæ admonitionis, famem tolerare cõtingat. O quàm felices tunc erũt Moniales iſtius Monaſterij S. Ioſeph. Per amorem Dei vos obteſtor, ne huius admonitionis obliuiſcamini. Dimiſiſtis reditus, dimittite quoque ſolicitudinem circà victum. Nam ſi aliter feceritis, omnia amittetis. Et poſt pauca. *Quoniã veſtra ſolicitudo aliorum mentes flectere nequit, vt corda aliorũ ad dandas vobis eleemoſynas inclinare poſsitis, ideò ſatius eſt relinquere iſtum cogitatũ illi, qui omnium prouentuum eſt Dominus, & in ſua manu eos tenet, ſcilicet, Domino Deo cuius nutu ſubleuantur noſtræ neceſsitates. Fideles ſunt promiſsiones eius, falli non poſſunt. Potius mutari poteſt cælum, & terra, quàm verbum illius. Tantummodo nos fideles ſimus Domino Deo, certiſsimò ipſe nobis erit fidelis.* Et iterum. *Memineritis ſorores hãc admonitionem eſſe magni momenti, & poſt meam mortem multum vobis profuturam, ideoque illam in ſcriptis relinquo, nam quamdiu vobiſcum ſuperero, frequenter illam vobis volo inculcare. Ipſa enim ſatis experta ſum, eam plurimi intereſſe. Quò minus habeo, eò à curis expeditiorẽ me inuenio. Teſtis eſt mihi Deus (vt ita clarè loquar) quòd grauius angor rerum copia, quam inopia. Fortaſſe iſtius meæ perſuaſionis ratio hæc eſt, quia in me ipſa experta ſum, quod in defectibus, clementiſsimus Deus citò de neceſſarijs prouidet.* Et rurſus. *Credite mihi Sorores meæ, quòd propter veſtrum cõmodum, maiorem mihi Deus impertitur lucem ad intelligendum quanta bona continet ſancta paupertas. Hi qui experientur fortaſsis non peruenient ad tantam experientiam, ad quantam ego deueni, quia non ſolùm pauper non fui interiùs, quamuis ad hoc voto me obligaueram, ſed neque hoc ipſum intelligebam. Magna eſt hæc vtilitas paupertatis, quæ omnes cõſolationes quotquot ſunt in mundo complectitur, habere dominium omnium (& loquor id, identidem repetens) diuitiarum; quod quilibet fatebitur, qui de illis nihil curat. Quid ego curo de Regibus, vel alijs Magnatibus, ſi eorum diuitias non requiro, neque eis in aliquo morem gerere volo, præſertim ſi vel cum minima offenſa diuinæ Maieſtatis id fieri oporteat? Quid mihi de honoribus mundanis; quandoquidem ego ſatis experta ſum, in quo conſiſtat honor veri pauperis, qui certè non eſt alius, quàm verè pauperem eſſe? Teneo firmiter quod honores mundi diuitias ſimul comitantur. Qui honorem quærit in mundo, quærit & affluentiam diuitiarum: qui non curat de diuitijs, nec de honorib⁹ curat. Intelligatur hoc benè. Dico quòd ſecundum meam ſentẽtiam ambitio honoris ſemper comitatur cupiditatem magnorum redituum. Grande enim hoc miraculum eſſet, inuenire talem in mundo, qui vellet honoratus euadere & eſſe pauper. Et quamuis etiam talis forſan inueniretur, nihil tamen*

Digitized by Google

æſtimaretur. Vera paupertas tantam reuerentiam conciliat, vt agrè poſsit tolerari ab aliquo: loquor autem de paupertate voluntaria, ob amorem Dei ſuſcepta, quæ non poteſt ſatiari ulla re præterquam ipſo Deo. Et iterum. *Curemus per Deum ſtrictè obſeruare hanc paupertatem, tanto magis, quia ipſa eſt telum noſtrum: quæ in exordio fundationis noſtri Ordinis, adeò in magna æſtimatione, & obſeruantia fuit apud illos priſcos Patres noſtros, prout mihi conſtat ex relatione illius, qui bene nouit, quod etiam nihil prorſus ex hodierna die in craſtinum reſeruare ſolerent. Si tam perfectè non obſeruamus illam pro nunc exterius, ſaltem id ipſum interiori affectu cõpenſemus. Vita noſtra durat quaſi duabus horis: at merces eſt immenſa. Et quamuis nil amplius nobis foret expectandum, niſi quia per hoc conſilium Chriſti adimplemus, magnum id certè eſſet præmium; quod aliquis poſsit in quopiam ſequi Dominum ſuum. His conſiderationibus vexilla noſtra inſignienda ſunt: taliter vt firmiter ſtatuamus, exprimere hanc doctrinam in domibus noſtris, in veſtibus, in ſermone, & maximè in animo. Quamdiu hoc obſeruaueritis, ne timeatis de ruina veſtri Ordinis, Deo propitio. Solebat dicere S. Clara, ſublimes eſſe, & fortes muros Sanctæ paupertatis. Sic quippe paupertate & humilitate, volebat muros Monaſterij cingi. Reuera enim per vtriuſque huius veram obſeruantiam, honor Religionis, & alijs profectus firmius ſolidantur, quam per altiſsimos muros, aut ſumptuoſa ædificia.* Deniq; concludit. *Ego iam neſcio quid à principio capi ſcribere, multum digreſſa ſum. Credo tamen ſic Deũ voluiſſe. Nam non erat mihi voluntas horum mentionem vllam facere, quæ modò ſcripſi. Ipſe clementiſsimus Deus me dirigere dignetur, ne ab his quę dixi deficiam.* Hæc S. Mater noſtra. Ex quibus multipliciter redarguitur Theologus, ac potiſſimum in hoc quod dixit, ideò dediſſe S. Matrem hoc monitũ Diſcalceatis, pro ſuorũ conſeruatione Monaſteriorum, vt quamuis plura haberẽt Monaſteria, in quolibet tamen pauci habitarent, quia nimirũ pro multis eleemoſyna cũ magna ſolicitudine & diſtractione corrogari ſolet; quaſi ſi plures in vno Monaſterio Religioſi cohabitarẽt, ijq; in ſtrictiſſima degerẽt paupertate, & abſque vllis poſſeſſionibus, in regulari obſeruantia perſiſtere minimè poſſent: Cùm tamen S. Mater cenſuerit paupertatem, tanquam fortiſſimum quendam & inexpugnabilem murum Religionis eſſe, cuius perfecta obſeruantia prohibeat ruinam Ordinis. Non ergo eſt illa ratio quam finxit ſibi Theologus, illius moniti, vt ſcilicet pauci Religioſi maneant in vno Conuentu; ſed potiùs ea, quatenus Superior meliùs eis attendere, pleniùs proſpicere, eorumque conſcientias

Digitized by Google

accuratiùs moderari valeat. Sunt & aliæ rationes, quas non eſt neceſſe referre. Reliqua verò monita, quæ neſcio quo fine adduxit Theologus, quia apertè non faciũt ad ſuum propoſitum, quamuis particulariter Carmelitis Diſcalceatis tradita ſunt, poſſunt tamen eſſe communia omnibus Religioſis. De quorum eximia vtilitate, fuſiùs hoc loco agere poſſem, ni verear ponere me in periculum ſuſpicionis, quaſi nimirum vellem manipulum Religionis meæ, altiùs præ cęteris eleuare; quod non intendo: imò potiùs Congregationem noſtram omnium minimam libenter profiteor.

PROPOSITIO LXXXIX.

Ideò nonnullis Religionibus bona immobilia, & mobilia neceſſaria ſunt, vt eorum honeſto & moderato vſu vires corporis foueant, & ſine ſolicitudine conquirendi neceſſaria, pro victu, & veſtitu, alijſque rebus, toti ſe ſe impendant procurandæ alienæ ſaluti, diuinæque gloriæ amplificandæ.

HIc tangitur punctum difficultatis, & quæſtionis, quæ verſatur inter me & Theologum, an videlicet neceſſe ſit Religionibus Prædicationi deſtinatis, bona immobilia poſſidere? Theologus in terminis aſſerit, talibus Religionibus bona immobilia neceſſaria eſſe. Ego autem dicò, quòd Religionibus prædicationi deſtinatis, non eſt neceſſe quod poſſideāt bona immobilia, & reditus in communi; imò magis expedit eis, quòd colant paupertatem, non ſolum in particulari, ſed etiam in communi: hoc eſt, cum abdicatione omnium poſſeſſionum. Hæc ſententia non eſt mea, ſed Angelici Doctoris, cuius doctrinæ Theologus voluntariè ſe ſubmiſit. Et ideò mox proferam loca eiuſdem S. Doctoris. Quòd ergò non ſint neceſſaria bona immobilia, ſiue poſſeſſiones Religionibus prædicationi incumbentibus, in primis deduco ex eo capite. Theologus enim conatur digito monſtrare Religionem perfectiſsimam in Eccleſia Dei, quam vult eſſe Prædicatorum verbi Dei; quia talis Religio, inquit ille, accedit proximè ad ſtatum Epiſcoporum. Sed Religioni perfectiſſimæ expedit poſſeſſiones communes non habere. Ergo Religioni prædicatorum Euangelij expedit carere poſſeſſionibus communibus. Illationem non inficiabitur Theologus, ſi conſtet veritas aſſumptionis,

Digitized by Google

ptionis, quæ probatur auctoritate S. Thom. Opuſc. 17. Cap. 16. vbi ſic ait. *Quod indutum eſt, quod expedit poſſeſſiones communes poſsideri, iam patet, quod expedit propter eos, qui non ſunt ſummæ perfectionis capaces qualis in primis credentibus fuit, qui tamen imperfectiores omninò negligendi non erant. Unde & apud illos qui illam ſummam perfectionem ſectabantur, poſſeſsiones non erant: ſicut etiam Dominus, cui Angeli miniſtrabant loculos habuit propter neceſsitatem aliorum; quia ſcilicet eius Eccleſia loculos erat habitura, ſicut Auguſt. dicit ſuper Io. Vnde ſi qua ſit Congregatio in qua omnes ad maiorem perfectionem tendant, expedit eis communes poſſeſsiones non habere.* Hæc ibi. Sed talis eſt Congregatio quam vult deſcribere Theologus, vt in ea omnes ad maiorem perfectionem tendant. Ergo expedit eis communes poſſeſſiones non habere. Aliàs ſi non expedit iudicio S. Thomæ, non ſunt ſummę perfectionis capaces, ſed imperfectiores, qui argumentum infirmorum tenent, ſcilicet loculos Chriſti de quo infrà. Secundò probatur principale intentum ex verbis eiuſdem S. Thomæ Opuſc. 19. Cap. 7. *Nunc,* inquit, *oſtendendum eſt, quod etiam Prædicatores, quamuis non ſint Prælati, poſſunt accipere ab ijs quibus prædicant, eleemoſynas, vnde viuãt. Apoſtolus enim dicit 1. ad Corinth. 9. Quis militat ſuis ſtipendijs vnquam? quis plantat vineam, & de fructu eius non edit? quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat? Quæ omnia & plura alia exempla inducit, vt Gloſſa dicit, ad oſtendendum quòd Apoſtoli non ſibi aliquid ſupra debitum vſurpant, ſi ſicut Dominus conſtituit, ex Euangelio viuentes, panem gratuitum manducabant, ab eis ſumptum, quibus gratuitam gratiam prædicabant: Sed conſtat quod militi cuilibet, & plantatori vineæ, & paſtori gregis debetur victus ex ſuo opere, propter hoc quod in opere laborant. Cùm ergo in Euangelio laborem habeant prædicando, non ſolum Prælati; ſed etiam quicunque alij licitè prædicant, vtique poſſunt ab his, quibus licitè prædicant, panem accipere, vnde ſuſtententur. Item Apoſtolus probat, quod poterant Apoſtoli temporalia accipere ab eis quibus prædicabant, quia eis ſpiritualia ſeminabant: ſed qui dat magna, non eſt mirum ſi accipiat parua. Vnde dicit in eodem cap. Si nos vobis ſpiritualia ſeminauimus, magnum eſt ſi nos carnalia veſtra metamus? Sed eadem ſpiriturlia quæ prædicant Prælati, prędicant alij ex eorum authoritate. Ergo etiã ipſi poſſunt ab his quibus prædicant carnalia accipere, vnde viuant. Item in eodem Cap. dicit Apoſtolus. Dominus ordinauit his qui Euangelium annuntiant, de Euangelio viuere. Gloſſa. Hoc rationabiliter fecit, vt expeditiores ſint ad prædicandum verbum Dei: ſed omnes*

qui ad prædicandum deputatur, oportet eſſe expeditos ad prædicandum, ſiue ſint Prælati, ſiue authoritate Prælatorum prædicent. Ergo ad eos etiam qui non ſunt Prælati, ordinatio Domini ſe extendit, vt de Euangelio viuant. Quod etiam patet ex ipſis verbis Apoſtoli. Non enim dicit: qui habent ordinariam authoritatem; ſed ſimpliciter: qui annuntiant. Item Lucæ decimo: Dominus diſcipulis miſsis ad prædicandum dicit. In eadem domo manete, edentes, & bibentes quæ apud illos ſunt. Dignus eſt enim operarius mercede ſua. Ex quo patet, quòd prædicatori, quaſi merces debetur victus, ab his quibus prædicat, vt patet ibidem per gloſſam, quæ dicit: Nota quod vni operi prædicatorum, duæ mercedes debeantur. Vna in via, quæ nos in labore ſuſtentat; alia in patria, quæ nos in reſurrectione remunerat: ſed merces non debetur poteſtati, vel authoritati, vel habitui: ſed actui, quia ſolum actibus meremur. Vnde & Philoſophus in 1. Ethycorum dicit. Quemadmodum in Olympiadibus, non optimi, & fortiſsimi, coronantur, ſed agonizantes: horum enim quidam vincunt, ita & eorum, qui in vita bonorum, & optimorum operantes rectè illuſtres ſunt. Et hoc eſt etiam quod Apoſtolus dicit 2. Tim. 2. Non coronabitur. niſi qui legitimè certauerit. Ergo illi qui prædicant: ſiue ſint Prælati, ſiue non, dummodo licitè prædicent, poſſunt in Euangelio viuere. Item magis laborant in Euangelio illi, qui prædicanı miſsi à Prælatis, quam illi ex quorum collegio mittuntur, vel qui mittunt eos de voluntate Prælatorum. Sed illi ex quorum Collegio Prædicatores mittuntur, quamuis nõ ſint Prælati, poſſunt viuere de eleemoſynis acceptis ab his, quibus Euangelium prædicant, quòd patet ex hoc, quod dicitur Roman. 15. Probauerunt Macedonia & Achaia, collationem aliquam facere in pauperes Sanctos, qui ſunt in Hieruſalem. Placuit enim eis, & debitores ſunt eorum. Nam ſi ſpiritualium eorum participes facti ſunt gentiles; Gloſſa, eorum: id eſt; Iudæorum, qui miſerunt eis Prædicatores ab Hieroſolymis; debent & in carnalibus miniſtrare eis: iſti autem pauperes, non poſſunt tantùm intelligi Apoſtoli, quia non oportebat pro Apoſtolis ſolùm qui duodecim erant, & paruo victu contenti, facere collectas per omnes Eccleſias, & præcipuè, cum ipſimet victum acciperent ab his quibus prædicabant, vt patet 1. Corin. 9. Ergò multò fortius, illi qui prædicant, quamuis non ſint Prælati, ſed à Prælatis miſsi, poſſunt de Euangelio viuere. Hæc S. Thomas, & ad idem plura alia, quę conſultò intermittuntur. Dices Theologe. Hæc contra te non facere. Imò verò plurimum faciũt. Tu enim id quod eſt poteſtatis, & liberæ electionis, facis neceſſitatis. Ais enim. *Bona immobilia ſunt neceſſaria, vt Religioſi nonnulli, eorum honeſto, & mode-*

moderato vſu, vires corporis foueant, & ſine ſolicitudine conquirendi neceſſaria, pro victu, & veſtitu, alyſq; rebus toti ſe impendant procurãda alienæ ſaluti, diuinæq; gloriæ amplificandæ. Quare nõ dixit Theologus, Religioſi tales poſſunt bona immobilia poſsidere: ſed dixit: *neceſſaria ſunt eis bona immobilia?* Aliud eſt enim poſſe aliquid licitè haberi: aliud verò neceſſe eſſe haberi. Et aduertat Theologus, quod S. Thomas indicauit eſſe errorem Vigilantij doctrinam eorum, qui dicũt Religioſos non debere de eleemoſynis viuere, ſed communes poſſeſſiones habere. Ad hanc enim doctrinam accedit, eo quod neceſſitatem habendi bona immobilia, Religioſis Prædicatoribus imponit; quod potius poteſtati, & arbitrio relinquendum erat.

Tertiò oſtenditur Religioſis Prędicatoribus non neceſſarias communes poſſeſſiones, ſed magis expedire mendicitatem, quia eis maximè expedit humilitas, ad quam confert mendicatio. *Illi enim videntur abiectiſsimi* [ait S. Thomas 2.2. q.187.art.5.in corp.] *inter homines eſſe, qui non ſolum pauperes, ſed in tantum ſunt egentes, quod neceſſe habent ab alÿs victum accipere. Et ſecundùm hoc cauſa humilitatis, aliqui laudabiliter mendicant, ſicut & alia aſſumunt, quæ ad abiectionem quãdam pertinent, quaſi efficaciſſimam medicinam, contra ſuperbiam, quam vel in ſeipſis, vel etiam in alÿs, per exemplum extinguere volũt. Sicut enim infirmitas, quę eſt ex ſuperexceſſu caloris, efficaciſſimè ſanatur per ea, quę in frigiditatem excedunt: ita etiam pronitas ad ſuperbiam, efficaciſsimè curatur per ea, quæ multum abiecta videntur. Et ideò dicitur in Decret. de pœnit. diſt. 2. Si quis ſemel Exercitio humilitatis, ſi quis ſe vilioribus officÿs ſubdat, & miniſterÿs indignioribus tradat: ita namq; arrogantia, & humanæ gloriæ vitium curari poterit. Vnde Hieronym. in Epiſt. ad Oceanum cõmendat Fabiolam in hoc, quod optabat vt ſuis diuitÿs pariter effuſis pro Chriſto, ſtipem acciperet, quòd etiam B. Alexius perfecit, qui omnibus ſuis pro Chriſto dimiſſis, gaudebat ſe etiam à ſeruis ſuis eleemoſynas accepiſſe. Et de B. Arſenio legitur in vitis Patrũ, quòd gratias egit de hoc, quòd neceſſitate cogente, oportuit eum eleemoſynas, petere. Vnde in pœnitentiam pro grauibus culpis iniungitur aliquibus, vt peregrinentur mendicantes.* Hæc ibi. Quia ergo Religioſis Prædicatoribus expedit humilitas, ne fortè in ſuperbiam elati, in laqueũ incidant Diaboli, ideò expedit eis mẽdicitas, quæ conducit ad humilitatem. Ad quod etiam facit, quod S. Thomas Opuſc. 19. cap. 7. ait. *Aſſumere mendicitatem propter Chriſtũ, ad perfectionẽ vitæ pertinet, ſicut & cętera pœnitentię opera, in quibus Religiones fundãtur.* Et mox. *Sicut ea quibus maceratur corpus, vt ieiunium, vigiliæ,*

& huiuſmodi, valent contra concupiſcentiam carnis: ita ea quæ ad humilitatem pertinent, valent contra ſuperbiam ſpiritus, quæ non minus eſt fugienda, quam concupiſcentia carnis, cùm etiam peccata ſpiritualia ſint maioris culpæ, vt Gregor. dicit. Sed nihil poteſt eſſe inter opera pœnitentiæ, quod hominem magis humilem, & abiectum reddat, quàm mendicatio: vnde naturaliter omnis homo mẽdicare erubeſcit. Ergo ſicut ad ſtatum perfectionis pertinet, quod homo ieiunium & vigilias aſſumat, vt carnis concupiſcentiam domet; ita ad perfectionem vitæ pertinet, ſi quis mendicitatem aſſumat propter Chriſtum, vt ſpiritum humiliet. Hęc ibi. Quartò prętereà, quòd ſecundùm mentem S. Thomæ, expediat Religioſis prædicationi deſtinatis, poſſeſſiones communes non habere, patet apertè ex his, quæ habet 2. 2. q. 188. art. 7. in corp. *Manifeſtum eſt*, inquit, *quòd ad exteriora, & corporalia opera vitæ actiuæ, indiget homo copia exteriorum rerum: ad contemplationem autem pauca requiruntur. Vnde Philoſoph. dicit in 10. Ethyc. quod ad actiones multis opus eſt, & quantò vtique maiores ſunt, & meliores pluribus. Speculanti autem nullo talium ad operationem eſt neceſsitas, ſed ſolis neceſſarijs indiget: alia verò impedimenta ſunt ad ſpeculationem. Sic ergo patet, quòd Religio quæ ordinatur ad actiones corporales actiuæ vitæ, puta ad militandum, vel ad hoſpitalitatem ſectandam, imperfecta eſſet, ſi communibus careret diuitijs. Religiones autem quæ ad contemplatiuam vitam ordinantur, tantò perfectiores ſunt, quantò earum paupertas minorem eis ſolicitudinem temporalium ingerit. Tantò autem ſolicitudo temporalium rerum magis impedit Religionem; quantò ſolicitudo ſpiritualium maior ad Religionem requiritur. Manifeſtum eſt autem, quod maiorem ſolicitudinem ſpiritualium requirit Religio, quæ eſt inſtituta ad contemplandum, & contemplata alijs tradendum per doctrinam, & prædicationem, quàm illa, quæ eſt inſtituta ad contemplandum tantùm. Vnde talem Religionem decet paupertas talis, quæ minimam ſolicitudinem ingerit. Manifeſtum eſt autem, quòd minimam ſolicitudinem ingerit, ſeruare res vſui hominum neceſſarias, tempore congruo procuratas; & ideo tribus gradibus Religionum ſupra poſitis; triplex gradus paupertatis competit. Nam illis Religionibus, quæ ordinantur ad corporales actiones actiuæ vitæ, competit habere abundantiam diuitiarum communium. Illis autem Religionibus, quę ſunt ordinatæ ad contemplandum, magis competit habere poſſeſſiones moderatas, niſi ſimul oporteat tales Religioſos, per ſe, vel per alios, hoſpitalitatem tenere, & pauperibus ſubuenire. Illis autem, quæ ordinantur ad contemplata alijs tradenda competit vitam habere maximè*

Digitized by Google

mè ab exterioribus ſolicitudinibus expeditam. Quod quidem ſit, dum modica, quę ſunt neceſſaria vitæ, congruo tempore procurata conſeruantur. Hæc ibi. Ex quibus manifeſtè patet, quod Religionibus deſtinatis prædicationi, competit modica quædam neceſſaria vitæ conſeruare, quia eas decet paupertas talis, quæ minimam ſolicitudinem requirat. Non ergo poſſeſſiones communes ex mēte S. Thomæ debet habere.

Quintò monſtratur id quod intenditur, exemplo Chriſti, & Apoſtolorum, qui pauperem vitam, & in communi, & in particulari duxerunt, vt ſupra oſtēſum eſt, *& in modo viuendi eorum, clarè expreſſus erat finis ſalutis animarum quàmplurimarum*, vt ait Theologus. *Illam autem Religionem perfectiſsimam ne dubita*, inquit idem, *quę eſt vitæ, & muneri Apoſtolico ſimillima*, Chriſtum, & Apoſtolos imitati ſunt Glorioſiſſimi Religionum prædicationi incūbentium, & tamen mendicantium, Fundatores, Frāciſcus, Dominicus, Ignatius, qui ſuis filijs paupertatem in communi maximè commendarunt. Sed præclarè exempla Sanctorum commemorat S. Bonauentura. Opuſc. de Paupert. Chriſti arti. 2. *Ad hoc*, inquit, *eſt exemplum Sanctorum. Nam dicitur in laude Sanctorū. Circuierunt in melotis, in pellibus, egētes, &c. Sed taliter circumire eſt mendicare. Ergo &c. Item eſt exemplum de Elia, de quo Auguſt. in quodam ſermone. Nunquid Deus deſeruerat ſeruum ſuum Eliam? Nonne illi cui deerant homines, miniſtrabant aues? Oſtendit ergo Deus, quia vnde voluit, & quando voluit, paſcere ſeruos ſuos potuit, & tamen vt poſſet eum religioſa vidua paſcere, facit eum egere. Item ad hoc eſt exemplum diſcipulorum Ioannis Euangeliſtæ, de quibus in eius legenda dicitur, quòd vendentes omnia quę habere potuerunt, dederunt egenis. Et poſt ſubditur: Quod tentati ſunt, quòd ſe in vno pallio viderent egentes, ſeruos autem ſuos diuites, atque fulgentes. Item exemplum diſcipulorum Pauli. Vnde Chriſoſtomus de laudibus Pauli. Paulus pecunias non poſſedit, nam ipſe hoc teſtatur. Vſq; ad hanc horam, & eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus, & colaphis cędimur, & inſtabiles ſumus. Et quid dico pecuniam? cùm ille quidem neceſſarium ſemper non haberet cibum, nec quod circumdaret veſtimentum. Et ſequitur. Diſcipulorum quamplurimi, pauperes, imperiti, ac totius eruditionis extranei, in fame, & egeſtate viuentes, ignobiles. Ergo diſcipuli Pauli fuerunt mendici. Item ad hoc exemplum de B. Benedicto, de quo legitur in 2. Dialog. quod per triennium fuit in ſpecu, nihil omninò operans, ſed Romanus quidam Monachus ſibi panem miniſtrabat; conſtat, quod Benedictus in hoc non peccabat. Item exemplum de Sancto Alexio, qui fuit vir miræ ſanctitatis*

in

in cuius legenda legitur, quòd cum eſſet filius ditiſſimi Romani, contempto patrimonio, iuit mendicando per mundum. Et infrà. Item ad hoc eſt exemplum de Beato Franciſco; qui non ſolùm mendicauit, & mendicare conſuluit, ſed etiam mendicationem ſuam miraculis confirmauit, ſicut patuit in nautis, quos ciborum ſuorum reliquijs ſatiauit, & ſatiatos liberauit; & per regulam quàm à Summo Pontifice approbatam, confirmari fecit, in qua dixit, quod fratres in paupertate; & humilitate Deo famulantes, vadant pro eleemoſyna confidenter &c. Item Gregor. in Moralib. ſuper illud. Noctes laborioſas enumeraui mihi. Electi Conditori rerum ſeruiunt, & ſæpè rerum inopia coanguſtantur, per amorem Deo inhærent, & tamẽ ſubſidijs præſentis vitę egent. Egere ergo ſubſidijs præſentis vitę, competit Sanctorum perfectioni. Item Hieronym. in Epiſt. ad quendam virum hoſpitalem. Multus à te per inſulas Dalmatię, Sanctorum numerus ſuſtentatur, ſed meliùs faceres, ſi & ipſe Sanctus, inter Sanctos viueres. Ergo melius eſt de eleemoſynis viuere, quàm eleemoſynas dare. Hæc & plura alia Sanctus Bonauentura. Quæ concludens ſic ait. *Si quis impugnare & improbare velit omnem mendicandi modum in ſeruis Chriſti, impugnare videtur, non tantùm Ordinem pauperum, verum etiam ipſum Summum Pontificem: qui approbauit hunc viuendi modum. Nec etiam tantum ipſum, verum etiam hunc magnum catum Sanctorum, qui mendicauerunt, videlicet Franciſcum, Dominicum, Alexium, Benedictum,* (addo ego Ignatium) *& ipſum cuneum Apoſtolorum, & Prophetarum, nec non ipſum Dominum* IESVM *Chriſtum, quem Scriptura non veretur dicere pauperem & mendicum, cum maiora de ipſo dicat, & ſentiat fides noſtra, ſcilicet quod pro nobis non tantum pauper & mendicus fuit propter noſtrum exemplum, ſed etiam nudatus, & vilificatus, vſque ad abiectionis genus extremum, vt exemplum daret perfectè contemnendi mundum.* Huc uſque S. Bonauent. Alię rationes, quare Religioſis Prędicatoribus verbi Dei expediat paupertas in communi, poſſunt facilè peti ex ſuperioribus, ideò hic non adducuntur.

Reſtat audire argumenta Theologi, & eis reſpondere. Primum argumentum eius eſt. *Nonnullis,* inquit, *Religioſis, bona immobilia neceſſaria ſunt, vt eorum honeſto, & moderato vſu, vires corporis foueant.* Ego autem dico, imò ſumma paupertas, & magna auſteritas, neceſſaria eſt talibus Religioſis, vt extenuent vires corporis ſui, [quemadmodum ſuprà probatum eſt,] & vt caſtigent corpora ſua, & in ſeruitutem redigant, ne forte cum alijs prædicauerint, ipſi reprobi efficiantur. Ideò Sanctus Thomas ſæpiùs ante citatus 3. par. quæſt. 41. art.

Digitized by Google

art. 3. ad 1. ait. *Chriſtus poſt baptiſmum, auſteritatem vitę aſſumpſit, vt doceret, poſt carnem edomitam oportere alios ad prædicationis officium tranſire.* Non ergo prædicatoribus Euangelicis corpus fouendum, non vires corporis corrobarandæ, ſed extenuandæ ſunt. Secundum argumentum Theologi eſt. *Bona immobilia nonnullis Religioſis neceſſaria ſunt, vt ſint ſine ſolicitudine conquirendi neceſſaria, pro victu, & veſtitu, aliiſq; rebus.* Hæc ratio eneruat fiduciam, quam debent habere prædicatores in Deum; & qua adiuti, non debent eſſe ſoliciti de temporalibus. *Qualis*, inquit, S. Ambroſ. in Luc. lib. 6. Cap. 9. *debeat eſſe, qui euangelizat regnum Dei, pręceptis Euangelicis deſignatur, vt ſine virga, ſine pera, ſine calceamento, ſine pane, ſine pecunia, hoc eſt, ſubſidij ſæcularis adminicula non requirens, fideque tutus, putet, quò minùs iſta requirat, magis poſſe ſuppetere.* Ad idem facit quod venerabilis Beda ſuprà Mar. 6. Commen. 24. *Tanta*, inquit, *prædicatorum debet eſſe fiducia, vt pręſentis vitæ ſumptibus quamuis nō prouideant, tamen ſibi hos non deeſſe, certiſſimo ſciant, ne, dum occupatur mens ad temporalia, minùs alijs prouideant æterna.* Et Rabbanus ſuper Matth. 19. *Nolite poſſidere aurum &c. Conſequenter*, inquit, *hoc pręcepit euangelizantibus veritatis, quibus antea dixerat, gratis accepiſtis, gratis date. Sic enim ſic prædicant, vt pretium non accipiant, ſuperflua eſt auri, & argenti, nummorumque poſſeſſio, nam ſi hęc habuiſſent videbantur non cauſa ſalutis hominum, ſed cauſa lucri prędicare.* Et ne quis putet, prædicatores non debere tantùm ſuperflua poſſidere, conſideret id quod dicit S. Hierony. ſuprà eundem locum. *Qui diuitias detruncauerat, quę per aurum, & argentum, & ęs ſignantur prope modum, & vitę neceſſaria amputat, vt Apoſtoli, Doctoros verę Religionis, qui inſtituebant omnia Dei prouidentia gubernari; ſeipſos oſtenderent, nihil cogitare de craſtino.* Tertium argumentum Theologi eſt. *Bona immobilia ſunt nonnullis Religioſis neceſſaria; vt ſine ſolicitudine, toti ſe ſe impendant procurandę alienæ ſaluti.* Imò verò paupertas in communi, neceſſaria eſt talibus Religioſis, vt diſertè probat S. Bonauent. in Apol. Paup. *Valet*, inquit, ſc. paupertas, *ad publicationem Euāgelicę prædicationis. Primum, quia facit eam magis credibilem. Vnde Chryſoſt. vbi ſupra. Talis eſt luminis virtus, vt non ſolùm luceat, ſed & illuc ducat illos qui ſequuntur. Cùm enim viderint omnia pręſentia nos contemnentes, & ad futura præparatos, ante omnē ſermonē, operibus noſtris credēt. Quis enim ita eſt amens, vt videns eū qui & antea laſciuiebat, & ditabatur, omnia exutum, & ad famem, & ad inopiam, & duram vitam, ſanguinem, occaſionē, & omnia quæ videntur pericu-*

periculoſa præparatum, non manifeſtam accipiant hinc factorum demonſtrationem. Si autem nos præſentibus implicauerimus, & immiſcuerimus, qualiter poterũt credere, quod ad poſſeſsionem aliam feſtinemus. Hucuſq; Chryſoſt. In his clarè demõſtrat, quod voluntariæ paupertatis exemplum in prædicante, magis credibilem facit Euangelicam prędicationem. Secundo etiam valet, quia magis reddit efficacem, iuxtà quod Damaſcenus lib. 3. dicit Euangelium agnitionis Dei prædicatum eſt, non bellis, non armatis exercitibus aduerſarios deuincens, ſed pauci, nudi, pauperes, perſecuti, verberati, mortificati, Crucifixum in carne, & mortuum, & dominantem prędicantes, ſapientibus, & inſipientibus pręualuerunt. Hęc Damaſcenus. Horum imitatores illi fuerunt de quibus in Eccleſiaſtica Hiſtoria lib. 3. dicit Euſebius. Quidam ardentiori diuinæ ſapientię cupiditate ſuccenſi, animas ſuas verbo Dei conſecrabant, explentes perfectionis ſalutare prę ceptum vt facultates ſuas, primo pauperibus diuidentes, expediti ad prędicandum Euangelium fierẽt. Tertiò quia efficit eam magis acceptabilem. Vnde ſuper illud Matth. Dignus ẽſt operarius cibo ſuo, dicit Chryſoſt. Manifeſtum eſt quoniam à diſcipulis eos cibari oportebat, vt neq; ipſi in igna ſapiant, aduerſus eos, qui dicebantur omnia prębentes, & nihil acceptantes ab ipſis, nec illi rurſus abſcindantur, tanquam deſpecti ab ipſis. Cùm igitur voluntaria rerum penuria Euangelij prędicationem magis reddat credibilem, efficacem, acceptabilem, ac per hoc auditores inducat ad fidem, erigat ad ſpem, alliciat ad charitatem, manifeſtum eſt quòd maximè valet ad Euangelicæ veritatis publicationem. Cuius etiam euidens indicium eſt, quod per Apoſtolos, pauperes rebus & ſpiritu, quanquam numero paucos, diffuſa eſt Euangelica veritas in orbem vniuerſum, vt de ipſis verè dictum ſit. In omnem terram exiuit ſonus eorum. Vnde Chryſoſt. ſuper Matth. Si autem homines duodecim, orbem terrarum conuerterunt, excogitata quanta eſt noſtra malitia, cùm tanti exiſtentes, eos, qui reguntur non poſſumus corrigere, quos decem millibus mundis oportebat ſufficere, & eſſe fermentum. Sed ſigna ait habebant? Sed non ſigna eos mirabiles fecerunt. Multi enim & dæmones proijcientes, quia iniquitatem operati ſunt, facti mirabiles, ſed puniti. Sed quid inquam eſt, quod eos oſtendit magnos? Pecuniarum contemptus, glorię deſpectus, ab omnibus vitæ huius negotijs ereptio, quæ ſi non habuiſſent, & ſi decem millia mortuos ſuſcitaſſent, non ſolùm nulli profeciſſent, ſed & ſeductores æſtimati eſſent. Huc vſque Chryſoſtomus. Qui & his patenter oſtendit, quod nihil tantum valuit ad dilatandum Chriſti Euangelium, quam perfectus contemptus rerum mundanarum. Hæc S. Bonauentura. Ex quibus patet, quantum

Digitized by Google

valeat ad prædicationem Euangelij, paupertas in communi. Sed iam vide, ſi placet, quale nam ſit iſtud paradoxum Theologi? *Ideò nonnullis Religioſis neceſſaria eſſe bona &c. vt toti ſe ſe impendant procurandæ alienę ſaluti.* Quid ergo reſeruabunt ſibi ſuæque ſaluti: *ſi toti ſe ſe impendunt alienæ?* Audi Theologe conſilium Bernardi ſerm. 18. ſuper Cantica. *Quamobrem ſi ſapis concham te exhibebis, non canalem. Hic ſiquidem panè ſimul, & recipit, & effundit. Illa verò, donec impleatur expectat, & ſic quod ſuperabundat, ſine ſuo damno communicat, ſciens maledictum qui partem ſuam facit deteriorem. Et ne meum conſilium contemptibile ducas, audi ſapientiorem me. Stultus (ait Salomon) profert totum ſpiritum ſuum ſimul, ſapiens reſeruat in poſterum. Verum canales multos hodie habemus in Eccleſia, conchas verò perpaucas. Tantę charitatis ſunt, per quos nobis fluenta cæleſtia emanant, vt ante effundere quam infundi velint, loqui quam audire paratiores, & prompti docere quod non didicerunt, & alijs præeſſe geſtientes, qui ſeipſos regere neſciunt. Ego nullum ad ſalutem pietatis gradum, illi anteponendum exiſtimo, quem ſapiens poſuit dicens. Miſerere animę tuæ, placens Deo. Quòd ſi non habeo niſi parumper olei, quo vngar putas tibi debeo dare, & remanere inanis? Seruo illud mihi, & omninò, niſi ad Prophetæ iuſsionem, non profero. Si inſtiterint rogitantes aliqui ex his, qui fortè exiſtimant de me ſupra id quod vident in me, aut audiunt ex me, reſpondebitur eis. Ne fortè non ſufficiat nobis, & vobis, ite potius ad vendentes, & emite vobis. Sed charitas, inquis, non quęrit quę ſua ſunt. Et tu ſcis quamobrem? Non quærit quę ſua ſunt profectò, quia non deſunt. Quiſnam quærat, quod habet? Charitas quę ſua ſunt, id eſt, proprię ſaluti neceſſaria, nunquam non habet. Sed non ſolum habet, ſed etiam abundat. Vult abundare ſibi, vt poſſit & omnibus. Seruat ſibi quantum ſufficiat, vt nulli deficiat. Alioqui ſi plena non eſt, perfecta non eſt. Cęterum tu frater cui firma ſatis propria ſalus nõdum eſt, cui charitas adhuc aut nulla eſt, aut adeò tenera, quatenus omni flatui cedat, omni credat ſpiritui, omni circumferatur vento doctrinæ, imò cui charitas tanta eſt, vt vltra mandatum quidem diligas proximum tuum pluſquam teipſum, & rurſum tantilla, vt contra mandatum, fauore liqueſcat, pauore deficiat, perturbetur triſtitia, auaritia contrahatur, protrahatur ambitione, ſuſpicionibus inquietetur, conuitijs exagitetur, curis euiſceretur, honoribus tumeat, liquore tabeſcat: tu inquam ita in proprijs temetipſum ſentiens, quanam dementia quæſo aliena curare, aut ambis, aut acquieſcis? Sed enim audi, quid conſultat cauta, vigilq́; charitas. Non quod alijs ſit remiſsio, vobis autem tribulatio, ſed ex ęqualitate. Dicit enim Dauid. Si-*

cut

cut adipe & pinguedine, repleatur anima mea, & labijs exultationis laudabit os meum: infundi nimirum priùs volens, & ſic effundere. Nec ſolum infundi priùs, ſed & impleri: quatenus de plenitudine eructaret, non oſcitaret de inanitate. Cautè quidem, ne quod alijs remiſsio, ſibi eſſet tribulatio. Et nihilominus caſtè, imitans eum, de cuius plenitudine omnes accepimus. Diſce & tu, nonniſi de pleno effundere, nec Deo largior eſſe velis. Concha imitetur fontem. Non manat ille in riuum nec in lacum extenditur, donec ſuis ſatietur aquis. Non pudeat concham non eſſe ſuo fonte profuſiorem. Denique ipſe fons vitæ, plenus in ſeipſo, & plenus ſeipſo, nonnè primò ebulliens, & ſaliens in proxima ſecreta calorum, omnia impleuit bonitate, & tunc demum impletis ſecretioribus, ſuperioribusq́; partibus, erupit ad terras, & de ſuperfluo, homines, ac iumenta ſaluauit, quemadmodum multiplicauit miſericordiam ſuam Deus? Priùs interna repleuit, & ſic exundans ex multis miſerationibus ſuis viſitauit terram, & inebriauit eam, multiplicauit locupletare eam. Ergo & tu fac ſimiliter. Implere priùs, & ſic curato effundere. Benigna, prudensq́; charitas affluere conſueuit, non effluere. Fili mi, ne pereffluas, ait Salomon. Et Apoſtolus. Propterea, inquit, debemus intendere his, quę dicuntur, ne forte pereffluamus. Quid enim? Tu ne Paulo ſanctior? ſapientior Salomone? Alioquin nec mihi ſedet ditari, ex te exinanito. Si enim tu tibi nequam, cui bonus eris? De cumulo, ſi vales, adiuua me; ſin autem, parcito tibi. Hæc Bernardus. Alloquar te ego Theologe rurſum verbis eiuſdem Bernardi, lib. 3. de Conſideratione. *Si totus vis eſſe omnium, inſtar illius, qui omnia omnibus factus eſt, laudo humanitatem, ſed ſi plena ſit. Quomodo autem plena, te excluſo? Et tu homo es. Ergo vt integra, & plena ſit humanitas, colligat & te intra ſe ſinus, qui omnes recipit. Alioquin quid tibi prodeſt, iuxtà verbum Domini, ſi vniuerſos lucreris, te vnum perdens? Quamobrem cùm omnes te habeant, eſto tu etiam ex habētibus vnus. Quid ſolus defraudaris munere tui? Vſquequò vadens ſpiritus, & non rediens? Vſquequò non recipis te & ipſe inter alios vice tua? Sapientibus, & inſipientibus debitor es, & ſoli negas te tibi? Stultus & ſapiens, ſeruus & liber, diues & pauper, vir & fœmina, ſenex & iuuenis, & clericus & laicus, iuſtus & impius, omnes pariter participant te, omnes de fonte publico bibunt, pectore tuo; & tu ſeorſum ſitiens ſtabis? Si maledictus qui partem ſuam facit deteriorem; quid ille, qui ſe penitùs reddit expertem? Sanè deriuentur aquę tuæ in plateas, homines, & iumenta, & pecora bibant ex eis; qui & camelis pueri Abrahę potum tribuas: ſed inter cæteros bibe tu de fonte putei. Alienus*

inquit,

inquit, non bibat ex eo. Nunquid tu alienus? Cui non alienus, ſi tibi es? Denique qui ſibi nequam, cui bonus?

PROPOSITIO XC.

Et hoc Dominus, inquit S. Thomas loco citato, paupertatis inſtitutor docuit ſuo exemplo. Habebat enim loculos Iudæ commiſſos, in quibus recondebantur ei oblata, vt habetur. Ioan. 12.

HÆc Propoſitio falſam, & mutilatam citationem continet, & Theologũ ſemper infidelem demonſtrat, quia ea quibus ſtatim poſſet conuelli, conſultò omiſit. Subiungit enim S. Thomas. *Nec obſtat, quòd Hieronymus dicit ſuper Matth. Quòd ſi quis obijcere voluerit, quoniam Iudas pecuniam in loculis portabat: reſpondemus; quòd rem pauperum in ſuos vſus conuertere, nefas putauit; ſcilicet, ſoluendo tributum: quia inter illos pauperes præcipuè erant diſcipuli, in quorum neceſſitates pecunia loculorum Chriſti expendebatur. Dicitur enim Ioann. 4. Diſcipuli abierunt in ciuitatem, vt cibos emerent. Et Ioann. 13. dicitur, quòd diſcipuli putabant, quia loculos habebat Iudas, quòd dixiſſet ei* IESVS. *Eme ea quę opus ſunt nobis ad diem feſtum, aut egenis aliquid daret.* Hæc S. Thomas. Ex quibus clarè patet, quòd Chriſtus loculos habuit, vt pecunia ipſorum in vſus pauperum conuerteretur, inter quos tamen pauperes erant & Apoſtoli.. Quod ſubticuit Theologus. Sed quia hoc argumẽtum eſt commune eorum, qui impugnant paupertatem in cõmuni, vt patet ex Opuſculis SS. Thomæ, & Bonauẽturæ: ideò adducenda ſunt ea, quę hi SS. Doctores dicunt ad confutationem huius argumenti. Reuera enim perbellum eſt argumentum. Chriſtus habuit loculos. Ergo Religioſi habeant oculos, ſcilicet, aureos. Simile eſt illud. Apoſtoli conſeruabant pretia. Ergo Religioſi habeant prędia. Nimirùm parua eſt differentia inter pretia & prædia. His argumentis vtitur & noſter Grammaticus: ſed erraui; volui dicere Theologus. In gratiam ergo eius promam dicta Sanctorum. In primis ergo S. Thomas Opuſc. 19. Cap. 6. ait. *Ad illud, quod octauo loco obijcitur dicendum, quod quamuis non ſit pręceptum, quod nihil pecuniæ ad vſus neceſſarios reſeruetur, eſt tamen conſilium, nec Dominus loculos habuit, quaſi aliàs ei non potuiſſet prouideri, ſed vt infirmorum gerens perſonam; vt ſibi licitum crederent quod à Chriſto obſeruatum viderent; vnde Ioann. 12. ſuper illud. Et loculos habens: dicit Gloſſa. Cui miniſtrant Angeli, loculos*

loculos habet in ſumptus pauperum, condeſcendens infirmis. Et ſuper illud Pſalm. 103. Producens fœnum iumentis: dicit Gloſſa. Dominus loculos habuit in vſus eorum qui cum ipſo erant, & ſuos, perſonam infirmorum magis ſuſcipiens, vt ibi. Triſtis eſt anima mea. Habuit & religioſas mulieres in comitatu, quę miniſtrabant ei de ſubſtantia ſua. Prauidit enim multos infirmos futuros, & iſta quęſituros, & tamen loculos quos habebat ex poſſeſſionibus non impleuerat, ſed ex his quę ei à deuotis fidelibus adminiſtrabantur. Et in reſponſione ad 14. *Sicut ſuprà dictum eſt Dominus, pecuniam reſeruari fecit ad neceſſarios vſus, vt infirmis condeſcenderet: Et ideò non eſt reputandũ pro ſuperſtitione, ſi aliqui perfecti viri pecuniã reſeruare nolunt: ſicuti etiã vt infirmis cõdeſcenderet, cum publicanis comedebat, & vinum bibens, & alijs cibarijs communiter vtens. Nec tamen reputandi ſunt ſuperſtitioſi Sancti Patres in eremo, qui à vino, & alijs cibarijs delicatis abſtinebant, & tamen Dominus quamuis pecuniam reſeruari fecerit, non tamen eam de aliquibus proprijs poſſeſſionibus habebat, ſed magis ei à fidelibus per modum eleemoſynæ miniſtrabatur. Vnde dicitur Luc. 8. quod mulieres quędam ſequebantur Dominum, miniſtrantes de facultatibus ſuis.* Hæc S. Thomas.

Quid autem dicat S. Bonauentura deinceps aduerte. In primis ergo Opuſculo. de Paup. Chriſti ait. *Ad illud quod Chriſtus habuit loculos. Dicendum quòd Chriſtus habuit loculos, tribus de cauſis. Habuit enim loculos pro pauperibus alijs: ſecundùm quod dicit Hieronym. in auctoritate ſuprà poſita Chriſtus tamę paupertatis fuit &c. Et hoc non tollit paupertatem ſummam. Habuit etiam loculos compatiendo infirmis. Sicut dicitur in Gloſſa ſuper illud Pſal. Producens fœnum iumentis; Dominus loculos habebat, vel habuit in vſus eorum, qui cum eo erant, & ſuos: & religioſas mulieres in comitatu, quæ ei miniſtrabant de ſubſtantia ſua, in his infirmorum magis perſonam ſuſcipiens. Pręuidit enim multos infirmos futuros, & iſta quæſituros, & ibi eorundem perſonam ſuſcepit vbi dixit. Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem. Et his duobus ſuper illud Ioan. 12. Ea quę mittebantur &c. Gloſſa. Cui Angeli miniſtrabant, loculos habet in ſumptus pauperum, condeſcendens infirmis. Habuit etiam loculos in articulo neceſſitatis, vt potè quando tranſibant per Samaritanos. In quo etiam articulo diſcipulis loculos habere permiſit, ſecundùm illud. Quando miſi vos ſine ſacculo, & pera, &c. Gloſſa. Non eadem regula viuendi, perſecutionis, qua pacis tempore, diſcipulis informat. Miſſis quidem diſcipulis ad prędicandum, ne quid tollerent in via præcipit, ordinans ſcilicet, vt qui Euangelium nunciant, de Euangelio viuant. Inſtante verò*

mortis

Digitized by Google

mortis articulo, & tota illa gente Paſtorem ſimul & gregem perſequente, congruam tempori illi regulam decreuit, permittens vt tollerent neceſſaria victui, donec ſopita, perſecutorum inſania, tempus Euangelizandi redeat. Ex his enim Gloſsis manifeſtè apparet, quòd modus habendi loculos in Domino in nullo minuit paupertatem. Sic enim Dominus condeſcendit infirmitati, & neceſsitati, vt tamen ſalua eſſet forma paupertatis, & exemplum quòd præcipuè monſtrare venerat hominibus. Iuxta quod dicit Apoſtolus. Factus eſt pro nobis egenus, vt illius inopia diuites eſſemus, paupertatem ſcilicet altiſsimam voluntariè imitando. Hæc ibi. In Apologia verò Paup. ſic ait. *Vnigenitus Dei, cùm diues eſſet in omnes, pro nobis adeò factus eſt egenus, vt alieno cibo veſceretur. Non ſine magna diſpenſatione diuini conſilij loculos fecit deferri, quorum tamen cuſtodia illum deputauit diſcipulum, quem furem ac proditorem præſciebat eſſe futurum. Habuit enim loculos Chriſtus ad conſolandum infirmos, ad refellendum improbos, & ad informandum perfectos. Vnde & huiuſmodi actus, ſcilicet, habere loculos in Chriſto, reſpectu infirmorum, fuit cõdeſcenſiuus, ad conſolandum eos, qui proprijs loculis carere nolunt, ſicut Auguſtin. ait in lib. de Oper. Monach. Dominus more miſericordiæ ſuæ, infirmioribus compatiens, cum ei Angeli poſſent miniſtrare, loculos habebat, quibus mitteretur pecunia, quæ conſerebatur, vtique à bonis fidelibus, eorum victui neceſſaria, quos loculos Iudę commendauit. Reſpectu autem impiorum, fuit actus commonitorius, primò quidem ad refellendum hæreticos, qui loculos reprobant, & deteſtantur. Vnde Auguſt. ſuper Ioan. Homil. 50. Quare loculos habuit, cui Angeli miniſtrabant, niſi quia Eccleſia loculos ipſius habitura erat? Vnde & loculos habebat, vt doceret non eſſe peccatum loculos habere. In his Auguſtinus Manichæorum refellit impietatem condemnantium Eccleſię ſtatum, propter rerum temporalium poſſeſsionem. Secundò commonitorius fuit, ad deterrendum auaros, qui loculos concupiſcunt. Quanquam enim ad mitigationem cupiditatis, Dominus Iudæ loculos commiſiſſet, ipſe tamen adeò cupiditatis igne exarſit, vt ipſum Dominum pretio paruo venundaret. Vnde Chryſoſt. ſuper Ioan. Si verò quis ſcrutabitur, quid furi exiſtenti loculos commiſsit pauperum, & diſpenſare fecit auarum exiſtentem? vt omnem abſcinderet occaſionem. Etenim ſufficientem habebat ex loculo concupiſcentię mitigationem: ſed propter nequitiam multam, quam volebat comprimere Chriſtus, multa condeſcenſione ad eum vtens, non incuſabat ſurripientem, obſtruens pernicioſam concupiſcentiam, & omnem auferens occaſionem. Hucuſque Chryſoſtom. apertè declarans, quod non penuria paupertatis, ſed nequi-*

Digitized by Google

tia cupidæ mentis, cauſa fuit tantæ impietatis. Reſpectu verò perfectorũ fuit actus informatorius. Siquidem quantùm ad modũ habendi, forma fuit perfectionis in Eccleſiaſticis perſonis, maximè Cœnobitis: vt ad exemplũ Chriſti, & diſcipulorum eius, nullus ſibi quicquam appropriet, ſed habeant omnia communia. Vnde Auguſtin. ſuper Ioan. Habebat Dominus loculos, & à fidelibus oblata conſeruãs, ſuorum neceſſitatibus, & alijs indigentibus tribuebat. Tunc primùm Eccleſiaſticę pecuniæ forma eſt inſtituta, vt intelligeremus, quod præcipit, non cogitandum de craſtino eſſe, non ad hoc fuiſſe præceptum, vt nihil pecuniæ ſeruaretur à Sãctis, ſed ne Deo propter iſta ſeruiatur. Hæc Auguſt. Qui formam regulariter viuentium deſcribens ſicut habetur 12. q. 1. ait. Cùm huius noſtræ Cõgregationis fratres non ſolùm facultatibus, ſed etiam voluntatibus proprijs, ipſa Ordinis ſuſceptione renuntiauerint, certum eſt nihil habere, poſſidere, dare, vel accipere ſine ſuperioris licentia debere. Quãtum autem ad modum diſpenſandi, forma fuit perfectionis in Eccleſiæ Prælatis, vt exemplo Chriſti bona Eccleſiaſtica diſpenſent, ad ſuſtentationem miniſtrorum Eccleſiæ, & ad pauperum releuãdas miſerias. Vnde Chryſoſtom. ſuper Ioan. de loculis Chriſti loquens, quæſtionem proponit. Qualiter, inquit, non peram, non virgam, nõ æs iubens deferre, marſupium ferebat? Reſpondens ſubdit. Ad inopum miniſterium, vt diſcas, quoniam valde pauperem, & crucifixum, huius oportet partis multam facere procurationem. Multa enim ad noſtram diſpenſans doctrinã agebat. In his oſtendit Chryſoſt. quòd viris perfectis competat, miſerabilium perſonarum gerere curam; quod maximè locum habet in Prælatis Eccleſiæ, quorum perfectioni conſonat, vt & ſpiritualiter, & etiam corporaliter, paſcendis ſibi commiſſis gregibus intendant. Vnde Proſper in lib. de Vita Cõtẽplatiua. Scientes viri Sancti, nihil aliud eſſe res Eccleſiæ, niſi vota fidelium, & pretia peccatorum, & patrimonia pauperũ, non eas vendicauerunt in vſus ſuos; vt proprias, ſed commendatas, pauperibus erogauerunt: hoc eſt, poſſidendo contemnere; non ſibi, ſed alijs poſſidere, & nec cupiditate habendi, Eccleſiæ facultates ambire: ſed pietate ſubueniendi, eas ſuſcipere, & quod habet Eccleſia, cum omnibus nihil habentibus habere commune, nec aliquid inde eis, qui ſibi ſufficiunt, de ſuo erogare, cùm nihil aliud ſit habentibus dare, quàm perdere. Quantùm verò ad modum vtendi, forma fuit perfectionis ipſis populis, ac cæteris huiuſmodi paupertatem profeſſis, vt cùm ex amore paupertatis, ſemper carere loculis cupiant, ſolùm quando aperta neceſſitatis vrget articulus loculos ferant. Ipſe ſiquidem Chriſtus ſuſtentabatur à ſuſcipientibus, vel à mulieribus comitantibus eum, ſicut in Luca ſcribitur; quòd ibant cum eo mulieres: quæ miniſtrabant ei de facultatibus ſuis. Cùm

Digitized by Google

tamen per Samariam tranſiuit, in qua quidem ciuitate (vt dicit Euangeliſta) hoſpitium habere non potuit, de loculis vixit; ſicut dicitur in Ioanne: quod diſcipuli abierant in ciuitatem, vt cibos emerent. Vnde ſuper illud Lucę. Quando miſi vos ſine ſacculo & pera, &c. dicit Gloſſa. Si per inhoſpitales regiones tranſimus, plura viatici cauſa licet portari, quàm domi habeamus. Conſtat autem quod valdè pauper eſt, qui plura portat in via, quàm habeat, vbi habitat habitatione determinata. Quòd ſi fortè quis dicat perfectionis formam nullo tempore eſſe intermittendam. Reſpondet ad hoc Beda ſuper Lucam, dicens ſuper illud. Nunc qui habet ſacculum, tollat ſimiliter & peram. Nō eandem viuendi regulam perſecutionis, quæ pacis tempore inſinuat. Sunt namque virtutes, quæ ſemper obnixèq; tenendæ ſunt, & ſunt quæ tempore, locoq; prouida ſunt diſcretione mutandæ. Quis enim neſciat viſcera miſericordiæ, benignitatem, humanitatem, patientiam, modeſtiam, caſtitatem, fidem, ſpem, charitatem, & his ſimilia, ſine vlla temporum intercapedine eſſe ſeruanda? At verò famem, vigilias, nuditatem, lectionem, pſalmodiam, orationem, laborem operandi, doctrinam, ſilentium, & cætera, huiuſmodi, ſi quis ſemper exequenda putauerit, non modò ſe horum fructu priuabit, ſed & notam indiſcretę obſtinationis incurret. Magiſter itaque Deusq; virtutum, vt modum diſcretionis inſinuet, miſſis ad prædicandum diſcipulis, ne quid tollerent in via præcipit, videlicet ordinans, vt qui Euangelium annunciant, de Euāgelio viuant. Mortis verò tempore illo inſtante, & tota ſimul gente paſtorem, gregemq; perſequente, congruam tempori decreuit regulam, pecuniam, ſcilicet, victui neceſſariam, donec ſopita perſecutionum inſania, tempus euāgelizandi redeat, tollere permittendo. Hæc Beda. Ex prædictis ergo patenter elucet quòd omnis perfectionis ſplēdor & ſpeculum IESVS *Chriſtus, ob ſex rationes præfatas, ac triplicem vtilitatem aggregatione quadam, in perfectionis ſenarium conſurgentem, mirabili quodam modo in habendo loculos, & infirmos ſimplici modo conſolatur, & impios dupliciter arguit, & perfectos tribus modis informat. In quibus & illud eſt omni admiratione, & laude, & imitatione digniſsimum, quòd ſic paupertatem Chriſtus tenuit, vt ſtatum diuitum non damnaret, ſic & habentibus pecuniam conformem ſe reddit, vt paupertatis ſummæ formam perfectè ſeruaret. Vnde ſuper illud Matth. Vade ad mare. Gloſſa. Dominus tantę paupertatis fuit, vt vnde tributa ſolueret, non haberet. Iudas quidē communia in loculis habebat, ſed res pauperum in vſus ſuos cōuertere, nefas duxit, ipſum dans exēplū nobis. Hæc Gloſſa. Nō igitur loculi Chriſti ad fomētū cupiditatis trahēdi ſunt. Sicut enim in Saluatore noſtro crucifixo nihil fuit, quod ſæculares*

glorias, aut delitias ſaperet, ſic nil egit, nil docuit, per quod mundi diuitias appetendas eſſe monſtraret, quin potius vt nos ad perfectæ paupertatis amorem accenderet, in huius mundi campum hoſtem expugnaturus ingrediens, de pauperrima Matre pauperrimus prodijt: ſed & hoſtiam Deo Patri vt Pontifex offerens, nudus in cruce pependit, necnon vt veritas eius tanquam perfectiſsimę rectitudinis, nequaquam diſcordaret medium ab extremis, tota vita ipſius caminus paupertatis fuit. Huius igitur inuictiſsimi Ducis nuditate, tanquam armatura circumdati, & in eo ſperantes, qui ait: Confidite, ego vici mundum, in ipſius pauperis crucifixi nomine, hoſtiles excipiamus inſultus. Hæc S.Bonauentura. Quibus manifeſtè monſtrauit infirmitatẽ Theologi, vtpote qui argumentum infirmiorum protulerit: neque eſt neceſſe ampliùs ea expendere.

PROPOSITIO XCI.

Et diſcipuli eius poſt eius reſurrectionem, à quibus omnis Religio ſumpſit originem, pretia prædiorum conſeruabant, & diſtribuebant illa, prout vnicuique opus erat.

QVIA iſtud argumentum de Apoſtolis tempore S. Thomæ obijciebatur ab impugnantibus paupertatem in communi, cõſultum eſt adducere ea, quæ S.Thomas docet de Paupertate Apoſtolica. In primis ergo Opuſc. 17. cap. 15. ſic ait. *Dominus electis duodecim Apoſtolis, ad prædicandum eos mittens, conceſſa eis miraculorum poteſtate, inter cætera vitę documenta, primò inducit paupertatis doctrinam, dicens Matth. 10. Nolite poſſidere aurum, neque argentum in Zonis veſtris, non peram in via. Quod exponens Euſebius Cæſar, dicit. Prohibebat eis auri & argenti, & æris poſſeſsionem, præ cognitione futurorum. Contemplabatur enim quod qui ſanandi erant per eos, & ab incurabilibus paſsionibus liberandi, vellent eis cedere in omnibus bonis ſuis. Et poſt aliqua ſubdit. Putabat oportere conductos arrha Regni Dei, terrena deſpicere, vt nec argentum, nec aurum, nec poſſeſsiones, nec quicquam eorum, quæ mortales appretiantur, condignam exiſtiment, datis ſibi cæleſtibus opibus. Nec non cùm milites eos faceret regni Dei, monebat eos colere paupertatem. Nullus enim militans Deo, implicat ſe huius vitæ negotijs, vt placeat Deo: & ſic Hieron. dicit ſuper Matth. Qui diuitias detrũcauerat, ſcilicet, in verbis præmiſsis propemodùm etiam vitæ neceſſaria amputat, vt Apoſtoli Doctores Religionis, qui inſtituebãt omnia Dei prouidentia guber-*

gubernari, ſeipſos oſtenderent nihil cogitare de craſtino: & ſicut Chryſoſt. dicit ſuper Matth. Per hoc præceptum primo quidem Dominus diſcipulos facit non eſſe ſubiectos: ſecundò ab omni eos liberat ſolicitudine, vt vacationem omnem tribuant verbo Dei: tertiò docet eos ſuam virtutem. Qualis ergo eſſe debeat qui euangelizat regnum Dei, præceptis euangelicis deſignatur, hoc eſt vt ſubſidij temporalis adminicula non requirat, fideiq; totus inhærens, putet quò minùs iſta requirat, magis poſſe ſuppetere: vt Ambroſius dicit ſuper Lucam. Manifeſtum eſt autem, quòd ſi Apoſtoli poſſeſſiones ſuſcepiſſent, non minùs, ſed multò magis ſuſpecti fuiſſent, quod propter quæſtum prædicarent, quàm ſi aurum vel argentum poſſiderent: multò etiam maiori ſolicitudine, circa agrorum culturam occuparentur, multoq; maius eſt ſæculare adminiculum ex agris, vel vineis poſſeſſis quàm ſi bona mobilia habeantur. Manifeſtum eſt igitur ſecundùm expoſitiones præmiſſas, Apoſtolis interdictum fuiſſe, ne agros, vel vineas, vel alia huiuſmodi bona immobilia poſſiderent. Quis autem dicat niſi hæreticus, primam inſtructionem diſcipulorum à Chriſto, perfectioni Euangelicæ derogare? Mentiuntur ergo in doctrina fidei, dicentes, minoris eſſe perfectionis eos, qui communibus poſſeſſionibus carent. Eſt autem vlterius conſiderandum, qualiter præcepta Domini præmiſſa, fuerant ab Apoſtolis obſeruata: quia vt Auguſt. dicit in libro contra mendacium: diuinæ ſcripturæ non ſolum præcepta Dei retinent, ſed etiam vitam moreſque iuſtorum, vt ſi fortè occultum eſt, quemadmodum accipiendum ſit quod præcipitur, in factis iuſtorum intelligatur. Quod autem nihil temporalium poſſiderent, aut etiam in via deferrent, ante tempus paſſionis, apertè oſtenditur ex hoc quod legitur Lucæ 22. vbi Dominus diſcipulis dixit. Quando miſi vos ſine ſacculo & pera, & calceamentis, nunquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt. Nihil. Sed quia ibi ſubditur. Dixit ergo eis. Sed nunc qui habet ſacculum, tollat ſimiliter & peram: poſſet alicui videri, quòd Dominus totaliter priora præcepta relaxauerit. Sed hanc relaxationem, quantum ad perſonas Apoſtolorum, ad ſolum tempus imminentis perſecutionis eſſe referendam, apparet ex verbis Bedæ, qui dicit. Non eadem viuendi regula perſecutionis tempore, quæ pacis, diſcipulos informat. Miſſis quidem diſcipulis ad prædicandum, ne quid tollerent in via præcipit, ordinans, ſcilicet, vt qui Euangelium nuntiant, de Euangelio viuant. Mortis verò inſtante periculo, & tota ſimul gente paſtorem gregemque perſequente, congrum temporis regulam decernit, permittens vt tollant victui neceſſaria donec ſopita inſania perſecutorum, tempus euangelizandi redeat. Vbi nobis quoque dat exemplum, ex iuxta nonnunquam cauſam iſtante, quædam de noſtri

propoſiti rigore, poſſe ſine culpa intermitti. Ex quo etiam apparet ad rigorem Euangelicę diſciplinæ pertinere, quod aliquis careat omni terrena poſſeſſione: quid autem ſuper hoc Apoſtoli poſt paſsionem ſeruauerunt, & ſeruandum tradiderũt; apertè in Act. Apoſtolorum docetur. Legitur enim Actor. 4. quod multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna, nec quiſquam eorum quę poſsidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia. Et ne aliquis dicat, eos habuiſſe poſſeſsiones communes, puta agros, vel vineas, vel aliquid huiuſmodi, hoc ex ſequentia excluditur. Sequitur enim. Quotquot poſſeſſores agrorum, aut domorũ erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apoſtolorum. Ex quo patet hanc eſſe Euangelicæ vitę obſeruantiam, vt ea quę ad neceſsitatem vitę pertinent, poſsideantur communiter, poſſeſsionibus omninò à poſſeſſoribus abdicatis. Quod autem hoc ad abundantiorem perfectionem pertineat, apparet per Auguſtin. in lib. de doctrina Chriſtiana, vbi dicit. Qui crediderunt ex Iudæis ex quibus facta eſt prima Eccleſia Hieroſolymis, ſatis oſtenderunt, quanta vtilitas fuerit ſub pedagogo: id eſt, ſub lege cuſtodiri. Namque tam capaces extiterunt Spiritus Sancti, vt omnia ſua venderent, eorumq́; pretium indigentibus diſtribuendum, ante Apoſtolorum pedes ponerent. Et poſteà ſubdit. Non enim hoc vllas Eccleſias gentium feciſſe ſcriptum eſt, quia non tam propè inuenti erant, qui ſimulachra manufacta Deos habebant. Videtur tamen huius rei aliam rationem aſsignare Melchiades Papa, qui vt habetur 12. quæſt. 1. dicit. Futuram Eccleſiam in gentibus Apoſtoli præuiderant: idcircò prędia in Iudęa minimè ſunt adepti, ſed pretia tantummodò ad fouendos egentes. At verò cùm inter turbines, & aduerſa mundi ſuccreſceret Eccleſia, ad hoc vſq́; peruenit, vt non ſolùm gentes: ſed etiam Romani Principes, qui totius orbis Monarchiam tenebãt, ad fidem Chriſti, & baptiſmi Sacramenta concurrerent. Ex quibus vir Religioſiſsimus Conſtantinus primus licentiam dedit, non ſolùm fieri Chriſtianos, ſed etiam fabricandi Eccleſias, & prædia conſtituit tribuenda. Et in ſequenti capite dicit Vrban. Papa. Videntes Summi Sacerdotes, & alij, atque Leuitę, & reliqui fideles, plus vtilitatis poſſe conferre, ſi hęreditates, & agros quos vendebant, Eccleſijs quibus prę-ſidebant Epiſcopi traderent, eo quòd ex ſumptibus eorum, tam præſentibus, quàm futuris temporibus, plura & electiora poſſent miniſtrare fidelibus communem vitam ducentibus, quàm ex pretio eorum; cœperunt prędia & agros, quos vendere ſolebant, matricibus Eccleſijs tradere, & ex ſumptibus eorum viuere. Ex his ergo videtur quòd melius ſit poſſeſsiones in communi habere, quàm alia mobilia

Digitized by Google

ad victum pertinentia, & quòd in primitiua Eccleſia prędia vendebantur, non quia hoc eſſet melius, ſed quia prauidebant Apoſtoli, quòd apud Iudaeos Eccleſia duratura non erat, partim propter infidelitatem, partim propter excidium, quod eis imminebat. Sed ſi quis rectè conſideret, hæc pręmiſsis non contrariantur. Eccleſia enim in ſui primordio in omnibus membris ſuis talis fuit, qualis poſtmodum fuiſſe apud perfectos quoſcunque inuenitur. Sicut enim natura, ſic & gratia debuit à perfectis initium aſſumere: & ideò Apoſtoli, ſecundùm illum ſtatum fidelium, vitam ordinauerunt perfectioni conuenientem; vnde dicit Hieronymus in lib. de Illuſt. viris. Apparet talem primam Chriſto credẽtium fuiſſe Eccleſiam, quales nunc Monachi eſſę nituntur, & cupiunt, vt nihil cuiuſquam proprium ſit, nullus inter eos diues, nullus pauper, patrimonia egentibus diuidantur, orationi vacetur, & pſalmis, doctrinę quoque, & continentiæ. Hic autem modus viuendi perfectioni congruus fuit apud primos credentes, non ſolùm in Iudæa ſub Apoſtolis, ſed etiam apud Ægyptum ſub Marco Euangeliſta, vt ibidem Hieronymus dicit, & ſicut in 2. libro Eccleſiaſticæ Hiſtorię narratur. Proceſſu verò temporis, multi in Eccleſiam erant intraturi, qui ab hac perfectione deficerent, quod non erat futurum ante Iudaeorum excidium, ſed Eccleſia apud gentes multiplicata. Quod poſtquam contigit, vtile iudicauerunt Eccleſiarum Pręlati, vt prędia & agri Eccleſijs conferrentur, non propter perfectiores quoſque, ſed propter imperfectiores, qui ad primorum fidelium perfectionem attingere non valerent. Et Opuſc. 19. Cap. 6. ad 15. ait. *Quod Apoſtoli reſeruabant pecunias, & etiam colligebant, vt ſanctis pauperibus, qui prædia ſua vendiderant propter Chriſtum, neceſſaria miniſtrarent: nec tamen illas pecunias habebant ex aliquibus poſſeſsionibus, ſed ex eleemoſynis fidelium. Quod etiam dicitur, quòd nullus egenus erat inter eos, non eſt intelligendum, quin Apoſtoli, & primitiuæ Eccleſię diſcipuli, multas egeſtates, & penurias ſuſtinuerint propter Chriſtum: cùm dicatur 1. Cor. 4. Vſque in hanc horam eſurimus, & ſitimus, &c. & 2. Cor. 6. In multa patientia, in tribulationibus, in neceſsitatibus. Gloſſa victus vel veſtitus: ſed quia de his quæ haberi poterant, vnicuique ſecundùm quod opus erat, tribuebant, vt quantùm ei facultas ſuppeteret, omnium indigentias releuarent.* Et iterum ad 16. *Quamuis illud præceptum: In viam gentium ne abieritis; fuerit poſt reſurrectionem totaliter reuocatum, eò quod primùm oportebat Iudæis verbũ Dei loqui, & ſic tranſire ad gentes, vt dicitur Actor. 13. tamen hoc, quod Dominus dixerat Apoſtolis, quod non ſecum neceſſaria ferrent, non totaliter*

reuocauit in cœna, ſed ſolum tempore perſecutionis, quando à perſecutoribus neceſſaria habere non potuiſſent: vnde Luca 22. Quando miſi vos, &c. Gloſſa. Non eadem viuendi regula perſecutionis tempore, quæ pacis, diſcipulos informat. Miſsis ſiquidem diſcipulis ad prædicandum, ne quid tollerent in via præcepit, ordinans, ſcilicet, vt qui Euangelium nuntiat, de Euangelio viuat. Inſtante verò mortis articulo, & tota illa gente paſtorem ſimul ac gregem perſequente congruam tempori regulam decernit, permittens neceſſaria victui, donec ſopita perſecutorum inſania, tempus euangelizandi redeat. Et Gloſſa dicit. In hoc nobis quoque datur exemplum, vt nonnunquam cauſa inſtante, quædam de noſtri propoſiti rigore, ſine culpa intermittere poſsimus, verbi gratia. Si per inhoſpitales regiones iter agimus plura viatici cauſa licet portare, quàm domi habeamus. Sed quia quidem hæretici, quorum eſt illa obiectio, gloſſam non recipiunt, ipſo textu oſtendemus, quòd multiplicatis fidelibus diſcipuli Chriſti ſecum neceſſaria in via non portabant. Dicitur enim in vlt. Can. Ioan. Chariſsime fideliter facis, quicquid operaris in fratres; & hoc in peregrinos. Et infra. Pro nomine eius profecti ſunt nihil accipientes à gentilibus: nos ergo debemus ſuſcipere huiuſmodi. Non autem eſſet neceſſarium quamuis à gentilibus nihil acciperent, quod reciperentur à fidelibus, ſi ſecum neceſſaria ad victum deferrent: quod etiam patet per Gloſſam ibi, quæ dicit. Pro nomine eius profecti ſunt, alieni à rebus proprijs. Hęc S. Thomas. Ex quibus patet, Apoſtolos paupertatem in communi ſeruaſſe: & licet pretia prædiorum conſeruabant, hoc tamen erat propter elargitiones in fideles, & quia ea quæ ad neceſſitatem vitæ pertinebant, poſſidebantur ab eis communiter, poſſeſſionibus omninò à poſſeſſoribus abdicatis. Et hic erat modus viuendi perfectioni congruus, qualis fuit apud primos credentes. Proceſſu verò temporis multi erant in Eccleſiam intraturi, qui ab hac perfectione deficerent, ideò vtile iudicauerunt Eccleſiarum Prælati, vt prędia, & agri Eccleſijs conferrentur, non propter perfectiores quoſque, ſed propter infirmiores, qui ad primorum fidelium perfectionem attingere non valerent. Vnde patet quòd propter perfectiſſimas Religiones non expedit habere prædia. Theologus ergo infirmiorum, & eorum qui ad primorum fidelium perfectionem attingere non valent, argumentum, iuxtà Sanctum Thomam, produxit.

Digitized by Google

PROPOSITIO XCII.

Quin etiamſi Apoſtoli vni loco, vti nunc Religioſorum Monaſteria, fuiſſent adſtricti, nec in ea ſuorum paucitate debuiſſent circuire tot mundi regiones, proculdubio ſtabiles, & certos reditus acceptaſſent.

HÆc Propoſitio multùm derogat perfectioni paupertatis Apoſtolorum; imò meo iudicio videtur hęreſim inuoluere: quæ omnia ordinatè ſequentibus rationibus probo.

Prima ratio incipit à Capite Chriſto. Chriſtus enim quamuis vni loco Iudææ fuit adſtrictus, [eo modo, quo nunc Religioſorũ Prædicatorum, poſſeſſiones in communi habentium Monaſteria, vni loco, ſcilicet, regno, ſunt adſtricta, quamuis in illo regno multis in locis ipſi Religioſi prędicent,] nec circuiuit tot mundi regiones, nihilominus ſtabiles, & certos reditus non acceptauit, ſed paupertatem etiam in cõmuni profeſſus eſt. Ergo etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, nec in ea ſuorũ paucitate debuiſſent circuire tot mundi regiones, non tamen ſtabiles, ac certos reditus acceptaſſent. Nũquid enim diſcipuli à Magiſtro, ſerui à Domino, Apoſtoli à Chriſto diſcordaſſent? Impium eſt ſanè dicere, quod ab exemplo Chriſti diſcrepaſſent.

Secunda ratio eſt talis. Apoſtoli tunc dum cum eis erat ſponſus, vni loco adſtricti erant, ſicut & Chriſtus: & tamen Chriſtus dederat eis præceptum Matth. 10. *Nolite poſſidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis veſtris: non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam.* Ergo etiamſi fuiſſent vni loco adſtricti, nec debuiſſent circuire tot mundi regiones, non tamen acceptaſſent certos, & ſtabiles reditus.

Tertia ratio deſumitur ex fine propter quem Chriſtus dedit tale præceptum Apoſtolis, quem S. Thomas explicat Opuſ. 17. Cap. 15. verba eius ſunt. *Nolite poſſidere aurum, neque argentum in zonis veſtris, non peram in via. Quod exponens Euſebius Cæſar, dicit: prohibebat eis auri, & argenti, & æris poſſeſſionem, præcognitione futurorum. Contemplabatur enim, quod qui ſanandi erant per eos, & ab incurabilibus paſſionibus liberandi, vellent eis cedere in omnibus bonis ſuis.* Sed etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, tamen ſanandi per eos, & ab innumerabilibus paſſionibus liberandi, vellent

vellent eis cedere in omnibus bonis ſuis. Ergo etiamſi vni loco fuiſſent adſtricti, ex præcepto Chriſti non acceptaſſent bona. Pergit S. Thomas,& adfert, ex eodem Euſebio. *Putabat oportere conductos arrha regni Dei, terrena deſpicere, vt nec aurum, nec argentum, nec poſſeſsiones, nec quicquam eorum, quę mortales appretiantur, condignam exiſtimẽt, datis ſibi cæleſtibus opibus. Necnon cùm milites eos faceret regni Dei, monebat eos colere paupertatem. Nullus enim militans Deo, implicat ſe huius vitæ negotijs, vt placeat Deo.* Sed etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, tamen conducti fuiſſent arrha regni Dei, tanquam milites eiuſdem regni Dei. Ergo etiamſi fuiſſent adſtricti vni loco, non aurum, non argentum, non poſſeſsiones habuiſſent, ſed paupertatem, vtique in communi, coluiſſent, & non ſe implicaſſent huius vitæ negotijs, vt placerent Deo. Subdit S. Thomas. *Et ſic Hieronymus dicit ſuper Matth. Qui diuitias detruncauerat, ſcilicet in verbis pręmiſſis, propemodum etiam vitæ neceſſaria amputat, vt Apoſtoli Doctores veræ religionis, qui inſtituebant, omnia Dei prouidentia gubernari, ſe ipſos oſtenderent, nihil cogitare de craſtino.* Sed etiamſi Apoſtoli fuiſſent vni loco adſtricti, tamen omnia Dei prouidentia crederẽt gubernari, & ſe ipſos oſtenderent nihil cogitare de craſtino. Ergo etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, non tamẽ aurum, argentûm, aut poſſeſsiones habuiſſent; vltra addit Diuus Thomas. *Et ſicut Chryſoſtomus dicit ſuper Matth. Per hoc præceptum, primò quidem Dominus diſcipulos facit eſſe ſubiectos: ſecundò ab omni eos liberat ſolicitudine, vt vacationem omnem tribuant verbo Dei: tertiò docet eos ſuam virtutem.* Sed etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, tamen non fuiſſent ſubiecti, & ab omni liberi ſolicitudine, vacationem omnem tribuiſſent verbo Dei, & virtutem Dei ſenſiſſent. Ergo etiãſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, non aurum, non argentũ poſſediſsẽt. Amplius S. Thomas ait. *Qualis ergo debeat eſſe qui euangelizat regnum Dei præceptis Euangelicis deſignatur, hoc eſt, vt ſubſidij ſæcularis adminicula nõ requirat, fideique totus inhærens, putet quò minus iſta requirat magis poſſe ſuppetere, vt Ambroſius dicit ſuper Lucam.* Sed etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, tamẽ ſubſidij ſæcularis adminicula non requirerẽt, fideiq; toti inhærentes, putarẽt quò minùs iſtà requirerent, magis poſſe ſuppetere. Ergo etiãſi vni loco fuiſſent adſtricti, poſſeſsiones non habuiſſent.

Quarta ratio ſumitur ex verbis eiuſdẽ S. Thomæ loco citato. *Manifeſtũ eſt,* inquit, *quod ſi Apoſtoli poſſeſsionẽ ſuſcepiſſent, nõ minus, ſed multò magis fuiſſent ſuſpecti, quod propter quæſtum prædicarent, quàm ſi aurum,*

vel

vel argentum poſſiderent: multò etiam maiori ſolicitudine, circà agrorum culturam occuparentur, multoque maius eſt ſæculare adminiculum, ex agris, vel vineis poſſeſsis, quàm ſi bona mobilia habeantur. Sed etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, & ſi in illo loco poſſeſsiones acceptantes, non minus, ſed multo magis ſuſpecti fuiſſent, quòd propter quæſtũ prædicarent, & maiori ſolicitudine, circà agrorũ culturam occuparentur. Ergo etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, poſſeſsiones tamẽ non acceptaſſent. Conſonat huic rationi id, quod habet S.Thomas 3. p. q. 40. art. 3. in corp. *Si Chriſtus diuitias haberet, cupiditati eius prædicatio adſcriberetur. Vnde Hieronym. dicit ſuper Matth. Quod ſi diſcipuli eius diuitias habuiſſent, viderentur non cauſa ſalutis hominum, ſed cauſa lucri prædicaſſe. Et eadem ratio eſt de Chriſto.* Ergo etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti diuitias non habuiſſent: nam aliàs cupiditati eorum prædicatio adſcriberetur, & viderentur, non cauſa ſalutis hominum, ſed cauſa lucri prædicaſſe.

Quinta ratio ſumitur ex verbis S. Thomæ loco immediatè citato, vbi inter alias rationes, quare Chriſtum decuit in hoc mundo pauperem vitam ducere, hanc quartam adfert: *Vt tanto maior virtus diuinitatis eius oſtenderetur, quantò per paupertatem videbatur abiectior. Vnde dicitur in quodam ſermone Epheſini Concilij. Omnia paupera & vilia elegit, omnia mediocria, & plurimis obſcura, vt diuinitas cognoſceretur orbẽ trãsformaſſe terrarum, proptereà pauperculam elegit Matrem, pauperiorem patriam, egenus fuit pecunijs, & hoc tibi exponit præſepe.* Hęc S. Thomas. Addo ego, quod & pauperes Apoſtolos elegit, vt habetur Iac. 2. *Audite fratres mei dilectiſsimi, nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide, & hæredes regni, quòd repromiſit Deus diligentibus ſe?* Ideò Luc. 7. inter alia ſigna aduentus veri Meſsiæ ponit; *pauperes euangelizantur.* Sed etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent, adſtricti, tamen per eos virtus diuinitatis Chriſti oſtenderetur. Ergo etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, fuiſſent tamen per paupertatem abiecti: imò tantò per paupertatem abiectiores, quanto per eos maior virtus diuinitatis Chriſti debebat oſtẽdi. Eò magis quia Chriſtus quamuis manſerit ſimul cum Sãctiſsima Matre ſua, & patre ſuo putatiuo, ſatis longo tempore ſilẽtij, vni loco adſtrictus; tamen in paupertate vixit, & non diuites, qui ſibi miniſtrarent, elegit. Ergo & Apoſtoli ad imitationem ſui capitis, quamuis vni loco adſtricti, paupertatem tamen coluiſſent.

Sexta ratio ſpectat ad idem, & ſumitur ex verbis Pauli. 1. Cor. cap. 1. *Videte*, inquit, *vocationem veſtram fratres, quia non multi ſapientes*

ſecundùm carnem, non multi potentes, non multi noti nobiles; ſed quæ ſtulta ſunt mundi elegit Deus, vt confundat ſapientes: & infirma mundi elegit Deus, vt confundat fortia: & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea quę non ſunt, vt ea quę ſunt deſtrueret; vt non glorietur omnis caro in conſpectu eius. Ex ipſo autem vos eſtis in Chriſto Iesv, *qui factus eſt nobis ſapientia à Deo, & iuſtitia, & ſanctificatio, & redemptio: vt quemadmodum ſcriptum eſt. Qui gloriatur, in Domino glorietur.* Ideò & Paulus Cap. 2. eiuſdem Epiſtolæ ait. *Et ego in infirmitate, & timore, & tremore multo fui apud vos.* Sed etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, voluiſſet Deus, vt non gloriaretur omnis caro in cõſpectu eius. Ergo etiamſi Apoſtoli fuiſſent vni loco adſtricti, ordinaſſet Deus, vt eſſent infirmi, ignobiles, cõtemptibiles, & quaſi non eſſent. Non eſſent autem contemptibiles, ſi diuitias haberent.

Septima ratio reducitur ad idem, & ſumitur ex verbis Pauli 1. ad Corinth. cap. 4. *Puto quòd Deus nos Apoſtolos nouiſſimos oſtendit, tanquã morti deſtinatos: quia ſpectaculum facti ſumus mundo, & Angelis, & hominibus. Nos ſtulti propter Chriſtum, vos autem prudentes in Chriſto: nos infirmi, vos autem fortes: vos nobiles, nos autem ignobiles. Vſque in hanc horam, & eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus, & colaphis cædimur, & inſtabiles ſumus, & laboramus operantes manibus noſtris: maledicimur, & benedicimus: perſecutionem patimur, & ſuſtinemus: blaſphemamur, & obſecramus: tanquã purgamenta huius mundi facti ſumus, omnium peripſema vſque adhuc.* Sed etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, tamen fuiſſent ſpectaculũ mundo, & Angelis, & hominibus. Ergo etiamſi fuiſſent vni loco adſtricti, & eſurirent, & ſitirent, & nudi eſſent, & laborarent operantes manibus ſuis, tanquam purgamenta huius mundi fierent, omnium peripſema.

Octaua ratio ſumitur ex ſubſtãtia glorię Sancti Pauli 1. ad Cor. 11. *Quoniam multi gloriantur ſecundùm carnem, & ego gloriabor. Libenter enim ſuffertis inſipientes, cùm ſitis ipſi ſapientes. Suſtinetis enim ſi quis in ſeruitutem redigit, ſi quis deuorat, ſi quis accepit, ſi quis in faciem vos cædit. Secundum ignobilitatem dico, quaſi nos fuerimus infirmi in hac parte. In quo quis audet (in inſipientia dico) audeo & ego. Hebræi ſunt, & ego: Iſraelitæ ſunt, & ego: Semen Abrahæ ſunt, & ego. Miniſtri Chriſti ſunt (vt minus ſapiens dico) plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus abundantiùs, in plagis ſupra modum, in mortibus frequenter. A Iudæis quinquies quadragenas, vna minùs accepi. Ter virgis cæſus ſum, ſemel lapidatus ſum, ter naufragium feci, nocte, & die in profundo maris fui,*

Digitized by Google

fui, in itineribus ſæpè, periculis fluminum, periculis latronum ex genere, periculis ex gentibus, periculis in Ciuitate, periculis in ſolitudine, periculis in mari, periculis in falſis fratribus, in labore & ærumna, in vigilijs multis; in fame, & ſiti, in ieiunijs multis, in frigore, & nuditate: præter ea quæ intrinſecus ſunt, inſtantia mea quotidiana, ſolicitudo omnium Eccleſiarum. Quis infirmatur, & ego nõ infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non vror? Si gloriari oportet, quæ infirmitatis meæ ſunt gloriabor. Deus & Pater Domini Noſtri IESV *Chriſti, qui eſt benedictus in ſęcula, ſcit quod non mentior. Damaſci Præpoſitus Gẽtis Aretæ Regis, cuſtodiebat ciuitatem Damaſcenorum, vt me comprehenderet: & per feneſtram in ſportam dimiſſus ſum per murum, & ſic effugi manus eius.* Hæc ibi. Capite verò 12. ait. *Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Chriſti. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis: in contumelijs, in neceſsitatibus, in perſecutionibus, in anguſtijs pro Chriſto: Cùm enim infirmor, tunc potens ſum. Factus ſum inſipiens, vos me coegiſtis. Ego enim à vobis debui commendari: nihil enim minùs fui ab ijs qui ſunt ſuprà modum Apoſtoli; tametſi nihil ſum: Signa autem Apoſtolatus mei facta ſunt ſuper vos, in omni patientia, in ſignis, & prodigijs, & virtutibus.* Hæc Paulus. Hæc autem omnia dicit in ordine ad illud quod habet Cap. 10. *Qui gloriatur, in Domino glorietur.* Sed etiamſi Paulus fuiſſet vni loco adſtrictus, tamen gloriaretur in his, quæ infirmitatis ſuæ eſſent, & ſigna Apoſtolatus eius fuiſſent in omni patiẽtia, vt gloria eius tota eſſet in Domino. Ergo etiamſi Paulus fuiſſet vni loco adſtrictus, fuiſſet tamen in vigilijs multis, in fame, & ſiti, in ieiunijs multis, in frigore, & nuditate &c.

Nona ratio ſumitur ex verbis Pauli ad Galat. 6. *Mihi*, inquit, *abſit gloriari, niſi in cruce Domini noſtri* IESV *Chriſti, per quem mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo.* Sed etiamſi Paulus vni loco fuiſſet adſtrictus non fuiſſet euacuata gloria eius in cruce Chriſti. Ergo etiamſi Paulus vni loco fuiſſet adſtrictus diuitias mundi in cruce fixiſſet, & mundus in eo nihil ſui agnouiſſet.

Decima ratio ſumitur ex verbis Pauli ad Philip. 3. *Quæ mihi fuerunt lucra, hęc arbitratus ſum propter Chriſtum detrimenta. Veruntamen exiſtimo omnia detrimentum eſſe, propter eminentem ſcientiam* IESV *Chriſti Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifaciam.* Sed etiamſi Apoſtolus vni loco fuiſſet adſtrictus, non fuiſſet exinanitus amor eius ergà Chriſtum. Ergo etiamſi Paulus vni loco fuiſſet adſtrictus, omnia detrimentum feciſſet propter Chriſtum.

Vnde

Vndecima ratio, & colligitur ex omnibus cauſis finalibus præſcriptis, quare Apoſtoli non poſſederint aurũ, & argentum, & poſſeſsiones. Theologus enim cauſam huius aſſignat, quia nimirum vni loco nõ fuerunt adſtricti, & in ea ſuorũ paucitate debebant circuire tot mũdi regiones. Ex Sacra autẽ Scriptura, & Sãctis Patribus, aliæ cauſę habẽtur paupertatis adeò ſtrictæ Apoſtolorum, nimirũ, quia Chriſtus præcognoſcebat, quod ſanãdi per eos, vellẽt cedere omnibus bonis ſuis, ideò prohibuit eis poſſeſsiones: & quia oportebat cõductos arrha regni Dei terrena deſpicere; & quia instituebantur, vt crederẽt omnia Dei prouidentia gubernari; & vt non eſsẽt ſubiecti, ſed liberi à ſolicitudine; & ſcirent Dei virtutẽ; & ſubſidij ſæcularis adminicula non requirerent, ſed fidei toti inhærerent, & vt non eſſent ſuſpecti, quod propter quæſtũ prædicarent, ſiue vt prædicatio eorũ cupiditati nõ adſcriberetur: & vt virtus diuinitatis Chriſti mõſtraretur, qui per pauperes & abiectos, mundũ in melius cõmutauit, & vt tota gloria eorum eſſet in Domino ſeu cruce Chriſti; & vt eſſent ſpectaculũ mundo, & Angelis, & hominibus; & vt ſignum Apoſtolatus eorum eſſet in omni patientia: & vt abſtracti à terrenis, per amorem accenſum erga Chriſtum, tota eorum conuerſatio eſſet in cælis. Quę quidem omnes cauſæ paupertatis ſtrictiſſimæ Apoſtolorum, ſubſiſtunt plenè, perfectè, & integrè, etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti. Ergo neceſſe eſt dicere quod etiam ſubſiſteret ipſummet præceptum paupertatis datum ſibi à Domino, etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti. Permanente enim cauſa finali præcepti in aliqua hypoteſi, nõ poſſumus præſumere, quod præceptum non liget in illa hypoteſi.

Duodecima ratio ſit talis. Theologus videtur docere Paupertatem Apoſtolos coluiſſe, neceſſitatis, nõ perfectionis gratia: in quo equidem redolet hæreſim; quia ſuprà probatum eſt, eſſe contrariam fidei Chriſtianæ doctrinam aſſerentium paupertatẽ ad perfectionem non pertinere. *Quia*, inquit, *vni loco non erant adſtricti, ſed debebant circuire tot mundi regiones, ideò certos & ſtabiles reditus non acceptarũt.* Id enim indicant illa verba. *Quin etiamſi Apoſtoli vni loco, vti nunc Religioſorum Monaſteria, fuiſſent adſtricti, nec in ea ſuorum paucitate debuiſſent circuire tot mundi regiones proculdubio etiam ſtabiles, ac certos reditus acceptaſſent.* Neceſsitatis ergo gratia, Apoſtoli certos ac ſtabiles reditus non acceptarunt. Sed alias Sancti Patres docent, & ſufficiat pro omnibus Theologo S. Thomas, quod paupertas in Apoſtolis erat perfectionis: ideò ſuprà probatum eſt, quòd paupertas perti-

pertinet ad perfectionem, & quòd perfectio cōſiſtit inſtrumētaliter & diſpoſitiuè in paupertate. Ergo etiāſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, tamen propter perfectionē amplexati fuiſſent ſtrictam paupertatem. Vis huius argumenti patet ex præcedentibus, vbi probatum eſt, quantū paupertas conferat ad perfectionē. Quia ergo Apoſtoli paupertatem in communi amplexati fuiſſent propter perfectionem, vtique eam coluiſſent, etiāſi vni loco fuiſſent adſtricti, eo ipſo quòd ea quæ ſūt perfectionis exercuiſſent.

Decimatertia ratio ſit talis. Quid ſentis Theologe, quod perfectius opus? Poſſeſſio bonorum in cōmuni, an paupertas in cōmuni? Si dicas quod poſſeſſio bonorum in cōmuni præeminet paupertati in cōmuni; Vigilantius es; Antichriſtus es: Sicut enim Chriſtianum fuit dicere. *Si vis perfectus eſſe, vade & vende:* ita Antichriſtianum eſt dicere: *Si vis perfectus eſſe, vade & poſſide*. Fruſtrà quoque beatitudo ſpecialiter promiſſa eſſet paupertati, ſecundū illud: *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnū cælorū*. Si autē dicas, vt debes dicere, quod paupertas in communi perfectior eſt poſſeſsione bonorū in communi: Ergo etiamſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, potiùs paupertatem in communi coluiſſent, quàm bona poſſediſſent. Probatur hæc illatio. Apoſtoli enim etiamſi vni loco fuiſſent adſtricti, tamen in faſtigio & culmine perfectionis fuiſſēt conſtituti: & fuiſſent perfecti non ſolum in præceptis, ſed etiam in concilijs, non ſolū ſecundùm virtutes Theologicas, ſed etiam ſecundum virtutes morales: non ſolū ſecundum vnam, ſed etiā ſecundum alias v.g. non ſolū ſecundum charitatem, ſed etiam ſecūdum paupertatē: id enim expediens fuiſſet ſummæ perfectioni, qualis fuiſſet in Apoſtolis, etiamſi vni loco adſtricti fuiſſent. Confirmatur id verbis S. Thom. Opuſc. 17. cap. 16. *Expedit*, inquit, *poſſeſsiones cōmunes poſſideri propter eos, qui non ſunt ſummæ perfectionis capaces, qualis in primis credentibus fuit, qui tamen imperfectiores omninò negligendi non erant: ſicut etiam Dominus, cui Angeli miniſtrabant, loculos habuit propter neceſsitatem aliorum, quia ſcilicet eius Eccleſia loculos erat habitura ſicut Auguſt. dicit ſuper Ioann. Vnde ſi qua ſit congregatio in qua omnes ad maiorem perfectionem tendant, expedit eis communes poſſeſsiones nō habere*. Hęc. S. Th. Sed etiāſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, ſūmā tamē perfectionē ſectati fuiſſēt. Ergo cōmunes poſſeſsiones nō habuiſsēt.

Decimaquarta ratio ſit talis. Suprà fusè probatū eſt, quod Chriſtus loculos habuerit, id nō fuiſſe perfectionis ex ſe, ſed condeſcendentiæ, propter infirmiores, & imperfectiores quoſque. Quòd ſi loculos ha-

habuiſſe fuit propter imperfectiores, multò magis ſi permiſiſſet certos & ſtabiles reditus. Sed impium & hæreticum eſt dicere, quòd ſi Apoſtoli fuiſſent vni loco adſtricti, fuiſſēt infirmiores & imperfectiores. Ergo impium & hæreticum eſt dicere, quod ſi Apoſtoli fuiſſent vni loco adſtricti, certos & ſtabiles reditus acceptaſſent.

Decimaquinta ratio ſumitur ex verbis S. Thomæ Opuſc. 17. Cap. 15. *Manifeſtum eſt*, inquit, *Apoſtolis interdictum fuiſſe, ne agros vel vineas, vel alia huiuſmodi immobilia bona poſsiderent.* Sed impium & hæreticū eſt dicere, quòd ſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti, pręceptū Domini violaſſent. Ergo impium & hæreticum eſt dicere, quòd ſi Apoſtoli vni loco fuiſſent adſtricti immobilia poſſediſſent.

Decimaſexta ratio ſumitur ex facto. Primi enim Chriſtiani Hieroſolymis vni loco adſtricti erant, & tamen ſecundùm doctrinam S. Thomę poſſeſsiones in communi non habebant. Docet id expreſsè S. Thom. in præcedenti Propoſitione citatus Opuſc. 17. Cap. 15. Et præterea Cap. 16. eiuſdem Opuſc. ait. *Expedit poſſeſsiones communes poſſideri propter eos, qui non ſunt ſummę perfectionis capaces, qualis in primis credentibus fuit.* Opuſculo ſimiliter 19. Cap. 6. *Auguſtinus*, inquit, *prefert perfectionem primitiua Eccleſia Iudęorum, primitiua Eccleſię ex Gentibus, in hoc quod omnia ſua vendiderunt, pauperibus diſtribuenda. Sed ipſi ita vendiderūt propria, quòd nullas poſſeſsiones in communi reſeruarunt ſibi. Ergo &c.* In quibus omnibus locis expreſsè tradit S. Th. primos fideles Hieroſolymis conſtitutos, & vni loco adſtrictos, nec proprias, nec communes poſſeſſiones habuiſſe. Idem aſſerit S. Bonau. in Apolog. Pau. Ergo multò magis Apoſtoli, etiamſi vni loco adſtricti fuiſſent, poſſeſsiones communes non habuiſſent.

Decimaſeptima ratio ſumitur ex verbis Apoſtolorum Act. 6. *Non eſt æquum nos derelinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis. Conſiderate ergò fratres, viros ex vobis boni teſtimonij ſeptem, plenos Spiritu ſancto, & ſapientia, quos conſtituamus ſuper hoc opus. Nos verò orationi & miniſterio verbi inſtantes erimus. Et placuit ſermo coram omni multitudine.* Sed etiamſi Apoſtoli fuiſſent vni loco adſtricti, orationi tamen & miniſterio verbi inſtantes eſſent. Ergo etiamſi vni loco adſtricti fuiſſent, non habuiſſent poſſeſsiones, vnde egenis miniſtraſſent.

Decima octaua ratio ſumitur ex verbis Apoſtoli 1. ad Cor. 9. *Quis militat ſuis ſtipendijs vnquam? Quis plantat vineam, & de fructu eius non edit? Quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat? Nunquid ſecundum hominem hæc dico? An &*

lex

Digitized by Google

lex hæc non dicit? Scriptum eſt enim in lege Moyſi: Non alligabis os boui trituranti. Nunquid de bobus cura eſt Deo? An propter nos vtique hoc dicit? Nam propter nos ſcripta ſunt. Quoniam debet in ſpe, qui arat, arare, & qui triturat, in ſpe fructus percipiendi. Si nos vobis ſpiritualia ſeminauimus, magnum eſt, ſi nos carnalia veſtra metamus? Si alij poteſtatis veſtræ participes ſunt, quare non potiùs nos? Sed non vſi ſumus hac poteſtate: ſed omnia ſuſtinemus; ne quod offendiculum demus Euangelio Chriſti. Neſcitis quoniam qui in ſacrario operantur, quæ de ſacrario ſunt edunt? Et qui altari deſeruiunt, cum altari participant? Ita Dominus ordinauit ijs, qui Euangelium annuntiant, de Euãgelio viuere. Ego autem nullo horum vſus ſum. Non autem ſcripſi hæc, vt ita fiant in me: bonum eſt enim mihi mori, quàm vt gloriam meam quis euacuet. 2. verò ad Corinth. Cap. 11. *Gratis Euangelium Dei euangelizaui vobis, alias Eccleſias expoliaui accipiens ſtipendia, ad miniſterium veſtri. Et cùm eſſem apud vos, & egerem, nulli oneroſus fui: nam quod mihi deerat, ſuppleuerunt fratres, qui venerant à Macedonia, & in omnibus ſine onere me vobis ſeruaui, & ſeruabo. Et veritas Chriſti in me, quoniam hæc gloriatio non infringetur in me, in regionibus Achaiæ. Quare? Quia nõ diligo vos? Deus ſcit. Quòd autem facio & faciam, vt amputem occaſionem eorum, qui volunt occaſionem, vt in quo gloriantur, inueniantur ſicut nos. Nam eiuſmodi pſeudo Apoſtoli, ſunt operarij ſubdoli transfigurantes ſe in Apoſtolos Chriſti.* Ad idem ſpectat, quod ait Cap. 12. eiuſdem Epiſt. *Quid eſt quod minus habuiſtis præ cæteris Eccleſijs, niſi quod ipſe non grauaui vos? Donate mihi hanc iniuriam. Ecce tertiò hoc paratus ſum venire ad vos, & non ero grauis vobis. Non enim quæro quæ veſtra ſunt, ſed vos. Nec enim debent filij parentibus theſaurizare, ſed parentes filijs. Ego autem libentiſſimè impendam, & ſuperimpendar ego ipſe pro animabus veſtris, licèt plùs vos diligens, minùs diligar. Sed eſto: Ego vos non grauaui: ſed cum eſſem aſtutus, dolo vos cepi. Nunquid per aliquem eorum quos miſi ad vos, circumueni vos? rogaui Titum, & miſi cum eo fratrem. Nunquid Titus vos circũmuenit? Nonne eodem ſpiritu ambulauimus? Nonne iiſdem veſtigijs?* Hæc S. Paulus. Circà quæ S. Thomas 3. p. quæſt. 40. art. 3. ad 2. *Vt Hieron. dicit contra Vigilantium. Conſuetudinis Iudaicæ fuit, nec ducebatur in culpam, more gentis antiquo, vt mulieres de ſubſtantia ſua victum atque veſtitum Præceptoribus ſuis miniſtrarent. Sed quia hoc ſcandalum facere poterat in nationibus, Paulus ſe abieciſſe commemorat.* Hæc ibi. Opuſculo verò 19. Cap. 7. ait: *Maius damnum ſequebatur ex prædicatione pſeudo Apoſtolorum, quibus prædicandi occaſionem Apoſto-*

Digitized by Google

lus auferebat; *de ſumptibus fidelium non viuendo, cum contraria fidei prædicarent, quàm de hoc quod Apoſtolus ſe labori manuum implicabat, de proprio labore viuens.* Et iterum ait. *A principio conuerſionis gentium, quandò adhuc in gentibus hoc non cõſuetum erat, dimittebant ſumptus accipere, propter ſcandalum.* Et iterùm ait. *Quòd potuit eſſe aliqua ſpecies mali, accipere victum à gentibus, quibus fides prędicabatur, propter hoc quòd non erat eis conſuetum.* Sed impium & hæreticum eſt dicere, quòd Paulus vni loco adſtrictus alicui oneroſus fuiſſet, & non amputaſſet occaſionem pſeudoapoſtolis, & quòd grauaſſet alios, aut quæreret quæ ipſorum ſunt, aut quòd ſcandalum dediſſet, aut ſpeciem aliquam mali pro ſe tuliſſet. Ergo impium & hæreticum eſt dicere, quòd Paulus vni loco adſtrictus, certos, & ſtabiles reditus acceptaſſet; quos vtique non habuiſſet, niſi per elargitionem & eleemoſynam æquè ac ſumptus modicos ordinariè neceſſarios.

Decimanona ratio ſumitur ex exemplis Apoſtolorum, qui pecuniam nolebant accipere oblatam à fidelibus. Sufficiat adferre exemplum de B. Thadæo, de quo Euſebius lib. 1. Eccleſ. Hiſt. Cap. 13. refert. Quòd cũ poſt Chriſti aſcenſionem Abagarus Rex ſanatus ab eodẽ Apoſtolo, præciperet eundem donari plurimo auro, tum cælato, tum rudi, & informi; ille reſpuit ſic fatus. *Si noſtra prorſus dereliquimus, quomodo accipiemus aliena?* Et quamuis Euſebius hunc non exiſtimet Apoſtolum, ſed vnum ex ſeptuaginta duobus diſcipulis: nihilominus S. Hieron. in Matth. Cap. 10. vnà cum S. Bonauen. in Apolog. Paup. eum potius è duodenario numero Apoſtolorum fuiſſe tradit. Dic ergo Theologe, ſi Apoſtoli omnia ſua dimiſerunt, quomodo adſtricti vni loco aliena acciperent?

Vigeſima ratio eſt talis. Tandem etiam aliquando Apoſtoli vni loco adſtricti conſtiterunt, videlicet in quo mortem oppetierunt, vt Ioannes in Aſia, & alij alibi. Sed tunc etiam certos & ſtabiles reditus non acceptarunt. Ergo falſum eſt, quod ſi Apoſtoli vni loco adſtricti fuiſſent, certos & ſtabiles reditus acceptaſſent.

Vigeſima prima ratio talis eſt. Apoſtoli paupertatem ſuam voto firmarunt, vt docent Theologi, & ſuprà probatum eſt auctoritate S. Thomæ, & S. Auguſtini dum ageretur de Apoſtolis. Credibile autem eſt, eos vouiſſe etiam paupertatem in communi. Primò quia S. Thomas 2.2. quæſt. 88. art. 4. ad 3. ait. *Apoſtoli intelliguntur vouiſſe pertinentia ad perfectionis ſtatum, quando Chriſtum, relictis omnibus, ſunt ſecuti.* Sed non ſolum paupertas in particulari, verùm etiam paupertas

tas in communi, pertinet ad perfectionis ſtatum. Ergo Apoſtoli vouerunt non tantùm paupertatem in particulari, ſed etiam in communi. Secundò præterea. Apoſtoli de facto coluerunt paupertatem in communi vt ſuprà probatum eſt. Ergo probabile eſt, quòd paupertatem in cõmuni voto firmarint. Quia enim Apoſtoli in faſtigio perfectionis erãt poſiti, præſumendum eſt, quòd opera perfectiori modo faciebant, quo Deo gratiora efficerentur, perfectius autem, & acceptius eſt Deo opus, quod fit ex voto, quàm quod fit ſine voto. Ergo præſumendum eſt, quod opus paupertatis in communi ſeruauerint ex voto. Tertiò præterea. Aliqui Religioſi vouent paupertatem etiam in communi; vel quia vouent paupertatem ſecundùm Regulam, quæ excludit poſſeſsionem bonorum in communi, vel quia expreſsè vouent ipſam paupertatem in communi. Sic & in Regula Societatis IESV oblata Iulio III. & ab eo confirmata habentur hæc verba. *Voueant ſinguli & vniuerſi perpetuam paupertatem, vt non ſolum priuatim, ſed neque etiam communiter, poſsint profeſsi, vel vlla eorum domus aut Eccleſia, ad aliquos prouentus, reditus, poſſeſsiones, ſed nec ad vlla bona ſtabilia, præter ea quæ opportuna erunt ad vſum proprium, & habitationem retinenda, ius aliquod ciuile acquirere; rebus ſibi ex charitate donatis ad neceſſarium vitæ vſum contenti.* Sed Religioſi ad imitationem Apoſtolorum vouent paupertatem in communi: & non eſt præſumendum, quòd perfectiorem paupertatem voueant, quàm Apoſtoli, quia hoc eſſet derogare perfectioni Apoſtolorum. Ergò multò magis tenendum eſt, quòd Apoſtoli paupertatem in communi vouerint. Quod ſi ita eſt, nulla ratione poteſt dici, quòd ſi Apoſtoli vni loco adſtricti fuiſſent, certos ac ſtabiles reditus acceptaſſent: quia non poteſt dici, quod ſi Apoſtoli vni loco adſtricti fuiſſent, votum paupertatis violaſſent.

Vigeſimaſecunda ratio talis eſt. Viri Apoſtolici, id eſt, Religioſi Prædicatores, Apoſtolorum imitatores, etiamſi de facto vni loco ſint adſtricti, nihilominus non habent poſſeſsiones communes, ſiue colunt paupertatem in communi. Ita inter alios profeſsi ſolemniter in Societati IESV, quorum domus profeſſæ nequeunt habere, nec in particulari, nec in communi reditus vllos, aut bona ſtabilia, aut poſſeſsiones, præter eam poſſeſsionem, quæ ad habitationem vel vſum fuerit neceſſaria, aut valde conueniens, qualis eſt hortus, quo recreandi animi gratia ſe aliquando Religioſi recipiant. Talis autem poſſeſsio Societati profeſſæ permiſſa, nequit aliis locari, nec debet habere fructus, qui redituũ loco eſſe poſsint. Cuiuſmodi

eſſent, ſi vini vel olei vel tritici prouentus dicta poſſeſsio ferret, vel ſi fructus aut olera inde percepta venderentur. Nec licet domui profeſſæ vendere, ex illis fructibus, ad comparãdas expenſas neceſſarias illi horto colendo, nec conuenire cum horti illius cultore, vt aliquam fructuũ partem ſibi ſumat, aut partem horti in ſuum commodum colendam, in culturæ reliquæ partis ſtipendum. Ita quod quãtumuis exigui reditus, domui profeſſæ omninò interdicuntur: nec integrum eſt Societati Iesv habere hos reditus applicatos Sacriſtiæ, aut fabricæ Eccleſiæ. Nec poteſt domus profeſſa Societatis iuuari bonis Collegiorum, ſed eleemoſynis ſuſtentari debet. Nec poteſt Generalis Societatis diſpenſare, vt Collegiorum bonis iuuetur. Nec Societas profeſſa ſuccedit in aliqua bona ſuorum Religioſorũ. Et ita Profeſſi & Coadiutores formati, ſiue ſpirituales, ſiue temporales Societatis Iesv ſunt omnis ſucceſſionis hæreditariæ, ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato incapaces ex mente Põtificum, qui confirmarunt inſtitutũ Societatis. Neque Religioſi Societatis Iesv, poſſunt ad beneficium admitti, ſiue ſimplex, ſiue curarum. Et ſi ſint profeſſi triũ aut quatuor votorum emittũt votum nullius dignitatis procurandæ, aut acceptãdæ, niſi cogente Pontifice. Iidem profeſſi trium aut quatuor votorum in Societate Iesv, voto adſtringuntur non conſentiendi relaxationi paupertatis, iuxtà eorum Conſtitutiones ab ipſis promiſſæ. Collegia quoque Societatis abſque ſufficienti donatione fundata, in quibus nec legunt, nec ſcholaſticos alunt, non poſſunt ex proprijs reditibus ali, ſed debent ex eleemoſynis viuere, & fructus debent per publicam perſonam conſeruare, donec plenè fundentur: quamuis hic rigor poſteà temperatus fuerit. Eadem Collegia Societatis Iesv, quæ præter Præceptores poſſunt alere duodecim ſcholaſticos ex ſuis reditibus, nequeunt eleemoſynas, aut dona oblata admittere. Adminiſtratio autem redituum & immobilium bonorum Collegiorum Societatis Iesv, non pertinet ad ipſos Collegiales, ſed ad ſolum Generalem, & ad eum, cui ipſe commiſerit. Pro miniſterijs verò ſpiritualibus, quæ Societas exercere poſſet, interdicitur cuicunque illius Religioſo, ſtipendum aliquod accipere, vt conſtat ex Exam. Cap. 1. §. 3. ibi. Ad hunc finem meliùs cõſequendum; tria vota in ea, Obediẽtiæ, Paupertatis, & Caſtitatis emittuntur, ſic Paupertatem accipiendo, vt nec velit, nec poſſit, reditus vllos ad ſuam ſuſtentationem, nec quiduis aliud habere. Quod non tantum in particulari de vno quoque, ſed etiam de Eccleſijs & domibus Societatis profeſſæ eſt intelligendum. Nec etiam, quantumuis alijs ſit licitum, pro Miſſarum

rum

Digitized by Google

rum ſacrificijs; vel prædicationibus, vel lectionibus, vel vllius Sacramenti adminiſtratione, vel quouis alio pio officio ex ijs, quæ iuxtà ſuum inſtitutum Societas exercere poteſt, ſtipendium vllum, vel eleemoſynã, quæ ad compenſationem huiuſmodi miniſteriorum dari ſolent, ab alio quàm à Deo poſſunt admittere. Idẽ interdicitur 6. par. Conſt. cap. 2. §. 7. Et in Declarationibus littera G. & parte decima §. 1. vt nec ipſi præpoſito Generali Societatis in hoc diſpenſare integrum ſit, vt expreſſe habetur in quinta Congregatione Generali Societatis IESV, Canone 1. Non eſt quoque integrum Societati IESV, aliquam Collegij dotationem admittere, per quam ad dandum Concionatorem, aut Confeſſarium, aut aliquem Theologiæ Lectorem, Societas obligetur, niſi quando hæc obligatio docendæ Theologiæ, non eſſet principalis, ſed acceſſoria admiſſioni alicuius Vniuerſitatis: quippe Societas Vniuerſitatem aliquam admittens, poteſt ex conſequenti obligari ad ordinarias illius lectiones, quãuis inter illas aliquæ Theologiæ eſſent. Adeò autem grauiter interdicitur recipere aliquid pro miniſterijs ſpiritualibus in Societate IESV, quòd tranſgreſſio huius interdicti non ſolùm ſit contrà eius Conſtitutiones, ſed etiã contrà votum Paupertatis in Societate IESV promiſſæ, & ideò ſit mortalis. Hæc omnia habet Sanchez Tom. 2. in Præcepta lib. 7. Cap. 27. & 28. quæ conſultò adducta ſunt, vt appareat quantus rigor Euangelicæ & Apoſtolicæ Paupertatis ſit in Societate IESV. Quòd ſi aliqui Religioſi, v. g. Profeſſi Societatis IESV, etiamſi vni loco adſtricti, tamen certos & ſtabiles reditus non acceptant, & id quidem aiũt ſe facere ad imitationẽ Apoſtolorum, & faciũt propter maiorem perfectionem ipſorummet Apoſtolorum; quantò magis Apoſtoli exemplaria ipſiuſmet Paupertatis, & in culmine perfectionis collocati, etiamſi vni loco fuiſſent adſtricti, non acceptaſſent certos & ſtabiles reditus? Nefarium eſt enim dicere, quòd Religioſi vni loco adſtricti, perfectiorem paupertatem colant, quàm Apoſtoli coluiſſent, ſi vni loco adſtricti, fuiſsẽt. Aliàs ſi Apoſtoli vni loco adſtricti, reditus acceptaſſent; fruſtra Religioſi vni loco adſtricti, reditus nõ acceptantes, allegarẽt in exemplum paupertatis ſuæ Apoſtolos: ſiquidem alia eſt ratio de Apoſtolis, alia de illis. Apoſtoli enim reditus non acceptarunt, quia vni loco adſtricti non erant, ſed tot mundi regiones circuire debebant: ij verò Religioſi vni loco adſtricti ſunt. Si autem verum eſſet, quòd Apoſtoli vni loco adſtricti, reditus acceptaſſent, vtique magis congruũ foret, vt Religioſi quoque vni loco adſtricti reditus acceptarent: magis enim per hos Apoſtolis ſe conformarent.

Sed iam his rationibus penſatis, videat vnuſquiſque quem ſpiritum redolet Propoſitio Theologi. Miror autem temeritatē eius, quod eam Propoſitionem, extrà omnem dubitationem poſitam aſſeruerit, de qua vtique dignum & conueniens erat ſaltim dubitare: dixit enim: *procul dubio*. Sic omninò vult poſſeſſionem bonorum in communi, eſſe perfectiorem carentia eorundem, quod vtique eſt hæreſis Vigilantij, iudicio S. Thomæ: ſic ſuas res nequiter palliare vult exemplis ipſorummet Apoſtolorum.

PROPOSITIO XCIII.

Vti poſteà dilatata Eccleſia, & paſtoribus animarum multiplicatis, ac ad certa loca addictis, acceptarunt Epiſcopi, alijque Eccleſiaſtici.

HOc argumentum Theologi, S. Thomæ ab aduerſarijs paupertatis obiectum, & ſæpiùs ab eodem reiectum eſt, ità vt euidenter cognoſcas Theologum armis cōfractis vti, & eius vires iam pridem proſtratas. In primis enim Opuſ. 17. Cap. 14. ait de his, qui homines à Religione retrahere conantur, Religiorum perfectioni derogādo, maximè eorum, qui in cōmuni poſſeſſiones non habent. *Dicunt inſuper quòd Chriſtus Ordinem diſcipulorum inſtituit, quibus ſuccedunt Epiſcopi & Clerici poſſeſſiones habentes, Ordines autem Religioſorum, abſque poſſeſſionibus in paupertate viuentium, poſteà ab alijs ſunt inſtituti.* Et reſpondet ad hoc argumentū Cap. 16. *Quod verò quarto inducitur, quòd Dominus non inſtituit Ordinem non habentium poſſeſſiones, ſed Ordinem Prælatorum, qui poſſeſſiones habēt, in altero quidem eſt apertū mendacium. Cùm enim Dominus diſcipulos inſtituit, quod nec argentum; nec aurum poſſideant, & quòd corda eorum non grauentur curis huius mundi: & dimittentibus agros & domos propter nomen ſuum præmia repromittit, non ſolùm in futuro, ſed & in hoc ſæculo, vt ſcilicet ſint cum Apoſtolis, nihil in hoc mundo habentes, & omnia poſſidentes manifeſtum eſt, quòd omnes, quicūque hanc regulam ſecuti fuerint inſtitutionem Chriſti ſequuntur: nec enim illi, qui ſanctos ſequuntur, per quos ſunt Ordines inſtituti, ad ipſos accedunt, ſed ad Chriſtum, cuius documenta proponunt: quia nec illi ſeipſos prædicauerunt, ſed cum Apoſtolo* IESVM *Chriſtum, eius documenta proponentes, in alterò verò falluntur, vel fallere volunt per fallaciam acciden-*

Digitized by Google

dentis. Inſtituit enim Chriſtus Epiſcoporum Ordinem, & aliorum clericorum qui poſſeſsiones communes habent, vel proprias: Sed hoc in eis Chriſtus non inſtituit, ſed magis inſtituit eorũ Ordinem in perfecta paupertate: ſicut ex prædictis apparet. Poſtmodum verò diſpenſatiuè ſunt in Eccleſia communes poſſeſsiones acceptæ propter rationem prædictam. Hæc ibi. Capite verò 15. ait. *Eccleſia in ſui primordio in omnibus mēbris ſuis talis fuit, qualis poſtmodum fuiſſe apud perfectos quoſcunque inuenitur. Sicut enim natura, ſic & gratia debuit à perfectis initium aſſumere. Et ideò Apoſtoli ſecundum illum ſtatum, fidelium vitam ordinauerunt perfectioni conuenientem. Vnde dicit Hieronymus in lib. de Illuſtribus viris. Apparet talem primam Chriſto credentium fuiſſe Eccleſiā, quales nūc Monachi nituntur, & cupiunt eſſe, vt nihil cuiuſquā proprium ſit, nullus inter eos diues, nullus pauper, & patrimonia egentibus diuidantur, Orationi vacetur, & pſalmis, doctrinæ quoque & continentiæ. Hic autem viuendi modus, perfectioni congruus fuit apud primos credentes, non ſolùm in Iudæa ſub Apoſtolis, ſed etiam apud Ægyptum ſub Marco Euangeliſta, vt ibidem Hieronymus dicit: & ſicut in lib. Eccleſiaſt. Hiſt. narratur. Proceſſu verò temporis multi in Eccleſiam erant intraturi, qui ab hac perfectione deficerent, quod non erat futurum ante Iudæorum excidium, ſed Eccleſia apud Gentes multiplicata. Quod poſtquam contigit, vtile iudicauerunt Eccleſiarum Prælati, vt prædia & agri Eccleſijs conferrentur, non propter perfectiores quoſque, ſed propter infirmiores, qui ad primorum fidelium perfectionem attingere non valerent.* Hæc ibi. Opuſc. verò 19. Cap. 6. idem argumentum ſibi objicit 1. 2. quæſt. 1. *Cap. Videntes, dicitur. Quòd ſummi Sacerdotes ſtatuerunt poſſeſsiones Eccleſiæ conferri, vt inter eos qui in cōmuni vita degūt, nullus egens inueniatur.* Et reſpondet ad hoc argumentum. *Quòd Eccleſia multos infirmos ſuſtinet, quos non facile ſuſtineret, ſine temporalium poſſeſsionum ſolatio, expedit ergo facultates communes in Eccleſia poſſideri, proprijs dimiſsis, & præcipuè propter pauperes ſuſtentandos. Non tamen ſequitur, quòd non ſit expediens perfectis viris, qui ſua dimiſerunt, vitam Religioſam agere ſine communibus poſſeſsionibus, & quamuis perfectio Apoſtolica non annulletur in illis, qui poſſeſsiones communes habent, tamen expreſsiùs conſeruatur in illis, qui proprijs dimiſsis, etiam communibus carent.* Hæc S. Thomas. Demùm vt aduertas diuerſam eſſe rationem de Epiſcopis, & de Religioſis, aduerte ea quæ dicit Sanctus Thomas 2.2. quæſt. 186. art. 3. ad 5. *Status*, inquit, *Epiſcopalis nō ordinatur ad perfectionē adipiſcendā, ſed potiùs vt ex perfectione*

 quam

Digitized by Google

quam quis habet, alios gubernet, non ſolum miniſtrando ſpiritualia, ſed etiam temporalia; quod pertinet ad vitam actiuam, in qua multa operanda occurrunt inſtrumentaliter per diuitias, vt dictũ eſt. Et ideò ab Epiſcopis, qui profitentur gubernationem gregis Chriſti non exigitur vt proprio careant, ſicut à Religioſis, qui profitentur diſciplinam perfectionis acquirẽdæ. Hæc ibi. Opuſc. verò. 19. Cap. 6. ait. *Statutum,* inquit, *illud (nempe in Decret. diſt. 1. C. Nemo dicitur quod Eccleſia non debet ædificari, antequã ille qui vult ædificare prouiderit quæ ad alimenta, & cuſtodiam, & ſtipẽdia cuſtodum ſufficiant) inductum eſt in fauorem Eccleſiæ, & miniſtrorum Eccleſiæ, & ideò ſi aliqui ſupererogare velint, vt ſine poſſeſſionibus Eccleſiæ ſeruiant; laudabiliores exiſtunt, ſicut Paulus prædicans Euangelium ſine ſumptu qui prædicator erat, à Deo ordinatus, vt patet 1. Corinth. 9.* Ex his omnibus patet, quòd non valet argumentum Theologi: Epiſcopi alijque Eccleſiaſtici, certos reditus acceptarunt. Ergo & Religioſi Prædicatores quantumuis perfectiſſimi acceptent reditus. Sed vellem ſcire à Theologo, quid intelligit nomine aliorum Eccleſiaſticorum? Vel enim intelligit Prælatos; vel intelligit etiam Religioſos. Si Prælatos; quare eos anteà vocauit ſæculares, quos modò dicit Eccleſiaſticos? niſi ſuſpicio ſit, quòd nomine Prælatorum ſæcularium, intellexerit etiam Reges & Principes, vt eos in perfectione anteponeret Religioſis. Si verò intelligit etiam Religioſos: vtique non omnes Religioſi acceptarunt reditus, vt patet de Fratribus Ordinis Minorum, & Profeſsis Societatis IESV.

PROPOSITIO XCIV.

Non obeſt ergo perfectioni Religioſæ poſſeſſio bonorum temporalium benè diſtributorum, ſed vel malus & ſuperfluus eorum vſus, vel nimius erga illa affectus, quorum vtrumque præſcindit in ordinatis Religionibus, & votũ Paupertatis, & regularis diſciplina.

ISTVD quoque argumentum ab Aduerſarijs paupertatis, S. Thomæ obiectum eſt, & ab eo refutatum. Opuſc. enim 19. Cap. 6. inter argumenta impugnantium paupertatem in communi habetur & iſtud. 1. 2. q. 1. dicitur. *Expedit facultates Eccleſiæ poſsideri, & proprias perfectionis amore contemni. Et infrà. Satis oſtenditur, & propias debere propter perfectionem contemni, & ſine impedimento perfectionis poſſe Eccle-ſiæ*

ſiæ facultates, quæ ſunt profectò communes, poſsideri. Ergo etſi aliqui omnia ſua dimittant ad Religionem cõuolantes, talem tamen Religionem debent eligere, quæ habeat facultates communes. Et reſpondet ad hoc armentum. *Quòd quamuis perfectio nõ annulletur in illis, qui poſſeſsiones communes habent, tamen expreſsius conſeruatur in illis, qui proprijs dimiſsis, etiam communibus carent.* Hæc S. Tho. Et meritò: Aliud eſt enim non obeſſe perfectioni: aliud perfectius eſſe. Et non valet iſtud argumentum. Non obeſt perfectioni. Ergo conuenit Religioni perfectiſsimæ. Cæterùm quantum poſſeſsio bonorum temporalium rapiat affectum humanum, & quàm diffile ſit ſeparare animum à bonis poſſeſſis, patet ex multis locis S. Thomæ. Sufficiat interim iſta citare 2.2.q. 186. art. 3. in corp. aït. *Ex hoc quòd aliquis res mundanas poſsidet, allicitur animus eius ad earum amorem. Vnde Auguſt. dicit in Epiſtola ad Paulinum & Theraſiam, quòd terrena diliguntur arctius adepta, quàm concupita. Nam vnde iuuenis ille triſtis diſceſsit, niſi quia magnas diuitias habebat? Aliud eſt enim nolle incorporare quæ deſunt, aliud iam incorporata diuellere. Illa enim velut extranea repudiantur, iſtà verò velut in membra præſcinduntur. Et Chryſoſt. dicit ſuper Matth. Quòd appoſitio diuitiarum, maiorem accendit flãmam, & vehementior fit cupido. Et inde eſt, quòd ad perfectionem charitatis acquirendam, primum fundamẽtum eſt voluntaria paupertas, vt aliquis abſque proprio viuat, dicente Domino Matth. 19. Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & veni ſequere me:* Hæc ibi. In eadem quoque 2.2.q.118.art. 7. in corp. ait. *Eſt priuatio omniũ facultatum, ſiue paupertas, perfectionis inſtrumentum, in quantum per remotionem diuitiarum tolluntur quædam charitatis impedimenta, quæ ſunt præcipuè tria. Quorum primum eſt ſolicituto, quam ſecum diuitiæ adferunt. Vnde Dominus dicit Matth.13. Quod autem ſeminatum eſt in ſpinis, hic eſt qui verbũ Dei audit, & ſolicitudo huius ſæculi, & fallacia diuitiarũ ſuffocat verbũ. Secundũ autẽ eſt diuitiarũ amor, qui ex diuitijs poſſeſsis augetur. Vnde & Hier. dicit ſuper Matth. Quod quia diuitiæ habitæ difficilè contemnuntur, non dixit Dominus Matth. 19. Impoſsibile eſt diuitem intrare in regnum cælorum; ſed difficile. Tertiũ autem eſt inanis gloria, vel elatio, quæ ex diuitijs naſcitur, ſecundùm illud Pſal. 48. Qui confidunt in virtute ſua, & in multitudine diuitiarum ſuarum gloriantur. Horum ergo primum à diuitijs ſeparari non poteſt totaliter, ſiue ſint magnæ, ſiue paruæ. Neceſſe eſt enim hominem aliqualiter ſolicitari de acquirendis, vel conſeruandis exterioribus rebus. Sed ſi res exteriores non quærantur, vel habean-*

beantur, niſi in modica quantitate, quantum ſufficiunt ad ſimplicem victum, talis ſolicitudo non multũ impedit hominem. Vnde nec perfectioni repugnat Chriſtiana vita. Non enim omnis ſolicitudo à Domino interdicitur, ſed ſuperflua, & nociua. Vnde ſuper illud Matth. 6. Ne ſoliciti ſitis animæ veſtræ quid manducetis, &c. dicit. Auguſt. in lib. de ſerm. Dom. in Mon. Non hoc dicit, vt iſta non procurentur, quantum neceſſitatis eſt, ſed vt non ita intueantur, vt propter iſta faciant quicquid in Euangelij prædicatione facere iubentur. Sed abundans diuitiarum poſſeſſio, abundantiorem ſolicitudinem ingerit, per quam animus hominis multum diſtrahitur, & impeditur: ne totaliter feratur in Dei obſequium. Alia verò duo, ſcilicet, amor diuitiarum, & elatio ſeu gloriatio de diuitijs, non conſequuntur niſi abundãtes diuitias. Differt tamen circà hoc, vtrum diuitiæ abundantes, vel moderatæ, in proprio, vel in communi habeantur. Nam ſolicitudo quæ circà proprias diuitias adhibetur, pertinet ad amorem priuatum, quo quis ſe temporaliter amat: ſed ſolicitudo, quæ adhibetur circà res communes, pertinet ad amorem charitatis, quæ non quærit quæ ſua ſunt, ſed communibus intendit. Et quia Religio ad perfectionem charitatis ordinatur, quam perficit amor Dei vſque ad contemptum ſui, habere aliquid proprium perfectioni repugnat Religionis; ſed ſolicitudo quæ adhibetur, circà bona cõmunia, pertinere poteſt ad charitatẽ, licèt per hoc impediri poſſit aliquis altior charitatis gradus, putà, contemplationis diuinæ, aut inſtructionis proximorum. Ex quo patet quod habere ſuperabundantes diuitias in communi, ſiue in mobilibus, ſiue in immobilibus, eſt impedimentum perfectionis; licèt non totaliter excludat eam. Habere autem de exterioribus rebus in communi, ſiue mobilibus, ſiue immobilibus, quantum ſufficiat ad ſimplicem victum, perfectionem Religionis non impedit, ſi conſideretur paupertas ad communem finem Religionum, qui eſt vacare diuinis obſequijs. Si autem conſideretur per comparationem ad ſpeciales fines Religionum, ſic præſuppoſito tali fine, paupertas maior, vel minor, eſt Religioni accommoda: & tantò erit vnaquaque Religio ſecundùm paupertatem perfectior, quantò habet paupertatem magis proportionatam ſuo fini. Hæc ibi. Et poſteà ſubdit id quod ante dictum eſt: *Religionibus ordinatis ad contemplata alijs tradenda competit modica quæ ſunt neceſſaria vitæ, congruo tempore procurata conſeruare.* Opuſculo verò 18. Cap. 7. ait: *Adoleſcens qui de via perfectionis quæſierat, abijt triſtis. Cauſa autem triſtitiæ, vt Hieron. dicit ſuper Matth. redditur. Erat enim habens multas pecunias; id eſt, ſpinas & tribulos, quæ ſementem Domini ſuffocauerunt. Et Chryſoſt. idem exponendo dicit:*

Quod

Quòd non ſimiliter detinentur qui pauca habent, & qui multis abundant, quoniam adiectio diuitiarum maiorem accendit flammam, & vehementior fit cupido. Et infrà: Diues difficile intrabit in regnum cælorum. Et ratio eſt, vt Hieron. dicit, quia diuitiæ habitæ difficilè contemnuntur. Et infrà. Difficilè eſt affectum diuitijs poſſeſsis non alligari, quod facit impoſsibilitatem intrandi in regnum cælorum. Conſonat S. Bonauen. in Apolog. Paup. *Vnde*, inquit, *Gregorius in 4. Moral. Rarum valde eſt: vt qui poſsident aurum, ad requiẽ tendant, cùm per ſemetipſam Veritas dicat. Quàm difficile qui pecunias habent intrabunt in regnum cælorum. Idem etiam in 4. Dialog. Cura rei familiaris vix ſine culpa agitur, etiam ab his qui qualiter culpas declinare debeant ſciunt. Et Rabbanus ſuper Matth. Difficile [hoc eſt, maximi laboris] eſt, pecunias habentes, vel in pecunijs confidentes, exutis phylargiriæ retinaculis, aulam regni cæleſtis intrare. Propter quod ſecurum eſt diuitias fugere, & eas abdicare perfectum. Vnde Hieronymus ait. Apoſtolici faſtigij eſt, perfectaque virtutis, vendere omnia, & pauperibus diſtribuere, & ſic leuem & expeditum, cum Chriſto ad cæleſtia ſubuolare.*

Pro Coronide totius iſtius tractationis de Paupertate, aduerte, quod Theologus argumenta pro ſuo intento deprompſit ex armario impugnantium paupertatem in communi, quos Sanctus Thomas Opuſc. 17. Cap. 1. vocauit nouos Vigilantios. Primum enim argumentum, quod ſit maior ſolicitudo quærendo eleemoſynas, quàm poſsidendo bona in communi; propoſuit Sanctus Thomas nomine illorum Opuſc. 17. Cap. 14. loco 7. Et confutauit Cap. 16. Secundum argumentum ab exemplo Sanctorum fundatorum Religionum, propoſuit eodem loco citato in ordine ſecundùm: & confutauit Cap. quoque 16. Idem propoſuit Opuſc. 19. Cap. 6. loco 22. Et ibidem refutauit. Tertium argumentum de libertate ſeruiendi Deo, propoſuit Opuſc. 19. Cap. 7. loco 2. Et eodem Cap. refutauit. Quartum argumentum de adulatione, ſiue non adeò expedita libertate in prædicando, propoſuit loco immediatè citato, & ſoluit ibidem. Quintum argumentum de loculis Chriſti, propoſuit Opuſc. 19. Cap. 6. & ſoluit ibidem. Sextum argumentum de pretijs prædiorum conſeruatis ab Apoſtolis, propoſuit, & ſoluit eodem loco. Septimum argumentum de Epiſcopis propoſuit Opuſc. 17. Cap. 14. & ſoluit Cap. 16. Et Opuſc. 19. Cap. 6. & ibidem ſoluit. Octauum argumentum de eo, quod non obſit perfectioni poſſeſsio bonorum in communi, propoſuit Opuſc. 19. Cap. 6. & ſoluit ibidem. Eadem quoque omnia argumẽta propoſuit S.Bo-

Digitized by Google

S. Bonauentura in Apologia Pauperum, & ſoluit; vt legenti conſtat. Quid ergo inferre licet, niſi quod ſpiritus Vigilantij in Theologo ſurrexit? Iam quòd arma nouorum Vigilantiorum aſſumpſit: ideo & ipſe nouus Vigilantius eſt. Videat Theologus an ſit diſcipulus S. Thomæ, an verò potiùs aduerſarius eius? vt potè qui argumenta aduerſariorum eius, ab ipſo confutata reaſſumpſerit. Videat an Regulas ſuas ex doctrina Sancti Thomæ decerpſerit, qui potiùs arguméta contraria attulerit? Vtinã inſcitiam ſuã, & fraudes orbi non propalaſſet; vtiq; non erubuiſſet.

PROPOSITIO XCV.

Commendat & hoc perfectionem Religioſi Ordinis, ſi cæteris paribus ex inſtituto ſuo occupet ſe pro Deo in arduis & difficilioribus, quàm alij. Hanc ob cauſam Sanctus Thomas 1. p. q. 95. art. 4. ad 2. ait: Opus difficilius ex parte obiecti, eſſe magis meritorium. Vnuſquiſque enim mercedem percipiet ſecundum ſuum laborem 1. Cor. 3. Maior autem eſt labor, vbi eſt res difficilior, quæ pro Deo perficitur.

HÆc Propoſitio manifeſtam continet contradictionem. Si enim commendat perfectionem Religioſi Ordinis, quia ex inſtituto ſuo ſe occupat in rebus arduis, & difficilioribus, quàm alij, quomodo nõ commendat perfectionem Religioſi Ordinis, ſi ex inſtituto ſuo ſe occupat pro Deo, auſteritate, & paupertate in communi: quãdoquidem iſtæ res adeò ſunt arduæ & difficiles quòd eas valdè reformidat Theologus? Cæterùm quod difficile, non faciat ad augmentum præmij eſſentialis, ſuprà oſtenſum eſt ex doctrina S. Thomæ. Continet etiam hæc Propoſitio falſiſsimam citationem S. Thomę. Non enim S. Thomas 1. p. q. 95. art. 4. ad 2. habet. *Opus difficilius ex parte obiecti eſſe magis meritoriũ.* Refero verba S. Thomæ loco citato, vt fides dicto adhibeatur. *Ad ſecundum dicendum, quòd difficultas & pugna pertinet ad quantitatem meriti, ſecundùm quantitatem operis proportionalem, vt dictum eſt. Et eſt ſignum promptitudinis voluntatis, quæ conatur ad id, quod eſt ſibi difficile: promptitudo autem voluntatis, cauſatur ex magnitudine charitatis. Poteſt autem contingere, quòd aliquis ita prompta voluntate faciat opus aliquod facile, ſicut aliquis difficile, quia paratus eſſet facere etiam quod*

quod ſibi eſſet difficile. Difficultas tamen actualis, in quantum eſt pœnalis, habet etiam quod ſit ſatisfactoria pro peccato. Vt autem pleniùs percipias doctrinam S. Thomæ; conſidera ea quæ in corpore articuli habet. *Dicendum*, inquit, *quòd quantitas meriti ex duobus poteſt penſari. Vno modo ex radice charitatis, & gratiæ, & talis quantitas meriti reſpondet præmio eſſentiali, quod conſiſtit in Dei fruitione: qui enim ex maiori charitate aliquid facit, perfectiùs Deo fruitur. Alio modo penſari poteſt, quantitas meriti ex quantitate operis. Quæ quidem eſt duplex, ſcilicet abſoluta, & proportionalis: Vidua enim quæ miſit duo æra minuta in gazophylacium, minus opus fecit quantitate abſoluta, quàm illi qui magna munera poſuerunt. Sed quantitate proportionali vidua plus fecit ſecundùm ſententiam Domini, quia magis eius facultatem ſuperabat. Vtraque tamen quantitas meriti reſpondet præmio accidentali, quod eſt gaudium de bono creato. Sic igitur dicendum, quòd efficaciora fuiſſent hominis opera ad merendum in ſtatu innocentiæ, quàm poſt peccatum, ſi attendatur quantitas meriti ex parte gratiæ, quæ tunc copioſior fuiſſet, nullo obſtaculo in natura humana inuento. Similiter etiam ſi conſideretur abſoluta quantitas operis: quia cùm homo eſſet maioris virtutis, maiora opera feciſſet. Sed ſi conſideretur quantitas proportionalis, maior inuenitur ratio meriti, poſt peccatum, propter hominis imbecillitatem. Magis enim excedit paruum opus poteſtatem eius, qui cum difficultate operatur illud quàm opus magnum poteſtatem eius, qui ſine difficultate operatur.* Hæc S. Thomas.

Sed inſtat Theologus duplici argumento. Primum eſt tale. *Hanc ob cauſam dilectio inimici eſt magis meritoria, cæteris paribus, quàm amici, vt idem S. Thomas habet 2. 2. q. 27. art. 7.* Sed debebat Theologus expendere totum textum S. Thomæ, qui in eo loco ſic inquit. *Dicendum quòd ratio diligendi proximum, Deus eſt: ſicut ſuprà dictum eſt. Cùm ergò quæritur, quid ſit melius, vel magis meritorium: Vtrum diligere amicum, vel inimicum? dupliciter iſtæ dilectiones comparari poſſunt. Vno modo ex parte proximi, qui diligitur: alio modo ex parte rationis, propter quam diligitur. Primo quidem modo dilectio amici, præeminet dilectioni inimici, quia amicus & melior eſt, & magis coniunctus: vnde eſt materia magis conueniens dilectioni. Et propter hoc actus dilectionis ſuper hanc materiam tranſiens melior eſt; vnde & eius oppoſitum eſt deterius: peius enim eſt odire amicum, quàm inimicum. Secundo autem modo, dilectio inimici præeminet propter duo. Primò quidem, quia dilectionis amici poteſt eſſe alia ratio, quàm Deus, ſed dilectionis inimici, ſolus Deus eſt ratio. Secundò quia præſuppoſito, quod vterque propter Deum diligatur, fortior*

tior

tior oſtenditur eſſe Dei dilectio, quæ animum hominis ad remotiora extendit, ſcilicet, vſque ad dilectionem inimicorum. Sicut virtus ignis tantò oſtēditur eſſe fortior, quantò ad remotiora diffundit ſuum calorem. Tantò ergo oſtenditur diuina dilectio eſſe fortior, quantò propter ipſam difficiliora implemus. Sicut & virtus ignis tantò eſt fortior, quanto comburere poteſt materiam minùs combuſtibilem. Sed ſicut idem ignis in propinquiora fortiùs agit, quàm in remotiora; ita etiā charitas feruentiùs diligit coniunctos, quàm remotos. Et quantùm ad hoc dilectio amicorum ſecundùm ſe conſiderata eſt feruentior & melior, quàm dilectio inimicorum. Hæc S. Thomas. Non ergo quocunque modo dilectio inimici eſt magis meritoria; qua verò ratione præemineat, iam patet ex dictis S. Thomæ: Quia nimirùm ſic dilectio, quæ eſt principium merendi, oſtenditur eſſe fortior; non autem quaſi difficultas faciat aliquid ad rationem præmij eſſentialis. Nam quemadmodum idē S. Doctor in ſequenti articulo in reſp. ad 3. docet. *Plus facit ad rationem meriti, & virtutis bonum, quàm difficile. Vnde non opportet quod omne difficilius ſit magis meritorium; ſed quod ſic eſt difficilius, vt etiam ſit melius.* Secundū argumentum Theologi eſt. *Eleemoſyna illa Chriſto iudice Luc. 21. maior erat, Deoque magis accepta, quam paupercula vidua dans duo æra minuta exhibuit, quàm diuitum copioſior: quia illi difficiliùs fuit, totum quod habuit, Deo offerre, quam diuitibus ſuperflua ex abundāti erogare.* Cæterùm ad hoc reſpondeo, quòd vidua illa quantitate proportionali, plus fecit ſecundùm ſententiam Domini: proportionalis autem quātitas meriti, reſpondet præmio accidentali: vt docet S. Thomas paulò ante citatus 1. p. q. 95. art. 4. in Corpore.

Demùm aduerte, quòd non quælibet Religio, quæ occupatur in difficilioribus, eſt perfectior; ſed quæ ita in difficilioribus, quod illa difficiliora ſint meliora, vt ſuprà ex S. Thoma dictum eſt: non enim omne difficilius, melius eſt: ſiue, quæ ita occupatur in difficilioribus quod non in periculoſioribus pro anima, quæ prudenter declinantur, de quo vide ſi placet S. Thomam Opuſc. 18. Cap. 20. Difficilius enim eſt Caſtitatem tueri, conuerſando cum mulieribus; ſed quia periculoſius, ideò ex conſilio Sanctorum, declinanda eſt huiuſmodi difficultas.

PRO-

PROPOSITIO XCVI.

Attende etiam ad hoc, Illuſtriſsime Domine, vt eam Religionem tuo nepoti commendes præ cæteris, in qua cum regularum obſeruantia, vides maiorem concordiam, & domeſticam vnionem, præſertim in magna diſsimilitudine graduum, & nationum varietate ſimul cohabitantium.

AT quomodo videbit Illuſtriſſimus Dominus domeſticam vnionem, qui eo ipſo, quod eſt illuſtriſsimus, & non Religioſus, vtique eſt poſitus extrà clauſtra? Nunquid penetrabit muros oculis, vt videat ea quæ domi fiunt? Poterit quidem ad extra videre maiorem concordiam, ſed quomodo videbit ad intrà domeſticam vnionem; præſertim ſi ſumma diligentia cælātur res ſecretæ? Dicam amplius; quomodo penetrauit oculis interiora conſcientiæ vniuscuiuſque in qua potiſſimū reſidet charitas Dei, & proximi. Scriptum eſt enim Matth. 23. *Væ vobis ſcribæ & Phariſæi? qui mundatis quod deforis eſt calicis, & paropſidis, intus autem pleni eſtis rapina, & immunditia. Phariſæe cæce, munda priùs quod intus eſt calicis, & paropſidis, vt fiat id quod deforis eſt, mundum. Væ vobis Scribæ, & Phariſæi hypocritæ, quia ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quæ à foris parent hominibus ſpecioſa, intùs autem plena ſunt oſsibus mortuorum, & omni ſpurcitia: Sic & vos à foris quidem paretis hominibus iuſti, intus autem pleni eſtis hypocriſi, & iniquitate.* Sed inquis Theologe. *Certiſsimū ſignum familiæ Dei eſt concordia, & domeſtica vnio.* Non Theologe: non inquam abſolutè vnio, & concordia eſt certiſsimum ſignum familiæ Dei. Scriptum eſt enim Nahum 1. *Sicut ſpinæ ſe inuicem complectuntur, ſic conuiuium eorum pariter potantium*: ſed concordia, & vnio fundata in dilectione Dei, eſt certiſſimum ſignum familiæ Dei.

PROPOSITIO XCVII.

Quæ tant opere eſt Deo grata, vt Macario Abbati, etſi vitam ducenti in Eremo ſolitariam, in perpetuis ieiunijs, & carnis macerationibus, multò maioribus, quàm hoc noſtro ſæculo vigeat in vlla Religione, etiam Eremitica, & aſſiduè rerum diuinarum con emplationi dedito, Deus prætulerit duas fœminas coniugatas rei vxoriæ vacantes; quæ tamen nil præ cæteris habebant, quam quod per annos quindecim in domo vna pariter manentes, nec turpe verbum altera dixiſſet ad alteram, nec litem mouiſſet, ſed in pace vixiſſent, & à ſæcularibus verbis abſtinere ad mortem decreuiſſent, cum deſiderio vitæ Monaſticæ, ſi id per maritos earum aliquando liceret.

DEbebas perpendere Theologe, quod dicitur loco citato. Videlicet, has mulieres pari conſenſu tractaſſe, quatenus pariter relictis maritis, in Congregationem Religioſarum Virginum proficiſcerentur: & multis precibus hoc à Coniugibus non valuerunt obtinere. Quo non adepto inter ſe & Deum poſuerunt teſtamentum, vt vſque ad mortem ſæculare verbum non loquerentur omninò. Sicut enim aliquis ex maiori charitate poteſt velle ſuſtinere Martyriũ, quàm alius ſuſtineat; vnde voluntariè Martyr, poteſt mereri ſua voluntate præmium eſſentiale æquale, vel maius eo quod Martyri debetur, vt ait S. Tho. in 4. Diſt. 49. q. 5. art 3. quæſtiunc. 2. ad 3. ita aliquis ex maiori charitate, poteſt velle Religioſam vitam, quàm alius de facto Religioſus, vnde voluntariè Religioſus, poteſt mereri ſua voluntate præmium eſſentiale æquale, aut maius, eo quod Religioſo debetur. Denique non paruum eſt, nunquam ſæculare verbum proferre. Scriptum eſt enim Iacob. 3. *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus eſt vir, poteſt etiam fræno circumducere totum corpus.*

Digitized by Google

PROPOSITIO XCVIII.

Et hæc vt opinor ſufficient, Illuſtriſsime Domine; ad adferendam tibi certam lucem, pro vtroque deſiderio tuo.

ATTVLISTI Theologe certas tenebras, non certam lucem; niſi quod tenebras dicis lucem, & lucem tenebras. Tua enim epiſtola paſſim reſperſa eſt Propoſitionibus implicatis, inuolutis, vafris, friuolis, ſubdolis; imò erroribus; imò hęreſibus: ita quod mirum ſit, hanc opellam tuam adeò exiguam mole, tamen adeò magnam pernicie. Mirabile enim eſt plurimos etiam prima facie doctos, tuas fraudes nec quidem comperiſſe, at plures tuis perſuaſionibus blandis illectos, auſteritati, & paupertati renuntiaſſe, & à Religionibus rigidis, & pauperibus, auerſionem in animo concepiſſe.

PROPOSITIO XCIX.

Vnum reſtat, vt te excitem ad aperiendam liberaliter manum, & cum bonis ac Nepote tuo, cor ipſum tuum.

MI Theologe, non eſt ſemper conueniens ei Ordini deferre bona temporalia, cui aliquis ſeipſum deuouet. Duæ enim ſunt opiniones circà iſtud. Vna affirmans. Altera negans. Vtraque tamen opinio fatetur, quod propter periculum infamiæ, & mali nominis, cui Religioſi admittẽtes alumnos cum ſuis facultatibus & diuitijs poſſunt ſubijci, non ſunt aggreganda bona Ordini, ſed potius pauperibus elargienda. *Quia melius eſt nomen bonum; quàm diuitię multa.* Et ſanè apud viros pietate, & doctrina probatos, non potuit Theologus euadere ſuſpicionem, & notam auaritiæ. Tota enim Epiſtola Nepotem ſemper coniunxit bonis; imò potiùs è conuerſo, bonis adiunxit Nepotem. Infallibiliter enim in decurſu totius Epiſtolæ, ſemper primo loco poſuit bona, ſecundo Nepotem: vnde ſuſpicãtur ij, ne Nepotem propter bona Religioni venari voluerit. Sed iam oro te, ad quid tali Reli-

gioni bona accumulare geſtis, quæ habet poſſeſſiones communes & reditus, & eſt libera à quærendis eleemoſynis? Si enim non poteſt quærere modicas eleemoſynas, quomodo maiores? Ridiculum eſt enim dicere, quod Religio nō poſſit petere fruſtum panis, & poſſit petere mille marcas auri: quod non poſſit petere modica neceſſaria pro victu & veſtitu; & poſſit petere villas, & oppida. Quomodo talis Religio minimè libera à quærendis eleemoſynis magnis, (quandoquidem & poſſeſſiones, & villæ, à Religioſis ex eleemoſyna habentur, & libera elargitione fidelium) poteſt melius & Deo, & ſibi, & proximis vacare? ſiquidē tu Theologe enuntiaſti, quod Religioſi non liberi à quærendis eleemoſynis, non poſſunt meliùs & Deo, & ſibi, & proximis vacare. Quomodo talis Religio liberiùs errantes corriget, ſi ab Auditoribus quæret ſubſidia temporalia, & quidem ea magna? Timebit enim benefactores offendere, corrigēdo eorum vitia: quia veritas odium parit. Tua dicta Theologe profero: ex his teipſum iudica.

Sed videamus quare talibus Religionibus bona dedicare velis? Fortaſſe propter hanc rationem, quam ſuprà in hac tua Epiſtola tradidiſti. *Si*, inquis, *inueniantur plures hominum piorum Ordines, vel Congregationes, quæ videantur bonæ & perfectæ, debent potiùs ijs bona cum Nepote offerri, qui ſequuntur perfectius viuendi inſtitutum, & in eo modum viuendi perfectiorem.* Perfectius autem viuendi inſtitutum, ſecundùm te eſt, quod habet poſſeſſiones & reditus: & modus viuendi apud te perfectior, habere poſſeſſiones & reditus, quàm carere eis; in quo quidem grauiter hallucinatus es in materia fidei. Inquit enim S. Thomas Opuſc. 17. Cap. 15. *Mentiuntur in doctrina fidei dicentes, minoris eſſe perfectionis eos, qui communibus poſſeſſionibus carent.* Doctrinā quoque aſſerentium perfectiorem modum viuendi cum poſſeſſionibus, quàm ſine illis, Sanctus Thomas notauit hæreſis Vigilantianę, vt ſuprà dictum eſt: tu autem id aſſeruiſti, eo ipſo quòd conatus es monſtrare perfectius viuēdi inſtitutum, & in eo modum viuendi perfectiorem; quem in particulari deſcribendo, docuiſti eſſe modum viuendi cum poſſeſſionibus. Ergo ſecundùm te modus viuendi cum poſſeſſionibus eſt perfectior: quod dicere eſt Vigilantij errorem renouare. Sed quicquid ſit de hoc, certè Theologe non conſtat, eleemoſynam ſemper eſſe meliori dandam. Ait enim S. Thomas in 4. Diſt. 15. q. 2. art. 6. quæſtiunc. 3. ad 1. *Quod quāuis Deo propinquior ſit ſemper melior, nō tamen ſemper debet ei magis dari,*

quia

quia eleemoſynarum largitio, ad neceſſitatem proximi ſubleuandam diuinitùs inſtituta eſt. Vnde ſi indigentia ex parte altera nimis excedat, magis ſeruabitur intentio inſtituentis eleemoſynam, quàm ſi meliori daretur. Sed eſto, eleemoſyna meliori ſemper ſit danda; vtique bona iſta Nepotis, Epiſcopis dedicanda erunt. Si enim offerenda ſunt Religionibus perfectioribus, & Religio ſecundùm te perfectior eſt, quæ proximè accedit ad Epiſcopalem ſtatum: Ergò multò magis offerenda hæc bona Epiſcopis; ſiquidem ſtatus illorum eſt ſtatus perfectiſſimorũ, eo magis quia ipſi bona accipiunt, ad diſpenſandum ea fidelibus.

PROPOSITIO C.

Vnum denique addo, id vt Nepoti tuo inculces ſeriò, ne à ſancto vitæ arctioris deſiderio reſiliat, tùm aliàs ob cauſas, tùm ne vitæ æternæ iacturam patiatur.

OBLITVS es tui Theologe, vel certè tanquam aſina Balaam inuitus loqueris. Quid enim tibi agitur, vt dicas, Nepoti inculcandum ſeriò, ne à ſancto vitæ arctioris deſiderio reſiliat? Hęccine tibi vita eſt arctior, quæ Pſalmodia caret, vitæ externam auſteritatem nõ profitetur, paupertatem in communi non ſeruat? Arctitudo tibi eſt, auſteritatem externam non habere, & poſſeſſionibus communibus abundare? Quanta arctitudo tibi erit auſteritas, & paupertas in communi? Sanè talis arctitudo ſuprà captum mentis, vel fortaſſe carnis tuæ. At reuera comparatiuè loquẽdo, vt tu profers, nõ eſt vita arctior, qualem tu hucuſq; deſcripſiſti. Ergo fortaſsis Nepos Illuſtriſsimi vltimo conſilio illectus, quod veritas ipſa, præter tuam intentionem, expreſsit, relictis conſilijs de blãdiori vita, euolabit ad vitã arctiorem, & tuum laborem fruſtraneum reddet. Si enim Nepos Illuſtriſsimi, omninò vitæ Religioſæ amplectẽdę animum deſtinauit, potiùs eliget Religionem, in qua ſimul magis reſplẽdet Dei dilectio, & proximi propter Deum, & habet opera virtutis Religionis, & opera pœnitentiæ, & facit maximũ fructum in Eccleſia Dei, & offert plures occaſiones heroicas virtutum, & laborum pro Dei gloria. Et in ea eſt ſimul prædicationis, & orationis, & pſalmodiæ ſtudium; quamuis maius ſtudium

Digitized by Google

prædicationis & orationis, quàm pſalmodiæ, & vitæ externam auſteritatem profitetur, & paupertatem in communi tantoperè commendatam à Sanctis, ſeruat & occupat ſe pro Deo in rebus arduis, & difficilibus: Denique in qua eſt maior concordia, & vnio domeſtica, cum magna diſſimilitudine, & varietate, & graduum, & nationum: potiùs inquam eliget talem Religionem, quàm eam quę quædam ex dictis complectitur, quædam verò à ſe excludit: vt paupertatem in communi, auſteritatem externam &c. Talis enim Religio, ſecundùm Theologi regulas, eſt perfectior, quia habet media efficaciora, plura, & ordinata, auxilia plura, & meliora, pluribus & melioribus eſt fulta præſidijs ad conſequendum ſuum finem perfectiſsimum. Quod ſi ita eſt, eludetur tota ſpes Theologi, de bonis Nepotis. Cùm enim Religio profitens paupertatem in communi, non requirat bona Nepotis, inde eſt, quod ſi Nepos tali Religioni ſeipſum addicet, illa vtique bona remanebunt Illuſtriſsimo, & eius familiæ: Theologum verò hiantem, ſpes ſua fallet, & dicet.

[†]

Oleum, & operam perdidi.

EPILO-

EPILOGVS.

HIC tandem librum hunc, totum ferè ex dictis SS. Patrum, potiſſimùm tamen Doctoris Angelici S. Thomæ Aquinatis concinnatum, verbis eiuſdem S. Doctoris, quibus & ipſe ſimiles libros terminare ſolitus eſt, concludo. *Hæc ſunt quæ ad præſens ſcribenda occurrunt, contrà eum qui perfectionem Religionis denigrare attentauit. Si quis igitur contra hæc reſcribere voluerit, mihi acceptiſſimum erit. Non autem coram pueris* (addo & mulierculis) *garriat, ſed ſcribat, & ſcripturam proponat in publico, vt ab intelligentibus dijudicari poſſit, quod verum ſit, & quod erroneum eſt, authoritate veritatis confutetur.* Adiungo de meo: prodeat Author de latebris, & nomen ſuum in aperto prodat, ad ſingula ſigillatim, & diſtinctè reſpondeat, & ea vel approbet, vel reprobet, non apices, ſed ſubſtantiam rei ſcrutetur, doctrinæ S. Thomæ, cui ſponte ſe adſtrinxit, conſtanter inhærendo reſpondeat, certus quòd me paratiſſimum & promptiſſimum ad ſatisfaciendum ſibi ſemper reperiet, ſi modò conditionibus à me propoſitis perſtiterit.

Omnia ſubijcio S. M. R. Eccleſiæ, & iudicio doctorum virorum, paratus corrigere quæ corrigenda videbuntur.

FINIS.

Laus Deo, Virginiq. Matri.

Erra-

Digitized by Google

Errata, quæ irrepſerunt, partim in impreſsione Romana [quam pro originali habuimus] partim in hac, ſic corrige.

Pagina 3.columna 2.linea 35.reſpondit,dic reſpondet.
pag.8.col.1.lin.7.debemus,dic habemus,& lin.9 cenſu,dic ſenſu.
pag.13.col.1.lin.7.communitatibus,dic commoditatibus.
pag.15.propoſitione xi.lin.1.& cap.dic &c.
pag.21.col.2.lin.12 cap.9.dic cap.6.
pag.22.col.2.lin.8.cadena,dic catena.
pag.23.propoſitione 14.lin.3.quam magis,dic quam magnis.
pag.25.col.2.lin.19.altiori inſtituti,dic altioris inſtituti.
pag.28.col.2.lin.11.ſpirituales,dic ſpiritualis.
pag.32.col.1.lin.1.hæc,dic hac.
pag.37.col.2.lin.35.art.dic ait.
pag.45.col.1.lin.21.hic docuit, dic id docuit.
pag.62.col.2.lin.36.religioſa, dic religioſæ.
pag.63.col.1.lin.9.verbo, dic verba.
pag.71.col.2.lin.32.Ego,dic Eò.
pag.76.col.2.lin.7.volebant,dic volebat.
pag.77.col.2.lin.5.ſegetem,dic ſegetum.
pag.81.col.2.lin 15.docuit,dic decuit.
pag.82 col.1.lin.9.ſequuntur communem,dic in communem.
pag.87.col.1.lin.11.ante dixit,dic ante dixi.
pag. 98.col.2.lin.36.inconcinnuè.dic inconcinnè.
pag.99.col.1.lin.25.accedit,dic accidit.
pag.102.col.2.lin.21. de æquale,dic ad æquale.
pag.105.col.2.lin 34.ſpallam, dic pſallam.
pag.107.col.1.lin.35. Opuſc. verò 29. dic 19. & col.2.lin.17.participes, dic particeps,& lin.19.ab aliqua, dic ad aliqua.
pag.111.col.2.lin. 30.dele, non.
pag.123.col. 1.lin. 25. fructus, dic functus.
pag.125.col.1.lin.37.& col.2.lin.1. Anntonius,dic Antoninus.
pag.135.col.2.linea 2.ſi,dic ſe.& propoſitione lxiii. col.1. lin. 11. difficilius,dic difficilibus.
pag.139.col.1.lin.31.accide, dic accede. & col.2. lin.30. orationem, dic elationem.
pag.141.col.1. lin.4.ad 2.dic ad 1.
pag.145.col.2.lin.7.hominem,dic obitum,& lin.29.quanto,dic quantos.
pag.152.col. 1.lin.18.cultu,dic pro cultu.
pag.153.col.1.lin.15.vox,dic vix,& lin.vltima,ax,dic ex.

pag.154.

Digitized by Google

pag.154.col.2.lin.8.tetra,dic tertia.
pag.157.col.2.lin.12.ſagitanos,dic ſaginatos.
pag.159.col.1.lin.31.inquit,dic inquis?
pag.162.col.1.li.17.non,dic nos.& col.2.li.25.ſubſtinenda, dic ſuſtinēda.
pag.165.col.1.lin.9.mundat,dic munda.
pag.169.col.2.lin.penult.At,dic Ad.
pag.170.col.1.lin.32.manens,dic nens.
pag.171.col.2.lin.4.nihil,dic nihili.& lin.29.quare tuo,dic quare tu.
pag.172.col.2.lin 32.inueni,dic iuueni.
pag.173.col.1.lin.19.liuiore, dic liuore.
pag.174.col.2.lin.5.At,dic Aut.& lin.27.viſu,dic vſu.
pag.191.col.2.lin.35.quantam, dic quantum.
pag.194.col.1.lin.5.Dei,dic Deo.
pag.203.col.2.lin.14.magnamini,dic magnanimi.
pag. 213. col. 1. lin. 3. indutum, dic inductum.
pag. 218. col. 1. lin. 8. patiuit, dic patuit.
pag. 219. col. 2. lin. 13. doctoros, dic doctores.
pag. 229.col.2.lin.32.congruum,dic congruam.& lin.37. iuxta,dic iuſta.
pag.232.col.1.lin.25.quidem,dic quidam.
pag. 234. col. 1. lin. 33. caſtrino, dic craſtino.
pag. 236. col. 1. lin. 2. dele noti.
pag. 243. col. 2. lin. 25. Societati, dic Societate.
pag. 244. col. 1. lin. 11. ſtipendum, dic ſtipendium.
pag. 246. propoſitione 93. col. 1. lin. 9. religiorum, dic religioſorum.
pag. 247. col. 2. lin. 10. 1.2. dic 12.
pag. 255. col. 1. lin. 12. penetrauit dic penetrabit.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Google

Digitized by Google